pNjDžβĭllɛ hυyDžFШ
f ɛqŎɛ hυĭ‡l
hυĭĆβyllɛ hυƧ‡llɛ !ƨƽ

البناء الموضوعي والفني
في شعر عبد الرحيم البرعي

The objective and artistic structure of Abd al Raheem al-bur'i's poetry

qɛqYƲ

رعد جمال ظاهر الطلوحي

ɛɛβlƲ

الاستاذ الدكتور مخيمر صالح

qtsdllɛNj f qŬɛ ı ţ TƢ‡llɛ ütsΘ

1436هـ / 2015 م

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

البناء الموضوعي والفني في شعر عبد الرحيم البرعي

The objective and artistic structure of Abd al Raheem al-bura'i's poetry

إعداد

رعد جمال ظاهر الطلوحي

قُدِّمت هذه الأطروحة استكمالاً لمتطلبات الحصول على درجة الدكتوراه في تخصص الأدب والنقد في جامعة اليرموك، إربد – الأردن

لجنة المناقشة

أ.د. مخيمر صالح يحيى ..... رئيساً ومشرفاً

أستاذ في الأدب العربي، جامعة اليرموك

أ.د. موسى سامح ربابعة ..... عضواً

أستاذ في الأدب العربي، جامعة اليرموك

د. سالم مرعي الهدروسي ..... عضواً

أستاذ مشارك، في الأدب العربي، جامعة اليرموك

أ.د. فايز عارف القرعان ..... عضواً

أستاذ في الأدب العربي، جامعة اليرموك

أ.د عبد الرحمن محمد الهويدي ..... عضواً

أستاذ في الأدب العربي، جامعة آل البيت

تاريخ مناقشة الأطروحة: ٢٠١٥/٨/٣

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الإهداء

إلى من كلّلهم الله بالهيبة والوقار . . . إلى من أحملُ اسمهم بكل افتخار . . .

هذا ما وعدتكم به بعد طول انتظار . . . أهلي الأعزاء

إلى من جُعِلَت سَكَنِي ورفيقة دربي . . . زوجتي العزيزة

إلى ملاكي في الحياة، إلى من حبها يجري في عروقي ويلهج بذكرها فؤادي، إلى من

ألهمتني الصبر وقدمت لي الغالي والنفيس، إلى (بسمة) العمر التي كانت لي أمّاً ومربية.

إليهم جميعاً، أهدي ثمرة هذا الجهد المتواضع، بِرّاً وحباً وتقديراً .

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

شكر وتقدير

Ư ƶh LJĞ ǀ! Ĭ ǀƵ ýƑĞ ǀ!f ÜNJƑŬĞĂ NLǀjdž DžŏƲƵ Ĭ ǀƵ N! Ƨ‡T!fĂ ÜNJƑĞdžƶLj ýŏƨη Ĭ ǀƵ Ÿ ƥdžơ!f

Ü(15 : 2 Ğ ǀơŬf) ﴿ رَبِّ أَوْزِعْنِيٓ أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ ﴾ :NJ ǀơƑĞŏhLjD

.NJƑĞŏ!ĂDĂ NhơŢĂ N!ĞĂ Ĭ ǀƵĂ ÜNJƑĞŏhLjD lĂ5Ţ Ĭ ǀƵ DžǀǀDĂ ŎǀŢDĂ

2 ĞŢLjŰf ŎƵfĂƥ LJdž! NLjǵ DžĂ ÜDƶƶLj LJdž ǀŎǀƵ Nhơ Ư Ğ5D Ğdž Ĭ ǀƵ ƒƨŏPDĂ ŎŬĂD Ƨ‡T!f Ÿ LJ35

ĭ Ru!f ÜƠ!Ğù Ţ Ƨùdžŏ Pdž ƨĂk‡ƥù!f ýŏǀη!f RĞkǀŬf Ĭ!ǵ CĞLjĂ!f ƨƥŢDĂ Ƨ‡T!f f ǀPdh DžƥǀkD LJD

LJD Ŏh ƨƥηŏ5 ÜƬǀƨƥ!f ljRNj Ĭ ǀƵ N5fƨTƶh ƨŏh‡!f 2 ƨT!f Ŏ! LJĞ‡Ă ÜƬŏdžǀƶ!f ƬǀƵơƨ!f ljRNj ŎLj‡ƨĞT

ýùơfƨdž ýù‡ Ŏù5 Ğùnjh ŎLjƑĞơD Ŏk!f ƬŏĞƵƨ!fĂ NŏηĂk!fĂ 2 fƨTŰf LJǀơ ƨŏh‡ ƨfƨkƵĞh Ƨ‡RD

Ĭ ùǀƵ ƴfĂĂ!fĂ ƨηŬf NǀƵ Üăƨ PD lƨĞk ŎkƨŏŢh ƬǀpĂ ÜǀƨĞk ĭƨŏŢ!k NǀdžơĞk LJƵ ŰƵơ5 Ü Ƭơh!f

Ŏù5 ƨĂŬf ƸǀhD N! LJĞ‡5 ÜŎ! lƥĞη!f NǀkƶhĞkdžĂ ÜDƶη!f Nƶơ fĂkĂ Üƨŏƨƶ!f NdžǀƵ LJdž ŎǀƵ NơĞ5D Ğdž

Ğùdž ýùơ5h LJŏƥD NǀƵ5 ÜĞnjpĂǀ Ĭ ǀƵ IJ Ğnjhǀơ D Ğdž‡ IJ ĞĂkǀf LJD Ĭ!ǵ ÜƬǀƨƥ!f ljRNj ĞfƨƶĂ ƥǀ

NJùŏ5Ăk LJD Ĭ ùǀƵ lƨηĞƵ Ƨ‡T!f ĞĞdžǀ‡ ƥηŬ ŎLjǵĂ ÜƨŏƥƥD RĞkǀŬ f ǀPdž Rŏdžǀk Nhơ LJŏƥŏ LJD LJ‡džŏ

.Džǀƶ!f ƬdžƥP ǀ!R LJdž Nhơǀơ5 ÜNJơ

ƬùƶdžĞη IJ Ƭŏhƨƶ!f Ƭƶǀ!f Dƶǀp Ŏ5 CŭηŬf ŎkRĞkĞǀD 2 pfĂdžh ƥŏTD LJD LJĞ5ƨƶ!fĂ CĞ5Ă!f LJdžĂ

Ÿf DžNjfƨùη5 ÜNJùŏǀƵ LJĂƨƥlŏ ýơƨh ŬĂ ÜĞnjLjĂƶŏŎkǀŏ Ƭƶƨ‡Ljdžh ŎǀƵ fĂǀPhŏ Dƶ! LJŏR!f IJ ǀĂdžƨŏ!f

.CfƨŋηŬf LJǀơD DžǀƶƶLj!f LJƵĂ ÜŎLjƵ

ÜLJĞù5ƨƶ!fĂ Ƨ‡T!f ĞĞŏĞ Ĭ džǀdh NηĂkD ÜDžNjƨ‡R! ýĞηdž!f yǀŬkŏ Dƶ! LJdžĂ ĞƨŬR LJdž ý‡ Ĭ!ǵ

Üƴùŏηdž yŏdžùǀ NJùLjǵ ÜCfƨŋη!f ƨŏP DžǀƶƶLj!f LJƵĂ ŎLjƵ DžnjŏƨŋŏD LJD IJ Ĭ!ĞƶkĂ ǀƨĞhk IJ Ÿf ýdǀŬĂ

.LJŏdž!Ğƶ!f ƴƨ Ÿƥdžơ!f LJD ĞLjfĂƵƥ ƨPĞĂ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

قائمة المحتويات

hvΘƧTllε ƕNjƮNjDŽllε

Ш ..... CƒƥNjŰƒ

ƥ ..... Ƨ‡T!ƒ

ùNj ..... ƚGƥŐƚkơdž!ƒ ƚdžFĠƥ

Ă ..... ƚƥhƧz!ƒ ƚƨll!Ġhv ƒ Pƚdž!ƒ

5 ..... ƥƥnjdžƚk!ƒ

25 ..... hvĭYNjƮNjDŽ hvƨεƥq ĬYƥĠllε !ĭΘƥllε qĠY ƥyƦ :üNjŰε üTƨllε

26 ..... ĭĂhvlj!ƒ Oƥƥdž!ƒ :ŰĂD

45 ..... ŐNj!Úƒ Ɣơ!ƒ ƨzT :ƚƥlĵĠƛ

51 ..... ƚhvĂk!ƒ ƨzT :ƚƥƛ!Ġƛ

52 ..... Dznj!ƒĂơDĂ ƚƥƥĂƮ!ƒ qƥĠTdžĂ Dƚƚz!ƒ ýNjD UƥƨIk ƨzT :ƚƥzhvƨ

56 ..... OƒĠƮlj!ƒĂ DžĦơ!ƒ ƨzT :ƚƥƦdžĠP

60 ..... hvĭƚƨ hvƨεƥq ĬYƥĠllε !ĭΘƥllε qĠY ƥyƦ :Ĭƚƨƒkllε üTƨllε

61 ..... YqĭTsllε bƒƚƨĠ :üNjŰε ƚΘĠDŽllε

61 ..... ƚƒƕĂk

63 ..... ƚdžƥldž!ƒ -1

71 ..... ŐƵƨŃ!ƒ ƥƒĠƮp ƚdžkĠP -2

75 ..... ţ ƒƚƨllε :Ĭƚƨƒkllε ƚΘĠDŽllε

75 ..... ƚƒƕĂk

80 ..... DƥƥƨƧ‡!ƒ LJĠƨl!ƒ yƚƨ ƒ Ġljk!ƒ -1

84 ..... ĭĂhvlj!ƒ ƚƥƥơ!ƒ yƚƨ ƒ Ġljk!ƒ -2

86 ..... ƨzT!ƒ yƚƨ ƒ Ġljk!ƒ -3

91 ..... ŋăƥyƦllε !ĭƚƚyƚƨllε :ƚllƒkllε ƚΘĠDŽllε

91 ..... ƚƒƕĂk

97 ..... LJƥƥ!ƒ ýlơ -1

108 ..... ƚzƥhvƕ!ƒ ýlơ -2

112 ..... LJƒƥŋĂ!ƒ ýlơ -3

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

115.....ȘȚPŪf ýlơ -4
118.....DźȚZŪf ýlơ -5
120.....ΣƒĂơ!f ýlơ -6
123.....LJdźƨ!f ýlơ -7
127.....hŭƥyʔlllɛ ƒĭlɛƥHllɛ :UĠɛƥllɛ ƚΘĠDŽllɛ
127.....HƒƱĂk
129.....HƥFĠTIjŪf Ɣŏ!ĠlŪf
139.....HŏƨzT!f lƨĂŢ!f
139.....HƒƱĂk
155.....ŎIjdźưƨ!f NŏhTk!f :ŪĂD
161.....Hŏƨdźƨ!f lƨĂŢ!f :ŏIjĠƛ
164.....HzŏhƱ!f ƨĂdźƨ
166.....ăƥyʔlllɛ ƱƒƨŭĪŪɛ : ƨ DŽƒƢllɛ ƚΘĠDŽllɛ
168.....ƚhĠƛ!f YĠlŏŪf
176.....ĠŏĂƨ Hhdźzkʔdź!f ƨĂƨơ!f :ŪĂD
178.....ȘŭƱŪƒĂ ƥŏŏlk!f LJŏh Hŏ5Ġl!f :ŏIjĠƛ
181.....ƚhĠƛ!f ƨŏƹ YĠlŏŪf
181.....ƨƒƨ‡k!f :ŪĂD
187.....ΣĠIjη!f :ŏIjĠƛ
192.....yŏƨŢk!f :ŏƛ!Ġƛ
193.....yŏŢƨk!f :ŏzhƒƨ
194.....ƨŏƥŢk!f :ŏʔdźĠP
199.....üĭ‡ΘHNj hƨɛƥq /ĬYƥĠllɛ !ĭΘƥllɛ qĠY DźɛNjĭq DźDŽ DźɛƥƒHƢDŽ DźƒWPNjDŽź :ƚllƒkllɛ üTƨllɛ
208.....hDŽHƒƢllɛ
211.....UWɛƥDŽllɛ hDŽƨƒs
229.....hŭƚĭ‡WźŪɛ hƹ‡llƒĠ ʒ Ƣ‡DŽllɛ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

hʊΘNjþƯɛ ÛŤYþǤǁɛ !ťΘþǁɛ ǫǤY þyʔ Ťʒ Ťđƶ2ǁɛNj ŤYNjŢNjĐŽǁɛ ƀFđǤǁɛ ÛüFĐŽǁǁ ǫYþ ÛŤΘNj‡Ưǁɛ
.(ŋǁFT þĐŽťČŋĐŽ ǫ .ƈ :ƹ þʔĐŽǁɛ) ! 2015 ÛpNjĐŽþťǁɛ hʊyĐŽFǁǤ LɛþNj‡ǀǫ

NJkǤõơ ƚLjǤǂ ƚǫ ÜƚǤõLj5Ă ƚõƶĂ ư Ăđž Õƶƶhʊ!f Đžõơƶ!f þhƶ ƶƶT ǂʔfƶþ Ť!ǫ ǂơhʊ!f fƚNj ÕđžƶÕ

.ùNj 803 ǂljʔ NJkǤ5Ă ƚLjǤǂĂ ÜLJđžõǁ! ýĂʔƶ ÕLjʊ Đǂơ CƚǤLjƚD Õǂ‡Ăǁđžđž!f ƶŢƶ!f Õ5

Õ5 ÕLj5!fĂ ÕƶĂ ư Ăđž!f CƚǤLjʊ!f ǂʔfƶþ! ƚõǁõơk ƚŋnjLjđž yʊkk LJD ǂʔfƶþ!f ljƚNj ƚ!ĂǤơ þpĂ

ƶƶTĂ ÜǂđžǤƶ Õǂ‡Ăǁđžđž!f ƶƶT!f Õ5 ǂõđžNjD LJđž Õƶƶhʊ!f ƶƶT NJǁĂđžõ Ǥđž! ǁ!ƚĂ ÜÕƶƶhʊ!f ƶƶT

LJđž ƚƶõhʊǂ ƚđžǤđžkNjf ƹǁõ Đǂ! Õƶƶhʊ!f ƶƶT LJD ƚ5ǔ!f LJđž ýƶ!Ă ÜǂŢǤP Õ!Ăʔƶ!f ƶŢƶ!f

.ǂõ!ǤƶǂõLj5 ʔƶþp LJđž NJõǁƶ Ăþhõ Ǥđžđž Đƹƶ!f ŤǁƶÜLJõʔƶfþ!f

ƚƶƶƶ þõnjđžk!f LJđžƶk ÜýĂŢ5 ǂĂǔĂ þõnjđžk Ť!ǫ ǂʔfƶþ!f ƚđžʔ!Ljf þ!5 Ǥnj5þNj ƹõ!ơk!Ă

ÜLJđžõ!f Õ5 NJõ!Ăʔƶ!f ǂ!Ăþ!f ƶŢƶ Õ5 ǂõLjõþ!fĂ ǂõ5Ǥ!λ!fĂ ǂõƶǤđžkŋŬfĂ ǂõʔǤõʔ!f lǤõơǁ! ƚƶõƶʔ

CƚǤLjʊ!f Õ5 ǂơhʊõ LJD ýĂŬf ýŢ5!f ýĂǤơĂ ÜNJkǤõơĂ NJkõŢPT LJƶ ƶǤhʊPŬf Ưƶhʊ Ť!ǫ ǂ5ƚ ưŬǤhʊ

ƶƶT Õ5 ÕLj5!f CƚǤLjʊ!f Õ5 ǂơhʊõ LJD ÕLjǤƛ!f ýŢ5!f ýĂǤơ ǤđžLjõhʊ ÜÕƶƶhʊ!f ƶƶT Õ5 ÕƶĂ ư Ăđž!f

ŤǁƶĂ ƶĂpĂ!f ǂõƶʊ Ý ƶƶǤT!f fƚNj ƶƶT LJđž LJõkpõŢ!! ƚõõǁơk ƶõPŬf ýŢ5!f LJǤǂĂ ÜƶƶǤT!f fƚNj

.ǂõƶǂ5!f NJLjõđžǤ ư đžĂ ťƶƶT!f f Lj!f Õ5 ǂõLj5!fĂ ǂõƶĂ ư Ăđž!f ǂõLjʊǁ! DǤƶ ƶĂŢk

ÕLjõþ!f Yƶ!fĂ!f ýŋD LJđž DƶULjõ Õ5ĂŢ ƶƶǤT LJƶ ǤLj! ƚ5T‡ ǂʔfƶþ!f ljƚNj LJƶ5 ÜƶõPDĂ

.Ônj!Ŭf ƹĂT!fĂ ƴơ!fĂ

ǂ!Ăþ!f þnjƶ Õ5 ƶƶT!f ÜLJđžõ!f Õ5 Õ5ĂŢ!f ƶƶT!f ÜÕƶƶhʊ!f Đžõơƶ!f þhƶ :hʊťΘƒǂ2ĐŽǁɛ lƒĐŽ‡ǀǁɛ

.ǂõ!Ăʔƶ!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

المقدمة

ŘĆÖùT ýù‡ Ĭù Ţơđ5 ýĂđžT!Ćh ÞĬƧ5kĂ ÜĆđžŇŽ ŘĆÖT ý‡h ‡ŘÕĆơÚĆh Ňƒ kPƒ ĭR!ƒ Ÿ Þđžơ!ƒ

Ĭù ŇŽĂ ÜĆù5ÞÖơ!ƒ lƒÞùŇj!ƒ lÞĆ!!ƒ lÞĆ ! ƒ N!cĂ Ĭ5ơÕ Ţđž!ƒ Þđžơđž ĆÞjöhÞj Ĭ ŇŽ Đžŭ ! ƒĂ lŭ Ţ!ƒĂ ÜƒÞÞŽ

ÜÞƧh Ćđž Đ ....LJöÞ!ƒ ĐžĂö Ĭ!ę LJĆ ơ‡h Đžnj! LJöƧhĆk!ƒĂ LJöÞTƒƧ!ƒ NhĆơ Ţ Đ

LJŽ ƒĂ ư ƧŽĐ LJöλơĆh!ƒ ĐžÜƧđž LJĐ ŘÜơŭ Ö‡Ă Ňđžđž!ƒ Ƨ ŢƧ!ƒ Ÿ Þ Đ Ĭ ŇŽ Y ŭơÚƒ ŘĐÞh LJöơ

ÞöƧù Ţ Ĭ ŇŽ yŋƒƧk!ƒĂ Ƨ ŇPk!ƒĂ ƧƧT!ƒ ÞöƧ Ţ Ĭ ŇŽ ơĆơơ ljŬĆh ljĂđžƧĂ ÜƧ ŢƧ!ƒ ƒRNj Ÿ Þ Đ ‡ ƒƧÞ

ƒR! ÜĐöÜƧ!ƒ ƧŽĆT!ƒĂ Ƨöh‡!ƒ Ÿöp Ū ƒ Ĭ!ę Þ!k5ö ÜlƧ Ţ Ćp lƧŋĆŽ Nö5 ƧöhƧk!ƒ ýFĆ ĂĂ LJĐĂ ÜĆƒƧƧT!ƒ

Ŭ ÜĐù ŇƧ!ƒ Ÿ ŭù ơ LJĆNjRĐ Ö5 Ư Ăđžƨ!ƒ N5ljk‡Ć5 ÜÞöƧk ŬĂ Öljƨ Ŭ Ĭ Ňŋ Ž ‡5pĂ Ŭę ljÞljŽ ƒĂƧ!ö Đ!

Ƨù ŢƧ!ƒ Ÿ Þ Đ LJŽ ‡ öÞơ!ƒ Þljƨ Ćnjpŭơę ĆljÞkŽƒ Ökƒ ‡đž!ĆÚ!ƒ lƧNjĆŋ!ƒ ĐĆ‡ơŪƒ Ƨöƨ NljŽ LJĂ5Ƨzö

.ljÞƧh ĆđžĂ Ö‡Ăđžđž!ƒ (1)

lƧĂù Ţ LJŽ ‡ ơhĐ Öljƨŋ ÜNöŇŽ Đ‡ơ!ƒ CĂ ĂĂ Ö‡Ăđžđž!ƒ Ÿ Þ Ū Ćh ơ! ĭR!ƒ LJhƨ!ƒ ƒRNj LJę

Þùljƨ ŘƧ5pĂ5 ÜNljŽ ÞFĆ ĂNj Đž! ƒƧöĆƨđž ƨŽĆhơljƒ y!ơÕŇƨ!ƒ ăÞ! ‖ƧkkÜ Ÿ Þ Ū ƒ ƒRNj ƧĂ Ţ LJđž ‡pƧTđž

CĆùljÞĐĂ ÜƧù ŢƧ!ƒ ‖ù!R Ö5 lƧƧĆh ‡öhÞĐ ‡öƧ ! ŇŽ5 ‡öƧ‡5 lƧNjĆÚ Ćnjƨ Ţ Ăh Ö5Ă Ţ!ƒ Ÿ Þ Ū ƒ lƧNjĆÚ

ĂNjĂ ÜÖljđžö!ƒ ÖŽƧŇ!ƒ ĐžơơƧ!ƒ Þh Ž ơÞT!ƒ ƧŽĆT!ƒ Đ ! ƒ Ĭ ŇŽ ĭ ĆljöŽ ŘƧpĂ Ö5Ă Ţ!ƒ Ÿ Þū! ÖkCƒƧp

‡ ùơh!Ćh ŘùđžpĂ ÜĐ ! ƒ Ŭƒ ƒRNj Öljƒ Ănjk ! Ć5 ÜƧ ŢƧ!ƒ ‖!R LJđžö!ƒ Đžöljpę Ö5 Ö5Ă Ţ!ƒ ƧƧT!ƒ Đ ŭŽĐ Þơ Đ

Ơ!Ćù Ţ Ƨùđžö Pđž ƧĂk‡Þù!ƒ RĆk ! ƒ Ū ƒ ýưĆ5!ƒ ĭRĆk ! Đ ŘƧTk ! ƒ NöŇŽ Ö!Ă Ţơ ÞljŽĂ ÜNljƒĂöÞ LJŽ

Þùơ Đ Nùljƨ‡ ÜNkù ! ƒƧÞ Ö5 Öưđž!ƒ Ĭ ŇŽ Öljƨŋ T LJĐ Ŭę NljđžLJĆ‡ Ćđž5 Üljƨ T ‡ ! ƒƧÞ ƒ Ă Ţ Ph

ÜNù! Đnj!ĆùđžNjęĂ NljŽ LJö ! ƒƧÞ!ƒ Ƨƒ Ƨ Ţ ljŬ Ül ĆŋƒƧÞ!ƒ LJđž Đnjhö Ţ lj ƒĂ!Ćljö Đ! LJöR!ƒ CƒƧƧT!ƒ

ÖhĆ‡Ƨ!ƒ ŘÞĂŋ Ü Ƨö ư ÖpĂT ÜLJö ! ơ NơÕ ÜLJƒÞöƨ ÖŋƧŋ ÜLJĆđžŇ‡ĂƧh ýƧĆ‡ : Đnjljđž Ƨ‡ŘĐ (1)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŭ Ƙĝùzhʊ̃!f ₩ ₩k LJD ₩Ŭ₹ ÜŦzhʊ̃ ƧŏƐ yhʊ̃ƆĂ lƧdž ƧŏƐ ȿlŃơ ƥp ŎƵƧŃ!f LJfĂŏƥ LJD LJdž DžƐƧ!f ŤŃƵ

ŦƱƧƥ Ť!ʒ NnĄĂkD LJD ƘƧƧp ƒƦ! ÜljƧzTĂ Nkĝŏơ ƴljfĂŋ LJƵ ƨTŦ!f Ŏ5 ƴĂŃʊ̃ƆdŽ!f Ư ƧƷ!ĝh Ŏ5k

.ŦŏLj5Ă ŦŏƵĂ ư Ădž ŦƱƧƥ ŎƵƧŃ!f DžŏơƧ!f ƥhʊ̃Z ƣŏT!f ƧzT

Ť ùŃʊ̃Z Ŧùŏlj5!f ŦƱƧƥ!f Ŏ5Ă ÜŎ5ŢĂ!f NnjLjdž!f ŤŃƵ ŦŏƵĂ ư Ădž!f ŦƱƧƥ!f Ŏ5 ƘƥdžkƵf ƥpĂ

ƥùpĂ Üĝùnj!ĝdžŋĂ ĝùnj!ĝdžk+f ăƥdžĂ ÜŦŏLj5!f Ŧŏơĝlj!f LJdž f Lj!f ŦƱƧƥh Ťljzŏ ťƦ!f ŎŃŏŃơk!f NnjLjdž!f

ŎùƱ5Lj!f NnjLjùdž!fĂ ŎPŏƧĝk!f NnjLjdž!ĝ+ ÜăƧPD Ŧŏƥ!lj NNjĝLjdžh ŦLjĝzkƱŬf YĂ ư Ădž!f Ŧzŏhʊ̃ Ƙ ư kpf

ŭdžĝù+kdž ĝùŋnjLjdž ýŦT ĝdždž NƱ5Lj f Lj!f LJdž NNjĝLjdž!f ljƦnj! ŦŏƋƧ!f ŦŏĂfƨ LJD ƒƥ+Ƌdž ÜŎƵĝdžkŋŬfĂ

.ŦhƵĂkƱdž ŦƱƧƥ NkƱfƧƥ ŤŃƵĂ ÜƧƵĝT!f Dźnj5 ŤŃƵ ƒƧŏλ+ ŎLjƥƵĝƱ

ýĂùŢ5 Ŧùλŭλ Ť!ʒ DźƱŬ LJD YĂ ư Ădž!f Ŧzŏhʊ̃ Ƙ ư kpf ƥ15 ÜŦƱƧƥ!f ŦʊP f Pŏ ĝdž ĝdžD

Ŧùŏljŏƥ!fĂ ŦùŏƵĝdžkŋŬfĂ ŦŏùƱĝŏƱ!f lĝŏơ!f ŤŃƵ lƦhʊLj ƥŏnjdžkĂ Ŧdžƥ1dž ĝnjlhƱk ÜŦdžkĝPĂ

.ljƧĝhPDĂ ĝLjƧƵĝT lĝŏơ! lƨŋĂdž Ŧdžŋ ƧkĂ ÜLJdžŏ!f Ŏ5 ƨĂŢk!f LJƵ Ŧơdž!Ă

Üĝùnjŏ5 DźùULj Ŏk!f ŦŏƧzT!f NưfƧƐD ƒLjŏhʊdž Ü ť ƧzT!f NŋĝkLj ýĂĝLjk ƥ15 ÝýĂŪf ýŢ5!f ĝdžDĂ

NùhơĂ Ŧŏ5ĂùŢ!f ƣŏĝùTdžĂ ŦhʊĝơŢ!fĂ IJ DźƱĂ NŏŃʊ̃Z Ÿf ŤŃŢ IJ ýĂƱƧŃ! Nơŏƥdž LJƵ Ƙλƥơĝ5

.ŦŏĂp Ŧŏ5ĂŢ ŦŏLjŏƥ Ŧ5ƵĝƵ LJdž yhʊ̃Lj ljƧzT LJD Ơ ư kf ƥpĂ ÜŎUƵĂ!f ljƧzTĂ Ŏnj!Ŭf

DźUljùŏ Ănj5 ÜŦŏƧzT!f lƧnjT!fĂ ýĝdž!f ýŋD LJdž Σŏ!Ă ŦŏLjŏƥ ŦŏĝƷ! ƨƥnjŏ LJD NdžULj ƨŏdžŏ ĝdžĂ

IJ DźƱùƱĂ NŏŃʊ̃Z Ÿf ŤŃŢ IJ ýĂƱƧŃ! Ƴơ!fĂ ÜN! ȿĂT!fĂ ýŋĂ ƨZ Ÿ ŦŢ!ĝP!f Ŧhơdž!f ýŋD LJdž

.ƨĂŢk!f ýNjDĂ CĝdžƱƵŃ!Ă

Ŏ! ƧnjU ƦƱ lƥŏŢ!!f CĝLjhʊ N65 Ƙλơhʊ ÜŦŏLj5 ŦƱƧƥ ljƧzT ŦƱƧƥ! ŎLjĝĂ!f ýŢ5!f ƘŢŢPĂ

ljƥFĝùŢp Ư ùzhʊ Ŏ5 LJĝ+ LJƱĂ Cĝdžƥ1!f Ƴŏ!ĝƱD DźƨĂk!f ƦƱ ÜŦŏƥŏŃ1k!f ŦŏhʊƧz!f lƥŏŢ!!f CĝLjhʊ DźƨĂk!f LJD

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJùlơ ƧƵĞùT!f LJùlơĐ ƥùl!Ă ÜlƥŏŢl!f ýĞƥ NŬŋĐ LJdž ĭŘ!f ŎlŏƑƧ!f Ư Ƨƺ!Ğu lƧTĞudž ýƤƥŏ

.ljƥƑĞŢƥ DźkƤĂ f ŬƤk!f

ƧƥĞùŢdžĂ ÜƧŏu‡ ƨĞŋŏƎu ƥljƵ ĞnjdžĂnjƽdž ĬŬƵ 2ĂƥĂ!f Dźk ƥl5 ŦŏƧƶT!f lƧĂŢŬ! ŦuljĞu ĞdžĐ

ÜƧƵĞùT!f ƥljƵ ƴĂŬlŰfĂ ĭƧƶT!f Dźŋƶdž!f ŦlƒƧƥ Ĭ!ƹ ŦƼĞ ưŬĞu ÜƧƵĞT!f ƥljƵ ĞnjƵƒĂLjĐĂ lƧĂŢ!f

Ŧùƺ!fĂ ÜŦùdžĞƶ!f DźĞùnj5ƹ LJùdž ŦuŏƧl!f ŦƱŏlu!f Ŧƺ!f ÜƴĂŬlŰf LJdž LJŏƱdžj DźƥƤklƒ NŬjĐ ƠưkƒĂ

.ŦŏƶdžƧ!f

ŘùdžkNjf Ğùdž‡ ÜljƧƶùT Ŏ5 Ğnjk!ŬƥĂ ƨĂdžƧ!f Ư ƶu ŘơưĂd5 ƨdžƧ!Ğu ŦlƒƧƥ!f ŘdžkNjfĂ

yƱĞùlk ƧĞƶùTĐ Ŧùlŏlơ LJùƵ ŘƼT‡ ŦŏLjŏƥĂ ŦŏuƥĐ lƧNjĞÜ ljƧĞukƵĞu f ĞLjk!f YĂưĂdžu ŦlƒƧƥ!f

DźŏƧù‡!f LJƈƧl!Ğu Ƨƛdk!Ğu ljƧƶT Ŏ5 ŎLjŏƥ!f CĞƵƥklŰf ýƛdžŘĂ ÜCƒƧƶT!f LJdž ljƧŏƹ yƱž Ğnjŏ5 ŎƵƧŃ!f

. 2ŏƧT!f ĭĂhLj!f Ŧŏƥơ!fĂ

LJƨĂù!f Ŏ5 ĬlŏlĂdž!f ŘK!ĂĞLjk5 ÜljƧƶT Ŏ5 ŦŏLjƼ!f f ƑĞŢPŬ! ŦlƒƧƥ!f ljŘNj Ŏ5 ĞLjưƧƵ Ğdž‡

.ŦŏƧƶT!f NŏƼfĂƥĂ NŬjƨĂĐ LJdž ŘCƒƧk ŦuŘƵ ĬlŏlĂdžu ýƼơŏ NŬkƥŋĂ5 ÜŦŏƼĞ!!fĂ

2ĂùƥĂ!f Ŧùŏƺu ÜƧƵĞT!f ƧƶT LJdž LJŏkƥŏŢ!! ĬŬŏŬơk LJĞ‡ ƥl5 ƨŏPŰfĂ Ŧ!Ğƛ!f ýŢƼ!f ĞdžĐ

.ŦŏƧ‡Ƽ!f NŬjŏdžĞưdžĂ ĭƧƶT!f f lj!f Ŏ5 ŎLjƼ!fĂ ŎƵĂưĂdž!f ýŏ‡TkŬ! DźĞƵ ƨĂŢk ĬŬƵ

Ƨŏu‡ ƥƥƵĂ ÜƟƒƧŋ!f 2fĂLj ƟƧTĂ Ƽŏlơku ŎƵƧŃ!f LJfĂŏƥ ĬŬƵ ŎklƒƧƥ Ŏ5 ŘƥdžkƵƒ ƥƥĂ

(ŦŏƼĂùŢ!f ŘĞùlhƱ) :ýĞƛdžĐ LJdž DźŭƵŰfĂ DźŋƒƧk!fĂ ƨŏl!fĂ ŎuƧƶ!f ŦƒƧk!f Ŏ5 Ƴk‡!f ŘĞŬƶĐ LJdž

Ŧ!ĞùlƧ!f) ÜŎLjĞùnjhLj!f ýŏƵĞdžùlƹ LJu 2lĂŏ! (ŦŏĂhLj!f OƑƒƥdž!f Ŏ5 ŦŏLjĞnjhLj!f ŦƵĂdžŋdž!f) ÜŎdžŬl!

Ă ŎLjĞùTĞ‡!f ƼƨƒƧù!f ƥùhƶ! (Ŧŏ5ĂŢ!f ŘĞơŭƱŢƒ Dźŋƶdž) Ă Ü ĭƧŏTl!f DźŏƧ‡!f ƥhƶ! (ŦŏƧŏTl!f

.ƠơĞŋ! (LJŏhk!fĂ LJĞŏu!f) Ă ÜŦhŏkp LJhŬ (CƒƧƶT!fĂ ƧƶT!f)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ü (NùŏI5!fĂ ƧƵùT!f Ŏùljdžŏ!f ŎùƵƧh!f) ƱhfƧùdž!f ƥfĂη ƭƱfƧƥ :ƭƛŏƥơ!f ƴηfƧdž!f LJdžĂ

NùkĠNjĠηkf Ŏ5ĂùƬ!f ƴƥŪf) Ă ÜǁƧĠùhdž Ŏù‡ƨ! (ƨŭPŪfĂ ƴƥŪf Ŏ5 Ŏdžŭ ƱŰf ƨĂƬk!f)Ă

ƴùŏƱ! (ĠnjkƵĠljùƬĂ ƴƧƨ!f ƧĠƨTD Dźnj5 Ĭ!ǫ ƥTƧdž!f) Ă ÜDžŏfƥ!f ƥhƵ ƧhĠη ƧĂk‡ƥ! (NƬFĠƬPĂ

.Σ ŏLjD DźŏNjfƧhŰ (ƧƨT!f Ĭ lŏƱĂdž) Ă ÜƴĂRηdž!f

ƥdžơŏ ƭơĠh!f ĹJǫĂ Ü(ăƧŋƱ!f ŕĂl!f ƥdžơŏ ƱĠhƬ!f ƥljƵ) ŕdžŏƥp ƴƧƨ!f K!Ġp ƥ15 ÜDžĠkP!f Ŏ5Ă

Dźùƨŋ LJĠù‡ ĭR!f ƧƧTdž!f RĠkƱū! ýŏƨη!f Ƨ‡T!f DźA ÜŎdžƨ!f ýdžƨ!f fRNj DźĠdžkǫ Ĭ!ǫ NI5Ă ĭR!f Ÿf

ǁ!Rù5 ÜKŬƨ!f ƥƥƨk ĂD ƧĂƬp ýdžƨ!f fRNj Ŏ5 IJ ǁ!R ƥƨh IJ fƥh LJǫĂ ÜLJŏdžŪf ƠƬĠlj!fĂ NηĂdž!f

DźƧơŏ ŬD NƨdžƱdžĂ ƥnjkηf LJD ƭơĠh!f ŃƴƱơĂ ÜƧTh!f ƭdžη ĬŬƵ ƨƥhD ƴĂkƱdž ĂNj ĭR!f f lLj!f LJdž

.LJŏdž!Ġƨ!f ƴƧ Ÿ ƥdžơ!f LJD ĠljfĂƵƥ ƧPcĂ ÜƨƱ5Ădž!f ĂNj ŸfĂ fRNj Üƥnjkηdž!f ƧηD

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

التمهيد

ƨùƬƶ!ƒ ƴùƚƒĂŋ ƟƓùưŏǫ Ɠnjŭdž ƥƬ!!ƒ Σŏ!Ă ÜƴƥŰƒ ƭƚƒƨƥ! ƭdžnjdž ƨƬƶ!ƒ ƭƚƒƨƥ ƥƶƙ

Ĭù!ǫ ƝƝ‡ ‖!Ɽ LJdž ýĂƬĂ!ƒĂ ÜƝƙƒƨŏdždž ƨŏƨƙĂ ÜƝŏ5 ƨĂƣƙ!ƒĂ ƭ‡ƨơ!ƒ ýdžƒĂƶ ƥƬƨĂ ÜƚƨNjƓƲdžĂ

LJƊ ljƦùNj Ŏƙƚƒƨƥ Ŏ5 ƭŏƤŏƨƓƙ!ƒ ƭƑƣĂƙ!ƒ LJdž ƨƥnj!ƒ ƓdžŭǫĂ ÜƴƥŰƒ ΣƨƒƥƤ ýhƥ Ƣƨƣdž!ƒ Dźmjƙ ƝƑƓƙŭj

ƘĂƥùơ Ŏùƙ!ƒ ýdžƒĂƶ!ƒ Ưƶh ƠưĂƙ Üƭƚƒƨƥŭ! ŭƨƓƣǫ LJĂ‡ƙ! ljƨƶT ΣƨƥƊ ƨƶƓT ƨƬƶh ƨƶƶƶ

.CƓ5ƙPŰƒ Ĭ!ǫ ƓNjƨŏƷhĂ ÜƨĂnjƲ!ƒ Ĭ!ǫ Ɠdž ƨNjƓƲh

ƥƶƓùƚƙ NƙùƚƒƨƥĂ ÜƭŏƨTh!ƒ ƭƶƓdžŋ!ƒ ƚƓŏơ LJĂ‡ƙ Ŏƙ!ƒ ƘƓdžĂƚdž!ƒ ‖ŭƙ LJdž ƨ!ƭƙŏ ƨƬƶ!Ɠ5

.NƙƓƚhŭdž ƠŏưĂƙ Ü‡ƶƓdžŋ!ƒ ljƦNj Yƒƥhǫ ƨŏƚ5ƙ Ĭŭƶ

LJùdž ŭźmjdž ƨƬƶ NƝjŰ Ü‡ƚƒƨƥ!ƒ YĂưĂdž ƨƶƓT!ƒ ƨƬƶ Ưƒƨƶƙƚƒ Ĭ!ǫ ƓƝjh ƭŋƓơ!ƒ ƥƙTƙĂ

LJƓùNjƦƊ Ŏù5 ƓưdžƓƹ ýƒƨŏ ŰĂ ÜƓŎT!ƒ Ưƶh ŭĂŭƲdž - ƓŏhƥƊ - NƝjŰĂ ÜŎdžĂ!!ƒ ƓƝjƥĂŋĂ ƨĂƬƶ

ƚƓŏơ!ƒ ƘŰƓŋdž Ŏ5 ƭdžnjdž ƘŰĂơƙ ƨƬƶ!ƒ ƒƦNj ƥnjT ƥ!5 ÜƓƒĂƚ ƥơ Ĭŭƶ LJŏƚƨƒƥ!ƒĂ ƓƒŭƚƒĂ Ưƶh

Ŏ!Ăùźdž!ƒ ƟƓùŏkŋŰƒ ƥƨ ƨùƬƶĂ ÜŎhƨƶ!ƒ ƓƝjƣĂ Ŏ5 ŎhŏŭƬ!ƒ ƥĂŋĂ!ƒ CƓnjƝǫ ƨƬƶ Ănj5 Ü‡5Ɠ‡

Ŏ5 DźmjdžƓŏD ƒĂƝjdžD Ɠdž! DźmjƦŭh LJƚơ ŰĂ!Ă Üƨ ƨT!ƒ ĂơƝj ŎhĂƨĂŰƒ ƥƒƥkdžŰƒ ƨŏpĂk ƨƬƶĂ Üƨdžƥdž!ƒ

.ƭŏdžŭƚŰƒ YƓƚh!ƒ yõdžŋ

© Arabic Digital Library Yarmouk University

عصر البُرعي (ت: 803 هـ)

(626 هـ/ 1229 م - 858 هـ/ 1454 م!) DžDŽřllε Ĭʒ hwĭllNjɜpllε hwllNjqllε

hwĭɜFĭɜllε YFĭΘllε :ŤUNjć

NhùT LJD Ĭù!ǫ ƧŏùTlj LJD Ŏʒhwjŏ Ƕŏ]!f ƶŏơĞlj!f LJdž ŎZƧŃ!f Ƨ]Z LJZ ƶpơklj ĞdžpljZ

llù!R Ŏù5 Ƨ]dž! ƶɯĞP KljĞ‡ ƵI]džĂ KĂdžƧɯơĂ LJdžŏ!fĂ ɜĞnơ!f Ğnjŏ5 Ğdžhw ƶŏhƧz!f lƧŏɜn!f

DžĞùZ LJùdž pŭhw!f Kdž‡ơ Ŏk!f (ƶŏƧơhw!f llŏ!Ğdždž!f) ƶ!Ăp ĬŃZ Ğhw]ljdž Ƕ-ŏpơ!f LJĂ‡ŏ] fR! ÜKpĂ!f

.ƶ]‡fƧT!f llŏ!Ğdždž!f Ĭ!ǫ Dž‡ơ!f ýlkljŏ LJD ýhwp (ùNj874) DžĞZ Ĭkơ (ùNj648)

LJdžŏù!f LJĞ‡ Ŏk!f lƧks!f ljRNj Ŏ5 LJdžŏ!f Kdž‡ơ Ŏk!f ŎNjĂ ÜýĂ]Ƨ Ŏljw ƶ!Ăp LJZ ƶpơklj DžĂ

.Ƨ]dž Ŏ5 ĞŏŃz!f ƶŏŃ]Ń! ĞɯơĞP Ğnjŏ5

Dznjkùɯhwp Ŏ5 pfpʒw ŏĂl]hw DžNjƧ]Z Dpĥwŏ ĭR!f ýĂʒdž!f LJZ Dzŭ‡!Ğhw Ŭǫ ƶŏpơ!f ýdžk‡ŏ ŬĂ

ƠkĞùs!f DžŏŃ] LJĞŏŃ]!f pŏ ĬŃZ Ƨ]dž LJŏŏljĞdžŽz!f ýĂPpĥw ŎnjkljŏĂ Ü(ùNj656) DžĞZ Ă‡ŬĂNj pŏ ĬŃZ

.(ùNj923) DžĞZ

pĂpùơ Ĭ!ǫ ĞpƧT pljnj!f pĂpơ LJdž Kpkdžf ýĂʒdž!f ƶŏŃ] LJD Ĭ!ǫ ƶPŏƧĞk!f ƧpĞ]dž!f ƧŏTk

llƧùk!f Dz‡ơĂ ÜsƧz!fĂ ΣƧĞ5 Ŏ5 lƧŏ]p lƧk5 llƧk!fĂ ΣƧs!f lpĞŏ] ĞnjŃPk ppĂ ÜĞhwƧΣ ĞŏƧĂ]

LJdžŏù!f Ŏù5 YƧùz!f lpĞŏù] KƧ]ơljfĂ ÜĞhwƧΣ Ƨ]dž pĂpơ ƧPĞ Ĭ!ǫ ĞpƧT ĞŏƧĂ] pĂpơ LJdž

.YƧʒdž!fĂ

© Arabic Digital Library Yarmouk University

(ùùNj648) DźĞŽ LJdž ‖ö!Ğdždž!f LJöƵŭ!f lƨĂơ Ŏ5 DźĞT!fĂ ƨŢdž ƚLjĞ‡ NJ5Lj ƚpĂ!f Ŏ5Ă

.[1](ùNj923) DźĞŽ Ĭ!ǫ

DźĞùŽ Ĭùƙơ Dźnjdž‡ơ ƨdźkfĂ Ü(ùNj626) DźĞŽ LJdžö!f Dź‡ơ Ŏ5 LJöönĂöŪf ýĂƨ ĂLjn ƨ‖P

ƚùnFĞLj Ğùnjn Ŏlh5 (ýĂƨ LJn ŎŽ) LJdžö!f ĬŽ Ŏ‡nĂöŪf ƥĂƨdž!f ‖ŽdŽ!f ƨŽPkƨf fƚǫ Ü(ùNj858)

Σùƨ DĂ LJdžö!f ‖ŽdŽn ýĂƨ LJn ŎŽ ýlkƨf DźĂ ÜDźĞT!fĂ ƨŢdž LJĂdž‡ơö fĂLjĞ‡ LJöƚ!f LJöönĂöŪf LJŽ

.[2] ljƥĞ5ơDĂ ljĈĞLjnD Dź‡ơ!f Ŏ5 N5ŽPĂ (ƨźk) Ŏ5 Ƭö!Ăƨ!f Ƭ!Ăƥ!f

LJùn ƥùdžơdž Ĭù!ǫ ŎnjƙLjö ýĂƨ ýĉ Ƴƨlj LJǫ" :ŎƞƨƨP!f ýĂlö5 ƬŽönl!f ljƚNj ýNjD LJŽ ĞdźD

Dźùnjȫf LJùn ƬŽn Ĭ!ǫ yƞƨö LJĂƨĞNj LJn ƥdžơdž Ƴƨlj LJDĂ ÜƨŢdźn LJöönĂöŪf Ĉƨƨ‡Ă ƥơD LJĂƨĞNj

.[3]"ƨn‡Ū̄f ƨnƨ LJn LJŭnj‡ LJn ƥöƨ Ĭ!ǫ Dźnjnƨlj Ŏnjƙ‡Ljö ĭƚ!fĂ ÜDźĞT!f Ŏ5 LJĞƨƨ ‖ĂŽdž ƨPĉ

LJdùn ƨùdźD Ğùdź‡ ÜNdźƨĞn Ƭ‡ƨ!f Ƴƨư‡n ƨdźD LJdn LJdžö!f ‖ŽdŽn ýŭlkƨŬf ƨNjĞUdźn DźĞp ƥ!Ă

ƨùŢljkƨdž!f Ƭ5öŽPŽ! Ƭöƥ‡Nj ýƨƨD NLJD Ƴ‡ĞƞĬ!ǫ fƚNj ÜLJdžö!f ĈĞơ‡jD ƨƨĞƨ Ŏ5 ƨnĞLjdž!f ĬŽ N! ĬŽƥö

Dźù‡ơn ƚùdźĞdźk ýlkùƨf ƥp LJĂ‡ö fƚnjnĂ ÜNLjŽ ƬnĞöLj!fĂ ƬLjƵŽƨ!Ğn ƚźöƨŢkĂ ƥöŽlk NLjdž Ƴ‡ƵĂ Üƥfƥ‡nn

.[4] ƨ5Ud!f NLjnf ljƥ‡n LJdž Ĉƞ DźA ÜLJdžö!f

Üĭƨùƞnj!f LJdźĞùƛ!f LJƨ!f ƨPfĂD Ĭ!ǫ ƨ‡ư!fĂ lĂ!f LJön Ğdž Dź‡ơ!f Ŏ5 ýĂƨ ĂLjn ƨdźkƨf

(ƨźk) ƥŭnĂ (ƬdźĞnjk) Ŏ5 DźNjƚĂ5Lj ƨŢơƨjfĂ ÜLJdžö!f ýĞnƞ Ŏ5 ƚŢĂŢP ƬdźFŪ̄f LJdT ýơ5kƨf Ƭöƨƨƨ

Ăùnj Dźnj‡Ăùźdž ƧùPć LJĠ‡Ă Ü ĭƧηnj!f yƶĠk!f LJƧl!f ƧPfĂD Ŏ5 ĬTŭk DźĂ DźNjƧdźD Ƨzư LJD Ĭ!ę

(1) .(ùNj858) DźĠŻ ‖!Ŗ LJĠ‡Ă Ü Ƨ ƧTŬf LJh ƧNjĠU!f ‖źdž!f LJh LJŏƶơ ƥŏƋdž!f

ŭùlij Ƨ‡Ŗŏ ŎljdžŏĬf ĭƧηơ!f ƥdžơdž Ŏ ưĠl!f LJD ýĂƶƧ ŎljD ĬźŻ Ķźηƶ Ŏk!f ŖPĐdž!f LJdžĂ

lĂźP!fĂ ‡ŏŢPT!f DźnjkfŖ ĬźŻ lƧĂŢ ldž DźnjkĠpĂD ĶljĠ‡ ‡ŏ!Ăƶ!f ‡!Ăƥ!f ‖Ăźdž LJD ĭƥljTlźl!f LJŻ

(2) .LJŏhƧƵdž!fĂ CĠdžƥlij!f LJdž DźnjkŢĠPĂ DźNjĠŏĠƵP Ŏ5

ĭD Ü‡ùƶfƧƥ!f YĂùưĂdž ŎŻƧŃ!f ƥdžơD LJh DźŏơƧ!f ƥhŻ ýŏźη!f ƣŏT!f ţĠŻ Ăη!f fŖNj Ŏ5

‡!Ăƥ!f ƵĂlƶ ŖljdžƣŏƧĠk!f Ġnj5ƧŻ ‡ŏljdžŏ ‡ŏljƵĂ ‡!Ăƥ DźUŻD ƥzk Ŏk!f ŬLJdžŏźl! ýĂƶƧ ŎljD Dź‡ơ LJdžƨ

lƧpĠhŻ CĠdźźŻ ĠNjƥfƧ5D LJdž ƨhljĂ ÜĠnjh DźĂźz!f ƧTljĂ ĠNjƧŏdžzkĂ ƥŭh!f ƯĠnjljźh ĶdžĠp ƥpĂ Ü‡ŏƧŏdžơ!f

(3) .DźĂźz!f LJdž ĠNjƧŏƨĂ ƣŏƧĠk!fĂ ĶĠŏưĠŏƧ!fĂ ƳƵ!f Ŏ5

ƥĂzùƶdž!f Ƨ5ƶ ƥzh Dź‡ơ!f ĬźŻ ƧNjĠƵ ĂljD Ĭ!Ăkƶf ƥl5 :ýĂƶƧ!f ŎljD Dź‡ơ ‡ŏĠnjlij LJŻ ĠdžDĂ

ƥhkùƶf ƧŢdž Ĭ!ę ƥĂzƶdž LJĠƵźƶ!f ýơƧ ĠdžƥljŻ Ü‡ŏƧŢdž!f ƧĠŏƥ!f Ĭ!ę ýĂƶƧ ŎljD LJŏƵŭƶ ƧPć

DźNjĂŖùlljŏ! ýĂƶƧ ŎljD ýĠdźŻ ƨƧhD ƧNjĠƵ ŎljD Ĭ!ę ΣĠlj!f dηźl5 ƨƧŢk!f fĂCĠƶDĂ ‡ljƵźƶ!ĠD ljƥŏhŻ

Dźnjơ!ĠùŢ! ‡ljƵźùƶ!ĠD fĂƥhkƶfĂ ÜƥŏhŻ!f LJĠƵźƶ fĂ!fƨd5 ƧNjĠƵ ĂljD Dźƥ1kĂ ÜƥŏhŻ!f CŬƋNj ĶljŻ LJdž

(4) .‡!Ăƥ ĶdžĠpĂ ‡!Ăƥ ĶƵlƶ5 ÜDźNj

hĭYƑDźHźŬƐ YƑĭƟƶ:ƑĭźƑk

ĠùnjzhĠƵ Ġùnj! LJĠù‡ LJdžŏ!f LJD Ƨŏƨ ƧŢdž Ŏ5 Ġnj! ƥfƥkdźf ŎNj LJdžŏ!f Ŏ5 ‡ŏŻĠdźkηŬf lĠŏơ!f

ƶĠùljdž!f ĶfŖ ‡ùdźĠnjk ‡ùlƵljdź5 ÜDźŏźƥg Ĭ!ę Dźŏźƥg LJdž Ƨźk‡Pk ‡ŏ5fƧƨη!f ƥŭh!f ‡zŏhƵ ‡ŏơ ƭĠP!f

---

(1) ÜŎη‡ƧƨP!f ƥĂlz!f ÜŎźĠk!f ƣŏƧĠk Ŏ5 ‡ŏƋ!ƋźŁ!f ‡!Ăƥ!f .54/1

(2) ÜŎźŁT Ü1978 Ü‡ŏƧŢdž!f ‡ưnjlj!f ‡hk‡dž ÜŎdźŭƶŬf ƣŏƧĠk!f ‡ŻĂƶĂdž Üƥdžơ!f .276/7

(3) .276/7 ÜNƶ5lj ƧƥŢdž!f

(4) .455/7 ÜNƶ5lj ƧƥŢdž!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŁŏĂƒƧơùŢ!ƒ ŁłƵĻďž!ƒ DŽĂ ÜŁĥĂŢP!Ġĥ Ġnjưƨ ƨĠkďžkĂ ƨďžơŪƒ ƨơĥ!ƒ Ł5ư ĬĹŽ yłk ŎNjĂ ƨĠơ!ƒ

Üýþùkzďž!ƒ ĢĠùĻďž!ƒ ĶƒŘ ŁŏĹĥŋ!ƒ ŁłƵĻďž!ƒ DŽĂ ÜŁŏƨλŪƒ ŝƵĠĻďž!ƒ Łŏơ ÜĶĂďžƨơơ ŎNjĂ ÜŁŏpƨT!ƒ

:ĶĠłĥƵ ĻĥŽ Ġnjö5 LJĠ‡5 ŲĂĥơ!ƒĂ LJĥ!ƒ ŁŽƒƨƨĥ ƨĠkďžk ŎNjĂ

Ŏù5 ŲzùT!ƒ ŁďžĠŽ LJŽ LJĂ5ĹĶPöĂ Ł!Ăþ!ƒ Ŏ5 ĠöĹz!ƒ ŁƵĹ!ƒ DŽNjĂ :DžĭŬűƨłłENj !ƒłΘłłε hŭŝĠŬ -D

Dźưĸ Ă ƨĸ!ƒ ŲĠĥ!D ý‡ yďžŋk Ŏk!ƒ ƨĂŢł!ƒ Ŏ5 ţ ŏz!ƒĂ ŁďžĠPŝ!ƒ ƨNjĠŬďžĂ ΣĠĥĹ!ƒĂ ĭƨ!ƒ

.ƨŢďž Ŏ5 łł ŏ!Ġďžďž!Ġĥ CƒþĶpƒ ŁĻƵĹ!ƒ ýĠŋƨĥ LJĠƵĹ!ƒ ĶĠŽĠďžĶŋƒĂ Łŏďžƨƨƒ ýĠďžŽū! LJ‡ĠďžD

(1).CĠďžĹz!ƒĂ DĹz!ƒ LJĂĥơŏ ƒĂĻĠ‡ ýĂƨƨ ŎĻĥ łłĂĹďž LJD Ł9 :bƒNJŝƨłłENj bƒFDŽ‡yłłε hŭŝĠŬ -Ų

Ĭù!9 LJďžŏù!ƒ Ŏ5 DĹl!ƒ ýĠŋƨ ĠnjĹ3Tŏ LJĠ‡ Ŏk!ƒ Ƨ ƒĠŬĂ!ƒ "ĬTŽŪƒ OĥŢ" ŲơĠŢ DĹĥłŏĂ

Ƨƒƨ ùTŪƒ Łùĥ!ĻĂ ýĠùďž!ƒ Ķùŏĥ Ł!Ġ‡ĂĂ CĠk5ŬƒĂ CĠơł!ƒ ýλďž Ĭ!ĂŪƒ ÜŁŏĂŏĻþĂ ŁŏĻŏþ :LJŏďžłp

.ΣŏƨþĶ!ƒĂ ŁĥĠƵP!ƒĂ ĢĂŏT!ƒ ŁPŏTďžĂ Łĥłơ!ƒĂ

łłŭďž!ƒĂ LJƒƨP!ƒĂ ŝƒĂłŪƒ Ŏ5 LJŏĹďžĠz!ƒĂ ýĠďž!ƒ ĶŏĥĂ ţ ŏŋ!ƒĂ lƨƒƨĂ!ƒ ýλďž ŁŏĂŏĻþ!ƒ ĠĹďžD

.ĠNjƨŏ3Ă Ł ŏƨƒĂďž!ƒĂ

LJĂ!Ġùŏ‡!ƒĂ LJĂƨĠùƵz!ƒĂ lƨŏ3ùŢ!ƒ ĶĠŽĠĻŢ!ƒĂ Ƨơ!ƒ ŲĠơŢD DŽNjĂ :łuDŽƒyłłε hŭŝĠŬ -ùŋ

ýĠùďžŽ LJùďž ƒƨƨŋŪƒĂ Łơ!ƒĂ ŁƒƨƨĂ!ƒ ŲĠơŢDĂ LJĂơŭŝ!ƒĂ LJĂƨƒƨŋ!ƒĂ LJĂƒƨƨĂ!ƒĂ

lĠùŏơ!ƒ lĂùłp LJùďž ŎĻĠƨk Łŏơ Üyďžkŋďž ĭD Ŏ5 ŁơƒĠ‡!ƒ ŁłƵĥ!ƒ DŽNjĂ ÜDŽƒP!ƒĂ ŁŽĠĻŢ!ƒ

. ţ ŏz!ƒ Ƨ UTĂ Ųƒƨƨơ!ƒ Ơƨ5Ă

Ġùďž‡ ÜDŽŏùłƒƨďž!ƒĂ ĶĠłłĻďž!ƒĂ ΘƒƨŪƒĂ ƒĠŏŽŪƒ Ŏ5 ƒŏ!ĠłkĂ ĶƒƒĠŽ ŎĻďžŏ!ƒ yďžkŋďžĹ! LJĠ‡Ă

NùĻĂĻƒƒŏ ţ ŏùTơ!ƒ ĬùĹŽ ýĠùłpŬƒĂ ƨùďžP!ƒ ŲƨT ýλďž Łłƨƨkłłďž!ƒ ĶƒƒĠz!ƒ Ơzłł DŽnj! ĶĻĠ‡

---

(1) :ƨUĻƒ ÜDŽŏĹłłł ŁŏŬŽ ÜŝƨƨŽ ƒĂďžơďž ÜłłŏĹłłł ŁŏŬŽ ƨŢŽ ÜŝƨƨŽ ƒĂďžơďž!ƒ ÜłłŏĹłłł ÜłłŏĹłłł Ý2łł Ü1ł

ƳĂƨùơ!ƒ lƨùλǂ! ƬŋŏƙĮ ƬƨƒĂǂ lƥƶɯ ŎĮdžŏ!ƒ ƴđžƙŋdž!ƒ ƴŏŤ ɒ Ǵdžǂ ÜĐƶŋĮƙ!ƒ LJĂƥlƙƶŏĂ NĮjĂȝưdžŏĂ

(1).ƨǴŋơ!ƒ Ĭ!ǫ lƨǴŋƙ!ƒ ýĂơƙĂ ƬɯƨƵưdž!ƒ lǴŏơ!ƒĂ

ĂùNjĂ ýĂ ƨ LJɯ ŎĮƶ LJɯ ƨdžƶ LJĐ ƦǫÜƴƙǂ!ƒ ƨĂƥĂ Σƨƒƥdž!ƒ CǴĮjɯɯ ýĂ ƨ ĂĮjɯ DžƙNjƒ ƥl!Ă

Σƨƒƥùdž ƬŭλĂ ÜƬŏɯƒƨƨ!ƒĂ ƬŏƨŏƨĂ!ƒ :ǴdžNj ƨƨƙ Ŏ5 LJŏƙƨƨdž ĬĮɯ ýĂ ƨ ŎĮɯ ‖ĂĮdž DžƲƶĐ LJdž

NJùŏĮƶ ƨpĂĐĂ Üƶƥŋƨdž ƬdžǴnjƙ ăƨp LJdž Ƭŏƨƥ ý‡ɯ ĬĮɯ Ǵdžǂ ÜLJƥƶɯ ăƨPĐĂ ƥĮjŋ!ǴɯƬƨƨdžĂ ƥŏɯƨɯ

(2).ƶƥŏŋ ǴƨƥĂ

ĂùơĮj!ƒĂ NJùƙƨ!ƒĂ Ƭŏƥơ!ƒ ƨƨƙ Ŏ5 ƬŏƨƬƵdž!ƒ yđžǴŋ ƴơǴŤ ƨ ƨĂŏ ƨ5Ždž!ƒ ‖ĂĮdž!ƒ ΣƨƥĂ

(ùùNj659) DžǴùƶ Ǵùnjɯ DžǴƥ Ŏk!ƒ NJ!ǴdžƶĐ ƨƨɯĐ LJdžĂ ÜƴƵ!ƒ Ƭƨƒƥƥɯ NɯǴɯT ĮjĮdž ýǫkTƒĂ ÜljƨŏȜĂ

DžǴùƥ Ƭùŏơ LJǴƨơÚƒĂ ƨɯ!ƒ ýǴdžƶĐ Ư ƶɯɯ DžĂƙŏ! ljƥĂŋĂ ƬŤƨ5 DžĮjkȜƒĂ Üƶƨdžkƶdž Ƭ‡dž Ĭ!ǫ NnjŋĂk

ƥùƶɯ ǴNjǴùƨ‡ LJdž ýĂĐ LJǴ‡Ă ÜǴNjǴƨ‡Ă Ƭư5!ƒĂ ƴNjĮ!ƒ ǴnjŏĮƶ ƨĮjĂ ǴnjɯĮƵĂ ÜNJƨ5Ljɯ Ƭɯƶ‡!ƒ ýƨȜɯ

.ĭĂɯlj!ƒ OŏƨưĮ! ăƨPĐĂ Ǵnj! lĂƨ‡!ƒ ýƨƨĐ (ùNj661) DžǴƶ Ŏ5Ă ÜƥƒƥȜɯ ƵĂƨƨ

DžĂùĮƶ Ŏ5 ƶƥƒƨƨ LJǴ‡ ƥ15 (ùNj696 :Ƙ) ƨ5Ždž!ƒ LJǴƵĮƨ!ƒ LJɯƒ (ýĂŪƒ) ƨƨTŪƒ LJƶ ǴdžĐ

Ƭù5ƶdž Ŏù5 Ƭùơǵsk!ƒ" ƴǴùk‡Ă Ü"ƴùƵ!ƒ Ŏù5 yđžǴŋ!ƒ" NJƙǴ5!đdž LJdžĂ ÜƯƨŪƒ Ƭơŭ5Ă ƴƵ!ƒ

."Ƭơŭ5!ƒ

LJǴù‡ Ǵùdž‡ ÜĐŭƥŪƒ ƴǴɯƨĐ LJŏɯ LJdž CƨƨĂ!ƒ ƨǴŏƙƤǴɯ LJĂdžknjŏ ƒĂĮjǴ‡ ýĂ ƨ ŎĮɯ LJĐ ƨ‡ƦŏĂ

LJùdž DžnjŏƥùŤǴƥ LJĂƶŋTŏ ýĂ ƨ ŎĮɯ LJŏƵŭ ƨĂ ‖ĂĮdž LJǴ‡ ƥƥĂ Ü"DžĮ!ƒ ƨŏdžĐ" ƴĮĮŏ ţ ŏŋ!ƒ ƥƒǴƥ

ШĂĐ Ƙùƶɯ Ŏùk!ƒ Ƭùŏ‡jdžŏ!ƒ lƨǴươ!ƒ CǴĮjɯ LJdž LJŏŏɯĂŏŪƒ lƥƶǴƨdžɯ ƒĂĮj‡džk Ĭkơ YǴĮjŤ!ƒĂ CǴdžĮĮƶ!ƒ

---

(1) ÜƬŏƨŤdž!ƒ ƴk‡!ƒ ƨƒƥ ÜǴTĮjÚƒ lǴƒƥ Ŏ5 ĬTƶŪƒ OɯŤ Ü(ùNj821 :Ƙ) ĭƨƒƨ5!ƒ ŎĮƶ LJɯ ƥdžơƒ Üĭ ƥĮjTĮĮ!ƒ
.11 f ÜĐ1922 - ùNj1340 ÜƨŤdž ÜlƨNjǴ!ƒ

(2) ÜŎdžŭƨÚƒ ƥŏƨǴk!ƒ ƬƶĂƨĂdž ÜƥdžơĐ ÜŎɯŤ 453/7.

(3) ÜƬŏ!ĂƨƨĐ!ƒ ƬĂƥ!ƒ ƥŏƨǴk Ŏ5 ƬŏđĐ!đĮ!ƒ ƥĂƙ!ƒ ÜLJƨơ ŎĮƶ ÜŎŋƨƨP!ƒ 574-571/1.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ƶ ŏ!ƫùƙĂ ƭùƚƒƵƥ!Ɠ ýĂƚƵ Ŏƚ LJŏƱŭƚ LJdž Ƶŏƛǂ Ƶ ƷT ƥ!Ă ÜýĂƚƵ Ŏƚ ƵƚƷ Ŏ5 ƓnjkdžUƷ

ƚƒ!Ă ƓƚƷƵƚƒ!f Ƶ ƚkPdž Ƙ!ĂƓƚk Ŏk!f Ɣk‡!f .(1)

LJŏƱŭƚ!f LJdž ƥƥƷ Dž‡ơ lƵk5 Ŏ5 ŎƷƵh!f ƥdžơƊ LJh DŏơƵ!f ƥhƷ ƣŏT!f ƓƚƵƷƓT ƫ ƓƷ ƥ!Ă

:DžNjĂ

- (Dž1363-1321 /ùNj764-721) ƥŏƋdž!f LJh ŎƷƷ ƥNjƓƫdž!f

- (Dž1376-1363 /ùNj778-764) ƥNjƓƫdž!f LJh ΣƓhƷ ýƱ5Ŭf

- Ƶ ƵùTŭf ĂùNjĂ ýĂƚƵ Ŏƚ ‖ĂƷdž LJdž yƓƚ!f ‖ƷdžƷ!f Dž‡ơ lƵk5 Ŏ5 Ŏ5Ăk NƚƚD Ɠƚ!ƓƷĂ

Nƚ! ƷƱƱƓ5 ƓdžƷƓƷ LJƓ‡Ă Ü(Dž1400-1376/ùNj803-778) ΣƓhƷ!f LJh ýŏƷƓdžƚ ŎƚƓƛ!f

Ŏù5 ƭŏƚùƚ!f ƓùŏƓƱƷ!f) ƔƓk‡Ă Ü(LJĂƵƚ!fĂ Ƶ ƒfĂƱƚ!f ƣŏƵƓk Ŏ5 LJĂŏƷ!f ƭNjƷƚj) ƔƓk‡

.(ƵƓhPŭf ƷƚƚĂ LJƓ‡ƷP LJhf ƘƓŏ5Ă) ƵƚkPƒĂ (ƭŏƚjdžŏ!f ƔpƓƚjdž!f

hŭƱƱƣq‖ƐƔƒƣƱƐ :ƒk‖ƒk

DžĂùƚ!f ƥùƞŏ LJdžŏùƚ!f ƭŏ5ĂƚƷ LJƷ ƔƔk‖ Ɠdž ýdžƱƱkŏ LJdžĂ ÜƭƱdžƓ‡ ƭŏƚjŏƥ ƚƓŏơ LJdžŏƚ!f ýNjƊ ƫ ƓƷ

ƚŭƚ ŭƱƚ ƓdžƱƵ DžnjƚjdžƷ ƥơƒĂƚƓ5 ÜƚƵŏh‡!f DždžnƷ!f ƓNjƥƚjƷ Ƶ ƚk ƭpƓƚ ƘƓƚƓŏƵĂ ƘƒƥƓƱƷ Ŏ5 ƒĂƞdžƥƚjƒ

DžƓƚùŏŭf ĂĂùƚ Üƭƚjùƚ!f DžƓŏƊ ý‡ DžĂƚŏ LJƓ‡ LJdž DžnjƚjdžĂ ÜƓnj!ŭP ƥƥƵŏ Dž! ƓƓTƷ!f ƓĂƚĂh OƱƚ!f

DžnjkƒƥƓƚhƷ Ƶù‡Ɣ Ŏ5 ƓƚƷƚ!Ăk Ă!Ă Üƥơƒ!Ă DžĂŏ Ŏ5 NƱ‡ LJƓƵƚ!f DžkPŏ LJƓ‡ LJdž DžnjƚjdžĂ Ü(2)ƭNjĂƵ‡dž!f

ý‡ LJ‡k Dž! ‖!Ɣ yƓdžĂ ÜDžnjhƵ ƭƷƓƱŏ Ŏ5 Džnj‡Ɠdžnjƚjƫ ŭƱƷ ýŏ!ƥkƱ! ƓƚƵ‡Ɣ ƓdžƱ Ŏ5k‡ƚjĂ ÜDžƓƚdž!f LJh ƱƵƵP!

.ƓNjƥơĂ ƚƥƓhƷ!f Ŏ5 DžnjkƓŏơ

---

(1) ÜŎdžŭƚƚŭf ơŏƵƓk!f ƭƷƚĂdž ÜƥdžơƊ ÜŎhƱT 451/7.

(2) yŏƵĂƱƱ! ƭŏƚjdžŏ!f Ƶƒƥ!f Ü f ŭPŭƒĂ ƵƥƚT!f ýNjƊ f ƒĂP!f ƘƓƚhƱ Ü Ƶ ŏƱƱ!f ƥhƷ LJh ƥdžơƊ LJh ƥdžơƊ ÜŎƞƵT!f

Ü1986/1406 Ü1Ʊ ÜLJƓƚh! ÜƘĂƵŏh Üyŏ‡Ăk!fĂ ƵTƚj!fĂ ƭƷƓhƱ! ýNjƓƚdž!f Ƶƒƥ ÜƵTƚj!fĂ f 47.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

DžĞùdžD ƧŽĞηùThu ĞùnjljŽ ƨŏhuzk!f fĂ!ĂĞơĂ ÜDžnj!Ăơ ΣĞlj!f ý‡ĞTdž fĂ]]ơk ƥ15 Ƨŏ5ĂŢ!f ĞdžD

ƨƨzŏ (lj694 :Ƙ) ƨ5Udž!f ‖ĂĂdž!f Ĭ!ϱ DžNjƥơD Nhuk‡ Ğdž ýdždkŏ LJdžĂ ÜýĂ]ƨ ŎLjhu ‖ĂĂdž LJdž DžĞ‡ơ!f

Ƙ!ƥùŽ Ğùdž5 Ü‖ĂƨĞT ýƥĂ ‖Ă‡ĞT ƧĂĂ ƨ]Ăŏ Ğŏ) :ýĂlŏ Ƣ ÜýĂ]ƨ ŎLjhu ‖ĂĂdž ƥljŽ DžnjkljĞ‡dž

ŎùLjŏƥ y5fƥùhu LJ‡ŏ Dž! ‖ĂĂdž!f CŬĐNj ýhup LJdž Džnjzdž OdžĞ]k!f fƢNj LJϱ Ƨlŏlơ!fĂ Ü(1)(ƘĂŢ5ljf Ğdžϱ‡Ă

ΣĞlj!f ΣĂ5lj Ŏ5 lƨŏhu‡ ƧljĞ‡dž Ƨŏ5ĂŢ!f CŬĐnj! LJD Ƨŏơ ü‖!Ƣ Ŏơk!k Ƨŏ]Ğŏ] ŸĞhu]Ŭ LJĞ‡ ĞdžLjϱĂ

LJĞƵĂù]!f fƢùnj5 Ƨhu]ĞLjdž LJdž ƨλ‡D Ŏ5 ‖!Ƣ fĂdžηƨk ƥpĂ ÜŸzTĂ! ƵhƨIk Ŭϱ Σŏ! Džnjŏ!ϱ ýŏdž!f LJĞ‡5

LJhu ƥdžơD Ŏ5ĂŢ!f Ư5ƨ ƥpĂ ÜDžnjŏơfƨD ĬĂŽ ŸFfƨơ!f Ŏ5 Ƨŏ5ĂŢ!f LJdž ƧŽĞdžη OdžĞ]ŏ ƨ5Udž!f

Ŏù5 ƵùdžĞŽ ƲĞdž]!f fƢNj LJĂ‡ŏ LJD Ŭϱ NơƨŬ ƨ5Udž!f Ƨơdž]dž (ùNj690:Ƙ) ýŏηŽ LJhu Ĭ]Ădž

DžĂùŏ ýù‡ ƥfƥƨk ýĂ]ƨ ŎLjhu ‖ĂĂdž ƥljŽ Ƨŏ5ĂŢ!f ƧljĞ‡dž ƘLjĞ‡ ƥ15 ‖!Ƣ yĞžĂ ÜŸzT!f ƥfƨ5D ƨFĞ]

ƨ‡ƢùƵĂ ÜăƢùhu NƢdžŏ LJD LJĞƵĂ]!f yƵk]ŏ Dž! DžNjƥơdhu Ĭdžkơƒ LJdž ý‡ LJD Ĭ!ϱ ƨdžŬƒ Džnjhu ƩĂhu Ĭkơƒƒƒ

ƀùƵ LJŏƦ!ƒ Ƥŏ5ĂƬ!ƒ ƤƬǴP LJŏdžǈǉdž!ƒ LJdž ƨŏƛǂ ƴĂǈƥ Ŏ5 ƤƬǴP ƤljǴǂdž ƥǈƫ!ƒ ƒƦnj! ƚǈƶƞ ƥp lƨŏƛǂ

.LJŏŏljdžŏ!ƒ Ǵnjƫ ƒ Ƥ Ÿƒ LJdž ƤƫNj ƨĂƬk!ƒ LJD Dźnjưƶƫ

Ǐùnjƙljƒ Ǵdž! Ƥƞŏƙlj ƨĂƬk!ƒ OƫƬDĂ ÜƥNjƨ!ƒ ýŭƤ LJdž LJdžŏ!ƒ ŎdžŭǉŬƒ ƨĂƬk!ƒ ýƤƥ ƥpĂ

ŎljǴùƛ!ƒĂ ýĂŪƒ LJŏljƨ!ƒ Ŏ5 LJdžŏ!ƒ ýNjD LJdž ýǴƞƨ ƨnjƲĂ Ü2T!k!Ǵƫ ƨƒƨƐŬƒ LJdž LJĂƥƫƶkdž!ƒ NJŏ!ǫ

ǐƨƶùTŪƒ ǏùǉĂdž Ăùƫ ýùŏǈƞ!ƒ ŎƫǴƟùƬ!ƒ DźnjljùdžǉƥǴùƫƶ!ƒĂ ƥNjƨ!Ǵƫ LJŏƨĂnjTdž lƨƞnj!ƒ LJdž

lƨùŏƨNj Ăùƫ - DźǈùǉĂ NJŏǈƶ Ÿƒ ǏǈƬ - Ÿƒ ýĂǉƨ LJƶ ƤƥƟdž!ƒ ŎƫǴƟƬ!ƒĂ Ü(ùNj44 :Ƙ)

ƘĂdžƨùươ LJùdž LJĂùdžŏdž LJƫ ƨdžƶ DźnjljdžƤŏljdžŏ ýĂƬD LJdž LJŏƶƫǴk!ƒ ƤƫƟ ǁǴljNjĂ (ùNj55 :Ƙ)

LJdžĂ Ü(ùNj106 :Ƙ) LJǴǉŏƫ LJƫ ƩĂƋǴƟ ýŏǈƞ!ƒ ŎƶƫǴk!ƒ ƤƫƟ!ƒ ljƦNj ƩDƨ ǏǈƶĂ Ü(ùNj75 :Ƙ)

(1) .(ùNj120:Ƙ) Nƫƫljdž LJƫ ƴNjĂ ƶưŏD ǴNjƥǴNjƨĂ LJdžŏ!ƒ ƥǴƫƶ

ǐƨùƞnj!ƒ Ƥ!Ǵƛƛƒ LJƨ!ƒ Ʀljdž LJdžŏ!ƒ Ŏ5 ƨĂƬk!ƒ ƘǴŏƒƥƫ ƨĂnjƲ Ǐ!ǫ LJŏƛƟǴƫ!ƒ Ưƶƫ ƨǴTDĂ

.Ƥdžƥƫkdž Ƥŏ5ĂƬ CƒƨƟ Ǐ!ǫ ƥNjƨ!ƒĂ lƥǴƫƶ!ƒ ƘǴŏƫĂǈǉ Ƙ!ĂƟƛk LJŏƟ

:ƫŭǈǈNjƨƥǈǈ ƫǈǈNjƟǈǈ ƟNjY Ǐ3 ƐNjTƤǈǈ

ƤùŏƫĂŏŪƒ Ƥù!Ăƥ!ƒ ƥnjƶ Ŏ5 NdžǴƶdž ƘƨŏdžƙĂ yƫǴǉ!ƒ LJƨ!ƒ Ƥŏƥƫƫƫƫ LJdžŏ!ƒ Ŏ5 ƨĂƬk!ƒ ƨnjƲ

ƨùŏƛƫ Dźùnjƫƫƫƫ

Ł5Ăù Ţ!f ȘSùŢ!f ȘSùŢkljf ÜŁ!Ăţ!f ŁĂţ!f ţnjZ Ŏ5 NŋĂD ÇhĂ LJdžŏ!f Ŏ5 ƧĂŢk!f SNjţsf (ùùNj561 :Ș) NţȘlj Ŏljŭŏŋ!f SţĞl!f ţhZ DĞdžŬf lĞŏơ Ŏ5 LJdžŏ!f ȘĂPţ Ŏk!f ŁŏSţĞl!f ŁŏSŢ!Ğ‡ Ü[2] ĭţùţŪf ŸfţùhZ ŋŏT!fĂ Ü[1]ţfţơ!f LJdžơS!f ţhZ LJh ŎZ LJţơ!f ŎhD Ŏljdžŏ!f ŋŏT!f ţŏ ĬZ Ŏùk!fĂ (Łùŏljŏţdž!f) ŁŏhSçdž!f ŁŏSŢ!fĂ Ü[3]ŎTS!f SdžZ LJh ŎZ ȘŏSŢ LJZ Ł!ŘĞT!f ŁŏSŢ!fĂ Ŏù5 LJdžŏ!f Ĭ!ş ȘZ!lȘljfĂ Ü(ùNj594 :Ș) LJŏţdž Ŏhăh SŏnjT!f LJţơ!f LJh ŸŏzT ŋŏT!f Ĭ!ş Ÿţljk ȘĂdžSù ươ Ŏù5Ă Üţzldž!f ţdžơdž LJh LJdžơS!f ţhZ ŋŏT!f ţŏ ĬZ ĭSŋnj!f yhĞţ!f LJS!f ýFfĂD ĭţĂùdžz!f Ĭţŏz LJh ţŏzţ ŋŏT!fĂ Ü(ùNj653:Ș) ĭĂZĞh ŎZ LJh ţdžơdž DžţldŽ!f NŏIs!f ţŏ ĬZ (ùNj671 :Ș).[4]

ýùh Łŏljŏţ!f ŎơfĂlj!f ĬZ Nŏ5 Ŏ5ĂŢ!f ljĞŋkŬf SŢklŏ Dž!Ă LJdžŏ!f Ŏ5 ƧĂŢk!f SĂŏk ţl! Űŭŭơ!f LJZ LJfĂZ LJhf yŠfţ ţpĂ ÜljSĞ‡5DĂ ŰŭơĞh SλĂk!Ğ‡ Łŏsţs!f ŸljfĂŋ!Ğh SλĂk!f Ĭ!ş ljfţzk Ğ!SŬf ljŘNj ýλdž! NhĞzŏkţf ĬZ ýţŏ fŘNjĂ NJfScĂ.[5]

ȘĞùŢPT!f LJdž Sŏλ‡ Łŏ5ĂŢ!f DžŭZD LJdž SnjU lSŋnj!f LJdž yţĞk!fĂ LJdžĞλ!f LJŏljS!f Ŏ5Ă LJùh ŸĂlzŏ ţdžơdž S‡h ĂhD ŋŏT!fĂ Ü(ùNj704 :Ș) Ŏzŏs!f SdžZ LJh ţdžơD ŋŏT!f DžnjljdŽ Łŏ5ĂŢ!f

---

(1) Ü ƒ fĂP!f ȘĞhŏŏ ÜŎŋST!f .84 ƒ

(2) ÜNţlj SţŢdž!f .71 ƒ

(3) ÜNţlj SţŢdž!f .107 ƒ

(4) Ý 280/1 Ü2003/1423 Ü2ŏ ÜĞŏzljùŢ ÜţĞùTSŬf Łùhk‡dž ÜȘĂdžSơơ ŋŏSĞk ÜO!ĞŢ ÜţdžĞơ!f :SUljf Łù‡ĞdžĞ!f Üyŏ5Ăk!fĂ STljĞ! Ł5Szdž!f DžĞZ ÜŎdžSơơ!f ŋŏSĞk!f SfĂţD ÜSdžZ LJh ţdžơf LJh ţdžơdž Ü ĭ SŏĞT!f Ü1983 /ùNj1403 Ü2ŏ ÜŁŏţĂzţ!f ŁŏhSz!f .310 ƒ

(5) Ü1ŏ ÜĞŏzljùŢ ÜţfSdž Łhk‡dž ÜLJfĂZ LJh ţdžơD ţljZ ƧĂŢk!f ȘĞŏ!Ğ‡TfĂ ĞŏĞơp ÜDžţĞp DžŏS‡!f ţhZ Üţŏzţ Ü1997 .127 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJh Ł σ̈Ƶ σŏT!fĂ Ü(ùNj748 :Ƙ) ŎTfĂƵ!f ŸfƥhƵ LJh Ŏ̈Ƶ σŏT!fĂ (ùNj714 :Ƙ) ŁhƵσ ŎhD

(1) .(768 :Ƙ) ŎƵ5Ğŏ!f ƥƵ]D LJh ŸfƥhƵ DĞdƵŰf σŏT!fĂ Ü(ùNj780 :Ƙ) ƵĞknj!f Ĭ]ŏƵ

ƥùdƵσdƵ LJùh Ƶù‡h ŎhD ĭƵηnj!f y]Ğk!f LJƵl!f Ŏ5 LJdƵŏ!f Ŏ5 Ł5ĂŢ!f CĞdƵ̈Ƶ ƵnjTD LJdƵĂ

LJùh DƵŏσƵù!f ƥhƵ σŏT!fĂ Ü(ùNj802 :Ƙ) ĭƵưdƵ!f ƥdƵσdƵ Ƶ‡h ĂhDĂ (ùNj800 :Ƙ) yƵfƵ]!f

ŎùkƵhη!f Ƶù‡h ŎùhD LJùh ýŏƵĞdƵù]ĝĂ Ü(ùùNj803 :Ƙ) (ĞĵkĵfƵƥ YĂưĂdƵ) ŎƵƵh!f ƥdƵσD

ŎhD LJh ƥdƵσD σŏT!fĂ Ü(ùNj821 :Ƙ) ĭƵTĞĵ!f Ƶ‡h ŎhD LJh ŸfƥhƵ ƥdƵσdƵ ĂhDĂ Ü(ùNj806 :Ƙ)

ŎùŎ̈Ƶ ƥŏ]!fĂ Ü(ùNj856 :Ƙ) ΣĂƵƥŏƵ!f Ƶ‡h ŎhD LJh ŸfƥhƵ ƥŏ]!fĂ (ùNj821 :Ƙ) ƥfƥƵ!f Ƶ‡h

ýĞùdƵk‡f Ŏù5 lƵĂŢ ƵPĉ DƵNjĂ DƵNjƵŏ£Ă (ùNj895 :Ƙ) Ƶ̈Ğl]!f LJdƵσƵ!f ƥhƵ LJh Ƶ‡h ŎhD LJh

(2) .LJdƵŏ!f Ŏ5 DƵnjhNjŘdƵĂ Ł5ĂŢ!f

: DƵDŽĭ‖ε Ĭ3 £NjTł‖ε lFljFШłε

ĬdƵ‖ε £NjTł‖ε -ĉ

LJĂƵù!f Ŏù5 ljƵĞNjƥƵfĂ ĭƵηnj!f yƵfƵ!f LJƵl!f Ŏ5 ljƵĂnjU RĵdƵ LJdƵŏ!f Ŏ5 Ƶ̈ĂŢk!f LJĞ‡

ŘfƥĞùhƵ!f Ĭ̈Ƶ ljĂƵhkdƵ ƵłƵ‡ƵŏĂ ÜłƵnjƵdƵ!f Łj]!fĂ Ɣ̈Ğk‡!f ƵnjĞU yƵfkŏ ĞŢ!ĞP ĞŏĵĵĂŢk Łlσŭ!f

yƵĞù]!f LJƵl!f ƥƵh Ŭĵ Ł5ĂŢ!fĂ CĞnjls!f LJŏh Ƶ̈ŭP ƵnjUŏ D!Ă ÜLJŏƥŏƵdƵ̈! ‖ĂŎ̈]!fĂ ŘfƥNjĞηdƵ!fĂ

:Ƙ) Ư ƵĞùs!f LJùh ƵùdƵ CƒƵĉ ýλdƵ Łŏs]̈s!f Cƒ̈ƵŰf LJdƵ ƵŏλŁ ‖!R ƥƵh ŘƵnjU Łŏσ Ü ĭƵηnj!f

.(ùNj638 :Ƙ) ŎhƵZ LJh LJŏƥ!f ŎσdƵ σŏT!fĂ Ü(ùNj632

---

(1) Ü LJdƵŏ!f Ŏ5 CĞnjls!fĂ Ł5ĂŢ!f ÜƥdƵσdƵ LJh ŸfƥhƵ ÜŎThσ!f 17-16 f

(2) Ü18-17 f Ü ŁhĞ]!f yηƵdƵ!f :ƵUljfĂ Ü ĭƥjη!f Ł5ĂŢ!f σŏĞTdƵ DƵηfƵk Ü ĭƥjη!f Ł5ĂŢ!f yù]Ğk!fĂ LJdƵĞùλ!f LJŏljƵù‖!f Ŏ5

Ü ĭƥjη!f Ł5ĂŢ!f σŏĞTdƵ DƵηfƵk Ü ĭƥjη!f :ƵUljfĂ Ü18-17 f Ü ŁhĞ]!f yηƵdƵ!f

DƵŭƵD ƵfƵƵ Ü ĭƥjη!f Ł5ĂŢ!f LJĞjη!f lĉƵdƵ ÜŎƵ5Ğŏ!f Ł5ĂŢ!f ƥĂlƵ!f ÜŎηƵƵP!f

LJdƵ ĞNjƵŏ£Ă Ü ĭĂƵ!f YƵTdƵ!f Ü ĭĂ̈ƵĞh ŎĞ̈T!f Ł5ĂŢ!f yƵdƵŭ!f CĂưĂ!f Ü ĭĂĞPĵ!f Ł5ĂŢ!f LJdƵƵ!f Łσĉk ÜýƥNjŰ̈f Ł5ĂŢ!f LJdƵƵ!f

.DƵηfƵk!f Ɣ̈k‡

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الحكم بالإعدام على المتهم بالقتل العمد بالسجن المؤبد، وبالغرامة المالية المقدرة بمبلغ ألف دينار، وبالتعويض المدني للمدعين بالحق الشخصي عن الأضرار المادية والمعنوية التي لحقت بهم من جراء الجريمة، وبالمصاريف القضائية، وبالإلزام بالمصاريف القضائية (المادة 665 ع) وأيضا الحكم بالسجن المؤبد على المتهم بالقتل العمد بالسجن المؤبد - وبالغرامة المالية - وبالتعويض المدني للمدعين بالحق الشخصي عن الأضرار المادية والمعنوية التي لحقت بهم من جراء الجريمة.[1]

وبالنسبة للمتهم الثاني الحكم بالسجن المؤبد - وبالغرامة المالية - وبالتعويض المدني للمدعين بالحق الشخصي عن الأضرار المادية والمعنوية التي لحقت بهم من جراء الجريمة.[2]

وبالنسبة للمتهم الثالث الحكم بالسجن المؤبد - وبالغرامة المالية - وبالتعويض المدني للمدعين بالحق الشخصي عن الأضرار المادية والمعنوية التي لحقت بهم من جراء الجريمة، وبالمصاريف القضائية، وبالإلزام بالمصاريف القضائية (المادة 665 ع) وأيضا الحكم بالسجن المؤبد على المتهم بالقتل العمد بالسجن المؤبد - وبالغرامة المالية - وبالتعويض المدني للمدعين بالحق الشخصي عن الأضرار المادية والمعنوية التي لحقت بهم من جراء الجريمة.

---

(1) الحكم الصادر عن المحكمة الابتدائية (665 ع) بتاريخ 2002/1423 الأول من رجب، ص 29.

(2) المرجع السابق، ص 29-30.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÿ ٪ ٪ ٪

LJÞƑĜ[cNj LjƎƑŤƟNj LjDŽƨƐ :Ť YÞĜ[ƐÞ :ƑyĜƐÞ

ÜŸù]ơ5 ƨƶT!fĂ ŸÞŪf Dźnjk Ů Ŏk!f ƦŏƨTh!f ШŘĜdźLj!f LJdź ŎƶƨŃ!f Dźŏơƨ!f ÞhƶƨŃ!f ÞhƶƨŃ!f ơŏT!f ýz!

Ƥù]ŏdźƶ Ƥŏù]ƽLj Ƥ]fƨÞ! ƤhŤP ƤÞĜdź NLjfĂŏÞ DźÞ]ŏ NLjD Nŏ5 ‖T Ů ĜdźdźĂ Üýŏdźη Þ!ĜP ŘĂŤ ĂNj ýh

.ƤzƑfƨ Ƥŏ5ĂŤ Ƥŏnj]5Ă

ÜĜùnjŏ5 ýfÞη Ů Ƥzkdź ƏƨĜ]!f Σƽ]j Ŏ5 yŏTŘ NLjfĂŏÞ LJdź Ƥ zhLjk Ŏk!f]ƨNjĜh!f CƑĂ ư Ū̃f ljRnj5

ĜLjÞŏù]]Ĝùŏơ Ŏù5 ýŏŤĜƽk!f ƽÞD Nŏ5 ýη]ŏ ŭR!f ƦŏĂhLj!f]ƨŏ]!f ƦŏdźNjD LJdź LJfĂŏÞ!f fRNj ƦŏdźNjd5

.Řfƨηzdź!fĂ ŘĜLjŏh!f LJdź -DźŪ]Ă NŏŪƶ Ÿf ŤŪŤ - Þdźơdź

: LjĜƨdźNj LjDŽƨƐ -**1**

ŎùƶƤŃ!f ŎùŪƶ LJùh Þùdźơf LJùh Dźŏơƨ!f ÞhƶƨŃ NdźŤf LJD ΣĂƨz!f ШĜk Ŏ5 ŭÞŏhƨ!f ƨ‡Rŏ

NdźŤf LJD "ŎnjŏƨŃ!f ơŏƨĜkh" ƨĂƨzdź!f (LJdźŏ!f CĜơŪŤ ŘĜ]hŦ) Ŏ5 ŎnjŏƨŃ!f ƨ‡R Ĝdźŏ5 Ü[1]ŎLjĜdźŏ!f

ýùhη Ŏ5 "LJŏkhĜŏLj!f"]ÞŪh LJ‡]k ŘLjĜ‡ Ŏk!f (ƨηĜnjŪź) Ť!ǫ Ƥh]Lj ÜŭƨηĜnjŪź!f ŎŪƶ LJh Dźŏơƨ!f ÞhƶƨŃ

ăƨPD ƦŏfĂƨ (Ŏhƨƶ!f ŸÞŪf ơŏƨĜk) Ŏ5 ƨ‡R Þ]5 Ć]Ăƨ5 ƨdźƶ ĜdźD Ü[2]LJdźŏ!Ĝh Þŏhƨ Ƥŏơ]Ĝh (YƤŃ)

Ŏùnjŏƨh!f Ƥùŏf ĂƨŤù!ǫ ýŏdźŏ Ƥơ]Ĝh!f LJD ƨŏΣ [3] (ƨηŃj) Ť!ǫ Ƥh]Lj (ŭƨηĜnj!f) ƨŏPŪ̃f NdźŤf LJD

-:ljÞƑĜŤp ăÞơǫ Ŏ5 ýĂ]ŏ Ř0 ÜNŤ]ƽLj ŎƶƨŃ!f ýĂp Ť!ǫ ŹÞĜ]jk]f ‖!ŘĂ

[4] ŭƨηĜùnjŪź!f Dźŏơƨùù!f Þùùhƶ Ĝùùnjƽ]ĜŪź LJùƶ ‖ùLjdź ŭƨ2 ŎƶƨĜh]LJƽƨƤÞ!f ƤJƽơdź ƤƤƽŏ

---

(1) ƤùdźĂ‡ơ Ƥzh]Ŏdź Üŭƨ Ĝƨŋơ Ťƽŏ]Ŧdź ƽŏ]ơk ÜΣĂdźĜ]!f ƨNjfĂη LJdź ΣĂƨz!f ШĜk ÜŤ ơkƨdź Þdźơdź Üŭ Þŏhƨ!f

.273 f Ü5Ш Ü1969/1389 ÜŘŏĂ‡!f

(2) ƨù‡ƨdź ÜŎùThơ!f Þùdźơdź ŸfÞhƶ ƽŏ]ơk ÜLJdźŏ!f CĜơŪŤ ŘĜ]hŦ ÜLJdźơƨ!f ÞhƶƨŃ LJh ŸĜNjĂ!f ÞhƶƨŃ ÜŎnjŏƨh!f

.43 f ÜŘ.Þ ÜĜƶLjŤ ÜŎLjdźŏ!f Ƥ Ăơh!fĂ ŘĜ]fƨÞ!f

(3) Ü3Ш Ü1989 Ü5Ŧ ÜŘĂƨŏh ÜLJŏŏŭdźŪ! DźŪƶ!f ƨfÞ ÜŎhƨƶ!f ŸÞŪf ơŏƨĜk Üƨdźƶ ÜĆ]Ăƨ5 .821-820 f

(4) Ü2003 Ü1Ŧ ÜŘĂƨŏh ÜƨÞĜŤ ƨfÞ ÜΘfƨη!f ƨfĂLj ƽŏ]ơk ÜŎƶƨh!f LJfĂŏÞ ÜÞdźơD LJh Dźŏơƨ!f ÞhƶƨŃ ÜŎƶƨh!f

.114 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ljþnùlدž yùlŏ Ġùnjŏ5 - DžĂŏ!f LJdžŏ!f Ŏ5 "lpŏþơ!f" ƦƱ5Ġơdž yhkk Ŏk!fĂ - "LJŏkhĠŏLj!f" NJkpŏhĂ

CĠơŇùŢ ƘĠùlhƱ Ŏù5 ŎnjŏƧh!f Ƨ‡Ř þpĂ ÜDžĂŏ!f Ĭ!ǫ ΣĠLj!f ljƧĂƨŏ ĭŘ!f ljƧhpĂ ÜNJdžlĠh Ĭdžldž!f

ƨfƧùơĂ YƧŇ LJdž NJơŏƧư Ĭ!ǫ ƨfĂƨ!f Ƨ5fĂk! ƶdžlĂdž Ylƨ Ƨnjƨ LJdž ΣŏdžP ýĂD Ƨhkƨŏ" LJdžŏ!f

."Ƨ5ƨklÚfĂ LJƨƧl!f lĂŭkĂ þ!ĂdŽ!f lĊfƧl! NJdžŏƧĂ [1]

LjƦDldžNj LJơlNjDŽ -2

ƘĠdžĂŇƨdž!f LJD ŬǫÜƧŢƨ!f ‖!Ř LJdžŏ!f ШƧĠPĂ LJdžŏ!f Ŏ5 ŎƨƧŇ!f ơŏT!f lƧnjT LJdž Dižƨ!Ghu

DižùŇ5 ÜNJdžUƨdž Ŏ5 ƨŏpþ Ƨŏƨ Ă YƧƱưdž ýŏŇl!f fŘNjĂ Ü!fþn ƦŇŏŇp Dižnf Ƨk!f YĠkƦ NJjƨ ĠNjƨ‡Řŏ Ŏk!f

.(Dž1400 /ùNj803) DžĠƨ OnƧŪf ĬŇƨ ƘLjĠ‡5 NJkĠ5Ă ĠdžD ÜNJkpŬĂ ơŏƧĠk ĬŇƨ ƧpĠŢdž!f Ŏ5 ƧƛƨD

Dižùƨƨƨ

Džŏơƨù!f ƥùȕƵ ơŏùT!f LJfĂŏƥ Ĭ!ǫ Ġljƶƞƨ fŘ5 ÜyƥfĂÜ! ƴƨƥŪf ĂNj ƨȕP!f fŘNj LJD Ɨlŏlơ!fĂ

DžĠùƵ Ŏ5Ăùk ĭŘù!f ĭƥfƥùƶȕ!f Ŏùȕljơ!f Ŏljŭŏƞ!f ƨƥĠl!f ƥȕƵ ơŏT!f Nŏŏŏŏ5 ƨ‡Řŏ ljĠljƥƞĂ ŎƵƨŃ!f

ĭƥƶùƚ!f ŎÜƵ LJȕ ƨdžƵ f ƨơ ĠȕD Ư ƨĠƶŏĂ Ü ĭ ƨƞnj!f Σ ƥĠƚ!f LJƨl!f ƨPfĂD Ŏ5 ĭD (ùNj581)

Ŏù5 (ùNj696 :Ř) yȕĠƚ!f LJƨl!f ŘŬĠƞƨ LJdž ĭ ƨŏŢĂȕ!fĂ (ùNj632 :Ř) (Ư ƨĠs!f LJȕf)

ƨù‡ȕ ŎùȕD LJùȕ ƥdžơD ơŏT!Ġ‡ LJdžĠƛ!f LJƨl!f ýNjD LJdž LJŏƨPdkdž ĠŢĠPTD Ɵƥdž NUjf Ġdž‡ ÜĠdžNjƨƶT

lĠù5Ă!f ơŏƨĠk ƥŏdŏ Ġdždž Ü(ùNj827 :Ř) Ŏȕfƨƶ!f ƥdžơD LJȕ ƨdžƵ ơŏT!fĂ Ü(ùNj821 :Ř) ƥfƥƨ!f

. Ɨơȕ!f Nŏŏŏŏŏ!ǫ ýĠdž ĭŘ!f

hŭDŽ‡yƱƐ LJƥƦkƆ -3

ƥƦĠùŢl!Ġȕ Dƥùȕ :Ɨùŏ!Ġk!f DžĠƚpŪf Ĭ!ǫ DžŃƚƥ ƥpĂ ÜƗŏĂȕlj!f OƦfƥdž!f Ŏ5 ljƨƛ‡D ƨƶT LJfĂŏƥ .1

ŘĠùƶȕŏ!f LJùdž ƥƥƵ yȕŏŏ NUjfĂŏƥĂ ÜŘĠŏŏƴƵĂ!f DžƛŘĠŏ5ĂŢ!f DžƛŘĠŏĂȕlj!f DžƛŘĠŏljĠȕƨ!f

ŘùljĠ‡ ĠnjLj‡!Ă ƥLjnj!f Ŏ5 "ĭĠȕdžĂȕ" Ă ÜƨƨNjĠl!f Ŏ5 ƗŏpŬĂȕ!fĂ ŎȕŃơ!f Ɨƶȕŏdž Ɨƶȕŏ‡ Ġdžŏƥp

ƥùȕƵ ƨŏlơk‡ lƨdž LJdž ƨƛ‡D LJfĂŏƥ!f ƨlơ ƥ15 Ġƛŏƥơ ĠdžD ÜlƨĂkdžĂ Ɨ‡ŏ‡ƨ Ɨŏȕƶ ŘĠƶȕŏ

Ɨùơȕ!f Ġƛŏƥùơ LJfĂŏƥ!f ƨlơ Ġdž‡ ÜƟƨƞ!f 2fĂLj ƨŏlơkĂ ÜƴĂŢljdž!f LJĠŏŏŃƚ ƨŏƨƶ!f

ŘĠùŏĂŏŏPdž ĠdžD ÜlƨNjĠl!f ƗƶdžĠƞ Ŏ5 ƨŏkƚƞĠdž Ɨ!Ġƚƨ Ŏ5 ĭĂĠljp ŸfƥȕƵ ƥdžơdž ĭƨŢdž!f

Ɨùȕk‡dž Ŏ5 ƗŏĂŏŏPdž ĠnjLjdž - Ɨơȕ!f DžŃƶ ƥơ ĬŃƶ - ŘĠŏŏĂŏŏPdž Ɨŭƛ ƥƞĂŏ5 LJfĂŏƥ!f

" ýĠŏƨĂ‡ùƚŬf" Ɨùȕk‡dž Ŏù5 ăƨPDĂ ÜŘĂdžƨươȕ Džŏƨk Ɨljŏƥdžȕ ŘĠŏŏĂŏŏPdžŃ! 2ĠlơŪf

.ĠdžĂƨȕ LJĠ‡ŏkĠs!f Ɨȕk‡džȕ lƨŏPŪfĂ ÜĠŏLjĠȕƚƵȕ

ĭŘ!f Ÿ ƥdžơ!f ÜDŏơƨ!f LJdžơƨ!f Ÿf Dƶƚȕ) ùȕ ljDƥȕ ƥpĂ ÜDžŃƚĂ NŏŏŃƶ Ÿf ĬŃŢ Ŏȕlj!f ƥ!Ădž .2

ýƶƨ lƨƞdž!f ƴŏƥ ƨĠŏƥD Ŏ5 Ɨdž‡ơ!f ƨĂƥ ĬŃƶ lƨƥl!f ŃŃ5 (.....ƨŏƥkƚdž lƨƞdž!f ƴŏƥ ƨĠŏƥD Ŏ5 Ɨdž‡ơ!f ƨĂƥ ĬŃƶ lƨƥl!f ŃŃ5 ýƶƨ) [1]

Dƶ!Ġùƚ NùȕNjĂ Dƶ!Ġƶ!f DžŃƶ (ùNj1308) Ɨljƚ Ɨŏpƨŏ ŎȕD LJĠP Ŏ5 ƨŢdžȕ Ɨŏpƨ!f lƨdžĠƶ!f Ɨƶȕŏdž!Ġȕ yȕŏ ƥpĂ ([1])

. ĭƥpfĂÜ! NUjƶȕ ýŏpĂ Ü(48) NŏĠơs Ţ ƥƥƶĂ

© Arabic Digital Library Yarmouk University

CĞdžńZ LJdž ŦZĞdžη ĬńZ Ăơłj!ƒĂ NJ1ɜ!ƒ DƧpĂ ΣƧÞ ÜƧĂnjTdž ƨĂŢkdžĂ Ɔöńĥĥĥ

NÙùöÙŽ ÆKhÙŽ£k ÆÆöÙlj ÆÆö5ÄŤ LJÆ‡ NÙlj‡! Ü(ùNj665 :Æ) LJfÄÙŽ LJhu ÞdžơD ơÞöT!f LJdžö!f Ö5 NöÙŽ LJÆ‡

DžÆùdžkNjf Ƨùöhu‡ fÄƧözö Dž!Ä LJÄ‡!fÄ LJÆlljÚf fÄhơD LJöR!f CƒƧzT!f ÓdžÆlkÄ ‡5Æ5T!f ƧZÆT!f ÓÄƧ

(1).lƧÖöl!fÄ ljÆη!f ŤÙŽ ΣÆlj!f ÆÆ5ŭP!

CƒÆùlƧ!fÄ ‖ÄùÙdž!f ÞùŤlö Dž! ŭR!f Ö! ÄlƧ!f ƧŤz!f Ö5 ÞöơÄ!f ƧZÆT!f ÖZƧhu!f LJÆ‡Ä

LJùdž ‡ZÆdžη ÓÞdž NÙlD Ŭ§ ÜLJÆöơŬf ŸÙŽD Ö5 ljƧzThu Ÿl‡kö Dž!Ä - ÞöÞT!f ljƧl5 DžƧ - DznjơÞdž!

Ƨùöƨ LJùdž CƒöƧλŬf Ư zhu Ť!§ ljƧzThu ýÆdž5 ýÆdž!f Ť!§ ÜÆkơf ÆdžhƧÄ Ü‡ö5ÄŤ!fÄ CƒdžÙz!f LJÆöZD

(2) :ljƧl5 DžƧ ŸŤljdž ÄD ýÆdž ΣÆlj!f LJdž ÞơD ÓÞdž Ö5 ljƨ5klö Dž! NÙlD ýÄlö5 Ü‡!ÄÞ!Æhu LJöÙŤkdž!f

LJÆơùù‡dž ÞöơùùÙơÄ ‡ơùùÙFÆZ ÙÄơùùdžÙNjÄ ÞJFÆơùùP ÞơùùÙNjÞÄ ÞΣ ŭơùù5§Ä ÞơùùÙ‡ö

LJŭơùùÙnjÄ LJơùùdž ÆfƧŽPơùùŤ!f ŬÄ ăÄơùùơÞ ÙơùùÙdžbơÙ ÙÄùùlö Ŭ LJùùöÞ ÙöùùUZÄ

ÖljÆùùlö Öùù5 ŁJÆùù‡ Æùùdž ÞÞÞùùÙhjÄ ÞÞùùZÄÙ ÿÆùùöž!f ÖÄÙ LJùùdž ÆKzdžùùÙlÄ

LJÆơùùơdžƧ Öơùù5 ÞƧhơùùÙŤ!f ÞơùùZÄ ÞƧhơùùÙŤ ÆdžÙNjfÞùùÙdž ÆKùùzÖöÞ ÞJÆhzùùTÄ ÙYùùhÞ

(3) :ýÄlö5 CƒöƧλŬf ÞơŬ ljƧl5Ä lƧöhu‡!f NÙkÙJFÆzhu ÓƧÙŤlö ÄNj ÆNjÄ

ýùùlÙ!fÄ ýùùöÄơÙk!f ŤùùÙŽ ŁJÄƧÞùùlö Ŭ ÄöùùTÆơÄ ýÆùùö5ÖÙÄ ÞƧùùöhÙ‡ ýùùnjÙ‡

(4) :ýÄlö ‖!R DžƧ NÙlj‡!Ä

ÞƧzùùlD ƧÆzùùTŭÙ5 Æùùz ÄÙh ÆKùùÙ‡ÙNj Äù!Ä ΣöùlÞ!Æhu Æùlö5lj ÞƧzùùT ÆKzÙ Ŭ

ÞƧơùùZ DznjÙơùùhơD fRơ ÓơùùÙŽ Æơùùdž Ödžơùùlö fRơùùdž Ödžơùùlö DznjÙơùùŤ hÙdž ÓÞùùdž Öùù5 ÖljÙdžÙÆơùùzÙ ŬÄ

ljÞƧùdž fRNjÄ Ü‡džöÞl!f ÆKÆdžηƧk!f Ö5 NÙu DžÆdžkNjŬf LJŽ ÆÆk5Ŭ Æ5ÄƨŽ ÆljÙơ! ÆljÙơ ‡lölơ!f Ö5Ä

ÓÄƧùu Ťùlơkö NùùljŬ Ü‡Ædžökηdž!fÄ lÆöơ!f yÆdž NÙöÖÆzk Ö5Ä ÜNÙlƨlj ÖZƧÙ!f ƧzT Ť!§ ÄÞhöö Ædž ŤÙŽ

Æùdž yùdž ƨ5fÄkk Ŭ ÆnjÙD ÆNjƧNjÆÙ Ö5 ÄÞhk ýÆŤP!f fRNjÄ ÜNơdžÆlkÄ NÙkÖÆlhÄ NÙköÄƨZÄ ƧZÆT!f

‡ù5Ƨzdž!f ÖÙdžÆơ LJdž DžNjƧöƨ ÄD Ö5ÄŤ!f ŸÖl!f ÄD Dž!Æz!fÄ Nöl5!f ƧÆpÄ LJdž NöÙŽ LJÄ‡ö LJD Yηö

---

(1) ÜNöl5!fÄ ƧZÆT!f Öljdžö!f ÜÖZƧhu!f ÜÞfÄη ÜÖhfƧdž!f .29-28 f

(2) ÜÖZƧhu!f LJfÄöÞ ÜÖZƧhu!f .213 f

(3) ÜNÙlƨlj yηƧdž!f .159 f

(4) ÜNÙlƨlj yηƧdž!f .92 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ǁ ù!Ɽ LJùƱ ǑùƵƽƝ!ƒ Ɣǒƥ ǁ!Ɽ! - LJdžƨ!ƒ ǁ!Ɽ ƚǒǒƬƥƬ!ƒ ǁǂk LJƵ Σ Ǵlj!ƒ ƚƒƽǍƬk Ɣlơ -

NJùǒǂƵ LJǍù‡ǒ LJƱ Ɣùƞǒ ǵdžƵ ǵƞǍƽƥ Nǒ5 ƒǍƱƽ5 ÜƦǒ5ǍƬ!ƒǍ Cǵnjlƨ!ƒ LJdž LJǒǒƥǒǂǂk!ƒ LJdž ƽǍƬk!ƒ

Cǵljƛkùlǵh ÜljƽƬƵ LJǵǒƵƱ ƥơƱ ljƽǵhkƵƒǍ ƚǵdžƞƽk!ƒ Ǒ5 Nhu DǵǵdžkNjǓƒ LJƵ ƒǍ5ƨƵ5 ÜNJ!ǵƛdžƱ LJǍ5ƽǵƵ!ƒ

LJǵù‡ LJǫǍ Ü(LJlơ!ƒ CǵljƛƱ!ƒ ƽTlj) NhǵǵƵk‡ Ǒ5 ǑǂTǍ!ƒǍ Ü(LJdžǒ!ƒ CǵơǂƬ ƚǵlhƱǒ) NhǵǵƵk‡ Ǒ5 ǑnjǒƽƝ!ƒ

.ƨǵƞǒǂhu

Ƨùpƽ ƽƛ‡Ʊ NǂjƱ Džƹƽ ÜljƽƦƵ LJƵ ƽǍƨƵ!ƒ Ǒ5 CǵdžƥI!ƒ JNnjlj ǂǂƵ ƒǍƽǵl ƥI5 LJǍƽƬǵƵdž!ƒ ǵdžƱ

yǒù ƙƒǍdž Ɣùǒkƽk ƽùƛ‡Ʊ LJƱ Ɣhl!ƒǍ ÜƦƞǵhǒƥ ýdžƞƱǍ Ƶljkdž DžǂlƱǍ Ƨ‡ǂdž yhƱǒƱǍ Ƙƽǵ5!ƒ LJhƒ LJdž

ƒǍù5ƽkƵƒ ǵùdžhƽ CƱƱdùNjǍ ÜLJǍpƽƬklƱdž!ƒ NƵƙǍ ǵdž Ǎơljƨ Nǒ5 Ǎơljdž ǵljƥljƵ ƔƥƱƱƒ qǒƽƱk JNNjǵljdž

ljƥùljƵ ƒǍƥƞǒ LJƱ ǂlƵ LJdždž Ƨ5ǍƬkdž!ƒ ƘƙhhǍ ÜǵljǒlƱ LJhǵ‡ ƽǍlǂǒ5 ǍƱ Ü ǂƽƨdž!ǵ‡ ƽƵǵƬ ýƙ‡u

ǑƵƽh!ƒ LJƵ ƒǍƽ‡lj ǂ!Ɽ! ÜƽǍ‡lj!ƒ ǍƥǒƥƬ NLjdž Dƙnj5 ǵlơ ǵǒdžǔlƱ LJǵ‡ ǵdž ǵdžƱ ÜKǵƙpǵljk ǍƱ KǵơƱƬ

.ƦǒƥƱ!ƒ Dƙnjkǵdžƞƽk Ǒ5 ljƽ‡Ɽ LJƵ ƒǍƙƽƵǍ ƽǍ‡lj!ƒ ƥƬƱ

5- ǂƵǂǂǂNj ƨǂǂ ǂYƥǂǂǂNj ǂǂƱǂǂǂǂ ǂYƥǂǂǂ[1]:

ǑùƵƽǂǂ! Ƨ5ǵùƙƬǵh5 ÜǑƵƽƝ!ƒ DžǒơƽƱ!ƒ ƥhƵ Dƙlƒ ƽ‡Ɽ ƥljƵ ƱƝƬP!ƒ Ǒ5 Σ Ǵlj!ƒ LJdž ƽǒƛ‡ ylǒ

DžǒơƽƱù!ƒ ƥùhƵ ǍNjǍ Dƙlƒ Σ ‡lj ýdžơǒ ƽPƙ ƽƵǵƬ ǂǵljNj - Ƨlƒƽƥ!ƒ YǍƙǍdž ǵljƽƵǵƬ ù Ǒljdžǒ!ƒ

CǍùƙ!ƒ CǵùI!ǫǍ Ƨ!ƛlƙ!ƒ ljƦNj OǒƙǍk LJdž ǵlj! ƥǂ Ǔ LJǵ‡ ƱƝƬP!ƒ ƒƦNj Ƨ!ƒ‡ÚǍ ÜǑljƒƥǍlƙ!ƒ ǑƵƽǂ!ƒ

Ƙƒƽù‡ƹƒ Σ ‡ljùhu ǵùdžUlj ǵùdžnjljƱ ǵùljdžƝƵ ƒƦǫ ƥƬǍƬP LJǒƽƵǵƬ!ƒ LJǒhu ‡ƽ‡!ƒ OǒƙǍk! ǵnjǒƝƵ

Ǒù5 NJùhu ǎƥkpƒ NǂjƱ Ƨƞƽƥ! ƽǒhu‡!ƒ ǵljƽƵǵƬhu ƽƥƛk ǑljƒƥǍlƙ!ƒ ǑƵƽǂ!ǵ5 Üƥhuǒƽ!k Ƨǒƽ‡Ɽ!ƒ yǒƙƒǍdž!ƒǍ

ƒƦǵùdžhǍ ƦƽƵǵƬ!ƒ ƒƦNj ǍNj LJdž5 ÜljƥƒǵƬp Ƙ‡hu ƽƒƽƹ ǂƝƵ DžUljǍ ýhu Ƨǒƽ‡Ɽ!ƒ ƘƒƽƹƒǍ Dƙlƒ

ƦƽǒhuƧ!ƒ ǑƵƽǂ!ƒ LJƵ ƽƝƵkPǒ

ƽùTljǂ! DžùƱ‡dž!ƒ ƽƒƥ Ü(ǑljƒƥǍlƙ!ƒ) ǑƵƽǂ!ƒ DžǒơƽƱ!ƒ ƥhƵ qǒƬ!ƒ ƔǍǂ!ƒ LJǵƱƝƬ ÜƥI!ǵP ƥdžơdž ÜKhǵƛ :ƽƱljǒ (1)

ǑùƵƽhu!ƒ) Ÿƒ yƙǒpǍ ƥùdžơdž qǒùƬ!ƒ ƽǵ‡ƬƱ ÜǵIljǵhu ǍƞNj ǎǍǂlƙ ÜLJlơ Ý2008 Ü1Ʊ ÜlƽNjǵI!ƒ Üyƙ‡ǍǍk!ƒǍ

Ƨùƙdžǵƞ ù Ɣƒƥƙƒ Ƨǒǂ!‡ ÜƥdžơƱ Ǎǂǒhu ƥdžơdž ƽƒƽƬƹ ÜlƒƽǍk‡ƥ ƦơǍƽƱƱ ÜƦǒhǍǂlƙƒ GnjƬƒǵƬPǍ (ǑljƒƥǍlƙ!ƒ

.Dƙ2004 ÜƦǒdž!ǵƙ!ƒ ǵǒlǒƽ5Ʊ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŹùŮjdžžok NJhu ŎŮźŃŲ Ɣ!! Ánj5 (ŎŹƧŃ!f) ĞdžD ÜŸf yõpĂ ƥdžơdž Dźŏơƨ!f ƥhŹ ĂNj ŎŮjfƥĂŲ!f ŎŹƧŃ!f

Θƥùdž Ŏù5 lƥŏƥŹ ƥFĞŤp ƨƥŤD NŮjŪ̄ ‖!ŘĂ - ĞŮjkŲfƨƥ YĂưĂdž - ŎŹƧŃ!f Dźŏơƨ!f ƥhŹ ƣŏT!Ĝhu

.- DźŮŲĂ NŏŮŹ Ÿf ĬŮŤ - ýĂŲƨ!f

DźĞùŹ LJfƥĂùŲ!f Ŏù5 DźĂŎƨƧP!f Ɣƨ£ ƔĂŮjη (Ħhŏƨƨ!f) Ħŏƨp Ŏ5 ƥ!Ă Ħŏƥơ ƨŹĞŤ ĂNjĂ

Dźùźz!f Ħù Ųfƨƥ! NJùŏƥŏ LJŏùhu Σùźη5 ÜŹŹƧĞhu ŹdžźĞŹ LJĞ‡ ĭŘ!f ljƥ!fĂ Ƨ Ŵ‡ Ŏ5 ţĞŹĂ ÜDź1923

ƨTŹĂ ÜĬ!Ĝźk Ÿf Ɣŷơ̆Ă ÜΘŭŤ!fĂ ăĂlk!fĂ Ƨ ĂŤk!f ljūdž Ŕŏhu Ŏ5 ljĞŮjŏŹ Ŕơƙƨk5 Ü Ƨ ĂŤk!fĂ

.- DźŮŲĂ NŏŮŹ Ÿf ĬŮŤ - DźŏƨƧ‡!f NJ!ĂŲƨ

ƔkĞ‡dźĂ źƥηŲdž ĬŮjhuĂ ÜăĂŹƥ!f Ŏ5 yŲĂk!f Ŏ5 ƥnjkηf DźĂ ÜŮjƥ!fĂ LJŹ Ħŏƨƥ!f Ħlŏƨ!f ŘPD

ŎŮjŏƥ YĞźTƨ ƨ‡ƨdž (Ħhŏƨƨ!f) NJkŏƨp ŔơhuŤD ĬkơƙŃŮŹ LJĂƥ5fĂkŏ Ɣŭ!f DƥhuĂ ÜLJĞƨ!f Uŏƨơk!

.LJŏŏŮjfƥĂŲ!f DźUźdž! ĦŮhupĂ LJfƥĂŲ!f Ŏ5 ŎơĂƨĂ

:ƒNJdźDŽ lƒ2ŃDDŽ ƔqY LjŃ

- (DźĞŮjŪ̄f ƨŏP Θƥdž Ŏ5 DźĞŏŪ̄fĂ Ŏ!ĞŏŮ!f Ħηnjù) NŮjŏĂfĂƥ ýĂD.

- DźĞùŹ NJùŮjdž Ĭ!ĂŪ̄f ĦźhŎ!f ŔƨƥŤ ĭŘ!f (ĦŮjηƥ!f ƨĂŮj ĦŮjη!f Ư Ğŏƨ) ŎŮjĞĂ!f NŮjfĂŏƥ DźĂ

.Dź1991 DźĞŹ ŎŮjĞĂ!f Ğƨη!f ƨƥŤĂ ÜDź1967

- (ƥŏơĂk!fĂ NJ!ƨ!f DźĂŮŹ Ŏ5 ƥŏηdž!f ĦŏfƥNj) ƔĞk‡ NJ!Ă.

YĞùlhu ĬkùT Ŏ5 LJŏƨTkŮjdž!f LJŏƥŏƨdž!f ŔfĂŹƥ ƨĞŎƥ Ŏ5 LJfƥĂŲ!f ŰƨĞP NJkŭơƨ Ŏ5 ýŮjk

Ĭù!ƥ ĂŹƥùk Ŏk!f ĦŏŮjŏƥ!f Ħŏƥ̆ơŪ̄fĂ ĦŏĂhŮj!f OŦfƥdž!fĂ ƨ‡Ř!Ĝhu lƨdźĞŹ NJkfƨĞŏƨ ŔŮjĞ‡Ă ÜlƨĂdźzdž!f

ƨùTŹ yŲĞk!f Ŏ5 Ŏ5Ăk ƥpĂ ÜĦŏdźŭŲŮf ĦźŏƨT!f ƥŤĞldźĂ LJŏƥ!f Ɣfƥ̆hu ŎŮơk!fĂ Üƨŭ̆PŪ̄f DźƨĞ‡dž

.Dź2005 DźĞŹ ƨŏfƨhƨ5 LJdž

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الفصل الأول

شعر عبد الرحيم البُرعي

دراسة موضوعية

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الفصل الأول

شعر عبد الرحيم البرعي – دراسة موضوعية

ăNjĠăllε ŋĭɵpĎllε :ŤŪNjć

LJùƵ ƧŏhƵkƒ LJdž LJĂ! ĂNjĂ Ƨ Ă Ţkƒ ĠnjƵƒƦQ Ŏkƒ ƧƵTƒ LJĂĿj5 LJdž LJ5 ĂNj ĭ ĂhuĿjƒ Ơŏpdžƒ"

ƽpù Ţ!Ġu ŁùdžƵƽdž ŲĂùllp LJùƵ Ŭ ƧpùŢŏ Ŭ yùŏ5Ƨƒ ŲpŪƒ LJùdž ŲĠuĂ ÜŁĿjŏpƒ Ƨ ƱƒĂƵƒ

Ŏ5 ƩŏllƵ ƧĂD NJ! LJĠ‡ ù DzllĂ NŏllƵ Ÿƒ Ĭll Ţ IJ ýĂlƧƒ Ɵpdžu Łŏ5Ă Ţ!ƒ DĠdžkNjƒĂ Ŭ[1]" ƒ ŭPŬƒĂ

ŲpŪƒ ƧĠùldž Ŏù5 ĶƧĂD pp - DzllĂ NŏllƵ Ÿƒ Ĭll Ţ - ýĂlƧƒ Łŏ ŢPT LJD Ł Ü Ŏ ƧƵƒ ŲpŪƒ

.LJŏ5Ă Ţkdžƒ Ƨŏ‡ƽk Ŏ5 lƧŏ‡ ŁơĠldž Ķllkơƒ Ŏ5Ă Ţ!ƒ

Ġùdž ƧŏTĠhk ĶƧnjU - DzllĂ NŏllƵ Ÿƒ Ĭll Ţ - ýĂlƧƒ Ġnjhu Ɵpllž Ŏkƒ ƧĠƵTŪƒ ýŭP LJdžĂ

ĭ Łù!ƒĂ ĬTƵŪƒ ƧĠƵTD Ŏ5 - DzllĂ NŏllƵ Ÿƒ Ĭll Ţ - ýĂlƧƒ Łŏ ŢPT! ŁŏĂhuĿjƒ Ơƒƒpdž!Ġu Ƨ ƧƵll

-:ĠnjƵllƱdžĂ - DzllĂ NŏllƵ Ÿƒ Ĭll Ţ - ýĂlƧƒ Ɵpdž Ġnjŏ5 pƧĂ lpŏ Ţp DĠppD NlkpŏŢp ƧhkƵk

[2]ƒpnjùllĿdž llƵŏllùllƒ ĶĠùll Ġùldž‡ ĶùllĂ ƒpùllƵƧll Łùllŏll llll Ġùl jŏll ŁŲ dzkùlƵll llƵùll

ĠùŲŏD ýĂùlƧƒ Ɵpdž ĬllƵ ĶlldzkTƒ [3]ƧŏNjƧ LJhu ŲƵ‡! lƧĂnjTdžƒ Łŏdžŭƒ lpŏ Ţ!ƒ ll ĠĿjNjĂ

:ĠnjƵllƱdžĂ

[4]ŷĂùllŃ‡llƵ pùlƵŏll Dzlll! Ġùll NjPllĠ llƵŏllll ŷĂùllŃkllƵ llƵĂùll!ƒ Ŏùll hllĿŏ pĠƵùllĿ Ķùll ĠĿĠu

---

(1) ƒ Ü Dz1935 ƧŢdž ÜŎhllơ!ƒ ŎhĠu!ƒ ŁƵllƱdž ÜŎhƧƵƒ ŲpŪƒ Ŏ5 ŁŏĂhuĿjƒ Ơƒƒpdž!ƒ ÜŎ‡ƽ Ü ll ƧĠudž .18-17

(2) ŲƒpŬƒ Łùhk‡dž ƧùŢĠĿjƒ ÜLJŏùlơ pdžơdž ƽŏllƵkĂ ƱƧŢ ÜƧŏh‡!ƒ ĬTƵŪƒ LJƒĂŏp ÜΣop LJhu LJĂdžŏdž ÜĬTƵŬƒ

.135 ƒ Ü1Ʊ ÜŁŏŋĶĂdzĿj!ƒ ŁƵllƱdž!ƒ ÜƽŏdžĠdžŋ!Ġu

(3) ŲŲĠlĿjŪƒ ƧŏƧơk Ŏ5 ŲĠllll!ƒ Ų! ÜŎƱĂŏlƒ :ƧUĿjƒ Ü(ùNj26 :Ķ) ŎĿjƽdž!ƒ Ĭdzllƒ ŎhD LJhu ƧŏNjƧ LJhu ŲƵ‡ ĂNj

.1 ƒ ÜŁŏdzllƵƒ Ųk‡!ƒ Ƨƒp ÜƽŏƽƵƒ pŁƵ pdžơD pdžơdž ƽŏlơk

(4) ÜĶĂƧŏu ÜŁŏdzllƵƒ Ųk‡!ƒ Ƨƒp ĶƒƧĂTLjdž ÜƧĂZĠ5 ŎllƵ NơƧTĂ NllơƧŏNjƧ LJhu ŲƵ‡ LJƒĂŏp ÜŲƵ‡ ÜƧŏNjƧ LJhu

.60 ƒ Ü1997/1417 ÜLJĠĿjhu!

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ư ùzhu ŎLjŇƀơ" ĭ Ƨŏhu!Ũf Ƨ5zη ĂhD ýĜp Ĭkơ Ɣz‡ lƀŏ Ţp DźfƧkơf LJĂdžĎ!lدž!f Ł fƧĂk ƀpĂ

Dźù!Ă ÜƔùz‡ lƀŏ Ţ lhu Ŭę NJ!lηdž Ơk5k!lŏ Ŭ LJĜ‡ CĜdžĎz!f Ư zhu LJD ljƀĜlj!lĜhu ŁŏƧƀLj‡!lŰĜhu ĜLjPĜŏTD

LJùdžhu ĜùŁ‡Ƨhuk Ĝùnj!fĂpĂhu LJĂƀk!ŏĂ ÜĜnj!fĂLjdž ĬĎZ LJĂη!Ljŏ LJŬf Ĭ!ę ĶpĂ!f ‖!Ŗ LJdž CfƧzT!f ýƨŏ

(1)."NJŏ!ę Ĝnjơƀdž Ɣ!lŇĂ ÜNŏƀŏ LJŏhu ĶƀTLjD

LJD ƀηLj ĜdžLjŏơ DźNjƧĜzTD Ŏ5Ă LJŏ5Ă Ţ kdž!f LJfƀηĂ Ŏ5 lƀŏ Ţ !!f ljŖNj ƧĂD Σ dźĎLj LJD yŏŎk!LjĂ

- DźĎù!lĂ NJùŏĎZ Ÿf ĬĎù Ţ - ýĂ!lƧ!f Θƀdž Ŏ5 ĜNjdTLjD Ŏk!f NJkƀŏ Ţp ĬĎZ ŧĎŎD (2)ĭ Ƨŏ Ţ Ăh!f

ýù!ơ!f fŖùNj Ŏù5 Ĭ!ĂŨf lƧŖh!f ljŖNj ĶLjĜ‡ ƀ!5 Ŏ!Ĝk!ĜhuĂ ƨŏNjƨ LJhu Ɣz‡ lƀŏ Ţ !hu ĜŏŁĂk ÜlƀƧh!f

.Ɣ Ţ P!f ŎơĂƧ!f

y5ƀĂ ƧŎĜPdž!f Ɣ!ĜljkηfĂ y5Lj!f ýŏhuŁ ĬĎZ LJŏkƀŏ Ţ !!f ŬĜp Ɣz‡Ă ĬTŽŨf LJŏƧŽĜT!f LJ‡!Ă

Ĝnjŏ5 ƀƧŏ LJĜ‡ ƀFĜ Ţp NJĎ5 (3)ĶhĜλ LJhu LJĜ!lơ - DźĎ!lĂ NJŏĎZ Ÿf ĬĎ Ţ - ýĂ!lƧ!f ƧŽĜT ĜdžD ÜăŖŨf

LJùdž NJljZ ĶƧhZ Ĝdž DźƨƧhu Łz!lfĂ lƧnjT ýljk Dź! ĜnjLj‡!Ă - DźĎ!lĂ NJŏĎZ Ÿf ĬĎ Ţ - ýĂ!lƧ!f Θƀdž

.ýĂ!lƧ!fĂ Dźŭ!lŰf Ɣơhu ŁŏLjŏƀ Łŏ5ĜŽ

ƀùLjZ ƀzhu Ĝdžŏ5 ĜŽĜT ƀpĂ (ŁĎŏ!lĂ!f) Ŭ5!Ă (ŁŏƧŎ!f) Ŭ5! ƀƧŏ ĶhĜλ LJhu LJĜ!lơ ƧĜzTD Ŏ5Ă

Ŏù5 ĺƧŏλ‡ ŬĜ5!Ũf ljŖNj ĶƀƀƧk ƀpĂ Ü(ƧĂLj!f) Ă (ĭ ƀĜnj!f) Ă (ŁhŏŎ) Ă (DźĜdžę) Ŭ5!Ă ÜLJŏ5Ă Ţ kdž!f

(4) :LJĜ!lơ ýĂ!ŏ ÜLJŏ5Ă Ţ kdž!f Ɣƀ

---

(1) ÜŁŏĂhuLj!f OƔfƀdž!f ÜŎ‡ƨ Ü ‖ ƧĜhudž .28 f

(2) ĺƧŽĜTĂ ĜŏĂ Ţ kdž LJĜ‡Ă Ü ĭ Ăhuj!f Oƀŏƀdž!f CfƧzT ƧnjTD ÜŎLjĜηnjLj Ţ!f ƀĜdžơ LJhu ƀŏzl LJhu ƀdžơdž ĂNj ĭ Ƨŏ Ţ Ăh!f

ÜŎhuĎơ!f ŎhĜh!f Łhuk‡dž ÜŎLjŭŏ‡ ƀŏzl ƀdžơdž ŧŏ!ơk Ü ĭ Ƨŏ Ţ Ăh!f LJfĂŏƀ :ƧŬLjf Ü(ùNj696 Ķ) LJĜ!lĎ!f ŧĎŎLjdž

.5 f ÜDź1973 Ü2Ď

(3) LJŏŖ!f LJŏdžƧ ư Ƥdž!f ƀơDĂ ýĂ!lƧ!f ƧŽĜT Ü(ùNj54 Ķ) ĭ Ƨ Ţ LjŬf Ŏηƨ ƨƤ!f ƧŖjdž!f LJhu LJĜ!lơ ÜĶhĜλ LJhuf

.176/2Ш ÜDźŭZŬf ÜŎĎ‡ƨƨ!f :ƧŬLjf ÜDźŭ!lŰfĂ ŁŏĎNjĜη!f fĂ‡ƧƀD

(4) ÜŁŏdžĎz!f Ɣk‡!f Ƨfƀ ÜĜLjnjdž D ƀhZ NJ! DźƀpĂ NJTdžfĂNj Ɣk‡Ă NJơƧT ÜĶhĜλ LJhu LJĜ!lơ LJfĂŏƀ ÜLJĜ!lơ ÜĶhĜλ LJhuf

.60 f ÜDź1994/1414 ÜĶĂƧŏhu

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible] (1)

[illegible]

[illegible] (2).

[illegible] (3)

---

(1) [illegible] .62 ص

(2) [illegible] 1984 [illegible] .54 ص

(3) [illegible] 1999 [illegible] .63 ص

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

DźNjƧƱlj Ŏ5 ýλdźŏ NŁjD Ł ŏơ LJdź ŁŢĠP!f ŁĺŢ!f ‖ĺk! DźƱƵŰf Ŏĺŋĺdź!f ĂNj ŎhŁj!f LJŰ" ŁdźŏƱƵ Ł!ƨLjdź

(1)."Łónj!Ŭf ĶĠ5Ţ!f Nŏ5 ĶĺŋĶ ĭ Ŗ!f ýdźĠ+!f LJĠ ŀLjŬf

ŁùdźĠŏl!f DźĂŏ DźĂlŏ ƴƧĠT!fĂ ýdźĠ+!f LJĠ ŀLjŬf NŁjŰ ĭ ĂhŁj!f Ŏƥdź!f LJdź LJĂ5ĂŢkdź!f Ƨλ+D ‖!Ŗ!

.ƧĠŁj!f LJdź NłkƵĠ5Th ŎŋLjdź!fĂ

ƥFĠùŢp ĶƧnjƱ - DźĺŀĂ NŏĺƵ Ÿf ĬĺŢ - ýĂŀƧ!f lĠ5Ă ƥƨh - Łơŭ!f ýơfƧdź!f Ŏ5 ĠdźD

ÜƭƥƨƧù5!f CŰđùNj LJùdź ƧnjkùTfĂ ÜĠùưƧƵ ýĂŀƧ!f Ŏƥdź Ĝnjŏ5 ŎkdŏLJĠ+ Ķŏh!f ýc Ŏ5 Oŏƥdź

.Ŏdźĺŏƥ!f ƧĠŏnjdźĂ ÜŎưƧ!f Ƨ ŏƧT!fĂ ÜýhƵƥĂ ÜĶŏdź+!fĂ

- ýĂŀƧ!f Ŏƥdź LJdź Ƨλ+D LJdź - ŁŀfƧƥ!f YĂưĂdź - ŎƵƧh!f DźŏơƧ!f ƥhƵ ƣŏT!f ĜjƧƵĠTĂ

ƥùơ! ýùŢk Dź! NłkhơdźĂ NơFfƥdź LJ+!Ă ÜŁơƥdź LJŏƧTƵ NơFfƥdź ĶƷĺh fŖƣ - DźĺŀĂ NŏĺƵ Ÿf ĬĺŢ

ĂùNjĂ ÜŁŏ5ĂùŢ!f ĶfƥĠlkƵŰf LJdź ĂĺPk Ů ĶLjĠ+ LJƣĂ ŁƵĂƧTdź!f Łhơdź!f LJƵ ŰĂƧP!fĂ ÜŎT!f

ljƧùŢƵ CfƧƨùT Nùnjlj ĠùƭĠPdź ‖!Ŗh ƨkƨŏĂ - DźĺŀĂ NŏĺƵ Ÿf ĬĺŢ - ýĂŀƧĺ! NơƥdźƧ ƧPĶƭŏ

(2):ýĂlŏ5

ÑùłjŏD ĹJĂùł!f ŋƧĂùłj LJùdź ĭ Ŗù!f ĶơƥùłĺƵ DźNjƧùŢƵ ŁĠùłƧD ĹfƧƨùŰT!f ƥƥłĺƵ fŖƣ

ÑùłjbD Ƨ+Ŗùł!f ŁĠùłŏŎ!f ŁĠùłŏłb!f Ƨ+Ŗùł DŁjłdùłŏ Ĭùłŏhf Ĭùłŏł fĂƧùł!ŖƵ LJƣĂ

(3) :ýĂŀƧ!f Ŏƥdźh NłkƥĠƨŀ ĠƭŢfĂ ƧPc ƴưĂdź Ŏ5 ýĂlŏĂ

ƧĂùùdźk ĹĠĠdźùùł!f łźĂùùł łłùùł łźĂùùłD ŎłƥĠƨzùł ŷdùŏ ŷf ŷĂùŀƧ łƥùłźĂ

ĬĺùŢ - ýĂùŀƧ!f ƭŭPD LJD ƥŋŏ ŎƵƧh!f ƣŏT!f ƥljƵ ĭ ĂhŁj!f Ŏƥdź!f lƥŏŢp Ŏ5 ƧƱĠLj!fĂ

ăƧŋ NŏĺƵĂ ÜNơFfƥdź DźĠdźkNjf ƧĂơdź ĶLjĠ+ NłkƧŏŀ Łfƥơ DĂ NłkfƨŋƨdźĂ NłkĠ5ŢĂ Ü- DźĺŀĂ NŏĺƵ Ÿf

---

(1) ÜŁŏƧùŢdź!f ĂĺŋLjŬf ŁhłkŁdź ÜŎ5ŏ5Ƶ ŭƨ!f ĂhD ŁdźŋƧk ÜNłPŏƧĠkĂ ŎdźŭŀŬf Ƨ ĂŢk!f Ŏ5 Üƥ!ĂLjŏƧ ÜLJĂŀ!Ă+ŏLj

.161 f ÜDź1956 ÜłƧNjĠ!f

(2) .53 f ÜŎƵƧh!f LJfĂŏƥ ÜŎƵƧh!f

(3) .93 f ÜNłŀ5Lj ƴŋƧdź!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

NJùöÚŽ Ÿf ĬÚŤ - ýĂ]Ș!f Θþdž) :ΣĞ]D YĂưĂdž Ĭ!ę ŎŽȘŃ!f ÞljŽ ĭĂhLj!f Oöþdž!f ȘzT Dżö]lk

.ŦöĂljĞĂ ŸKĞŽĂưĂdžĂ Ü(- DżÚ]Ă

: - !ŧȘNj Ljĭ‡Y Ŷε Ă‡T - üNjȘÞlε JNqDŽ -**1**

IJ DżÚù]Ă NJùöÚŽ Ÿf ĬÚŤ IJ NÚJFĞưs! ÍȘöĂŤk LJdžưköĂ ÜĞnjÚ‡ ÞFĞŤ!!f Ŏ5 ΣöFȘ!f ŃŬȘȚ!f ĂNj

ĬÚùŤ IJ Ndž]f Ș‡Ŧb ÍÞĞŽ DÞhö5 ÜŃJkfȘnzdžĂ ÜŃJ‡ȘĞzdžĂ ÜŃJkŬĂÖhĂ ÜŃJkŽĞnTĂ Ü‡söȘT!f NJkĞsŤĂ

.NÚJFĞưs ŽöĂŤk! ÍŦsLjdž ‖!Ŧ ÍŬŽĞn ÜŃJk]fÞpĂ IJ DżÚ]Ă NJöÚŽ Ÿf

(1) :ýĂlö

NÚŬÚùùùùk ÕýĂùùùùNÚ!f ŁJĞùùùùnök ÞĂùùùùfŽĂ NÚùùùŬzb ÞùùùdžĞbÚž!f ŸȘùùùÖŽP ÞùùùdžbÚžb

NÚùùùŬ# ŽŦĞùùùLjb!f ăÞùùùÚ ŃÝĂùùùŬŬ!f ŃŽĂùùùb NÚùùùŬZŬŬf NÚĞùùùldž!fĂ ŦŽĞÖùùùT!f NJùùùÚĂ

- DżÚù]Ă NJùöÚŽ Ÿf ĬÚùŤ - DöȘ‡!f NJŤPT Ŏ5 LJĞöơŬŬf LJdž Ș öλ‡ Ŏ5 ΘÞdž!f ȘŤơöĂ

‖ù!Ŧ ÞNjfĂùT LJdžĂ ÜŦdžöUz!f NJkLjĞ‡dž ÞȘ]h - DżÚ]Ă NJöÚŽ Ÿf ĬÚŤ - Ndž]f Ș‡Ŧ yhkö Ğdž ÍȘöλ‡Ă

(2) :NJ!Ăp

NJùùùÚŽ‡Úž ŁJöÞùùù!f Ŏùùùöơžž ŁJöùùùöhLj!f ŽÞùùùÚ **ȘùùŦưž LJùùdž ŸKfÞĞùùù]!f ÞöùùùÚ Þùùùdžbơžž**

NJùùùÚbơȘö ŸùùùŬ!f ŽÞùùùhö ÞĂùùùńĂ!f ÞȘùùùö **ŦùùùŽŦÚž ÞĂùùùń!f ÞȘùùùö Ŧùùù!ŭń!f ÞȘùùùö**

NÚÚžùùùùÚ]ÚÚ ŁJĞùùùù]ơÞĂ ŁJùùùùÚ]ơĂ ÚžùùùùÚŽ LJùùdž]ĂùùùhLj!f ŸKfŦR Ŏù5 ŽÞùùÚ]!f ŸÞĂùùùÚŽĂ

NJùùùÚŽŽÚ ÚjŭùùùZÚ NJùùùÚ ÞĂùùùńĂ!f ÞĞùùùh Ğùùdž ŃŸùùÚÖD ŁJĂùùŦ!f ŸKfȘùùùÚŽ LJdž ŦŦfŦÚ

NJùùùÚžžzÚ ŁJùùùöŬŬf ŁJùùùöÚ ÞùùùùdžơÚ‡ ÞJŦÚ ŸKÚzdžùùù]Ă ŬĂ ÞJöùùùŽ NJùùùÚdž ŸKÚȘ Ğùùùdžb

ÜljÞùùùLjŽ ĭĂùùhLj!f ΘÞùùdž!f ÞFĞŤp Ư fȘΣD y!ĞÖdž Ŏ5 DżŽŬŬf Ÿ!Ğ]!f Ŏ5 ŦöfÞh!f ljŦNj ȘȘ‡öĂ

ÜĞùùnjhökȘk Ŏ5 Ș ŭkPf ydž ÜljÞFĞŤp yödžη Ŏ5 ȘȘ‡kk ŦöFȘη ŸĞŽĂưĂdž ĭĂhLj!f Oöþdž!f ýdžTöĂ

.ăȘPD Ĭ!ę lÞöŤp LJdž ĞnjkŭöŤ5kĂ

---

(1) ÜŎŽȘhl!f LJfĂöÞ ÜŎŽȘhl!f .169 f

(2) ÜshĞ]!f yηȘdž!f .163 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜÞõÍÜÞP!f - DžÍ]ÅÅ NõÜÞZ Ÿf ÎÍÜT - ýÅ]Ø!f ÞÞ5T Ø+Þ ÞõFØ]!f ÞÞZÅ ư Ždž!f ÍÍÜk LJdžÅ

(1) :N!Åp Í!Þ ßNjÞTÅ

ÑùùÞßÞÞ ØÞÅùùùÞÞ Øùùž!f ÞÕùùÍÞ ÞÕùùnÞ ÑÍùÞßÞÞÅ ØÞÅùÞ LJùùž ÑØdžùÞT!f ØÞž Ø ÞÕÞ
ÜØØùùÞÞÞ ÑÍùùÞ GõLÞßùùù!fÅ ÜLJõßßùùù!f ÑÍùùÞ Õùùù NjßØÞÅ ÞÞßùù]õ ÞÞGùùõÜ!f ÑÍùùÞ ßùùõØÞ
ÞÞ5ù]!f LJdž Í!Þ NhÞT ÞdžÅ LJ]ùõ!fÅ ÑZß!fÅ ÞÞnßu!fÅ ØÅLß!f ÞÞ5] ßßZ Ø pÅÞõ f LÞ!Þ5

ÞõÅßzdž!f ÞÞ5]!Ÿu ÞÞ]Ÿõp ÜÞÜõÜßp ßßÞ ÞÞ5]!f ßßÑNj LJD Ü- DžÍ]ÅÅ NõÜÞZ Ÿf ÎÍÜT - ÕhßÜ! ÞõÍÜÞP!f

Ÿùdž ØùõÞ+ ýùh ÜÞfØzT!f ÞNjßßZ Ø pÅÞõ Õk!f - DžÍ]ÅÅ NõÜÞZ Ÿf ÎÍÜT - DžõØ+!f ÕhßÜ! (ÞÜÍÜP!f)

ÞùõÜ!f ãÅÞù]dž ÎÍÜZ ýh ÜY]ø5 ßßfÅ!f yØÍdž!f ãÅÞ]dž ÎÍÜZ Ø õ! ÜÞnjõZÅßh ÞÞ5]!f ýPfßÞÞ

ÝãØùPÜ!f ÞÞ5]!f Ü zhh LJõÞßØÞdž ÞßÞ]!fÅ ßÅÞ!f ÞÞ5] LJõh ÕZØÜ!f ÜØzdž+ ÝÜßÞõßßÞ ßßfÅ!f

Îù]ÜZ Øßõ Ü Õk!f ÞÞ5]!f LJdž ÞNjØõØÅ Ü+fØTÜfÅ ÜÞÞnßu!fÅ ÜÞZÞnT!fÅ Ü Ø Øz!fÅ ÜÞdžØØ!Þ+

Í ù!Þ ßNjfÅT LJdžÅ - DžÍ]ÅÅ NõÜÞZ Ÿf ÎÍÜT - Ÿf ýÅ]Ø ãÅ] ßßÞ ÞnßßõÜ yØžÞ!f ÅÞ ÞnßÜ ÕÜßk!f

(2) :ÕZØÜ!f ýÅp

ÞùùÍÍNjÍÞ ÑÍùùÜ+ Îßùù]ßÞ ÍÍùùÞfÅÞ!f LJùùÜfÅ ØØùÜÜZ ÞnjÞØØdžÜ]f fÞ ÞÞùdžØ!f Îßß]ßÞ
ÞÞÜßùùÜT!fÅ ÑØØùùÞ!f ÞØØùùÜT ßùùdžßÞ ØØÅùùßÅ ØØùÜßÞ ØØÅùß!f ÑÅùù Ø džùT!f ÑÅÍ]ÞÅ
ÞùùÜP ÞÞùùßÜ!f ýùùNjÞ ÞßùùÜ ÞùùNjØØ ÞùùdžØ! ÞùÜßßßf Ø džùÜT Ø ÞùßßdžÜ ßÜZ ßßf ßßZ

ØÜZÅ ÜÑØÅßdždž Õ5 ØÞnßu!fÅ ØÅß!fÅ DžØ+!f ÞÞ5] LJõh yØžßõ ÍÜÞÞ!f ÞÞõÜßÜ Õ5 ÕZØÜ!Þ5

ÞßßùÜ Õùk!f ÍÞõù ư dž!f Ø džT!f NßßÜ - DžÍ]ÅÅ NõÜÞZ Ÿf ÎÍÜT - ýÅ]Ø!f ØÅT õ ßõÜ!f NõÜTk!f

. Í ØT!fÅ Ø5+!f ýNjD ÞÜÜ ư

.53 f ÜÕZØÜ!f LJfÅõß ÜÕZØÜ!f (1)

.41 f ÜÞÜ]!f yßØdž!f (2)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ďžľ ľĂ ňöľŽ Ÿƒ ĚľŤ - ýĂľŞ!ƒ ĶŬĂŞ Ş‡Ř Ö°ôpďžľ! Ŏľ ľŰƒ Ư Ş!ƒ Ķơk ŰŞpľö ĞďžĂ

- ňľĂp ‖!Ř LJďž ÜňľkƒĂŞ Ţ Ňľ‡ŞĞzďžĂ :[1]

ŞĂ ùľŽĂ LJĂ ùľöŽ!ƒ Ŏ ùľďžŽ ňŽ ùľňjĂ ƒĂ ùľĂŽ Ě ùƒŤơ!Ğu ňŽĂ ùľ!ƒ Ě ùľŽŞ ňĞ LJöŽĞơ ňŽĂ ľĂ

Ş ùľ ùďžŽ LJöĶöƒŞ ùľ ù!ƒ Ķ ùľ ùơĶ ÿ ùľ ùöŞ ňŽ ňĞ ùľ!ƒ ĶŽ ùľ ňƒ‡ƒ ùľŽ Ş ùľ Ö ùľ5 ƒ ùľ ňĞĂ

Ş öľ ùľ ù ľĞ LJö‡!Ğ ùľ ùľňj!ƒ ÿ ùľ ùľ ďžĂ Ě öľ ùľ ùĶĞ ŽĞ ùľ ňĞ LJĂ ňŽ ňĞĂ Ö ù5 ňĞĂŽ LJďžĂ

Ş öľ ùľ ňơLj Ş ùľ ùöŮŽ!ƒĂ ąƯ Ş ùľ ùĞ ƒ ùľ ùŮöŞƒ Ğ ùľďž ÿ ùľďž Ş ùľ ňöŽP ňÿöŞPĶ ňľďžŞŽ LJďžĂ

Ü(ùľ ùNj8) LJöľơ lĂŞ - Ďžľ ľĂ ňöľŽ Ÿƒ ĚľŤ - ýĂľŞ!ƒ ĶƒĂŞ Ě!ą lŞĞTą ‖!Ř Ö5Ă

‖!Řù‡Ă Ü(ùľ ùNj7) ƒöňöƒơ!ƒ Ňľ Ť ƒzu ĶzpĂ Ňk!ƒ Ş ňöP lĂŞ Ţ Ă Ü(ùNj2) ă Ş ňu‡!ƒ Ş ƒu lĂŞ Ţ Ă

‖!Řù‡Ă Ü(ùľ ùNj7) ƒöňöƒơ!ƒ Ňľ Ť ƒzu ĶzpĂ Ňk!ƒ Ş ňöP lĂŞ Ţ Ă Ü(ùNj2) ă Ş ňu‡!ƒ Ş ƒu lĂŞ Ţ Ă

ƒöňöƒơ!ƒ Ňľ Ť ƒzu ĶzpĂ Ňk!ƒ Ş ňöP lĂŞ Ţ Ă Ü(ùNj2) ă Ş ňu‡!ƒ Ş ƒu lĂŞ Ţ Ă

.(ùNj4) ƒ ľ ‖!Ř LJĞ‡Ă ÜƒľĂzďž Ş ƒu Ğƒ ƒnjT Ě!ą lŞĞTÚƒ[2]

lƒöùƒp Ğnjkďžƒp Ňk!ƒ ĶĞZĂ ư Ăďž!ƒ ƒơD - Ďžľ ľĂ ňöľŽ Ÿƒ ĚľŤ - ýĂľŞ!ƒ Ķƒ Ş ňzďž ƒzĶĂ

Ğ ùďž - Ğu!Ğ Ţ - ŎNjĂ Üƒöơƒďž!ƒ ňĶƒöƒŤp ĞĞ ƒu Ňö5 Ğöľ ľĞD ŹŞ ƒŤ ƒjZ LJĂ‡k ‖!ŘuĂ ŎZŞ!ƒ ƒjZ Ŏƒďž!ƒ

.ňľƒĞ ư 5Ă - Ďžľ ľĂ ňöľŽ Ÿƒ ĚľŤ - Ňu!ƒ ĶĞ5Ť LJŽ ƒöơ!ƒ ƒzu Ňkďk

Ěľ Ť - ňĂ!ľŞ ƒöơ Ěľ Ž Ě!ĞzkĂ ‖ŞĞuk Ÿƒ ĞNjƒŞ ňD Ňk!ƒ Ķƒ Ş ňzďž!ƒ LJD ňö5 ‖T Ů ĞďžĂ

- Ďžù ľĂ ňöľŽ Ÿƒ ĚľŤ - ýĂľŞ! Źƒöňďk ĶĞ!ƒ Ğnjzňďž ňĂ ÜƒZĂƒjkďžĂ ľƒƒzkďž - Ďžľ ľĂ ňöľŽ Ÿƒ

Ňù ư ŞD ĂD ÜŰƒŞ ùzďž!ƒĂ Ş ùľ ľƒ ƒĂƒĞơ‡ Ý ě ĂĞďžľ ĂNj Ğďž Ğnjƒjďž5 ÜňľkĂuƒ ƒ Ť ĚľŽ ƒjĞNjŞuĂ

lŞ ùňzďž LJD Ě ùľŽ Üƒ!ĞŞ ùďžň!ƒ ĂD ĶĞuƒ!ƒ ĂD LJƒĂňơ!ƒ ĂD LJĞ ƒjƒĞu ƒ ľŽkň Ğďž ĞnjƒjďžĂ ÜYŘň!ƒ LJöƒơ‡

.- Ě!ĞzkĂ ‖ŞĞuk - Ÿƒ ĞĞTň LJD Ě!ą lƒ!Ğ P!ƒ ňkƒŞ ňzďž ďƒŽD ŎNj ďňŞ‡!ƒ LJĞŞ!ƒ

ÜŎơĂ!Ğù‡ Ü ă Ş ùPD ĶĞňďž ù ľďžu ĞNjŞ‡Řň ĞďžƒjąĂ Üƒjƒ jZ Ğnjƒjňzu ďňŞ‡!ƒ LJĞŞ!ƒ ƒŽ5! ƒŞk Ďž!Ă

Üýňƒ jk!ƒĂ

---

(1) ƒ ÜŎZŞu!ƒ LJƒĂňƒ ÜŎZŞu!ƒ .94

(2) Ü(ďžŭ ľ!ƒĂ lŭŤ!ƒ ý ư 5D Ğnjuơ Ğ Ť ĚľŽ lŞňľ!ƒ Ňö5 ƒơu) ďžĂkPďž!ƒ ƒňơŞ!ƒ ÜLJďơŞ!ƒ Ňö5 Ť Ü ě Ş Ă5‡ŞĞuďž!ƒ

Ü364 Ü212 ƒ Ü2007/1428 ÜŰ.ƒ Ü ŞŰp Ü ƒňďžŭ ľŰƒ LJĂďT!ƒĂ 2 ĞpĂŰƒ lŞƒ Ă .414 Ü293

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible] :[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (1) : [illegible]

[illegible]

[illegible] (2) :[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (3) - [illegible]

[illegible]

(1) [illegible].12

(2) [illegible].51

(3) [illegible] :[illegible] 2002 /[illegible]1423 [illegible].1008

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJŏpp2ùkdžŇ! ź2ùŏ5ơkĂ ÜNJùkĂZp! Łŏpŏŏdk Kf2ŋzdž Ğnj5ŢĂh Ğnjh - DžŇĮĂ NJŏŇZ Ÿf ŤŇŢ - pdžơdž

.ĞnjFfĂ! Kơk fĂĂưLjŏĂ Ğnjŏ!ę fĂŇhlŏ! ÜNJkĂZp Łlŏlơh LJŏŇNjĞŋ!fĂ

:huĬNjdžFkłłε łFYNjŢNjDŽłłε -2

ýĂĮ2!f Θpdž ĂNj ŎZ2Ń!f pLjZ Łŏơpdž!f lpŏŢłŇ! ΣĞĮŪf YĂưĂdž!f LJD Ť!ę l2ĞTŰf KlhĮ

2ùlŏ pùpĂ ÜNJùkf2ŋzdžĂ NŋzưfĂkĂ NJdž2ł LJdž CŎT Ă NJkĞ5Ţ 2łŘĂ - DžŇĮĂ NJŏŇZ Ÿf ŤŇŢ -

ŎùNjĂ ÜΣŏF2!f YĂưĂdž!f LJdž Ğnjhŋ2p KĞŋ2p Ŏ5 KĂĞ5kk ŁŏhLjĞŋ ĞŏĞưp ŤŇZ łł!Ř ýŭP 2ZĞT!f

.ŁŏĂLjĞĂ!f KĞZĂưĂdž!f LJfĂLjZ Kơk ĞnjŏŇZ ŝŇzLjĮ Ŏk!f

: -ŷyĬDŽŰ !NJdžY Ŷε DžεNjŢp - łĬĞłłε üONj hĞFΘTłłε JNqDŽ -c

ÜNJŏ!ę lĂZp!f CĐh Řljdž Dżŭ̆ĮŰf Ŏ5 Łŏ!ĞZ ŁLjĞ+dž IJ DżnjLjZ Ť!Ğzk Ÿf LJfĂưŋ IJ ŁhĞơŢ!f DĂhŇ

IJ DżŇùĮĂ NJŏŇZ Ÿf ŤŇŢ IJ Dżŏŋŋŋŋ!f ĞLj!ĂĮŋ NJzŇhdž LJZ pĂR!fĂ NJkŋŋŢLj Ŏ5 CĞưŏh ĐĞŏD Dżnj! KLjĞ+Ă

IJ DżŇùĮĂ NJŏŇZ Ÿf ŤŇŢ IJ ĞLjŏhLj ljŋŋŋŘ Ğdž lŋŋŋŰfĂ ĞŏLjp!f Ŏ5 Łz5ŋ!fĂ Θpdž!fĂ CĞLjĂ!f LJdž Dżnjŏ5+ŏĂ

.(1) ĞNjĂzŇh Ŏk!f Ł!ŋLjdž!f LJŏhk Ŏk!f Łơŏơ!f Łŏpơ!f LJdž

Yùz+ 2ZĞT!f LJĞ+ pl5 ÜŎhŋz!f ŋzT!f Ŏ5 Yŏŋz!Ğh ΣŏŇ! ŁhĞơ!f ýFĞưŋ LJZ Łŏpơ!fĂ

łłŇùĮ5 ÜLJŏŋĞùnjdž!f Θpùdž ĞdžpLjZ ÜDżnjơŏpdž Ŏ5 ŝhĮ!f Dżnj! LJdždž IJ NLjZ Ÿf Ŏưŋ IJ ŋŋŋŋ LJh

pĂùŢłdž!fĂ ÜŁùŏĂhLj!f Łơpdž!f Kfpŋŋdž LJdž lpŋŋdž ŁhĞơ!f Ŏŏpdž fĂŇzŋ5 ÜNJ+łĮdž OFfpdž!f CfŋzT

ĞLj!ĂùĮŋ yùdž fĂŇdžơk pp Dżnj5 ÜDżNjpĞŋdžDĂ DżnjŇFĞưŋh ŎLjzk!f ŁŏĂhLj!f OFfpdž!f Ŏ5 ŁhĞơ!f ŋ+R LJdž

ÜDżnjkĞŏơùưkĂ DżnjkŬĂùŎh ŤŇZ ŁĮfŋpp!f YĂưĂdž ĞLjŋZĞT ŋ+ŋ pl5 łł!R! ÜŁ!ĞĮŋ!f CYZ DżŏUz!f

.Łdžŏŋ+!f DżnjŇLjFĞdžTh pĞTDĂ

---

(1) Ý897 f IJ DżŇùĮĂ NJùŏŇZ Ÿf ŤŇùŢ IJ ŎhLj!f YĞơŢD ýưŋ YĞk+ Üŭ2ĞPh!f OŏơŢ ŭ2ĞPh!f :2ULjŏ
Yk+!f CĞŏơę 2fp ÜŎpĞh!f phZ pfĐ5 pdžơdž :ŝŏŇzkĂ OŏơŢkĂ ŝŏlơk ÜŰĞnơ!f LJh DżŇĮdž DĞdžŰf Üŭ2ĂhĞLj!fĂ
Ť!Ğzk Ÿf Ŏưŋ ŁhĞơ!f ýFĞưŋ YĞk+ ÜDż1991/ùNj1412 Ü1Ð ÜKĂŋŋŏh ÜŁŏdžŇz!f Yk+!f lŋfŋĂ ÜŁŏhŋz!f
.184 f ÜDżnjLjZ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

IJ DžÍù ÅÄ NöÍŽ Ÿf ÎÍÍŢ IJ ýÄ Å!f Öþdž þzh ÞöÄhlj!f Þơþdž!f LJdž Dźnjơöþdž YÄ ơÄdž ÖkdöÄ

ÅÄŢh ÞhĆơŢ!f ÖŽÅÍ!f Å‡Ř þpÄ ÜÞdžkĆP!f ŝh k Ök!f lÅöPŪf KĆöhŪf Ö5 ĭD ÜNkfznzdž Å‡ŘÄ

yùdž ‖ÅĆzdž!f Dźnj ơÄPÄ DźnjkŬÄÖh Å‡Ř Řo ÜÞzhÅŪf CĆsÍP!f ÞŢĆPhÄ ÜDźnjÍơ5 ÎÍŽ zÞÅ ÜÍÞŽ

LJùdžÄ ÜNùkÄŽþ NnÄ Ö5 fÄspÄ LJöŘ!f LJö‡ÅTdž!f þơ IJ DžÍ ÄÍŢ IJ Dźöź‡!f ýÄ Å!f

(1) :ljÞFĆŢp ăþơo Ö5 N!Äp ‖!Ř

ĆhŘùÞ!fÄ Řơù !f NÙùö!o fÄ5Ćù ơD Dźù‡Ä NÙùùkĆhlj Öùù5 ţöÅùùÞ NÙùùkÞljĆŽ Dźùù‡

Ćùh Åơ!fÄ ÞYÅùơ!f LJöÞùơÍdž!f Î!o ĭ Þnjö Dźùnj! ÞĆĆùs‡ Ŭ ţöùnh DźNjĆùdžŘ Îùkơ

Ćùh Ř KùhlJ ýùöP!f ÅÄùnjU Öù5 DźnjljÞ‡ Þùùdž ÍÍUdž CĆùùnönj!fÄ ŝÅĆùùsdž!f Ŭöùùh

Ćùh ÄfRo ĭ ÅĆùơ!f ÅÞùơöơ!fÄ ÍljĆùơdžÄŽ ĆdžNjÄljùùŢÄ ŝÄÅĆùù5Ä ŝùùökŽ Dźnjöùù5

Ćùhk Ř ŭùz!f ŝÄù5 fÄdžùÞÍö ŭz!f fÄdžĆÍ Dźơùnjh ÞÄơùnÄ!f Ÿf ÅŘơùŬŢ Þơùdžj FD

Ćùhnj Öơù Ukŭk ąŬöùhÄ ŘdžơùÍ ąYĆùhÅö YÅùŘ Yơùk Öùù ŘÅöÄ Åfơùlj LJơùdžÄ

ĆhŘơùŘ DźnjơĆơùdžÅD Îơù ŘÎĆơùdž‡!f DźĆơùNj ĭ Řùù Pkdž KÄùùdž!f KfÅùùdžÇ Öùù ơFĆP!f

ĆhÅù ơ DD LJĆù‡ ĆhÅù ơÄ ĆljzÖ LJÄÅÞö Ćùdž5 ŰĆùönj!f Öù5 Ć5ÅŢ ŘKÄdž!f ÖhÅĆT!f

Ćùù hPkljfÄ Ÿf ÍjĆùù hkąfÄ ljÅĆùù kPf DźNjÅnjùù ơD ŁJöùù h ÖÖùù hlj! Řùù hơdž

NÙöŽ Ÿf ÎÍù IJ ýÄ ÅÍ! ÞhĆơŢ!f lÅŢlj YljĆą ÎÍŽ Å‡Ř ÖŽÅÍ!f LJD Ơơ fÄ!f LJdž

ÎùÍŽ ÅhŢÄ ‖ÅĆzdž!f ‖Ík ÅĆdžÇ ƯĆP LJdž DźNjÄ ÜÅöŢlj!f Řzlj Dźnj5 ÜYÅơ!f LJöÞĆödž Ö5 IJ DźÍ ÄÍ

ÜΣöù5lj!fÄ Σ5ljĆh Ÿf ýöh Ö5 lÅŢlj!fÄ Þơơk!f ÅŢ DźÜŽD ‖!Řh fÄÍ Å5 ÜLJö‡ÅTdž!f ýĆkp

.ÞŽĆ!f DźĆöp Î!o LJÄÅl!f Åöp fÄljÄ‡ö LJD ‖!Ř Yh Åh fÄlơk Å5 ÜÅĆŢdžŪf OĆk5 LJdž DźNjÄ

LJÄù‡k ÞĆù‡k ÖŽÅÍ!f ÞljŽ ÞöÄhlj!f Þơþdž!f Ö5 ÞhĆơŢ!f Å‡Ř ÅŢ DźÜzdž LJD Þnlj fŘ‡NjÄ

KfÄzùz!f LJŽ Þöơ!f Î!o yơfÄdž!f Ưzh Ö5 DźfÅ‡!f ÞhĆơŢ!f ÎÍŽ CĆljÄ!f ljÞÄlö ÞpÄ ÜÞnjhĆTkdž

ýùÄdž LJö‡ÅTdž!fÄ ‖ÅT!f fÄ!fzDÄ IJ DźÍ ÄÍ NöÍŽ Ÿf ÎÍŢ IJ ýÄ Å!f lÞĆölh Ćnjö5 fÄÅŢkljf Ök!f

.Þödžŭ ÚÍf lÄŽÞ!f lÅŢlj Ö5 DźöÜz!f DźnjdžĆnj Ehh lÞĆTo ‖!Ř Ö5Ä Ü‖ÄhkÄ LJöljơÄ ÅhöP

42 Ü41 f ÜÖŽÅh!f LJfÄöÞ ÜÖŽÅh!f (1)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:huyŕĞŬ'llε ε TNj - f

DźpùpĐ Ŏù5 Ƙĺŋĺ Ŏk!f Łdźŏp!!f ƘĞŽĂưĂdź!f LJdź ŎhƵz!f ƵzT!f Ŏ5 ŁzŏhƵ!f YĂưĂdź LJǫ

ÜDźĞùdźǯ!fĂ ÜƵĂùLj!fĂ ÜDźĂùŋLj!fĂ ÜƵpùh!f LJùŽ CŕƵzT!f Łpơk p!5 ĞLjŏ!ǫ ƘĺŢĂ Ŏk!f f ĂŢLj!f

Łùŏơ!f ŁùzŏhƵ!f Ƶù ŢĞLjŽ LJùdź ĞùNjƵŏε̄Ă ÜƵĂŏƵ!fĂ ÜpĂǫĪfĂ ÜCĞhƵU!fĂ ÜýĞhŋ!fĂ ÜYĞơǫ!fĂ

.ǫpdźĞŋ!fĂ

Ŏù5 IJ ĞùnjLj‡!Ă ÜŁùsĺĺkPdź!f ĞNjƵŢĞLjzh ŁzŏhƵ!f Yǯk Dź! ŎŽƵŃ!f pLjŽ ŁŏĂhLj!f ŎŦfpdź!f Ŏ5Ă

‖ù!Ř yźĂ ÜŁhĞơŢ!f Θpdź YĂưĂdźĂ ŎǫŏƒƵ!f Ư Ƶǯ!Ĝh ŕǫĞŏp ĺƵƵĞĞh ĺƵĂnjU ƵnjUk Dź! IJ ýhĞldź!f

ƘĞŏ!Ğdźŋ ƵĞnjUÚ Ŏkđŏ ĞdźLjǫĂ ÜŁ5pĞŢdź ĂĐ ŕƵĞhkŽf Σŏ! NơŦfpdź Ŏ5 ŁzŏhƵ!f YĂưĂdź pĂƵĂ LJ35

NŏĺŽ Ÿf ĬĺŢ IJ DźŏƵ‡!f ýĂǫƵ!f ýŦĞưŁ LJĞŏh! Ğnjù ýǫĂĺ ppĂ ÜĞnjŏ5 ƵnjU ĭŘ!f ŎLjĞhƵ!f ƵĞŋŽÚf

IJ NùơĂpdźdź! ĞnjkfpƵŁdźŽ ĞNjƵŢĞLjŽ LJdź Ƶŏλ‡ lƵĞzkǫf Ĭ!ǫ ljCĂŋ! ŁzŏhƵ!f ƘĞŏĺŋk LJdźĂ Ü- DźĺǫĂ

Ĭ!ǫ ÜƵfĂεĪfĂ ÜpĞŋLjĪfĂ ÜăƵλ!f ε̄ƵĂ LJdź ƵŏPĂ ÜƵph!fĂ ÜΣdźT!f Ănj5 IJ DźĺǫĂ NŏĺŽ Ÿf ĬĺŢ

:N!Ăp ‖!Ř pNjfĂT LJdźĂ ÜlppzkdźŽ!f ŁzŏhƵ!f ƘfpƵŁdź LJdź ‖!Ř Ŏŏε (1)

ĞùhƵkǯdź YĞùhơĪf yùdź ĺpfđù5 pùTLjfĂ ĞùhƵĂù Ĭùdźơ!f Ŏù5 ĺƵpùP ‖ùLjŏz! ýĺdź

ĞùhŋĂ Ğùdź ‖ùLjŽ Ŏưlŏ ydźp!f Ƶk Dź! LJǫ Ğĺùdźp LJŏLjŽĞùU!f pùzh ýƵĞùLjdź!f ĺĺĺ ùhfĂ

ĞhùŢ5 ĞhùŢ!f ƠùŏƵ N! ĺYNj ƵĂǯ!f Ŏ5 LJŋùT fŘ ĭƵŘùz!f ăĂùnj!f Ŏù5 DźĺĺkĪĂ

ĞùhƵƵ Ĭù‡h pùnLj Ŏù5 ƵĞLj!f ăĐƵ LJǫĂ ĞLjŋùT Ĭù‡h pùŋLj LJùŽ Y‡Ƶ!f Łpơ LJǫ

Ğùùhnjk!f fŘǫ fpùùŋĂ Nùùhnjĺĺŏ ŝƵùùh!fĂ Nùùhnjĺĺŏ DźfƵùǯ!f ĭƵùǯk ŁzŋĞùǫ ŝƵĂùh!fĂ

ĞùùhNjŘ Ğùùdź pùùzh CŎùùT pƵ ĞùùdźĺĺpĂ ƘùùzŋƵ Ĭùùdźơ!f DźĞùùŏĐ LJĐ Ăùù! pĂùùŏ

ĞhŘùz!f ŎùzkƵk ĞnjŽpù5 YŢP!f ĬŽƵdź ù ù!f fŘĂ Yùŏλ‡!f fŘ ĞùŏĞƵdź!f pùŏĂơ ĞŏƵ5

(2)Ğùhhơ ăpùLj!f Yùơ LJùdź ƵλLjŏ LJfĂTLj Ğùùnjh DźŏùùǫLj!f ýùùU pùùŋk ŁùùưĂƵ Ŏùù5

.41 Ü40 f ÜŎŽƵh!f LJfĂŏp ÜŎŽƵh!f (1)

ΘƵùT Ü(Ğnjh DźŏǫLj!f ĺĺĺpŋLj ýŷU ŁưĂƵ Ŏ5) LJfĂŏpĺĺ! ăƵPĐ ŁzhƵ Ŏ5 pƵĂ LJƵĂ!f YƵƵưdź ýĂŪf ƵƵT!f (2)

pùhŽ ŁùdźƵkĺdźĂ ŁhkĞ‡ DźĺĺIh ÜŎŽƵh!f DźŏơƵ!f phŽ ÜŁŏ5ĂŢ!fĂ ŁŏĂhLj!fĂ ŁŏLjĞhƵ!f ŎŦfpdź!f Ŏ5 ÜŎŽƵh!f LJfĂŏp

.125 f ÜùNj1357 Ü.p ÜƵŢdź ÜŁŏnjh!f ŁzhƵdź!f Üpdźơdź LJdźơƵ!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ýùù!5 ⅄ŏŘùùz!f CĞùùdž Ğùùnjh KþŞĂ LJǫĂ
Ğùhp ƯĞùŏŞ Ğùŏ̈Ş ĂD Łùhŏ̈Ğ ⅄ŏĞ LJdž Łùùơ̈Ğf Ş! KùùơĞkŞf fŘǫ Ğùùnjŷ̈Z ýùùPĂ
Ĭùŏ̈Z Ĭù5Pk Ŭ Łùk5Ŭ lŞĂ⅂h Łzŏhŏ̈Ğ!f KfþŞ5dž ŁhĞ!f KĞŏhŏ̈f Ğ5 ĞZŞŏ̈!f ýdžzk!f
Üăþùŷ!fĂ ÜDžŏ!f Ü ƯĂŞ!fĂ Üs Şh!fĂ ÜŞĞŷ!fĂ ÜƠŏŞ!f þnŷ5 ÜKĞŏhū! Ĭ!ĂŪf lĞfŞ!!f LJdž Ğ!ŏ̈kdž!f
NŷĞơhù! IJ s!ĞP!f ĞnjZþhD Ğk!f Łzŏhŏ̈Ğ!f KĞŷĂ+dž DžNjD LJdž KfþŞ5dž!f ljŘNj ý+Ă Ü ƯĞŏŞ!fĂ ÜĞĞdž!fĂ
ÜĞnjZþhD LJdž Ğ5 Ş+5k!f Ĭ!ǫ ŁŏŞ⅄h!f ĞZþĂ IJ Dž̈!Ă NŏŏZ Ÿf Ĭŏ⅄ IJ N!Ă!Ş ĞNjþNjĞ⅄Ă IJ Ĭ!ĞzkĂ
.- Ĭ!ĞzkĂ ‖ŞĞhk IJ Nh LJĞdžŏŪf DžĂ LJdžĂ
:þljq‖ε DžDŽ njNj!‖ε - Ł
Džnjŷùdžŏ ÜDžNjŞŏfĂP Ğ5 ýĂŋŏ ĞdžZ Şŏhzkŏ̈! CfŞzT!f ĞNjŘPkŏ ŞhĞŷdž ŁŏĂhŷ!f OƒfþdŽ!f KŷĞ+ þ!!
Džþùŷŷŷŷŷ!f ŞùnjƯŏ ĂD ÜN/ù5Şkpf ⅄ùŷŘ LJdž Ăsz!f ⅄ŏ̈Ğŏ LJdž DžnjŷdžĂ ÜNh Dž!D CĞŎT LJdž ljfĂ+T Łhŏ LJdž
LJdž ăĂ+T!f ŞnjƯŏ LJdž DžnjŷdžĂ ÜŸf ŁZĞŏ Ğ5 NdžŷkŽŏ Dž!Ă ⅄NjŘ KpĂĂ Ĭ ưdž ŞdžŽ Ĭŏ̈Z Ğ+Ğhk!fĂ
ŽþŞùk ŁŏĂŷĞ!f KĞZĂ ưĂdž!f Şŷ+D IJ ŞNjþ!f LJdž ăĂ+T!f IJ ŞŏPŪf YĂ ưĂdž!f fŘNj ýz!Ă ÜŞNjþ!f
LJdž Nh ýơŏ Ğdždž Şŏ̈λ+ Ğ5 ⅄h!f N5⅂Ăh ŞNjþ!f ŞŏĂ⅂k Ĭ!ǫ K5kŏ̈ Ğdž ŽŞŏ̈λ+5 ÜĞZŞŏ̈!f OƒfþdŽ Ğ5
ÜlŞùŏ̈λ+ ‖!Ř ÞNjfĂTĂ Ü(1) ‖!Ř NhĞT ĞdžĂ ÜŞþŽ!fĂ Üþ!ơ!fĂ CfþkZŪfĂ ÜŞĂŋ!Ğh N5⅂ŏ5 Ü⅄ƒĞ⅂dž!f
(2) :N!Ăp ‖!Ř LJdžĂ Üý+!f Ĭŏ̈Z Ł!ŬÞŏ̈! Ğ5+k Ğk!f ÞNjfĂT!f ljŘNj ÞŞĂŷ LJD ĞŷhơĂ ÜŁnjhĞ⅂kdž Ğnjŷŷŷŷ!Ă
ăÞùŏ̈ŽfĂ ŞĞùŋ ŞƒĞùŋ ŞùNjÞ Ğ+ŏ̈ơ Ĭŏ̈Z Łơ̈ùŏ̈Ğ Ğ̈ơ̈ùh Ğơ̈ùdž Ğ̈Ÿf Ğ̈ Ğ̈Ÿf Ğơ̈ùŏ̈

---

(1) ⅄ŏÞĞơŪf ‖ŏ̈k LJdžĂ ÜŞNjþ!f Ğ5 IJ Dž̈!Ă NŏŏZ Ÿf Ĭŏ⅄ IJ ýĂ!Ş!f ⅄ŏÞĞơŪ ⅄s!ĞPdž Nŏ5 ŞdžD ŞNjþ!f ⅄⅄ LJǫ
Ÿf ýĞp IJ Dž̈!Ă NŏŏZ Ÿf Ĭŏ⅄ IJ Ÿf ýĂ!Ş ýĞp" :ýĞp IJ NŷZ Ÿf Ğơ̈Ş IJ lŞŏŞNj ĂhD ljfĂŞ ĭR!f ⅄ŏÞơ!f
Ü ĭ ŞĞùPh!f Ğơ̈ơ⅄ Ü"ŞĞnjŷ!fĂ ýŏ̈!f ⅄ŏ̈pD ŞdžŪf ĭÞŏh ÜŞNjþ!f ĞŷpĂ ÜŞNjþ!f ⅄!ŏ Dž̈Þć LJhf ĞŷŏŘdŏ ýŋĂ ŞZ
.1218 f Ü(ŁŏĂĞŋ!f lŞĂ! Şŏ!5k) Şŏ!5k!f ⅄Ğk+
.63 f ÜĞZŞh!f LJfĂŏÞ ÜĞZŞh!f (2)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible]

(1) :[illegible]

[illegible]

[illegible]

ŘfĂŇùŢ Ğùnjŏ5Ă ţĞŤŢĵŰf ţĵĞŤţp LJdž ŎNjĂ ÜŽĞkŏhu ƧŤŽ ŧzhţ ĞnjkĞŏhD ăƧŤD lţŏŤţp ‖ĞĵNjĂ

:ŘĞŏhŨf ljŘNj ĞnjĵdžĂ IJ DŇţĂ NŏŇŽ Ÿf ŇŤŢ IJ ţdžơdž Ŏhĵ!f ŇŽ[1]

ĞùhţƧ!f ŧzŋĞùţ ňłłùŏŰf Ŏù5 ŘţƧŽ Ğdž Ňùùhkŋdž!f ŎŇùhž!f Ňùù ŇŽ ŷùŢ ŶŲƧĞùŏ
ĞhùŇŢ!f ƧŢùŧž LJùdž ŘŭùłŰf ŘƧŽNjfĂ ŇùùŧcĂ ŎŇùùhž!f Ňùù ŇŽ ŷùŧŢ ŶŲƧĞùŏ
ŧJĞùzdžu ŎkdŏĂ ƧţŢ!f Ŏ5 Ň!cĂ Ŏhĵ!f ŇŽ DŏŇłk!f Ŧ5Ţ Ğnjŏ5 ăƧŤD ŘĞŏhD ŦłdžŤhu ĞnjzhŏĂ

:ýĂlŏ ÜƧŋz!f Ŏ5 ăƧŤD

ĞùŧŋĂDĂ ŧsùŧŤD Ğùdž5 ŇùŏŇŽ fĂŇùŧŢ ŋƧŦŘùùùŧ ŧJŏŘŘùùùŇŽ Ğùùùŏ ŎŸĞùùùhu
ĞŧŤùTD ŷùs5Ŏ ŷùŧ Ŧ ùzhŇ ŧĂùnj5 ŤĞùkŤdž!f Ňùŧ ŇŽ fĂŇùŧŢ
ĞŧŤùTŧ ŧùdžfƧŦ!f ŧŰĂùơ Ňùhu fĂţŤùŧ ŧùzơŤkĂ fĂŇŧùùŧłĂ ŇùùŏŇŽ fĂŇùùŧŢ
:LJŏŘŏhu!f LJŏŘNj ýĂlŏ lţŏŤ!!f ƧŤc Ŏ5Ă

ĞùŧŇŎĂ DŦfƧùŧ!f ŷùłŤ!f Ŏù5 ŧĞùŧƧD Ğùdž ŧŇùŏŇŽ ŷŭùŧŋ!f ĂŘ ŇŇùłĂ ŇŇùŧŢ
Ğùùŧ ŤkĂ ŭùłĂŧ DŏơƧùù!f ţùùŧŽ LJùdž ŧŇùŏŇŽ ŷŭùŧŋ!f ĂŘ DŇùłĂ ŇŇùŧŢ
ŇŇùŢ - Ŏùhĵ!f ŇŽ DŏŇłk!fĂ lŭŢ!f Ŏ5 ŘĞzŏĂĵk ‖ĞĵNj LJD ŧlhĞł!f lţŏŤ!!f Ŏ5 Ươŭŏ

ŇùŇŽ fĂŇùŧŢ) ăƧùŤDĂ Ü(Ňùhkŋdž!f Ŏùhĵ!f ŇŽ ŎŇŢ ŶŲƧĞŏ) :ýĂlŏ lŤŽ - DŇłĂ NŏŇŽ Ÿf

.(Ğdž ýŭŋ!f ĂŘ DŇłĂ ŇŇŧŢ) ƧŤcĂ Ü(fĂdžŇłĂ NŏŇŽ fĂŇŧŢ) lƧĞkĂ Ü(ŤĞkŤdž!f

yùnưĂ ţĞĞùŢ!!f LJùdž YĂĵ!f fŘNjĂ ÜŲƧŏdž!f YĞlŏŰf LJdž ŽZĂĵ ŘţŋĂD ŘĞzŏpĂk!f ljŘNjĂ

LJŏdž!Ğùz!f Ŏù5 ŧzùłfĂ lƧnjT ĞĵƧZĞT!Ă Ü2Ă5ţ!f ŧhơĞŢdžu ŎZĞdžŋ!f CĞĵz!fĂ ţĞTĵŰf Ư Ƨz!

lƧùŏλŧ sŏĞùĵdž Ŏ5 ţTĵk NơFfţdž ŘĵĞŧ5 ÜŧŏţĞTĵŰf ŧŏĂhĵ!f NơFfţdž ýŭŤ LJdž ŎdžŭłŰfĂ ŎhƧz!f

ƧùŤfĂŰf ƧŤz!f Ŏ5 ŧD - LJĞưdžƧ DŏŏkfĂŤ Ŏ5Ă ÜNhu CĞskơŭ! DĞŏl!f 2pfĂdžĂ ŧĂhĵ!f ţ!Ădž!f Ŏ5

.ţĵĞŢ!!f ljŘNj ýλdž LJdžŏ!f Ŏ5 ţTĵk ŘĵĞŧ - Nĵĵdž

---

(1) ÜŎZƧhu!f LJfĂŏţ ÜŎZƧhu!f 14 - 15.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

: - !ǂsNj LjĭǂY Ŷɛ Ăǂ T - qpŽΘDŽ ĬĠźIJFĠ üsNjǂIIɛNj hƙƒƐǂsŰɛ ƥy ǀ -øIj

- DźIǀĂ NöIIźZ Ÿf ĬIIŤ - ƥdžơdž ÕhIj!f ƚƒƚu ýǀĂk!fĂ ǂĂĠƷkǀŬf ǂ!ǃǀdž Õ5 CĠnj!s!f 2IIźkƤf

Ÿf ĬùIIźZ ŝùIIźP!f SùöP - DźIǀĂ NöIIźZ Ÿf ĬIIŤ - ƥdžơdž ĠIjƥöǀ LJD SĠhƙZĠu ĠNjsöŋö DźnjưzŝhƵ Ü

Ÿf ĬIIùŤ - ýĂùǀS!f ƚƒƚu LJĂIIǀĂkdž!fĂ LJĂλöƷkǀdž!ĠƵ ÜƚĠơ!ĠŤ!f ýĠdžZŪfĂ ƚƒSöP!f ýŤDĂ

ǂĆSƥ ǁù!Ɽ LJĂùdžSơö LJĂSùƤcĂ ÜĬ!ĠźkĂ NIjĠơhǀ Ÿf ƥIjZ NIkIjĠǂ!dž! Nö!ǀ LJĂIIǀĂƚöǂ - DźIǀĂ NöIIźZ

qöĠùTdž ƥŋIj ĠIIIj!Ă ÜĠIjNj Ĝnjö5 ýŤs!f yöƵkǀIj Ŭ ƚö5ŭP ǂ!ǃǀdž IjƚNjĂ ÜLJöƥĂIIźPdźII! Nö!ǃk!fĂ ǁSTII!

LJùdžĂ ÜÕùZSŃ!f qöT!f ĠIjSZĠT DźnjIjdžĂ - DźIǀĂ NöIIźZ Ÿf ĬIIŤ - ýĂǀS!Ĝu LJĂλöƷkǀö ƚö5ĂŤ!f

ÕùZSŃ!f qöùT!f ƥùIjZ - DźIǀĂ NöIIźZ Ÿf ĬIIŤ - ƥdžơdž ÕhIj!Ĝu ýǀĂk!fĂ ǂĂĠƷkǀŬf SzT ŬƚĠdžIj

(1) :Ĝnjö5 ýĂlö ƶköhu LJözhSDĂ ǂǀdžP ƐIIhk lƥöŤp

ƤùƒfsĂ **Ƴù**öhƣ LJ**ù**dž Õ**ù**IINjDĂ Õ**ù**ǀsIjhu	ƥùùdžơdž ƴùùöhơ!f Ƥùùhƥ ƒSùùƒfs Ĝùùö5
ƤPĠùù5Ă Ĝùùnjö5 ƥùùIIƤ!f ƚƲĠùùöS ƥĠùùh5	ƥùùdžơD ǂùù ưĂƤ ǂĠùùIjöZ ƚƒS Ĝùùdž fƚƢ
ƤƚĠùùZ ǂùùƶĠpŋ Ăùùŋ Sƥ lĂùùZƥ ĭƚùù!	ǂùùhĠŋŋ ŁJöhIjƚùùdž!f ƴƵsùùT Ĝùùö ýùùƥĂ
Ƥùùñ ŤĠp Ƥùùöƶ ŃùùźĠu ƥĂùùŋ ŽKùùƶƥĂ	ƥùùùdžơdž ƥĠùùùŋ!Ĝö ĭƥĠùùùIjö ǂĠùùùkD
Ƥùùǀ Ĝƥhu ǂùùö!ŋ Õùùŋŭ!f ƚƚùùƒŭ!f ŬĂ	**Ƴù**ƒĠƥhu ƚƚ**ù**ö5 ǂĭŬĂ**ù**dž Ĝ**ù**ö ĬIJ**ù**U!f Ĝ**ù**džĂ
ƤŋĠöƥù!f ÕŋĠùöƥ Õù5 ǂSsùhu ƉŬ ĠdžĂ	ƥùùźƒS IIJùùƣ Ĝùùdž ŸƲf ƚƚùùöIIźZ ĬIIùùǂŤĂ

LJD Õùhƙ!f Shƥ SƒƒS LJdž ÕZSŃ!f Dźöơs!f ƥhƵZ qöT!f SZĠT!f ƴIIźöö ǂhĠǀ!f ǂZĂöIdž!f Ö5Ă

ǃùŋIIöĂ ƚĂùIIöĂ - DźIǀĂ NöIIźZ Ÿf ĬIIŤ - ýĂǀS!f Ơƥdžö Ĝnjö5Ă ǂZĠ5T!f ýĂhƙhu NI! CĠźƵƥ!f ƴIIźöö

.Nƙu

---

(1) ÜÕZSƙ!f LJfĂöƥ ÜÕZSƙ!f f 116.

ǂdźIIUĂ SĂŋöƥ ǂIIö!Ă DźŭU!f : SĂŋöƥ!fĂ.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:ýĂlŏ ăƧƤƊ lƥŏŢƥ Ŏ5Ă [1]

ŧƨĠùùljƵŰĠh ƲƩŏùùƶ!f lƒƥùùŏơ ƚùùłƲƵƱ ƥƣùdžơdž ŁJŏƧƣùƒƒƨ!f ƴƣùŏhƀơ ĬƣùƢ!ǫĂ

ŧƨĠùù5Ŭƒ ĬùùŰƶ łùùƶ!ĠƱ ƲƩdžùùŢ!Ġ‡ ŃJùùŧŭłŋ ƲĂùùŋ ƴùùŏŰ!f Ŏùù5 Ńŧŋŏƥùùnjƥ

ŎpĠùù5ƲĂ ŎùùŧhƀơƊ ƲĠùùłĂ ŃJùùljƵ ŎLjƥĠùùƶ ŁJĠùùdžƨ Ĭùù‹ƶ ljĠkƲùùłơ Ġùùŏ

ŧƨƥùùƹŰƒ Ŏùù5 ŧł ùùŏƶ!Ġ‡ ŃJùùłĠơƨLj ƥƣùơŰdžƀ ƲŬŏƧƣùƶ!f ƲƲƣùƶ‡!f Ĭƣùƶ fĂƣùłƲƲ

ŧƨŰƣùŽP!f lĂƨƣùùŢ łĂƣùùhŭj!f ŃƶƣùùŰƶ ĬùùłjkƲŭƶ!f łł Ġƶkùùłdž!f łł Ġùùŏƶ!f łł ùùŏơ

Ƨùłơŧkŏ ĠùljNjĂ ŬLJŏƧƑĠùơ!f ĭƥĠNjĂ LJŏƧƑƨƨ!f Ƴŏhơ - DžłĂ NŏŰƶ Ÿƒ ĬŰŢ - ýĂłƨ!Ġ5

Ŏ5Ă Ü- DžłĂ NŏŰƶ Ÿƒ ĬŰŢ - ŎhLj!f Ƨhƥ łƨĠŏƨh N! Ơdžłŏ Dž!Ă NjpĠƶƊ ĭŘ!f LJĠdžƨ!f ĬŰƶ ƨƶĠŢ!f

.NŧkŰƨ N! Ÿƒ Ƨ5ƶŏ! Nhƀ y5Tkŏ DžĠkƤ!f

: łƑDžƐƥłłƐNj ƀƑĭŰNjŬƑĠ ĬŭƲłłƐ ƥyŢ -Nj

LJùdž łŏ!ĠƶƊ łηƨƥ LJĂƶŰhŏ LJŏơ ĈĠŏ!ĂŰƒ Ư'ƶh! ĠnjłĂŢơĂ łdžƒƨ‡!Ġh łŏ5ĂŢ!f ƣŏĠTdž LJdžƋŏ

ĈĠŏ!ĂŰƒ ĬŰƶ ƚĠdžƒƨ‡!f ƨĂnjUĂ ŬĈĠŏłĂū! ƚĠdžƒƨ‡!fĂ ĈĠŏhLjū! ƚƒƨηƶdž!Ġ5) Ĭ!Ġƶk Ÿƒ Ĭ!ǫ Ƴƨł!f

LJùdž ýùŢƊ yùƨ5Ƨ Ĭ!ǫ NłĂŢơ ĭƥƋŏ Ŭ ýłƶ!f Ŏ5 DžĂNjĂdž ƨdžƊ NłjƊ ljƨƒĂη ĬŰƶ ýŏ!ƥ!fĂ ƨFĠη

ƒĂƥĠùTƊĂ DžnjkĠùdžƒƨ‡Ă ĈĠùŏ!ĂŰĠh LJdžŏ!f Ŏ5 łŏ5ĂŢ!f ĈƒƨƶT LJdž ƨŏλ‡ Ĭljƶkƥł!Ă Ü[2](ýĂŢŰƒ

Ġùdž‡ Džùnjh ĈƒƥkpŰƒ ĂNj ł!Ř LJdž Ư'ƨƶ!fĂ Ü- DžłĂ NŏŰƶ Ÿƒ ĬŰŢ - ƥdžơdž łdžƊ LJdž LJŏơ!ĠŢ!Ġh

Džù! ĈĠùŏhLjŰƒ LJǫĂ) :- DžłùłĂ NŏŰƶ Ÿƒ ĬŰŢ - ýĂłƨ!f ýĠƥ Ĉƒƥƨƥ!f ŎhƊ LJƶ ƨλŰƒ Ŏ5 ƥƨĂ

fŘùNj Ŏù5 ƥFĠùŢƥ łƥƶ DžƥƥƥŎƶƨŃ!f ƣŏŢ!fĂ Ü[3] (Džłƶ!f fĂλƨĂ DžnjLj‡!Ă ĠdžNjƨƥ ŬĂ ƨƨĠLjŏƥ fĂλƨĂŏ

---

(1) ýĂłŏ ăƧƤƊ lƥŏŢƥ Ŏ5Ă: .132-131 f ŬŎƶƨh!f LJfĂŏƥ ŬŎƶƨh!f

(2) Dž1980/ùNj1400 Ü1Ƶ ŬLJĠjh! ŬĶĂƨŏh Ŭłƨŏłdž!f ƨƥ ŬłŏŢ!f ĶĠơŰƵŢdž!f Džηƶdž ŬDžƶLjdž!f ƥhƶ ŬŎLjơ!f

(3) .(28858 DžpƨŁŏƥơ 165/ŬŬ ýĠdžƶ!f ƨLj‡) Ŏlnjŏh!fĂ ŎLjfƨhƵ!f NηƨƤƊ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJùù ÞdžØdž NÖls!fÄ ÖdžØ!f Ø!h ÖhD LJh ÞdžØdž ØÖT!f LJÖØ!GT!f LJÖÖ!ÄÜ! ÖÞdž lÞÖT Þ GnjÜdž ýGÞdž!f

(1) :ýÄlÖ GnjÖ5Ä GdžnjkGdžfØ! GnjÖ5 Ø!RÖ ÖÜÞù!f LJÖlØ!f

GùdžÖØf GùdžÞù LJùdž ýùÞ ÎùdžØÖ LJÖÜÞÞ LJùùùùdž ÖÝ ÞùùùùdžØdžÄ ÞùùùùdžØdžD

GdžÜùùÞÄ ýÄùùlØ!f GùùÖÖØ RØ ÜfØùùzdž ùùù!f ÞùùÜÖ! IØGùùTÚf KØùùÞ GùùdžÞÖ!ØÄ

GùùdžÞÖØÄØ NÜùùØÄØÜ ØÜùùÜ!f GØØÞùùÖ LJùùÞÖ DzùùÜ ÜÞÞcÄ GdžÞùùØ ÄØÄùù!f LJGùù!

GdžØFùùT GùùdžÖÜØ5Gùù ÞùùÖGÜØz!f ØÞùùÜ Ö ùù5 ØfÄùùÜØÜf ýùùlÜf GdžØRùùÜÖ

GùùdžÞkzÜÞ ÞÖùùlÞÞ IØùùØ ÖÖùù5 ÞùùÖÄØ ýGùùTÄ!f ØÖdùù! GdžØØØùùÄ

GùùdžÜØzÜ!f ÖØØùùhz!f Ü GùùØØ!f ýùùÜÖ ÞùùdžØ! ÖØØùùhØ LJùùùdž GdžØùùlØÄ

GdžùùÞ GdžÞÄdžùùÜ LJùùdž ØùùØÄ GùùdžÞù ØùùpÄdžØdž ÞùùùùzÜØ Þùùùùdž ÜÄ!f LJÖ

GùùdžØÜØ ØRùù!f DzùùÜz!f ØNjfÄùùÜù ùùùùzÜ! ÜGùùùk ÜØÞùùÜj!fÄ

GùùdžØÜØ GùùdØ! ÞùùÜÄÄ ÜØùùdØÄ ÄÞùùdžÜf GùùdØ!ØdžØ ØØùùÜØ

GùùdžÞÄØ ÖùùT ÜÜùùÖ5PÖ Ü ÜÄùù!f ÖùùÖ GùùdžÞÞùùÜ ÜÖùùÖÄ

ÜùÖÄÞdžØ ØùÜÄ ÞùÜ5 ÜÖØØÜ!f DzÖØ! ÞØØ ÖÜØØ!f ýGÞ GdžÖ5 LJÜ!f LJÖØ GÜjÖØØ GÜjNjÄ

CfØùÜÚf ÞùÜÖ! GdžnjÖ!Ö IØGTÚf KÜGØ ØÖGdžnjØÞdž Ö5 Ü!GÄ YÜjØD NÜj!Ä ÞdžfØ!fÄ ÞÖÜÄ!Gù

ÞÞùzù GÜPÖ Dz! GdžNjÄ GdžnjÖØØ DzØÜÄ IJ DzØÄ NÖØØ Ÿf ÜØT IJ ÞdžØdž ýÄÄØ!f ÜØØ RØ ÞØfØzdž!fÄ

ØdžØf LJD GÜjÖØD Ø YÄØ ÞGdžnjØ CØT Ö5PÖ Ü NÜjDÄ GNjØdžØ NØØ LJÄ!f Ö5 ØÄdžØf ÜØ ØÄØ

.KpÄ!f !R ÞÖØGdžkØÚfÄ ÞÖÜjÖÞ!f GdžnjkÜGØdž LJGÖØ ÖØØ LJØ ÖÞdž ÞØØ ÄÞzÖ Ü

LJØ ÖGT5ÖÄ ÜÞÄØÄ!f ØÄ ÄNj ÜR!f Ö!ØØf Ü ÞdžØdž!f ØÄÜ!f Ü!Ö IØGTÖ KGØØØf ÜÞRNj Ö5Ä

ÞGùlkØf ØnjUÖ KGØØØf ÜÞRNj Ö5Ä ÜÞÖ5ÄT!f ÞlkzÖ Gdž Gnj ØÄØÄ!f ÖÜP Ök!f ÞÖÞdžØdž!f ÞlÖlØ!f

.ýGdžØD ÖØfÄPÄ KGdžfØ Dznj! LJÄ k5 ÞÖ5ÄT!f GGÖ!ÄØf Ü!Ö Ü ÞdžØdž!f ØÄÜ!f ýGlkÜGØ ÞÖ5ÄT!f

(1) ÜØØØ!f LJfÄÖÞ ÜØØØ!f .182-181

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ÿƒ LJþù! LJdž Ŏlǵk!ƒ ȘŏƧƱ LJƵ ŎljƱĜh!ƒ Dǵǵz!ƒ ƦƧƶdž ǴǵƵ lƧĜTǫ LJdžĜƛ!ƒ ƘŏȞ!ƒ Ŏ5 ăƧk DǵƛLJdž) Dǵnj!Ăp Ǵ!ǫ ǵþĜljkǫƒ Dǵnj! ƨTǂkk Ŏk!ƒ ƨƒƧǫŪƒ LJdž ǵƧŏƛǂ LJĂ5Ƨƶŏ ƦŏƛĂǫT !ƘƦ5 ÜǴ!ĜƶƶkƧ ƨƒƵ .(ƨƧƵ Ƶ ȘƒƘ

ƧĜùnjƱƷh LJĜùǂ -Dǵùǫ Ă NŏǵƵ Ÿƒ ǴǵǫT IJ ŎhLjǵ! ŎƵƧǴ!ƒ Θþdž LJD Ĝlj! Ơưkŏ DǵþIk ĜdždžĂ NJùkŏh ýƛĂ NJkhĜơǫT ƦLjĜǂdžĂ ÜNhupĜljdž ƧĜnjƱǫĂ ƦdžŏƧǂ!ƒ NJkĜ5ǫĂ NǵǵFĜư5 LJĜŏhĂ NJkƵĜǫTĂ NJkƒƨǫǫĂ Ŏù5 Ƙþ ƧĂ ƦŏĂLjĜƛ yŏưƒĂdž ǴǵƵ NJơǵFƒþdž ƘǵǵdžkTƒ Ĝdžǂ ÜĜnjǵƵ YĜ5Ǵ!ƒĂ lĂƵÞ!ƒ lƧǫLj Ŏ5 DǵNjƧĂÞĂ Ŏùljƶk!ƒĂ ƨNjþù!ƒ LJùdž ăĂǂT!ƒĂ ƦzŏhƵ!ƒ ƨǫĂĂ ÜNhu ƦƛĜƶkǫŎƒĂ ýǫĂk!Ĝǂ Θþdž!ƒ lÞŏǫp ĜŏĜljƛ Θþùdž!ƒ ΣŏǵǵŏǵƵ ÜƘǵǫơ ƦŏPŏƧĜk ƦƒÞơDĂ ƦŏLjŏÞ ȘƒĜlơ ƨǂƦŏ ĂNjĂ ÜDǵnjƘĜdžƒƨǂĂ LJŏơ!ĜǫT!ƒ CĜŏ!ĂŪĜh Dǵùǫ ƧŏĂ lĜùŏơ!ƒ þùŏƶŏ ĂNj ĜdžLjǫĂ ÜljCĜƵƶ CƒÞǫkǫĜh ΘĂÞdždž ƘƒĂƨLj! ƒĜĜưƨǫĂ ÜĜhƦǂĂ Ĝƶŏƨ ljÞLjƶ Ƴùŏhơ!ƒ ŎhLj!ƒ ƦŏǫTPT ýŭP LJdž ΣƶLj!ƒ ýƒĜưƶĂ ȘŭPŪƒ DǵƨĜǂdž ȘǵP!ƒ DǵƶŏĂ ÜƦǵŏưƶ!ƒ lƧĂǫT .ƦLjǫ!ƒĂ ƳĜkǂ!Ĝh ĜnjkĂǵƛ ÞƧĂ ǂÞƒĂơ! ǵƧŏƨlk ŎƵƧǴ!ƒ OƒÞdž ƨhkƶkĂ IJ DǵǵǫĂ NŏǵƵ Ÿƒ ǴǵǫT IJ :ǴNJǵŪƷ ƒÐǵƷ ÞƳǫ :ƒĩĜƒk

ŎljĜƛ!ƒ LJƨǵ!ƒ Ŏ5 DǵŭǫŬƒ Ŏ5 ƦŏơĂƨ!ƒ lĜŏơ!ƒ Ŏ5 Ƴŏƨǵ!ƒ ljĜLjƶdžh Ŏnj!Ŭƒ Ƴơ!ƒ OǵǵƵǫT dž ƨTLj LJĜùǂĂ ÜNJùhĜǵƶ LJdžĂ ýǫĂ ƨƶ Ÿƒ LJdž ƨĂP!ƒ ýdžĜƶ Ĝnjǂơŏ ǵ!Ř ýhp lĜŏơ!ƒ ƘLjĜǂĂ Üƙƨǫnj!ƒ þùǵ5 ŬýùƒƒĂŪƒ ÞĜhƶ!ƒĂ ÞĜNjƨ!ƒ lĜŏơ Ŏ5 ƨĂƵ!ƒ ƒŘNj ŎǵǵĂdždž ƨƨhD (ùNj110 Ƙ) ƙƧǫh!ƒ LJǫơ!ƒ ƨùǫĂ þùpĂ Ü(2) "NJ! ǵŭǫ ȘǵPƒ Dǵ! ƨĜLj!ƒ LJƱǂ" ýŏp Ǵkơ Ÿƒ ƨĂP LJdž Ŏǂhŏ LJĜǂ NJLjD NJLjƶ ƨǵƶ ŬLJƨùơ!ƒĂ ƨĂP!ƒ ƨŏǵơ) :ýĜ15 (CĜŏ!ĂŪƒ ƦŏǵơĂ) NhĜǂ Ŏ5 ƙƧǫh!ƒ LJǫơ!ƒ ŎLjĜnjhǫŪƒ DǵŏƶLj ĂhD

---

(1) :ýĜƛdž!ƒ ýŏhǫ ǴǵƶƧ ƨƱLjƒ ÜŎǵǫŪƒ ĜnjhơĜǫ Ǵ!ǫ lƧĜTŬƒ LJĂþ ƨþĜǫdž lþƶ Ŏ5 Ƙþ ƧĂ Ʀdžŏþp Ʀŏ5ĂǫT Ƨ!ĂƦdž ÜƘĂƨùŏhu ÜƦŏhƨƶ!ƒ Ƴǂ!ƒ ƨƒþ Ü ƨĂǫǂ!ƒ ýNjD ƳNjƦdž! ƨƨƶǂ!ƒ ÜȘơǫƒ ŎhD LJhu þdžơdž ƨǂhu ĂhD Üƙ ƦĜhuŭǂ!ƒ 12 ƒ ÜƘ.þ

(2) ÜƦdžŭǫŬƒ LJĂƱǵǵ! ǴǵƶŪƒ Σǵǵdžǵƒ Ü ƨĜpĂŪƒ lƧƒƨĂ ÜƦdžĜƶ!ƒ ƧdžŭǫŬƒ ƦƶĂǫĂdžǵƒ Üƙ ÞdžơĂdžơdž ÜȘĂƨÞƨ . 494 ƒ ÜDǵ2003 ÜlƧNjĜǵ!ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƧdžTkdž!f þNjfƨ!f Nöls!f LJ]ơ!f ÖhD LJhf LJ]ơ!f þözl ÄhD ÜLJ]Ä!fÄ DiÄLj!f DiöþƵ ÜLJηT!fÄ Dinj!f Ƨö!D

.(1) (ƶþpfÄ ĠnjkÄƤljÄ Σ ƽlj!f lÄnjT!Ä ÜƶRhĠlj ĠnjkLjöƨÄ ĠöLjþ!f ýÄưƽ! LJĠ‡Ä þhĠƶ!f

ýùdžĠƶ! YÄưƤ!f LJdž Ƨ ÄƬk!f ШƧƤD LJdž ýÄD ÖNjÄ (2) (ùNj185 Ƙ) ‡öÄþƶ!f ‡ƶhfƧ DiÄ

Öù5 ƶöƨùƬ ƶdžfþƤk]f Ɣơ!f Uƽ! DiþƤk]f LJdž ýÄD ÖNjÄ ÜƔơ!f ýdžĠƶ! YÄưƤ!f Ǐ!ǫ Ƨ ÄƤ!f

LJùdž Ƨ ÄƤ!f ýηD LJdž Ǔ ýηÄ ƨƵ Ÿf ‡hơdž ýηD LJdž þhƶk Öنj5 Ü(3) lƧÄλljdž!f Ġnj!fÄpDÄ ĠnjkĠηĠljdž

:lþƒĠdž!f) (فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ) : Ǐ!Ġƶk N!Ä!! ƶpfþƬdž ƘljĠ‡Ä Ü‡ljη!f Ö5 yƶƵ!f ÄD ƧĠlj!f

Öƨkƨö Ö5ÄƬ!Ġ5 Ü (165 :lƧhw!f)(يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ) : Ǐ!Ġƶk N!ÄpÄ Ü(54

‡ùöơ ‡önj!Úf lƧươ!f Ǐ!ǫ ýÄƬÄ!f ƶöƶkhdž Üƽơ!f Ǐ!ǫ ƽöƧƵ!f Ö5 NƤöƤĠơDÄ NơÄƨw ǏdžĠƤköÄ

. Ƨ þnj!fÄ ‡öĠƶ!f ÄNj ‡önj!Úf lƧươ!f Ö5 CĠljƽ!f LJÄ‡ö

Ƨ ÄùP!f ‡ùƨơƨdž ƨÄĠùηk þù!5 ÜƨhD ‡ηƨþ Ǐ!ǫ LJöö5ÄƬ!f þljƶ Önj!Úf Ɣơ!f ƧÄƵköÄ

Ƨ ùknj5 Üƽ Äùƨ Pdž!fÄ ƽ!ĠP!f LJöw DiĠk!f þĠơkÚf Ǐ!ǫ Ɣơ!f fRNj Ö5 Ɣöƨ Ƨk!fÄ lĠηĠljdž!fÄ ăÄ‡T!fÄ

LJdžđùk Öùk!f ‡ödžǔ]Úf ‡Föh!f ƨƨƶ ‡höƧƨ ƘljĠ‡Ä ÜCĠnjlƽ!f ƘdžþƬ ƘfƧĠhƶw LJö5ÄƬkdž!f Ư ƶw

‖ ÄƨùƤ!f ‖ùR LJùdž Ƨ ÄƬk!f ýÄơk Ö!Ġk!ĠhÄ Ü‡önj!Úf ƘfR!f LJƶ Ġnj!ĠƬƽljÄ ‡öƧTw!f ‡ƶöhƵ!Ġw

ǐƧÄùλ!f ƔÄƨ]Ǔf Ǐ!ǫ ƔƧpD ÖNj Ƨ pfÄdžw ƧNjĠηk!f Ǐ!ǫ ƔơÄ LJƨơÄ Ƨ ÄPÄ þNjƨ LJdž ǐÄƽƶ!f

.(4)ýÄƨơ!fÄ þĠơkǔf ÖNjÄ Ġnjw þnjƶ ‡dž!! LJ‡ö Dž! lƧNjĠU ƘƨƧwÄ Ü‖]Lj!f ƔÄƨ]f Ǐ!ǫ ĠnjLjdž

---

(1) LJƶ ƶ!Lj Ü25 f Ü1984 Ü2Ƶ Ü Ƨ ƧĠƶdž!f Ƨfþ ÜNƬFĠƬPÄ NƘĠNjĠηkf Ö5ÄƬ!f ƔþƶƬ ÜƧwĠƬ ÜDöfþ!f þhƶ
.ÖljĠnjwƬƶf Dözlj ÖhƶƬ CĠö!ÄƶƬ ‡öƨơ

(2) ƶƬÄþw :ƧUljf Üljþơ Ÿf ǏƨƶƬ Ġnjwơ ƘƧƬp Ü(ùNj185) ÄD (ùNj135) ‡lj] Ƙö5Äk ‡5ÄƬkdž ‡öÄþƶ!f ‡ƶhfƧ
.52 f ÜDƶ1966 Ü2Ƶ Ü‡öƧƬdž!f ‡ưnjlj!f ‡ƶhƵdž Ü‡öÄþƶ!f ‡ƶhfƧ Önj!Úf ƽTƶ!f lþönjT ÜLJdžơƧ!f þhƶ

(3) ƶ‡džĠƶ!f ‡ödžǔ]Úf ‡ƶÄ]Ädž!f Ü ǐ þdžơ þÄdžơdž Üƽ Äƨpƨ .494 f

(4) ƶƬFĠƬPÄ NƘĠNjĠηkf Ö5ÄƬ!f ƔþƶƬ ÜƧwĠƬ ÜDöfþ!f þhƶ . 47 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ĭù!ϱ ƨöùTö ϒNjRdž ƬöƵĂŢ!f ƥljƵĂ ÜĺƥơƒĂ ĺƒöT ƨλǂD ĂD ĜƒöT OhŢö LJD ƬƷĺ!f Ö5 :ϱƒΘƬŪε -1

NJù5ƨƭĂ ÜƨĂƶùT ƥƨnd ĂNj ĜdžljϱĂ ĺöIöIơ Σö! ƥĜơkŬf ƒRNj LJǂ! Üƭ!ĜP!Ĝh ƭĂĺPdž!f ƥĜơkf

LJD NJùh ƥùŢIö ĂD Ü[1]"ƥơƒĂ!Ĝh ý ǂ!f ƥĜơkf ...lƥơƒĂ LJökƒR!f ƨööŢk ĂNj" :NJ!ĂIh ÖljĜηƨη!f

.ƬƶöhƵ!f Ö5 ĺƥơƒĂ ĺƒöT ϒĂhơdž!ƒĂ ϒơĺdž!f ƨöŢö

:LJödžlp ĬĺƵ ĂNjĂ ÜĆÖT!f ýĂƨlj Ĭljƶdžh ýĂƨlj!f LJdž :üNjǂΘllε -2

Ĭù!ϱ lƨĜùTŰf LJöƵ ĜdžNjƒƥơϱ Ĭ!ϱ lƨĜTŰf LJĂǂk ƬöơhŢ LJödžlη ƥĜơkf :ÖljĜöƵĥ ýĂĺơ -ć

.Ĭĺơdž NJö5 ĭƨlдž!ƒĂ ĬŰĜơ ĭƨĜl!f Ĭdžlö5 ƥƨĂ!f Ö5 ƥƨĂ!f CĜdž ýĂĺơǂ ƨPŰf

.(2)Σдǂĺ! CĜdž!f ýλdž ƨPŭ! ĺ5ƨƭ LJöƒöT!f ƥơD LJĂǂö LJD :ÖljĜöƵh ýĂĺơ -ϒ

ĬùĺƵŵf DĜùldž!f Ĭù!ϱ LJĜlljŰf y5kƨö5 ĭƥĂƶŢ ƨdžD ƥĜơkŬf :üNjǂΘllεNj ϱƒΘƬŰε DžĭĜ 5ƥ2llε -3

LJùdž f ƒĂùP!f Ư ùƶh Ö5 ŷơĺƵ Ĭ!Ĝƶk Ÿf ƭhnjö Ƭöơ Ö!Ăƨlj ƨdžD Ănj5 ýĂĺơ!f ĜdžD ÜNJöĂkơö5

ýĂùĺơ!ƒĂ CĜljs!Ĝh ýĂI!f ƥƴĂ CĜljs!Ĝh Ödžĺlη!f ƨĺƵ ĜdžĂNjĂ Üĺƨöhǂ ƒĂĺƴ ƒRNj LJdž Ÿf Ĭ!Ĝƶk ÜΣĜlj!f

.(3)Ƭö5ĂŢ!f ĴĜƭĺε LJdž

LJùdžĂ Ü(ùùNj262 Ĵ) ĬlöƵ LJh ƨĂ5öƭ ÜÖdžĜƭlh!f Ĝnjh ăƥĜlj ýĂĺơ!ƒĂ ƥĜơkŬf Ƭöƨ5UljĂ

ĜùljD) NJù!Ăp ÖùNjĂ (ùNj309) Ƭljl ƥƒƥƶh Ö5 NhĺƴŢ! ĴƥD lƨönjT Ƭ!ĂIdž NJ! ĴljĜǂĂ ШŰƭơ!f ljƥƶh

(4)ĭƨùöƨlj!f CĜùη DĭùĭĂ ÜljĂƭĺƴε DznjljǂĂ ШŰƭơ!f ƒĂƨ5ǂĺö Dž! Ƭö5ĂŢ!f LJD ϒöƨƶ!ƒĂ Ü(Ÿf ĜljD Üƭơ!f

---

(1) ƨƭ!f ljƥƶh Ü ƭƥĜùlj!f ƭƥĜùks!f ƥhƶ ƭöIơk ÜƬö5ĂŢ!f ĴĜƭĺε Ƭökdžŭdž!f ýĂŢD ÜLJöIơ!f LJh ƥdžơdž ÜÖdžĺlη!f .245 f ÜDž1986 Üƥƒƥƶh ÜƬö5ĜIĭ!f LJĂdT!f ƨƒƥ ÜĴĜƭöƨƶk!f Üƥdžơdž LJh Öĺƶ ÜÖljĜηƨη!f

(2) ÜƭhĜlη!f yηƨdž!f .245 f

(3) ƬùƶhƵdž Ü ƭƥĜùlj!f ƭƥĜùks!f ƥhƶ ƭöIơk ÜƬö5ĂŢ!f ĴĜƭĺε Ƭökdžŭdž!f ýĂŢD ÜLJöIơ!f LJh ƥdžơdž ÜÖdžĺlη!f .189 f ÜDž1985 ÜIƨNjĜ!f ÜƥĜTƨŰf

(4) ÜƨŢh!f Ƭ5Ă!f LJöh (ƨƶĺ) lƥĺh Ĭ!ϱ NJkhlj ÜLJöƥ!Ĝh Dž!ĜƶƨĂŢkdž Ü ƭƨöƨlj!f LJlơ!f LJh ƨĜhη!f ƥhƶ LJh ƥdžơdž .184/6 DžŭƶŰf ÜÖĺǂƨ!f :ƨUljf

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜĞƒöƧη ĞƽpĂdž ƭönj!Ůƒ ƚƒƦ!ƒ LJdž Ƨ pĂ ĭ Ʀ!ƒ (ƚĞhƱĞPdž!ƒĂ Ƨ pƒĂdž!ƒ) ƴĞk‡ ƴơĞŢ (ùNj345 ƚ)

.ƭƱĞ ǀĂ LJĂþ LJdž ƶƧTĞhdž Ÿƒ LJöhĂ NLjöh ƴĞƱP!ƒ ýƽη5

ƴùơ!ƒ LJƵ ljƧƽT Ö5 ƧŃƵ þ15 (ùNj 632 :ƚ) [1] Ư ƧĞ5!ƒ LJh ƧdžƵ LJö!TĞƽ!ƒ LJĞƱǀ ĞdžD

.[2] ă Ƨh‡!ƒ ƭöƒĞk!ƒ ƭööĂƱ!ƒ NƚkÞöŢp Ö5 ƭŢĞP Ğnjö5 CĞLj5!ƒĂ ƭönj!Ůƒ ƚƒƦ!Ğh NƚĞŢkƒĂ Önj!Ůƒ

Ƨù‡5!ƒ Öù5 þĂùηĂ!ƒ lþơĂ ƴNjƦdž ƴơĞŢ (ùNj638 ƚ) ÖhƧƵ LJh LJöþ!ƒ Ĭöơdž ÞƽöĂ

.[3] Ÿƒ þĂηĂ ĂNj ƱI5 ƶÞơƒĂ ƶÞĂηĂ ƭdžĂ LJdh ýĂ!ƒ ĬŃƵ ÖLjhdž Ƨ ĂŢk ĂNjĂ ÜÖdžŭǀŮƒ Ö5ĂŢ!ƒ

ĞÖ5ùǀŃ5 LJù‡ö Dž! NLjD ŃŬ9 NƚkÖ5ĂŢĂ NdžŃƵ Dž Ɛ Ƨ5 IJ ƭǀƒƧÞ!ƒ YĂưĂdž IJ ÖƵƧŃ!ƒ Ƨ pĂdž ĞdžD

NùLjD Ğdž‡ ÜƭöLjöÞ!ƒ ƒ ĂŢLj!ƒ ƧNjĞU yĞdž DžÞĞŢkö ý‡Th ÞĂηĂ!ƒ ƭŃƒǀD fĂơƧƱĂ Ƨ‡5!ƒ fĂŃdžƵD LJdždž

ƭùöǀLj ƭö5ĞùŢ NƚkÖ5ĂŢ ƚLjĞ‡ ýh Üƭ5ĂŢkdž!ƒ LJdž NöƧŢĞzdžĂ NƱPĂöT ƚĞơĂƧƱ Ư zhh LJdžƱö Dž!

[4]:ƒƦNj Ö5 ýĂƭö ÜNLjĞơhǀ Ÿƒ Ĭ!9 NŃ‡ ƧdžŪƒ ýö‡ĂkĂ Ƨ öpĂk NhNjƦdž LJĞ‡Ă

ŃĞùƭơƧƭ ƭLJĞùdžöÜƒĂ ƭƧ5#!Ğùh Ğlj! ĬƭơƧƭ Ů ƭƧƭÞùùƭƭ!ƒ ÖNjĞùùƭƭ!ƒ ƭƧùùdžÜƒ ƭƧÞĞùùƭ!ƒ

ŃĞùöƭƭ NƭNjĂù!ƒ Ʊöùơöƭ Ů ĭ Ʀù!ƒ Ĭ ùƭƭƵƱ ùùù!ƒ ÿùùƭƭƭ!ƒĂ ƭƱŬƒĂ ŃƴùùNjƒĂdž!ƒ Ńùùƭ

ƱŸƒ Ğùùùƭ!ƧĞ Ĭ!Ğùùùzk ƭƭùùùƭ Ńùùùƭƭƭ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

LJD Ĭ ùŃZ ĠLjươŏ ĠLjNj ƧƵĠT!fĂ ÜýŏĂƌk ĂD Ƨŏ ƪ5k Ĭ!ǫ ŰĠkơk Ŭ ŎLjĠƶƶ!f ŁŏŃƞ ŁƵŏ ƪhD ƚĠŏhD

LJD Ưùơ̈LjĂ ÜlƧùPŬfĂ ĠŏLjþ!f ƳfƵƶ LJƶ ĂƞLjLjĂ ÜƨĂ5Lj Ĭkơ NŃhơhD ‖ ƪƶkLjĂ NŏƞĠLjLjĂ Ÿf Ĭ!ǫ ƶƞŃLj

NùLj‡!Ă NŃkĠŏơ ýĂƵ ƶƧŏ15 ţ Ġƶƶ NLjŪ ţ ŏƶ!f ŁhĂƶ Ţ Ă Ƨ15!f LJƶ Ă‡Tŏ LJĠŏơŪf ƧƵ‡D Ŏ5 ŎƶƧŃ!f

.ƶƶƶFfþ ƶƶƪơ LJĠ‡ ŸĠh NLjU LJŪ ÜŸf Ĭ!ǫ ŁnjƞĂƶ ljfĂ‡T ý‡ ƚLjĠ‡5 ÜljfĂŃh ĬŃƶ ƶƧhĠŢ LJĠ‡

:hĠNjŁ!!ƶ ƥyƪ :ƥkllƥk

ƥĂƶơƶ ĂNj Ġƶ Ĭ!ǫ YƧT!f Ŏ5 ƶƶĂƶƶƶƶ LJĠ‡ Ġƶƶƶƶ YĂƞƧ!f ŎNj ŎƶƧT!f ĠnjƶĂnj5ƶ Ŏ5 ŁhĂk!f

Ÿf Ĭ!ǫ ƨŏƧƵ!f ‖ Ńƪŏ LJD ƥfƧD LJƶ! ŁƶƨŬ ŎNjĂ ÜŁŏ5ĂŢ!f ƥLjƶ ƳĂLjƶ!f LJƶ YĂƞƧ!f ŎNj ĂD ÜNŏ5

(1).(LJŏh!ĠƵ!f ƚĠƶĠƶƶ LJƶ DĠƶƶ ýĂDĂ ÜLJŏ‡!Ġƪ!f ýƨĠLjƶ ýĂD) ĠnjLjŪ

Łù!Ġơ ŎùNjĂ Üy̆ùLjƶ!f ĂùNj Łùƶ!f Ŏ5 Ƨƞƨ!fĂ ÜƧƞƨ Ġnjlhƪŏ LJD ƥŃ Ŭ ŁhĂk!f DƥhĂk Ŏ‡!Ă

Ŏù5 ƶùƵP LJùƶ ŎŃPfƥ ŁƶĠhh ƧĂƶT!f Ŏ5 Ÿf LJƶ ŁŃNj LJĂ‡kĂ ÜNŃPfƥ Ŏ5 LJĠƪLjŰf ĠNjƧƶTkƪŏ

ƥùơD LJùƶ NùŏhLjkh LJĂ‡k ƥpĂ ÜƥĂƶŏ5 Ÿf ƨơ yŏưĂ Ƶ ƧƪD ƥp NLjD ‖ ƧƥŏĂ NƪƨLj! NhLjkŏ5 Ƨŏƪƶ!f

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ : Ĭ!ĠƶĂ Ÿf ýĂlŏ ÜNhƧ Ĭ!ǫ ƥĂƶŏ5 ƵƧƨƶ!f Σ ƨLj Ŏ5 ŰĂhp ƨ5fĂŏ LJŏơ!ĠŢ!f

تَوْبَةً نَصُوحًا). (2)

ƥùŃ ŬĂ ŁŏŏĂùŢ!f ƚĠƶĠƶƶ!f ýƥfĂD LJƶ ŁhĂk!f LJŪ Dƶnjƶ LJ‡Ƨ Ƶ ĂŢk!f Ŏ5 ŁhĂk!f ƧƶTĂ

ŁùhĂk NùŁ! LJĂù‡k LJD Dŏƪƶƪƶ!f ƨŏƧƵ!f ĬŃƶ ŎTƶŏ NLjDĂ ÜŁơŏơŢ NŃkƪŏƧƵ LJD ƧƶTŏ Ŏ‡ ƥŏƧƶƶŃ!

ƟfĂƧD Ăƨù Ţk Ĭùkơ DŃNjƧĠƶùTD Ŏ5 ŁhĂk!f DĠƪƶƶ LJĂƥ‡ƶŏ ŁŏŏĂŢ!f CƧƶTƶ LJD ƥƞLj fƵ! ÜƟĂŢLj

LJùƶ YĂùLj ŎNjĂ ÜŁơŏŢLj!fĂ ŁLjƪơ!f ŁUƶĂƶ!Ġh LJĂ‡k ƧĠƶTŪf ljƵNj ýƛƶ LJD UơŭŏĂ ÜLJŏ‡!Ġƪ!f

---

(1) ù lƧNjĠƪ!f ÜŁƪƪŏ5Ăk!f ŁhĂk‡ƶ!f ÜŬĠơ!f ŎLjĠNj ŁƪfƧƥĂ ƨŏƪơk ÜŁŏƧŏT!!f Ł!ĠƪƧ!f ÜLJƨfĂNj DŏƧ‡!f ƥhƶ Ü ĭ ƧŏT!!f

.164 f ÜK .þ ÜƧŢƶ

(2) .66 Łŏć ÜDŏƧơk!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜŸĂùĸöĂ Ƨ5Ʒĸùƚŏ5 ƦƢƨ ŸĠơƨ Ĭ!ǫ ƐƱƤdž!f ÿɳƨŏ Ĭĸơ ÜƨƦljdž!f LJƵ Ŏnjlj!fĂ Ƨ ĂƨƵdž!ĠƢ ƨdžŪf

.ŸĂljƦ!fĂ ţ ơfĂs!f LJdž ÿƙơĠP ÿTĠP Ÿ!lƢ Ÿf Ĭ!ǫ ŝŏƨƱ!f ÿƱlŏĂ

ƢƦĂdžlj!f ĠljƨĸPf ƥpĂ ÜĠnjƢ Yƨƚ Ĭ!Ƶ ƦơƦ!fĂ ƦƢĂĸ!f Ŏ5 lƨŏƛƦ ƘĠŏƢD ŎƵƨƢ!f ĠljƨƵĠT!Ă

:ýĂlŏ ÜƯƨƷ!f fƦNj Ĭ!Ƶ ýĠĂdžƦ Ŏ!Ġĸ!f [1]

ĭƨĠdžùƙǫĂ ĭƨùnjƦ LJùƵ ĭŝ!P!f ƥnjTDĂ ĭƨƨƨƨùƢD ƥnjƨùTD ĭŬĂƨùdž

ĭƨĠùƱŏĂDĂ ŎĸĠùηĠơ ƦƢùƦƦĂlj Ŏùƨ5Ă Ƣƨùù! ƦŏƨùùT Ŭ ŎƨùƢƨ Ÿf ƢƨùƢƢƢ

ƙĠù ưnjlj!f Ĭ ùłłƵ Dźùnj!Ă ÜCĠùłłƶ!fĂ ƨzT!f ýŭU Ŏ5 ŃłłǂĮ DźNjƨNjþ fĂTĠƵ Ĥŏ5ĂŢ!f LJǫ)

ƙfĂhùŢ!f LJùdž Ġùnjłłj Ăłłłłj ŏ5 ƨĠzTŪĠh LJĂłłłdźkŏ Dźnj!fĂơD ƨλǂD Ŏ5 fĂłłĠǂ5 ÜDźŏUƵ ýư5 Ĥŏlŏ ǫĂdž!f

LJĂƨǂŘùŏ ĠdźþùłłƵ Ĥŏ5ĂŢ!Ġ5 fŘ! Ü(1) ƨĂ!ŪĠh þƶk ǁ!Ř þNjfĂTĂ ÜĤŏơĂƨ!f Ư fƨƹŪf Ĭ!ǫ Ĥŏǫơ!f

Dźùnj5 fŘ! ÜDźnj! Ŏ5ƨzdž!fĂ ŎơĂƨ!f CĠlkƨŰf Ŏ5 Ɣhǫ!f LJĠǂ LJdž Ĭ!ǫ LJĂƨŏTŏ ĤŏơĂƨ!f Ư fƨƹŪf

ĤŏơĂƨ!f lĠŏơ!f Ăơłj LJĂz5þłjŏ Ĥŏ5ĂŢ!f CĠhþD þnłj Ġdźǂ ÜDźnj!fĂơDĂ ǫĂŏT!f ƨ ŢĂ ƨzTh LJĂƨþĠhŏ

ƨ ŢĂ łjĂþĠnD Ġdź ƨλǂDĂ ÜƔĂłł!f ƙfƨŎP LJdź LJĂłłĠzŏ Ġdź ƨƨTk lƨŏλǂ ĺƨĠzTD Dźnjǫ5łjdh LJĂdźUłjŏ5

(2) .(ýĠnƨ!f

Ĥ ùŏơ ÜŎłjdžŏ!f Ŏ5ĂŢ!f ƨzT!f Ŏ5 Dźnj!fĂơDĂ ǫĂŏT!f UƨP LJdź ƨnjTD LJdź ĠłjƨƵĠT ĥĤŏĂ

þùdžơdź LJùh ƨùdźƵ NPŏT ŎƵƨŃ!f Ɵþdź Ŏ!Ġk!f łłŘĂdźłj!f Ŏ5Ă Ülƨŏλǂ ĥFĠŢp Ŏ5 Dźnłjdź þŏþz!f Ɵþdź

(3) :ýĠp Ĥŏơ - ŎhfƨƶĠh - ƨĂnjTdź!f

fƨơłłùłł ĥłłùnłjh Ŏłłù! ăĦĠfƨłłùkĂ ăƨłłùT ĥƨłłù5!f ĭ5ƨhŪĠłłùh ĭ5ƨĠłłùh

fƨłłùNjƶ ŎơfĂłłùłj!f ǂłłùłłk Ġłłùhƨ Ŏłłù5 Ńùùù ùơŏ LJùùùdź ƨĂùùùłj!f ƨĠùùùłjd5

fƨŘùùƵ Ŏùùłłdź ŎŲùùŏ!f ǂΣdùù ǂ ĭ5fŘ Ăùù! ŎŲùłłơ!f Ŏłłù5 Ŏùùłjdźŭ Ŏ!ĂŘùùƵĂ

fƨƶłłùŢ!f ƶùłłŏnŏ LJłłùdź Ŏơĥłłùdź ĥłłùƶh ýłłùùdźnjdź Ŏłłùłj ƨNjĥłłùù!f łjJłłùłłŎŏ Ŭ

fƨùùdźƵ Ŏùùhfƨƶ!f ŏnŏùùŢ!f ĭ ĥŏùùł fŘ LJŏƨfĥùù!f Ŏùù5 Ńùùùnł!f Ńùùŏnł!f fŘ

ăƨł!f Ŏłłù5 ƙƵĠłłùT5 Ġŏłjĥłłù!f ƙKłłùdźƵ ńƨƨfĂłłùłj ĭ Řłłùù!f łłùùơ!f łĂ5łłùùŢ

fƨłłùŃ!f ƨ łłùnjǂ ƨƨƨfŪf ŷłłùNjD łĤĂłłùƶ łĂĥĥłłùùNjĂ łĥłłùùNjƶ łĤłłùùdźŪf ĥłłùùơfĂ

fƨłłùłłǂ!f ŁJŏơ!Ġłłùłł Ţ!f ŃĠłłùùdźŋ ýłłùłł łłłłłùłłłłłŏ łłłłłùłłłłłŏ łłłłłùłłłłłŏ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ŐnjĂ [illegible] - [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

LJŏ+!Ćùϒℓ! lƨŏλ+ ƚĆđžĂUljđž ℓℓĆljNjĂ ÜŦŏ5ĂŤ!f ƨĆƨTŪf DžNjD LJđž ƠƑĆŤljf!fĂ Dž+ơ!f ƨƨT ƥƨŏ

LJùđž lƨĆùƚPđž ŎNjĂ ƨơ!f YĆhƚƥ Ŏ5 ϒĂƨƥ!f Dznj! ƨŏljƚĂ ÜŸf Ĭ!ϱ ƨŏƨƱ!f Dznj! Ơ ơĂƚ LJŏƥŏƨđž!fĂ

Džƨùƚ!ŰfĂ ÜƚƥĆhƨ!Ćh DžĆŏl!fĂ ÜƨŦljđž!f LJƨ Ŏnjlj!fĂ ƨĂƨƨđž!Ćh ƨđžŪf Ĭ!ϱ Ŧŏƨƥƥƥƥ!f ÜŦljϒ!fĂ ϒĆƚŦ!f

ýĆùp ÜŦùđžŏđžR!f ƨŭPŪf LJƨ ƥƨh!fĂ Ülƥŏđžơ!f ƚĆ5Ť!Ćh ƨŭPk!fĂ ÜDžfƨơ!f LJƨ ƥĆƨŦhŰfĂ ýŭơ!Ćh

LJùđž ΣĆùϒD Ĭùƚƨ Ŭϱ Ĭƚŏŏ Ŭ Ŧŏ5ĂŤ!f yŏđžŋ ƥljƨ ƨĂŤŦ!f LJϱ) :ƥĂđžơđž Džŏƚƚơƥƥƥƥ!f ƥhƨ ƚĆƚϒŪf

.(ƨđžfĂŪfĂ ƠƑĆŤljf!fĂ Džŏ!ĆƨŦ!f LJđž ĬŤơŏ Ŭ Ćđž ℓ!ƚ Ŏ5 Ŧŏ5ĂŤƚƚ!Ă ÜŦŏƨƨƨ!f [1]

ƥƨŏ Ćđž Ă ƨ+ƨŦ!f Ĭ!ϱ ĂƨƥŏĆđž - CfĂϒ ƥơ Ĭƚƨƨƨƨljƨ!fĂ NljđžƨƨT!f - Ŏƨƨƚƚƚ!f ýfĂpD LJđž ƨŏλ+ Ŏ5Ă

.Ćnjŏ5 Nƚhƨŋƚ LJđž ýnjljĂ Ćnjƚƨđž Ćnj LJđž ƚƚƨƨƚ lĆŏơ!f LJhf Nđž+ŭơ Ŏ5 Ănj5 ÜýĆλđžŪf ϒƨơđž LJđž NljD

ĂD ĆŏĆùŤĂ lƨĂŤhƚ Dž+ơ!f ýlŏ Dž! Ănj5 ÜljƥƥĆŤp Ŏ5 lƨλĆljkđž Ŏƨƨƚƚ!f Dž+ŭơ LJD Ĭ!ϱ lƨĆTŰf ƨƥŋƚĂ

Nlùƚƚƚ

Ƶ ŏƵùT!f Dż‡ơĂ Ŏhljkdž!f Dż‡ơ LJdž yďžŋŏ Ďdž yďž ƥƶƙ Dż‡ŏơ!f ǁ ǁk ƙljĞ‡ LJǫĂ - NJkŏljĂlj Ŏ5 [1]Ŏkƚh!f

ƥp LJĂƵ‡ƽdž ƩhƒĂlj N!Ğp Ďdž Σƽlj Ď LJdž Ŏkƚh!fĂ ĭ ƥƵĂ!f LJhƒĂ ŎljƒƵ‡ƽŏ!f ƥƒĞŢp ƳljĞŋ Ĭ!ǫ Ŏ ƵƵ!f

.lĞŏơ!f yƒĞpĂ Ŏ5 lƥŏzh!f Dżnjk‡ƽUlj Dżnj!Ă ƳƵĞŋk!f Dżnjk‡ljơ

ƳĂljƦù!fĂ Ğù ŏĞŏŢP!f LJùdž Ƶ Ăù P!fĂ ƥĞŢƵŰƒĂ UƵĂ!f ƵƲD Ğnjŏ5 ƟĂŏ Ŏk!f ƥƒĞŢ!!f LJdžĂ

[2] :Ğnjŏ5 ýĂlŏ Ŏk!f NJkƥŏŢp ƳĞƚơ!f DżĂŏ Ƶ ĂpĂ!fĂ

ŏŢƵùnjh NŏĂĞù ƚŏ ƵƵùŢ ŋƳùNjR ýNjĂ ŏŢùùƵ!f Dżŏ!kùùƚŏ Ĭùùkdž

ŏŢùùPŏ ŁJùùŏD LJùùdžƵ NJùùŏƵ‡ƵŏĞhĞùùŢŋ ƥùùŋŏ Dżùù!Ă ŏĞùù‡ƵŏŢùùPŰ ŏƵƵ LJùùdžĂ

ŏNùùƵƵD Ÿƒ ŋùùƵĞŏŏ LJùùƵ DżnjkƵĞùùŏh ăĂùùnj!fĂ ŏΣŏùùhqĂ ĞŏLjƥùù!fĂ ŏΣƽljùù!f Ŏùù Nj

ŏŢƵùùdžŏ NƳŋƵĂùùƵ!f ŎljĞùùdžŰƒ ŏĞĞùùdžh ŋùùŏƵƵ‡ĞhŢĞùùT Ăƥùùŋ‡ĞĂ ŏĂƵŏ

ŏŢŏùùPŏ ŏŢNjljùùdž ŏŰ ƵŰƒ ƥĞùù‡k Ğùùh ĂŏƚR ŋŏdžĞùơ ŋù!ĞŏŢh!f Ŏù5 Ŏơù ơŏĂ Ŏùŋŏdžŏ

ŏNŋƵùùŏƵƵ Ğùù ùNjŏŢĞlj ŏƵƵfĂŋjùù ùŢ ŏŢùù ù! ŋŏùù!ŏ! ŋŏùƥ LJǫĂ

ŏNƵŢùùdž ŎùùljƵ ƥùùTƵ!f ŏƳĞùùhĂ ŏĞĞùùŏƵ Ĭùù ù!ŋ!fĂ ŋƥĞùù ùhƵ!Ğh Ğùù ùƥŋƵD Dżùù ù‡5

ŏŢƵù ùƵŏ ŋŏŏ ù ùƵ ĭƵƥD ŎĂ Ŏù ùŏƵơƵ Ğùùljƥ ƥùùƥ ŏƳùùŏƵ!fĂ ŏƳŏùùT!fĂ ŎŋŋŢfĂùù5

Ü[3] (ŏŢƵƵD ƵĂT!fĂ ƵĂT!f ŏ5 ŏ!ĞƵD) Ŏhljkdž!f lƥŏŢ!h lƥŏŢ!!f ljƦNj Ŏ5 ŎƵƵŋ!f ĞljƵ‡ƦŋŏŏŢ!k!Ğh Dżnj ù lƵljƵh DżNjĂ Ŏŋŋfƥ ƵŏŢ!k!Ğh Dżnj lƵljD DżĞnjkĞh ǁ !ƦĂ ŎŋƵŏ5ĂŢ!f Nh Ƶŏdžŋŏ ĭƦ!f yƳƵfĂŋk!f ƥŋk Ğnjŏ5Ă

ŎŋùdžĞŏ!!f DżĂŏ LJŏŋĞlj!f LJdž fĂljĂ‡ŏ Ĭkơ ƳĂljƦ!fĂ Ğŏŋh!f ljƦNj ýƵdž ƳljŋĞh LJŏƵŢŋ! ŋƵdž LJĂhƵơŏ

---

(1) ƵŢĞùh ƵƲĞŢ Ü(Dż1010/ùNj400 Ƙ) Ŏkƚh!f ƳĞĞ‡!f Ƶ ƚĂŏ LJh LJŏƚơ!f LJh ƥdžơdž LJh ŏƵƲ Ğŏƙs!f ĂhD ĂNj (1)
ŏŋùh Ŏ5 ŋŋĞĞ‡ DżĂ LJĞŏhŢƵ! ĞdžƵƲzdž NJkĞŏơ DƥŋŋĞ ŋĞĞkƚŋƚ ƳƵp (Ƙƚh) lƥŋŋh LJdž Ŋƥŋdž ƳĞĞ‡Ă
(ƥùljŋƵĂD) Ŏ5 ƙĞdž Ü(LJĞŢ!!lj ljĞŏljƥ Ŏ5 ĞƵdž!f lƥĞŏƵ) lƵĂnjTdž!f lƥŏŢ!!f ƳơĞŢ ĂNjĂ ÜƦŏĂljƵƵ!f Ʀ!Ăƥ!f
ÜƵùŢƵ!f= = ýùNjD LJƚĞơdž Ŏ5 ƵNjƥ!f Ʀdžŏkŏ ÜŎh!ĞƵƵ!f :NJkdžŋƵk ƵUljŏ ÜƵŏƵŢ ƵƵT LJfĂŏƥ N! ÜăƵĞPhh
ÜĭƵŏdžƥ!f Ý159/3 ÜƳNjR!f ƙfƵƦT ÜŎhljơ!f ƥĞdžƵ!f LJhf Ý278/3 ÜLJĞŏZŰƒ ƙĞŏ5Ă ÜLJĞ‡ŋP LJhf Ý204/4
.174/1ÜăƵh‡!f LJfĂŏơ!f ŏơ

.52 f ÜŎƵƵh!f LJfĂŏƥ ÜŎƵƵh!f (2)

ÜLJfĂŏƥ!f ƟƵT Ŏ5 LJĞŏhk!Ğh Ĭdžƚ!f ĭƵh‡Ƶ!f ĞĞ!h!f ŎhD ƟƵTh ÜŎhljkdž!f ƳŏƲ!f ŎhD LJfĂŏƥ ÜŎhljkdž!f :ƵUljŏ (3)
ÜƵù‡5!f ƵƥƥŎhljùT Uŏ5ơ!f ƥhƵ Üĭ ƵĞŏhŰƒ DżŏNjfƵhq ÜƵĞƚ!f Ĭ5ƲŢdž NƚƵĞnj5 ƠƵĂĂ NƚơŢĂ NƲŏhƵ
.187-176 f ÜDż1997 /ùNj1418 Ü1Ƴ ÜƙĂƵŏh

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ý ù Ţ ƒ Ăkdž!ƒ ýdžz!ƒ ĂNj Ɣ Ăl ƵdžƵ!Ć5 ÜƟĆŋlj!ƒ CƵdžl! ý ɔ ǂ ŏ lĆŏơ!ƒ ljŘNj Ŏ5 Ŏz ţ!ƒ Ŏ5 Ŏljdk!ƒ LJǫ

ĭ Ŗù!ƒ ljþơĂ Ĭ!ĆzkĂ NlljĆơhţ Ÿƒ LJƎ5 ý!Ŗk!ƒ Ĭ!ǫ ɮŬɔljŰƒĂ ƵĂnjk!ƒĂ ţ ŏƵ!ƒ Ɣ ljŋkĂ lĆljDĂ hɮ5Ƶh

ÜĬ!Ćùzk Ÿƒ lþƒƵƎh ƵƵĂljdž ƵdžŪƒ Ĭ lhŏ NlpɔƵ Ɣl Ƶ Ŏ5 ÞNjĆŋĂ LJĆ ţ ljŰƒ Ĭz ţ Ćdžnjdž Ü ý!Ŗkh ýd ţ ŏ

. ǁ ŏz ţ lƒɔƒĂdžh DŏƵ ǂ!ƒ ɮɔƒƵ!ƒ Ĭ!ǫ CĂŋl!ƒ ǁ ŏlz5

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الفصل الثاني

شعر عبد الرحيم البرعي

دراسة فنية

© Arabic Digital Library Yarmouk University

المبحث الأول

بناء القصيدة

:hوَŬNjŦ

Ŧù ǀƒƨþ!Ǵh lƨŏþùη Ŧŏƨzùт lƨNjǴŬ Ŏ!Ăǀƨ!ƒ þnjz!ƒ Ŏ5 LJdžŏ!ƒ Ŏ5 LJŏŏ5ĂŤ!ƒ þƒǴŤp ÞzŦ

Ŏù5 NŁkù ǀƒƨþ Dźk Ǵdž Ɣ‡ƒĂk - ǴljdžǴZ þĂþơ Ŏ5 - lƨNjǴŬ!ƒ ljŘnj! Ŧǀƒƨþ þnǀj Dź! ǴǀljD Ŗǫ Ý ŧơh!ƒĂ

Ŏù5 ǴùNjþǴzhD Ư'zh LJŽ ŧơh!ƒ ýĂǴơk! Ŧǀƒƨþ!ƒ ljŘNj ŘCǴη ǁ!Ř! ÜŦŏhƨz!ƒ ƨǴŎpŨƒ Ư'zh Ɣþ

.ŎŽƨh!ƒ Dźŏơƨ!ƒ þhŽ ƨŽǴŤ!ƒ ƨzŤ ýŭP LJdž ŦŏPŏƨǴk!ƒ ŦŇơƨdž!ƒ ljŘNj

LJdžŏù!ƒ Ŏù5 CƒƨzŤ!ƒ Dźƒƨk!ƒ ăþdž LJŽ ƨŤ‡!ƒ ýƒǴǀĂ LJdž ŦŇŏǀĂ ǴnjƒǴǀjh Ŏ5 ŧơh!ƒ þzŇ Ǵdž‡

.LJŏŏǀǴhŽĂ LJŏŏĂdžDĂ LJŏŏŇNjǴη LJdž Dźnj5ŭǀD NdžǀƨŘ!ƒ Ü ĭ ƨzŤ!ƒ CǴljh!Ǵh

ÜŦŏùǀǴǀŨƒ ǴNjƨùŤǴljŽ ƒĂþþơĂ Üǀþŏ Ť!ƒ CǴljh ŇŽ lþþzkdž ŘǴ5þĂ Ŧŏhƨz!ƒ þǴǀlj! LJǴ‡ þþĂ

Ü Ư ƨùƨ!ƒĂ ÜŦùdžþǀdž!ƒ :ŎùNj ÜCƒƨùηD ŦλŭÃ ŇŽ Dźǀljk lþŏŤ!ƒ ŦŏljD LJD Dźnjdžŭ‡ LJdž ƒ ŇPkǀŏ

Ǵùnjlj35 ÜŦùdžkǴP!ƒ ǴdźNjþùzhĂ ƒ ŇPk!ƒĂ ýŭnjkǀŨƒ LJŏǀơk Ŏ5 þnjkηŏ ŧŘǴơ!ƒ ƨŽǴT!Ǵ5" ÜŦdžkǴP!ƒĂ

.(1)"CǴƷŤŨƒ Ĭ!ǫ DźnjŇŏdžkǀkĂ ÜƨĂ ư ơ!ƒ YǴdžǀD Ƨ ƨzkǀk Ŏk!ƒ Ƨ pƒĂdž!ƒ

Ŗzdžǀ" :NŇ!ĂIh DźNjþƒǴŤp CǴljh Ŏ5 CƒƨzŤ!ƒ Ǵnjh ƨdžŏ Ŏk!ƒ ŦŏƨƨŇ!ƒ ƨǀŏ Ŧhŏkp LJhƒ LJD þnljĂ

Ĭù‡h5 ÜƨǴùŬƒĂ LJdžþù!ƒĂ ƨǴŏþ!ƒ ƨ‡Ŗh Ǵnjŏ5 DþkhƒǴdžljǫ þŏŤ!ƒ þŤǀdž LJD ƨ‡Ŗŏ ƔþŨƒ ýNjD Ư'zh

ýŤĂ Dźλ Ü....LJŏljZǴŬ!ƒ ǴnjŇNjD ƨ‡Ŗ! Ňhhǀǀǀ ǁ!Ř ýznŏ! Üŧŏ5ƨ!ƒ Ƨ pĂkǀƒĂ Üyhƨ!ƒ ƔŇǴPĂ ÜĬ‡TĂ

ÜƔĂùŇ!ƒ ljĂùơlj ýùŏdžŏ! ÜŧĂT!ƒĂ ŦhǴhŤ!ƒ ŇƨŇĂ ÜŧƒƨŇ!ƒ Dź!DĂ þnĂ!ƒ lþT Ǵ‡T5 ÜƔŏǀlj!Ǵh ǁ!Ř

ÜΣĂŇlj!ƒ LJdž Ɣŏƨp ƔŏhTk!ƒ LJŨ Ü(NŇŏ!ǫ) YǴdžǀŨƒ CǴƷŤǫ (Nh) ŎŽþkǀŏĂ ÜljĂηĂ!ƒ NŇŏ!ǫ Ƨ ƨŤŏĂ

ƔǴùηŏƷh Ɣù!Ž ÜNJù! YǴdžkǀŨƒĂ ÜNŇŏ!ǫ CǴƷŤŨƒ LJdž ŧλĂkǀƒ þp NŇljD DźŇŽ ƒŘŇ5 ....ƔĂŇ!ǴhŇƒŨ

---

(1) DźŏNjƨƨhǫ ýơŧ!ƒ ĂhD þdžơdž :ƨŽTĂ ŧŏlơk ÜNJdžĂŤPĂ Ŏhljkdž!ƒ LJŏh ŦŇǴǀĂ!ƒ Üƨŏƨz!ƒ þhŽ LJh ŎŇŽ ÜŎljǴηƨη!ƒ

.51 ƒ ÜDź2006/ùNj1427 Ü1Ň ÜŘĂƨŏh ÜŦŏƨŤz!ƒ Ŧhk‡dž!ƒ Ü ĭ ĂǴηh!ƒ þdžơdž ŎŇŽĂ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÐÑØƒƧ!ƒ ƇƓƣƣƢĂ ÜƧŏŋŋj!ƒ ƧØĂ ýŏÑ!ƒ ăƧŃĄĂ ÜƧŋjĄ!ƒĂ ƴƬĮ!ƒ Ɠ‡ŤĂ ÜljƧƶŤ Ŏ5 ýØƧ5 ÜƩĂlØ!ƒ

ŃÙ!ƓĮ Ɠdž ljþĮjƵ ƧƧpĂ ýŏdžƵk!ƒ ÐdžƓdžŘĂ ÜƇƓŋƧ!ƒ ƩØ ŃhØƓŤ ŎÑƵ ƴŋĂD þp ŃĮpD DžÑƵ ƒŘ15 ÜƧŏƶh!ƒĂ

.(1) "…Oŏþdž!ƒ Ŏ5 Dþh ÜƧŏĄdž!ƒ Ŏ5 ljƧƓ‡dž!ƒ LJdž

ljŘùNj LJŏùh ýþùƵĂ Üƴŏ!ƓĄŪƒ ljŘNj ‖Ñ!Ą LJdž þŏŋdž!ƒ ƧƵƓT!Ɠ5" :N!ĂIh Ðhŏkp LJhƒ ƴIƶŏ DžĂ

ΣĂ5Ij!ƓhĂ yƱIŏ Dž!Ă ÜLJŏƶdžƓĄ!ƒ ýdžŏ5 ýƱŏ Dž!Ă ÜƧƶT!ƒ ŎÑƵ ƴÑƐD ƓnjIjdž ŹþØƒĂ ýƶŋŏ DžÑ5 ÜDžƓĄpŪƒ

.(2)"þŏƨdž!ƒ Ě!ǫ ƻdžU

yùdž ŘƓùŏhŪƒ ƧƒĂŋ LJĄØĂ ÜƓnjkƓŏhD ƩĄƓjkĂ ÜĄþŏŤ!!ƒ DžƓĄpD ƴŏkƧk LJD Nŏ5 ‖T Ů ƓdždžĂ

lþĂùŋ! ƓùĄƓŏldž þƶŏ - ljƧŏƐĂ Ðhŏkp LJhƒ ‖!Ř ƧĂŤŏ Ɠdž‡ - ƓnjŏljƓƶdž! ƓnjUƓ5!D ÐdžƇŭdžĂ ÜƓnjƱƶh

YĂùljĂ ÜƧƵƓùT ý‡ ŘƓljƓ‡džǫ ƴĄØh ÜDžƓĄpŪƒ ljŘNj LJdž DžĄp ý‡ Ŏ5 LJĂþnjkŋŏ ƇƒƧƶT!Ɠ5 ÜƧƶT!ƒ

.ƓnjljƵ Ƨhƶŏ Ŏk!ƒ ÐhƧŋk!ƒ

Džù!Ă ÜDžŏþ!!ƒ ý‡T!ƒ ŎÑƵ ÐU5ƓØdž ŘÑU þp ƓnjljD þŋlj ÜŎƴƧh!ƒ þljƵ lþŏŤ!!ƒ ƇƓljh ƓljÑdžƵk ƒŘǫĂ

LJù‡!Ă ÜƴùĄØ5 DžƓùƶ!ƒ Ŏljƶ!ƒ ƇƓljh!ƒ Ł ŏØ LJdž Ů ÝŎhƧƶ!ƒ ƧƶTÑ! Ł ŏljƶ!ƒ þŏ!ƓIk!ƒ LJƵ ýƶƶdžh LJ‡k

ŘƓ5ùŤ!ƒ LJdž ‖!Ř NhTD ƓdžĂ Ł!ĂƱh!ƒĂ ƇƓPĄ!ƒĂ ÐƵƓŋT!ƒĂ DžƧ‡!ƒ ŘƓ5Ť ƷƓhĄǫ Ł ŏØ LJdž ÜƓƱŏD

Džƒþùƶljƒ Ŏùljƶŏ Ů ‖ù!Ř ýù‡ LJD Ůǫ Ü- DžÑĄĂ NŏÑƵ Ÿƒ ŎÑŤ - ýĂĄƧ!ƒ DžŏUƶ!ƒ NØĂþdždž ŎÑƵ

YĂùƱĂdž ŁŏƧƶT!ƒ lþƓdžÑ! ŎƵĂƱĂdž!ƒĂ Ŏljƶ!ƒ ƇƓljh!ƒ Ŏ5 ƓnjŏÑƵ Ƨ ĂpĂ!ƒ LJ‡džŏ Ŏk!ƒ ŁŏŤĂŤP!ƒ

.ăƧPŪ lþŏŤp LJdž ƨƓŋŏŬƒĂ yĄĂk!ƒ Ŏ5 ŘĂƓ5k ÐdžĂĂ ÜþƒƓŤ!!ƒ ƇƓljh Ŏ5 ŘĂƓ5k ÐdžĂ5 ÜŁĄƒƧþ!ƒ

ƓùdžD ÜÐdžkƓP!ƒ ÜÐdžþldž!ƒ :ŎÑŏ Ɠdždž lþŏŤ!!ƒ ljŘNj ƇƓljh! ŁŏĄƓĄŪƒ ŘƒþƧ5dž!ƒ ýĂƓljkljĄ DžþIk ƓdždžĂ

ljŘNj LJdž ƩhƓĄ!ƒ ýŤ5!ƒ Ŏ5 ýŏŤ5k!Ɠh ljƓlj!ĂƓljk ƓljljD ƧƓhkƶƒ ŎÑƵ ƓljNj ljƧ‡Ř LJƵ ƨĂƓŋkljĄ5 Ư Ƨƶ!ƒ

.ŁĄƒƧþ!ƒ

---

(1) Ü2Ø ÜĄƧNjƓùĄ!ƒ Ü2ƧƓùƶdž!ƒ ƧƒþÜƧ‡ƓùT þùdžØdž þùdžØD :ØƧùTĂ Ł5IØk ÜƇƒƧƶT!ƒĂ ƧƶT!ƒ ÜÐhŏkp LJhƒ
.75-74 f Ü1Ш ÜDž1958/ùNj1377

(2) .76-75 f Ü1Ш ÜŁhƓĄ!ƒ yŋƧdž!ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Cƒzùηŭƒ yùdž Dižćkùľlŏ ĆŏłĆłD ĺƨŢljZ ĆnjLjĂβzŏĂ łβŏŢl!f Łdžβldžh LJĂdžknjŏ βĆlLj!f ΘƨhŏŬ

DžĆùdžkNjŬ Łùsľk Pdž Ķƒƨŏłsk βĆηŏq ƒĂ!ĂĆơĂ ÜNŏ5 ƨULj!f ƒĂƨƒβ5 Üĭƨz T!f CĆLjhľ! ŁljĂ+dž!f ăƨPŭƒ

DižùNjdƒƨc ĶùŏĆhk5 Ü(Łùŏơβdž!f) Ćdžŏł Ŭ ÜljβFĆŢp Ćkksdž Ŏ5 ŎFĆLjh!f ƨŢljz!f ƒRnjh ŎhƨZz!f ƨZĆT!f

CŎùnjk ĆùnjLjD ĂD ÜłβŏùŢl!f YĂù ư Ădžh ŁŎhkƨdž ĂD ÜƨZĆT!f Łŏłsljh ŁľŢ ĶƒR ĆnjLjĂ+ LJŏh ÜĆnjŏ5

ƨĆŏβù!f ƨ+Ŗùh Əβkhŏ βŏŢl!f βŢldž LJD ăƨŏ Łhŏkp LJhƒ LJD ĆLjh ƨdž βpĂ Ü f Lj!f ýĆhlklŭ Ŏlľkdž!f

Nùŏ!q Ŏùlľkdž!f CĆƷŢq LJdž sλĂklŏ LJD ýηD LJdž Ü ll!R Ĭ!q ĆdžĂ sŏ5ƨ!f ƨpĂklŏĂ ƨlŏĂ LJdžβ!fĂ

.[1]Nơŏβdž! NZĆdžklƒĂ

Üyđžł!f YƨlŏĆdž ýĂD NLjE5 ÜljƨzT CƒβkhƒβĂηŏ LJD NŏľZ Ɣηŏ ƨZĆT!f LJD sŏTƨ LJhƒ ăƨŏĂ

ĶŬŭnjkùłŬƒ LJŏùłơk" ŎLjηĆùŏƨl!f DizĆùơ βźbĂ Ü[2]NľNjĂ ýĂD LJdž ljβLjZ Ćdž ĬľZ ýβkłŏ NhĂ

LJùdž Ł!zLjkdž!f ĆNjβzh Ćdž ĬľZ Ł!fβ!f Łzŏľƨ!f ŎNj Ŗq ƨzT!f ŁZĆLjŢ Ŏ5 CŎT LJłơD LJdž y!Ćƨdž!fĂ

ĆùdžhƨĂ ....ĆNjβùzh Ćdž Ŏlkľk! ĆƨĆTLjĂ ĆηĆnjkhƒ ĆnjLjłơh Σsl!f βŏzk ÜlƨƷ!fĂ NηĂ!f Ł!zLjdž łβŏŢl!f

.[3]"Ćnjŏ!Ă Ćdžŏ5 LJłơ!f ƨŢĆLjkŏ Dž! fRq ĆNjβzh yβƒĂ!f LJĂPk!f LJdž ƨŏλ+ ĬľZ ĆnjLjłơh ĶƨƐ

ŁùFŏnjk ŎùNj Łùdžβldž!f LJdž Łŏłć łŭƒ Łŏć Ʒ!f ljŖNj LJD LJĆŏƨŏ sŏTƨ LJhƒĂ Łhŏkp LJhƒ LJĆ+ fŖE5

LJùdž Ćùnjŏľŏ Ćùdžh ŁŎhkƨdž Łdžβldž!f LJĂ+ ĬľZ Oľŏ ŎLjηĆƨƨl!f LJE5 ÜłβŏŢl!f ydž ýZĆskľ! Ŏlľkdž!f

Łùŏljs!f ƴĂŏz!f LJdž ƨPdkdž!f f Lj!f ĬLjŃ ĭƨkzŏ βp Ćdž ĆnjLjłơh ŎƨƷk ĆnjLjq ýh Ü f Lj!f CĆLjh ƨŢĆLjZ

.ƨŏŢlk!f ĂD

---

(1) Ü1Ш ÜCƒƨzT!fĂ ƨzT!f ÜŁhŏkp LJhƒ 74-75 f.

(2) LJŏβù!f Ŏŏơdž βdžơdž :Nllơ ÜljβLjĂ NhƒβcĂ ƨzT!f ƨłĆơdž Ŏ5 łβdžz!f ÜsŏTƨ LJh LJłơ!f ŎľZ ĂhD ÜŎLjfĂƨŏl!f Ü1Ш Ü1981/ùNj1401 Ü5ƨ ÜĶĂƨŏh Üýŏη!f ƨfβ Üβŏηdž!f βhZ 195 f.

(3) ÜŁùηĂP!f LJhƒ ƴŏhơ!f βdžơdž :sŏlơkĂ Dižŏβlk ÜCĆhβŬƒ ШƨłłĂ CĆƷľh!f ШĆnjLjdž ÜDizĆơ LJłơ!f ĂhD ÜŎLjηĆƨƨl!f Ü3ƨ ÜĶĂƨŏh ÜŎdžŭłŬƒ ƴƨƷ!f ƨfβ 309 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ĭƧƶùT!ƒ ƒ ƚùƚ!ƒ ƦùŏƚƩ Ŏ5 (ƦžƥƦž!ƒ) Ƨ!ƨƚžƦ Ŏ5 ƚƥƥƶƦž!ƒ ƦŽƝƚƑƧƨ ǁ!Ƣ LƚŏƛƥƣƦž!ƒ ƥƦƚƚƩ!Ă

ƥƦùƶƩ ƚƒƢ ƦùƝƚƚƩ ƧƤƨ ăƩƧĂ Ü[1] ĭƧƦƣƣ!ƒ ƧƦƛƥƚŬƒĂ ŎƚƚƝƚ!ƒ ƴƦž!ȽƩ ƦƝƚƣƣƩ ƧƝƩƧ5 ÜŎƩƧƶ!ƒ

ƧùžƥƦž!ƒ Ƨƚ5ŏ5 ŎƚƝƦŬƧ!ƒ ƦƨƦƣƣ Ƨƥŏƣ ƧĂŬŏ LJžƦ ƦƝƚƚžĂ Ü[2]ƚĂž!ƒ ƚƨŏƧ! ΣƦ+ƶƚƒĂ ÜƦŏƥĂƝĂ

ƚƥŏùŢ!ƒ LJùž ŎƶĂùƣĂž!ƒ ƧĂùƣž!ƒ ƦƝƚƚžƣŏƚ Ŏk!ƒ ƦŏƚŬƒ ƦƩƧƝk!Ʃ" ƦƝƚŬƩƧŏ5 ÜŬŏƚ5 ƨƧŏƚ5k

.[3]"ƦƝƚƚ5ƚ

Ü(ƦžƥƦž!ƒ) Ŏ5 LJĂƛƥƣž!ƒĂ ƦŬžƥ!ƒ ƥƦƚƚ!ƒ NƚƦƥ Ʀžƣƣƚƚƚƚƚ!ƒ Ƨƨƚƚƚƚƚ

LJدژù ư ƒkk ƭùö!ƨƹ ƚƓùơĂ!ù ƓnjùƓơ Ţ Ɠnjơƒk5ƒ ƭö5Ă Ţ ƥƒƓ Ţ p ƭدژ5 ÜƭÖ!ƨƹ!ƒ ƚƓدژƥ!دژ!Ɠù ƓƓ5kơŬƒ

.ƥĂƵĂ!ƒ Ư !ljĂ ƥĂnjƶ!Ɠù ƓƓ5Ă!ƒĂ Yƒƥ!ƒĂ ýöơƨ!ƒ ƨöĂ Ţ ƒkĂ ƚƓù!ơ!ƒ ƓƓدژ Ţ

N!5ŭ Ţ ù ƶ!ƨƶƒkدژ ÜƭÖ!ƨƹ ƚƓدژƥ!دژù ljƥƒƓ Ţ p Ư ƶù Oƒk5ö ljƥ ŋ ljƵƵ!ƨƹ!ƒ ƨƶT Ĭ!ƹ ƚ5kù ljöơĂ

(1) :N!Ăp ‖!Ŗ ƥNjƒĂT LJدژĂ ÜƓƨƶT!ƒ LJدژ

ĭƥƒĂù!ƒ ƚ5ù Ţ ù Öùدژƥ ù!ù ƶù Ţ ù ýù!ƥ LJù دژ ĭƥƒƓù ù ù ƚ ù!ƓƓù ƥ ù!ù Ţ ƚƓƥ ƚù ù ù ƚƓƥ ƚù ù ù ƚƓƥ ƚù ù ù

[illegible] fRùù ĂD Łùù ‡fSŪf ĭ Rùù LJŏ!sĞùù Ğùŏ
NùłŰP Ŏù5 ýĞùdž‡!f LJùdž Łŏ!ĞZ ŹłukSdž - DźłĂ NŏŰZ Ÿf ĬŰŢ - ýĂłS!f ƷĂŰł! ŹSUljĂ

ĬŰŢ - N5ĞŢĂD ýPfþkk LJD ŹŏNjþł fþł þl5 ÜŁ5Ğ‡ ĶĞpĂŰPdž!f LJŏł ŁŏdžĞł!f ŁłukSdž!f NŰŏljĂ ÜNpŭPDĂ
LJùdž fþþùZ S‡Rùŏ IJ ŹljĞŏơD IJ ljþnlj5 ÜNłkĞdžþldž Ŏ5 Nł ýszkŏ LJdž 2ĞŢĂDĂ Ü- DźłĂ NŏŰZ Ÿf
Cfsę Gŭzŭŏŏŏ5 ÜljþFĞŢp y!ĞŎdž Ŏ5 IJ DźłĂ NŏŰZ Ÿf ĬŰŢ IJ ýĂłSŰ! Łŏłơ!fĂ ŁŏĂŭzdž!f ĶĞ5Ţ!f
Nùz5fþ ýùz!Ă Ü ĭ þŏŰlk!f ýsƷ!f DźnzdŽ LJdž ĞnjUĞ5!D þdžkłk ÜŰŭ‡T Łŏ!sƐĂ ŹljĂdžŭdž Łŏơþdž ĶĞdžþldž
Nùł Ŭzk łŭT ĬŰZ ýþŏ fRNjĂ ÜNŏ!ę ŸNjR ĭR!f Ŏłŏ!fS!f Ư SƷ!f ŭZ ýĂsŭ!f ĂNj Ŭsdž!f ‖!R Ĭ!ę
ĶŰdžkTf ÞpĂ Üs Ŭzk!f ‖!R þ‡ŭŏ ÞłĞŢ!!f y!ĞŎdž Ŏ5 N‡fSTęĂ IJ DźłĂ NŏŰZ Ÿf ĬŰŢ IJ ýĂłS!Ğł
ýsùƷ!f LJŏùł Ķùnsdž Ŏk!f ĶĞdžþldž!f LJdžĂ ÜŁŏĂŭzdž!fĂ Łŏłơ!f NłkĞ5Ţ sSłD ĬŰZ ĶĞdžþldž!f ‖Ŭk
(1) :ŎZSł!f ýĂp Ü- DźłĂ NŏŰZ Ÿf ĬŰŢ IJ ýĂłS!f ĶĞ5ŢĂ

Þŭ NjĞzdž!f ŁJŏŭł ŏŭŢĂ!f Þŭ njZ Þŭŏþnłk Þù NjĞzdž!f Yùŏłơ!f YSùp Ŏù! ŷùnSŏD
Þùùp Ğ5 SùùŏƐ Þùùp Ğ5 YùùŰłł ŁJùùŰZ ŝùFŭZ ýùŢĂ ýdžùT!f ĶŽT Łzł ýNjĂ
Þùùdž Ğ Nj ÞSùs!f ŝSłŪĞùł ŏùŰŏ ĬùŰZ Ŏzdž fÞùdžĂ Ŏùdž Ŭ ĂùŰŏdž Ķùs Ğùdž5
Ŏù5 ĶnSPĂ Ł5ĂSzdž!f Łŏ!sƷ!f ĶĞdžþldž!f LJdž ĶłSkpf Þp ĶĞdžþldž!f ljRNj LJD Ơư fĂ!f LJdžĂ

Σ sljĂ ÜŁljŏsơ Łsŏ Ğ Z ĞnjŏŰZ ĶSŏŭł Þl5 ýfĂơŪf ý‡ Ŏ5Ă Ü ĭ þŏŰlk!f ŏdžlj!f LJZ Łŏŭł ł ơ fĂdž
SĂzùT!fĂ ĬùłŪfĂ Þùls!f ljŭŰdž Ăη ĶĞŏłŪf ĬŰZ Sŏŭł Ă ÜDźnjŏ!ę sĂT!fĂ ŁłơŪf łĞpŭdž! ŁpfĂk
ŁdžùTơ!f Ĭù!ę ĂZÞùk Ŏk!f ÞZfĂl!f Ư złł Ğnjŏŏ5 N‡łdžk LJdž ŹơưfĂ fÞł ĞdžZ ŭ ư5 ÜYfSkƐŭĞł
.-DźłĂ NŏŰZ Ÿf ĬŰŢ IJ DŏŏS‡!f ýĂłS!f ΘĂÞdždž!Ğł sŏŰŏ Ŭ ĞdžZ Łŏ Þơ!Ğł ÞzłukĂ

(1) ŏZSł!f ýĂp Ü- DźłĂ NŏŰZ Ÿf ĬŰŢ IJ ýĂłS!f ĶĞ5ŢĂ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

2- الأمن الوطني:

الشيخ أحمد ياسين الذي كان يعاني من شلل رباعي وكان يتنقل على كرسي متحرك، وكان يعاني من أمراض مزمنة كالسكري والضغط والقلب، وكان يتناول أدوية كثيرة، وكان يعاني من ضيق في التنفس، وكان يتنقل بصعوبة بالغة، وكان يعاني من آلام في الظهر والأطراف، وكان يعاني من ضعف في النظر، وكان يعاني من آلام في الأسنان، وكان يعاني من آلام في المفاصل، وكان يعاني من آلام في العظام، وكان يعاني من آلام في الرأس، وكان يعاني من آلام في الصدر، وكان يعاني من آلام في البطن، وكان يعاني من آلام في الظهر، وكان يعاني من آلام في الأطراف

[illegible]

[illegible]

[illegible]

:hŭŘŖFŬŒŬŁ hDŽǫŧSDŽŬŁ -3

ǵƧĂù ươ ŎùƵƧŃ!f ƥùŧƵ ĭĂhŧ!f Oŏƥdž!f ƥƑǴŢp ƚǴdžƥldž Ŏ5 Ŧŏ₂ǴŋƠ!f LJ‡ǴdžŨf ƚƧ ươ

LJdž Ǵnj! Ǵdž! ÝǴnjh CƒƥkhŬf ƧƵǴT!f ĬŬƵ ƚù‡ƵƧ5 Ŧŧj‡džŨf Ŧ‡ƒƥl5 ÜNƲĂ‡ŏ Ǵdž ƧĂ ươ!f ƒŖnj!Ă ÜǴk5Ŭ

ǴŧkƥùŏlƵ Ǵùnjŏ5 ƚƵƧƵƧk Ŏk!f ýĂŨf LJŎƒĂdž!f Ŏnj5 ÜŦŏƥƑǴlƵĂ Ŧŏŧjŏƥ Ŧŏ₂džƧĂ ÜŦŏPŏƧǴk ƚŬŬƥ

.- DŬ‡ĂŃŏŬƵ Ÿƒ ĬŬŢ IJ ƥdžơdž ýĂŨf ǴŧjdžŬzdž ƥŏ ĬŬƵ Ŧơdž‡!f

ǴdžhƧĂ ÜŦŏĂhŧ!f NơƑƒƥdž OǴƒĂ5 Ŏ5 Ŧŏ₂ǴŋƠ!f ƧǴŏƥ!Ǵh ƒĂŧƵk LJŏŘ!f CƒƧƵT!f LJdž ŎƵƧh!f ƥƵŎĂ

ǴùnjƥkpƧǴ₂dž NŏŬƵ ƴƵŢ5 ÜǴnj ưƵh Ŏ5 NŎĂ‡džĂ ÜƚƒƧdž ŧƥƵ Ơơ Ŭơ!. NhǴNjŘ Ĭ!ǫ ‖!Ř Ŏ5 ƴh‡!f ƥĂƵŏ

.ǴnjŧƵ ŧƥǴƵkhf ýǴơ Ŏ5 NpƧdk ƚǴŏƧ‡Ř Ǵnj! ÜNŧŧjNjŘ Ŏ5 Ŧ!!ǴƵ ƚŏ‡h5 ‖!Ř ƥƵh

ŧƥùŋĂ ƲùŢŏ LJŏùơ Ü2ŏ₂Ƶ!f ýƵƵ!dh ŦŋĂƧdždž Ŧŏ₂ǴŋƠ!f Ŧdžƥldž!f ǴƵ₂!D ƥƧk ƥpĂ

LJùdž ƥƒŏT NŏŬƵ yŢPkĂ ÜǴnjkƧǴnjŎ DžƑǴ‡ŧh Nơŧŧjk5 ÜƴƠ!f fŖnjh Ŧŏ₂ǴŋƠ!f LJ‡ǴdžŨf ŬƧkdžk5 ÜNŧdžƒƧƵĂ

(1) :N!Ăp ‖!Ř LJdžĂ ÜNŧƚǴdžƥldž ǴnjhŬŎkk ÜăƧPD LJ‡ǴdžD IJ ƥŧǴŏơD IJ ‖ƧTŏŎ ƥpĂ ÜǴnjk‡ƥp

ǴùnjŏƥƒĂh Ŏù5 ƥùŋŧj ĐùŏƧ KlTŧjk‡ƒĂ ǴùnjŏƥƒĂh ăĂùŢ!!f ŧĂƧùƵ!f LJùƵ KŧjǴh

Ǵùnjŏƥ‡ǴNjĂ Ǵùnjŏƥ‡ǴơƥùŏŎh!f Ŏù5 ƚĂT!fĂ Kù‡ŬŎŧjǴ5 ĭƥùŋŧj!f ǴhùŬŢ!f ǴNjǴƵƥ ýƵh

Ǵùùnjŏƥ‡ǴŧjŏƥƥkĂùŢƥùùhŏŎ Ŏù5 ŧŧŧŧŧ‡ƥƥùùhŏŎ ĬùùŧjƵdžh ŧKùùŧjDĂ ŧKùùŧjơ

Ƨù‡Ř Ĭ!ǫ ýǴlkŧjŬf DŬ LJdžĂ ÜyŬŎdž!f ǴnjhŬŎk Ŏk!f LJ‡ǴdžŨf LJdž ƥŋŧjĂ ăĂŢ!!f ŧĂƧƵ!f Ƨ‡Ř5

.ǴNjƵƧhDĂ Ŧŏ₂ǴŋƠ!f LJ‡ǴdžŨf DŬNjD LJdž Ǵnj₂ŢĂh Ŧhŏ‡Ŏ

ăƧPD KǴdžƥldž ŦdžŬ ÜŦlhǴ‡!f KǴơ₂Ţ!f Ŏ5 ǴnjŏŬƵ ǴŧjƵpĂ Ŏk!f ŧ ŭŬ!f KǴdžƥldž!f LJƵ ŬŬ ưƵĂ

:(2)ŎƵƧh!f ýĂl‡ ÜŦŏdž‡ơ!f Ŧdžƥldž!f :Ǵnjŧjdž ÜŎƵƧŃ!f ƧƵT Ŏ5 KƥƧĂ

(1) ƚƒ ÜŎƵƧh!f LJƒĂŏƥ ÜŎƵƧh!f .217

(2) ƚƒ ÜŧhǴ‡!f yŋƧdž!f . 52

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Þ ШSùnjh NõĂĞùlõ ƧSùŢ ŶùNjR ýNjĂ ШĂùƵD þĂùz!fĂ ýùU!f DõõlkùlõŤùkdž
Þ ШSùùPõ LJùùõD LJùùdž5 NJùùõ‡sõ ĞhĞùùŢlj þùnõ Dźù!Ă lĞù‡s!f ШfSùPo DźfS LJùdžĂ
ƝùùƵsD Ÿf łùùƵĞƱ LJùùƵ DźnjkƵĞùùƱh ăĂùnj!fĂ ΣõùhqĂ ĞõljÞù!fĂ Σ5ljù!f ÕNj
: (1)NJ!Ăl‡ łõFĞƵÞ!f łdžÞldž!fĂ

ĞùhS!f łznĞùl ‖ùõŰf Õù5 KÞSùƐ Ğdž Ťùhkndž!f Õùhlj!f Ťùl Ŷù Ţ ŶS Ğõ
Ğhù Ţ!f Σù5lj LJùdž Kŭùλŭf Ksùknjf Ğdž NJùù!fĂ Õùùhlj!f Ťùùl ŷùù Ţ ŶS Ğùùõ
ĞùùhSλõ ‖Ăùùơlj SfĂsùù!f Kùùdž Ğùùdž NJùù!fĂ Õùhlj!f Ťùùl ŷùù Ţ ŶS Ğùõ
: (2)NJ!Ăl‡ ýlĂk!f łdžÞldžĂ

YSùùlõĂ NJùùõ5 LJùùơlj Ğùùdždž łùùõzõĂ ydžùlõ ‖ùõhlj ýùNj łùhõƱ Sùhp Ğùõ
YSùùùơkD lÞùùùlhh ƨùùõS5!f Ğùùùljp ťShù Ţk NJùõ5 ýùpĂ ƨĞùljP!f ƨĞơ
yùùTPõ Ŷùùlp Σõùù!Ă KĞùùdžž!f ŶSùùp Ğnjhùl‡Ă ŶĂljRù!f LJùdž ŶĂl!f Klp
łùõlƱ!fĂ łõ!sz!f KĞdžÞldž!f ăĂkldž Ť!ø IJ łõdžNjDĂ lSλ‡ IJ ŤpSk Ů KĞdžÞldž!f ljRNj LJD Ůø

.łlldžĞ‡ ĞnjõlƵ Ƨ ĂpĂ!f ĞljhLjnk łơhdž!f ýNjSk LJdž ƶ5ĂPĂ ÜłõsĞnơ!fĂ

Õù5 sSĞh DźĞnjlø LJdž Ğnj! Ğdž! ÜłơơfĂ łõĞljƵ ljÞFĞŢp y!ĞƱdž Ť!ĂD þp ÕƵSl!f LJD łlõlơ!fĂ

łùƱlj N5ùŢĂh lÞõùŢl!f CĞùljh LJdž Dźnjdž!f Csn!f fRNj ŤlƵ s‡S ‖!R! ÜĞnjkSnjTĂ ljÞFĞŢp ÖĞnlj

þùõn LJĂù‡õ LJD Ŷùnõ5 ÜDźnjljfRc YSlõ Ğdž ýĂD NLjŪ Ülpõ Ţll! LJõllldž!f ýhlk Õ5 łõhĞnõø ƨŭƱlj

ăþù! LJùlơ!fĂ ÕhĞnõŰf NJzpĂ NJ! LJĂ‡õ Ťkơ ÕljĞzdž!fĂ UĞ5!Ūf łõơ LJdž ÜCĞljh!f Dź‡ơdž łƐĞõŢ!f

.Õllldž!f

---

(1) ÜÕƵSSh!f LJfĂõÞ ÜÕƵSSh!f 14 f.

(2) ÜƨhĞl!f yƞSdž!f 120 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

2- ألف الإيمان

ولقد أكد القرآن الكريم على أن الإيمان بالله هو أساس كل شيء في الحياة، وهو الذي يربط الإنسان بخالقه ويمنحه الطمأنينة والسكينة، قال تعالى: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [1]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالأمان والطمأنينة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا وَالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾ [2]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [3]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [4]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [5]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [6]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [7]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [8]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [9]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [10]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [11]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [12]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [13]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [14]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [15]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [16]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [17]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [18]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [19]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [20]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [21]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [22]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [23]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [24]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [25]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [26]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [27]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [28]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [29]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [30]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [31]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [32]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [33]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [34]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [35]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [36]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [37]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [38]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [39]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [40]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [41]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [42]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [43]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [44]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [45]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [46]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [47]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [48]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [49]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [50]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [51]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [52]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [53]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [54]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [55]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [56]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [57]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [58]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [59]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [60]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [61]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [62]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [63]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [64]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [65]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [66]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [67]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [68]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [69]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [70]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [71]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [72]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [73]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [74]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [75]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [76]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [77]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [78]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [79]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [80]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [81]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [82]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات بثقة وصبر، لأنه يعلم أن الله لن يضيعه ولن يتركه، قال تعالى: ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [83]. فالإيمان بالله يجعل المؤمن يشعر بالقوة والثقة في كل أحواله، سواء في السراء أو الضراء، لأنه يعلم أن الله معه يسمعه ويراقبه ويرعاه، قال تعالى: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [84]. وهذا الشعور يجعل المؤمن يواجه الصعوبات والتحديات

[illegible]

[illegible] : [1]

[illegible]

[illegible] .

[illegible] :[2]

[illegible]

[illegible] .

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

(1) [illegible] .51 ص

(2) [illegible] .75 ص

:ÿqĭTŝ℡ üFDŽШG ĬdžƩ℡ - f

LJùdž ĞFöùT Ƨ‡Ŗùö5 ÜljþFĞùŢp ýĞdžŋh ÖljƷk!f Ö5 NdžkfĂP Ư zh ýzŋ Ĭ!ǫ ÖƵƧh!f þdžƵ

(1) :N!Ăp ℡!Ŗ ĬNƵ ĞljþNjĞTĂ IJ ĞljĞöơD IJ lþöŢ!!f Dž℠f Ƨ‡Ŗö þpĂ ÜĞnjkĞöhD þþƵĂ ÜĞnjlj℠Ğơdž

ƧĂùùnjdž ƧĂùùnjdž!f ƦfƨùùöƨƵ ƦJùùnjƵ Ğùơ‡ĞLj ℡Ƨùöƨh Ĭùưƨk Ü NƵƩfƨùƵ
ƧĂùŢp ƧĂùNŢ!!f Öùö5 ƨĂùöơ łf ƨƨùöƵ ƦKùłŢƨƨ5 ℡ùöNƵ Üǫ ƦKùƵĂ ƦKùƵƵ
ƨùùöljƦ ĞĞdžùùŋ!f ÑĂùùŋ Öùù5 NYùù‡fĂ‡ Ğùùnjbd‡ Džöơƨùù!f þùùhƵ Ğùùnjbbdž
ƨùùöhƵ ÐĞùù5Ă ƨĂùùlj Ğùùnj! Ðŭùùŋ ℡ơþùùdžh Ğùùnjöljƨzdž ŁJùùŋƵ
ĬNƵ f ƨơĂ ÜłöĂöơĂ ƵĞdžŋ ĞNjþöƨö! NƦdžkĞP ĬNƵ łöơ ƦĞ5Ţ ƷĞhƵǫ Ĭ!ǫ ÖƵƧN!f ĬƨƵ

IJ Öùhlj!f ÐĂþùdždž!f LJùdž YƨI!f LJdž þöƨdž ŝöloơk Ĭ!ǫ ƨ‡þnjö NUjd‡Ă ÜłdžkĞP!f ljŖNj Ö5 Ndž℠f Ƨ‡Ŗ

.- Dž℠Ă NöNƵ Ÿf ĬNŢ

:LJqöFŢ5 ĬĞłFłNj LjĬNjPłNj Ljƨ2dž℠ ĬYþĞ℡ bFYq - øШ

Ÿf LJùdž lƨù5ƷdžƵ!f YùNƵÖĂ ÜljƨöƷ!Ă N℠ŝlj! CĞƵp!Ğh ljþFĞŢp Ư zh DžkP ĬNƵ ÖƵƧN!f Шƨþ

(2) :N!Ăp ℡!Ŗ LJdžĂ ÜljþFĞŢp ăĂƨĂ DƨpĂ YkłĂ U5ơ LJdž!Ă N! Ĭ!Ğzk

ĭþĞùùùTƨĂ ÖĞöfpùùùNjĂ ÖĞöĞùùù5łĂ ÖĞdžùŢƨƵ þùdžơdž Ğùö ℡NjĞŋ NƯöƨƵƵĂ
þĞùnjŋ ƨùöP ƨùTơ!f Öùö5 Ğùnjh Ĭùlö Łùdžơƨh Bžöơƨù!f þùhƵ ăƨùƵ þþTĞ5
þÜĂŪfĂ CĞùùùùhÜfĂ NYơùùùùŢ!fĂ NNùłNjŪĂ Nùù! ŅĬùdžơ ℡öþùö ýùƵŋfĂ
þĞùùTljÚf łơöùùŢ5 ℡ùùö!ǫ ƦKùùbƨ łùùbƨƨƵ ƨƨùơD ƨNjfĂùŋ ydžùlfĂ
þfƨĂùù!f LJùùƵ fþùùŢ fŖǫ ℡ĞùùŢƨ ƨùùlb NhöơĞùłŢĂ Ğùùnjlj℠Ğlh Ư ùùłbfĂ
þĞùùùbĂ!f łùùùdžƨ‡h ĭþöùùŋ Ğùùöö Ğùùöƨơö! ℡ùùöƵ fþùùbĂ Ğùùdžƨ‡k5
þĞùùljƵ ÿùùł ƨùùT LJùùdž lƨùùŢlj þùùö Nùƨ LJùł‡Ă Ž2özùƨư!f ĞùnjłłĞ+ ÿÿĂùłĂ

.95 f ÜÖƵƧh!f LJfĂöþ ÜÖƵƧh!f (1)

.81 f Üŝh℠ŋ!f yŋƨdž!f (2)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƧƶùT Ŏù5 ĂD NƱ5Ľj ŎƵƧŃ!f ƧƶT Ŏ5 CƑĂƱ ƥĂƧĂ!f ýŏŰp DŽkƒĂP!f YƒĂĽD LJdž YĂĽ!f ƒŘNjĂ

ŎùƵƧh!f :ĠùdžNj ƱŏùI5 LJŏƧƵĠùT ƥùĽjƵ YĂĽ!f ƒŘNj ƧŢơĽjŏ ƥĠ‡ŏĂ ÜDŽĠƵ ý‡Th Ŏ!ĂƱƧ!f ƥnjƶ!f

.Ŏƶ5Ĝŏ!ƒĂ[1]

ÜŦù5ĂƧƶdž!f Ŧùŏh0Ƨ!f ƱƥŏŢ!!f ƥŏ!ĠIk ljƥƑĠŢp CĜĽjh Ŏ5 Dƶƨk!f ŎƵƧŃ!f LJǫ :ýĂ!!f ŦŢŭPĂ

.ŦdžkĠP!f DŽĂ ÜΣŏƑƧ!f YĂưĂdž!f DŽĂ ÜŦdžƥIdž!Ĝh CĜη5 CĜĽjh!f ‖!Ř ŧ5Ă ljƥƑĠŢp Ɣ‡Ƨ ‖!Ř!

ăƥĠdžη Ŏ5 Ŏ5ĂkĂ (ùNj698) ŦĽjƱ ƥ!Ă ÜŎƶ5Ĝŏ!f ƲŭŏŰ5 LJh LJĠdžŏŰƱ LJh ŎŰƵ LJh ƥƶƱf LJh ŸƒƥhƵ ĂNj :Ŏƶ5Ĝŏ!f ([1])

Ŏù5 ŦùŰŏhp ŎNjĂ yƧĠŏ Ĭ!ǫ Ŧh0ƱĽj Ŏƶ5Ĝŏ!ƒĂ Ü2ĂŢkdž ƧƵĠTĂ ÜƢƧƢdžĂ ÜƥĠdžǫ Ü(ùNj768) NƱĽjƱ LJdž lƧPŬf

Ý378/1 Üy!ĠùƱ!f Ƨƥh!f ÜŎĽjĠ‡ĂT!f Ý465/1 ÜLJŏ5ƧĠƶ!f ŦŏƥNj Ü ĭ ƥƒƥƶh!f :NŭkdžηƧk ƧUĽjf ÜƧŏdžơ LJdž LJdžŏ!f

.211/6 ÜƔNjŘ!f ŘƒƧŘT ÜŎŰhĽjơ!f ƥĠdžƶ!f LJhf Ý352/2 ÜŦĽjdžĠ‡!f ƧƧƥ!f ÜŎĽjŭlƱƶ!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

المبحث الثاني

التَّناص

Ƨ ŭƙƤƒ Ĭ ƶ ƥƈ!ƙ!ƒ ƴƈƶƶƙƝƙƒ ƚƨƈƦƊ Ŏƙ!ƒ ƧƦŏƥơ!ƒ Ƨŏƥ!ƙ!ƒ ƚƈơƶƶƦƙ!ƒ ƨƨƦƊ ƥơƊ ƒ ƈƙƥƶ!ƒ ƥƨŏ

ƧùŏƦƨĂƨĂŬƒ Ƨùŏƥ!ƙ!ƒ ƚƈùŏƨƦƙ!ƒ Ŏƙƙƙƶƶ ƈƒƨƨ Ŏ5 ƒ ƈƙƥ!ƒ ƚƈŏƒƥƦ ƚƶƦĂ ƦƦƙƤƦĂƚƊĂ ƴƶƦƙƤƦƨƨƦƚƶ

Ĭƶ ƒ ƈƙƥ!ƒ ƚƶƦƙƚƶ ƨƈƦƦƙƒ Ĭƶ ‖!Ƚ ƥƨƈƙĂ Ü"LJŏƙƤƈƦ ýŏƒƈƤŏƶĂ ÜƨŏƙĂƙ ƙƥ" ù‡ Ƨŏƙ!ƨĂ

ƥùƙƨŏ ƧƦƦƈƙ ƒ ĂƚƙƒƶĂƙƙƙƒ Ŭƙ Σŏ! ƒ ƙ ƙƊ LJƊ ƚƊƨ Ŏƙ!ƒ (ƈƨŏƙƙƨ‡ ƈŏ!Ăƙ) Ƨŏƙƙƨ5!ƒ ƧƦƙƈ‡!ƒ ƥŏ

ƨƨù‡5 ŎùƶĂ ÜƧŏĂŏƙƦ!ƒ ƙƥƶƨƊ ƥơƊ ƨƙ‡ŏ Ăƶ5 ƶĂ LJƶĂ Üƙƙƨƒ Ăơ ýƥƈƦƙ Ƨƥŭƨƥŏƥƙ!ƒ ƒ ƙ!ƒ ƈƶƨƶƶ

Ƨùƥŭƨƨƨ

Ü f ĠùĻĵk!f þĂùŋĂ Łùłõłơ ĬŃŽ LJĂłɜkõ IJ LJõõĂõĻĵh!f Ư ƶh CĈĻĵĂk ĻĠh IJ þĠłĻĵ!f LJƎ5 fŘ‡NjĂ

LJù‡džõ Ů ÜNłùõ5 YfþhŰfĂ ɜŃP!f ŁŋƧþ ĶƷŀh Ġdžnjdž ÕhþŰf f Ĵ!f ĿJD DžnjĻjdž ĈĻĵĠdžõę ÜNłk ĻfƧþ ŁõdžNjDĂ

.ƧnjUõ Dž! DžD ƧłŰf fŘNj ƧnjU ÜNłkłh Ļ Õk!f f ĂŢĻ!f Ƨł D LJdž ăĊĻjdžh ĊTĻjõ LJD

ÕhƧƶ!f ĭ þłĻ!f Ł fƧk!f Õ5 ƧĂŘŋ N! þŋĻj ĈĻĵĻƎ5 Ü f ĈĻĵk!f OŃŠŢdž Łõłfþơ LJdž DžƐƧ!f ĬŃŽĂ

ýƶ!Ă Ü‖!Ř NhĠT ĠdžĂ ĶĠưƧĠƶdž!fĂ ÜΣĠhłkpŰfĂ ÜLJõdžưk!Ġ‡ ÝłƧõł‡ ĶĠơŃŠŢdž Õ5 ĶŃĂdžk Džõþł!f

LJùhf þùĻjŽ ÕNjĂ (ŁõhþŰf ĶĠpƧĻ!f) OŃŠŢdž f ĈĻĵk!f DžĂnjɜdž LJdž ŁhõƧł!f ĶĠơŃŠŢdž!f ‖Ńk ƨƧhD

Ůǫ ŁưdžĠƐ CĈõTD Nõ5Ă ÜNłjdž ŁdžŭĻ!f ÕŽþõ LJD CƒƧƶT!f LJdž þơD Ƨþłõ Ů ƒþŋ yĻkdž ŶĠh" ɜõTƧ

.(1)"ýɜƶdž!f ýNjĠŋ!f ĬŃŽ ĬɜPk Ů Łơư Ġ5 ăƧPDĂ ÜŁŽĠĵŢ!Ġh ɜŘĠơ!f Ƨõ Ţh!f LJŽ

Ů (ŁùõhþŰf ĶĠpƧĻ!f) Łõưp LJD" þõ‡ĊĂk!f Ĭ!ǫ ŶNjŘõ LJdž LJõłfơdž!f þĠłĻ!f LJdž þŋĻj ĈĻĵD ĬŃŽ

ŠhkƧùk f ĈĻĵk!f lƧ‡5 LJǫ ÜĈdžnjĻjõhu ĈõƧŘŋ Ĉ5ŭP ŁdžĂ LJŰ Ü f ĈĻĵk!f lƧ‡5 ÕNj ĈnjĻjõŽ LJĂ‡k LJD LJ‡džõ

ýùõĂơk!f ƨƧƧùhǫ Ĭù!ǫ ĈùɜþĠNj ÜăƧPD f ĂŢĻjh NłkpŭŽ Õ5 ŁŃ‡ f Ĵ!f LJõĠƶõ ÕŃõĂĊk ŃĬƶĻdžh

ĠdžD ÜNłh f ĠP!f NłĻĵ LJdžư ĶŃPþĂ f Ĵ!f Õ5 ĶŋdžþD ăƧPD f ĂŢĻ! ŶƧTk!fĂ f ĠŢkdžŰfĂ

ĈnjkõĠĻjŽ ĶĻĵĠ‡Ă ÜýõĂĊk!f lƧ‡ɜh Ƨõł‡ ĂD ýõŃp Õ5 ĬĻjƶf LJ‡k DžŃ5 ÜÕhƧƶ!f þłĻ!f Õ5 ĶĠpƧĻ!f lƧ‡5

ĂD NŽþkhf LJdž Ĭ!ǫ ÕdžkĻjõ ĭŘ!f YƧkPdž!f ŰŘĂdžĻj!f ĂD Ü ĭƧĠ‡khŰf ýŢŰf LJŽ łơh!f ĬŃŽ ŁhŢĻjdž

(2)."NŽƧkPf

DžŃ‡kdž!f LJdžưõ LJD" ljþĻjŽ ĂNjĂ ÜLJõdžưk!f LJĻơ ŶĠh ĶơĠ f ĈĻĵk!f yhŢŰf ÕhD LJhf þƧĂõĂ

ĂD lþùõ5dž ŁŃdžŋ ĂD ƒƧFĠĻ ƶŭĂdž ĂD DžŭĻ‡ LJdž þƧŋdž ĬĻjƶdž LJdž ĂD ÜŁõơ LJdž ĂD ÜĶõh LJdž Łdž‡ NdžŭĻ‡

---

(1) ĭ f Ü2Ш ÜłĻþdžƶ!f ÜɜõTƧ LJhf ÜÕĻjfĂƧõł!f .2

(2) ýùŋƧdž Ü(þùłĻ!f Õ5 ĶĠdžŭŽ) ŁŃŋdž ÜŶƧƶ!f þĻjŽ Łõ ŢĻ!f ĶĠpŭƶ!fĂ f Ĵ!f ÜÕdžĂõh ĬɜƐŢdž ÜDžŭĻ!f þhŽ

.275 IJ 274 f ÜɜhĠĻ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible] [1]."[illegible] [illegible]

[illegible] [2]." [illegible]

[illegible] [3]"[illegible] [illegible]

[illegible] [4]."[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

LJùdž LJöĺ‡ùT ĂD LJööĂkù ǫdž ƥĂŋĂ Ü f ĞljK!f ƚĂĞljk Ŏk!f Łöƥlij!f ƚĞǫfƨƥ!f ƚƨnjƲD ƥƥĂ

LJödžù ư k!fĂ Σ Ğù hkƥŰf LJdž Nhu ǁ Ğǫ džŰf LJ‡džö ĭ Ɽ!f ƨTĞhudž!f ĂD ƨNjĞƲ!f f ĞljK!f :Ğdžnj!ĂD : f ĞljK!f

Łù öĂǯ! ĂD Łöƨ ĂŰǫD ĂD ŁöƤöƨĞk ĞnjljĂ‡ Ł öơ LJdž NłkĞöƶŋƨdž ƥöƥơk LJ‡džö DžĂ LJdžĂ ÜƚĞ ư ƨĞƶdž!fĂ

Ŏ5Ğù lĂ!f ĭ ƨù ‡5!f LJĂƨƤdž!f Ŏ5 ýĂdžkdž!f ĂNjĂ ÜƨTĞhudž!f ƨöƹ Ŏ5Ƥ!f f ĞljK!f :Ğdžnjöljğ ĂĂ .Łöƨ‡5 ĂD

.Nhu ŁŰĞơŰfĂ Nhu ǁ Ğǫ džŰf Ɣƶ Ţ!f LJdž ŏödžŭNj ŏhuƶTkdž LJĂ‡ö ƥĞ‡ö ĭ Ɽ!f ÜYƥhudžĺ! [1]

Ĭ ùĺƶ ƨ‡ƨöù ǫ Ł ơhudž!f LJƸ5 Ü f ĞljK!f LJdž ŎljğĂ!f YĂlij!f ŰĂöƤhu ǁ Ğǫ džŰf ŁhuĂƶ Ţ! ƨƨUljĂ

Ĭĺƶ Ğnjƶöƨ Ăk ÜƥNjfĂT!f ljƦNj LJdž lƨöhu‡ ŁƸFĞŰ Ĭĺƶ ƨ ĂpĂ!f ƥƶhu ĞljöĂkƨf ƥpĂ ÜýĂŪf YĂlij!f ƥNjfĂT

ƴù dž f Ğù lijk!fĂ Ü ĭ Ăhlij!f Ł öƥơ!f ƴdž f ĞljK!fĂ ÜDžöƨ‡!f LJĞƨl!f ƴdž f ĞljK!f ŎNjĂ ÜƚĞNjĞŋkf ŁĂŭĂ

.ƨƶT!f

Ŏù5 lƨĞù hu Ł!ǫdž Ĭ!ǫ lƨĞTŰf Dmjdž!f LJdž ăƨlj ƚĞNjĞŋkŰf ljƦNj Ĭĺƶ ƨ ĂpĂ!f ýhup LJ‡!Ă

Ŏ5 ŁöƨƶT!f Nhuö‡fƨkĂ NöljĞƶdž ŰĞkljǫ lƥĞƶǫ Ĭ!ǫ ljĈĂŋ! Ŏ5 ýĂdžkk ÜŁǫfƨƥ!f YĂ ư Ădž Ŏƶƨhu!f ƨƶT

ƚơk ǁ !Ɽ Łǫfƨƥ ĞljöTĞơk ĞljljD Ŭǫ Ü(ŎĺPfƥ!f f ĞljK!f) Nöĺƶĺĺƶŏ LJD LJ‡džö Ğdžhu ÜŁsĺĺkPdž f Ă Ţ lj

Ŏù džnj5 Ɣù ǫơhuĂ ÜƨùPŰf LJdž ƥĞ5D LJöŢ lj!f ĭ D ƨƨƶlj Ŭ ĞljljD ĂNj Ü ĭ ƨNjĂŋ Ɣhuǫ! LJfĂljƶ!f fƦNj

Ğù džnjöD Dmĺƶöù! ÜLJöŢ lĺ! Ŏljdžƨ!f Ɣkfƨk!f Σ ƨfƥ!f ƨƨƶö LJD Ŏƶhljö NljD Ü f ĞljK!f Łöljlk! ƴư fĂkdž!f

LJùdž YĂùlij!f fƦNj ƥNjfĂT Ư ƶhu ƥfƨöǫ Dmjdž!f LJdž ăƨlj ǁ !Ɽ ƴdžĂ Üý Ţ ū! ĭ ƨĞŋĺƶ!f ĞdžnjöDĂ ý Ţ Ūf

:N!Ăp ǁ !Ɽ LJdžĂ ÜŎƶƨhu!f ƨƶT Ŏ5 Ŏ Ţ lj!f s!Ğƶk!f [2]

ĞhĺŭŭNŢ ŎĂ Ğŭdžơƨ ĺljdžơƨŭ!f YƥĂkŭǫf ŎĂ ƥùdžơD ýùĂdž Ĭ ùĺƶ ŋƯ ƨD ŘĺdžkTf Ğdž5

:ýĞ15 ăƨPD lƥöŢp Ŏ5 ŏöljĞĂ NłkơöƨƥNłkŋkljD Ğdž ĞljK!f Ŏƶƨĺĺ!f ƥöƶö5 [3]

.238 f Ü f ĞljK!fĂ ŁöhƥŰf ŘĞpƨǫ!f Oĺĺƶ Ţ dž ÜŎdžfƨ ÜƲĞnjT Ăhu ([1])

.15 f ÜŎƶƨhu!f LJfĂöƥ ÜŎƶƨhu!f ([2])

.64 f ÜshĞǫ!f ýŋƨdž!f ([3])

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ăþùùkƧƒĂ f ùùqžlk LJùùdž Ĭùù5ĂDĂ ƢùùhD þùdžơD ýùλdž Ĭùl̂Ƶ ąƯƧD KlĭdžkTƒ Ǵdž5

Ŏù‡! ÝŎ5ĺlj!f ƨǴŏ ǫ Ŏ5 (ƯƧD) lƧ‡5!f þĂƧĂ Ŏ5 ýλdžkk Ɣ!Ǵl!f fRnj! ‡ŏĂȝ! ‡ŏƨdž ƨƧhƒ ýƶ!

Ü- DžĭùǫĂ NùŏĭƵ Ÿƒ Ĭĭ Ţ IJ þdžơdž ǴljŏhLj ýλdž ĬĭƵ ƯƧD ‡ŏD ýdžkTk LJD LJ‡džŏ ŭ5 ÜDžĂdžƶ!f þŏƨk

f ǴùLjk LJùƵ ĭùư5 Ü‡ƵǴǫ!f DžǴŏp Ĭ!ǫ Nĭĭλdž‡ Ɣŭ ŢŪƒĂ DžǴơƧŪƒ IJ Ĭ!Ǵƶk IJ Ÿƒ YþĂkǫŏ LJ!Ă

.LJŏkŏhl!f LJdž ýĂŪƒ ƧƱT!f ăĂkǫdž ĬĭƵ Ŏhŏ‡Ƨk!f Ɣ!Ǵl!f

LJdž Ƨŏλ‡ Ŏ5 ŎƵƧhl!f Ǵnjlu DžƨƧk!f Ŏk!f ‡ŏƒǴƵþ!f ‡džkǴP!f ƨ5ƒƧŏ ĭŢǴljk þηLj ƧPƨ ƴƯĂdž Ŏ5Ă

:NJ!Ăp ǁ!R LJdžĂ ÜljþƒǴŢp [1]

ĭǴĭùùPƧ KƨùùŢƵ ĂD Ăùùη!f DžĂùùηLj KƧǴùùhk Ǵùùdž ǁùùĭĭƧ Ĭŭùù Ţ ǁùùĭĭƵ

ĭǴĭùùùùŏlkŬƒ DƒƒƧùùùù‡!f ǁKhǴơùùùù Ţ Ǵùùnjŏ5 ýĂdžZùùdž!f Ɔùùĭĭhk lŭùù Ţ

:ýĂlŏ5 ÜăƧPD lpŏŢp Ŏ5 ‡džkǴP!f ljRNj 2ŏUĂk ŎƵƧhl!f þŏzŏ [2]

ĮǴĭùùPƧ ĂD ĭĭdžŏùùùLj ĭpùùηLj ĭhùùù Ţ KƧǴùùhk Ǵùùdž ǁùùĭĭƧ Ĭŭùù Ţ ǁùùĭĭƵ

ĬǴĭùùùùŏlkŬƒ DƒƒƧùùùù‡!f ǁKhǴơùùùù Ţ Ŏùùùŏơƒ ŎkǴùùùŏơk KùùùơƧh ŬĂ

ljþùŏ5k Ǵdž! ÜǴnjŏ5 ƴƯĂdžkdž Ŏ!Ŭĭĭĭ

ƨƒƧùʰᵠ Ĭ̈Ƶ ƥƵĠ̣ Ọ̆ƒĠTụ̆Ŭƒ Ɣ!Ġ!!ƒ ýƨ!Ă ÜƧ̣ƣk!ƒ Ĭ̈Ƶ Ġďžnjk!Ŭƥ ɨ ŏƣ LJďž LJĠkŏʰ!ƒ ýλĠďžkŏ

. ƒ Ġ̣jk!ƒ LJ5 LJďž ḷƥďžḳďž!ƒ ɨŏƧƣ!ƒ ýU Ŏ5 Yƥʰďžĭ̈! ɨŏƧĂƨT!ƒ ɨ!Ġƣ!ƒ

LJ‡ďžŏù5 ÜĠùnj! ɨ!ʰĠ̣ ƒ ĂŢ̣ụ̆ yďž Ġnj Ţ̣Ġ̣jk ΘĂ ư Ăʰ Ĭ̈ŋkŏ Ŏk!ƒ ŎƵƧʰ!ƒ ƧƨT ƥNjƒĂT Ġďžɒ

ƒ Ġ̣jk!ƒĂ ÜLJĉƧ!!ƒ yďž ƒ Ġ̣jk!ƒ IJ lƧĠTŬƒ ƚ!ʰ̣ Ġďž‡ IJ ŎNjĂ Ü ɨ ŭλ ƚĠƵĂďžŋďž Ŏ5 Ġnjö̈Ƶ ƨŏ̈ƨk!ƒ

.ƧƨT!ƒ yďž ƒ Ġ̣jk!ƒĂ Ü Ƨŏ̈ƧT!ƒ ɨ ŏƥƣ!ƒ yďž

!ĭƥ!!ε DžƆƥƨ!!ε ÜDŽ ƨ ƒďžɨ!!ε :ŬNjĉ

Ŏù5 ýĂĠƣụ̆ụ̀ụ̆Ă ÜŎƵƧŃ!ƒ ƧƨT Ŏ5 ƒ Ġ̣jk!ƒ ƚŬĠŋďž yụ̆Ăɒ ƒ Ġ̣jk!ƒ LJďž ýĠŋďž!ƒ ƒ‡Nj ƥƨŏ

ƒ Ăù Ţ̣ụ̆!ƒ !!Ĭ̈k ÜŎƵƧŃ!ƒ lƥŏ Ţ̣p ƒ ụ̆! ɨ!ụ̆Ă‡ďž!ƒ ɨ!ʰ̣ƒĠ̣ƨ!ƒ ƒ Ă Ţ̣ụ̆!ƒ LJƵ ɨ ƣʰ!ƒ ɨďžƥĠ!!ƒ ƚĠƣ5 Ţ̣!ƒ

ƨƒƧʰᵠĂ ƒ Ă Ţ̣ụ̆!ƒ ƨụ̆Ġƨk! Ƨọ̆ƨk!ƒĂ ýŏĂƨk!ƒ Ġ̣jďž Ɣ̈ŏʰŏ‡ƧkĂ ŏƧ‡5Ă ŏ!Ġďžŋ Ġnjk‡ƧɒŎk!ƒ

Ġùďž ɨù̈ĂďžɒLJùďžĂ Ü!!!Ŗ LJďž LJŏƨďž Ĭ̈ƨkʰďž Ĭ!ᵠ ýĂ Ţ̣Ă!ƒ ƥŏƧŏ ƧƵĠ̣T!ƒ LJŪ̄ Ýƨ̣ụ̆Ġƨk!ƒ !!Ŗ ƚĠŏ!Ġďžŋ

Nƨ5 Ţ̣Ă Ư Ƨƨďž Ŏ5 ŎƵƧʰ!ƒ ĠNjƧ ư ƣḳụ̆ƒ Ŏk!ƒ DŏƧ‡!ƒ LJĉƧ!!ƒ ĭ ĉ yďž ƒ Ġ̣jk!ƒ !!Ŗ LJďž NŏŃ̈Ƶ Ġ̣jƨpĂ

(1) :ýĂ!ŏ Ŗᵠ ÝɨƧ5Tďž!ƒ ɨʰƨ‡!ƒ

ƒƥụ̀ụ̀pĂk ƚĠ̣ụ̀ụ̀ụ̆ Ŏụ̀ụ̀ụ̀‡ƣk Ġnj̈ụ̀ụ̀ụ̆Ġƣďž ɨụ̀ụ̀ɨďž ƣŎĠ̣ụ̀ụ̀ʰᵠ Ŏụ̀ụ̀5 ýĠ̣ụ̀ụ̀ďžŋ ĭ̈ƚƒŖĂ

ƒƥŋụ̀ụ̀ụ̆ LJĂụ̀ụ̀ụ̀‡ʰŏ LJĠụ̀ụ̀ụ̀pŖ̄! LJĂƨụ̀ụ̀Pŏ DžnjƚĠụ̀ụ̀ŏƧ LJĂ!ụ̀ụ̀TĠƨ!ƒ Ġụ̀ụ̀NjĉƧ Ġụ̀ụ̀ďž ƒŖᵠ

LJụ̀ďž ŎŭĠ̣ụ̀λ!ƒ ƧƵụ̀T!ƒ Ġďžnjö!ᵠ ƧŏTŏ LJŏkŃ!ƒ LJŏkŏŬƒ Ĭ̈Ƶ Ƨƨƨk!ƒ Ŏ5 ƚĠ̣ụ̆Ƶ Σ ƨƒƥ!ƒ ƥŋŏ ŬĂ

(قُلْ آمِنُواْ بِهِ أَوْ لاَ تُؤْمِنُواْ إِنَّ الَّذِينَ أُوتُواْ الْعِلْمَ مِن قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ سُجَّداً) (107 :Ĭ!Ġƨk Nl!ĂpĂ Ü) (وَيَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعاً) (109 :Ĭ!Ġƨk Nl!ĂpĂ Ü :Ĭ!Ġƨk Nl!Ăp ĠďžNjĂ ÜŎŭĠ̣λ!ƒ ƚĠŏʰ!ƒ

(1) ƒ ÜŎƵƧʰ!ƒ LJƒĂŏƥ ÜŎƵƧʰ!ƒ .68

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJŏùhĂ ŎƵƵh!f ýĂp LJdž Ƙŏh!f LJdž ŎljĜĂ!f ƵŎT!f LJŏh ĈơưfĂ Ĉ5!Đk ‖ĜljNj LJD ƥŋŏ ŎIĜldž!Ĝ5

LJùƵ Ĝnj!ŭP LJdž ƵNƶŏ! ŎƑĜƵƥkŋŬf ƒ Ĝljk!f ŦŏLj1k DžƥPkŋf Ĭ!ǫ ƵƵĜT!f đŋ! Ƥǫ ÝLJŏkdžŏƵ‡!f LJŏkŏŬf

Ƥǫ DžfƵùơ!f Ÿf Ƙŏh Ĭ!ǫ Ŧ‡Ňnjdž!fĂ ŦŏLj ưdž!f ŦŇơƵ!f ldŎĂ Ƙơk ÜLJŏ1TĜƶ!f ýĜŎŏ ĭƤ!f ƽTƶ!f ŋŎT

ŦùŏđƵ Ĭ!ǫ DžnjŇŢĂD LJD ƵƵ‡TĂ Ƶƥdžơ IJ Ĭ!Ĝƶk IJ Ÿ Ƶƥŋŋŋ LJĂƵPŏ DžfƵơ!f ƘŏhŇ! DžnjkŏđƵ ƥƵŋdžh

.ƽŏkƶ!f NŇkŏh

LJŏƤù!f ŲĜùk‡!f ýùNjD O!Ĝù Ţ Nhh DžĂ1ŏ ƥĂŋŋ!f LJD Ĭ!ǫ ƵŏTŏ LJŏkdžŏƵ‡!f LJŏkŏŬf ƵŏŋƽkĂ

Ĭ ùŇƶ ƵƵ‡T IJ Ĭ!Ĝƶk IJ Ÿ DžNjƥĂŋŋ LJĂ‡ŏĂ ÜljĂ5ƤƵŏ ĂD ljĂ!ƥhŏ DžĂ ÜNLjĂdžŏ1ŏĂ DžnjhĜk‡h LJĂ‡ŋdžŏ

ƽŏƥù Ţk!fĂ LJĜdžŏŬfĂ IJ Ĭ!Ĝƶk IJ Ÿ YĂưP!f ƵNjĜUdž LJdž ƵnjUdž Ŭǫ ‖!Ƥ ĜdžĂ ÜDžnjŏŇƶ Nhh DžƶLjD Ĝdž

.N!ĂŋƵ Nhh CĈŋ ĭƤ!f ŲĜk‡!Ĝh [1]

:N!Ăp ‖!Ƥ LJdžĂ ÜNLjdž ŦŇkŋdž!f ŦŏU5ŇŇ!f ŦŏLjh!Ĝh ŎljĆƵ1!f ƒ LjŇ! NkƵĂĜơdž ŎƵƵh!f ýŢfĂŏĂ [2]

ĜùùNjĜŋLjđ5 ƵĜùùNj h2ƵùùŋĜ ĜƽùùT Ĭ ùùŇƶ NŇùùkdžDĂ ĈùùλĂƶhdž ŸŲf NŇùùh Ĭùùk D

(أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) : Ĭ!Ĝƶk N!Ăp LJdž ŦŏLjƆ1!f ŦŏŬf ŎljĜƶdž Σ‡ƶLjk Ƙŏh!f fƤNj Ŏ55

.(109:ŦhĂk!f)

ƥŏ‡đk!f ýŏhŋ ĬŇƶ Ƙŏh!f LJdž ŎljĜĂ!f ƵŎT!f Ŏ5 ŦdžŏƵ‡!f ŦŏŬf LJdž CƵŋ Ŏ5 ýŋĂkŏ ƵƵĜT!Ĝ5

Ĭ ùŇƶ NLjĜŏLjh Σŋ LJdž ƵŏŢdž ƥŏƥơk! ĭƵĜ‡Ljkŋŋŋŋŋ ŎdžĜnjƶkŋŋŋŋŋ Ŋ!Ĝp Ŏ5 ŦŏŬf ƘCĈŋ ĜdžLjŏh ÜƵŏƵ1k!fĂ

LJùƵ ŦơŢƶdž ÜLJŏLjdžđdž!f LJŏh Ĉ1ŏƵƶkĂ ƵƵƶ‡Ă ƵƵfƵưƵĂ ƥŋŋŋŋŋ LJdž ĭLjh LJdžĂ ÜLJfĂưƵĂ Ÿf LJdž ăĂ1k

ƒ ĜùLjk ‖!Ƥ Ŏ5Ă ÜDžLjnjŋ ƵĜLj Ŏ5 Dznjh ƵĜnjLjŏŋŋŋŋŋĂ 1ƵƶơƵ ƵƵƵ

LJĠù‡ Ŏùk!f ýĠơ!f Oŏ ư Ăk Ŏ5 ƧƵĠT!f Ġnjlďzzk ƻf Ŏk!f Ħŏljs!f Ħŏ!Ġďzη!f ăþďžu ŎơĂŏ Ɍ Ý ĭ þĠTƧ ǫ

IJ Dźlù ƻĂ NJùŏlƵ Ÿf Ĭlù Ţ IJ ýĂ ƻƧ!f ƧŏĂ ŢkĂ Ħŏþďžơďž!f Ħ!Ġ ƻƧ!f CŎηďž ýhp ƴfƧƵŪf ĠnjŏlƵ

.ĦďžŪf ljɌnj! ŎηLjďž!Ġhu

ŘŬŬþĂ ŎLjĠƶďž ĠnjLjďž ɌPďŏ! Ġnjƶďž þơŘŏĂ ĦŏLjcƧl!f f ĂŢLj!f yďž ţ ŏĠƶkŏ ŎƵƧhu!f ýfƧŏ ŬĂ

(1) :ýĂlŏ5 ÜĦŏƧƶT!f NJkuƧηkĂ ĦŏƧĂƶT!f NJk!Ġơ DźFŭkŏ Ġďž! ĦsĬkPďž

Ġhŏùù TD ýùù ŏ ýùù‡ fĦ ùùĦhŏ DźĂùù ŏ Ŏùù5 Dź‡ĦŏŏsùT Ăùnj5 ƧĠùkPďž!f Ĭ ùlƵ fĂĬŢ

(فَكَيفَ : Ĭ!Ġùƶk NJ!Ăp Ŏ5 Ħďžŏ Ƨ‡!f ĦŏŬf yďž þơŘŏ ljþηŏ ĭ ƧƶT!f ŘŏhU!f fɌNj Ŏ5 ýďžĂkďž!Ġ5

تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْماً يَجعَلُ الوِلدانَ شِيباً) (ýďžƶďž!f: 17).

ƧƵĠùT!f LJD Ɍ ÝĠùƶďž ĬljƶďžfĂ Uslù!f þơŘŏ5 ÜĦďžŏƧ‡!f ĦŏŬfĂ ŘŏhU!f LJŏhu f ĠljĂk!f Ġlj! Ơư Ŏ

LJùďžơ LJďž! ĦďžĠŏl!f DźĂŏ Ŏ5 yŏ5T!fĂ Ɍlljďžƶ!f Ănj5 IJ DźlĂ NŏlƵ Ÿf Ĭlù Ţ IJ ýĂ ƻƧ!f Ƴơ Ħ ƵĬhu Ƴk‡ŏ

.NJkljƻ ĬlƵ Ư ƵĂ NηĠnjLjďž ĬlƵ ƧĠƻĂ Nhu

Ġùnjljďž ÜƲfƧƶďž!fĂ CfƧƻŬf lƶηďž ŘƧĂŢ Ŏk!f ŘĠŏhUŪf Ư ƶhu þljƵ Ƶ lLj ĠljlƵƶnŏ fɌNj ýƶ!Ă

(2) :NJ!Ăp

ƴùùnljďž!f ĭsfƧùùN!f Ƨùùnj U Ĭ ùùlƵ Ĭ ùù ŢpD ùù!f þηùƻďžl! Ăù‡ďž LJďž ăƧƻ LJlƵ Ġŏ

ƴùùơƧďžĂ ƴùùŏhơ!Ġhu ŭùùNjD ƴĠùùŏPhu Ġďžùùƻ!f Ħùù‡fŭďž NJùùkŬlk LJùùlƵ Ġùùŏ

ƴùùηĂďž ĭsùùơĂ Řlhùùƻ Ħùùŏ Ġljƶ! Ĭ ùnjkljďž lƧþùƻ sĂù5 ĬNjĠùljk LJďž Ġŏ

ƴŸƧùùlďž ŷùù‡ ĭsĠùù5 ƴƧùù! ĭ þĂùùlj fɌ ŎùƻƧ‡!fĂ ſţ Ƨùƶ!f ljJùơŏ LJùďž Ġŏ

ƧƵĠùT!f U5Ġơ Ŏk!f ĦŏUslù!f Ħŏljhu!f sŏƧŏ LJƵ ŎljcƧl!f f ljl!f yďž f ĠljŘk ĦhĠƻ!f ŘĠŏhUŪĠ5

CfƧùƻŬf Ħùlŏ! Ġùlj! Ƶ ùŢŏ LJD ýĂĠơ ll!Ɍ ÜĠnjŏ5 Ħŏ!ŬÞ!f Ħŏljhu!f ăĂkƻďž ĬlƵĂ ÜĠnjkƻþljNj ĬlƵ

---

(1) ÜŎƵƧhu!f LJfĂŏÞ ÜŎƵƧhu!f f 14.

(2) ÜshĠƻ!f yηƧďž!f f 47-48.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

سُبْحَانَ) : Ĭ!Ġùzĸ Nl!Ăp Ŏ5 DžŏƧ‡!f LJcƧl!f LJdž ƚĠ5Ţ!f ljƦNj ĠdžnĵĭĸŲdž ĠnĵĭŏŢĠ5k Ư zhhu ШfƧzdž!fĂ

الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ)

(ثـم دنا فتدلى * فكان قاب قوسين أو أدنى * فأوحى إلى عبده ما أوحى مَا

كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى * أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى * وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى * عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى)(Ĭ!ĠzĸĂ Nl!ĂpĂ .(1 :Cƒ‡Ůƒ) :DžnĵĭŲ!f :8-14).

IJ ƥùdžŏdž Ŏùhĭŭj!f ljƥùhĭŭzhu ăƧŲD Ĭ!ĠzĸĂ NlĭĭĠŏhŲ Ÿƒ LJD 2ŏ‡ LJŏhĭŭk ƚĠdžŏƧ‡!f ƚĠŏŬƒ ljƦnj5

CĠdžŲ!f Ĭ!ǫ Nlz5Ƨ DžĂ ÜĬ ŢpŪƒ ƥnŲdž!f Ĭ!ǫ Ł‡dzhu DžfƧŏ!f ƥnŲdž!f LJdž ĭĭŏ! IJ DžĭŲĂ NŏĭĭZ Ÿƒ ĬĭŢ

ĠùnĵĭŏĠZ Ŏùĭk!f lƨnzdž!fĂ lƨNjĠhu!f Ÿƒ lƨƥp ĬĭZ Ł!ƥD LJdž Nŏ5 Ġdž ƨĭP!f ƳƒĠnZĂ Ƨhuz!f LJdž ăƧŏ!

IJ lƨùz!f ƳƧ ýhup LJdž Nl! ĠĠ5ŏŢƒ ‖!Ŗu ĂNjĂ ÜĭĭĭĠŏZ IJ DžĭŲĂ NŏĭĭZ Ÿƒ ĬĭŢ IJ DžŏƧ‡!f ýĂŲƧ!f

.-DžŬĠzĸĂ Ĭ!Ġzĸ

Ł ùzhu ĂNj Ġdžĭĵǫ ÜĠnjzdž ƨĵĠzĸ!fĂ ÜŁŏĵcƧl!f ƒ ĂŢĵ!f ydž ŎZƧhu!f ýZĠ5k LJD ĠĵŏDƧ ƥ15 ƥzhuĂ

ƚŬŬƥù! Ł ùzhu ĂNj Ġnjĭzhu LJD Ůơŭdž!f Ŗǫ ÜLJdžƨ!f Łŏƥdž‡Ů ƧhuZ Ġnj‡džŏ LJĠŏŲĵ!f ýĂĠơ Ŏĸ!f Džŏlĭĭĭĭ!

LJcƧl!f Džŏlĭĭĭĭ ĭzhuTĸdž LJĠ‡ NlĭĭĭĭŪ ÜŎZƧhu!f ƥĵZ Łŏĵŏƥ!f Džŏlĭĭĭĭ! Ł hĭĭĭĭĂ ýŢƒĂĸ ĂNj ĠNjƧƒƧdžĸŲƒ LJDĂ ÜŲƥŏzhu

ýnĵĭŏ Nlĭĭĭĭzŋ Ġdžĭĭĭĭdž ÜNơĂƧ Σdžŭŏĭĭĭĭ NŲ5ĭĭĭĭj Ŏ5 ƥơĭĭĭĭŏ ŎĵcƧl!f ýŭŋ!f LJa‡5 Ülƨĭĭĭĭ

2- الأمن الغذائي:

الأمن الغذائي يعني توفير الغذاء الكافي لكل الناس في كل الأوقات، وهو يشمل توفير الغذاء الكافي والمغذي والآمن

[illegible] .[illegible]

(1) :[illegible]

[illegible] .[illegible]

(2)."[illegible]

(3) :[illegible]

[illegible] .[illegible]

(4)."[illegible]

---

(1) [illegible] .48

(2) [illegible] .289-288

(3) [illegible] .16

(4) [illegible] .335

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

3- الأمن الغذائي:

الأمن الغذائي يعني توفير الغذاء الكافي لكل الناس في كل الأوقات لكي يعيشوا حياة نشطة وصحية. ويتضمن الأمن الغذائي ثلاثة أبعاد هي: توفر الغذاء، وإمكانية الحصول على الغذاء، والاستخدام الأمثل للغذاء. وتعني إمكانية الحصول على الغذاء أن يكون الناس قادرين على الحصول على الغذاء الكافي من خلال الإنتاج أو الشراء أو التبادل أو الهبات أو المساعدات الغذائية. وتعني الاستخدام الأمثل للغذاء أن يكون الناس قادرين على الاستفادة من الغذاء الذي يحصلون عليه من خلال الطهي والتخزين والتوزيع الصحيح.

وتعتبر الأمن الغذائي من أهم الأولويات في الأجندة الدولية، حيث أكدت الأمم المتحدة في مؤتمر القمة العالمي للأغذية عام 1996 على أهمية تحقيق الأمن الغذائي لجميع الناس في كل الأوقات. وأكدت على أن الأمن الغذائي يعتبر من أهم الأولويات في الأجندة الدولية، وأن تحقيقه يتطلب جهود كبيرة من الحكومات والمنظمات الدولية والمجتمع المدني. وأكدت على أن الأمن الغذائي يتطلب توفير الغذاء الكافي لكل الناس في كل الأوقات، وتحسين إمكانية الحصول على الغذاء، وتحسين الاستخدام الأمثل للغذاء.

وتعتبر الأمن الغذائي من أهم الأولويات في الأجندة الوطنية، حيث أكدت الحكومة على أهمية تحقيق الأمن الغذائي لجميع الناس في كل الأوقات. وأكدت على أن الأمن الغذائي يعتبر من أهم الأولويات في الأجندة الوطنية، وأن تحقيقه يتطلب جهود كبيرة من الحكومة والمنظمات الدولية والمجتمع المدني. وأكدت على أن الأمن الغذائي يتطلب توفير الغذاء الكافي لكل الناس في كل الأوقات، وتحسين إمكانية الحصول على الغذاء، وتحسين الاستخدام الأمثل للغذاء.

وتعتبر الأمن الغذائي من أهم الأولويات في الأجندة الوطنية، حيث أكدت الحكومة على أهمية تحقيق الأمن الغذائي لجميع الناس في كل الأوقات. وأكدت على أن الأمن الغذائي يعتبر من أهم الأولويات في الأجندة الوطنية، وأن تحقيقه يتطلب جهود كبيرة من الحكومة والمنظمات الدولية والمجتمع المدني. وأكدت على أن الأمن الغذائي يتطلب توفير الغذاء الكافي لكل الناس في كل الأوقات، وتحسين إمكانية الحصول على الغذاء، وتحسين الاستخدام الأمثل للغذاء.

---

(1) الأمن الغذائي في الأجندة الدولية والوطنية

(2) الأمن الغذائي في الأجندة الدولية والوطنية

(3) الأمن الغذائي في الأجندة الدولية والوطنية

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible] LJdž [illegible] LJdž [illegible] LJdž [illegible] [illegible] [illegible]

Ґùŏù Ŏù5 ѕùlσґŏŏ ljþηlj Ґdž (ŎŽҐlŏŬf f Ґljk!fĂ ŬLJŏdžưk!f f Ґljk) f Ґljk!f ŎҐdžlJD LJdžĂ

(1) :ŎŽƧhu!f

þùùdžσdž fRùùNjĂ þĂùùdžσdž ţ Ƨùùz!f ĂRùù5 NUùRj!ç Dźù ƚf Ƨ Ƨùσ D LJùdž NŇdž ƚf ŕѕTĂ

ÝNƚ5lj y˙ưĂdž!f Ŏ5 IJ NljŽ Ÿf Ŏưƨ IJ ҐhҐĂ LJhu LJҐƚσ Ґŏhu yďž ѕhҐŎґŏ þҐ+ŏ Ґŏhu!f fRNjĂ

(2) :LJҐƚσ ýĂlŏ Rç

þùùdžσdž fRùùNjĂ þĂùùdžσdž ţ Ƨùùz!f ĂRùù5 NUùùŇŋŏ Ŏùù+ Ndžùùƚf LJùùdž NUùù! ŕѕùùT

ÜFù!Ŭþ!fĂ ÜFùŏ5Ґl!fĂ ÜLJƨĂ!f ăĂkƚdž ŇŇŽ ŇŇdžҐ+ ŕþҐσґkf fþσґkf þp LJŏґŏhu!f LJD Ơưf Ă!f LJdž

.Dźŏþl!f ƨzT!f yďž ŎŽfþhuŬf ý Ţ fĂk!f þ+ďŏ Ґdždž ÜƯƨç!fĂ

ŇŇŢ IJ ýĂƚƨŇ! Ѳþdž!f ҐҐdžҐldž LJdž yŏ5Ƨ DźҐldž Ň!ç ŎŽƧNŇ!f NŏŏŇ5 Ňzƚŏ ňR!f f Ґljk!f LJdžĂ

(3) :NU!Ăp Ü- DźŇƚĂ NŏŇŽ Ÿf

þùùùdžσd+ ҐҐdžùùùùƚ!f ѕѕҐùùùùŇ5ґ ѕѕĂùùùùŇ5 ŬĂ ґùùùґŏŇŽĂ ґùùùŏσ BƯƧŬf YҐùùùlhu Ŏùù5 ŬĂ

(4):- NUjŽ Ÿf Ŏưƨ IJ LJҐƚσ ýĂp yďž f Ґljk ѕhҐƚ!f Ґŏhu!f Ŏ55

ňþҐùùùnj!f Fùùdžσƨ!f ŕŕĂùùƚƨ Ŏùùhlj!f ŕŕùùλdž ŇҐzùưĂ ŬĂ ÜŇùλlJD ŇҐùŇdžσ Ґùdž ŇŸҐk

þҐùùùùzŏdžhu ĂD ƨҐùùùùη Fùùùùdž Ŏùùùù5 ĂD ŇŕùσD LJdž BƯƧŬf ŇnjÜ ѕѕĂ5 ŇTdž ŬĂ

ŇŇùưŇ5 ÜFùŏ!ŬŕŕĂ Fhŏ+ƨk!f ŇljhU!f NŏŏŇ5 ŕưҐzkk ÜŕσґĂ ŎŢҐljk ŇŇ5 Ŏ5 ƨĂŕk ҐnjŇ+ ҐҐhŇŬҐ5

.ҐҐhŇŬf lƨ+5 NŏŏŇç ҐdžƨŇ ňR!f ňƨzT!f ƯƨçŇ!f ŕσĂk LJŽ

---

(1) f ÜŎŽƧhu!f LJfĂŏŕ ŎŽƧhu!f .58

(2) ÜŇŕĂŏŕ ÜLJҐƚσ ÜҐhҐĂ LJhu LJҐƚσ LJfĂŏŕ ÜҐhҐĂ LJhuf .ŕ NŏŏŇŽ ѕŇŽĂ NUlσ ÜҐhҐĂ LJhu LJҐƚσ LJfĂŏŕ ÜŇŕ.ŕ ÜƯ

.306 f Ü1Ш Üźŏ2006

(3) f ÜŎŽƧhu!f LJfĂŏŕ ÜŎŽƧhu!f .72

(4) f Ü1Ш ÜҐhҐĂ LJhu LJҐƚσ LJfĂŏŕ ÜҐhҐĂ LJhuf .272

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÿùdž NÍkù Ţp Ŏ5 LJŏƧĂnjŢdž!f ÞFŏƵơ!f ŎÍŏh ƶdžnjÍkţdž ŎƵƧh!f ýĂp ƧzT!f ÿdž f ĞljÍk!f LJdžĂ

ýĂùlŏ ÜƧþùh LJh LJĞpƧhƨ!f ÞFŏƵơ!f ĞŋNj ĞdžÞljƵ Ü- NÍljƵ Ÿf Ŏưƨ IJ ŲĞƵŢP!f LJh ƧdžƵ ÞƨŏÍŢP!f

(1).ŎƵƧh!f

fƧŋùT!fĂ ĞĞùdž!f ŁJdžÞùƵ Ţg ĞùƵl!f ÍŲùƹƨ ĞùdžnjÍÞ‡ Ŏùƨ5ÍŢP LJùdž ÍLJŏùÍƨ5ƵŎh Ŏ! LJdž

(2) :ÞFŏƵơ!f ýĂp Ĭ!ę ĞljÍŏơŏ ŎŎh!Ğ5

ƶŋùùT ŎĂ ĞĞùùdž Ŏ ÿùù Ţ fĂơ!f ÍŲùùƹƶ ƶŢƶÍùùdƵ ĭ ÞÍùùlj ƶŢfƧÍùùƨ5Ŏ ÿĂÍùùlk fĞĞÍùùdž

ƶùùdžƵ ĞùùŏŎ Ÿf Íŏŭùùţ ‖ùùŏÍƵ ƶƨƹĞùùƨ5 ÞFÍùùdžÍŎÍdž ƶÍùzp ŎÍùƨ5 DžÍnjÞÍùÍŢĞ‡ ŎÍùhŏƹ

Þù!ŎÞh CĞùlkƧŎf yŏƵkţŏ Dž! NÍljf Ŏę ŎýĂŎf ÞFŏƵơ!f ŎŎh DžnjÍkţf Þp ŎƵƧh!f LJD Ŏơŭdž!Ğ5

DžĂùlŏ ŎùƵƧh!f ŎŎh LJD Ĭ!ę lƧĞTŎf Ŏ5‡kĂ ŎÞFŏƵơ!f ŎŎh Ŏ5 Ŏ!ŎÞ!f ƨdžƶ!f ăĂkţdž Ĭ!ę NÍkŏh

Þù!ŎÞ ƨdžƵD lƧĞƶkţŎf LJD ƧĂƧƶdžĂ ŎlƧĞƶkţŎf ĬÍƵ ÞFŏƵơ!f ŎŎh DžĂlŏ LJŏơ Ŏ5 NÍŏhTk!f ĬÍƵ

IJ ŲĞùƵŢP!f LJùh ƧdžƵ ÞƨŏÍŢP!f ÿdž lƧĂnjTdž ÞŢp ĞdžnJ! LJfƧĂ‡Þdžƶ!f ÞFŏƵơ!f ĞŎŎhĂ Ü(3)NÍŏhTk!f LJdž

(4) .ĞnjLjĞƲdž Ŏ5 ĞnjÍŏŢĞƨk Ĭ!ę YĂŋƧ!f LJ‡džŏ ĞnjŎŏfĂƧh ŲÞŎf Ųk‡ ŎdžkNjf IJ NÍljƵ Ÿf Ŏưƨ

ƶÞùhdž ýù‡! LJŎ ÝYÞùhdžƶ!f LJdž f ĞlŎLjŭ! lĞƵÞdž f ĞljÍk!Ğh ýĂl!f" Σ ŏÍƨ5 ýfĂơŎf ý‡ Ŏ5Ă

LJŎ Ý f ĞùLjÍk!f lƧù‡5 ƨƶhLjk Ųŏţƨk!f ‖!Ţ LJdžĂ ÜCĞŏTD ĞnjLjdž NÍţƨLj Ŏ5 ŲţƨkŏĂ ÜÞŏ5ĞlƶÍ!f NÍkĞLjĂ‡dž

(5)." f ĂŢLj!f LJdž ÞÍÍdžŋ Ń f Lj!f LJÍĂ‡ŏ LJD Ŏưƨŏ ÜƧĂƶTŭ!fĂ ƧĂƶT!f ÿdž YÞhdž!f ýdžĞƶk

.95 f ÜŎƵƧh!f LJfĂŏÞ ÜŎƵƧh!f (1)

Ųùk‡!f ƧfÞ ÜÞùơŏdžp Þdžơdžƶ Þŏƨdž .Þ :ŲŏĂhkĂ ÞţfƧÞ ÜKŏ‡ţ!f LJh ΘƧTĂ ÞŏfĂƧh ÞFŏƵơ!f LJfĂŏÞ ÜÞFŏƵơ!f (2)

.108-107 f ÜDi1993 /ùNj1413 Ü1Ƶ ÜKĂƧŏh ÜÞŏdžÍƶ!f

ÜƵĞhùT Ü204 ÞÞùƶ!f ÜƨTdžÞ ÜÞ5ƶƶdž!f ÞÍŋdž ÜŎhĂƧĂŎf ÞlÍj!f Ŏ5 lƧĂŢ!f ÜƧÞĞl!f ÞhƶZ ÜŎƵĞhƧ!f :ƧUljŏ (3)

. 51 f Ü1979

ÞùdžơD RĞkùţŎf Oŏơù Ţk ÜŎLjĞƹŎf ÜŎLjĞnjƨŢŎf Ý328-327 Ü1Ш ÜĞƧƶT!fĂ ƧƶT!f ÜÞhŏkp LJhf :ƧUljŏ (4)

.54-52 f Ü2Ш ÜK.Þ ÜƵ .Þ ÜƧŢdž ÜDiÞlk!f ÞƶhƵdž ÜŎƵŏlLjT!f

.82 f Ü f Lj!f ýŏÍơk Ŏ5 ƧkĞ5Þ ÜLJŏţơ ŸfÞhƶZ ÜƧĞh!f (5)

© Arabic Digital Library Yarmouk University

ƥƧĂ Ɠùdž ƴƴù‡ ƚƚƚ! ÜƦIhƓƚ!ƒ ƚƓơ5Ţ!ƒ ƓnjƙLjdžưƙ Ŏƙ!ƒ ƦŏƧzT!ƒ ƥNjƒĂT!ƒ ljƦNj LJƷ5 ƓdžƓƙPĂ

LJùdž NƙƥƓ5ƙƚƒ ăƥdž Oŏ ưĂƙ! ƶŏ5Ɠ‡ ƦơƓh!ƒ ƥƓIƙZƒ Ŏ5 Ɠnjlj‡! Ü ƒ Ɠljƙƚƒ ƦƦdžD LJdž ÜŎZƧh!ƒ ƧzT Ŏ5

ƚƥƓùZŰ Ɠùnjƙ!Ŭƥ Ƨ ŏUĂƙ ĂD ƓnjsŏUĂƙ ŬƦZ NƙƧƥpĂ ÜDŏƥ!ƒ ŭƧzT!ƒ ƦĂƧĂdž!ƒĂ Ŏljŏƥƚƒ ƦĂƧĂdž!ƒ

.ƦhJƓƷƚƒ ƒ ĂŢlj!ƒ ƚƚƚƙ yƓž ƦƦZƓskdž lƥŏƥŋ ƦŏƧzT ƒ ĂŢlj sƦP

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

المبحث الثالث

المُعجْمَ الشَّعريّ

:hوَدُّNjH

ΘĂƧ Ŏùƞ ÜĞƞjkþŬĂ ŘĻjdž f ĂŢĻj!f ƧdžƵ þfþkdžf ĬĹƵ IJ Ĭdžlدž Ƨŏƹ ýƞŪ IJ UĞs!Ūf Ĭ lhںk

ŎsP ĞdžƵ ƧT‡Ĺ! ÝŲŢP!fĂ ŲơƧ!f LJfþŏdž!f Ğnjŏ5 þƞŏ þpĞLj!f ‖ sĻjŏ ŬĂ ÜljþlƞĂ ĭƧƵT!f DżƞƵdž!f

ŲƧĞùƞk!f CŭƞkùlŬ ‖!Ř‡Ă ÜCĞĂl þơ ĬĹƵ DżnjkĞLjĞƵdžĂ CĞhþŪfĂ CĞƧƵT!f ŲƧĞƞk LJdž ƧdžưÛĂ

LJùdžĂ ÜŎƵfþùhÚf ýùdžƵ!f Ŏù5 Ĥdž‡fƧkdž!f UĞs!Ūf ljŘƞj ƧhƵ ĞnjƞĞkLjø ĬĹƵ Ĥ5ŎĞƵ!f KþƵĞl Ŏk!f

Ŏù5 LJĂù‡ŏ ĭŘù!f ĭƧƵT!f DżƞƵdž!f ŘFþLjƵ LJĂ‡kŏ ÜUĞs!ŪĞh Yþhdž!f Ğnjdžlƹŏ Ŏk!f Ĥŏljs!f KĞơĂĹ!f

.ĭƧƵT!f ŲĞŎP!f ĤŏĞnjLj!f

KĞùlƒƧþ!f ŲĂŢD LJdž IJ ƧƵĞT ĭD þLjƵ IJ ĭƧƵT!f DżƞƵdž!f ĤlƒƧþ LJD ĤơĞh!f Ųlơŏ̈Ă

ĭƧƵùT!f DżùƞƵdž!f þƵŏ" Ř ÜYþhdžĹ! ĤŏƧĂƵT!f ĤĞơ!f KƒƧ5T ‖5Ă Ü ĭƧƵT!f ŲĞŎP!f ýŏĹơk Ŏ5

ÜNJùkŏƞĂ!ĂþŏDĂ NJùk5ĞlĂ þŏþơkĂ ÜƧƵĞT!f Dż!ĞƵ Dżnj5 ĬĹƵ ŎlĹkdž!f þƵĞlk Ŏk!f KĞLjĞ‡džŬf LJdž ýþơƒĂ

lþùŏþƞ KĞùpĞŎh ĞnjLjơTĂ KĞdžĹ‡!f ƧŏƵTk ĬĹƵ Yþhdž!f lƧþp Ŏ5 fŘƞj ĬĹƞkŏĂ ÜNJ!Ăơ Ğdž! NJkŏdƧĂ

.(1)"ƏƧĞl!f ăþ! Ndž!ĞƵ ΣĞ‡ƵLjf ĬĹƵ lƧþĞp

...KĞùdžĹ‡!f LJD " LJùƵ ŭưf5 ÜĤdžĹ‡!Ğh Ơưf Ĥŏþl!f KĞlƒƧþ!f DżĞdžkNjf Ƨlƹŏ fŘƞj ýƵ!Ă

IJ DżĞùƵ ý‡Th IJ ĞnjLjĂ‡ " lþƧ5dž!f ĤŏdžNjD KkD ĞLjNj LJdžĂ (2)"DżƞƵdž!f Ŏ5 ĤĹlklƹdž ĤLjĞ‡džĂ Ĥŏkf Ř̈ hںk ykdžkk

.(3)" f Lj!Ğh CĞlkƧŬf Ŏ5 ýĂƵzŏ ĞnjŏĹƵĂ ÜŎhþŪf YfþhÚf ĤŏĹdžƵ NLjdž ĬLjhںk ĭŘ!f Cƹƞ!f

---

(1) ÜŲĞùk‡Ĺ! ĤdžĞƵ!f ĤŏƧŢdž!f ĤFŏnj!f yhĞŎdž ÜĤŏFĞLjh ĤŏhĂĹlD ĤlƒƧþ ŎƞĞLj DżŏNjfƧhf ƧƵT ÜþƵl ƧŏƧT ÜƧĞŏƞ!f

.187 f ÜDż2008 Ü1ŎÜƧŢdž

(2) ÜƧŢdž ÜŲĞhT!f Ĥhk‡dž ÜƧTh þdžơdž ýĞdž‡ NŏĹƵ ŝĹƵĂ NJ! DżþpĂ Ndžƞƹk ÜĤĹ!f Ŏ5 ĤdžĹ‡!f ƧĂþ ÜLJsŏklƹ ÜLJĞdž!ĂD

.13 f ÜK.þ ÜŎ.þ

(3) ÜĞnjhfþcĂ ĤŏhƹƵ!f ĤĹ!f Ŏ5 ĤŏljþƧŪf ĤĹƞdž!f ÜĤƞĞ5P LJhf ƧƵT Ŏ5 Ĥŏljc‹!f lþƧ5dž!f Ü ƯĂƵ ƧNjĞT ÜLJŏĂĞ5‡!f

.131 f ÜDż2008 ŎLjĞĂ!f LJĂLjĞ‡ /ùNj1428 Ĥơ!f ĂŘ Ü(4) þĹƞdž!f Ü(1) þþƵz!f ÜLJþƧŪf ÜĤkĞdž ĤƵdžĞƞ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ljRùNj Ґùnjllžσk LJökll!f ℓzdž ÞljσT!fĂ Þ!ÜÞ!f Ĭ!ϱ ljfÞzkö ýh Þσ!f ‖!R ÞljZ ϽdžÜf Ϩ pĂkö ÜĂ

ĭϽzùT!f ҮҐùσP!f Öù5 Þdžll‡!f ydž ýdžҐzk!f ĂNj ҚŭPfÞk!f ljRNj NöllZ Ollk Ґdž DžNjD" LJD Rϱ ÝÞdžll‡!f

Þ5ù Ţh ÞöϽҐù ưσ ÜÞöZҐdžknf ÜÞö5Ґlλ ÜÞöljöÞ :ҮϽҐTdž!f lÞÞzkdž ҚÜÜÞh ÞljĂσTdž Þdžll‡ ҐNjϽҐhkZҐh

.(1)"ҐnjzηϽdž ydž Þöljözk lϽTҐhdž Þpŭz Σ ϱdk ÞöÞҐZ Þdžll‡ σ15 Σö!Ă ÜÞdžҐZ

Ĭù!ϱ ljϽҐù‡5D ÞùdžηϽk Ö5 ϽZҐT!f NηfĂk ÞhĂzΤ ‖Ґljnj5 Þ!ĂnjϱlҐh Σö! ϽdžÜf LJD ĂÞhöĂ

Oöσù Ţ!f ýùdžҐzk!f LJdž NUj‡džk lÞöΤl!f ÞZҐljΤ ÞllσϽdž Ö5 Þljözdž ÞöϽlhz Ĭ!ϱ ШҐkσö Rϱ ÝҚҐdžll‡!f

Ґùnjkij‡džD Öù5 NùkҐljh! yưĂ Ö5 ϽZҐT!f Ͻlhzkö CҐljh Þöllдž Ŭϱ lÞöΤl!f ҐdžĂ ÜÞdžll‡!f ydž ýλdžÜfĂ

.LJözdž Þσ Ĭ!ϱ YҐljpЗZ! ŭhҐp ℓηҐkij Ґljöσzö Ĭkσ ÜҐnjh ÞlFŭ!f

:ŭfҐùϱkdž ýĂùlö Rϱ Ý(Þϱll!fĂ Ͻö‡5k!f) ҮҐk‡ ҮσҐΤ ¿Ͻöλ‡ ҚllϱΤ Þp lϽ‡5!f ljRNj LJD ÞηljĂ

Ґnjllöù ŢĂk Ư Ͻϱh ҚҐdžll‡ Ĭ!ϱ ҐljϽҐ‡5D DžηϽkij LJD ҐljIj‡dzö Ϩö‡ Þll‡Tdž ĂNj ÞhĂzΤ Ͻλ‡D ĂÞhö ҐdžĂ"

(2)."LJöϽPŭf Ĭ!ϱ

Þ ùöσh ÜϽùλIj!f LJùZ Ґnjh ÞϽ5ljö f ҐΤP Þϱ! ý‡ Ö5 ϽzTll!" Ĭlhk ÜϽdžD LJdž LJ‡ö ҐdžnjdžĂ

Ĭùll Ґλöσ Ґdzöp ÞҐlIj!f ts5kf Þl!Ă Ü(ϽzT!f Þϱ!) Ĭdžϱö Ґdž ÞĂηĂh ýĂl!f YҐσkϱdz!f LJdž Oh Ţö

(3) ."ĭ ÞҐz!f Dzŭ‡!f LJZ Ϩ llkPk Ök!f Nh ÞΤҐP!f Nkϱ! ϽzTll! LJD

ÜҐùΤҐP ℓzù ưĂ ϽzùT!f Ö5 RPdk Ґnjhö‡fϽkĂ Ґnjkf ÞϽ5dzh ÜÞϱll!f …." ù5 ‖!R Ĭll Ґ ĂĂ

Nù! LJĂù‡ö ýöù ŢD ϽZҐùT ý‡ LJϱ ýh ÜYϱσ5 fRNj Σö!Ă ÜÞΤҐP Þ5öUĂ IJ DzA LJdž IJ ĭ ÞdkĂ

---

(1) Ü1σ ÜLJҐljh! ÜҚĂϽöh ÜÖhϽz!f Ö5ҐlΛ!f ϽΛ‡Ͻdž!f Ü(YҐσP!f DzҐηϱlJf Ĭ!ϱ ýPÞdž) f lj!f ҚҐöljҐϱl! ÜÞdžσdž ÜÖhҐσP
.254 f Üdz1991

(2) ÜYҐùk‡ll! ÞùdžҐz!f ÞöϽ Ţdž!f ÞFönj!f ÜϽhη DzöσϽ!f ÞhZ .Þ :DzöÞlkĂ ÞdžηϽk ÜÞϱll!fĂ Ͻö‡5k!f Ü Þöη ÜLJöϽη
.227 f Üdz1992 Üσ.Þ ÜϽ Ţdž

(3) Ü1σ ÜϽù Ţdž ÜsĂϽùT!f ϽfÞ Ü(ÞöϽzùT!f lϽĂϽu!f Ö5 ÞϱfϽÞ) ϽzT!f Þϱ! ÜÞϱҐdžσ Þdžσdž Ü2öσll!f ÞhZ
.371 f Üdz1996/ùNj1416

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

NJkƒƨŏdždž LJŽĂ Ü ĭ ƨƨT!ƒ Ƥdžŋƨdž LJŽ Ƥ ŏƥơ!ƒ LJ‡džŏ DžX LJdžĂ ÜƤƷǁ!ƒ yďž ƒ ǴP!ƒ NǁdžǴƨk lƨĂƨ ư!Ǵu

(1)."Ƥ Ţ ǴP!ƒ ƤŏuĂǁ ǁŪƒ

Σ Ǵù ǁŪƒĂ Dźnjdž!ƒ ƨ Ţ Ljƨ!ƒ ŎNj UǴ5!Ūƒ LJƷ5 ÜƤŏƨƨT!ƒ Ƥŏǁdžƨ!ƒ ƨĂơdž ŎNj ǴLjǴ‡ ƒŘǫ Ƥǁ!ƒ LJǫ

ƨǴù‡5ŪǴu LJơùTk Ŏk!ƒ ýdžŋ!ƒ LJĂ‡kk ǴnjLjdžĂ ÜǴnj ư ƨu Ĭ!ǫ ǴnjdžǴ ư ku ǁ!ŘĂ ÜƤǁ!ƒ NŏǁƨZ Ĭ Ljuk ĭ Ř!ƒ

Ƥŏƨƨù T Ɣ!ƒĂp Ŏ5 Ŏlǁkdž!ƒ Ĭ!ǫ ýlLjŏ! ÜYƥudž!ƒ Ǵnju ƨdžŏ Ŏk!ƒ Ƥ ƒƥơŪƒ ǴǴŏŏƨdž Ɣǁơu ƨ ŏƒĂƨ!ƒĂ

Ǵnjǁŏ‡ùTk Ŏ5 ƨƨǴT!ƒ Ƥŏƨlu Ƨ‡ơkkĂ Ƥŏƨƨ!ƒ ƤuNjĂdž!ƒ ǴnjǁlŢk ƨƨǴTdžĂ Σŏǁơ LJdž NǁPƒƥu Ǵdž

NùŢLj Ĭù!ǫ ƥǴLjkùǁƒ IJ ƨƨǴùT ĭŪ IJ ĭƨƨT!ƒ Dźŋƨdž!ƒ ƨŏdžLj LJD yŏŏkǁLj ǴLjNj LJdžĂ ÜǴnjŋǴkLjǫĂ

ljƥù‡ďk Ǵùdž ƒŘùNjĂ ÜƥùơD Nùŏŏŏŏŏ NJ‡ƨǴTŏ Ŭ ĭ Ř!ƒ Nƥu ƒ ǴP!ƒ Ndźŋƨdž ƨƨǴT ý‡ LJǫ Řǫ Ý ĭ ƨƨT!ƒ

Dźùǁkŏ Ŏk!ƒ ƤŏuĂǁǁŪƒ ƒ ƒĂP!ƒ DźNjD LJdž (ĭ ƨƨT!ƒ Dźŋƨdž!ƒ) ƥƨĂ Řǫ" ÝƤŏƥơ!ƒ ƤŏuĂǁǁŪƒ KǴǁƒƨƥ!ƒ

(2)."ƨPć LJĂƥ ƨƨǴT Ǵnju

ƤùdžFǴp ĂD ÜǴùnjuŏ‡ƒƨkĂ ƤùŏĂǷǁ!ƒ KƒƥƨƷdž!ƒ Dźơŏ ƳǴk‡" Dźŋƨdž!ƒ LJD Ĭ!ǫ ƒ ǁPLj ƷuǁǴdždžĂ

(3)."ăƨPD KǴƒ5 ĂD ƤŏƨǴdžkŋƒ KǴlƨơ! ƤLjŏƨdž ơTǴLjdž Ĭ!ǫ ƨŏTk Ƥ Ţ ǴP ƤLjŏƨdž ƤǷ! KǴdžǁ‡

ƤùlŏlơĂ ÜǴnjkŏpƒƥ Ţ džĂ ÜNJUǴ5!D CǴlƤLjƒ lƥĂŋ LJdž NJkŏdžNjD ĭ ƨƨT!ƒ Dźŋƨdž!ƒ ƥdžkǁŏ ƒŘNj ĬǁƨĂ

ĭ ƨƨùT!ƒ ƳǴùơP!ƒ Dźŋƨdž ƥƥ Ţ u CƒƨŬƒ KƥƥƨkƳ ǴdžnjdžĂ ÜNJUǴ5!D ýŏǁơk Ƥơ Ţ Ă ÜNuơǴ Ţ Ƥuƨŋk

(4)."NuƨTkĂ NJkuĂ Ţ P ǴnjLjdž ƥdžkǁŏ Ŏk!ƒ NJkŏ Ţ Ă Ţ P Ĭ!ǫ ljǴukLjŬƒ lƨĂƨ ư ƥLjƨ Ŏlƨǁk ƨƨŏdžŋ ǴnjLjƷ5

---

(1) ÜDźĂǁƨ!ƒĂ Ƥ5ǴlƛƒĂ Ƥŏuƨƨǁ! Ƥŏuƨƨ!ƒ ƤdžULjdž!ƒ ÜLJ5!ƒĂ Ƥŏdƨ!ƒ LJdžŏ!ƒ Ŏ5 ƨ Ţ Ǵƨdž!ƒ ƨƨT!ƒ ÜLJŏƥ!ƒ ƨZ ÜýŏZǴdž ǁƒ

.241 ƒ Ü Dź1972 ÜƢ.ƥ Ülƨ NjǴ!!ƒ ÜƤŏuƨƨ!ƒ KǴǁƒƨƥ!ƒĂ Ƥ Ăơu!ƒ ƥnjƨdž

(2) ÜƨŋǴLj DźŏNjƒƨu ƨƨT Üƥƨǁ ƨŏƨT ÜƨǴŏŋ!ƒ .183 ƒ

(3) ƥ ÜƤŏǁLjĂk!ƒ Ƥŏƨ Ănjdžŋ!ƒ ÜƨTLj!ƒĂ ƤZǴuơǁ! Ƥŏ!Ǵdžƨ!ƒ Ƥŏƥ ư Ǵƨk!ƒ ÜƤŏuƥŪƒ KǴơǁơ Ţ dž!ƒ Dźŋƨdž ÜDźŏNjƒƨu ÜŎơk5

.336 ƒ Ü Dź1986 ÜƢ

(4) Ü(ƳǴƢP!ƒ DźǴŋǁƒ Ĭ!ǫ ýPƥdž) ƒ Lj!ƒ KǴŏLjǴǁ! Üƥdžơdž ÜŎuǴƢP .254 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Dźùηzdž!f ƘĞljĂ‡dž ŤŹZ Ƨ ĂpĂ!f ł ơĞh!f ýĂĞơŏ ţ Ü ł ơhdž!f fŘNj ƘĞơ5Ţ LJdž Ŏkdŏ Ğdž Ŏ5Ă

ŝŏƧƱ LJZ ýŏŹơk!fĂ ł ţfƧþ!Ğh IJ Ÿf CĞT LJǫ IJ N!ĂĞljkŏ ţĂ ÜŎZƧh!f DźŏơƧ!f þhZ ƧZĞTŹ! ť ƧzT!f

LJùdž Ƨùλ‡D Ŏùk!f ƘĞùdźŹ‡!f ƨƧhD ŤŹZ Ƨ ĂpĂ!f DźX ÜŦŏ!Ŭþ ýĂlơ ŤŹZ Ŧŏdžηzdž!f lþĞdž!f yŏƨĂk

.Ğnj!Ğdžzkţf

ùùùù! Ŧŏdžηzdž!f Ŧŏljh!f ŤŹZ ĞNjĞljŏƧηD Ŏk!f ŦŏFĞŢơŰf ŦspĂ!f ‖!Ř Ť!ǫ ĞljŹŹƱljdž LJĞ‡ þpĂ

NJùh DźùŹ‡k Ğdž YĂdžηdž ĂNjĂ ÜlƧdž (2775) ƘƧƧ‡k lþƧsdž (25) ŦŹŏŢơ!f ƘLjĞ‡5 Ülþŏ Ţp (99)

ŤŹŢ IJ ýĂţƧ!f DźŏUzk Ŏ5 ýλdźkŏ Üþơ!fĂ ť ƧĂzT Ƨ pĂdž Ŏ5 ƧĂþk Ŏk!f ÜƘfþƧsdž!f LJdž ŎZƧh!f

LJùZ ł ŏþơ!f Ŏ5 þFĞŢ!!f ljŘNj ‖ ƧkTk Ř ÝŦhƧĞlkdž LJĂ‡k þĞ‡k ƘĞ5Ţh Nh5ŢĂh IJ DźŹţĂ NŏŹZ Ÿf

ł þùơ ĞùdźĂ ÜNkĂZþĂ NkĞŏơ ŲLjfĂη LJdž ƨƧŏλ‡ þŢƧkĂ ÜNkfƨηzdž DźNjDĂ ŦŏŹŹP!fĂ ŦŏŹŹP!f NkĞ5Ţ

ł ŏþùơ LJdž ‖!Ř yfkŏ Ğdž LJZ ĩŭ ư5 ÜŦ5Ğ‡ Σ ĞLj!f Ť!ǫ ƨŏhLjĂ ŬĂţƧ NJFŏηdž þzh LJĞţLjŬfĂ Ư Ƨū!

.NkĂZþ lƧŢLj Ŏ5 DźNjƧĂþĂ IJ DźnjŏŹZ N!f LJfĂ ư Ƨ IJ NkhĞơŢ LJZ

Ŏk!f ƧZĞT!f ƘfþƧsdž þŏþơk ŤŹZ ljþZĞţk ŦŹŏţĂ ĞnjŹzη ŦŏFĞŢơǫ ŦlŏƧƱ ŦlơĞh!f yfkf þpĂ

.(1) ť ƧzT!f ƧZĞT!f DźĞZ Dźnj5 ŤŹZ þZĞţk ‖!Řh ŎNjĂ ÜljƧzT Ŏ5 ƨƧŏλ‡ ƘƧƧ‡k

ť ƧzT!f Dźηzdž!f CĞŢơǫ Ŏ5 þZĞţk ŦŏŹŹdźZ ƘfĂƱP LJdž ŦZĂdžηdž ŤŹZ DźĂlk ŦlŏƧƱ!f ljŘNjĂ

:Ŏ!Ğk!f Ăơŭ!f ŤŹZ ‖!ŘĂ ÜŎZƧh!f ăþ!

.ŹŏƧzT ŹŢLj (99) ĞNjþþZ Ɛ!Ğh!f ÜŎZƧh!f f ĂŢLj yŏdžη CĞŢơŰf ýdźT -

CfþùLj!f Ƨ ĂƧơĂ ÜljCĞdźţDĂ DźĞnjskţŬf Ƨ ĂƧơĂ ÜƧη!f Ƨ ĂƧơ ŦŏFĞŢơŰf ljŘNj ýdźTk Dź! -

.ĞnjŹ‡ĞT ĞdźĂ ŦPţĞLj!f Ƨ ĂƧơ!fĂ ýĞz5ŪfĂ Ƨ ĂƧU!f Ư zh fŘ‡Ă ÜĞnjnjhĞT ĞdźĂ

---

(1) ÜŎηĞLj DźŏNjfƧhǫ ƧzT Üþzţ Ƨ ŏƧT ÜƧĞŏη!f .191 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŧùŬ5! ý‡! ĭƧzT!ƒ ýĂ!þdž!ƒ NhwŤk ĬŬZ ƨŏ‡Ƨk!ƒ yďž Üŧŏ!Ŭþ ýĂlơ ĬŬZ UŤ5!Ŭƒ ŘdžŬ!ƒ -

:ŎkŬƒ ýĂþŋ!ƒ LJdž LJŧhukŏ Ťdž‡ ‖!ŘĂ ÝþơƒĂ!ƒ ýlơ!ƒ UŤ5!D LJdž

hwŤƨdž‖Ɛ	ưƒƨ‖ŬƐ ơơY	üƨΘ‖Ɛ	ƒĭŧþŧ‖Ɛ
%50.55	1403	LJŏþ!ƒ	1
%25.72	714	ŧzŏhwƵ!ƒ	2
%9.72	270	LJƒþŋĂ!ƒ	3
%6.73	187	DĭŭZŬƒ	4
%3.63	101	ΣƒĂơ!ƒ	5
%2.16	60	ƨŭPŬƒ	6
%1.44	40	LJdžƨ!ƒ	7
%99.95	2775	YĂùùùùùùùžŋdž!ƒ	

ýĂùlơ (7) ĬùŬZ ŤùnjzŏƨĂk ăƨŋ þp ŧlwŤ‖!ƒ Řƒþƨƨdž!ƒ ŧŬŏŢơ LJD ýĂþŋ!ƒ LJdž Ơưkŏ

DĭùŬZ Uùƨ! Řùơk yưĂkĂ ÜŤnjk!ŬŬþ ƵhkƨŘk ŘŤdžŬ‡!ƒ LJdž ŧZĂdžŋdž" ĂNj Ŏ!Ŭþ!ƒ ýlơ!ƒĂ Ýŧŏ!Ŭþ

Ŏùk!ƒ ŘŤù‖ƒƨþ!ƒ ƨùλ‡D Ťnjŏ‖Z Řŋƨþ Ŏk!ƒ ŧŏƵdžj!ƒ ŧlŏƨƵ!ƒ ŧƨ!ŤPdž Ťljŏdkƨ D ŤLJLJD Ŭƨ Ü[1]"Ťnjzdžŋŏ

Ťùdž Yù‖ơw ŧùwkƨdž ĭĭlơ ĭĭlơ ŧŏ!Ŭþ!ƒ ýĂlơ!ƒ Řƒþƨƨdž ýŏŬơk ŎNjĂ Ü ĭƧzT!ƒ Dĭŋzdž!ƒ Ř‖ƨþ

ŘŤùdžŬ‡!ƒ) ĬdžŬ‖ŏ Ťùdž ýlơ ý‡ LJdž ƨŤŏkPƒ Ĭ!ƨ Ĭz‖ŏ5 ŧơw!ƒ ƒŘNj ŤdžD ÝŘƒþƨƨdž!ƒ LJdž NŬkLjdžưk

Ü ĭƧzùT!ƒ YĂù ưĂdž!ƒ ĂD ÜƨZŤùT!ƒ Yƒþwƨ ŤŏŤLjλ Ŏ5 þþƨkk Ŏk!ƒ ŘŤdžŬ‡!ƒ Ťnjw þŢlŏĂ Ü(ŧŏơŤkƨdž!ƒ

ŧùlŏƨƵ" ŎNjĂ Ü[2]ŧŏƨzT!ƒ ŧwƨŋk!ƒ ƨdžZ Ĭ!ƨ ŧơŤw!ƒ þĂlk ÓŏkŤƨdž LJĂ‡k LJD OŬŢk Üŧŏ!ŤZ Y‖Ljw

ŎùwþŬƒ ƒ Ljù!ƒ ƨƒĂùƐD ƨwù‖ Ťnjw þŤlLj!ƒ Ưzw ýĂŤơ Ŏk!ƒ Ü[3]"ŎƒŤŢơŬƒ ýŏŬơk!ƒ ƨƨƵ LJdž

---

(1) Ü‖ƨùŢdž ÜlƨNjŤù!!ƒ Üƨƨ‖T!ƒ CƒƨNjƨ ŧwk‡dž Ü(ŧŏwĂŬ‖D ŧ‖ƒƨþ) ŎwŤT!ƒ Dĭ‖Ť!ƒ ŎwD ƨzT ÜƯĂZ þŏƨ5 Üƨþŏơ
.39 ƒ ÜDĭ2002/ùNj1423 ÜƵ.þ

(2) ÜƵ.þ ÜŧpƨŤùT!ƒ ÜLJƨƨù!ƒ DĭĂŬZ ŧ‖‖dž ÜŎwƨz!ƒ ƨzT!ƒ þlLj Ŏ5 ĭĂŏLjw!ƒ ŎwĂŬ‖Ŭƒ ljŤŋkŬƒ ÜLJŤLjþZ ÜDĭ‖Ťp
.260 ƒ ÜDĭ1992 /ùNj1412

(3) .39 ƒ ÜŎwŤT!ƒ Dĭ‖Ť!ƒ ŎwD ƨzT ÜƯĂZ þŏƨ5 Üƨþŏơ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƧkƒĂùk Ɨhùɭlj YĠskƧƒ" ýƶɳk ĠnjŁjĂǂ! Ġnjư5Ƨŏ ÜƧŏkĠsŏƧ ĂNjĂ ÜLJŏŏĂŏLjh!ƒ Ư ƶh LJĠǂ LJǫĂ ÜNƵƶhdžĂ

ƧƵĂdžɳdž ƧɭƒƧƥ LJĂƥ ƶŏ5Ġǂ ljƒƧŏ Ŭ Ġdž ĂNjĂ Ü(1)" ƒ Lj!ƒ (OŏkĠsdž) LJŏĂǂk! ƶŏ5Ġǂ ƒ Lj!ƒ Ŏ5 ƚĠdžĂǂ!ƒ

.ƧŏhƒƧkdž ƧŏhĂĂɭD ƚƒƥơĂ Ġnjs Ţ Ăh ƚĠdžĂǂ!ƒ

Ĭù!ǫ ƗùdžĂǂ!ƒ ĬpƧk NhɳĂdžh ĭƦ!ƒ Σ Ġŏldž!ƒĂ ÜƧdžĂǂ (25) ƧŏơĠksdž!ƒ ƚĠdžĂǂ!ƒ ƥƥƶ ƩĂh ƥpĂ

ƥƥùƶ Ŏù5 ĠnjŁjŏh Ġdžŏ5 ƚkĂĠsk ƥpĂ Ü(2)ȶĂ5 ĠdžĂ lƧdž (30) ĠNjƧƒƧǂk ĂNj Ü(ŏĠksdž!ƒ ƧdžĂǂ!ƒ) ƧhkƧdž

ĠùNjƧƒƧǂk ƚƒƧùdž ƥƥùƶ YĂdžɳdžĂ ÜlƧdž (167) ƥƥƶ!ƒ Ĭ!ǫ ÜlƧdž (30) ƥƥƶ!ƒ LJŏh ƥĂƧĂ!ƒ ƚƒƧdž

ƧƶùT Ŏù5 lĠù Ţơdž!ƒ ƚĠdžĂǂ!ƒ ƧƒƧǂk! ŎĂ Ţ Ŭƒ ƥƥƶ!ƒ LJdž (%9.1) ƧhɭLj ýλdžk ÜlƧdž (1220)

.(13.354) ŎƶƧh!ƒ

ýùǂ Ŏ5 ÜýpŬĠ5 ƶƶĂŏT Ƨλǂŭƒ ÜĠnjƶĂŏT ƧɳƧƥ Ɣɭơ Ɨơh!ƒ Ŏ5 ƚĠdžĂǂ!ƒ ljƦNj ƔkƧƒɭĂ

Ĭùljƶdž!ƒ ƥùLjƶ Ƨùlŏ Ă ƶŏ!ŎƥƥĠs!Ŭƒ ljƦNj IJ Ĭ!Ġƶk Ÿƒ ĠĠT LJǫ IJ Ɨơh!ƒ ýƦơŏɭĂ ÜŎ!ŎƥƥĠ ýlơ

ƧŏùTŏĂ ÜƚĠùŏhŬƒ Ư ƶhh ƥĠnjTkɭŎƒĂ ÜUĠs!Ŭƒ ljƦNj Nŏ5 ƚƥƧĂ ĭƦ!ƒ ĭĂƶĂ!ƒ ȶĠŏɭ!ƒĂ ÜŎdžɳƶdž!ƒ

ýĠdžƶkùɭƒ ƚƒƧùdž ƥƥùƶĂ IJ ƥɳĂ LJǫ IJ ƧƥƒƧk!ƒĂ ƶŭλdž ƥĠư k!Ġǂ ÜƦŏ!ŎƥƥĠ!ƒ ƚĠƥŭƶ!ƒ Ư ƶh Ĭ!ǫ

ÜƦùŏƶĠɳdž!ƒĂ Ɨùơlŏlơ!ƒ ĠnjŏŁjĠƶdž Ŏ5 UĠs!Ŭƒ ýĠdžƶkɭƒ LJŏh LJǂdžD Ġdž ȶƦƧŏĂ ÜlƥơƒĂ!ƒ ƦUsĂ! ƧƶĠT!ƒ

ĠùNjƥƒƧ5ǫĂ ĠùnjƶdžɳĂ ĠùNjƧŏǂLjkĂ ĠnjŏƧƶk ƦŏơĠLj LJdž UĠs!ŬĠh ƦĂƶkdž!ƒ ƚĠUơŭdž!ƒ Ư ƶh ýɳɭŏĂ

.DĠdžkNjŬĠh lƧŏƥɳ!ƒ ƚĠUơŭdž!ƒ LJdž ĠNjƧŏƩĂ

IJ Ɨùơh!ƒ YĂư Ădž IJ ŎƶƧh!ƒ ƧƶT Ŏ5 OŏkĠsdž!ƒ ƚĠdžĂǂ!ƒ yŏƨĂk LJdžư kŏ ŎkŬƒ ýĂƥɳ!ƒĂ

.OŏkĠsdž!ƒ ƚĠdžĂǂ!ƒ ƧƒƧǂk LJdž ýlơ ýǂ NLjdžư k Ġdž lƧλǂ Ɣɭơh ƗhkƧdž Ɨŏ!ŎƥƥĂlơ Ŏ5

Üȶùdžƥ ÜŎhƧƶ!ƒ ƔĠkǂ!ƒ ƥĠơkƒ ƚƒƧĂTljdž ÜŎhƧƶ!ƒ ƧƶT!ƒ Ŏ5 ƒ ĠLjk!ƒ ƚĠŏlɳk ƔƒĠƩ!ƒ ƒ Lj!ƒ Üƥdžơdž Dƒƨƶ (1)

.20 ƒ Ü2001 ÜƵ.ƥ

NLjǂ!Ă ÜLJŏƶdž ŎdžĂƶ ƧĠŏƶdž! yưPŏ Dƒ! ÜƦŏơĠksdž ƦdžĂǂ Ƨŏ Ţk! lƧdž (30) ùh ƦĂdžǂ!ƒ ƧƒƧǂk! ĬljƥŬƒ ƥơ!ƒ ƥŏƥơk (2)

.ƚĠdžĂǂ!ƒ ƥƥƶ ƥƒƥƨŏ5 ƒ lljŏ LJD LJǂdžŏĂ ÜƚĠdžĂǂ!ƒ ƥƥƶ ýlŏ5 ƥƒƨŏ LJD LJǂdžŏ Ŏư ƒƧk5ƒ ƥŏƥơk

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

hø øĞ ƨ dž‖ε	Ƒljƥε ƥ ǀ ǂ	l εƥDŽ σqqY	ŋĭǂƒƨDŽ‖ε	l ƒDŽ≠ǀ‖ε σqqY	üƨΘ‖ε	ƒ ĭǂƥǂ‖ε
44.60	544	9	LJŏƥ!ƒ	1
12.62	154	4	ǂƶŏhƵ!ƒ	2
11.96	146	3	LJƒƥŋĂ!ƒ	3
10.08	123	2	ƨ ŭ PŪƒ	4
7.86	96	2	Dŭ Ƶ Ū ƒ	5
7.37	90	3	Σ ƒĂơ!ƒ	6
5.49	67	2	LJdžƨ!ƒ	7
99.98	1220	25	7	YĂdžŋdž!ƒ

ljƦùNj ƨƒƨù≠k ƚƒƨùdžĂ ÜǂŏơĞkƨdž!ƒ ĞnjkĞdžÜ≠ ƥƥƶĂ ýĂlơ!ƒ CĞdžŋD Ơư Ăŏ ƨhĞŋ!ƒ ýĂƥŋ!Ğ5 ƚƨƥ Ŏùk!ƒ ƚĞdžÜ≠!ƒĂ ýĂlơ!ƒ ‖ÜĂk LJƶ lƨŋĂdžĂ ǂzŏƨŋ ǂơdž! ĞljŏƵƶzŏ ‖!ƦhĂ ÜƠŏkĞƨdž!ƒ ƚĞdžÜ≠!ƒ ĞùljƥĂlk ÜǂdžUljdž ǂŏŋnjljdžĂ ǂŏdžÜƶ ǂlŏƨƵhƵ ĞnjkŋƨƥĂ ƚĞdžÜ≠!ƒ ŎÜƶ ƨĂpĂ!ƒ LJƵ5 DŽĂ LJdžĂ ÜĞnj≠ÜƵ5 Ŏ5 NJùŋdž! Ğdž ý≠h ljƨƛk ăƥdž ǂ5ƨzdžĂ ÜNJkŎĞƨ5ljƒĂ ŎƶƨhƵ! ƨĞ≠5D CŭŋkŋŎ Ü‰ơĂưĂ ƨƛ≠D ƨĞ5c Ŏ!ǫ ýĂĞơljŋ Ğdž ƒƦNjĂ ljƨĞƨTD Ŏ5 ‖!Ƨ Dŭŋƨk ƨŏ≠Ă ÜljƥƒĞŢp Ŏ5 Ğnjŋ≠Z Ŏk!ƒ ǂƒƥơŪƒ ƚĞŏƵƨdž LJdž .ǂdžƥĞl!ƒ ƚĞơ5Ţ!ƒ ƨĂƵŋ Ŏ5 NJljZ ǂhĞŋŪƒ

:Džĭǫ‖ε üƨΘ **-1**

Ƨǫ ÜŎùƶƨhƵ!ƒ ƨĞƨùTŪ ǂùŏ!Ŭƥ!ƒ ýĂlơ!ƒ LJdžư Ĭ!ĂŪƒ ǂhkƨdž!ƒ ǂŏljŏƥ!ƒ UĞ5!Ūƒ ýlơ ýkơŏ ǂùƵhƨƨkdž!ƒ ƚĞùdžÜ≠!ƒ LJdž ƥƥƶ ýlơ!ƒ ƦNj ƚơk ylkĂ Ülƨdž (544) ýlơ!ƒ ƦNj ƚƥƨ5dž ƚƨƨ≠k ÜLJŏƥù!ƒ ÜYljƦù!ƒ ÜyƵ5ùT!ƒ ÜýĂùŋƨ!ƒ ÜŎhljƒ Ülŭ Ţ!ƒ Üăƥnj!ƒ Ü(Ÿƒ) ǂ!ŭŋ!ƒ U5!) ŎNjĂ Ü‰ŏ!Ŭƥ ƚƥƨùƨ5dž!ƒ ƨùƛD LJŏùhlj LJD ýlơ!ƒ ƦNj LJdž ĞljƥƨDĂ Ü(ƠŏkĞƨ5dž!ƒ ƚĞdžÜ≠!ƒ) ĞnjŏÜƶ ĞljlÜƵD ƥpĂ Ü(Yƨƨƨ

ƷùŇňŏ ĞùnjňŭĂ ÜŎňţŬƒ Yƒţňŭƒ ŧŏŇďžŻ NŏŇŻ ŎĽţňŭk ŏŘ!ƒ ΣĞŲŬƒ ĮţƢ5ďž!ƒ LJĂ‡ Þ!ƢŏĂŢkĂ ĶĞŏơkŲƒĂ

:ŎkŬƒ ýƒĂĽţďž!ƒ ŎŇŻ ĶĞďžŇ‡!ƒ ljŘNj ŲŏkƢk ŎkăŏĂ [1]ýĞďž‡!ƒĂ DŏĞďžk!ƒ ýơƒƢďž LJďž ŧŇơƢďž ƒ Lj!ƒ

:(ŶƐ) ňllúШllƐ ư2ll -c

ýĂùlơŇ! ŧùŏơĞkšďž!ƒ ĶĞďžŇ‡!ƒ yŏďžη LJŏňŭ ŎŘ!ĂŬƒ ŧňkƢďž!ƒ ĶĞλďžďž LJŏţ!ƒ UĞš!D ýlơ Ř!ę ŎďžkĽţŏ

Ü ƒ ùĽj ýù‡ Ŏ5 ĶƒƢďž (3) ŎŇŻ ţŏƨŏ ŬŲĂkďžňŭ ÜŲƢďž (84) ŎŻƢňŭ!ƒ ƢĞzTD Ŏ5 ƢƢ‡k ţpĂ ÜŧŠĞ‡

ƢƒƢù‡k LJďž (%13.68) ŧňŲĽţňŭĂ ÜLJŏţ!ƒ ýlơ Ŏ5 OŏkĞšďž!ƒ ĶĞďžŇ‡!ƒ ƢƒƢ‡k LJďž (%30.70) ŧňŲĽţňŭ

IJ llnj!ę IJ N!Úƒ IJ Ŏnj!ę IJ Ÿƒ) ŎŻƢňŭ!ƒ ƢzT Ŏ5 ĮţƢƒĂ!ƒ ƷŏŢ!ƒ ƨƢňŭDĂ ÜŧďžĞŻ OŏkĞšďž!ƒ ĶĞďžŇ‡!ƒ

ÜýùηĂ ƨŻ Ÿƒ :N!Úƒ ÜN!ŏ" ŧŽŇ!ƒ Ŏ5Ă ÜƷŏŢ!ƒ ljŘNj LJŏňŭ ţFĞŲ!ƒ UšŇ!ƒ (Ÿƒ) ŧ!ŭη!ƒ Uš! ţzŏĂ Ü(Ÿ

ŽFŏùT ƢùďžŬƒ LJďž ƷňŭĽj LJ!Ă Ü[2]"...Üŧnj!c yďžη!ƒĂ ÜljŘPkďž ţĽjŻ N!ę ŽţĂňŭzďž NŭĽjĂţ LJďž ŘPkƒ Ğďž ŷ‡Ă

ljƢŏùŲ Ğďž ll!Ř Ŏ5 ĞĽţňŭơĂ ÜŎ!ĞzĶ Ÿƒ ĶƒŘ Ŏ5 LJĂŏĂŽŇ!ƒ NňŭĶ‡ Ğďž Ř!ę ŽFŏT Ł2ŏơŲj ÜĞĽţňŭĶ‡ Žďžnjďž

llƢĞùTŏ Ŭ NŭĽjďž ƢƢZD ŧ5Ƨzďž ŬĂ ÜDŏŲƒ NňŭŇďž‡ Σŏ! DŏŲƒ ƒŘNjĂ" :ýĂlŏ Ŗę ÝŸƒ DŏŲƒ Ŏ5 ŎηĞηƨ!ƒ

[3]."Nŏŏŏ5

Ư Ƨzďž Ŏ5 (Ÿƒ) ŧ!ŭη!ƒ Uš! ýďžzĶŲƒ ŎŻƢňŭ!ƒ LJD ţηŏ Üýlơ!ƒ ƒŘNj ĶƒţƢšďž Ŏ5 ýďžďkďž!ƒĂ

ĞùďžĞŻţ!ƒ ŧŇŇďžD LJďžĂ ÜNŏňŭŻ CĞĽţĂ!ƒĂ NơţďžŎ5 ŇĽţĞŏơDĂ IJ DŏňŭŲĂ NŏňŭŻ Ÿƒ ŎňŭŲ IJ ýĂŲƢňŭ! ljCĞŻţ

[4] :N!Ăţ Ŏ5 ljţηĽj

ĞňnjùŦ ĞďžùŲ!ƒ ŧùšD ÿùŏňŭ!ƒ Ŏù5 ĶηnjĶňƒ ĞďžĂ ŧƢĞùT ŦŘĞùďž ŇŸƒ llùŏňŭŻ ŎňŭŲĂ

---

(1) ƒ Ü‡ηĞšP LJňƒ ƢzT Ŏ5 ŧŏĽjƢl!ƒ ĮţƢšďž!ƒ Ü ƯĂŻ ƢNjĞT ÜLJŏĂĞš‡!ƒ .131

(2) ƒ ĮţĞďž ÜŲƢz!ƒ LJĞŲ! ÜƢĂUĽjďž LJňƒ (N!D).

(3) ŧŲŲďž Ü llƢĞňďž!ƒ LJŏŲơ!ƒ ţňŻ .ţ ŧŏlơk ÜŸƒ CĞďžŲD ŧĞlkTƒ ÜŧĞơŲę LJňƒ LJďžơƢ!ƒ ţňŻ DŏŲĞ!!ƒ ĂňD ÜŎηĞηƨ!ƒ

ƒ ÜDŏ1986 ÜùNj1406 Ü2Ŭ ÜLJĞĽţňŭ! ÜĶĂƢŏňŭ Üyŏƨ‡Ăk!ƒĂ ƢTĽj!ƒĂ ŧŻĞňŭŬŇ! ŧ!ĞŲƢ!ƒ .23

(4) ƒ ÜŎŻƢňŭ!ƒ LJƒĂŏţ ÜŎŻƢňŭ!ƒ .17

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJùdž lþùƒG5 ŮĂ ÜŦŏƒGƵþ!f ƆŏŢ!f ljRNj ýλdžh ŦƒöŇdž Ŧơ̂h!f ĭþŏ Ƙơk ŦzpƒĂ!f ƒ ĂŢlj!fĂ

.ĜNj2ƒ2ŦƒĂ

(1) :NJ!Ăp ‖!Ŗ LJdžĂ ÜĈĜljĂ!fĂ Θþdž!f ŧĜŏŢ Ŏ5 (Ÿƒ) Ŧ!ŭŋ!f U5! CĜŋĂ

ÞùŇŦdž ŧĜùù5Ŭƒ Ĭùù̂Z 2Ăùùljh Ădžùù̂Ţk Ŧùù̂5ć Ƀùùŏƒ ĜùùŢdžT Ÿƒ NJùùh Ĭùù̂kD

(2) :NJ!Ăp ‖!Ŗ LJdžĂ ÜDžŢ!!f ŧĜŏŢ Ŏ5 IJ ĜưŏD IJ CĜŋĂ

Ŏùù̂ljfþ ŮĂ ƒƒ Ĝùù̂p LJùù̂dž þùù̂džơD ýùù̂λdž‡ ƙƵzùưĂ ŮĂ Ĭùλ̂ljD Ƙùù̂džơ Ĝùù̂dž ÿƒĂ

ĭŖù!f ŧ!ĜùP!Ĝh ŎljĜùơĂƵ!f ŧ̂zk!f Ĭ!ŋ ŎƵƵh!f ăþ! U5ŇŇ!f ƒRNj YĂŏT Ŏ5 Ŷh!f yŋƵŏĂ

ÜNJù!ĜPĂ þùhz!f LJŏùh Ŧ̂Ţ!f ŧdžZ 2ĂŢŏ! NJŢĂŢlj ýŭP ŶƵŢkŏ ŖPDĂ ÜΣĂ5ljf NŏŇZ Ƙ̂hŋ

Ĝùnjŏ̂Z DžĂlŏ ŦŏƵNjĂŋ Ŧlŏlơ Ĭ!ŋ ĜljþĂlŏ ƒƵŏdžkdžĂ Ĝdžnjdž ƒþzŇ ýŢdkdž!fĂ 2ƵĜŋ!f Ŷơ!f fRNj ý‡TĂ

.Ĭ!ĜzkĂ NljĜơh Ţ Ÿƒ þĂŋĂh ŧơ!fĂ ŧ̂ƵŏdŽ!fĂ ýdžĜ‡!f LJĜdžŏŬƒ Ŏ5 ýλdžkk Ü2ŏljơ!f ĜljljŏÞ

:ŶŭTŇ - f

ŎùZƵh!f þùljZ ƙƵùŧk Ŗ ŶLJŏÞ!f ýlơ ƙĜdžŇ‡ Ŏ5 ŦŏljĜλ!f Ŧhk2dž!f Ŏ5 Ŧdž̂‡!f ljRNj ƙCĜŋ

ƠŏkĜ5dž!f ƙĜdžŇ‡!f 2ƒ2‡k LJdž (%12.68) Ŧĥljh Ü ƒ lj ý‡ Ŏ5 ĜhŏƵlk LJŏk2dž ƵŢĂkdžh ÜŇŇdž (43)

ƆŏùŢh ƙ̂dżkùŢf þùpĂ ÜŦdžĜZ ƠŏkĜ5dž!f ƙĜdžŇ‡!f 2ƒ2‡k LJdž (%5.65) ŦĥljhĂ ÜLJŏÞ!f ýlơ Ŏ5

ŧkTdž!f LJD ŦUơŭdž ydž (Ĭ̂Ţdž IJ ĜljŏŇŢ IJ lŭŢ IJ fĂ̂Ţ IJ ŷŢ IJ Ĭ̂Ţ) Ŧ5ŇkPdž ƙĜlkTdžĂ

ƙĜpĜŏùŢ!f ŶŢơh Ŧdž̂‡!f ƙŬŬÞ ƙZĂljk ÞpĂ ÜÞÞz!f fRNj LJdž 25ĂŬf ŶŏŢlj!f NJ! (Ĭ̂Ţ) Ŏ̂z5!f

Ü(ÞĂŋùŢ!fĂ YĂ‡2!f :ĭD) lŭŢ!f Ĭ̂Z ýÞk ÞpĂ ÜĈĜZÞ!fĂ ÜŦdžơƵ!f Ĭ̂Z Ƙ!Þ5 Ĝnjŏ5 ƙÞƵĂ Ŏk!f

NJù!Ăp Ŏù5 Ŧdžŏ2‡!f ŦŏŬf LJdž ĜŢĜhkpf Ŧdžơ2!f Ĭ̂Z Ŧ!ŬÞŇ! (Ÿƒ) Ŧ!ŭŋ!f U5! Ĭ!ŋ ƒƵŏλ‡ ƙŏùơDĂ

ýŏŇhĂ Ü(56 :ŶƒƵơŬƒ) (إِنَّ اللهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيهِ وَسَلِّمُوا تَسلِيماً) : Ĭ!Ĝzk

---

(1) ƒ Ü ŎƵƵh!f LJƒĂŏÞ ŎƵƵh!f .70

(2) ƒ Ü ŧhĜŢ!f yŋƵdž!f .214

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜlþƧùsdž!f ljRnjh sllzkdž!f ljƧzT DžUzdž Ŏ5 ƧdžŏƧ+!f ƦŏŬf ĭþNj ĬllZ Ŏưdžŏ ŎZƧhl!f þηlj ýdžăk!f LJdž Ÿf LJùdž lŭùŢ!fĂ ...þĂηl!fĂ YĂƧ!f :IŭŢ!f" :ƧĂUljdž LJhf ýĂlŏ lþƧsdž!f ljRNj 2ŏƧzk Ŏ5Ă :Ŏùhf2ZŪf LJhf LJGp ÜNŏllZ NJFGljĂ LJlơĂ Nl! NkdžơƧ :Nl!ĂlƧ ĬllZ Ÿf lŭŢĂ Ü...ƦdžơƧ!f :Ĭ!Gzk þĂηùl!fĂ YĂù+Ƨ!fĂ DžGŏl!f :LJη!fĂ ΣljŬfĂ Ƨ+Fŭdž!fĂ LJŏpĂllPdž!f LJdžĂ ÜƦdžơƧ Ÿf LJdž lŭŢ!f lþGùhz!f ŎùNjĂ .. .:ƧùŏλŪf LJhf ýGp ÜŎŏhlk!f DžfĂnj!fĂ ƧŏƵ!f LJdž IŭŢ!fĂ ÜŎŏhlk!fĂ CŒZþ!fĂ Ƨùzll!f Ŏù5 Gnjllù Ţ D :ýùŏpĂ ÜGnjFfƨη D Ưzhhu Kŏdžlƨ5 ÜCŒZþ!f Ƨzll!f Ŏ5 GnjllŢfĂ ÜƦŢĂŢPdž!f

(1) ."DžŏUzk!f

(2) :Nl!Ăp ll!R ýGλdžĂ ÜŒsllƨ ƠưĂdž!f Ŏdžηzdž!f GNjGljzdž LJdž WƧPk Dž! GNjþηljĂ

ýÜùùllžηŏ fĂllùùùfŢ Ƨùùùŏllz LJĂllùùùlƨdž!f llùùƦŭdžŏ Ŏùù5 ŸŸf llùùŏllz ĬllùùfŢ fþùZ ÜGnjzưfĂdž yŏdžη Ŏ5 lƧ+lj KCŒη GdžljgĂ Ƨ5Ƨzdž KŒk Dž! (lŭŢ) ƦdžllƦ LJD Uơŭdž!fĂ Ƨùƨ Ăd Ŏù5 Ƨùdžll+!f CŎùηdž Uơllj Gdž+ ÜDzZŪf Y!Gz!f Ŏ5 Ƨŏllz5 KGpGlkTGhu KþƧĂ GNjþηlj ll!R ŎùNjĂ ÜŎùZƧhl!f þFGùŢp DžUzdž Ŏ5 KþƧĂ þpĂ Ü(ƦŏFGZþ!f ƦdžkGP!Ghu) ljGljŏdžlD Gdž Ŏ5 ÜþFGŢl!f .ƦdžGZ ljƧzT Gnjhu Dzlk D lƧNjGU

:njqNJll3 - Ƨ

(43) KƧƧù+k Rg ÜLJŏþù!f ýlơ KGdžll+ LJdžư ƦA!GA!f Ƨhk Ƨdž!f ĬllZ Ƨdžll+!f ljRNj KRĂơklf Ŏù5 OŏkGsdž!f KGdžll+!f ƧfƧ+k LJdž (%11.76) Ƨhlljhu Ü f lj ý+ Ŏ5 GhŏƧlk LJŏkƧdž ƵlĂkdžhu ÜlƧdž Ƨŏdžùlŭf GnjkGlkùTdžhu KCŒηĂ ÜƦdžGZ OŏkGsdž!f KGdžll+!f ƧfƧ+k LJdž (%5.24) Ƨhlljhu ÜLJŏþ!f ýlơ ĭ þGùnj!f IJ GljfþNj IJ ăþkNjf IJ ÞGNj IJ ĭ þnjŏ IJ ăþnj!f IJ ƦŏþNj IJ ăþNj) :ŎkŬf Ăơlj!f ĬllZ Ƨŏllzs!fĂ ÜƵƧfƧùƧ+k Ƨλ+Ūf (ăþnj!f) lþƧsdž þƧkĂ Ü(GljþNjf IJ ĭ þknjk IJ GljkfþNj IJ Gnjŏþ GNj IJ ƦŏfþNj IJ ŎkŏfþNj IJ

(1) (ŭŢ) lþGdž ÜYƧz!f LJGl! ÜƧĂUljdž LJhf.

(2) ÜŎZƧhl!f LJfĂŏþ ÜŎZƧhl!f f 121.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Dżnj5ŘZĂ lţĠłZ ƧŇŢłł ĭ Ţ!f ĂNj :ƧŏżŰf LJłf ýĠp ĭ ţĠnj!f :NŁjĠơłţ Ĭ!Ġzk Ÿf CĠdžţD LJdž" Ţ3ł!f Ŏ5Ă

...[1]ţĠŢŘ!f ĂNjĂ DżŭŬ!f ţ ư ăţnj!f :ljţŏţ LJłf Ü...NłkŏłĂłƧłł fĂŘŽţD Ĭkơ Nłk5Ƨzdž ŧŏƧƱ

ĠNjţùŋłj5 ÜyƱĂdž LJdž Ƨżł‡D Ŏ5 (ăţNj) lţƧŧdž!f ýĠdžzkţf ƒ ĂŢłj!f CfƧłkţf LJdž Ʊơŭdž!fĂ

(2) :N!Ăp ‖!Ţ LJdžĂ ÜŎdžŋzdž!f ĠNjĠłjzdžł Kŭdžzkţf

łŧfƧĂŰfĂ łKùùùłłŭj!fĂ ĬùùùŢơ!f ţţţùùùŽ ăţùłłj!f łżùŽŽ Ġùŏ ŰŸf ĬłłŢ ‖łŏŽŽĂ

(3) :ŎŽƧł!f ýĂp Ăơłj Ŏ5 Ü(Ÿf) Ţ!ŭŋ!f Ʊŧ! Ĭ!ş Ţ5Ġ ư dž Ţdžł‡!f ljŘNj KţƧĂ Ġdž‡

fƧùùùłłĂ fƧŘ LJùùùdždž Nùùùłłł‡ŏPĂ Ġùùùnjŏ5 NłłĂŧùŢĂ ĠŏljţùŢ!f Ŏùŧ5 Ÿf łłùŏfţNj

Ơŏùư Ăk ŧĠŏţ Ŏ5 (ýŭư!f Üăţnj!f) LJŏkţĠ ư kdž!f LJŏkƱŧł!f LJŏłł IJ Ġ ư ŏD IJ ŎŽƧł!f LJƧpĂ

(4) :N!Ăp Ăơłj ÜłĂŽţ!f Ŏ5 Ü- Dżł‡ţĂ NŏłłŽ Ÿf Ĭłł‡Ţ IJ Ŏłłj!f JNnjljdž

Ġłłùù Ţ!f łłùùłłzŏ LJùùłłž łùùŏơĂk!Ġłł ‖łŽţDĂ Nłùŏţnjłł Ġùłłjdž ýùư LJùłłž ăţNj ŎłłLj

Nùţłłj LJùdž Ġùnjłł‡ţ Ĭù!ş yŋłł‡ (ăţnj!f) lţƧŧdž! ŎŽƧł!f ýĠdžzkţf lƧżł‡ Ŏ5 łłYłłţ!f ýz!Ă

Ŏù5 Ġłłłùţłłł

Ü(ŭùlƧ IJ ýĂùlƧ IJ Ł!ĠùlƧ!f IJ LJŏŬlƧdž!f IJ ŘŬĠlƧ!f IJ ýlƧ!f) ĠNjƨƧhD ƹŏŢĂ ŘĠlŘTdžh

ÜŬŭłlƲ ýùhŰf ŘCĠη DžnJ!Ăp LJdž ŹŘPD ÜNŬzh ĭR!f ƧĠhPD yhĠkŏ ĭR!f ŁƺŬ!f Ŏ5 ljĠLjƶdž" :ýĂlƧ!fĂ

:NŬùŏPDĂ Ĭ łĂdž LJƵ ŁŏĠłơ IJ ýηĂ ƨƵ IJ Ÿf ýĂp Ŏ5 ĭĂơLj!f ƽĠơlƲ ĂhD ýĠpĂ ÜŁzhĠkkdž : ĭD

ƴƧ Ł!ĠùlƧ fĂŘ : ĭD ÜLJŏdž!Ġùƶ!f ƴƧ Ł!ĠùlƧ ĠùLjƲ ljĠLjƶdž (16 :CfƧƶT!f) (إنَّا رسولُ ربِّ العالمين)

.(1)"...ÜLJŏdž!Ġƶ!f

ýùlƧ!f) ŎùkU5! Ĭù!ƲŁ5Ġù ưdž (ĬdžùlD ÜƧl ÜDƶĠdžƲ Üpŏl) UĠƽ!D ŎƵƧh!f ýdžƶklf ppĂ

(2) :N!Ăp ‖!Ř LJdžĂ Ü-DŬlĂ NŏŬƵ Ÿf ĬŬŢ IJ ýĂlƧ!f NơpdŽ ƯƧƶdž Ŏ5 (LJŏŬlƧdž!fĂ

ŘfpùùùkhfĂ ŹùùùdžkP ŘKfƧùùùŏP!f ăĂùùùơ DžNjĠùùùlkljdžĂ LJŏŬùùùlƧdž!f ŘƵĠùùùdžƲ

ýĂùp Ŏù5 ‖!Ř pηLjĂ ÜDž!Ġl!f łLjdž!f yŹžη Łƺŏ ŢhD lpƧƶdž!f ŘpƧĂ p15 ‖!Ř LJƵ ŹŬƶ5Ă

(3):-DŬlĂ NŏŬƵ Ÿf ĬŬŢ IJ ýĂlƧ!f ƧhD lƧĠŏƨ Ĭ!Ł NNj!Ă LJƵ NŬŏpơ ƯƧƶdž Ŏ5 ŎƵƧh!f

ŘŬĠùùlƧ!f NŬùŏ5 Řùùdžk P ĭRùù!f Ăùùnj5 łùLjdžć LJùhf Ƨùhp Ĭù!Ł ŘKnjłĂ LJ35

ýùƶ5!f Łƺŏù Ţh ÜŁùŏŬƵ5 ŘĠpĠlkùTĠh pƧk ĠNjpηLj lpƧƶdž!f ljRnj! łŏdžlŬf ŘĠpĠlkTŬf fpƵĂ

(4) :ŎƵƧh!f ýĂp ĂơLj LJdž ÜŬh!ĠƲ Ŏ ưĠdž!f

ĠùhŹƵ!fĂ łŬùnƵ!f ĭpùùnjŏ ƽơ!ĠùùhƽùùŬPŬ! łùùdžơƧdž LJdžơƧùù!f NŬùùlƧD łƲùùƲD

YĂùLj pĂùηĂ ĬŬƵ ýpŏ ĠdždžÜ Ƶ5ŏƵ ƽƧĠƽh (ŎhLj!f) łdžŬł ýhp łdžŬł!f ljRNj pĂƧĂ UơŭdŽ!fĂ

.LJŏkdžŬł!f LJŏh Ŏ!ŬŢ!f ƽ5fĂk!f LJdž

---

(1) (ýlƧ) lpĠdž ÜƴƧƶ!f LJĠl! ÜƧĂUljdž LJhf.

(2) ÜŎƵƧh!f LJfĂŏp ÜŎƵƧh!f 12 f.

(3) ÜƽhĠl!f yηƧdž!f 51 f.

(4) ÜƽhĠl!f yηƧdž!f 94 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:ŘĞźŃŁ - LJ

þùljZ lƧùdž (41) ƚƧƧù‡k ƚƧ ÝLJöþ!f ýlơ ƚĞdźŃ‡ Ŏ5 ‡ŀdźĞP!f ‡hƚkƧdž!f ‡dźŃ‡!f ljƚNj ýkơk

ƚĞùdźŃ‡!f ƧfƧù‡k LJùdž (%9.92) ‡hŀljhŇ Ü f lj ý‡ LJdž ĞhöƧlk ýöŃpŇ ÜlƧdž ƱŀŇkdźh ÜŎZƧh!f

ƚþƧŇ þùpŇ Ü‡ùdźĞZ OöƚĞùsdž!f ƚĞdźŃ‡!f ƧfƧ‡k LJdž (%4.42) ‡hŀljhŇ ÜLJöþ!f ýlơ Ŏ5 OöƚĞsdž!f

þùpŇ Ü(lŇùhlj IJ ĞùNjƋĞöhlJD IJ lŇùhlj!f IJ LJööhlj!f IJ CĞöhlJŰf IJ Öhlj!f IJ Öhlj) Ʊ5 ‡ödźŀf ƚĞlƚTdźh

ýĞùp ÜĞnjh ĭ þknjö Ŏk!f Ư ƧŰf DźŭZD LJdž DźŽ!f" :Ğödźŋzdž ÖhlJ!fŇ ÜĞnjƚĞLjöƧp (Öhlj) lþƧsdž ƚƧþŢk

Öùhlj!f :ƚö‡ŀ!f LJhf …ÜNh ăþknjö NlJŰ ‖!ƚŇ ÜŸf ‡ŃP y5ƧD NlJŰ ÝÖhlj!f ‡ĞlƚTf NlJdźŇ :Dźnj ư zh

(1)."Ÿf LJZ ƋhlJD ĭƚ!f ĂNj

Ĭùljzdž!f LJùdž ‡kùTf NlJD ƚĞdźŋzdž!f ýNjD Ƨ‡ƚ ĭƚ!f ĞNjĞljzdž LJZ ƱƧPk Dź! ĞnjljD Uơŭdž!fŇ

(2) :ŎZZh!f ýŇp ‖!ƚ LJdž (Ư ƧŰf DźŭZD LJdž DźŽ!f)

ŁĞùùöơ NlJùùŀĞơdž LJùùdž ƚĞùùŃ Ŭ5 Σdźùù T!f NlJùùkDƧ Ğùùdž ÞùùhlJ

‡ùz5Ƨ!fŇ ĂŃz!f ĬŃZ ýþk! ÜlŇhlj!f ‡U5! Ĭ!9 (Ƨŀ ÜƧŇlj ÜƧfŇlJD ÜΣdźT) :UĞ5!D ƚsöơD þpŇ

‡sĞöùŀ Öù5 ÖùZZh!f ýŇp ‖!ƚ ýĞŇdź Ü-DźŃŀŇ NöŃZ Ÿf ĬŃŢ IJ ýŇŀƧ!f ĞNjDŇhk Ŏk!f ‡ljĞ‡dź!fŇ

(3) :DźĞnj5kŀŰf

þùùdź‡ Ŏùù5 ‡fŇùùTŰf LJùùdź ‖ùùö!9 Ĭơùùơ D LJùdź ŀŇùhlj!f Σdźù T Ğö ýdźĞzk fƚĞdź

yùdźŋ ăƧùPŰfŇ Ü(LJööhlj!f) Dź!Ğŀ Ƨ‡ƚdź yźŋ :ĞdźNjfþơ9 ‡sŃkPdź ÿźŋ Ökzö Ţh ‖!ƚ‡ þƧkŇ

(4) :ŎZZh!f ýŇp Ĭ!ŇŰf ýĞŇdź5 Ü(CĞŭz5D) lƧŇ‡!f

fƲþŇ fƧùp þùp LJùŃdź ýùŀ LJöùöhlj!f Ĭ ùŃŃZ NlJùkz5Ƨh ƚĞùdźŃZ Ʊùơö Dź! LJdź! ýl5

---

(1) LJdź ÜYƧz!f LJĞŀ! ÜƧŇUljdź LJhf (ƚĞdź lþ).

(2) LJfŇöp ÜŎZZh!f .12 f

(3) ÜƚhĞŀ!f yŋƧdź!f .71 f

(4) ÜƚhĞŀ!f yŋƧdź!f .97 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Cƒƨùƚŭƒ lƨùŋƨdž LJùƶ Nùλŏþơ Ưƨùƨdž Ŏù5 IJ ƈưŏƊ IJŎƶƨh!ƒ ýĂp ƭŏljǵλ!ƒ ýǵλdžĂ

:Ɯƒƨƨdž!ƒĂ[1]

ƭǵ ùŏhljŰƒ ƥǵ ùƚ ƴƨ ù!ƒ Ŏ ù5 ǵ ùnjh ƶŭ ư5 Ʊƒƨƨdž!ƒ ƭ džƒƨ‡ Nù ks‡ LJŏùh ÜƶĂŏùT ƨùλ‡Ŭƒ ĂNj Ŏdžƚŭƒ ƽkTdž!ƒ LJƊ (Ŏhlj!ƒ) lƥƨsdž ƚǵpǵlkTƒ yhkk LJdž LJŏhkŏĂ

.ăƨPŰƒ ƚǵlkTdž!ƒ

:ƒüƨPllɛ -Ă

þùljƶ lƨdž (27) ƚƨƨ‡k ƥ ÜLJŏƥ!ƒ ýlơ ƚǵdžl‡ LJŏh ƭƚƥǵƚ!ƒ ƭhkƨdž!ƒ Ŏ5 ƭdžl‡!ƒ ljƥNj Ŏkdk

ƚǵùdžl‡!ƒ ƨƒƨù‡k LJdž (%7.17) ƭhƚljhĂ Ü ƒ lj ý‡ Ŏ5 ýŏlh lƨdž!ƒ Ŏƶƥŏƨŏ ƽƚĂkdžh ÜŎƶƨh!ƒ

ƚǵlkTdž ƚǵƥŋ ƥpĂ Üƭdžǵƶ ýĂlơ!ƒ ƚǵdžl‡ ƨƒƨ‡k LJdž (%3.19) ƭhƚljhĂ ÜLJŏƥ!ƒ ýlơ Ŏ5 Oŏkǵsdž!ƒ

ƴljƥùdž -NhljƥR -ŎhljƥR IJ ƴĂljƥR!ƒ IJ LJŏhljƥRdž!ƒ IJ ƴljƥRdž!ƒ IJ ƴljƥR!ƒ) :ŎkŬƒ Ăơlj!ƒ Ŏƶƥ lƥƨsdž!ƒ ljƥNj

Ülƥƨùsdž!ƒ ljƥNj ƹŏƚ lƨƒƥƚ Ŏ5 (ù!ƒ) ùh ƭ5ƨƨdž!ƒ (ƴljƥR!ƒ) ƭƨŏƚ ƚǵƥŋĂ Ü(ƚhĂljƥR -ƴĂljƥR IJ

yùdžŋ ƚǵùhĂljƥRĂ ÜƴĂùljƥR ydžŋ!ƒĂ Üƭŏƚƨdž!ƒĂ DžƨŋƨƨŋĂ DžλŰƒ" :N!Ălƨ ƴljƥR!ƒ ƨĂUljdž LJhƒ ƨƨƨŏĂ

."ydžŋ!ƒ[2]

ƭƶǵsùƚ!ǵ5 Ý(ƭƶǵsƚ!ƒ) ƭUs! ǵnjkƨhǵkh ƶǵƚkƒ ǵnj! LJƊ ƥŋŏ lƥƨsdž!ƒ ljƥNj ƚǵlkTdž Ŏ5 ýdžƨkdž!ƒĂ

ýpùk (LJŏhljƥRdž!ƒ yŏsT) ƭh‡ƨdž!ƒ ƭƨŏƚ!ƒĂ ÜƴĂljƥR!ƒ LJƨƨpƊ LJdž ƒ lƨPk!ƒ Ŏ5 ƭhɛƨ ƴlƨŏk ǵdž ƶh!ǵɛ

.ƚ!ƥ ƶlƨƶ

ƨŏƚŏ ƚ!ƥ ƶ!ƨĂ Üǵnjƨŏŋdž yƴƒĂdž LJdž ƨŏλ‡ Ŏ5 Ŏdžŋƨdž!ƒ ǵNjǵljƨdž ƨĂǵŋkk Dž! ǵnjljƊ Uơŭdž!ƒĂ

:ýĂlŏ5 ÜNhĂljƥR ƨskƨk Dž! LJƨ DžĂdƚdž!ƒ NlƲơ ƶsƚƒĂ Ŏƶƨƨh!ƒ[3]

---

(1) ƒ Ü Ŏƶƨƨh!ƒ LJƒĂŏþ ÜŎƶƨƨh!ƒ .12

(2) lƥǵdž Üƴƨƨƨ

ŁŁƧùùƤdž ŎhŭĂùùljR LJùùdž Ŏùù! ŁJùù‡ŏ Dżùù! fRǫ ĠùƵǯ!f ƦƦT‡ljŏ LJŏơ ŎƲơ ŁżdT Ĝŏ5

Ŏù5 ŎùƵƧhł!f ýĂlŏ fRNj Ŏ5Ă ÜłƥpfƧ!f ýĜhŋ!Ĝu ŲĂljR!f NŏłuTk Ĭ!ǫ ƧĂƶT!f fRNj Nƶ5ƥŏ ƥpĂ

:NJFĜpƥ ŢD ƥơD LJƵ Nłŏƥơ Ư Ƨƶdž (1)

ƥùùùpfĂƧ!f ýĜùùùhŋ!Ĝ‡ ŲĂùùùljR ýùùùłłł ŁłdžĜơ ŲƧĜǯdž!f Ư ƧD Ŏ5 ýƒƨ Ĝdž5

:UĭƦłłłƐ -Ł

(14) ŎùƵƧhł!f ƥljƵ ŘƧƧ‡k Ł ÝLJŏƥ!f ýlơ ŘfƥƧ5dž LJdž ƶzhĜłł!f łhkƧdž!f łdżł‡!f ljŁNj ýkơk

Ŏù5 OŏkĜùsdž!f ŘĜdżł‡!f ƧfƧ‡k LJdž (%6.43) łhłljhĂ Ü f lj ý‡ Ŏ5 lƧdž LJdž ýpD ƲłĂkdżh ÜłłƧdž

ĜnjkĜlkùTdžĂ Ĝnjǯŏù Ţ ƨƧhDĂ ÜłdżĜƵ OŏkĜ5dž!f ŘĜdżł‡!f ƧfƧ‡k LJdž (%2.86) łhłljhĂ ÜLJŏƥ!f ýlơ

-łƶŏ5T -łƶ5ĜT -y5T -łƵĜ5T -ŘĜƵĜ5T!f -łƵĜ5T!f -y5Tdž!f -y5T!f) :ŎƵƧhł!f ƥljƵ lƥƧfĂ!f

:y5ùTkĂ łƵĜ5T y5Tŏ Ŏ! y5T" łǯł!f Ŏ5Ă Ü(y5Tf -y5Tŏ -Ŗƶ5T -y5Tkdž -Dżnjƶ5ĜT - łkƵĜ5T

ĭD ÜłƵĜ5ùT!f NłjdŽ ŲłłƲ Nƶ5TkłłŁ :ŎłƧĜ5!f ýĜpĂ ....ÜCĜƶ5T ydżŋ!fĂ Üy5ĜT!f :y5T!fĂ ÜŲłłƲ

(مَن ذا الّذي يشفعُ : Ĭ!Ĝƶk NłĂƥ Ŏ5 ŎĜp ĜdżnjljD ŲłłƶĂ ƥƧhdž!f LJƵ ĭĂƧĂ ...ÜĜƶ5ĜT Ŏ! LJ‡ :Nł! ýĜp

łŋĜơ Ŏ5 łłłdżł! y5T!f Dżŭ‡ :łƵĜ5T!fĂ ÜĜljnjNj CĜƵƥ!f łƵĜ5T!f :ŎĜp Ü(155 :lƧlhł!f) (عندَهُ إلا بإذنِه

ÜŲĂłłƲdž!f Ĭ!ǫ Nłu y5Tkŏ ljƧŏǯ! Ų!ĜƲł!f :y5ĜT!fĂ ÜNŏł!ǫ ŲłłƲ Ĭljƶdž LJdž :Nŏł!ǫ y5TĂ ÜljƧŏǯ! Ĝnj!đłŏ

:Ų!ĜƲł!f DżłfĂ ÜNŏ5 ŎljƶT5 ÜLJŭ5 Ĭ!ǫ LJŭ5hu ŘƶT5k :ýĜlŏ ."y5T (2)

łƥƧùdž ŘĜlkùTdž! yłĜùkdž!fĂ ÜŘĜlkTdž!f ljŁNj LJŏłu ƨƧĂơơ ƧĂ‡Ūf (łƵĜ5T!f) łǯŏŢ ƥƶkĂ

ƨĂùpĂ!f DżĂùŏ Nł! ŘĜlljǫ łłŏłĂ Ĝnjŏ5 ăƧŏ NłłD Ł ÝŎƵƧhł!f Dż!ĜƵ Ŏ5 łƵĜ5T!f łŏdżNjD Ươłŏ (y5T!f)

---

(1) ŎƵƧhł!f LJfĂŏƥ ÜŎƵƧhł!f .74 f

(2) łƥĜdž ÜŲƧƶ!f LJĜłł! ÜƧĂƲljdž LJhf .(y5T)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ǁ!Ř ýƒĂŃjĐ LJdž ƒ ŭP!ƒ Ŏ5 -DžĎ˙ĺĂ NŏĎŽ Ÿƒ ĚĎŤ IJ Ÿƒ ýĂĺƨ ĚĎŽ ýĞdžŬƒ ŝĎźŏ5 ÜNĺ!ĞP DžĞdžĐ

.DžĂŏ!ƒ

ýĂùp ǁù!Ř LJùdžĂ ÜĞ5Ď˙ĺ ĺƨĂ‡Řdž!ƒ ‡ŏdžŋźdž!ƒ ĞnjŏĹjĞźdž Ư źhhu ŘþƨĂ þp ‡džĎ˙‡!ƒ ljŘNj þŋĹjĂ

:ŎŽƨhu!ƒ[1]

þĞùźŏdž!ƒ Ĭù!ę ƒĂƨùŤŏ LJę ŝùĎP!ƒ Ŏù5 Ğźz5ĞùT þŋùĺŏ Bţ ƨźz!ƒ ŝĞĺ ŘKơk ĂNj

:-Ğ ưŏĐ IJ Ně!ĂpĂ[2]

Ĭùù˙ĎĎž!ƒ Nùù˙klŏƨŬ ĞĹjþùùTƨĐ ŃŸƨ Ğùù˙ŏ5 Nùù˙ĎĎP! þĞùù˙źdž!ƒ Ŏùù˙5 ŷ%5ùù˙T ŎùùhĹj

:DžĭĭĢǁ3 -Θ

Řƨƨù‡k Řę ÝLJŏþù!ƒ ýù|ơ Řƒþƨŝdž LJdž ư ĺƨŏPŬƒ ‡hkƨdž!ƒ Ŏ5 (ŸƨƨŽ!ƒ) ‡Ŭŝ! ydž ǁƨŘTk

ơŏkĞùŝdž!ƒ ŘĞdžĎ˙‡!ƒ ƨƒƨ‡k LJdž (%5.51) ‡hĺĺhĂ Ü ƒ Ĺj ý‡ Ŏ5 ĺŽdž LJdž ýpĐ ơĺĂkdžh ĺŽdž (20)

ŎùNj (LJŏþù!ƒ) ‡ùŬŝ!Ă Ü‡ùdžĞŽ ýĂ|ơ!ƒ ŘĞdžĎ˙‡ ƨƒƨ‡k LJdž (%2.45) ‡hĺĺhĂ ÜLJŏþ!ƒ ý|ơ Ŏ5

"‡ŽĞơ!ƒ :LJŏþ!ƒĂ" :Ně!Ă|hu ƨĂŬĹjdž LJhƒ N5ƨźŏĂ Üý|ơ!ƒ ƒŘNj Dž˙ĺƒ ĞĹjhĺĺj Ğnjö!ęĂ ÜĞŏpĞ|kTƒ ĺƨơŏĺdž!ƒ

:yùdžŋ!ƒĂ ĺƨùĺ‡!Ğh ÜNùhu Řhjþ þpĂ ÜDžŭĺŰƒ) LJŏþ!ƒĂ Ü Ĭ!Ğźk Ÿ ĺþĞhźz!ƒ LJŏþ!ƒ" ĭ þŏhŝ!ƒ Ƨ ŏ ưŏĂ

."(LJĞŏþŬƒ[4]

‡ùŬŝĎ˙!ƒ þĂƨĂ LJùŽ ŭ ư5Ă ÜĞ5Ď˙ĺ Ơ ưĂdž!ƒ Ŏdžŋźdž!ƒ ĞNjĞĹjźdž LJŽ ŰƨPk Dž! ĺþƨŝdž!ƒ þŋĹjĂ

Nùλŏþơ ŝĞĺ Ŏ5 ŎŽƨhu!ƒ ýĂp ǁ!Ř LJdž Ü-Ğ ưŏĐ IJ Ğźdžŋ ŘCĞŋ ĞnjĹjĐ þŋĹj ÜĺƨĺĹjĂ ‡5ƨźdž ĺþƨŝdž

:ýĂ|ŏ5 ÜNĹj‡džkĂ ljƨĂnjŬ þźhu Ư ƨŬƒ Ŏ5 Ŏdžŭĺ Ŭƒ LJŏþ!ƒ NŘþơĐ ĞŽźŽ[5]

---

(1) ƒ ÜŎŽƨhu!ƒ LJƒĂŏþ ÜŎŽƨhu!ƒ .80

(2) ƒ ÜŝhĞĺ!ƒ yŋƨdž!ƒ .27

(3) LJŏþ) ĺþĞdž ÜŸƨźz!ƒ LJĞĺ! ÜƨĂŬĹjdž LJhƒ.

(4) LJŏþ) ĺþĞdž Ü Σ ĂdžĞ|!ƒ ƨNjƒĂŋ LJdž Σ Ăƨźz!ƒ ŰĞk Ü ĭ þŏhŝ!ƒ.

(5) ƒ ÜŎŽƨhu!ƒ LJƒĂŏþ ÜŎŽƨhu!ƒ .214

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJĠùŏþD þùzh źþSù5 LJŏþ!fĂ Ư SŪf Ŏ5 ĺãþùNj ýŭù ư!fĂ źþùTS ĎùljƷ!f ýþhĂ

:fþ℮ - Ư

þùljZ ĶSS‡k Ŗ Ýl SŏPŪf Ħhk Sdž!f Ŏ5 Ġnjk lhĠ l yďž ‖ SkTk lþSsdž!f ljŖNj LJD lSĠTŬf Ķlhl

ĶĠùdžĺ‡!f SfS‡k LJdž (%5.51) Ħhl LjhĂ Ü f Lj ý‡ Ŏ5 lŘdž LJdž ýpD ŏl ĂkdžhŬlŘdž (15) ŎZSh!f

LJD þùnljĂ ÜĦùdžĠZ OŏkĠùsdž!f ĶĠùdžĺ‡!f SfS‡k LJdž (%2.45) Ħhl LjhĂ ÜLJŏþ!f ýlơ Ŏ5 OŏkĠsdž!f

Ŭ ĊùzpĂdž Ķùĺkơƒ þl5 ‖!Ŗ yďžĂ ÜĦŏơĠksdž ĶĠdžĺ‡ LJdž Ġnjlhl Ġdž Ĭ!ę ĊlĠŏp ĦŏĺĺP ĶLjĠ‡ ĠnjkĠpĠlkTƒ

fŖę ÝĦùhĠhSĂ ĊĺhS ÜNĺhSD CŎT!f ĶhhS :ýĠlŏ ÜCŎTĺ! OĺĺTĺž!f" YS!fĂ ÜŎZSh!f SzT Ŏ5 Nhh Σdhh

OĺĺTdžĂ ÜDznjơĺĺTdžĂ þĠhz!f ‖!Ġdž -ýηĂ sZ IJ ŸĠ5 ÜNJ‡!Ġdž ÜCŎT!f YSĂ ÜNŏĺĺZ ĶdžpĂ NkơĺĺTD

Ƨ!ŬĠh ĊŘzdž YS!f :ýĠlŏ ŬĂ ÜNhS Ănj5 ĊFŏT ‖ĺdž LJdž ý‡Ă ÜĦŏhĂhS!f :ĺYŘ!f SþTdžĂ .DznjljĂdT

(1)."ŎT ý‡ ‖!Ġdž NLjŪ Ý-ýηĂ ŘZ IJ Ÿ Ŭę ĊlĺŏŬdž Dŭ!fĂ

(2) :N!Ăp ‖!Ŗ LJdž ÜŎdžηzdž!f ĠNjĠljzdžh Ġnjĺdžzkl f þp ŎZSh!f LJD þηŏ Ħdžĺ‡!f ljŖNj Ŏ5 ýdždkdž!fĂ

ĭ þùĺh LJùZĂ Ŏùĺ Z Dzùnjh ýùŏơŘ!f þùη fŖę NJùŏ!ę Ŏdžŏĺù lk ĺYŘù!f YþĂkl D

LJùdž ÝLJŏpĂĺPdž!f ĬĺZ ýfþ ĬLjzdž Ĭ!ę -ýηĂ ŘZ IJ Ÿf ĬĺZ ýfþ!f ĠNjĠljzdž LJZ ŬSPk þpĂ

(3) :ŎZSh!f ýĂp ‖!Ŗ

ĺNùnjhD ĺLJĂùł!f ljSĂùLj LJùdž ĭŖùł!f Ķơþùĺĺdž DzNjŘù TZ ĺYĠhSD ĊfSzT!f ĐĦĺĺ fŖę

LJęĂ Ĭ ùkơ ÜNJùŏĺĺZ ýþk LJdž lĂp LJdž ĠNjSĂ ươĂ ĠnjkĂp þdžk l k Ħdžĺ‡!Ġ5 SdžD LJdž LJ‡ŏ Ġdžnjdž Ă

.LJŏþ!f ýlơ UĠs!D LJdž ư ĠnjkfSŏUlj LJdž ýpD ĭ þþz!f ĠNjSĂ ươ LJĠ‡

---

(1) .33 -32 f ÜŸf CĠdž l D sĠlkTf ÜŎnĠnS!f

.71 f ÜŎZSh!f LJfĂŏþ ÜŎZSh!f (2)

.53 f ÜshĠl!f ynSdž!f (3)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:huyŕĞŬ"ℓ üŝΘ -2

ÝĞNjĞdž ǫDĂ Ł‡zŏhŏŎ!f ЌfþƧ5dž y5ƧD IJ Ğh!Ğ ŕĂhlj!f Θþdž!f þFĞ Ţp Ŏ5 IJ ƧŏPkŏ ŎZƧh!f ŸNjR LJdžù ư kk Ğdž NƠĂþdždž ĬĹZ yĹPŏ5 Ü(DŽĞdžƷ!fĂ ÜDŽĂηlj!fĂ ÜƧdž!!fĂ Ü∑džT!fĂ ÜCĞdž ǫ!f) ýλdž LJdž ‖!ŘĂ Ŏùk!f ĞnjkfþƧ5džu Ł‡zŏhŏŎ!f ∑džŭŏ ‖!Ŗu ĂNjĂ ÜĞdžŏUƷkĂ ŰŭŭŋŞ ЌŬŬþ LJdž ŁŏzŏhŏŎ!f Ƨ Ţ ĞljƷ!f ljŘNj Ğùdžnju ýdžk‡k! Ü(Ư ƧŰ̄fĂ ÜƧĂLj!f) :ŎkU5! NkƧĞƷk ǫf LJZ ŭ ư5 ÜNƠĂþdždž Ăơlj Ł5ŎĞZ lƧĂλ ŎhĹk ĞljþdžZ þ15 ljƧƷT Ŏ5 ŕþƧfĂk Ƨλ‡D UĞ5!D ‖ ĞljNj LJĂ‡Ă ÜĞnj!ĞdžƷk ǫf LJZ ĬljƷ Ŭ Ŏk!f Ł‡zŏhŏŎ!f ЌĞ!ĹƠ Dżùηzdž!f LJŏĂ‡k Ŏ5 Dżnj ǫD þp Ł‡zŏhŏŎ!f ýlơ LJĂ‡ŏ fŘnjuĂ Üýlơ!f fŘnj! Łŏơ̄Ğk5dž!f ЌĞdžĹ‡!f Ğnj̄Ĺzη Ĭ!ϱ :Łùŏơ̄Ğk5dž ЌĞùdžĹ‡ yh5D Dżư Ŗϱ ÜŁŏ!ŬÞ!f ýĂlơ!f LJdžư ŁŏljĞλ!f Łhk5dž!f ŭŭkơdž ŎZƧhĹ! ĭ ƧƷT!f Ƨ ùŏ‡ ĬĹηkŏù ǫ ЌĞùdžĹ‡!f ljŘNj LJdžĂ ÜlƧdž (154) ЌƧƧ‡k Ü(DżŭU!f Ü∑džT!fĂ ÜCĞdž ǫ!f ÜƧĂLj!f) fŘùNj ĬùĹZ CĞù‡kŬf Ĭ!ϱ NkZþ Ŏk!f ŸĞhǫŬ̄f DżNjD ŎNj ĞdžĂ ÞŁzŏhŏŎ!f ЌfþƧ5džu ŎZƧh!f LJĞƷk ǫf :ŎkŬf Ăơlj!f ĬĹZ ýŏŢ5k!f ŎkĂŏĂ ÞDżηzdž!f

:þNjdžℓ -c

LJùdž Ƨù‡D Ŏ ǫĂkdžu ÜlƧdž (36) ЌƧƧ‡k ÜŁzŏhŏŎ!f ýlơ Ŏ5 Ĭ!ĂŰ̄f Łŏơ̄Ğk5dž!f Łdž̄Ĺ‡!f ŎNj Łhù ǫljuĂ ÜŁùzŏhŏŎ!f ýlơ Ŏ5 OŏkĞ5dž!f ЌĞdž̄Ĺ‡!f Ƨ‡Ƨ‡k LJdž (%41.55) Łhǫlju Ü f lj ý‡ Ŏ5 lƧdž ĞNjƧĂLj IJ Ƨ‡ĂLjD IJ ƧĂLj!f) :lþƧ‡Ă!f ĞnjƷŏ Ţ ƧƧhDĂ ÜŁdžĞZ OŏkĞ5dž!f ЌĞdž̄Ĺ‡!f Ƨ‡Ƨ‡k LJdž (%5.24) fŘùNj LJùdž Ƨù5ĂŰ̄f ŸŏŢljf Ğnj! (ƧĂLj!f) ŁU5!Ă Ü(Dż‡ƧĂLj IJ ƧĂLj IJ Ƨ‡ĂLjŰ̄f IJ ‖ƧĂLj IJ ljƧĂLj IJ .(Ƨ‡ĂLjD) ydžη!f ŁƷŏ Ţ Ğnjk̄Ĺk Üþþz!f

ÜLJĞù‡ ℓùŭD ÜCĂư!f ƧĂLj!f ÜDż‡ơdž!f Ŏ5Ă ÜŁdž̄ĹU!f þư :ƧĂLj!f ÜCĞŏư!f" ŁƷ̄Ĺ!f Ŏ5 ƧĂLj!f Ă ƧĞljkù ǫf ƧĞljD Ă ℓƧĂLj ƧĞLj þpĂ Ü(ŸĹzλ LJZ) LJf ƧŏljĂ Ƨ‡ĂLjD ydžη!f Ă ÜNƷĂŏ ǫ Ă NƷĞƷT ĂNj :ýŏpĂ ."CĞ ư D ŕ D Üþơ‡Ă ĬljzdžU (ŎljĞŏơ̄Ĺ!f LJZ lƧŏPŰ̄f Ă) ƧĂLjĂ [1]

[1] (ƧĂLj) lþĞdž ÜŸƧz!f LJĞǫ! ÜƧĂUljdž LJhf.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:LJĞhƧùư ǁ!ŘĂ ƧĞƬhŰf ĬǾƵ LJŏƶŏ ĭŘ!f CĞljǀ!fĂ ÜCĞŏư!f :ƧĂlj!f …" : ĭƥŏhƨ!f ýĂlŏĂ

ΣĂǀơdžĂ ÜLJƈƧ!!f ƧĂljĂ ýlƶ!f ƧĂlj‡ ŧŏnj!Ŭf ƧfĂljŪf LJdž ƧTklJf Ğdž ĂNjĂ ÜlƧŏƬh!f LJŏƶh ýĂlƶdž

OƨùƬ!f ƧĂùljĂ ƚfƧùŏlj!f DžĂƞlj!fĂ LJŏƧdž!!Ğ‡ ÜlƧŏlj!f DžĞǀƞŪf LJdž ƧTklJf Ğdž ĂNjĂ ÜƧƬh!f LJŏƶh

ÜŎùdžƞƶdž!f ĞNjĞljƶdž ĬǾƵ la‡kdž ŧŏƨĞƞdž ŁJĞƶdžh ƥƧk ƴƱfĂdž!f Ƨλ‡D Ŏ5 ŧUƽǾ!f LJD ŬĂƱǾdž!fĂ

(2):NƱ!Ăp ǁ!Ř LJdž ÜNƚĂƶƥĂ Ü- DžǀǀĂ NŏǾƵ Ÿf ĬǾƬ IJ ýĂǀƧǾ! ĞNjƧŏƶkǀŏ ŎƶƧh!f ƥƞlj Ğdž ƭƧŏλ‡5

Ğùù Njŭƶ D ƨĞùùƞ Ğùùdž! ƚfĂdžùùǀ!f NJùùh ƚùƞnjkƱf ĭŘù!f ƧĂlj!f ĬǾƵ Ʊŭǀ!f ŎljdžĞùùNjĞ5fĂ ŁJŏùùơ ƭƧĂùùlj ŧùù!ŭƞ!f ŸùùŋŏƱ ƚŭkùdžfĂ ŎùǀƧ‡!fĂ ſţ Ƨƶ!f ƧThkǀfĂ

:Ŏùlŏlơ!fĂ Ü(ƧĂlj!f ĬǾƵ Džŭǀ!f ŎljdžĞ) : ĭƨĞƞdž!f LJŏŏLjƶdž!Ğh ŧUƽǾ!f ƥƧk LJŏkŏh!f LJŏŘNj Ŏ55

.(ƭƧĂlj ŧ!ŭƞ!f ŸƞƱ ƚŭkdžfĂ)

ĞùnjƱĞhƧŬ ÝƱĂƥùdždž!f LJĞ‡ ĞƱD ŧŏλfƧk!f Ʊƥdž!f ƥFĞƬp Ŏ5 ŧƶFĞT (ƧĂlj!f) ŧU5! LJD ŧơ!fĂ

ljŘùNj ýĞdžƶkǀf LJD Ŭƺ ÜLJŏƱĂƥdždž!f ĬǾƵ CfƧƶT!f ĞnjƶǾPŏ Ğdž ƭƧŏλ‡ LJŏkǾ!f ŧfƧTŰfĂ CĞnjh!f Ŏk!Ŭƥhƨ

LJùdž IJ ƱƱơŏD IJ LJ‡!Ă ÜŸǀơ5 ŧŏdž‡!f ŧŏơĞlj!f LJdž Σŏ! Ŭƭƨŏdžkdž ƱƶùĂ ŘPkŏ ŎƶƧh!f ƥljƶ lƥƧ5dž!f

NJùλƶh ĭŘù!f IJ DžǀǀĂ NŏǾƵ Ÿf ĬǾƬ IJ ƥdžơdž ŧŏƧTh!f ƥŏǀ ĬǾƵ yǾPŏ NJljD ǁ!ŘĂ Üŧŏ!Ŭƥ!f ŧŏơĞlj!f

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا : Ĭ!Ğùƶk NJù!Ăp Ŏ5 (ƧĂlj!f) ùh ŧơƨƧƬ N5ƬĂĂ ÜǁƧT!fĂ Ƨ5‡!f ĞĞdžǾŬ ƥƥhŏ! Ÿf

أَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً ومُبَشِّراً وَنَذِيراً(45) وَدَاعِياً إِلَى اللهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجاً مُنِيراً) (Ÿƨƨơ ŬƱ: 45،46) ÜĂdžĂ λƶ

Ŏù5 Ğùnjŏ ǾƶƧk ƥp Ŏk!f Ƨ!ƨk!fĂ ŧĞ5lj!f ĞŬŬƥ LJƶ LJĂ‡k Ğdž ƥƶhD ŎƶƧh!f ƥljƶ (ƧĂlj!f) ŧdžǀ‡5

.ŧŏƥŏǀlk!f Ʊƥdž!f ƥFĞƬp

---

(1) (ƧĂlj) lƥĞdž 303 Ü301 f Ü14Ш ÜΣĂƧƶ!f ШĞk Ü ĭƥŏhƨ!f.

(2) ÜŎƶƧh!f LJfĂŏƥ ÜŎƶƧh!f 21 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:bƒDŽƨ - f

ƙĞùdžĺ‡ LJdžùư ‡ölj¢ƛ!f ‡hkƨdž!f Ŏ5 Ü(DžŭÜ!f) Ă Ü(Σdž̈T!f) LJöökƨPŪf LJökƨ5ĺ!f ydž ‖ƨkTk

Ü f ùlj ýù‡ Ŏù5 lƨùdž LJdž ýpD ƵlĂkdžh lƨdž (30) ĞnjLjdž ŷ‡ ƨƨ‡k ƦƧ ÝŦöơĞk5dž!f ‡zöhƵ!f ýlơ

ƥƥùƵ LJdž (%2.45) ‡hlLjhĂ Ü‡zöhƵ!f ýlơ Ŏ5 OökĞ5dž!f ƙĞdžĺ‡!f ƨfƨ‡k LJdž (%19.48) ‡hlLjhĂ

.‡džĞz!f OökĞ5dž!f ƙĞdžĺ‡!f ƨfƨ‡k

y̆ùŏdžŋ Ŏù5 (ƙfĂdžùl!f) ydžŋ!fĂ (CĞdžl!f) ƥƨ5dž!f Ŏkƶŏ̆Th ƙCĞŋ (CĞdžl!f) ‡džĺ‡ ƥŋLj5

(CĞdžùl!f) ƥƨ5dž!f ‡ƶŏ̆T ƥzƙĂ Ü(Ğdžl) Ŏĺz5 ŝĞ!kTĞh ƙƥƨĂ LJŏzưĂdž Ŏ5 Ŭƨ ÜĞNjƥĂƨĂ y̆ưfĂdž

.ƙƥĂƨĂ ƨλ‡Ūf ŎNj (ýD) ùh ‡5ƨzdž

ƙĂùĺZ ýλdž ÜƙŏdžlĂ ƙĂdžl :NLjdž ýĂ!lj ÜĂĺz!fĂ YĞ5kƨŬf" ĂNjĂ Ădžl!f LJdž :‡ƶ! CĞdžl!fĂ

ýù‡ Ğdžùl̆Ă ...ljŭƵD :ljĞdžlDĂ ÜNhh Ğdžl̆Ă y̆5kƨf :DžĞl Ănj5 Ü‡ĂdžlĂdžlŏ CŎT!f CĞdžl̆Ă ÜƙŏĺZĂ

(1)."ƙfĂdžl̆Ă CĞdžl̆ ydžŋkĂ ....Üƙŏh ý‡Ă CŎT ý‡ ƨ!l :CĞdžl!fĂ ƨ‡ƦdžÜljŭƵD :CŎT

‡ùƵ5ĺ!f LJöùh y̆ùdžŋĂ Üydžŋ!f ‡ƶŏ̆Th ƙƥƨĂ ƥpĂ Ü ĭĂƶĺ!f ĞNjĞljzdž LJƵ ‡Ƶ5ĺ!f ƦƨPk Dž!Ă

(2) :ŎƵƨh!f ýĂp Ŏ5 Ğdž‡ ĞNjƥưĂ

ƥƥùùƵ ŭùùh ƙĞùùŏcĂ ƙfƨùŋzdžh ‡ƥNjĞùùT LJĂùùưƨŪfĂ ƙfĂdžùùl!f Nùù!

IJ ýĂùlƨ!f ƨĂĞùŋkh JNjkhk ƙfĂdžl!f ýzŋ ĞdžLjŏơ ŏƨĞŋdž ŬĞdžzklf ŎƵƨh!f Ğnjĺdžzklf Ğdž‡

(3) :ýĂ!ŏ5 Ü- Ĭ!ĞzkĂ ‖ƨĞhk IJ Nhƨ Ĭ!ƙ Nƙĺơƨ Ŏ5 Ğnj! IJ Džĺl̆Ă NŏĺZ Ÿf Ĭĺ̆T

ĞùùNjŭƵD ƨĞùùŋ Ğùùdž! ƙfĂdžùùl!f Nùùh ƙùŋnjkhf ĭƦù!f ƨĂùlj!f ĬĺZ DžŭĬl!f ŎLjdž

.(Ğdžl) lƥĞdž ÜYƨz!f LJĞl! ÜƨĂUljdž LJhf ([1])

.70 f ÜŎƵƨh!f LJfĂöƥ ÜŎƵƨh!f ([2])

.21 f ÜŝhĞl!f yŋƨdž!f ([3])

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ǵùdžłŏơĂ ÜШƒƧƶdž!ƒĂ Cƒƨ ƪÚƒ Ƭłƥǵơŧŭ IJ ǽŭ!ǵƹ IJ ƚƱŭkƨƒ ƥp (Cǵdžƪƪ!ƒ) ƬƱ!! LJƊ ǵlj! Ơưkŏ Ă

Ƭùƪơƨ!ƒ ljŘNj ƨŏƪ ƱP ƚƪƪdž Cǵdžƪƪƪƪ!ƒ LJŪ ÝDžŽŪƒ Ɣ!ǵƹ!ƒ Ŏ5 ƬƱ5ƪ!ƒ ƚƥƨĂ Ƭłƥǵơ!ƒ ŎŽƨŭ!ƒ ƨ≠Ř

.ƬpƨǵP!ƒ

: ƨ DŽƪƪ - Ł

lƨù≠lj (ΣdžT) ƬƱ5! ƥzkĂ ÜǵNjƥĂƨĂ yưƒĂdž yõdžŋ Ŏ5 Łŏdžƪƒ ƚǵlkTdžŭ ƬƱ5ƪ!ƒ ljŘNj ƚƥƨĂ

‖ù!Ř LJdž ÜǵnjƶưƒĂdž ƨłŧD Ŏ5 Üǽŏƨǵŋdž ÿǵdžƶkƪƒ Łdžƪ≠!ƒ ƚƪdžƶkƪƒ ƥpĂ ÜƪƥĂƨĂ ƨłŧŪƒ ƬƱ5ƪ!ƒ ŎNj

(1) :ŎŽƨŭ!ƒ ýĂp Ăơlj Ŏ5 ÜΣdžT!ǵŭ Ü- DžƪĂ NŏƪŽ Ÿƒ Ĭƪ Ţ IJ ýĂƪƨ!ƒ NǵŭTk

ƥùùlƭdž ŧƨǵùùù5Ŭƒ Ĭùùƪ ƨĂùùljŭ Ădžùùƪk Łùùƪ5ć Ƥùùŏ ǽùƪdžT Ÿƒ Nùùŭ Ĭùùƭ

(2) : ‖!Ř≠ N!ĂpĂ

ǵŭnjùùŭT!ƒĂ Ƭƨƨùùk!ƒ ŭƨùùT ƥùùdžơD ƨĂùùljĂ Łùƪ5ć ƨĂùlj!ƒ ƬĂùλ ΣdžùT!ƒ ƬƪƪĂ

IJ ýĂùƪ!ƒ LJùdž ƨǵƹŏ ǽljǵƪljƹ ΣdžT!ƒ LJdž Nŏ5 ýzŋŏ ÜƨPć yưĂdž Ŏ5 IJ ǽưŏD IJ N!ĂpĂ

(3):- DžƪĂ NŏƪŽ Ÿƒ Ĭƪ Ţ

ƸNùùZƥD ǽĂùùơD ǽùùƹλ!ƒ ŎùùlƪĂ Ŏùùnjŭ NƪùnjŋĂ ƨĂùlj LJùdž ΣdžùT!ƒ ǽǵƹk ŎŭlĂ

:!ŭưƪ - ǫ

Ł ùƪŏ! ýǵlŏ5 ǵnjŭ ƨ Ţ Ă ǵdžŭƨ ŁdžƪU!ƒ ÜĬdžƪU!ƒĂ ….ƨƨdžldž LJǵ≠ LJDĂ ýŏƪ!ƒ ýĂD" ƨƹ! DžŭU!ƒ

ƥpĂ (4)"ƚǵdžƪUĂ ǽdžƪU Łdžƪ!ƒ yŭdžŋkĂ ….ƥƒĂƪ!ǵ≠ ‖!Ř yŭdžŋŏ Džƪƪ!ƒ :DžŭU!ƒĂ ÜŁdžƪUdž ĭD CǵdžƪU

---

(1) ƪƪƪ!ƒ LJƒĂŏƥ ÜŎŽƨŭ!ƒ .70 f

(2) ƪƪƪǵƪ!ƒ yŋƨdž!ƒ .41 f

(3) ƪƪƪǵƪ!ƒ yŋƨdž!ƒ .53 f

(4) ƪƪƪƪ!ƒ LJǵƪ! ÜƨĂƪljdž LJƪƪƪ (DžƪU) .

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

(1)."ƥƒĂ ǀ!Ǵh ƴTƙŏ ŎĿĵĂ! Ĭ ƵƷzdž ĂŘ ƥĂƥơdž ƣŏơ" NǶƥ DžŭU!ƒ LJŏǀƨƒƥ!ƒ Ư ƶh ƨƷZ

LJùƷ Ǵnjh ƨhƶŏ! ƬUƷǶ!ƒ ШƨƤƙĂ ÜDžŭU!ƒ ƚǴǀƙTdž ƨƛǂD ƨĂƥƙ ĭ ƨǴŋdž!ƒ ƨŏUĂƙ!ƒ ǁǶ5 Ŏ5Ă

(2) :NƱ!Ăp ǁ!Ř LJdžĂ ÜƬdžǶU LJdž NhơǴŢŏ ǴdžĂ Ü ǁƨT!ƒ

ƒƨ**ù**njU ƶƶƵǴ**ù** ǀ ƶƨƥ**ù**h ǂǁ ƨ**ù**T!ƒ ƬƬ**ù**džǶU Ŏ**ù**5 Ǵ**ù**ù**ƶ**ƶǶƵ ŎŎù ǂdž!ƒ Ĭ ù**ù**ƙs!ƒ LJD ǁ **ù**ù**ù**ŏs ǂŏ

:DžƷƣqLJNjǁƷ üƨΘ -**3**

LJdž ư ƬƛǴƛ!ƒ Ƭhƙƨdž!ƒ Ŏ5 ŎƙdŏĂ ÜŎƷƨh!ƒ ǴnjĿjƷ ƨǶƷ Ŏƙ!ƒ Ƭdžnjdž!ƒ ǴŏǴ ư ǀ!ƒ LJdž LJƒƥŋĂ!ƒ ƥƶŏ

ýĂǴùơĂ ÜŎhƨƶ!ƒ ƨƶT!ƒ Ŏ5 ƴǀƒĂ!ƒ LJƒƥŋĂ!ƒ Džŋƶdž Ĭ!ǫ ƌŋ! ljƥŋĿj Ř ÝljƨƶT Ŏ5 Ƭŏ!Ŭƥ!ƒ ýĂǀơ!ƒ

NŏǶƷ Ÿƒ ĬǶŢ IJ ýĂǀƨǶ! NƙƒŘh Ƙŋƨƙdžƒ Ŏƙ!ƒ ƨTƶ!ƒ ƬpŭƷ LJƷ Ǵnjh ƨhƶŏ! NƱUǴƨ!D LJŏh ýǀĿjƙŏ LJD

LJùƷ ƨùŏhƶƙ!ƒ Ŏ5 Ĭƶǀ ƒŘ‡NjĂ ÜƴŏǀǴǀŬƒĂ UǴƨ!ŬǴh ŎĿĵƶ!ƒ Džŋƶdž!ƒ ǁ!Ř LJdž ýnjĿjŏ ŘPDĂ Ü- DžǶǀĂ

.ǀƨ‡ƙhdž ƨƒƒƨƵ LJdž ĂǶPŏ Ŭ ĭ Ř!ƒ ljƨƶT LJdž Nŏ!ǫ Ŏdžƨŏ Ǵdž ydž DžCƒĂƙk ƬŏƨƵ ǴĿj! DžƥpĂ NhƨǴŋƙ

:ŎùNj ÜƬùŏơǴƙsdž ƚǴùdžǶ‡ (3) ýǀơ!ƒ ƒŘNj Ŏ5 ǴĿjƥŋĂ ƬơŋŏƙƒŘnjh ƒ ǴP!ƒ ΣǴŏǀdž!ƒ ƨ5ĂĂ

(80) LJŏùh ƚùơĂƒƨƙ ƬƙĂǴƨ‡ƙdž ƨƒƨ‡ƙ Ɣǀ Ljh ÜǀƷdž (146) ƚƨƨ‡ƙ Ü(ƨĂT!ƒ IJ ƴǶǀ!ƒ IJ ƴơ!ƒ)

ýǴdžƶƙùǀǴhĂ ÜƬùƷĂĿjƙdž!ƒ NƱùƙƒƨƨ‡ƙh Džŋƶdž!ƒ ƒŘNj ĬǶƷ ŎƷƨh!ƒ ƥdžƙƷƒ ƥpĂ Üǀƨdž (30) Ĭ!ǫ ǀƨdž

Ǵdž ƨƨŏƛ‡ Ř ýŎ!ŬƥƒĂ ljƨǴdžƶdž! ƬŏǀǴǀŬƒ ǀƥdžƷŬƒ ƥơD NǶƶŋŏ Ǵdžƶdž ÜǀƥơƒĂ!ƒ ƬUƷǶ! ƬơǴƙdž!ƒ ƚǴǀƙTdž!ƒ

ƚǴùdžǶ‡Ƕ! ýŏùŢƷk!ƒ ŎƙdŏĂ Ü- DžǶǀĂ NŏǶƷ Ÿƒ ĬǶŢ IJ ýĂǀƨǶ! Nhơ LJƷ ƨŏhƶƙ!ƒ Ŏ5 NŏǶƷ Ɛ‡ƙŏ

:ŎƙŬƒ ýƒĂĿjdž!ƒ ĬǶƷ ýǀơ!ƒ ƒŘnj! ƬŏơǴƙsdž!ƒ

---

(1) ŎùhƥŬƒ ĭ ƥǴĿj!ƒ Ü Ƭƒƨƙ!ƒ ƨĂŘŋ ƬǶŋdž Ü Σŏǀ!ƒ Əƨdžƒ ƬǶƶdž Ŏ5 LJĂǶ!ƒ Ƭŏ!Ǵdžŋ ÜƠ!ǴŢ ƥdžơdž DžǀǴŋ ÜŎdžŏ!ƥ!ƒ

Ü DžƨƨƙƒĂ ƨƙƨƙƒ 2009 ƨŏǴĿjŏ /ùNj1430 Džƨơdžƶƙ Ü1Ndž Ü27Ш ÜƬŏƥĂƶǀ!ƒ ÜǀƥŋĂ Ŏ5Ǵƛƛƛƒ .165 ƒ

(2) ÜŎƷƨh!ƒ LJƒĂŏƥ ÜŎƷƨh!ƒ .97 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƱùƢĂkdžƲ lƧùdž (80) ƚƧƧǂk ƦƢ ÜLJƒþŋĂ!ƒ ýlơ Ŏ5 ƒþĂƧĂ ǂŏơĞkƽdž!ƒ ƚĞdžƲǂ!ƒ ƧƛǂƊ ŎNj ÜLJƒþŋĂ!ƒ ýlơ Ŏ5 OŏkĞƽdž!ƒ ƚĞdžƲǂ!ƒ ƧƒƧǂk LJdž (%54.80) ǂƲƢ¡Ʋ Ü ƒ Lj ýǂ Ŏ5 lƧdž ǏƲƵƵƵ

IJ ýĂùlƧ! NùhƠ LJƵ NƱõþƠ ƽĞõl Õ5 ßõƨĞŋdž ŰĞdžƶklf ƔƠ!f lþƧ5dž ÕƵƧh!f ýdžƶklõĂ

(1) :ýĂlõ5 Ü-DžlĂ NõlƵ Ÿf Ĭl Ţ

ÞùùŢĞƠ ýĂD ÝƔùùƠ!f YƧƨùù! Ƙùùl!Ă NÙù! ĭÞùh‡ Õù5 ÝƔƠ!f ƘƵƧƨ ÝƔõhƠ

:f‡ƽ‖ƐƐ - f

lƲùdž (36) ƘƧƧù‡k ÜLJfÞùŋĂ!f UĞùƽ!D ýlƠ LJdžư ‡õljĞĂ!f ‡hkƧdž!f lþƧ5dž!f ljRNj ƘlkƠf

ýùlƠ Õù5 ƠõkĞù5dž!f ƘĞdžl‡!f ƧfƧ‡k LJdž (%24.6) ‡hlljh f Lj ýÿ‡ Õ5 lƧdž LJdž ýpD ƱlĂkdžh

ÕùNj ‡ùƽlkPdž ƲõùŢh ƘþƧĂĂ Ü‡džĞƵ ƠõkĞƽ5dž!f ƘĞdžl‡!f ƧfƧ‡k LJdž (%2.9) ‡hlljhĂ ÜLJfÞŋĂ!f

CĞùõ!f Ĭù!ƹ ‡ƽĞùưdž (Õhlp) lþƧ5dž RPĂkĂ Ü(DžnjhĂlp IJ ‖hlp IJ Õhlp IJ Ɣlp IJ Ɣl!f IJ ƔĂl!f)

.ăƧPŰf ƘĞlkTdž!f LJõh Ƨ5ĂŰf Ɣõ Ţlj!f

ÞùpĂ ....Ƨ‡Rdž ÜÞfƋ5!f Ɣl!f :ljÞõlĂ LJhf ...ƱĞõlj!Ĝh ‡ll‡zdž ÞfƋ5!f LJdž ‡ƹưdž " :‡ƹ! Ɣl!fĂ

ƘùõDƧĂ :ĭƧùNjƨŰf ýĞp ...Nhll‡k! ĞhlĂp ÝƔl!f ÕlžÝĂ :DžnjưƶhƠ ýĞpĂ ....Üýlƶ!f LJƵ Ɣl!ĞhƠ ƧNƶõ

LJĂùpƧ5õ DžùNjƲD Dž!Ă :ýĞp ÜŢÞfƋ5Ă ĞhlĂp :ĞnjÝĞŋơĂ ĞnjdžơT ÜĞnjlll‡ Ɣl!f ‡džơ! ÕlžlõĂ ƔƧƶ!f Ưƶh

(2)."ĞdžnjLjõh

ĞnjldžƶkùlƒĂ ÜĞnjƶưƒĂdž Ɣl£D Õ5 ĭĂưƶ!f ÕlƠ!f ĞNjĞLjƶdž Õ5 ‡džl‡!f ÕƵƧh!f ýdžƶklƒ ÞpĂ

Ÿf Ĭl Ţ IJ ýĂlƧ! N5ŢĂ ƽĞõl Õ5 N!Ăp Ü‡õlƠ!f ĞnjkŰĞdžƶklƒ LJdž5 Ü‡lõlĂp yƠƒĂdž Õ5 ßõƨĞŋdž

(3):-DžlĂ NõlƵ

ßõRùùùLj LJõdž!Ğùùùƶ!f ýùùù‡! ßõùùùTh ÝRùùnjdž ÕùùơõƧD ÞÕùùlk ÞÕùùhLj

ßĂÞùùŢ ŁƠƧùùTljĂ ÞΣĂùùƽLj ƘùùhĞƱĂ ljƧ‡Rùù! ÝĂùùlp ƘùùơĞkƧƒ ßùù‡R fRg

---

(1) ÜÕƵƧh!f LJfĂõÞ ÜÕƵƧh!f 74 f.

(2) (Ɣlp) lþĞdž ÜƔƧƶ!f LJĞlƶ! ÜƧĂUljdž LJhf.

(3) ÜÕƵƧh!f LJfĂõÞ ÜÕƵƧh!f 94-93 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible] [illegible] [illegible] [

Ł ŏ η ù ʅ !f Ґnjk Ŭ Ŭ þ LJdž5 ÜЖŭŭþ!fĂ ŎLjґzdž!f LJdž ŁŇdžη ŁdžŇ!f ĭ ßdkĂ Üßơ fĂ ßŇP!fĂ ßŇP!fĂ

.Ґnjżdžη ѕ ŭ PŪfĂ Üy ŋƱ!fĂ ÜLJŏß!fĂ [1]

Ąo ÜŎùZƵŇ! ĭ ƵzT!f Dżηzdž Ł! Ł ŏ!Ŭß!f ýĂlơ!f LJdž ư Łzŋf Ƶ!f ŁŋkƵdž!f Ŏ5 ýlơ!f fĄNj ŎkäŏĂ

Ĭ ùŇZ ýŏ Ţ ѕk!f ŎkäŏĂ ÜLJŏklŋґ ʅ!f LJŏkßƵѕdž!f ĬŇZ ŁZѕĂdž ÜlƵdž (123) Łŏơґkѕdž!f NJЖґdžŇ ЖƵƵ łk

:ŎkŬf ýfĂljdž!f

:!ßø l‖ƐƐ -ґ

(55) ґnjkґpґlkùTf ЖƵƵ łk Ąo Ýѕ ŭ PŪf ýlơ Жґdž Ł LJŏŋ Ĭ!ĂŪf ŁŋkƵdž!f Łdž Ł!f ljĄNj ýkơk

Ơŏkґùѕdž!f Жґdž Ł!f Ƶf Ƶ łk LJdž (%75.60) ŁŋʅLjŋĂ Ü f Lj ý łk Ŏ5 LJŏkƵdž ĬŇZ ßŏѕŏ ƱʅĂkdžŋ ÜlŇdž

IJ DżƵ ł) Ґnjżŏ Ţ ѕƵŋĂ ÜŁdžґZ Ơŏkґѕdž!f Жґdž Ł!f Ƶf Ƶ łk LJdž (%7.62) ŁŋʅLjŋĂ Üѕ ŭ PŪf ýlơ Ŏ5

IJ łùdžƵ łdž IJ Жґdžf Ƶ ł IJ DżnjdžƵ łD IJ łdžf Ƶ ł!f IJ ґLjkdžƵ ł IJ ‖džƵґ łdž IJ DżƵґ łdž!f IJ łdžf Ƶ ł IJ DżƵ ł!f

łùUѕ!Ă (ґùnjkdžf Ƶ ł IJ fĂùdžƵ łk IJ Dż łdžƵґ łdž IJ Жґdž Ƶ łdž!f IJ Dżŏ Ƶ ł!f IJ Dżf Ƶ ł!f IJ DżƵ łD IJ DżƵґ łdž

.lƵƱŏʅdž!f ŁUѕŇ!f ŎNj (łdžf Ƶ ł)

ljƵùŏ ƐĂ ýùηƵ!f ŁŇƵùł ßpĂ ....ÜNJʅѕLjŋ ýηƵ!f Ŏ5 LJĂłŏ DżĂŇ!f Ư ŏlLj" łƷŇ!f Ŏ5 DżƵ ł!fĂ

yùdžηĂ ÜDżf Ƶ łĂ CґdžƵ ł ÜDżŏƵ ł!f ydžηĂ Ü.....ÜŁdžƵ łĂ łdžŏƵ łĂ ßżŏƵ ł Ănj5 ÜŁdžf Ƶ łĂ ґdžƵ ł ÜDż ư !ґŋ

."...LJĂdžf ƵłĂ DżfƵłĂ!f [2]

yùdžη) Ƶùŏ P!f ýùz5 :łùdžƵ ł!fĂ ÜlßґzŇ! ѕ Ƶґ P!f Ƶdž ŪŪf :łdžf Ƶ ł!f" ƱŏʅĂ!f Dżηzdž!f Ŏ5Ă

ĭ Ąo!f ŎƱzdž!f ßfĂη!f Ƶŏ P!f Ƶŏλ ł!f ĂNjĂ NJFґdžʅDĂ IJ Ĭ!ґzk IJ Ÿf Жґ5 Ţ LJdž DżŏƵ ł!fĂ ....(DżƵґ łdž

."ΘĂ5 Ţ !fĂ ÜljƱґƱZ ßѕLjŏ Ŭ [3]

.(ѕ ŇP) lßґdž ÜYƵz!f LJґʅ! ÜƵĂUljdž LJŋf ([1])

.(DżƵ ł) lßґdž ÜYƵz!f LJґʅ! ÜƵĂUljdž LJŋf ([2])

.(DżƵ ł) lßґdž ÜƱŏʅĂ!f Dżηzdž!f ([3])

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ư ƨùƶdž Ǒù5 ǑƵƨh!f ýĂp ǁ!Ɍ LJdž ÜƬǒdžŋƶdž!f ǴnjǒLjǴƶdž Ư ƶhhu ƚƥƨĂ ƥp lƥƨ5dž!f ƥŋLjĂ

:-DžǄlĂ NǒǄƵ Ÿf ǏǄƮ IJ ýĂlƨ!f ǏǄƵ NJfǴLjƛ[1]

ƶùùƲƥƥ Dżùù! Ǵùùdž ǄNùùùkƨƵ5 NJùùùh ƚƚƶùùǄƮƥ ƶùùǒƨƦƶ ƶùùǄƲƥ Dżǒƨùù‡!f ǏùùǄƵƶ

ƶùùTơdžǄ! ƚƚƶùùùǄPǒ ăƨùùùPǒĂ ƶăƥùùùNjĂ ƶăƥùùLj ǴǒLjƥùù!f ƚƚùùdžƵ ƥùùp ƶƨƨǴùù‡džĂ

.(ƒĂdžƨ‡k ÜDżƨǴ‡dž!f ÜDżǒƨ‡!f ÜƬdžƒƨ‡ ÜDżƨ‡!f) ƬǒǄƶ5Ă ƬǒdžƮƒ ƚǴƒkTdžh ƬdžǄ‡!f ƚǄǄdžƶk‡f ƥpĂ

:ǫNjøƜǁ - f

ÜƥĂùŋ) :ƬùƵĂLjkdž!f Ǵnjkƒƨƨ‡khu ÜƨǔPǏƒ UǴƨ!D LJdžư ƬǒLjǴƛ!f Ƭhkƨdž!f Ǒ5 ƬdžǄ‡!f ljƦNj Ǒkdk

ǑùƵƨh!f ƥùLjƵ lƨùdž (19) ƚƥƨĂ ƥpĂ Ü(ƥǴŋ ÜǴNjƥǴŋ ÜƥĂŋD ÜƥƒĂŋǏƒ ÜljƥĂŋ ÜǁƥĂŋ ÜƥĂŋ!f

ýùlơ Ǒù5 OǒkǴƨdž!f ƚǴdžǄ‡!f ƨƒƨ‡k LJdž (%24.3) ƬhƮLjhuĂ Ü f Lj ý‡ Ǒ5 lƲdž LJdž ýpD ƱƮĂkdžhu

.ƬdžǴƶ!f OǒkǴƨdž!f ƚǴdžǄ‡!f ƨƒƨ‡k LJdž (%2.4) ƬhƮLjhuĂ ÜƨǔPǏƒ

CǑùT!f ƚƥŋDĂ :ƒƥǒŋ ƨǴƮ ǐD ƒƥĂŋ ƚǴǑT!f ƥǴŋĂ ....ÜƏƥƨ!f Ư ǒlLj ƥǒŋ!f" ƬƶǄ!f Ǒ5Ă

NJ!Ǵdžhu ýŋƨ!f CǴŋĂ .....ÜƥƒĂŋD ýƶŋ!fĂ ÜCǴNj ƨǒƶhu ǏƛLjǏƒ ǁ!Ɍ‡Ă ÜǑPƮ :ƥƒĂŋ ýŋƨĂ ƥǴŋ5

."ƥƒĂŋ ĂnjƵ DżƱ!Ǵhu ÜƒƥĂŋ ƥĂŋǒ[2]

ƥĂùŋ Ƶ ƮƶƵ! ǴnjƶƱƒĂdž LJdž ƨǒƛ‡ Ǒ5 ƚƥƨĂ ǴNjƥŋLj ƚƨ ÜǑdžŋƶdž!f ǴNjǴLjƶdžhu ƬdžǄ‡!f ƥƨk ƥpĂ

:ǑƵƨh!f ýĂp ÜyƱƒĂdž!f ǁǄk LJdž ÜNJfǴPƮĂ IJ DżǄlĂ NǒǄƵ Ÿf ǏǄƮ IJ ýĂlƨ!f[3]

ƚǴƶùùùùùǒƶ!f ljƶùùùùùƨƶǒ Ǔ ǁƥĂùùùùùŋĂ ƒƥĂùùŋ ƶNjƥùù!f ƱdžùùTD fƚ ƥùùǒƨk

:DżǄlĂ NǒǄƵ Ÿf ǏǄƮ IJ ýĂlƨ!f LJƮǴƱdž ƨ‡ƚ Ǒ5 Ƶƨƨh!f ǑƱdžǒ NJƮ5Lj ýƒĂLjdž!f ǏǄƵĂ[4]

ǴnjǒùùƮƒĂLj ƚƨùùƱƱPƒĂ LJƨùùdž!f ǴùùNjƥǴŋ! ƬhùƮPdž ƨùǒƸ ƥǔùh Ǒù5 ǏTdž Ă!Ă

---

(1) ÜƵ104 f ÜǑƵƨh!f LJƒĂǒƥ ÜǑƵƨh!f.106

(2) Ư ƨƨĂƱLjdž LJhƒ ÜƨĂƱƨ! LJǴƮ! (ƥĂŋ).

(3) ÜƵƨh!f LJƒĂǒƥ ÜǑƵƨh!f.16 f

(4) ÜshǴƮ!f yŋƨdž!f.218 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ăùơlj Ŏ5 ĭ ƨĜŋdž!f Ĭ Ljƶdž!f Ĭ!ę Ŏlŏlơ!f ĜNjĜljƶdž LJdž ШƧƤk lƥƨ5dž!f ƥŋLj yƪĂk!f ƔĜh LJdžĂ

(1) :ŎƵƨh!f ýĂp

ƤĜƤùùùƪ!fĂ Ĝùùùnjö5 ƥĂùùùŋ!f Ĝùùùljƥƥ ƶùưƨD ŃƔĂùŃƬƥ ƤĜĜùdžǯ!f ƤƤùƥ ŭù5 LJ5ƥùö5 ƚĂùdžŏ Ŏơ LJƑĜ‡ Ĭ!ę Ƚ!Ăơk5 ÜŎlŏlơ!f ĜNjĜljƶdž LJƵ ƚŋƨƤ ĜljNj (ƥĂŋ!f) ƤdžĬ‡5

.LJĜƪLjŤĜ‡

:!ŭYŎƐ üƨΘ -5

ÜLJŏkŏơĜùkƨdž LJŏkdžĬ‡ Dƶư ƥpĂ ÜŎƵƨh!f ƨƶT! Ƥŏ!Ŭƥ!f ýĂlơ!f LJdžư ΣdžĜ‡P!f ýlơ!f fƤNjĂ

Ɣùƪljh ljƨƶùT Ŏù5 ƚƨƨ‡k CĜdžƪŬf LJdž ƤƵĂdžŋdž yƶdž ŎƵƨh!f Nö5 ýdžĜƶk ÜƪƤdž (56) Ĝkƨƨ‡k IJ DĬùƪĂ NùŏĬƵ Ÿf ĬĬùŤ IJ Ÿf ýĂƪƨ Ĝdžƪf :ĜdžNjĂ Ü‡ƨf‡k ĜNjƨλ‡D LJƵ ƤơkljƪĂ ÜƤkĂĜƨkdž ƨù5Ă ĜùnjöƵ CĂùư!f ŎĬùƪLjƪĂ Ü(ƔƨλŏŎ) Ă (ƤhŏŎ) ƤŏĂhlj!f Ƥljŏƥdž!f Ĝdžƪf Ă Ü(ƥdžơD) Ă (ƥdžơdž) .Ƥdžƥlkdž!f ýĂlơĬ! Ƥŏơƨkƨdž!f ƚĜdžĬ‡!f LJdž ĜnjkĜlhĜƪ yƶdž ĜNjĜlj‡Ĭƪ Ŏk!f Ƥŋnljdž!f

:-!‡ƨNj Ljĭ‡Y ŶƐ Ă‡T ı ƥDŽΘĜNj ƥDŽΘDŽ - ĜĬ

Ŏù5 ƥĂƨĂ CĜdžùƪŬf ƨλ‡D (ƥdžơDĂ ƥdžơdž) IJ DĬƪĂ NöƵ Ÿf ĬĬŤ IJ ýĂƪƨ!f Ĝdžƪf ƥƶĬ

ĬùƵ ƥŏƨŏ ƪƪĂkdžh ÜƪƤdž (38) Ĭ!ę ƚĬŤĂ ƚf‡f‡kh Ĭ!ĂŬf Ƥhkƨdž!f LJŭkơŏ Ɣę ŶCĜdžƪŬf ýlơ ÜDžŭùƶŬf ýùlơ Ŏ5 OŏkĜƨdž!f ƚĜdžĬ‡!f ƨf‡k LJdž (%6.66) ƤhƪljhĂ Ü f lj ý‡ Ŏ5 ƨ ŤljĂ ƪƤdž ÜƤdžĜƶ OŏkĜƨdž!f ƚĜdžĬ‡!f ƨf‡k LJdž (%5.24) ƤhƪljhĂ

ƨĜŏùƪ Ŏù5 (ƥdžơDĂ ƥdžơdž) IJ DĬƪĂ NöƵ Ÿf ĬĬŤ IJ ýĂƪƨ!f ŎdžƪŬf ŎƵƨh!f yƶŋ ƥpĂ

(2) :ýĜl5 ÜljĜŏę ljƥŏŋdžk

ƥùùùdžĜơdžĬ! yƶŋkùùùƪdž NùùùljD ĬùùùĬƵ ƥùùdžơdžĂ ƥùùdžơD :ŎdžùƪĜh ljƥĜùljĂ

---

(1) ƨƨ ƨ ÜŎƵƨh!f LJƨĂŏƥ ÜŎƵƨh!f .12 ƨ

(2) ƨƨ ƨ ÜƨhĜƪ!f yŋƨdž!f .73 ƨ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ÿƒ Ĭ̈ù Ţ IJ ýĂ ǀƨ!ƒ Ďǀƒ Ĭ!ǫ ǀƥǀǀď ƺŬƺ!Ď ƴưƒĂď!ƒ LJď ƨŏλǂ Ŏ5 ŎƵƨ!ƒ ýďƶkǀƒ ƺď ǂ

IJ ƨƺùkƤď!ƒ IJ ĭƥƺùnj!ƒ IJ LJŏǀjĂù ǂ!ƒ ƥŏù ǀ IJ ƚƒƥƺù ǀ!ƒ ƥŏù ǀ Ü ǂ ǀ!Ƥ!ƒ ƥŏǀ) :ýλď -Ďǀ ǀĂ NŏǀƵ

Ăù ƣǀj Üƺƒƥùǀj!ƒ ŲĂǀù ǀĎ ǂƺŏù ǀ Ŏ5 ƴưĂď LJď ƨλǂĎ Ŏ5 ƚǀďƶkǀƒ ǂŬ ǂǀ!ƒ ƥŋǀj ƺď ǂ Ü(Ĭ ǂƺ Ţ ď!ƒ

:N!Ăp[1]

ƺùùNjƺŏƺƺď ƥùùƣk ăƨĂùù!ƒ ǁ ùùŏ!ǫ ƚƚƚùùďƒƥ ƺùď ƥùďƣď ƺùŏ Ŏùnj!ǫ ǁ ùŏǀƵ Ĭ ǀ Ţ

:ĥŭĭNjƺďǀǀƵ ĥďĭǫpĎǀǀƵ - ƒ

Ƥǫ Ý- Ďǀ ǀĂ NŏǀƵ Ÿƒ Ĭ ǀ Ţ IJ ýĂ ǀƨ!ƒ Ŏď ǀƒ ƥƶĥ (Ųƨŏŏŏƺ) ǂŏĂĥǀj!ƒ ǂǀŏƥď!ƒ ďǀƒ Cƺŋ

ƚƺùďǀǀ!ƒ ƨƒƨǂk LJď (%3.33) ǂĥ ǀ ǀĥĂ Ü ƒ ǀj ý ǂ Ŏ5 ǀƤď LJď ýpĎ ƺǀĂkďĥ ÜǀƤď (18) ƒƨƨǂk

.ǂďƺƵ Ŏŏkƺ5ď!ƒ ƚƺďǀǀ!ƒ ƨƒƨǂk LJď (%2.62) ǂĥ ǀĥĂ ÜĎĭƵŪƒ ýlơ Ŏ5 Ŏŏkƺ5ď!ƒ

NŏǀƵ Ÿƒ Ĭ ǀ Ţ IJ Ÿƒ ýĂ ǀƨ ǂǀŏƥď! Ďǀƒ ĂNj :LJĂǂ ǀ!ƒ ĎƵ Ŏƙ5!ƺĥ :ǂĥƺƺŏ" LJƒƥƺĥ!ƒ Ďŋďď Ŏ5Ă

ƺďŏ5 ƺnjkĥƨk ǂơƒƨ LJù ǀơ! ǂǀơ!ƒ ǂơƒƨ!ƒ ŎNjĂ Ųŏƺ!ƒ LJď ǂƺƺĂ ǂĥŏƺ ƺnj! ýƺlŏ IJ Ďǀ ǀĂ

."ƺnjŏ5 ĎnjkƵƥĂ ĎnjǀjďŪĂ ƺnjŏǀjƺǀ! ƺnjĥŏƺ! ýŏpĂ ….ýŏp[2]

Ü- Ďǀù ǀĂ NŏǀƵ Ÿƒ Ĭ ǀ Ţ IJ ýĂ ǀƨ!ƒ ƺnj!ƨǀjŏ LJĎ ýĥp ǂŏĂĥǀj!ƒ ǂǀŏƥď!ƒ Ďǀƒ Ănj5 (Ųƨŏŏŏƺ) ƺďĎ

ƚŏďù ǀ :Ŏŋƺŋƨ!ƒ Ďǀƺ!ƒ ĂĥĎ ýƺp Üƺƒƨƨƨ

(1) :ýĂlŏ ÜNjkżĞzkłfĂ Nzƥ5Tk Ư Ƨzdž Ŏ5 Ü(Ɨhŏƣ) Ɣ ƒƨk ýŏhlk Ĭ!ǫ ƥƨƶ ƥ15 Ŏƶƨhl!f ĞdžD

ŃƨùùłŏĂ Nùùŏ5 LJùùơłj Ğùùdždž ƦĦùùŏƶŏĂ ýƨƶùłł Ńł ùłhłj ýùNj ƦĦùhŏƣ Ƨùhp Ğùŏ

ŃƨƶùùùơkD łƥùùùłłhh ƦĦùùùŏƨƶ!f Ğùùùłłj DĂ ĭƨhùłłĬĭ Nùŏ5 ýùƥĂ ƦĦĞùłłJP!f ƶĦĞơ

(2) :ĞNjCĞnjhłĂ Ɨhŏƣ ýĞdžŋ ƨ‡ŘŏIJ Ğơŏ DIJ ljƥŋłjĂ

ƥĞùùùłłŋĂ ƨùùùhłjƶ ƦĦùùùbƨłj ƦĦĞłłłłĭ Ʀùùùłĭ5 ƦĦùhłƣ ƦĦdžùłłĭ Ńƨùŏƣh łƣŏùłłł!f ăƨŘłĂ

ĭƥĞùùùnj!f ŕĞùùùdž‡!f ƨùùùłłƥ ƥùùùłłƥbłłżh Řƨùùùłłĭĭĭ Řƨùùùłłĭĭĭ ŘƨùùùłłŘ ƥùùùłłh

fŘùnjh ĞNjƨ‡Ř LJdž ƨƨơŏŏ Ŭ ljƥŋłj Ř Ü(Ɣƨŏ) łƥƨƨdž NJ!Ğdžzkłf ƥłjƶ łƨŏ‡ ƨdžŪf ƨłłkPŏ ŬĂ

(3) :NJ!Ăp ÜĞnjƶơfĂdž LJdžĂ ÜƦłłŏłłp ƴơfĂdž Ŏ5 Ŭǫ ƥƨk Dž! ĞnjłłD LJƶ łłơ5 ÜDžłŬf

ýdžùùłk Ŏùùhłłp łłJŘłłùù5 ŁJĂùùłłƶŋƨłk ýùùNj ƶƨùùŏ Ʀùùłjŏƥdž Ĭùù!ǫ ŁJŏùùłłơfƨ Ğùùŏ

ýùƶ!Ă Ü‰ơùơfĂ Ĭłłŋkŏ (Ɣƨŏ) Džłŭf LJdž ƨ‡D (Ɨhŏƣ) Džłŭf Ĭ!ǫ Ŏƶƨhl!f ýŏdž LJD ƨŏƐ

ÜƦŏdžŭùłŭf łĂƶƥù!Ğh ƥùŏƣĂ!f NùƣĞhkƨfĂ (Ɨhŏƣ) Džłŭf Ƨƥơ :Ğdžnj!ĂD :LJŏhhłł Ĭ!ǫ yŋƨŏ ‖!Ř

.Ʀłłơ!f Ʀơƒƨƨłłĭ ĭłjƶdžh Ɣŏƣ!f LJdž ƨkTdž!f (Ɨhŏƣ) Uƨ! Ʀ!Ŭƥ :ĞdžnjŏłjĞƨĂ

: ƨ ƐNjƣłłƐ üƨƣ -6

Ʀŏ!Ŭƥ!f ýĂlơ!f LJdžơ ƧłłƥĞłł!f Ƨhkƨdž!f Ŏ5 CĞŋ Ü‰ƨŏdžkdž ‰ŏ!Ŭƥ łłlơ Σ‰Ăơ!f UĞƨD ĞłłƦT

.łłƨdž (51) ĞƨƨƨkĞdžłł‡ (3) ŎŏkĞƨdž!f NJkĞdžłł‡ ƥƥƶ ƨłłh5 ÜŎƶƨhl!f ƨƶT!

LJŘŪfĂ LJŏƶ!Ğù‡ LJĞùłłjŬf ƨƶĞùTdž ŎNjĂ ÜΣfĂơ!Ğh Džłƶ!f ΣĞłơŬf ..." Ƨłł!f Ŏ5 CĞŋĂ

ýdžłł!fĂ ƨŤh!fĂ DžT!fĂ Džƶŏ!f ŎNjĂ Σdž!f ƨƶĞTdž!f :LJĞłłjŬf Σ‰ĂơĂ Üƥŏ!fĂ LJĞłł!fĂ łłjŪfĂ

(4)"...Σdžłł!fĂ

---

(1) ÜŎƶƨhl!f LJfĂŏƥ ÜŎƶƨhl!f .120 f

(2) ýŋƨdž!f ÜƨhĞłł!f .79 f

(3) ýŋƨdž!f ÜƨhĞłł!f .120 f

(4) (Σłơ) łƥĞdž Üƴƨƶƶłłf LJĞłł! ÜƨĂUłjdž LJhf.

© Arabic Digital Library Yarmouk University

LJùdž lþơƒĂ Ƒ]Ǵơ ǏǼǾ ƨƭƨ þp ǾƵƨh!ƒ LJD Ươǽǒ ýlơ!ƒ ƒ₨Nj ƚƒþƨ5dž! ýdžǎk!ƒ LJdž ýǒǼlhĂ

ÜƨùƯlj!ƒ) ƨ Ţh!ƒ Ƒ]Ǵơ ƚƒþƨ5dž ýǴdžzk]ƒ LJdž ƨλ‡DĂ Ü(ƨ Ţh!ƒ) :ǾNj ÜlƨNjǴƯ!ƒ Ƒǒljǵ]ljǔƒ ΣƒĂơ!ƒ

ǴùnjljĂ‡ Ǒù5 Ǵnjzǒdžη ƭ5ƙkĂ Üýlơ!ƒ ƒ₨nj! Ƒǒơǵk5dž!ƒ ƚǴdžǼ‡!ƒ ǾNj Ƒlhǵ]!ƒ ƚǴdžǼ‡!ƒĂ (Ƒǒ∂ƨ!ƒ ÜLJǒz!ƒ

Ƒhù]ljhĂ ÜΣƒĂơ!ƒ ýlơ Ǒ5 Oǒƙǵ5dž!ƒ ƚǴdžǼ‡!ƒ ƨƒƨ‡k LJdž (%33.33) Ƒh]ljh ÜlƨdžǼ (30) ƚƨƨ‡k

-:ǾƙǔƒĂơlj!ƒ ǏǼǾ ýǒ Ţ5k!ƒ ǾƙdǒĂ ÜƑdžǴǾ Oǒƙǵ5dž!ƒ ƚǴdžǼ‡!ƒ ƨƒƨ‡k LJdž (%2.45)

:þưdžǼ -D

IJ ƨUǴùlj IJ lƨùUlj IJ LJǒƨUǴùljǼ! ÜƨUlj!ƒ) Ǿƨƨhƒ ƨzT Ǒ5 ƑǼdžzk]dž!ƒ ǴnjƙǴpǴlƙTƒ ƨƨhD

.(ƨUljk IJ ƚƨUlj IJ ƨUljD IJ ƨǴUlj IJ ƨĂUljdž IJ ƨUljǒ IJ ǐƨUǴlj

ÜNùǒ!ǫ ƨùUljĂ ÜlƨùUljdžĂ ƨUljdžĂ ƨUlj ljƨUljǒ ljƨUlj ÜLJǒz!ƒ LJ]ơ :ƨUlj!ƒ" :Ƒ₨!ƒ Ǒ5Ă

ƨù Ţh!ƒ ǾùNj :ýùǒpĂ ÜLJǒz!ƒ Ǒ5 ƒþĂ]!ƒ ƑƵlj!ƒ ƨUǴj!ƒ :ljþǒ] LJhƒ ...ÜƨUlj ƨþ Ţdž :ƨUljdž!ƒĂ

"ƨ Ţh!ƒ ƒǴdž Nǒ5Ă ƨ ljǏƒ Ǒ5 ƭƨƨ ǾNj :ýǒpĂ ÜNl5lj[1]

ǏǼ Ţ IJ ýĂ]ƨ!ƒ ƨhp lƨǴƨ NǒljdžƙƭǴǒ] Ǒ5 Ǿƨƨhƒ ǴnjǼdžzk]ƒ ƨTǴhdž!ƒ Ǒdžηzdž!ƒ ǏljzdžǴhĂ

:ǏƒǴp IJ DǼ]Ă NǒǼǾ Ÿƒ[2]

ƒǴùùù]dž ĂD ƒùùùdžơdž Ǵùùùǒ ƒơǴhùùù Ţ ƒùùźƒ ƒùùźƒ ‖ƨĂƨD LJD Ǒùù! LJùùdžĂ

ƒǴǒǼùùư Ƒùùù]ƒǼǾ ƒùùùhp ƒƨùùùƒDlpĂ ƒƨǼùùǒhZ Ƒùùƨ5lj ƒùùhƨƙ ƒƨƨùù!DĂ

Ǵnj!Ǵdžzkùƒ ǾƨƨhǼ! ƠǴkD ǐƒ!ƒ ƨdžǏƒ ÜƑƨĂljkdž ƑǒǼz5Ă Ƒǒdž]ƒ ƚǴ]kTdžh]ƒƨ5dž!ƒ ƚƒƨĂ ƒpĂ

.Ƒǒƨ‡T!ƒ NkơǒƨƭǴnƙljD Ǒk!ƒ ƚǴƭǴǒ]Ǽ! ƒ15Ă Ü˳ơĂdž LJdž ƨλ‡D Ǒ5

---

(1) (ƨUlj)]ƭǴdž ÜYƨz!ƒ LJǴ]! ÜƨĂUljdž LJhƒ .

(2) 13 ƒ ÜǾƨƨhƒ LJƒĂǒƭ ÜǾƨƨhƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƨƧhD ĞdžD Ü f Ij ý‡ Ŏ5 lƲdž LJdž ýpD ƱŅĂkdžh ÜŅƲdž (16) ƚpƧĂ ĞNjþŋIj lpƧ5dž!f yhkk pIjZ

IJ ‖ĞùIjöZ IJ LJöZ IJ LJĂöZ IJ ‖IjöZ IJ ĞIjöZ IJ ŎIjöZ IJ LJĂöz!f IJ LJöz!f) :ƦĎdžzkŅdž!f ĞnjkĞpĞlkTf

.(ŎIjĂöZ IJ ŇöIjöZ

IjƧùöƐĂ LJĞùŅIjú! LJĂ‡k ŎĂIjD ÜƦöƱƧ!fĂ ƨŢh!f ƦŅĞơ :LJöz!f" :NJ!ĂIh ƨĂUIjdž LJhf Ğnj5Ƨzƙ

....ÜLJĂùöZ ƨöĂ‡!fĂ Üyƙŋ!f yƙŋ lƨöPŪfĂ ÜƚĞIjöZDĂ LJöZDĂ IjLJĞöZD yƙŋ!fĂ ... .ÜLJfĂöơ!f LJdž

(1) ."....ƨhP!f Σ ŅŋĞö ƦzhÖ ŎŘ!f LJöz!fĂ :IjfÖŅ LJhf ýĞp

NJù!Ăp ýùĂdž ÜlƨŢĞh!f LJözƲ! Ʋzdžŋ Ŭƺ" (LJöZD) yƙŋ!f Ƨƶ Ţ pƧk Dž! DöƨƧ‡!f LJcƨl!f Ŏ5Ă

Ʋzdžŋ Ŭƺ DöƨƧ‡!f LJcƨl!f Ŏ5 (LJĂöZ) pƧk Dž! Ğdž‡ Ü(83 :IpFĞdž!f) (تَرى أَعْيُنَهم تفيضُ مِنَ الدَّمع) Ŏ!Ğzk

: Ŏ!Ğzk NJ!Ăp ýĂdž ÜCĞdž!f LJöz! (إِنَّ المُتَّقِينَ في ظِلالٍ وعُيُون) (Ŏ!f :Ƕŭ Ňƨdž!f) "(41 :

(2)

Ŏù5 ÜƨŢh!f Ƨ!c Nhu pfƧdž!f ŎIöIơ!f ŎIjzdž!f ŎƲZ Ƨ!ŬpƲ! (LJöz!f) ƦU5! ŎZƨh!f ýdžzkŅf ppĂ

(3) :NJ!Ăp

Ŭŭùùùơŋ ƦƲĂùùùIJ! ÑYĂùùùƱ!f ÑùùùIjdž ŎùùƲdžĂ ĹJĂùùƲƲz!f ÑùùƲ pùùƲIJ! ƨùùdžp

(4) :Ğơöƨ NJ!ĂpĂ

ŬĞùùùIZ ŷĂùùùIƲ! ŎƲùùùŢIĂ Ŏùùùŋdž ýùùƱfĂƲ Ŏùù NjĂ ýùùŋŪ!f ŁJĂùùƲƲz!f ƲJŋ

:ýùĂdž LJùdž ÜƦùöĂƨ! ƚĞhơĞŢdžĂ ƚĞƱfƨdž Ŏ!ŋ ĞnjkƱĞơ Ƨhu ŎƨĞŋdž!f ĞNjĞIjzdž ƦU5Ʋ!f ŘPkkĂ

.(LJ5ŋ!f Üyƙžp!f ÜƨŢh!f ÜUơƲ!f Ü ƧƨƱ!f)

---

(1) (LJöZ) lpĞdž ÜYƨz!f LJĞŅ! ÜƨĂUIjdž LJhf.

(2) ƨĞdžZ ÜƨdžƲ pdžơD NJ!ĂpĂ ÜƨĞkPdž ƨƲ!f LJcƨl!f Ƨƶ! ÜƨƱƲƲ Ƨƶ!f ÜƨĞkPdž ƨƲ!f LJcƨl!f Ƨƶ! ÜƨĞkPdž ƨdžơD ÜƨdžZ /ùùNj1418 Ü2Ʊ ÜŎùdžƲz!f DžpIƲ! ƚöĂ‡!f Ƨŋ Ğdž ÜƦöIj5 ƦöIöĂk ƦŅfƨp LJcƨl!f Ƨƶ! ÜƨĞkPdž ƨdžơD ÜƨdžZ 1997 Üdž 230.

(3) ƨhĞŅ!f LJfĂöp ÜŎƨƨh!f ÜŎƨƨh!f 147 f.

(4) ƨhĞŅ!f yŋƨdž!f 146 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:hŭĎƥǁɛ - ł

- ǁƒƧŏ - ƚƊƧ - ƝƙƊƧ - ăƧŏ - ăƊƧ IJ ăƧƊ) łɜǁkŤdž ƚǤpǤlkTǤu ŎŽƧh!f ƧzT Ŏ5 ƚƥƥƧk

Ŏù5 lƥƧùɜdž!f yƕkk ƥljŽĂ Ü[1]"ɣǁl!fĂ LJŏz!Ǥu ƧUlj!f :łŏƋƧ!f :ljƥŏ ǀ LJhf ýǤp" łƷǁ!f Ŏ5Ă Ü(ăƇƒƧk

. f lj ý‡ Ŏ5 lƧdž LJdž ýpƊ ƱǀĂkdžu ÜlŘdž (18) ƚƧƧ‡k ǤNjƥƞlj ŎŽƧh!f ƧzT

Ǥnjǁdžzkùǀf ƥpĂ ÜłŏljŏƧ!f łŏƋƧ!f ŘǁŽ ýƒƥ!f Ŏdžƞzdž!f ǤNjǤljzdžu ƚƥƧĂ lƥƧɜdž!f LJƊ Ůơŭdž!fĂ

(2) :ƧŏĂƷ!f ɜƧu łŏƋƧ ƥljŽ N!Ǥơ ƱɜŢfĂ N!Ăp Ŏ5 ǁ!Ř ŘǁŽ ýƥk! ŎŽƧh!f

ŁǤùùù‡u Ŏùùù ùLjƥĂƨ DžǤùùù T!f Řùùù Ţpdu ăƇƒƧ**ù**ù k fŘǫ ŘŏĂ**ù**ùƷ!f ƨƧ**ù**ùu ăƧƊ

Ƨù Ţh!f łùǀǤơ ýǤdžzkùǀf LJùdž ljƧǤƛ‡ǫ ŘǁŽ N!ƥk ƥNjfĂT!f LJdž Ƨŏƛ‡ ŎŽƧh!f LJfĂŏƥ Ŏ5Ă

łùŏƋƧ Ř!ǫ ƧƧǤƞ!f Ƨŏu‡!f NlpĂT Ř!ǫ yƞƧŏ ǁ!Ř ýz!Ă ÜăƧPŪf ΣfĂơ!f Ř!ǫ ƱǀǤŏp ǤnjkǤ5ƥfƧdžĂ

ǁù!ŘĂ ƧŽǤùTdž!f ǁùǁk ý!lj! łǀǤơ!f ljŘNj ýdžzkǀǤ5 -DžǁǀĂ NŏǁŽ Ÿf ŘǁŢ IJ ƧŏƧT!f łơĂƥdždž

Ÿf ŘǁùŢ IJ łơĂƥdždž Ǥnjŏ5 ƥƞfĂk łlj‡džDĂ yƱƒĂdž ƚljŏǤŽ ƥp łǀǤơ!f ljŘNj LJƊ LJŽ ǁƱ5 ÜɜĂT!f

łùǀǤơ ƚùdžǤ!5 ÜNJkǁŏŤdž Ŏ5 ƚƧƒƥ Ŏk!f ƧĂŢ!f LJdž Ƨŏƛ‡ ýƒɜkŤf Ŏ5 ǁ!Ř ƥŽǤǀ5 -DžǁǀĂ NŏǁŽ

.DžǤŏp ƧŏŤ ǁ!Řu ƧŢh!f

:DžDŽŘǁɛ üɜΘ -7

LJùdž Ƨùƛ‡DĂ ÜłŏƧzT!f NƱƒƧƹƊ łdžƥŤ Ŏ5 ǤnjɜUĂ Ü2ĂƧU!f LJdž łɜFǤƱ ŎŽƧh!f ýdžzkǀf

ƚǤùdžǁ‡!f) Řdžǀdž ƚơk łǀƒƧƥ!Ǥu Ǥnj!ĂǤljkĂ ÜǤnjljdž LJŏkdžǁ‡ ƥljŽ 2ĂpĂǁ! Ǥljzɜƥ ǤdždžŶǤnjƱzu ýǤdžzkǀf

.lŘdž (37) ljƧzT Ŏ5 ǤkƧƧ‡k ƥpĂ (ĂƥƷ!f ÜDžĂŏ!f) ǤdžNj LJǤkdžǁ‡!fĂ Ü(łŏơǤkɜdž!f

---

.(ăƊƧ) lƥǤdž ÜŸƧz!f LJǤǀ! ÜƧĂUljdž LJhf ([1])

.11 f ÜŎŽƧh!f LJfĂŏƥ ÜŎŽƧh!f ([2])

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

.ÜƧƬƶ!f LJǴdžƨ!fĂ LJdžƨ!f :Dž‡ơdž!f Ǒ5Ă ÜljƧǒƛ‡Ă ƚpĂ!f LJdž ýǒǶl! Dž]f" NǶD LJdžƨ!f ƧƲƶǵĂ

Ł‡nj‡Ǵƨ!fĂ ƳƱƧ!f LJǴdžƨ LJǴdžƨ!f ÜƧƲƶT ƱƱƬD :DžǒǶnj!f ĂhD ýǴp ÜƥơfĂ LJǴdžƨ!fĂ ƧNjƥ!f :ƧƲƶT ýǴp ..

.[1]"yƱlljǒ Ǔ ƧNjƥ!fĂ :ýǴp ƧnjTD Łk] Ǐ!ǵ LJǒƧnjT LJǴdžƨ!f LJĂ‡ǒĂ :ýǴp ÜƥƧh!fĂ Ƨơ!f LJǴdžƨĂ

ÜǑùƶƧh!f ƧƶùT! Łǒ!ǓƥƬ!f ýĂlơ!f LJdžư lƧǒPǗfĂ ŁƶhǴ]!f ŁhkƧdž!f Ǒ5 ýlơ!f fƦNj ǑkdǒĂ

ƥùp ǑùƶƧh!f LJD ƥùηlj ăƧƷƬ!fĂ ÜŁƱ]Ăkdž!fĂ ÜăƧh‡!f LJdžƨ!f ƧƬǴljƶ ƚǴdžǒ]lk Ǒ5 ƧUlj!ǴhĂ

Nùdžηƶdž LJƶ ăƧPǗf LJdžƨ!f ƧƬǴljƶ ƚhǴƷĂ Ü(ĂƥƷ!f ÜDžĂǒ!f) ŁƱ]Ăkdž!f LJdžƨ!f ƧƬǴljƶ ýdžƶk]f

.ǑƶƧh!f ƥljƶ LJdžƨ!f Dž!Ǵƶ Ǐ!ǵ ƝNǶlj] LJǒkƧĂ‡ƦdžƬ!f LJǒkdžǶ‡!f LJǒkǴNj ƧhƶĂ Üǐ ƧƶT!f

:!NjǐǶƷ -ƨ

ÜǑùƶƧh!f ƥùljƶ lƧùdž (21) ƚƧƧ‡k ƥpĂ ÜLJdžƨ!f ýlơ Ǒ5 Ǐ!ĂǗf Łǒơǵksdž!f ŁdžǶ‡!f ǑNj

ýùlơ Ǒù5 OǒkǴ5dž!f ƚǴdžǶ‡!f Ƨƨ‡k LJdž (%50.74) ŁhlljhD Ü f lj ý‡ Ǒ5 lƧdž LJdž ýpD ƱlĂkdžhD

.ŁdžǴƶ OǒkǴ5dž!f ƚǴdžǶ‡!f Ƨƨ‡k LJdž (%2.78) ŁhlljhĂ ÜLJdžƨ!f

[2] "...yƦǴpĂ!f Ǐljƶdž Ǒ5 DǴǒǗf ýĂlk ƳƧƶ!fĂ ÜǴlǶƱdž ƚpĂ!f DžĂǒ!Ǵh ƥƨƧǒ" ƥpĂ

ĂD Ǵùnjljǒƶh ŁùƛƥǴơh lƥǒldž ǑƶƧh!f ƧƶT Ǒ5 y'ưƨĂdž Ǒ5 lƥƧ5dž!f ǑkƵk Ǒdžηƶdž!f Ǐljƶdž!ǴhĂ

NùǒǶƶ Ÿƨ ǏǶùƬ IJ ýĂùlƧ!f ƚƨƨƶdž ljƧ‡Ł ƨǴǒ] Ǒ5 ǑƶƧh!f ýĂp Ăơlj Ǒ5 ÜŁƶpƨĂ!f Ǐljƶdžh

:(DžĂǒ) lƧ‡lj lƥƧ5dž ǴnjǶdžƶk]f ƥpĂ Ü-DžǶ]Ă [3]

ƦƥǴùhdž ǑƶùƬ ƨùǶP!f ƦùǒP Ăùơlj ƚƶùƬ Ł‡ηǴơ ƦùǒƷ LJùdž ƦǴηTǗf ǴƶƥƦǒĂ

ƦhǴùη ƚǴùǒh Ǒùƨ5 ŁJǴù‡ ƦǒƶùT YǴùƬh NǶù‡ ƶƭ ǒùη!f ƨƥùljP!f ƚĂùǒ yhùTDĂ

---

(1) LJdžƨ) lƥǴdž ÜƳƧƶ!f LJǴƬ! ÜƧĂUljdž LJhf.

(2) DžĂǒ) lƥǴdž ÜƳƧƶ!f LJǴƬ! ÜƧĂUljdž LJhf.

(3) 113 f ÜǑƶƧh!f LJfĂǒƥ ÜǑƶƧh!f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ĭùŭzdžhu (ŝpŭjP!f DžĂŏ) :N!Ăp Ŏ5Ă ÜĞnjŭjözhu ĤλpĞơhu pöIdž LJdžs (ŜĞηTŪf ĞŽp DžĂŏ) :N!Ăp Ŏ5

:Ĥùsŭk̇Pdž ŘĞpĞIkùTĞhu ŎùŽŜhu!f ŜzT LJdž Ĥsŭk̇Pdž y̆ưfĂdž Ŏ5 Ŝ‡Ŗk lpŜsdž!f pηŭj fR‡NjĂ ÜĤzpfĂ!f

ÜĤùdžĞöl!f DžĂŏ) UĞs!Ūf Ư̆zhu Ĭ!ŋ Ĥ5Ğưdž Ğnj!Ğdžzkŭf LJŽ ĭŭư5 (DžĞöŪf ÜDžĂŏ!f ÜLJĞdžĂŏ ÜDžĞöD ÜDžĂŏ)

.(pε DžĂŏ ÜCĞdžŭ!f DžĂŏ ÜLJöŭjơ DžĂŏ ÜLJöp!f DžĂŏ

:Njσ̆ε - f

-ŕpùε - ĭpĞùz!f -Ăpz!f) :Ĥsŭk̇Pdž ŘĞpĞIkTĞhu LJdžs!f ýlơ LJdžư ĤöŭĞλ!f Ĥhŭk̇Ŝdž!f Ŏ5 Ŏkāk

ŘĞùdžŭ̇‡!f ŜfŜù‡k LJùdž (%49.20) Ĥhŭ Ljhu ŭ̇Ŝdž (16) Ü(fĂpzk - ĭpkzk -Řpε -ŘĂpε -ŭfpε

.ĤdžĞŽ OökĞsdž!f ŘĞdžŭ̇‡!f ŜfŜ‡k LJdž (%2.70) Ĥhŭ LjhuĂ ÜLJdžs!f ýlơ Ŏ5 OökĞsdž!f

ĞùâdžĞk ýdžzkŭö Dž!Ă ÜNdžŬ Ř5Ŗơ5 Ü‖džĂŏ pzhu Ŏkāö ĭR!f DžĂŏ!f ĂNjĂ Üpz!f ýŢD" ŕz! Ăpz!fĂ

lŭùŢ LJöhu Ğdž lŜ‡N!f :Dźư!Ğhu ÜlĂpε!f ...ÜŜöPŪf LJdžs!f LJŽ Nhu Ĭŭj‡ ĞdžhuŜĂ .. .ÜŜzT!f Ŏ5 Ŭŋ

pùpĂ ÜΘfĂŜù!f Ư̆öIŭj Ăŕpε!fĂ ...ÜŘfĂpε Ğnjzdžη̆Ă ÜlĂpz!Ğ‡ :ŭfpŕz!fĂ ...ΣdžT!f YĂŭ̇ơĂ ŭfpz!f

.(1) "...ŕĂŕpε -Ăpzö fpε

Ư̆Ŝùzdž Ŏù5 ŎùŽŜhu!f ýĂp ‖!Ŗ LJdžĂ ÜĤödžηzdž!f ĞnjöŭjĞzdž Ư̆zhhu ŘpŜĂ ĞnjŭjD Uơŭdž!fĂ

(2):-Dźŭ̇ŭĂ NöŭŽ Ÿf Ĭŭ̇Ţ IJ ýĂŭŜ!f NJơpdž

ŘYfŜùŽD LJùdžĂ Dźùη̆Ž LJùdž Ư̆ŜŪf Ŏùù5 Ĭùŭ̇Tdž LJùdž ŜŜùŭ̇TD LJödžp!!Ğhu ŘĂpz5

(3) :N!Ăp Ŏ5 ÜĤzöpu Ĥöŭj5 ĤơĂ! Ŏ5 ĞNjpưĂ Ĥdźŭ̇‡!f LJöhu ŎŽŜhu!f ydžηĂ

pùùùdzŘĂ ŷùùùŭ̇ŭ̇ŭ̇

ÿùdž DźCŭkùŏ Ĝùdž ÜLJdžƨ!f Dźŋzdž ƙfþƨ5dž LJdž ŘPD þp ŎƵƨh!f LJD þNjfĂT!f ljŘNj LJdž Ơưkŏ

Ư Ăơ Ĭ ĺŽ -DźĬ ǀĂ NŏĬŽ Ÿf Ĭ ĺŤ IJ Nhŏhơh NŏƷ Ŏlkĭŏ ĭ Ř!f þƵĂdž!f þƷ!f Ŏ5 ăƨŏ Ănj5 ÜNhƨĜŋk

.N!ĂƵĂ ýŏĬ!f LJdž ŃŸNjƨŏĂ ÜNLjdž NƵƨ5Ă N5ĂP ƨnjUŏĂ ÜƨNjþ!f Ĭ!ǹ LJFdžƵŏ ŬĂ ÜĦƵĜ5T!f

Řǹ ÜŎùƵƨh!f Dźùŋzdž Ĭ ùĬŽ ƙƨƵŏǀ Ŏk!f ŎNj Ħŏljƨƨl!f lþƨ5dž!f LJǹ :ĜljNj ýĂl!f ĦŤŭPĂ

IJ ýĂùǀƨ!f Ħŏ ŤPT5 ÜŸŏƨƷh ‖!Ř Σŏ!Ă ÜĦŏ!Ŭþ!f ýĂlơ!f ĦdžFĜp Ħŏljŏþ!f ƙfþƨ5dž!f ýlơ ƨþŤk

.ƙfþƨ5dž!f ‖ĬĬk CĜƵþkǀf Ĭ!ǹ NkơŏƨP ƙƵþ NƵŏưf Ădž Ŏ5 ĦŏƨĂơdž!f IJ DźĬ ǀĂ NŏĬŽ Ÿf Ĭ ĺŤ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

المبحث الرابع

التراكيب الشعرية

:hوَدُّNjŦ

YþŪf lƧùFfþ Ĭ!ę ƚƚlƚljf fƚę "IJ Ŧƚ!f IJ ĠnjLjDĂ ÜŎhþŪf ƒ Lj!f DƵfĂp Ŧƚ!f LJD Nhu DƵlďƵ!f LJdž Ŧƚƚŏù ŢĂk!f Ŧùƚƚŏ UĂ!f LJùdž Ĭ ùpƧD ŎùNj Ŧùƚƚŏ UĂ ĭ þdùkĂ ÜƵfþŏþŋ ƚƚzưĂ ƚPkk ĠnjLj35 ƧzT!fĂ ƚƚŪŪþ LJdž NŏƚPŏ Ġdž CŪŋkŢŪ Nŏ!ę NƚƚLj ĠnjhuĂ ÜNjpĠdžZD Ŏ5 ƒ Ăƚ!f yŏƵkŢLj Ġnjhu ƚę Ý(1)"ŦŏþĠŏkZŪf . ƒ Lj!f ŦŏƧzT CƵƧλę Ŏ5 Ƨŏhu‡ ƵŢlhu DƵnjŢk ƚĠŏ!ĠdžŋĂ

Ü ƒ Ljƚƚ! ŎƚPfþ!f ý‡ŏnj!f ý‡Tk Ŏk!f ƚfƧĠhuz!fĂ ýdžŋ!f ‖ƚƚk ăĂŢ ƚŢŏ! ŦŏƧzT!f YŏŦfƧk!fĂ LJùdž NƚLj‡džö Ġdž ÜŦŏZĠlŏŪfĂ Ŧŏ!Ġdžŋ!f ƚĠdžĂldž!f LJdž ‖ƚƚkdžŏ ĭ Ƨŏhuzk ęĠŏŢ Ŏ5" ƧZĠT!f Ġnjzưŏ Ŏk!f LJD ‖ù!ę Ý(2)"YĠkdžkŢŪfĂ lęƚ!Ġhu ΣĠŢlƚŪĠhu ƚƚZĂęTdž Ŏlƚƚkdž!f LJNję Ĭ!ę NƚLjZ Ƨhuzdž!f ĬLjzdž!f ýĠŢŏę Ĭùƚƚz ljdŭŏkùŢf ‖!ę Ĭ!ę ƧĠưLjŏ ýhu ÜĠNjþơĂ NęŏfĂZ LJZ Ƨŏhuzk!f LJdž Nƚkęƚ þdžkŢŏ Ū" ƧZĠT!f (3)."ƚfƧĠhuz!fĂ ýdžŋ!f ýŏ‡Tk Ŏ5 ĠnjkŏLjhuD ĬƚƚZ NƚkƧŏŢŏĂ ÜNƚkę! þŏ!Ġlŏdž LJŏkęŏUĂùhu DƵĂùlkę Ü ĭ ƧĠùŏzdž!f ŏdžLjù!f ęƧPk" ƧzT!f Ŧę! þŋLj DƵŏNjĠędž!f ljęNj þĂþơ Ŏ5Ă ŎùNjĂ ÜýĠdžŋĂ LJ5 Ŧę! Ġnję ŢĂhu Ŧƚ!f ŦŏĂNj þþơk Ŏk!f ŦŏƧzT!f ŦŏUĂ!f :ƚzdž ŁJĠ Ŏ5 LJŏkŋĂþędž LJŏnjŋĂù!f LJŏęùNj Ŏ5 ƯpĠljk ŪĂ ÜYŏĠPk ŦƚŏŢĂ Ġnjŏlhk Ŏk!f ýŏŢĂk!f ŦŏUĂĂ ÜĠnjkfę Ŏ5 ŦŏĠƐ (4)."ŎhþŪf YĠŏPf!f Ŧƚ!

---

(1) ùùNj626 ŎhuĂùŏŪf DƵ‡ơ!f ŦŏĠnjLj Ĭkơ ĭ Ƨŋnj!f ΣdžĠP!f LJƧl!f LJdž LJdžŏ!f Ŏ5 ƧzT!fÜ þdžơD ljþhuZ ÜƧŏhuƧ!f
.319 ƒ ÜDƵ2006 ÜLJþZ ŦzdžĠŋ ÜlƵƧĂk‡þ ŦơĂƧŏD Ü(ŦŏLj5 ŦŏZĂưĂdž ŦŢƵƧþ)

(2) .319 ƒ ÜęhĠŢ!f yŋƧdž!f

(3) .228 ƒ ÜDƵ1994 Ü1ŏ ÜƧTLjƚ! ŦŏdƵ!Ġz!f ŦŏƧŢdž!f Ŧ‡ƧT!f ÜŦŏhuĂƚŢŪƵĂ Ŧ£ŭhu!f ÜþdžơdžÜYƚŏdƵ!fþhuZ

(4) ÜƧŏkŢŋĠdž Ŧ!ĠŢƧ Ü(ŦŏLjs!f ljĠŏĠưpĂ NƚĠZĂưĂdž ŦŢƵƧþ) ýhunj!f ƧhĠŋ LJhu ŎƚZ LJhu LJŢơ!f ƧzT ÜŎŋĠLj ÜLJƵƧhuŋ Ŧŏƚ‡ ÜDƵ2004 ÜLJþZ ŦzdžĠŋ ÜŦŏhuƧk!f .155 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

NJùkö2UIj Ö ù5 ÖhpÜf f Ij!f Ö5 NködžNjDÅ Yö‡2k!f Hö ưp ÖIjG ơ2η!f 2NjG!!f phZ ý2kPöÅ

DiùÜZ) Nö ưkIö ÿ R!f y ưÅ!f ‖ džÜ‡ y ưk LJD Üç DiUIj!f Σö!" :ýÅIö Rç ÝDiUIj!f H ö2UIjh H5Å2zdž!f

Uù5 ơkÅ ÜGùnjIjZ ζùö2k Ü5 KηBjIJ Ök!f NηNjGIjdž 2 2zkÅ ÜN!ÅTDÅ NIjöIjfÅp ÜZ ýdžzkÅ (Åơ!Ij!f

2ùöζ NdžUIjh DiUGIj!f Nöζkuö GföT DiÜzIj Ü GIjD ‖ !RÅ ÜGnjIjdž CÖTh ýPk Ü5 Ü ‖ ! KdžηIjP Ök!f DiÅIj2!f

[1]."NpÅ25Å YGh ý‡ IjÅηÅ Ö5 2UIjö LJD

Öùk!f HöÅζÜ!f Yö!GIjÜfÅ H ö2zT!f H öhö‡2k!f 2NjfÅU!f Ưzh yhkk Ï!ç H ơhdž!f fRNj ÖdžöÅ

Öù5 ÜGZÅöT GNj2λ‡D ÜZ IJ Ÿf CGT LJç IJ H ơGh!f z‡2öIjÅ ÜÖZ2h!f H ö2zT YfphçÖ5 KdžnjIjD

.H ö2zT!f l2ÅTj!fÅ ÜHöJGTIjÚf Yö!GIjÜf :GdžNj LJöhÜZÖdž

---

(1) ÜI2NjGù!!f ÜÖηIjGP!f Hhk‡dž Ü2‡GT pdžơdž pÅdžơdž :NöÜZ sÜZÅ IjD2p Üz2GηZÚf ýfÜÖp Ü2NjG!!fphZÜÖIjGη2η!f

.81 f ÜDi2004 Ü1Ö

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الأساليب الإنشائية

ƨùhP!f :ĞùdžNj LJŏƨùŏh+ LJŏdžùlp Ĭùl̈Z ŧŏhƨz!f ŧƷl̈!f Ŏ5 ŧl̈džŋ!f ƳƨƷ!f LJĂŏƐŭh!f DžŲlp

Nlùh ýùƽơ ĭŘù!f CĞTljŬf ŎljĞĂ!f ƳĞh!f Ư ƨzljlĂ ŬLJĞlŏƑƨ!f ŎljĞzdž!f DžĬZ ĞhĞh :ĞdžNjĂ ŬCĞTljŬfĂ

.ŎZŔh!f f lj!f

ŧùƱƽ! ýĂ!þùdž! Σŏ! NLjŪ ÝNlkfŘ! ƳŘ+!fĂ ƽþŢ!f ýdžkơŏ Ŭ Dzŭ+ ý+" NLjD CĞTljŬf ƨŘzŔĂ

ƨùŏƨzk!f Ğljdžưdž LJŏlƨfþ!f Ư zh N5ŔzŏĂ Ü[1]"NlhĞƱŏ Ŭ ĂD NlhĞƱŏ ŎŋƨĞP yþfĂ Nhh ƽƱlj!f ýhp

ýùzƽ!f ƳĬƱ5 ÜNhh ĶUƽĬk fŘŲ ŬŲ ƽlơkŏ ŬĂ NLjĂdžưdž ýŢơŏ Ŭ Ğdž" NLjD ÜŧŏhĬƱ!f ljƨŢĞljZ ƨƨhD

Ŏùƽ Dzùnjƽ!f ƳùĬƱĂ Ü(ŎùljdžĂ!f) Ŏ5 ƳĂhơdž!f ƳĬƱĂ Ü(ýzƽk Ŭ) Ŏ5 ƨ+!f ƳĬƱĂ Ü(ýzƽf) Ŏ5

[2]."Ğnjh Ʊƽ̈kdž!f ƐŏŢ!f Σƽljh ŬŲ ýŢơ Ğdž ‖!Ř ý+ ….(Cfþlj!f) Ŏ5 ýĞhpŬf ƳĬƱĂ Ü(DzĞnjƽklŬf)

CĞùTljŬfĂ ÜŎhĬƱ!f ƨŏƐ CĞTljŬfĂ ÜŎhĬƱ!f CĞTljŬf :LJŏdžlp ĬĬZ CĞTljŬf LJĂŏƐŭh!f Dzlŏ̈Ă

LJĂù+ŏĂ ƳĬƱ!f ĶpĂ DžĬ+kdž!f þĞlkZf Ŏ5 ýŢĞơ ƨŏƐ ĞhĂĬƱdž ŎZþklŏ Ğdž" :LJŏŏƐŭh!f þljZ ŎhĬƱ!f

[3]."CfþLj!fĂ ÜŎljdžk!fĂ ÜDzĞnjƽklŬfĂ ÜŎnjLj!fĂ Üƨdž̄Ŭf :CĞŏTD ŧlдžPh

:NlùljdžĂ ÜƳùĬƱ!f ĶpĂ ŭŢĞơ Σŏ! ĞhĂĬƱdž Dzƨ̈klŏ Ŭ Ğdž" :ŎhĬƱ!f ƨŏƐ CĞTljŬĞh þŢlŏĂ

ÜŧùŏƨhP!f Dzù+Ă ÜƳŔĂ ÜDzl!fĂ ÜþĂlz!f ƐŏŢĂ DžŘ!fĂ ΘþdžĂ ÜƳŋzk!f ýĞƽƱĂ ÜŧhƨĞldž!f ýĞƽƱ

[4]."‖!Ř ĂơljĂ

---

(1) ÜDz1983/ùNj1403 ÜƱ.þ ÜŎpƨz!f ŎdžĬz!f ydžŋdž!f ÜĞNjƨĂƱkĂ ŧƐŭh!f ĶĞơĬƱŢdž!f Dzŋzdž ÜþdžơD ÜƳĂĬƱdž
.332 f Ü1Ш

(2) ÜŎĬŏdžŢ!f ƨlĂŏ .þ :ƽŏxĂkĂ ƽŏpþkĂ Ʊhư Ü(yŏþh!f LJĞŏh!fĂ ŎljĞzdž!f Ŏ5) ŧƐŭh!f ƨNjfĂŋ ÜþdžơD ÜŎdžTĞnj!f
.69 f ÜDz1999 Ü1Ʊ ÜĶĂƨŏh ÜfþŏŢ ÜŧŏƨŢdž!f ŧhk+dž!f

(3) .70 f Üƽ̈hĞlj!f yŋƨdž!f

(4) /ùNj1933 Ü1Ʊ ÜƨŢdžh ŎŋljĞP!f ŧhk+dž ÜŎhƨz!f Ăơlj!f Ŏ5 ŧŏFĞTljŬf Ƴŏ!ĞlŪfÜ þdžơdž Dzŭlj!fhƨZÜ LJĂƨĞNj
.13 f ÜDz1979

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ǂùơĠhwdž!f ǂùǶl!" :-ŎhǶƵ!f Ƨŏɛ ĆĞTŁjŰf IJ ŎŁjĞƛ!f Dž ǀǶ! ŰĞh LJĂlǶŏ LJĂƥĞ‡ŏ Ŭ LJĂŏɛŭh!fĂ

LJĂùnjŋĂŏ5 LJĂùŏĂơŁj!f ĞdžDĂ ÜCĞTŁjŰf Ĭ Łjzdž Ĭ!ǫ ĶǶlŁj ƧĞhƤD ý ƬŰf Ŏ5 ljƧƛ‡D LJŰĂ ÜNhw ǂlǶzkdž!f

(1)."....ÜĂơŁj!f Ɣf ĂhwD Ƨ ǶkƤdž Ŏ5 Dž ǀ!f fRNj YfĂŁjD DžUzdž Ĭ!ǫ ǂƬĞP ǂŏĞŁjZ

ƧzùT Ŏù5 ĞZĂŏùT Ƨƛ‡Ŭf (ǂŏhǶƵ!f) ǂŏFĞTŁjŰf Ɣŏ!ĞǀŰf ĬǶZ ǂơhwdž!f fRNj Ŏ5 Ƨ ŁjǀĂ

Ŏùk!f ƥNjfĂT!f LJdž ƥƥƥZ ĞnjŁjdž ƔĂǶǀD ý‡! LJŏƥƧĂdž ÜDžĞnjɜkǀŰfĂ ÜCƥƥŁj!fĂ ÜƧdžŰf :ŎNjĂ ÜŎZƧŃ!f

.ĭƧzT!f NŋĞkŁj Ŏ5 Ɣŏ!ĞǀŰf ljRNj Ƨ ŏUĂk ĬǶZ ƧZĞT!f lƧƥp Σ‡zk

:ƥDŽŬƐ :ŰNjĉ

NkłŏƧƵ DžǶZ ý‡!Ă Üǂɛŭh!fĂ ĂơŁj!f ŎdžǶZ LJŏw ǂZƨĞŁjkdž!f Ɣŏ!ĞǀŰf ƥơD ƧdžŰf ƔĂǶǀD ƥzŏ

.ĞdžnjŁjŏw ýĞƬɜŁjf ŬĂ Nhw ǂƬĞP!f ƥZfĂlǶ! ĞI5Ă ÜƔĂǶǀŰf fRNj yĞdž ýdžĞzk!f Ŏ5

ĞZƥkùǀf LJZ ƐhŁjŏ ýĂp ĂD Üýzɜ!f ŎZƥkǀk ǂƷŏƬ ĂNj" :ĭĂǶz!f ýĞp Ğdž‡ ƧdžŰf ƔĂǶǀDĂ

.(2)"CĞŭzkǀŬf ǂnjŋ ĬǶZ Ƨŏƨ!f ǂnjŋ LJdž ýzɜ!f

ƧùdžŰfĂ" :ƧdžŰf ƨŏƬ Ư zhw LJZ NƛŏƥơƠ ĬǶZ Ğhłzdž ýĞ!5 Üýhwp LJdž Ŏ‡Ğ‡ǀ!f ljƧ‡R Ğdž fRNjĂ

Ĭ ùǶZ ÜNƬĂ ýfƨŁjĂ Üýƨ‡ŁjDĂ Üýƨ‡Łjŏ! :ĂơŁj ýĞdžzkǀf ŎŁjZD Ğnj!Ğdžzkǀf LJZ lƧĞhwZ ƔƧz!f ǂƷ! Ŏ5

.(3)"CĞŭzkǀŬf ýŏhwǀ

Ĭ ùŁjƥū! Ĭ ùǶZŰf LJdž ýzɜ!f ƔǶƵ ŎŁjzŏ ĭ R!f ÜŎǶƬŰf ljĞŁjzdžhw Ğdžǫ -łƥĞZ IJ ƧdžŰf ŎkdŏĂ

Ĭ ùŁjzdž Ĭ ù!ǫ ljRNj NĞkɜŏUĂ ýƬD LJdž ýĂơŏ LJD Ğdžǫ Ă ÜŎłŏłơ!f ĂNjĂ Dž fƨ!ŰfĂ ƔĞŋŏŰf NŋĂ ĬǶZ

Ĭ ùŁjzdž!f fRNjĂ "ÜýfĂơŰf LJJfƧƥĂ ɜĞŏǀ!f Ğnjŏ!ǫ ƥTƧŏ ĬkT ĶŬŰƥ Ĭ!ǫ ƧdžŰf Nŏɜŏ ƦƧPŏ ÜŎɛŭh

---

(1) ÜŎhƧz!f ĂơŁj!f Ŏ5 ǂŏFĞTŁjŰf Ɣŏ!ĞǀŰf ÜDžŭǀ!fƥhZ ÜLJĂƧĞNj .14 Ü13 f

(2) ÜǂŏĂŏƥP!f Ɣk‡!f Ƨfƥ ÜƨĞŋZŰf ɜƦĞlơ DžĂǶZĂ ǂɛŭh!f Ƨf ƧǀŰ LJdžưkdž!f ƨf ƧƵ!f Ülƨdžơ LJhw Ĭŏơŏ Ü ĭ ĂǶz!f

Ü282 f Ü3Ƶ Ü Ü1994 Ü.ƥ ÜƧƬdž

(3) Ɣùk‡!f Ƨfƥ Ü ĭ ĂfƥùŁjnj ƥŏdžơ!f ƥhZ .ƥ :NǀƧnjɜĂ N! DžƥpĂ Nłlơ ÜDžĂǶz!f ÖĞkɜdž Üƥdžơdž LJhw Ƨ ǀĂŏ ÜŎ‡Ğ‡ǀ!f

Ü1Ƶ ÜĶĂƧŏw ÜǂŏĂǶz!f 2000/ùNj1420 Ü428 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŽzùŲkdž ƧZĞT!f Nö5 þŋŏ Ŗę ÜƧzT!f Ŏ5 Ƨλ‡ŏ ĭŖ!f ĂNj ŎŇŢŪ̄f ljĞljzdž LJZ ƧdžŪ̄f Nö5 ШƧPŏ ĭŖ!f

.(1)"ĞnjljZ ƧŇzŏ Ŏk!f ýĞơ!Ĝu ýŢkk lƧöλ‡ LJĞzdž CŕfþD LJdž NUjFdžŏ ÜƧöuzkŇ!

Ŏù5 Ɣö!ĞŲŪ̄f ƨƧhD LJdž ƧdžŪ̄f ƔĂŇŲD LJD ĞLj! LJöhk ŎZƧhŇ! ŦöƧzT!f f ĂŢLj!f ýdžak þljZĂ

. f Lj ý‡ Ŏ5 ĶfƧdž (5) ĬŇZ þöƨŏ ƣŲĂkdžhĂ ÜŲŘdž (134) ƔĂŇŲŪ̄f fŖNj ƧƧ‡k Ŗę ŶljƧzT

ƧùdžŪ̄f Ŧƨŏ Ţ LJdž ŘPkk Ŏk!f Ɣö‡fƧk!fĂ ƨŏŢ!f LJdž ŦŇdžŋ ŎZƧh!f ƧzT Ŏ5 þŋLj ĞLJD ĬŇZ

Ğùnjö5 NŋĂkö Ŏk!f ƨŏŢ!f þƧk5 ÜljƧzT LJdž yƙfĂdž Ŏ5 ƔĂŇŲŪ̄f fŖNj Ĭ!ę ƧZĞT!f ãŋŇö5 ÜĞnj! Ĝu!Ĝp

þƧùk ‖!Ŗ‡Ă ÜŎlöơ!f ljĞljzdžhu ƧdžŪ̄f LJĂ‡ö LJD ƔŇƣkö Ĝdž ĂNjĂ ÜĬŇLjþŪ̄f Ĭ!ę ĬŇZŪ̄f LJdž ƔĞƣP!Ĝu

Nƣzùƙ ƧĞùnjUęĂ Ÿf LJùdž NhƧlk ăþdž LJZ Ƨhzö5 Ŏlöơ!f ljĞljzdž LJZ ƧdžŪ̄f ШƧPk Ŏk!f ƨŏŢ!f

.ŦökŬf ƧĂƣŲ!f Ŏ5 Ĝnj!ĂĞLjkLjŲ Ŏk!f ƨŏŢ!f LJdž ĞNjƧŏƨĂ Ü‖!Ŗ ĬŇZ LJöƧPŬf ßŦơĂ ÜNdžĞdžD

ýùƨ!f ƔŇƣ ŎNjĂ Ŧlöơ!f ĬŇZ NJk!Ŭþ ÜƧdžŪ̄f ƔĂŇŲdhu ĶƣhkƧf Ŏk!f ĶŬŬþ!f ƨƧhD ýƨ!Ă

ĂD ÜĞùdž Ƨdždhu ƔƣĞPdž!f DžĂlö LJD NUjdž þfƧö ĭŖ!f ŎŇŢŪ̄f ljĞljzdž ĂNj fŖNjĂ ÜĬLjþŪ̄f Ĭ!ę ĬŇZŪ̄f LJdž

(2) :ŎZƧh!f ýĂp ‖!Ŗ LJdž ÜŦLjözdž Ŧdžnjdž ĭþđö

ĹĞùùùùLjnj!f ‖ùùùùù!Ă ĞLjŇùùùùŢĂ! DžùùùùŇNj Ŏùùhöhơ Ĝùùùö ĹJdžöùùùnjdž!f ljfþĞùùùLjĂ

ĹĞùùùùƣz!f ĞLjŇdžöùùùùT5 Ŏùùùùƣzk ýùùùùlĂ ĺfpùùŋdžĂ ĞùùdžƧ‡ ăƧùùk ýƨùùTfĂ ýùùl5

Ĭù!ę Ĭ!Ĝùƨk Ÿf LJdž ŇƧpĞŢ ÜŎZƧh!f ŎŇöhu Ŏ5 (ýŲ ÜyƨTf Üýp) ƧdžŪ̄f ƨŏŢ LJD ƠùƙfĂ5

.Nö!ę ĞLjƧTD ĭŖ!f Ŏlöơ!f ĬLjzdž!f ÞƨzkK DžŇ5 -DžŇŲĂ NöŇZ Ÿf ĬŇŢ IJ N!ĂŲƧ

(3) :ŎZƧh!f ýĂp ‖!Ŗ LJdž ÜƧŲơk!fĂ þlƨ!f Ŧ!ŬÞ! ƧdžŪ̄f ýƨ5 Ŏkdŏ þpĂ

ĞùŦŋĂ Ĝùdž ‖ùLjZ Ŏù ùlö ŦƣdžÞù!f ŘƧùk Dž! LJę ŇùdžÞ ŁJöljZĞùU!f Þùzhu ýƨĞùLjdž!f ňŇ hƙfĂ

---

(1) ÜĭĂŬÞùŋdž ƧfÞ Ü"ШŭơƧ!f ƧĂŢLjdž LJhu LJöŲơ!f ƧƨT Ŏ5 ŦŲfƧÞ"Ŧö5ĂŢ!fĂ ŦöhĂŇŲŪ̄fÜ LJĞdžöŇŲ ŎLjĞdžD ÜÞĂfÞ

.135 f ÜDž2002/lj1423 Ü1Ƣ ÜLJÞƧŪ̄f ÜLJĞdžZ

(2) ÜŎZƧh!f LJfĂöÞ ÜŎZƧh!f .10 f

(3) ÜƨhĞŲ!f yŋƧdž!f .40 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƨùdžŪƒ ÜƳĂĺ]Ū ƒRnjh ŎƵƨh!ƒ CĞ5kơƒ ăþdž Ƙ]ǂƵ ƬIhĞ]!ƒ ƘŬĞdžzk]ŬĞ5 ýĞơ ýǂ ĬĺƵĂ

NJùh Ĭkđùŏ ƨdžŪƒ ƳĂĺ]D LJD LJƵ ĭŭư5 ÜĞnjh N!Ğ Ţkƒ Ă Ƭônj!Úƒ ƘƒR!Ğh NJĺzk lþT ĬĺƵ ýþŏ ĭR!ƒ

Džŭù ǂ!ƒ Ŏ5 ƳĂĞljk ýηD LJdž Ŭ ÜNJĺzhŏ ĭR!ƒ ŎĞTlj!ƒĂ Ğnjh ĬơĂŏ Ŏk!ƒ ƬŏĂŏơ!ƒ ýηD LJdž" -ĺþĞƵ IJ

.(1)"ƨĂdžŪdžĂ ƨdžĉ LJŏh Ŏlŏlơ

:ƀ£ƣdžll£ :ƒĭdžƒk

Ğhŏƨƹ Σŏ!Ă ÜljþƒĞ Ţp Ŏ5 ƨŏĺǂ ŎƵƨh!ƒ ĞnjsĺŬĂ Ŏk!ƒ ƬŏƒĞTlj Úƒ ýdžη!ƒ LJŏh LJdž Cƒþlj!ƒ Ƭĺdžη

Ĭ!ǃ NJz5þ ĭR!ƒ ƨdžŪƒ ÝNĺlƵ GŏljĞǂdžĂ GŏljĞdžƨ NơĂþdždž þzh! ǁ!ŘĂ ÝŎƵƨh!ƒ ƨzT Ŏ5 Cƒþlj!ƒ ƨĺǂŏ LJD

.DžnjŏhĂhơdž yĞž LJŏhơdž!ƒ yŏdžη ýĞơ ƒRNjĂ ÜljƨǂRh RRĺk!ƒĂ NJƒƒþlj

ýĂùlljdž!ƒ "ĭ ĞùljD" ƳĞljdž ƳƒĞlj 2 ƨơh NJŏĺƵ ƳŎĞPdž!ƒ ýĞhpǃ Džĺǂkdž!ƒ ƳĺŎ" :Cƒþlj!Ğh þ Ţ ĺŏĂ

.(2)"CĞTljÚƒ Ĭ!ǃ ƨhP!ƒ LJdž

þùηlj Rǃ ÝĞơù ƒĂ LJĞǂ Cƒþlj!Ğh ljCĞ5kơƒ LJD Ơư kŏ ŎƵƨhĺ! ŏƨzT!ƒ ƒ ĂŢlj!ƒ ýdžak þljƵĂ

Ŏ5 ÜƘƒƨdž (4) LJdž ƨĺǂD ŎĞ]ĂkdžŎ ŏƨzT!ƒ ƒ ĂŢlj!ƒ yŏdžη Ŏ5 ÜĺĞdž (106) ljƨĞzTD Ŏ5 ƨƨǂk

. ƒ lj ýǂ

ł ŭùĺ 2 ùŏŬĂkh Ĭ5kǂƒ Rǃ ÝCƒþlj!ƒ ƘƒĂþD ýĞdžzk]ƒ Ŏ5 yŏĂljk!ƒ Rhơŏ Ŭ ŎƵƨh!ƒ LJD Ăþhŏ Ă

.Cƒþlj!ƒ ƘƒĂþD LJŏh LJdž ŬĞdžzk]ƒ ĞNjƨĺǂD Cƒþlj!ƒ (Ğŏ) ƘljĞǂĂ ÜŎ15 Ğnjljdž

Ă Üyùư ƒĂdž (3) Ŏ5 lƨdžnj!ƒ Ŭǃ Cƒþlj!ƒ ƘƒĂþD LJdž ŎƵƨh!ƒ ýdžzk]ŏ Dž! (Ğŏ) 2 ƨơ!ƒ ƒþƵĂ

ƒRùNj ýùz!Ă ÜĞùhŏƨlk yơƒĂdž (5) Ŏ5 lƒþŪƒ 2 ĂRơdž Cƒþlj!ƒ þƨŏ Ğdžljŏhu ÜþơƒĂ yơĂdž Ŏ5 (ĞŏD)

.ƨƵĞT!ƒ ăþ! ƨŏhzk!ƒ ŎŎĞ]h ĬĺƵ ǂƨTdž Ğljŏŏzŏ

---

(1) Ü Ğ]ƒ Ţ P Ü ĭ þĞnj!ƒ þdžơdž ÜŎ]ĺhƒƨŎ!ƒ ƒ ƒĞ Ţ Ĺ]Ū ƳĂĺ Ĭ!ĺƵŪƒ Σĺηdž!ƒ ÜƘĞŏpĂT!ƒ Ŏ5 ƳĂĺ]Ū ƒ ƒĞ Ţ P Ü ĭ þĞnj!ƒ þdžơdž ÜŎ]ĺhƒƨŎ!ƒ (1) 1996 ÜŎ .þ ÜŁù5Ğĺĺĺ

ĭ ƀĠĵdž!f LJdž ϒƢl!f ýƨĠĵdž ϒƢpD Ŏ5 ĂNj ăƀĠĵdž!f LJD Ŏ5 ýλdžkk Ɨŏƨŭh Ɨ!ŬƀƢơ!f ƒRnj!Ă

Ŏùk!f yùưƒĂdž!f ƢƬ+D LJD LJƢƢl!f Ŏ5 ƀηĂ ‖!R! ÜNhƢp lƀT! N! CƒƀĵlƒƀD Ƣ+R Ĭ!ǫ Nkơŏ Dž! Ĭkơ

.(1)lƒƀŬƒ ƢĂRơdž CĞη ƀp ÜϒƢl! CĞƵƀ Nŏ5 Cƒƀĵ!f ϒĂl!ǫD Ĝnjŏ5 ƀƢĂ

ΣĞùĵ!f ϒƢùpD ýλdžŏ (Ĝŏ) ƀƨh ăƀĠĵdž!f LJD Ü ƒ ĂŤĵ!f DžƲƨdž Ŏ5 Cƒƀĵ!f ýdžη LJdž ƠưkŏĂ

Ŏù5 ƗhƒƢƨ ŬĂ IJ Dž!ǫĂ NŏlƵ Ÿƒ Ĭ!Ť IJ ƀdžơdž Ĝĵŏhĵĵ ĂNjĂ ÜĞhŏƢlk yưƒĂdž!f DžƲƨdž Ŏ5 ŎƵƢhl!

(Ĝùŏ) ƢƢơ!Ĝùh Cƒƀĵĵ!f LJD ĜĵƢ+Rk ƒRǫĂ ÜNŏ5 Ğơƀdž Ŭǫ Kl!ŏp Ĝdž ĜnjlFĞƀƀ ý+h NŤĂŤĵ LJǫ Rǫ Ý‖!R

Ÿƒ Ĭ!ùŤ IJ ΘĂƀdždž!l! ŎƵƢh!f DžŏƲƨk Ĭ!ƵZ ýƀŏ ‖!R LJ35 Ü(2)ƀŏƨh!f ăƀĠĵdž!l! ýŤŬƒ Ŏ5 ýdžƨkǫŏ

.Ɨ!ƨĵdž!f Ŏ!ĞZ ĺƀŏƨh ĵăƀĠĵdž NŬƨηh ÜDž!ǫĂ NŏlƵ

Ĝùŏ) :ĞơŏƢùŤk Ŭ ĺùŏĞĵ+ Ŏlŏlơ!f ăƀĠĵdž!f ĬƵZ ƢŏTŏ Ğhŏ+Ƣk ĂD ĺ+5Ť ăƀĠĵdž!f ƀƢŏ ƀpĂ

Üýŭη!f ƀƢ5 Ĝŏ Üăƀnj!f ΣdžT Ĝŏ ÜŸƒ ƤdžơƢ Ĝŏ ÜLJǫơ!f ý+ Nŏ5 Ğh!Ĝp Ĝŏ ÜĞnjl!+ ƢPĞ5dž!f ƭĞ5 ĺƢP5dž

ϒơĞùŤ Ĝùŏ ÜĞĞĵƀù!f Ɨηnjh Ĝŏ ÜƭlP!f Ƣ ƢTD Ĝŏ Üăƀĵ!f LJƀƨdž Ĝŏ ÜŸƒ lĂ5Ť Ĝŏ ÜƢNjƀ!f ƀơƒĂ Ĝŏ

.‖!R ăƢηdž ăƢη ĜdžĂ Ü(Ŏ!Ĝƨ!f ƢƢT!f

Nù! LJùdž Ĝùŏ) :ýλdž Ŏ5 (LJdž) ýĂŤĂdž!f DžǫŬĞh Ŏlŏlơ!f ăƀĠĵdž!f LJƵ ŎƵƢh!f Ŏĵ+ƀ ƀpĂ

LJùdž ‖!R NhTD ĜdžĂ (Ƣnjǫ!f Ĝnjh Ƣơ D ƀp LJŏƨ! LJdž Ĝŏ ÜCĞdžǫ!f Ɨ+ƒŭdž NklĵĵĂk LJdž Ĝŏ Ü Ư Ĝŏ5!f ƢλĂ+!f

.Ɨŏlŏlơ!f Ɨ!ŬƀƢ!f LJdž Cƒƀĵĵ!f ϒƢlk Ŏk!f UĞ5!ŬƒĂ ƆŏŤ!f

Üyùưƒ Ĝdž Ŏù5 Ğŏlŏlơ ĶCƒƀĵ ƀƢŏ ljƀηĵ ŎƵƢh!f ƢƨT Ŏ5 Cƒƀĵĵ!f ϒĂl!ǫD Ƣ ŏUĂk ĜĵĵdžĂk ƒRǫĂ

.ýƒĂơŬƒ LJƒƢpĂ ƭĞŏǫ!f LJdž Dnjsk ăƢPD yưƒĂdž Ŏ5 ƢƢPŏ ƀpĂ

---

(1) ƢƒƀƢĂ ÜƭTdžƀ ÜDž!l!f Ƣƒƀ ÜĞnjĵĂĵ5Ă ÜĞnjdžĂlƵĂ ÜĞnjǫǫD ÜƬŏhƢƨ!f Ɨƨŭh!f ÜƬ+hĵơ LJǫơ LJdžơƢ!fƀhƵ ÜŎĵƒƀŏdž!f

.242 f Ü1Ƣ ÜDž1996/ùNj1416 Ü1Ŏ ÜĶĂƢŏh ÜƬŏdžĞT!f

(2) ÜCĞùưŏh!f Ƣƒƀ!f ÜŎhƢƨ!f Ŏ5Ĝ!λ!f ƨ+Ƣdž!f Ülƀŏƀη ƗŏdƢ Ăơĵ ÜƬŏhƢƨ!f Ɨƨŭh!f Ŏ5 ΣĂƢƀ ÜƢNjƨŬƒ ÜƀĞĵƨ!f

.133 f ÜDž1992 Ü1Ŏ ÜĶĂƢŏhĂ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

(1) :ŎƵƷƸ!f ýĂp Ŏlŏlơ!f Cƒpłj!f ĦŇĂdžD LJdžƵ

Ćùù NjĆŏĆƵdž Ăpùùơk ăƷĂùù!f ‖ùùŏ!ǫ ĦKùùdžfp Ćùdž pùdžơdž Ćùŏ Ŏùnj!ǫ ‖ùŏŇƵ ĬŇŤ
Nùù! ƶpù!Ă ƶùŏpĆłdž łjpFĆŤp ăpơǫ yŇƵdž Ŏ5 ŎƵƷƸ!f ýĂp -ƶưŏD IJ Ŏlŏlơ!f Cƒpłj!f LJdžĂ

(2) :NhĆŤD Ư Ƹdž LJdž łjĆŏǫ ƶŏŇłdžĂ

ĭpùùkhDĂ pùùŏƵƶ Dƶùù‡5 ‖ùùŏŇƵ ƶpùùdž‡ ĭpùùnjłjkĂ Ŏùùk ƷƸhƵ ‖ùùƶĂp ŎùùłjĦ
ĭpùùùƶ łjpùùù!fĂh pùùùƶĂ Ăùù! ‖ŏpùù5D Ŏùùłjkŏ5 ĦĆłùùł!f ‖ùùh ýĆùùƵ ŎùùłjĦ
(Ćùŏ) Cƒpùłj!f ĆkƒpƵ Nŏ5 Ħƶdžzkłƒ Ă ÜĆŏlŏlơ Cƒpłj N5Ť Ăh ýdžzkłƒ pp Cƒpłj!f LJD pnłj ŝhł Ćdžŏ5

.NhŇpĂ ƷƵĆT!f Σ5łj LJdž ăpĆłdž!f ŸƷp ăpdž ĬŇƵ ýpk Ŏk!f (lƷdžnj!f) Ă Üpŏzh!f Ćnjh ăpĆłpŏ Ŏk!f

LJù‡džŏ ÜĦŏƮŭh ĦŬŬp Ĭ!ǫ ŦƷPŏ ĭĦ!f ĭƷĆnłdž!f Cƒpłj!f Ŏkăŏ Ŏlŏlơ!f Cƒpłj!f LJƵ ƶưƷĂ

(3) :ŎƵƷƸ!f ýĂl‡ ÜŎłjdžk!f Ĭ!ǫ Cƒpłj!f ŦĂƷP ‖!Ĥ ĦŇĂdžD LJdžĂ ÜĦŏƷƵT!f ĦĆpĆŏłƒ!f LJdž Ćnjk5ƷƵdž

pùùƒŭk!f ŁJŏùùh ňŦ ùùłdž!f ÐĆùùŏƷ ĬKùùłłh łùhŏŇ ƶùhp LJùdž ŸùNj ƶdžŏùłłj Ćŏ ŎD
pùùƵĆpĂ ƶĆùùłjŇƒ Ŏùù5 ŸĆùùłł DƷùùł‡Ň łùŏpNj ƶƯĆùŏƷ!f ‖ùŇk Ĭù!ǫ Ŏù! pƵŇ

(4):-ƶưŏD - N!ĂpĂ

ĦKŭŏùùłłŇ Ćùùłłŏ ŎùùłłhŇh ĦKùùłłhƵŇ Ŏǫ ĬŇùNư ĦKùhƵŇ Ćùdž pùnłj ĦKŭŏłłŇ ĆŏĂ
ĦĆŦłùdžĆdžƵơ Ćŧłùŏ ŎłjĆnŧłùŤ ňŦfƷŇƒ ŷŧłùU Ŏù5 ‖ĂnùT ŁJĆh!f ĭpƒĂ ĦĆdžĆdžơ Ćŏ5

(5) :ŎƵƷƸ!f ýĂp ‖!Ĥ ĦŇĂdžD LJdž ÜƷnưk!fĂ Ƹŷơk!fĂ Ƹ#Ĥk!f Ĭ!ǫ Cƒpłj!f ŦƷPŏĂ

ŁJĆŧłùhłĂ ŁJĆhŧłùưŦh ƶĂŧłùƵZĂ ƶdžŧłùŤƶ ĆnjŧłưĂz5 ăĂŧłùh!f ĆŧłùnjŇơ ƶŧłùłjdžp Ćŧłùŏ
(6) :ŎƵƷƸ!f ýĂp ‖!Ĥ LJdž ÜƷłơk!f Ĭ!ǫ Cƒpłj!f ŦƷPŏĂ

---

(1) ƶƵŎƵƷƸ!f LJƶĂŏp ÜŎƵƷƸ!f .21 f

(2) ÜƵhĆł!f yŋƷdž!f .81 f

(3) ÜƵhĆł!f yŋƷdž!f .74 f

(4) ÜƵhĆł!f yŋƷdž!f .50 f

(5) ÜƵhĆł!f yŋƷdž!f .214 f

(6) ÜƵhĆł!f yŋƷdž!f .27 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

(1)Ĭĭ̈ù̈ Ţ̈ĭ̈ Ĭ ù̈U! Ă̈ù̈ơ̈ij ĈĜù̈Tơ̈D ĝ̆ĜÙ̈ù̈h Ĝù̈dž5 Ĝùŏơ̈!Ĝ‡ ĥùP!f Ĭ ùĭ̈Z Ŏùzdžĥ Ŏ5ţ̈D Ĝŏ5 ĈŬŬĥ LJùdž Ĉ5Ĝù ư̈D Ĝdž! ÜĜnjŏ!ę ĈĜ5k!ŬĜh lŞŏĥŋ lŞNjĜU Cĭĥij!f Ţ̈Ă̈ĭ̈ţ̈D LJD ăŞij fĈNj LJdž

.ŎZŞḧ!f f Ă Ţ̈ij Cĭ̈Ş̈ĭ̈ę Ŏ5 Ĉdžnjţ̈D Ĥŏ̆ţ̈ŭ̈h

!fNJ2Ĥ ę Ú̈Ę :ĥkłJfk

ăĥùơę LJùdž lfĥdùh ‖ù!ĈĂ Üýhp LJdž ĜdžĂ̈ĭ̈zdž LJ‡ŏ Dž! CŎTh Dž̈ĭ̈z!f Ţ̈ĭ̈Ō" DĜnjskţ̈ŬĜh ĥŢ̈ĭ̈ŏ

.(2)"NłkfĂĥD

Dżùĭ̈Z ‖ù! Dżĥłkŏ Dž! ĭĈ!f CŎT!f LJZ ‖ŞĜhPkţ̈f ĂNjĂ ÜDżnjs!f Ţ̈ĭ̈Ō" NłjD -Ĝ ư̈ŏD IJ ŞĈzŏĂ

.(3)"Nłh

ýŏŢơk! DżŭZÚfĂ DĜnj5Úf Ţ̈ĭ̈Ō Nłŏ5 ýŢ̈ŪfĂ ÜŎḧĭ̈Ō!f CĜTljÚf YfĂljD LJdž" YĂlj DĜnjskţ̈ŬfĂ

ýĥkţ̈ŏĂ ÜN! Ŏĭ̈Ţ̈Ū̄f Ĭljzdž!f fĈNj Ş̆ŏ̆ DĜnjskţ̈ŬĜh ĥfŞŏ̆ ĥpĂ …Dżnjskţ̈dž!f ăĥ! Ĥ!Ănjŋdž Ĥŏdžĭ̈Z lĥFĜ5

.(4)"Ĥŏ!Ĝdžŋ!f ĂD Ĥŏ!Ă!!f LJFfŞ!!Ĝh ĥfŞdž!f Ĭljzdž!f Ĭĭ̈Z

Ŏù5 ÜNJłhţ̈ Ĝdž Ĭ!ę Ĝ̈ţ̈Ĝŏp ŎZŞḧ!f ŞzT Ŏ5 Nłh Σĉh Ŭ ĭŞĂ ư̈ơ DĜnjskţ̈Ŭf Ţ̈Ă̈ĭ̈ţ̈D Ş ư̈ơĂ

Ĥŋŏkłj!f ljĈNj ýz!Ă .lĈdž (25) CĜNjş DĜnjskţ̈Ŭf Ţ̈Ă̈ĭ̈ţ̈D ŞŞ‡kŏ ŎZŞḧ!f ŞzT! Ĥŏ̆ŞzT!f f Ă Ţ̈ij!f

.ŎZŞḧ!f ŞzT Ŏ5 DĜnjskţ̈Ŭf Ţ̈Ă̈ĭ̈ţ̈D ŞĂ ư̈ơ ę‡Şk LJZ lŞ‡5 Ĝljŏ̆ŏzk

---

(1) Ü(Ĭĭ̈Ţ̈k Ĭ̈U! Şơh ŎĥĜTơ̈D ýĜh Ĝdž5) ŏĂŏ̆ŏPdž!f LJfĂŏĥ!f ĤPţ̈ij Ŏ5 ĥŞĂ Ţ̈Şŏŏơ̈dž Ĉŏh!f LJdž ŎljĜλ!f Şŏ̆T!f

Ü www.Al-mostafa.com ÜĤùŏljĂŞĜk‡!Úf Ĭ5ŏ̆Ţ̈dž!f Ĥhk‡dž LJdž Ĥ!ĥljdž Ĥŏ̆ĂŏŏPdž ĤPţ̈ij ÜŎZŞḧ!f LJfĂŏĥ

.Ţ̈49 ĤĥŞĂ

(2) Ü Ĥ̆ţ̈ŭ̈ḧ!f ŞNjfĂŋ Üĥdžơ̈D ÜŎdžTĜnj!f .78

(3) Ü2ŏ̆ ÜLJĥŞŪ̄f Üyŭŏ̆ęĂk!fĂ ŞTljĭ̈! LJĜĥŞę!f Şfĥ Ü"ŎljĜzdž!f Dżĭ̈Z" ĜnjljĜljĜ5DĂ ĜnjljĂĭ̈ij5 Ĥ̆ţ̈ŭ̈ḧ!f ÜLJţ̈ơ ýơ̈5 ÜΣĜhZ

.168 f ÜDż1989/ùNj1409

(4) Ü(ĜnjljĂĭ̈ij5Ă ÜĜnjdžĂ̈ĭ̈ZĂ ÜĜnjţ̈ţ̈D) Ĥŏ̆hŞz!f Ĥ̆ţ̈ŭ̈ḧ!f ÜĤ‡hłjơ LJţ̈ơ LJdžơŞ!fĥhZ ÜŎljfĥŏdž!f .258 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƥl5 Üýhƥ LJdž ǂdžĂǂzdž LJǂŏ Dž! CŎTh DǂǂZ!f ȴǂƵ IJ Džƥlk Gdžǂ -ýȚŪf Ŏ5 DžGnjskȚŪf LJD ydžĂ

ŁJGùzdž Ǐù!ǫ ŁŏǂȚŪf NŏLjGzdž LJZ NƞĂƧPh ǁ!Ɽ LJĂǂŏĂ ÜNJ! yƱĂ Gdž Ƨŏƨ Ǐ!ǫ DžGnjskȚŪf ШƧPŏ

.ýfĂƱŪf LJƑfƧpĂ Dzǔǂ!f ȿGŏȚ LJdž Dznjsk ÜƨGƞdž!f ýŏhȚ ǏǂZ ăƧPD

Gùdž ǏǂZ ŁƱŏƧȚ Ł!ŬƥŁ!fƥ!f UGs!Ūf Ƨǂ Ɽ LJZ DžGnjskȚŪf ƚfƧGhzh GGƷǂh!f ŎLjƷkȚŏ" fƦǂNjĂ

LJùdž Łŏkc DžGnjskȚŪf ȴĂǂȚah ŎLjGzdž!f ljƦNj ǏǂZ Ł!ŬƥŁ!f ŁƩǔhĂ ÜŎLjGzdž!f LJdž NLjZ Ƨŏhzk!f LJĂƥŏƧŏ

.[1]"CGǂƦ!Gh ƥŏȚkk ƚŬŬƥ ŎNjĂ lƧTGhdž Ƨŏƨ lƧĂȚh GnjLjZ Ƨŏhzk!f

(32) Ǐ!ǫ ƚǂȚĂ ÜNkIŏIƱ LJZ DžGnjskȚŪf Gnjŏ!ǫ ШƧP lƧŏĂǂ ŎLjGzdž LJĂŏƩǔh!f ǏȚƱD ƥpĂ

Ǐù!hŏ DžGnjskȚŪf ǏLjzdž LJD LJĂƧŏ ŁƩǔh!f CGdžǂZ LJdž LJŏllƱdž!f LJǫ Ŭǫ ÜŁŏƩǔh!f ƚŬŬƥ!f LJdž ǂZĂLj

.[2]GnjŏǂZ ýƥŏ Ŏk!f ŎLjGzdž!f LJdž NLjdž ƥGsklŏ Gdž Nŏŏ!ǫ DžULjŏ LJǂ!Ă

:ŁŏkŬf DžGnjskȚŪf ƚfĂƥD Gnjŏ5 ƚǂdžzkȚf ÜlƧdž (25) ŎZƧh!f ƧzT Ŏ5 DžGnjskȚŪf ƧƧǂk ƥpĂ

.(ǐD ÜLJdž ÜǏkdž Ü2ŏǂ ÜLJŏD ÜýNj Ülƨdžnj!f)

[3] :ŎZƧh!f ýĂp ǁ!Ɽ LJdž Ü(ŎLjdžk!f) Ł!Ŭƥ DžGnjskȚŪf ȴĂǂȚah ƚƵhkƧf Ŏk!f ƚŬŬƥ!f LJdžĂ

ƥùùNjGzdž!f ŁJŏùùh ýùùnȚĂ!f ƥùùnjZ ƥùùŏƥnkĂ ƥùNjGzdž!f NȴùŏhƱ!f NȴƧùp Ŏù! ýƞƧŏD

ŎùNjĂ ÜƧZGùT!f ƚGùhƩƧ Ʊzh LJZ Ƨŏhzkǂ! ÜŎLjdžk!f ưƧƩ Ǐ!ǫ ШƧP GLjNj DžGnjskȚŪG5

ȴùŏhƱ!f Ǐù!ǫ NùLjŏLjƱĂ NjpĂT ШƧPD Ɽǫ ÝƱƱfĂ ŎƩǔh ýGdžƞ ȴŏǂƧkǂ!Ă ÜȴŏhƱ!f ȴƧp YĂƞƧ

(ƥùnjZ ƥŏƥnk) ŎNj ăƧPD Łdžǂǂh (ȴŏhƱ!f ȴƧp) ǏǂZ 2ƵZ ýh ǁ!Ɽh ǂ2k‡ŏ Dž!Ă ÜŁzFfƧ lƧĂȚh

Üƥŏƥnk!f Ǐ!ǫ ŁƞGƱh ŎNjĂ ÜGNjƥnjZ DžƥGlk ƥp ȴŏhƱ!f ydž Łpǔz!f LJD ƚƱŏD LJŏhŏ! ÜŎLjGĂ!f ƧƵT!f Ŏ5

.ýĂŪf ƧƵT!f Ŏ5 DžGnjskȚŪf ƥŏǂŁk ƥG5D GLjNj 2ƵzGG5

---

(1) ÜŁŏhƧz!f ŁƩǔh!f ÜŁǂhLjƱ LJȚƱ LJdžƱƧ!fƥhZ ÜŎLjƥŏdž!f .270 f

(2) ÜshGȚ!f yƞƧdž!f .271-270 f

(3) ÜŎZƧh!f LJfĂŏƥ ÜŎZƧh!f .72 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜDžõùPsk!fĂ DžõUzk!f H!Ŭþ ÜŎŻŻh!f ŻzT Ŏ5 DžĞnjskłŬf ŲĂłłłD Ğnjllơõ Ŏk!f ŘŬŬþ!f LJdžĂ

(1) :ŎŻŻh!f ýĂp ll!Ř LJdž

ŘĞùùùLjĂ Hùùùhk2dž ýùùù+ Ŏùùù5 Ğùùùnj! ŎkfĂùùł!f Hlùùłł2Ğ+dž Ĭùù Ţơõ LJùùłłĂ

(2) :2Pc ýưĂdž Ŏ5 ll!Ř+ Nl!ĂpĂ

łłĂùùłŢp łjŭùùłł LJùùZ łłĞùùh ýùù+ Ŏùù5Ă ă2ùłł!f ŘĞĬŎfĂ LJdž łłõP ĬdžĞłõ Ż2õ+Ă

ýùz5!f Ĭùłł ZĂ ÜHùõłłz5!f Hùłłdžη!f Ĭùłł Z (2õ+Ă LJdž) DžĞnjskłŬf ŎkfþD ýĂPþ Ůơŭdž!fĂ

ŻŻĞT!f 2złD -ĞLjNjIJ DžĞnjskłŬf Ŵõ+2k5 ÜýĞơ!f Ĭłł Z 2fŻdžkłŬf H!Ŭþ ĬLjzdžłł! ŎŎzõ ÜYŻĞưdž!f

.þfŻD ĭR!f ĬLjzdž!f Ĭ!ę ýĂŢĂ!f Ŏ5

ýĂùp ll ù!Ř LJùdž ÜĞĞŎhkłŬf Ĭłł Z NJk!Ŭþ DžĞnjskłŬf ŲĂłłłD ĞnjLjdžưk Ŏk!f ŘŬŬþ!f LJdžĂ

(3) :ŎŻŻh!f

ÞKfŻĞùùùTh!f NJùùùLjdž ŎLjłłùùùTĞhk Ĭùùùkdž NJùùłłłþ CĞùùηŻD LJùùdž łłĂùùLj!f ă2D Ĭkdž

(4) : ll!Ř+ Nl!ĂpĂ

ŘĞùùùłdž ĂD łłùùùdžơdž Ğùùùõ łłơĞhùùùŢ łłùùùzłł ll2ĂzD LJD Ŏùùù! LJùùłłłĂ

Ŵùõ+2k!Ğh ŻŻĞT!f Ğnjõ!ę dη! łłpĂ ÜHơưfĂ CĞŎhkłŬf H!Ŭþ LJõlhĞł!f LJõłłNjĞT!f Ŏ5 Ůơłłj

.NõŻkzõ Ğdžh ΘĂh!f Ŏ5 Nzdž Ŏlłłkdž!f ll2Tõ! ÝŎdžĞnjskłŬf

(5) :Nl!Ăp ll!Ř LJdž :Ŏslj!Ğ+ Hõ£ŭh ŘŬŬþ Ĭ!ę ŎŻŻh!f ŻzT Ŏ5 DžĞnjskłŬf ŲŻPõĂ

ÞŲŻùùnjh NõĂĞùùłõ Ż2łŻùùłŢ łłŲùùłłNjŘ ýùùNjĂ ŲŲĂùùZD łłĂùùz!fĂ ŷùùU!f łłõlkùùłõ Ĭkdž

.(ŲŲĂŻD łłĂz!fĂ ýU!f DžõlkłõŬ) ýλdž!f LJdž NJłĞhkpf Ŏslj!f ĬłłZ NJk!Ŭþ łłõĐõ ĞdždžĂ

---

(1) ÜŎŻŻh!f LJfĂõłłõ ÜŎŻŻh!f .10 f

(2) ÜshĞł!f yηŻdž!f .94 f

(3) ÜshĞł!f yηŻdž!f .51 f

(4) ÜshĞł!f yηŻdž!f .13 f

(5) ÜshĞł!f yηŻdž!f .52 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

fRùNj ŁŏdžNjD ŇŽ ýþŏ Ğdždž ÜŁŏƐŭh!f DŽĞnjsklŬf ĶfĂþDĂ ĶŬŬþ YŇĂlj þp ŎZZh!f þŋlj fR‡NjĂ

ÜŁŏdžĞnjsklŬf ĶĞZĂdžŋdž!f Ŏ5 lfþŪf YĂljŏ þp ƧZĞT!f" LJŋ Ŗŋ ÝĞưŏD yŏĂljk!f fRNj ŁŏdžNjDĂ ŸĂĺlŪf

(1)."DŽĞZ ŧĺpĂ Łh!ĞƐ lƧŏơ LJdž ƧZĞT!f Σ ŧlj Ŏ5 Ğdž Ƨ T‡ljŏ5 DŽĞnjsklŬf ljĞŋkf YĂljkŏ5

YĞùljpŋ Ň!ŋ ýĂ Ţ Ăĺ! ÜŁZĂljkdž ĶfĂþdh DŽĞnjsklŬf ýdžzklf þp ŎZZh!f LJD þŋlj ýĂl!f ŁŏĞnjljĂ

ÜĶĞùŏhūū! ƏƧĞùl!f þljZ IJ ĞljĞŏơD IJ þ!Ăkk Ŏk!f ŁhĞŋŬĞh lƧTĞhdž ƧŏƐ ŁlŏƧƱh ƏƧĞl!f ĂD ydžĞl!f

.Ğŏŋŧlj ƧZĞT!f Ğ‡ƧĞTdž ‖ !Ŗh ƏƧĞl!f LJĂ‡ŏ5

(1) f ÜĶĞŏpĂT!f Ŏ5 ŸĂĺlŪf f ƒĞŢP Ü ř þĞnj!f þdžơdž ÜŎlĺhfƧƱ!f .352

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الصورة الشعرية

:hvəƯNjƬ

Ƨùŏƛ DźĠdźźkNjĠh IJ NłkLjĂƧdźĂ OłłƱƬdź!f ƬŏdźŭNj LJdź Dźƨƨ!f ŤłłƵ IJ ƬŏƧƶT!f lƧĂƬ!f ƚŏƲơ ÜĠùhƱĠhƱ LJùhfĂ Üƨùkƶdź!f LJhĠù‡ ljƥƶh CĠŋ LJdźĂ ƲơĠŋ!f ĮĠfƥkhf ÜLJŏƛƥơdź!fĂ CĠdźƥl!f ƥĠlLj!f ăƥ! ƬùdźĠƵ Ŏhƥŭf ýdźƶ!f Ŏ5 ĠnjkŏdźNjŭ Ŭƹ ‖!Ɽ ĠdźĂ ÜDźnjLjLj ŤłłƵ ƨĠldź LJdźĂ ÜLJŏŏLjĠŋƨŋ!fĂ Ü ĭ ƥdźŬfĂ ÜNJ ƱŏƧp LJlơĂ NłkƧƥpĂ Yƥhdź!f ƬƵfƧh ƨTk‡LjĂ ýƶƨLjLjĂ Ü f Lj!f ƨĂƦłLj Nłh Ɽƹ ÝƬƬĠP ĭƧƶT!fĂ . f Lj!f ƬŏƧƵĠT ƨT‡ Ť!ƹ ƥpĠLj!f Ġnjh ýlĂłŏ Ŏk!f ŤłŏlĂ!f ĠnjLjD LJƵ ŭƱ5 ƶùLjŏơ ýŭƲ!f Nłh ƲŏơłĂ ÜƶLjŏơ Ư Ądźƨ!f Nƨłŏŏ lƧĂƬ!f DźĂnjƨdź ýƲ ŰĂdźk!f fƦNj DźƱP Ŏ5Ă Ƭŏdźlk!f ýŏhl ŤłłƵ5 ÜƬŏLjƨ!f lƧĂƬłł! ƨŏpƥ ƥŏƥơk Ŏ5 ƶƨŋĂ ƥdź LJŏh LJĂlƧfƥ!fĂ ƥĠlLj!f ýƲĂ ÜƧPĠ lƧĂùƬ!fĂ ÜƬùŏƨŭh!f lƧĂùƬ!fĂ ÜƬŏhƥŭf lƧĂƬ!f) ýƛdź ĶĠŏdźlk lƥƵ OłłƱƬdź!f fƦnj! ĶƧnjƲ .(ƬŏƨĠŋdź!f lƧĂƬ!fĂ ÜƬŏLjĠŏh!f

lƧĂùƬ!f ƬùŏƧĠƶdź LJùƵ ƶƛŏƥùơĂ ƶdźŏƥp ƥĠlLj!f ýfĂpD CĠƬơƹ Ŏ5 Ư ĂPlj LJ! ĠLjNj LJơłjĂ ƧƶT!f Ŏ5 Ġdź Ġnjh LJŏhłj! Ŭƹ ‖!Ɽ ĠdźĂ ÜƶlƧƥ yłTD ƥp ‖!Ɽ LJŭ ÝĠnjLjdź ƶƱƶh Ƨ‡ƦLjl ĠdźLjƹ ÜĠNjƥĂƥơĂ Ʊŏùơŏ ĠùdźĂ ljƥŏŋfĂdźĂ ljƧƵĠTdź ƨŏĂƬk ŤłłƵ ŎƵƧh!f lƧƥp LJƵ lƧhƶdź ƬŏLj5 ŰƦĠdźLj LJdź ŎƵƧh!f .Ġnjh

ƨŭùƱłjŭf ĠLjŏłłƵ DźkơłŏŏłłLjD ƥŋLj ÜCĠdźƥl!f ĠNjƥĠlLjĂ ƬŏhƧƶ!f CĠdźłłƵ ŰĠłłkLj Ŏ5 ýdźƶk!f LJdź ýŏłłlhĂ f ĂƬLj!f DźƥpD LJdź ýĂl!f fƦnj5 Ü[1]"ƨŏĂƬk!f LJdź ƴƧƱĂ ƬƹĠŏƬ ƨƶT!f Ġdźłjƹ" :ƲơĠŋ!f ýĂp LJdź .lƧĂƬ!f OłłƱƬdź Σdźk Ŏk!f ÜĠLjŏ!ƹ ĶłłƬĂ Ŏk!f

---

(1) ŎhĠùh!f Ťƨ ƱƬdź ƬƶhƱdźĂ Ƭ‡ƧT ÜLJĂƧĠNj DźŭƱ!f ƥhƵ :ƲƧTĂ ƨŏlơk ÜLJfĂŏơ!f ÜƧơh LJh ĂƧdźƵÜ ƲơĠŋ!f 1965/ùNj1385 Ü2Ʊ ÜlƧNjĠl!f ÜŎhłłơ!f 3łł ÜDź f 132.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ăƧŏƽ ƱơƓƞ!ƒ ƝƤƓƥ ƓƶƶƵ ƧŏĂƬƒ!ƒ ƴƓƱ Ŏƽ Ʊƥŏƥƞ ƱĂƶƤ ƶƽƶƞ ƱƱƱ Ƥƶƶƥƥƞ ƥƞƱƱ ƓƱƱƱƱ ƶƶƤ

ƤƵƓƱƬ ý‡ Ŏƽ ƥƞĂŏ Ɠƶ‡ ƱƧĂƬ!Ɠ‡ ƓƞƱŏƽ ƧƶƬ!ƒĂ ÜƤƵĂưĂƶ!ƒ ƱƥƓƶ!ƒ Ƥ!ƨƱƱƶƱ ƧƶƬƱ! ŎƱƓƶƶ!ƒ" ƱƱƱ

Ƥùưƽ!ƒĂ ÜƱƧƓƞƱƱ! ƴƬƤ!ƒ ýƱƶ :ƓƞƱƱƶ ƱƧĂƬ!ƒ ƧŏƱƶk ýƱƱŏ YĂưĂƶ ƵŎƬ ƱƱƶ ƓƞƱŏƽ ƥƱ Ŭ ƝƱƱ ƱƱƶ

(1) ."...ƤƐƓŏƬƱ!

ƧƝƱƓùƱ!ƒ ƥùƱƵ ăƧŏĂ Ü(ƤŏƱƽƱ!ƒ ƤƐƓŏƬ!ƒ) ŎƝƱĂ ÜƱƥƥƓƶ ƧƶƬƱ! ýƶƞ ƥƥ Ƥƶƶƥƥƥƞ ƱƱƱ ƥƞƱƱ ƱƱƱƱƱ

ƵƱƧùƽ ƧùƤƵ ĬƥƱƶ ŎƞƓƵƧƱ!ƒ ƓƥƱĂ Ü(2)ƤƐƓŏƬ!ƒĂ ƧŏĂƬƒ!ƒ ýŏƱƱ ƶŭ‡!ƒ ýŏƱƱ ƱƱƱ ŎƱƓƞƧƞ!ƒ

ƝƱƱĂƱùƱƱ ĂƱ ƝùŏƱƓƶƶ ĂƱ ýùŏƤƶ!ƒ ƧƶƓƬ!ƒ Ƽƽ! yƶƶ yƶƶƓƱƱ! ýƱƶƶƶkk" ƓƞƱƱƱ ăƧŏ ƶƱ ÝýƓŏƤ!ƓƱ ƱƧĂƬ!ƒ

ƓùƞƱƱ ƧƤƵ ƵŎƬ ƧĂƬƒ ĂƱ ÜƓƞƧĂƬƒĂ ƓƞƱŏŏƤƶ! ýƶƽƱŏ ƧĂƬ ĂƱ ƱƧĂƬ ƝƱ!ƓŏƤ Ŏƽ ƶĂƱƒĂ ÜƝƶƶƓƱƱĂ

(3)." ƯƓƱƱƱŭƒ ĂƱ ƶƓƱƱƱƱƱƒ ƱƱƶ ƤƞƱ Ĭ!ƹ ƤŏĂƧ ƧŏƐ ƱƱƶ ƶƓƶƽƱƱƒ

ƤŏƱŏƥ ƯƒƧƐ ƤƱƞƒƱƒ ƤŏƧƶƬ!ƒ ƱƧĂƬ!ƓƱ ƶŏkƝƱƱ ƶŏƥƱ!ƒ ŎƱƧƶ!ƒ ƥƱƱ!ƒ ƱƱƹ :ýĂƱ!ƒ ƱƱƶ ƥƱ ŭĂ

ÜƱơƓƞ!Ɠ‡ Ƥ!ƨƶƶƶƶ!ƒ ƱƱƶ ƶŭ‡!ƒ ƵƶƶƶƱƱƶ ƥƱƶ ƶƶƶƱƱƞ ƱƥƞƱƱ ƓƶƶƱƱ!ƒ ƨƓƞƶƱƒ ƧŏƧƱƱk Ŏ5 ýƱƶƶkk

(4).(ƨƓƞƶƱƒ ýƬƱƥĂ) Ü(ƤƐŭƱ!ƒ ƧƨƧƞƱ) ƝŏƱƱƓk‡ Ŏ5 ŎƱƓƞƧƞ!ƒ ƧƝƱƓ!ƒ ƥƱƶ ýƱƶ ƱƧƶƬƱƱĂ

ƓùƞƱƱ ƤŏƱƱ!ƒ ƱƧĂƬ!ƒ ƶƧƶŏ ƧĂƱƬƶ ƧƱƓƞ ƥƞƱƱ ƤŏƥƱ!ƒ ŎƱƥƱƱƒ ƥƱƱ!ƒ ƴk‡ Ĭ!ƹ ƓƱ!ĂơƱk ƨƤƹĂ

(5)."Ƥ!ŭƥ!ƒ ƝƞĂƱ ƱƱƶ ƝƞĂĂ ƧŏƱƱƶk!ƒ ƱƧƱ ƱƱƶ ƤƬƓƤ ƤƱŏƧƱ"

---

(1) ƤƱƱĂƧŏƱ ÜƤŏƶƱƱƶ!ƒ ƴk‡!ƒ ƧƨƥƱ ÜŎƞƓƱƤ ƶƱƶƱƱƶ!ƒ ƥƱƶ ƥƶƱơƶƶ .ƥ :ƱƱƱƶkĂ ƱƱơƱk ÜƧƶƬ!ƒ ƥƱƱ ÜƤƶƶƥƥ ÜƧƱƞ ƱƱƱƱ
.ƥ ÜƱ .65 ƒ

(2) ÜƱƓƞƶƱƒ ýƬƱƥ ÜƧƝƱƓ!ƒƥƱƶ ÜŎƱƓƞƧƞ!ƒ .254 ƒ

(3) ÜƱƥƥƱƱƒ ƱƱƒƧƞĂ ƱƱƶƱƱƒ ƱƱƱƓƞƱƱƶ ÜƱƱƱƓơ ÜŎƱƞƓƵƧƱ!ƒ .89 ƒ

(4) ŎƱƓƱƱƒ ŎƱƥƱƱƒ ƱƥƓƱƱƒ ƱƱƱƒ Ŏ5 ƱƓƶƶƱƱƞƶ ƤƱƞƶ ÜƓƞƱƱƱƱƶkĂĂ ƓƞƱƱƱƱƶƶƱƝƱƱ ƤŏƧƶƬƱƱƒ ƧĂƬƒ ÜƨƱƱƱƱƒ ƥƱƶ ÜŎƶƱƱƥƞƐƱ
ÜƱƱƱƱƱ

ĂD ƭùŀjƧĠŀdž LJdžưƙŏ ƭŏƨŭŀ!f Ðŀŭƭƭ

ĠùnjLjD ĠljƧhkƵƒ ƒRǫ ÜNƛǂ ƧƵT!ƒ ÕNj ýʰ ÜƧƵT!ƒ Õ5 LJõǂdž!ƒ ΣĠ ǫŨƒ ÕNj" ƧPć ƧõʰƵkʰÅ [1]"ǫõƧĠk!ƒ

[2]."lƧĠƵkǫƒÅ ǂõĠLjǂÅ NõõʰTkÅ ƨĠǫdž LJdž ăƧPŨƒ ǂõƧƵT!ƒ ƧŢĠljƵ!ƒ ýǂ Nõ5 ƴŢk ĭR!ƒ CĠƵÅ!ƒ

Nƛƥơƙ Ġdžõ5 ƧŢơljk ĠnjkõdžNjD" LJǂ! ƧƵT!ƒ Õ5 ƨƧǂkʰdž ÅD ƨƥõƥǫ ƨƧdžD KǫõƧ! lƧÅŢ!Ġ5 ÜƥƵʰÅ

[3]."ƧõƛkÅ ǂõŢÅŢP LJdž ÕljĠƵdž!ƒ LJdž ĬljƵdž Õ5

ýƵ!Å .ÕƵƧʰ!ƒ ƒ ÅŢlj! ĭƧƵT!ƒ CĠLjʰ!ƒ Õ5 lƧÅŢ!ƒ ǂõdžNjD LJĠõʰ Ĭ!ǫ ǂơʰdž!ƒ ƒRNj ÕdžƧõÅ

ĬùƛƵ ÕùƵƧʰ!ƒ lƧƥp ÕƛǫkǫLj LJD ĠnjLjdž ĠLjǂdžõ ƒ ÅŢlj!ƒ ljRNj Õ5 ǂõƧƵT!ƒ lƧÅŢƛ! ǂõLjƛkdž lCƒƧp

ƒRNj ĬƵƧdž KLjĠǂ Õk!ƒ ƒ ÅŢlj!ƒ ljRNj Õ5 ǂõƧǂ5!ƒÅ ǂõ!ĠƵ5LjŨƒ ǂʰƧǫk!ƒ YÅLj yƛdž ƨ5kõ Ġdžʰ ĠnjsõUÅk

.ǂơʰdž!ƒ

ƧƵùT Õù5 ǂõƧƵT!ƒ lƧÅŢ!ƒ ƱĠdžLjD ƨƧʰD ĬƛƵ Ƨ ÅpÅ!Ġʰ Õ5k!ǫ ǂdžpĠl!ƒ KĠơ5Ţ!ƒ Õ5Å

ÜǂùõFĠLjǂ!ƒ) ǂùõLjĠõʰ!ƒ lƧÅŢ!ƒ :ÕNj ƱĠdžLjŨƒ ljRNjÅ ÜÕLj5!ƒ ÅD ÕƵŭʰ!ƒ NnjLjdž!ƒ ƨ5Å ‖!RÅ ÜÕƵƧʰ!ƒ

.ǂõƨdžƧ!ƒ lƧÅŢ!ƒÅ Ü(ǂõƧĠƵkǫŨƒÅ ÜǂõnjõʰTk!ƒÅ

:hŭƛƵƒĭĠ‖ε YƥNjT‖ε :ŨNjć

LJùdžÅ ÜlƧĠƵkǫŨƒÅ ÜNõõʰTk!ƒÅ ÜǂõĠLjǂ!ƒ :ÕNj ǂõƐŭʰ ƧŢĠljƵ ǂλŭλ LJdž lƧÅŢ!ƒ ljRNj ýǂTkk

.ǂõƧĠƵkǫŨƒÅ ÜǂõnjõʰTk!ƒÅ ÜǂõFĠLjǂ!ƒ :ÕNj lƧÅŢƛ! ƱĠdžLjD ǂλŭλ ƥ!Åkk ƧŢĠljƵ!ƒ ljRNj

YNjRùõ5 lƧÅùŢ!ƒ ljRNj NLjdž KƵʰLj ĭR!ƒ DƛƵ!ƒ ƒRNj LJƵ ǂõơ!ƒ ǂõʰƧƵ!ƒ CĠdžƛƵ Ư Ġ5D ƥpÅ

LJÅƥ YĠùnơ!ƒ ‖ùkNjÅ ÜĬùljƵdž!ƒ YĠùljp ‖! ƨTǂ CÕT ýǂ! yƛdžĠn DžǫƒLJĠõʰ!ƒ" LJD Ĭ!ǫ UơĠn!ƒ

LJdžÅ ÜLJĠõʰ!ƒ ‖!R LJĠǂ Ġdž ĠljFĠǂ NJ!ŢơƛdžƛƵ ĬƛƵ DžnjõÅ ÜNƛlõlơ Ĭ!ǫ yƛdžĠǫ!ƒ Õưõõ Ĭkơ ÜƧõdžư!ƒ

---

(1) Ü1ƱƱ ÜKÅƧùõʰ ÜÕùʰƧƵ!ƒ Õ5ĠlƛƵ!ƒ ƨǂƧdž!ƒ Üĭƥlj!ƒÅ ÕƐŭʰ!ƒ YĠƱP!ƒ Õ5 ǂõƧƵT!ƒ lƧÅŢ!ƒ ÜÕ!Å!ƒ Üƥdžơdž .7 ƒ ÜDĭ1990

(2) Ü1ƱƱ ÜΣõƧĠùʰ IJ KÅƧùõʰ Üǂõƛƥ!ƒ KƒƥõÅƵ KƒƧÅŢljdž ÜǂõʰƧƵ!ƒ ǂƐŭʰ!ƒ Õ5 ǂõƐŭʰŨƒ ÜƧõdžǫ ÜLJƒƥdžơ ÅhD .135 ƒ ÜDĭ1991

(3) ÜYƧƵ!ƒ ƥljƵ ÕƐŭʰ!ƒÅ ĭƥlj!ƒ ǂƒƧk!ƒ Õ5 ǂõljƵ!ƒ lƧÅŢ!ƒ ÜƧʰĠn ÜƧÅ5ŢƵ .323 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Dżùnjs!f ĂùNj GdžLjǫ ydžǴ!fĂ ýFǴ!f ĭƧηö Ǵnjö!ǫ Ŏk!f ƬöǴƷ!fĂ ƧdžŪf Ƨfƥdž LJŪ Ýýö!ƥ!f LJǴ‡ Σljη ĭD

(1)."ƴưĂdž!f ‖!Ꝓ Ŏ5 LJǴöh!f ĂNj ‖!Ꝓ ÜĬljƶdž!f LJƵ Ꝓơư ĂDĂ DżǴnj5Úf ꝒƷlh CǴŎT ĭdh5 ÜDżǴnj5ÚfĂ

ÜƬùsllkPdž ƨƧùƱ Ŏ5 ƥơfĂ!f Ĭljƶdž!f ƥfƧöǫ Ƭ!ĂǴơdž" NLjdh LJǴöh!f DżllƵ Dż!Ǵƶdž Ŏ‡Ǵ‡ƫ!f ƥƥơöĂ

Ƭùl hǴƱdž Ŏ5 dƱP!f LJƵ ‖!Ꝓ ĬllƵ Ƨ ĂpĂ!Ǵh ƨƧkơö! ÝLJǴ ƫ ljljǴhĂ ÜNJöllƵ Ƭ!Ŭƥ!f ƴưĂ Ŏ5 lƥǴöƨ!Ǵh

(2)."NLjdž ƥfƧdž!f DżǴdžk! Dżŭ‡!f

ŎùƵƧh!f DżǴùdžkNjf LJD ŎƵƧh!f ƧƶT ĬllƵ ƫơǴh!f ǴNjfƧηD Ŏk!f ꝒǴöƭǴƫơŪf LJdž Ĭllηĸ ƥpĂ

-:ŎkŬf ýĂƥη!f NLjöh Gdž‡ ÜƬkĂǴƨkdž ꝒǴηƧƥh Ŏkdö ÜƬöljǴöh!f ƱǴdžljŪf ljꝒnjh

hżƥƭyƬƨŪ٤	hżNJǴƫ٤	hżƭƫ٤
(%51.68) 246	(%32.77) 156	(%15.54) 74
476		

lǴùƫơdž!f ƬùöljǴöh!f ƧĂùƫ!f ƥƥƵ Ƨ ƫlj ĬllƵ ƥöƨö Gdž LJD ƬöƭǴƫơŪf ljꝒNj LJdž Ơưf Ă!ǴƨƬöNjöhùTk!f LJökƧĂƫ!f ĬllƵ Ŏlhkdž!f Ƨ ƫlj!f YƨĂkö GdžLjöh ÜƬöƧǴƶkƫŬf Ƭöljh!f Ŏ5 ý‡Tkö Ü(476)

.(%15.54-74) ƬöƭǴlj‡!f ƧĂƫ!fĂ (%32.77-156)

ƱĂùưĂ!fĂ ƬƱǴƫh!f LJdž ШƧƥljö ǴöƥƶǴƫk ƬöljǴöh!f Ƨ ƫǴljƶ!f ljꝒNj ƔökƧk LJD Ơưf Ă!f LJdžĂ

ƨƧTƱdž GljöƱƶö Gdždž ÜlƧǴƶkƫŬǴh ŎnjkljöĂ ƬöǴlj‡!Ǵh Ʊƥkhö Ꝓǫ ÝŎ!Ŭƥ!f ƨdžƶ!f Ƭöơ LJdž Ư ĂdžƷ!f Ĭ!ǫ

Ƭöljh!f IJ Ǵh!ǴƲ IJ NJllơk ĭꝒ!f Ŏ!Ŭƥ!f ƨdžƶ!f Ăơlj ŎƵƧh!f ƥljƶ ƬöƧöĂƫk!f ƬƷll!f ƱĂljη ĬllƵ ƱƱ!ĂD

ƬùöǴlj‡!f Ŏùköljh LJùdž IJ Ǵh!ǴƲ IJ LJöllơkdž!f ƱĂưĂ!fĂ ƬƱǴƫh!f ƬơǴƫdž ƨöư ýhǴldž ÜƬöƧǴƶkƫŬf

.NJöhTk!fĂ

---

(1) ÜŎηljǴP!f Ƭhk‡dž ÜLJĂƧǴNj Dżŭƫ!f ƥhƶ :ƱƧTĂ ƨöllơk ÜLJööhk!fĂ LJǴöh!f ÜƧơh LJh ĂƧdžƶ LJǴdžkƶ ĂhD ÜUơǴη!f

.76 f Ü1Ш ÜDż1998 - ùNj1418 Ü7Ʊ ÜlƧNjǴl!f

(2) .437 f ÜDżĂllƶ!f ƱǴkƨdž ÜŎ‡Ǵ‡ƫ!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŎƵƵ!ƒ ƲŏŬĂk ƤŏƷŏ‡! ƤŏĎdžƵ lƵĂŢ ƲƤlŏ ŬlƤơ ŤĎƵ ƲĤ‡ ƤŏĿĠŏ!ƒ ƱĠdžĿĴŪƒ Ŏ5 ƵŬĿ!ƒ ýƵ!Ă

Ÿƒ ĆĠT LJǫ IJ ƤdžƤĠ!ƒ ƚĠơƷŢ!ƒ NơƵTk ƲĂǫ Ġdž ĂNjĂ ŬƤŏƵƵT!ƒ ƤŏƵĠŋk ƷĠŏǫ Ŏ5 ƱĠdžĿĴŪƒ ljƤnj!

.ƤŏĠǫ!ƒ lƵ!Ƶ!ƒ Ŏ5 ǁ!Ƥ ĠĿơưĂƉ Ġdž‡ ŬƟĂưĂ!ƒĂ ƤƱĠǫŏ!ƒ ƵĠŏkƵĠŏ ƱĠdžĿĴŪƒ ljƤNj LJŏŏkƵdž IJ Ť!ĠƵk

:ŏŏƑƉdž!ǁƐ ƳƤNjŢǁƐ -1

Ŏù5 Nŏŏ Dźnjǫk Ġdž! ŬƤƹŭŏ!ƒ DźĎƵ LJĂĿĴ5 LJdž ŹĿĴ5 ĠNjĂƤƵĂ ƤŏĠk‡!ƒ ƤĿĴƵ ƳƵƵ!ƒ LJĂŏƹŭŏ!ƒ Ʋ pĂ

Ʋ ùǀk Dźù!Ă ŬNJù5ƒƵƵƉĂ NJ‡ĂĎǫĂ NJkƑŏŏ LJdž ĠNjƵĂŢ ƤƒƤdžkǫŬ ǁ!ƤĂ ÝLJĠǫĿĴŬƒ LJƒƤŋĂ LJƵ ƵŏŏƵk!ƒ

ŬĂ ŤĿĴƒƤùŏ Ŭ ƒƵùŋƵdžĂ ŭNjƤdž ŹƑŏŢ DźŏƵ‡!ƒ LJĠƵ!ƒ ƚĠŏĠĿĴ‡ ýƛdžk Ƥǫ ÝĆƒƵƵT!ƒ ŤĎƵ ƒƵĤơ ŏŏĠk‡!ƒ

.ăƵĠŏŏ

ljƵ‡Ƥùŏ ŭù5 ŬŎĿĴĠƵdž!ƒ LJdž ŤĿĴƵdž ƚĠŏƛǫ DźĎ‡kdž!ƒ ƤŏƵŏ LJD" ŎĿĴĠŋƵŋ!ƒ ƵNjĠ!ƒ ƤŏƵ ƤĿĴƵ ŎNjĂ

NJùŏ ƐdžĂùŏ5 ƤĂŋĂ!ƒ Ŏ5 NJ5ƤƵĂ NŏŏĠk ĂNj ŤĿĴƵdž Ť!ǫ Ɛŋŏ LJ‡!Ă ŬƤǫĎ!ƒ Ŏ5 NJ! YĂưĂdž!ƒ ƲǫĎ!Ġŏ

(1) .NŏĎƵ ŭŏ!Ƥ NĎƵŋŋŏĂ ŬNJŏ!ǫ

ƤĂùŢǀdž!ƒ ŤùĿĴƵdž!ƒĂ ŎǀĎkdž!ƒ LJŏŏ ýƵŋŏ DźĎ‡kdž!ƒ" LJD Ŏ5 ƤŏĠk‡!ƒ ƤĠƵŏD ƤơD ýƛdžkŏ ĠĿĴNj LJdžĂ

ƤŋƒRùǫ ƤƤùơŏ ƵĠkǫ!ƒ ƒRNj ƤŏŏĠŏŢ ƵƒƤǀdžĂ ŬŤĿĴƵdž!ƒ ǁ!Ƥ ƵŢĠŏdž!ƒ ŎǀĎk!ƒ LJĂƤ ýĂơŏ ŭŏŬŏ! ƒƵĠkǫ

ŏùŏdžƵ ǁƒƵƤǫ Ťù ĎƵ ƤdžkƵk" ƤƑĠĿĴ‡!ƒ lƵĂŢ!Ġŏ ýƒĂơŪƒ ý‡ Ŏ5Ă Ŭ(2)"ĠnjǀdžƵ ĂD ƤƑĠĿĴ‡!ƒ lƵĂŢ!ƒ

ĠùnĴ! ƵĂĠŋdž ĂNj ĠdžĂ Ƥ!ŬƤ!ƒ LJdž lƵŢĠŏdž!ƒ LJŏŏ ƤĎŢ!ƒ ăƤŏkk Ġdž‡ ŬƤdžĠƵ f ĿĴ!ƒ ĂD lƤŏŢ!!ƒ ŏĠŏǫ!

(3)."Ġnjŏŏ ƵŋkŢdž

---

(1) .66 f ŬƵĠŋƵŪƒ ýƑŬƤ ŬƵNjĠ!!ƒƤŏƵ ŬŎĿĴĠŋƵŋ!ƒ

(2) ƤùǫƒƵƤ lj626 ŎŏĂùŏŪƒ Dźù‡ơ!ƒ ƤŏĠnjĿĴ Ťkơ ťƵŋnj!ƒ ΣdžĠP!ƒ LJƵ!!ƒ LJdž LJdžŏ!ƒ Ŏ5 ƵƵŢ!ƒ ŬŎĎƵ ŬƵŏŏŏƵ!ƒ

.366 f ŬƤŏĿĴ5 ƤŏƵĂưĂdž

(3) ƵƤĂ ŬĠĂƵùŏŏ ŬƵŢĠƵdž!ƒ Ƶ‡ƵƵ!ƒ ƵƤ Ŭ"ŎŏŏƵƵ!ƒ ƳƤŪƒ Ŏ5 ƤĿĴƵ!ƒ lƵĂŢ!ƒ" ƳĂĎǫŪƒ ĠĠŏ!Ġdžŋŋ ŬƵŏĠ5 ŬƤŏƤƤ!ƒ

.143 f ŬDź1990 /ùNj1411 Ŭ2Ƶ ŬƷTdžƤ ŬƵ‡Ƶ!ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŏù5 ýùλdžkk ĜNjβĜzhD βơD Ŏ5 ŧŏSzT!f lSĂŢ!Ĝh ŧŏĜlj‡!f ŧpŭZ LJD βηlj ăSPD ŧŏĂfs LJdžĂ

.[1]"Ŏ1ŰkdŽ!f ýhup LJdž NŰjZ Ƨ T‡!f βzh Σ5lj!f Ŏ5 NPlSkĂ Ŏlŏlơ!f Ĭljzdž!f ŧdžŏp LJdž y5Sk ĜnjŰD"

Ĭùljzdž!f DžŏUzk ĭD ÜDžŏUzk!f Ĭ!9 Ƨβnjŏ SzT!f Ŏ5 ŧŏĜlj‡!f DžfβPklf" LJ35 SdžŰf LJ‡ŏ Ĝdžnjdž Ă

Ĭlj‡ŏ LJD Ylηŏ ĜdžZ ŧŏĜlj‡!f LJlơ" LJD LJZ ŭ ư5 Ü[2]"ŽzpĂ βzhDĂ Σ5lj!f Ŏ5 ɑlSD NŰzηĂ Ŏlŏlơ!f

ŏĂSùT LJdž ŏSTĂ ŧơĜŢ5!f ýĂŢD LJdž ýŢD ÜOŏSŢk!f Nŏ5 LJlơŏ Ŭ ĭR!f yưĂdž!f Ŏ5 NŰjZ

.[3]"ŧƨŭh!f

ÜŎùZSh!f SzT Ĝnjh ý5ơ Ŏk!f ŧŏFĜlj‡!f lSĂŢ!f LJdž βNjfĂT ĬŰZ Ƨ lljl DžŏNjĜ5dž!f ljRNj LJdžĂ

Ülsſùh ŧdžl ŧŏFĜlj‡!f SĂŢ!f LJŏh Ŏ!Ŭβ!f KĂĜ5k!f βηlj ĜlLjD ĬŰZ ÜSŢơ!f Ŭ ýŏλdžk!f ýŏhl ĬŰZ

.ĜnjLjdž ŽhŏSp ĂD Ŏ!Ŭβ!f s dzz!f ŧŰơSdž Ĭ!9 ýŢŏ Ĝdž ĜnjLjdžĂ Üŧŏ!Ŭβ!f ŧŎĜlh!Ĝh Dzlkŏ Ĝdž ĜnjLjdž5

sĂĜùηkŏ Dzù! ŧùŏFĜlj‡!f lSĂùŢ!f LJD Ơùưkŏ ÜshĜl!f ŎFĜŢơŰf ýĂβη!f Ĭ!9 lβĂz!ĜhĂ

LJŏkSĂŢ!Ĝh Žŏ lĜŏp ŧŰŏp ŧhlj ŎNjĂ ÜlĜŢơdž!f ÜŧŏLjĜŏh!f SĂŢ!f ββZ LJdž (%15) ŧhlj ĜNjSĂươ

.ŧŏnjŏhTk!fĂ ŧŏSĜzklŰf LJŏŏSPŰf

Sùλ βηŏl5 ÜŎZSh!f βljZ lββơdž!f ŧhlj!f Ŏ5 ŧŏFĜlj‡!f lSĂŢ!f ŰRĜdžlj Ư zh! ýdžkdž!f LJ9Ă

ŧùŏλfSk KfSĜhz! ĺSfSηklf Ĝnjljdž Sŏλ‡ Ăβhŏ ýh Ü ĭ SzT!f NηĜklj Ŏ5 ĜŏŰηĂ ĺsSĜh ŧŏλfSk!f lSĂŢ!f

KĜŏĜlj‡!f ljRNj LJdž Üŧŏdžŭ‡!f Ĭljh!f LJdž ĜNjSŏƨ Ŏ5 ĂD ŧdžŏβl!f ŧŏSzT!f f ĂŢlj!f Ŏ5 βĂSĂ!f lSŏλ‡

[4] :ŎZSh!f ýĂp ŧŏλfSk!f

CĜpβùùùùŢŰf LJĂùùùùdžS‡Ŭf Nùùùùkdžlj 'sβùùŢĂ ŽSùù‡ ĂR YĜùùh!f ŷùùŏĂŏ

---

(1) ŧŏλfSk!f ŧƨŭh!f Ŏ5 ŧŏƨŭhŰf ÜSŏdžl ÜLJfβdžơ ĂhD .159 f

(2) ÜshĜl!f yηSdž!f .159 f

(3) ÜŧŏSùŢdž!f ĂŰηljŰf ŧhk‡dž Ü"ŧŏhSz!f ŧƨŭh!f ýĂŢD Ŏ5 ŧŏlj5 ŧŏPŏSĜk ŧlfSβ" ŎhSz!f LJĜŏh!f Ü ĭ Ăβh ÜŧljĜhŏ .357 f ÜDž1958-ùNj1377 Ü2ŏ

(4) ŎZSh!f LJfĂŏβ ÜŎZSh!f .10 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

.CĞPل!fĂ ÞĂη!f LJZ ÞöĞLj‡ ÜÞ‡ÑnjkلdŽ!f Þ!ĂfÞkdŽ!f ÞĞöĞLj‡!f LJdŽ (YĞh!f ýöĂÕ) :Söhzk!Ğ5

Ÿf ĬÑùŢ IJ ýĂلS!f ΘĂÞdŽdŽ!f f PTh ÞSTĞhdŽ ÞÕĞhkSf ÞÕhkSdŽ!f ÞöλfSk!f SĂŢ!f LJdŽĂ

(1) :ÕZSh!f ýĂp -DŽÑلĂ NöÑZ

ÞĞÑùùùùLj5 DŽÑùùùùnjÑŽoSDĂ DŽnjÑŽSÑùùùù‡DĂ ÞSÞùùp ΣĞùùLj!f ĬùùÑZD Ÿf ÿĂùùلS

DŽoفSùkk ĭR!f ýĂلS!f DŽS‡ LJZ ÞöĞLj‡ (CĞLj5 DŽnjŽoSDĂ) Õ5 ýλdŽkk ŝhĞل!f ÞÖh!f Õ5 ÞöĞLj‡!f

.NdŽS‡ LJdŽ ĞÞöT ýĞLjk! ΣĞLj!f

Þùöþ‡ĞoD LJùdŽĂ DŽöSù‡!f LJcS!f LJdŽ ĞnjöLjĞzdŽ ÕZSh!f DŽnjÑkلö ĞdŽ ÞĞöĞLj‡!f LJdŽ ÞηLj ‖!R‡Ă

(2) :NÞĂp DŽöUz!f LJcS!f LJdŽ ÞdŽnjÑkلdŽ!f ÞĞöĞLj‡!f ‖Ñk LJdŽ5 Ü-DŽÑلĂ NöÑZ Ÿf ĬÑŢ IJ ýĂلS!f

ĞÞöùùTD ÿùùs5Õ ÿùùù‡ ÞÞ ùùÞhÕ DŽĂùùö Öùù5 DŽ‡Þöùù5T Ăùnj5 ÞĞùkPdŽ!f ĬùÑZ fĂÑŢ

LJùZ ÞùöĞLj‡ ÜLJcS!f LJdŽ SZĞT!f NdŽnjÑkلö ĭR!f (ĞhöTD ýs5Õ ý‡ Þzhö DŽĂö) :Söhzk!f Õ55

.ÞdŽĞöl!f DŽĂö ýĂNj

(3) :ÕZSh!f ýĂp ÞĞöĞLj‡!f ‖Ñk LJdŽĂ

ÞKÞùù!f Ğùùù‡Ă ăÞùùÞ!f ýùùdŽ5 Ğùùù‡S Ÿ ÞÞöù ưkSdŽ ‖SùT!f ÿùNjD Ÿ‡ĂùT ÿ5Ă

Ÿf ĬÑùŢ IJ ýĂùلS!f SĞŢkLjf LJZ ÞöĞLj‡ Ü(‖ST!f ýNjD Þ‡ĂT ÿ5Ă) Õ5 ÞĞöĞLj‡!f ÞÑÞdŽk

.LJöÞ!f SdŽD SĞnjUÞĂ ‖ST!fĂ S5‡!f ýNjD ĬÑZ -DŽÑلĂ NöÑZ

NùöÑZ Ÿf ĬÑùŢ IJ ýĂلS!f CÕηdŽh ƯSŪf ŸĞŢD ĭR!f SöP!f LJZ ÞöĞLj‡ ‖!R‡ N!ĂpĂ

(4):-DŽÑلĂ

ĞùùÞÞÞ‡ ĞNjÞùùŢơ LJùùZ SùùơÞh!f ÞfÞùùdŽ ÿùùlö ÞÞùdŽzLjD ÞŸSùƷ!fĂ ŝSùT!f ÿùNjD ÿÑηĂ

---

(1) ÜÕZSh!f LJfĂöÞ ÜÕZSh!f f 13.

(2) ÜŝhĞل!f yηSdŽ!f f 14.

(3) ÜŝhĞل!f yηSdŽ!f f 50.

(4) ÜŝhĞل!f yηSdŽ!f f 16.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ĭŘù!f ƧùŏP!f lƧùƛǂ LJƵ ǂŏĠĵǂ Ü(Ġhuk ǂ ĠNjƧŢơ LJƵ Ƨơhu!f ƥfƥdž ƴƴlŏ) :Ŏ5 ǂŏĠĵǂ!f ýƛdžĶk

.-DžĹ ĺĄ NŏĹƵ Ÿf ĬĹŢ IJ ýĂĺƧ!f ĆŎŋdžhu ƯƧŰf ƳĆŢD

ĭŘù!f ÜĆƧơƧ!f LJƵ Ćŏĵǂdž ŎƵƧhu!f ýĂp ǂŏƧT!f ǂŏƥĆơŰf LJdž DžnjĹk ĺk Ŏk!f ĶĆŏĠĵǂ!f LJdžĂ

(1) :LJŏƥ!f ƧdžD ƧĂnjƯhu IJ DžĹ ĺĄ NŏĹƵ Ÿf ĬĹŢ IJ ýĂĺƧ!f ýdžT

ƧĂƧùùùĺĄ ƛùùùŋnjhu NŏĹdžùùùT ƥùùùpĂ ĆùơƧ!f ƴùĹP Ŏù5 LJŏùƵ!f ƧŏƧp ƥĆƵ5

.LJŏƥ!f ƧdžD ƧĂnjƯhu ýĂĺƧ!f ýdžT ĭŘ!f ĆơƧ!f LJƵ ǂŏĠĵǂ (LJŏƵ!f ƧŏƧp ƥĆƵ5) :NƱĂl5

Ŭƹ ‖ù!Ř ĆùdžĂ ÜĆnj5ĆùTk ǂŰ ƛƧùŏƛǂ Ƨ pĂĶŏ LJ! ǂhĆĺ!f ĶĆŏĠĵǂĹ! ŎĹĹĹkdž!f LJD Ơơƛf Ă!f LJdž5

ǂùŏƧŏƛk ǂùdžŏp ĶƛŘ ĶĆŏĠĵǂ!f ‖ĹĹk LJdž ƛƧŏƛǂ ýƵŋ Ćdž ĂNjĂ .ĆNjƥƥƧk lƧƛǂĂ ĆnjơĂơĂĂ ĆnjkŎĆĺhu!

.ƥĂŢldž!f ĬĵƵdž!f ĬĹƵ ǂ!Ŭƥ!f Ŏ5 Ŏlŏlơ!f Ƨŏhuzk!Ćhu NhuTD ĆnjơƵhu Ăƥƹŏ ƥpĂ ÜǂŏƵơ

ƥĹhu) .(2) :NƱĂp ‖!Ř LJdžĂ ŎƵƧhu!f ĶĆŏĠĵǂ LJdž lƧŏhuǂ ǂ5ƑĆŎ ĬĹƵ ǂhu!Ćƹ ǂŎĆĺhu!f ǂdžĺ ĂƥhukĂ

.lƥĹhu ƥƵĹ LJƵ Ćŏĵǂdž (ĆnjŏdžƧdž ĶŎT

DžŏƧù!f LJơƧl!f LJdž lƥdžkĺdž!f ĶĆŏĠĵǂ!fĂ ÜlƧNjĆŋ!f ǂŏƛƧk!f ĶĆŏĠĵǂ!f ‖ĹĹk ýƛdž ƧƧƧǂk LJD Ŭƹ

Ŏùk!f Üƥŏƥŋk!f Ơdžŭdž ýdžơk Ŏk!f ǂƑĆĵǂ!f lƧĂŢ!f DƥƥƵ Ŏlƹzŏ Ŭ ŎƵƧhu!f ƧƵT Ŏ5 ǂŏĂhuj!f ǂĵĺ!fĂ

.ĆnjĶŏƥŏĹĹk lƎŎĂ LJdž Ƨ 5Pk lƥŏƥŋ ĶĆpĆŏĺ Ŏ5 ĆnjƵơ Ăhu ÜǂŏƥŏĹĹk!f ƧĂŢ!f ƥĂŏp LJƵ ƠƧPk

LJùdž ĂùĹPŏ Ŭ ŎƑĆĵǂ Ƴ!Ćp Ŏ5 (ĆĆ5T!f DžĺĹĹ! NŏĶ5T Ŏ5Ă) ŎƑĆĵǂ!f ƧŏhuƵk!f Ƨ UĂŏ ĂNj Ćnj5

(3) :ýĂlŏ5 Üĺƥŋ!f

ĆĆ5ùùùT!f DžlùùùĺĹ! NŏĶ5ùùùT Ŏùùù5Ă ĆdžĆlùùĺ Ŏùùùƛƛ ƧĂD ƯùùơĹ!f Ĭŏlùùĺ

---

(1) ƥŏĂĺƧ!f LJƑŎƵƧhu!f Ü ŎƵƧ .95

(2) ŋƧdž!f ĺĄhĆĺ!f Ü ǂ .218

(3) ŋƧdž!f ĺĄhĆĺ!f Ü ǂ .9

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ýĂùŢơ LJƵ ƧƵĜŢ!f Ĝnjù Ĭłj‡ Ƣ ÝƬlŏdžƵ ƬŏƧŏƛdk Ƭdžŏp ƚfƢ ƬlhĜŢ!f ƬŏƒĜLj‡!f lƧĂŢ!f Ăƥhk5

Ƣ ÝNJùŏ5 ‖TŬ Ĝdždž fƢNjĂ -DžĬŢĂ NŏĬƵ Ÿf ĬĬŢ IJ ýĂŢƧ!f ýfĂpƥhu CfĂƥŪfĂ DžĜŢŪf LJdž CĜ5T!f

Ƭdžŏp ƬŏƒĜLj‡!f lƧĂŢ!f ŶŢ‡D ĜdždžĂ ÜƧƵĜŢ!f NŏŏŢ ŶNjƢ Ĝdž ƥưƶk ŶĜhu!f fƢNj Ŏ5 lƥƧfĂ!f Ƭŏƥ̃ĜơŪf

.(Uỡ!f Džŏ‡Ţ) Ŏ5ĜưÚf NJŏhuTk!f LJdž ƬljĂ‡dž!f Ƭŏnjŏ̃hTk!f lƧĂŢ!Ĝu ĜNjƨŏƨƶk ăƧPD Ƭŏ̃ƐŪhu

LJùdž ĜNjƧùŢĜljƵ DžnjĬkùŢŏ Ŏk!f ƧĂŢ!f ÜŎƵƧhu!f ƥljƵ lƧƛdž!f ƬŏƒĜLj‡!f ƧĂŢ!f ‖ĬĬk LJdžĂ

:NJ!Ăp ‖!Ƣ ƬĬƛdžD LJdž ÜƬƶŏhuƵ!f [1]

ĬLJĜùùhu!fĂ ỹùùùƛŬf ƚĜhuƢùùƵ Ĝhuùùù̃Ţ!f ÓùùùŏƧ ƚùùlljkƵf Ĝùdž Ÿf ‖ùŏĬƵ ĬĬùŢ ƥƶhuĂ

ŎhuLj!f ĬĬƵ -ƬdžơƧ!f ĭD -Ÿf LJdž lŭŢ!f DžfĂƥ LJƵ (ĜhuŢ!f ŎŏƧ ƚlljkƵf Ĝdž) :NJ!Ăhu ĬĬj‡5

.-DžĬŢĂ NŏĬƵ Ÿf ĬĬŢ IJ

Ŏù5 NJùhĜkljŏ Ŏ!Ĝùƶslj̃f ĭƧĂƶT 2pĂdž LJƵ ĜŏĬj‡ĬƵ ƧPĉ yưĂdž Ŏ5 ŎƵƧhu!f ỹĂp ‖!Ƣ LJdžĂ

:[2]-DžĬŢĂ NŏĬƵ Ÿf ĬĬŢ IJ Ŷŏhơ!f Ĭ!ŋ NjpĂT LJƵ Nƛŏƥơ Ưƶƶdž

ŭùùŬ!f ƚƚƥùùdž Ĝùùdž ƧĜŋùùTŪĜhu ŁJĜùùł Ăùù!Ă ƚƚƧùŋ Ĝùdž! ljĜùŏdž!Ĝhu Ŏùhu Ĝùdž ‖JD ĂĬ5

Ĝdžhu CĜơŏŬf Ĭ!ŋ Ĝƶŋ ĜdžNjŭ‡Ă ÜNŏƧƵT ĬĬƵ LJŏkƵƨĂdž LJŏkŏĜLj‡ ĬĬƵ Ƚŏhu!f fƢNj ýdžkTf ƥ15

ƨùdžƶ!f ƚfƢ lƥùŏŋ!f ƬùŏƒĜLj‡!f ƧĂŢ!f LJdž ĜdžNjĂ ÜĜnjƚdžUƶ! ƥĂƥơ Ŭ ƧƵĜŢdž LJdž ƧƵĜŢ!f NĬĬdžơŏ

Ÿf ĬĬùŢ IJ ƟĂƥdždž!Ĝhu Ƶhƚk‡k Ŷ!ĜƶĬ!f Ŏ5 ŎNjĂ ÜƬƵŏŋhu!f ƬŏƒĜLj‡!f lƧĂŢ!Ĝu ƚŋŏp Ĝdž fƢ Ŏ!ĜŏP!f

ƬùĬĬdžơdž ƬŏƧƶùT!f ƚĜpĜŏùŋ!f Ưƶhu ƚCĜŋ5 ÜƧƵĜŢ!f ƬĬŏPdž ĬĬƵ Nhơ ĬĬƵƵ ĭƢ!f -DžĬŢĂ NŏĬƵ

.ƬĬĬ! ĭƧĜŏƶdž!f ƵdžLj!f ĬĬƵ ĜĬĬ!Ĝhu ĜŢŏĂTk ƚƛƥơD Ŏk!f ƧĂŢ!Ĝhu

---

(1) ƚ ÜŎƵƧhu!f LJfĂŏƥ .216

(2) ƚ ÜƨhĜŢ!f yŋƧdž!f .27

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

2) الأسباب والنتائج:

Ư ƨƹ ý‡ Ŏ5 ƭƶŏƱ lƒƥƊ ƨƶƈŤ!ƒ ĝnjŏ5 ƥŋŏ Ŏk!ƒ lƨŏdžkdž!ƒ ƭŏljĜŏh!ƒ Ɣŏ!ĜƱŪƒ LJdž NŏhŤk!ƒ ƥƶ

NŏhùŤk!Ĝh IJ ƶƛŏƥơĂ ƶdžŏƥp IJ CƒƨƶŤ!ƒ DžkNjƒ ƥ15 ƒƦnj!Ă ÝĜnjljƶ ƨŏhƶk!ƒ ƥŏƨŏ Ŏk!ƒ Džŭ‡!ƒ Ư ƒƨƹ LJdž

.DžNjƨƶŤ Ŏ5 ƭƨŏƛ‡ ljĂ5ƱĂĂ Üƶƹ!Ĝh ƶdžĜdžkNjƒ

LJùdž DžNjƥljƶ ƨĜŢĂ Üƭƶƒƨh!ƒĂ lƨƥ!ƒ ŁJĜNjƨhĂ ÜƭŏƨƶĜŤ!ƒ ýŏ!ƥ ƥĜƱƱ!ƒĂ LJĂŏƹŭh!ƒ ljƥƶ Ĝdž‡

ƥùdžD Ʀùljdžƭŏhƨƶ!ƒ ƭƹŭh!ƒ NJk5ƨƶ" ƥpĂ Ü[1]ŎhƥŪƒ ýdžƶ!ƒ ýŏƱơk Ŏ5 ƭŏljs!ƒ lƨĂŢ!ƒ ƨŢĜljƶ DžNjD

ƨŏĜùdžk!ƒ Ĭùƶ ƒ ƨùơŏ NLjD ƩĜƱD ĬƱƶ ƭŏhƨƶ!ƒ lƥŏŢ!!ƒ CĜLjh Ŏ5 ƥƒƨ!ƒ ljƨĂƥ N! LJĜ‡Ă Üƥŏƶh

.[2]"CĜŏŤŪƒ ĜnjLjŏh Ʊƨkdžk Ă ƥĂƥơ!ƒ Ĝnjŏ5 ýƤƒƥkk Ŏk!ƒ lƨĜƶkƱƒ ƨŭPh ÜCĜŏŤŪƒ LJŏh ƟĂưĂ!ƒĂ

ŎùNjĂ ÜƴùŏƥŪƒ ƥljƶ ƭŏƨĂƶŤ!ƒ ƭhƨŋk!ƒ LJŏĂ‡k LJdž" ƒĜƨŋ ƭŏnjŏhŤk!ƒ lƨĂŢ!ƒ Ĭ!hk ƒƦnj!Ă

[3]."LJĜljsƱ! ŎljS!ƒ ŎhƥŪƒ ýdžƶ!ƒ Ơdžŭdž LJdž ƠdžƱdž

ýŭùNj Ăhdù5 Ülƥùƶ ƚĜùsŏƨƶk NŏhŤk!ƒ ƨƶƶ ƟŭƱ ŢŬƒ Ŏ5Ă [4] ýŏƛdžk!ƒ :ƭƶ! NŏhŤk!ƒĂ

Džù! DžD NùhĜljdž ƴĜlj lƒƥdh ÜƨPŬƒ ƴĜljdž ƴĂljŏ LJŏ5ĂŢĂdž!ƒ ƥơD LJdh ƨ ŢĂ!ƒ" NLjD N5ƶƶƶŏ ĭƨ‡ƹƶ!ƒ

ĂD ÜlƥơƒĂ ƭnjŋ LJdž NƱ‡ĜŤĂ NhƨĜp Ĝdžh CŎT!ƒ ƭ5Ţ" NLjD ăƨŏ5 ŎljƒĂƨŏl!ƒ ƭŏŤƨ LJhƒ ĜdžD Ü[5]"ƴljŏ

[6]."ljĜŏƹ LJĜ‡! ƭƱƱ‡ ƭhƹĜljdž NhƹĜlj Ă! NLjŪ ÜƚĜnjŋ!ƒ yŏdžŋ LJdž Ŭ lƨŏƛ‡ ƚĜnjŋ

---

(1) ŎùhƥŪƒ ĭƥĜùLj!ƒ ÜƚĜdžŭƶ ƭƱŋdž Ü ƭŏƥơ!ƒĂ DžŏƥI!ƒ Ŏhƨƶƶ!ƒ ƥlLj!ƒ Ŏ5 NŏhŤk!ƒ ƭƹŭh ÜLJdžơƨ!ƒƥhƶ Üĭ ƨĜŋơ

.116 ƒ /Dž2008 ƨhdž5ĂLj /ùNj1429 lƥƶ!ƒ ĂƦ (17) ƥƱŋdž!ƒ Ü(67) Cƨŋ!ƒ ÜlƥŋhƱ Ŏ5ĜƱƛ!ƒ

(2) .117 ƒ ÜƭhĜƱ!ƒ yŋƨdž!ƒ

(3) .94 ƒ Ü"Ŏhƨƶƶ!ƒ ƴƥŪƒ Ŏ5 ƭƱljs!ƒ lƨĂŢ!ƒ" ƴĂƱƱŪƒ ƚĜŏ!Ĝdžŋ Üƨŏ5 Üƭŏƒƥ!ƒ

(4) .(NhT) lƥĜdž Üƴƨƶƶ!ƒ LJĜƱ! ÜƨĂƱljdž LJhƒ

(5) ýùưs!ƒ ĂhD ƥdžơdžĂ ĭĂĜŋh!ƒ ƥdžơdž ŎƱƶ :ƭŏlơk ÜƨƶŤ!ƒĂ ƭhĜk‡!ƒ LJŏkƶĜljŢ!ƒ ƴĜk‡ ÜýŭNjĂƱD Üĭƨ‡ƹƶ!ƒ

.239 ƒ ÜDž1952 /ùNj1317 Ü1Ʊ Üƭŏhƨƶ!ƒ ƴk‡!ƒ CĜŏơƹ ƨƥƥ ÜDžŏNjƒƨhƹ

(6) .263 ƒ Ü1Ʊƶ :ƨƒƨƱ!ƒ Üƨdžơ LJh Ĭŏơŏ Üĭ ĂƱƶ!ƒ :ƨUljŏĂ Ü286 ƒ Üƥƥdžƶ!ƒ ÜƭŏŤƨ LJhƒ ÜŎljƒĂƨŏl!ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible] ألف [illegible] ألف [illegible] ألف [

ýزùع!ف Ŏù5 ÷زفùT ÷ŏزùٹ÷ ÷ŏ٦ơ ÷زĂٹ ĝnjÿĂ÷ Ŏ5 ÷5kk ÷hĝ٦!ف ÷ŏnjŏwTk!ف ÷زĂٹ!ĝ5

.-Dŭ٦Ă NŏŭZ Ÿف Ĭŭٹ IJ ΘĂpdždž!ف ýĝdžη LJdž Ÿÿĝη زفزhq Ĭ!ç ĝnjÿdž زZĝT!ف Ĭز٦ Ü ĭ pŏŭlk!ف

pزùh÷Ă Üpnjù٦÷Ă ÜŁJĂŭh LJĝh!ā÷ Ư Ăơ :ýλdž LJdž Ĝĝnjŏw٦k ŎZزh!ف pÿZ ppزk ‖!R fpZĂ

زùŏع Ĭ!ç ÜDĝĝPز!ĝ÷ ÷ĝ٦Ă ÜLJŏ÷ŭ!ĝ÷ pŏηĂ ÜŸŏơ!ĝ÷ ٢ÿDĂ ÜDĭŭU!ĝ÷ pzηĂ Ü‖٦dž!ĝ÷Ă ÜJNŭX!ف

.ĭزz٦!ف Ÿزz!ف ÷fزk Ŏ5 ppزkk Ŏk!ف Ĝĝnjŏw٦k!ف LJdž ‖!R

زĂٹ!ف ĬŭZ ýdžk٦ف pp ĝnjÿdž ÷زŏλ÷ LJD pη÷j ÷hĝ٦!ف ÷ŏزz٦!ف pNjfĂ٦!ف Ŏ5 ýdžak!ف LJdž ýŏŭlhĂ

Cĝùز÷ŭfĂ Ü(NÿùÿNhÿù٦dž!fĂ Nhÿùٹdž!f) LJŏŏ٦ĝ٦ŭf LJŏÿ÷ز!ف Ĭŭز زٹk1k Ŏk!ف Ülpزzdž!ف ÷ŏnjŏw٦k!ف

Nŏwù٦k!f) ùÿ LJŏŏعŭÿ!ف ٢زز Ŏ5 Ĭdž٦ŏ ĝdž ĂNjĂ ÜNhw٦!ف Nÿη٦ĂĂ Nŏw٦k!ف lfpD ز÷R LJĂp ĝdžNjز÷Rÿ

.(ŏŭÿ!ف

ĝùdžZ ŭù ư5 Üĝnjưzÿ pÿZ ٢ÿj٦ ÜÿZĂÿkdž ŏٹÿ Ŏزز!ف زzT Ŏ5 ŏŭÿ!ف Nŏw٦k!ف pزŏĂ

(1) :ŎZزh!ف ýĂp زĂٹ!ف ‖ŭk LJdžĂ Üÿhĝ٦!ف pNjfĂ٦!ف Ŏ5 ÿjز÷R ÷hÿ٦

Ÿùùηơdž Ÿùùŏع ÿLJfĂùù÷Ü ÿ Ĭùùŭ Ÿ ÷زĂùùÿj ÷ùùŭdžŭ ÷ùùŭdžŭ ÷Kùùùλzŭ pùùù!Ă

Nŏwù٦k!f زĂù٦ ăpùơç ŎNjĂ (÷زĂÿj Kλzh) Nhw ŭĂzzdž Kŏh!f fRNj Ŏ5 ŏŭÿ!ف Nŏw٦k!ف Cĝη

.ŏŭÿ!ف

(2) :ŎZزh!ف ýĂp ĝnjŏ5 ŏŭÿ!ف Nŏw٦k!ف pزŏ Ŏk!ف زĂٹ!ف LJdžĂ

ĝùùhP ýŭùù ư!ف ýùùNjD ĝÿjùùٹ ĝùùNjcز ĝùùdž! ÷Kùηnjkwf ÷ΣdžùT ÷2ĝùÿjdž pwZ ŁJwf LJç

ŏùٹ ăpùơç ŎNjĂ Ü(÷ΣdžT) ĝNjزhPĂ Ü٢ĝÿjdž pwZ LJwf (ÿLJç) Dŭ٦f Kŏh!f Ŏ5 Nŏw٦k!ف Cĝη

.ŏŭÿ!ف Nŏw٦k!ف

---

(1) ÜŎZزh!ف LJfĂŏp ÜŎZزh!ف .48 ف

(2) Üشhĝ٦!ف yηزdž!ف .21 ف

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŏkāùŏ Ŏk!f Ɛŏ Ţ!f LJdž fŘNjĂ ÜŐöLjĠλ NJu ŐŬĂzsdž NJu NJuTdž!f LJdž ýzη ƥpĂ ŎƵƵu!f ýĂp ĠnjLjdžĂ

:Ɛöłu!f NJöuTk!f ĠnjöłƵ (1)

ĶĈĠùù ùLjλ!f ‖ùù ù!Ă ăƥùù ùLj!f ‖ùù ùLjdž Ŏùù ùłĵ5 Ĉùù zöuƵ Ŏùù! ‖kƥùù ηĂ Řùù dž ‖kơƥùù dž

.Ɛöłu!f NJöuTk!f Ɛŏ Ţ LJdž ŎNjĂ ÜŐzöuƵ NJu NJuTdž!fĂ (‖kƥηĂ) Ŏ5 Ƶŏdž ư!f NJuTdž!f

Ĭ ù!ϱ Ĉ5Ĉù ư dž NJù u NJuTdž!f Ŏkāŏ NJö5Ă (Ŏ5Ĉ ư Úf NJöuTk!Ĉu) Ƶ Ƶzŏ Ĉdž ÜNJöuTk!f Ɛŏ Ţ LJdžĂ

:NJ!Ăp Ŏ5 ŎƵƵu!f ƥLjƵ ljƥηLj Ĉdž ÜNJuTdž!f (2)

ŘĶĠùù ηơ ŷùù+ ƶĂùù5 łĂùù uLj!f ŃΣdžùù T ĶpƵùù TDĂ ŃĶĠùù ηơ!f ĶĶùù 5kƵf ‖ùù!ĠLjnj5

.LJŏ5ŏĠ ư kdž!f LJöu ‖ ĻĠdžk!fĂ łĂ!f ƥĠ5D (łĂuLj!f ΣdžT) Ŏ5Ĉ ư Úf NJöuTk!Ĉ5

ĠnjLjƵ Ķ ư 5LjĂ ƥŏƥηk!f ΘĂƵ Ĉnjzdž Ķłłdžơ Łönjöu Tk łƵĂ Ţ ‖ĠLjNj LJD ƥηLj ăƵPD ŁöĂfƵ LJdžĂ

DżĻ!!f Ĭ!ϱ Ŏdžk Ljk LJ Ĉu!Ĉ Ɛ LJ ĠNjƥηLj ÜŁ5łłĶPdž Łö!Ŭƥ ĶĠLjơTu Łłdžơdž ĶĈĠη5 ÜƥöłłĶk!f ƵĠuƐ LJdž ĈFöT

ýĂĠơLjùĻĂ ÝŎLjdž ư!fĂ Ŏłłöλdžk!f NJöuTk!f NJkơk ĭ ĂŎLjö ĭ Ř!f Ķŧ!Ƶdž!f NJöuTk!f ĂNjĂ ÜNJöuTkłł! ŎLjĠλ!f

ĶĠùöƐ ŎLjƵö Ŭ ‖!Ř LJŧ!Ă ÜLJöƵ Ţ LjƵ!f LJöŘNj Ķơĸ Łöƥöƥηk!f Łönjöu Tk!f lƵĂ Ţ!f LJdž ШŘĠdžLj ƥfƵöϱ

.LJöƵĂLj!f LJöŘNj Ŏ5 Łöƥöłłk!f ƵĂ Ţ!f

lƥùƵ LJdž ĈƵƵkLjdž LJĠŧĂ ÜŎlölơ ƵöƐ Ĉ5 Ţ Ă NJłjηĂ LJĠŧ Ĉdž ĂNjĂ" :Ĭŧĭ kDŽHłłε LjĭĠ ĻHłłε :ŬNjĉ

."ýöλdžk!f Dżl Ļĉu f P ÜƵĂdžD (3)

Řϱ ŎùƵƵu!f LJdž ŧŢĠP Łöĉ LjƵ ƥηĂ ƥpĂ ÜLJöuŧƵdž LJö5ƵƵ ĬłłƵ Ɛ Ļλkö ĭ Ř!f NJöuTk!f ĂNjĂ

Üϱ!ak!fĂ ŁöĂöơ!f LJdž ýöłłp Ƶöƶu ŧLjĂơTdž ŎnjöuTk!f JnjLj!f fŘNj ĬłłƵ ƥdžkƶk ŁöƵƶT!f ljƵĂ Ţ ĶĈĠη

Ġùdžŧ IJ Ŏùłłöλdžk!f NJöuTk!f Ŏ5 ĠLjLjD Řϱ ÝNJöuTk!f LJdž Ɣŧ!Ƶdž!f YĂLj!f fŘNj Łö Ţ ĠP LJdž yłłĠLj ‖!Ř ýƶ!Ă

---

(1) ÜŎƵƵu!f LJfĂöƥ ÜŎƵƵu!f 10 f.

(2) ÜŧuĠĻ!f yηƵdž!f 44 f.

(3) ÜDżĂłłƶ!f ΘĠϱdž ÜŎŧĠŧĻ!f 455 f.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Cƨùη ý‡5 ÜNJ ƨLj Ŏ5 Ƨ Ňkƒƒƒ

Ŏù5 NÙù Ďďž ‖ ÜĈƒƧơŢ!ƒ ƨŋk Ŏk!ƒ ƬpĜ!ƒ NŇŤŏ ŎƵƧ!ƒ ýĂp ƬzŏÞ!ƒ ƧĂŢ!ƒ LJďĂ

ŲƵƧŋ:[1]

ŲƵƧùùŋ ĎùùưP Ŏùù5 ĬùùďƒƧk ŋ‖ùùĎ5 ĜùùnjƀƋ‡ ŷĜùùPk ŷùù5Ƨk LJǫ CĜùùňĎ
ÜƬù‡Ƨơ!ƒ LJùď YĂĵň ŰĂďk lƧĂŢ!ƒ LJĐ LJƵ ĭù ư5 ÜŎŋơ ÞnjTď Nň NňTď!ƒ LJĐ Ơư ƒĂ!Ĝ5

.‖!Ř ĬĎƵ ýÞk (ŎďƒƧk ÜýĜPk Üý5Ƨk) ýĜƶ5ÜƒĂ

ŘĜďùŋp Ŏ5 ƧĂĵ!ƒ NňŤŏ ŎƵƧ!ƒ ŷĂp Üƨďƶ!ƒĂ ýĜďŋ!ƒ LJď CŎŤň Ďŋkk Ŏk!ƒ ƧĂŢ!ƒ LJďĂ

:lƧNjƨď Ư Ĝŏƨ Ŏ5 LJŋơ ƨƒĜ!Tň ƧĂÞP!ƒ ŘƒĂŘ[2]

ÞùùùNjƒĂĵ ŘĜùùùďƵĜĵ ƧĂÞùùùň ƧĂÞùùùP ƧďĜùƵ ŲƵùŢ Ŏù5 ŷďƨ!ƒ ĐĜŎň ŁJŏňĂ
ÞùùƒƒƧP ƶƯĜùùŏƨ Ŏùù5 ŁJùùŋơ ƨƒĜ!ùùT ĜnjŘĜďƶŋp Ŏƶ5 ƧĂƶĵ!ƒ ŲĜƶƶT LJƋƶ‡
Ĝùď IJ Ĝùď Þơ Ĭ!ǫ IJ ‖ƧÞĐ Þp ŎƵƧ!ƒ LJĐ Ńkĵkŋĵ ƶƨĵƶ lƧĂ‡Řď!ƒ ƬŏĎŏλďk!ƒ ŘĜnjŏňTk!ƒ LJď

LJŏùň ŘĜùpŭƵ IJ ĜùĵŏĐƧ Ĝùď‡ IJ NňŤ DĜpƋ5 ÜƬŏĵƨ!ƒ lƧĂŢ!ƒ CĜĵň Ŏ5 DĜnjŋǫ LJď ŎĎŏλďk!ƒ NŏňTkĎ!

lƧĂùŢ!ƒ ŘĜďùŋ DùNjĐ ŎùNj ‖ĎkĂ ÜNƨŎƒĂƵĂ NŋŏŋĜơĐ LJƵ ƧŏňƶkĎ! ÜŋÞƶkď ƬŏnjŏňTk ƵƒƧŎĐ

.ƬŏƧƶT!ƒ

(1) ÜŎƵƧň!ƒ LJƒĂŏÞ ÜŎƵƧň!ƒ .43 ƒ

(2) ÜƨňĜŋ!ƒ yŋƧď!ƒ .73 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:ŘďĎŽŢŃŁ LjřĞţŦŃŁ :ŕřďĵŕk

ýĞùďžη!fĂ ťďžz!f LJďž CŐŐTĥ Ğnjưzĥ Dźţkf Ă ŐŽŽĥ!f Ğnjĥ ŘĺjkŽf Ŏk!f Ŧónjŏĥ Tk!f ŽĂŢ!f LJďž

LJŏ5ŽŐ!f LJŏĥ NĥT!f Nŏ5 ßlzŏ Ɣŏ+Žk ĂNjĂ ÜŐĺjďžư!f NŏĥTk!f ŘŃŽ Σţďkk Ŏk!f ŽĂŢ!f ŃŃk ÜŐĺj5!f

."Ŏŏ Ž Ţk!f LJĂß Ŏŏďźk!f ťŏŽŐ LJŽ [1]

:Dźţ Ă NŏŃŽ Ÿf ŘŃŢ Ŏĥĺj!f ŃŽ+ ŐŐĺjďžư Ğnjĥ ŢŃźŽ Ŏ Žĥ

ǁ ùǁk LJdž ƧƵƬ!f Ǵnjö!ǫ Ǐdžƨ Ǒk!f ƥƬǴldž!f Ơưǎk ƭönjǒhTk!f lƨǎƬǁ! ƭlhǴǫ!f ƥNjfǎT!f LJǫ

Ƨ ǔkƤǴùh Ƨ ùǁkƤk ǎƨƤƊ ƥƬǴldž Ǵnjh ƥƬ lö ƥpǎ ÜƥƬǴldž!f ǁǁk ƥƬƨ Ǒ5 ǴLjl5Ǎ ǴLjǁƵ!Ǎ ÜƨǎƬ!f

ȿǴöùǫ!f ƴùdž ǴNjƋfƨƞƊǎ lƨǎƬ!f ȿLjǴƵkk LJƊ ƴǎǁƵdž!f" Ǐlhö LJǂ!Ǎ ÜǴnjö5 ƚƵưǎ Ǒk!f ƚǴƥǴöǫ!f

ƭùöLj5 ƚǴùƥǴƵ ǴnjLjdž lƥƣfǎ ý‡ Ƨƞ5k ƵǴlLj ljǴƞk Ǒl!ǁkdž!f Ǐ!ǫ ƧöTk ƭöƨdžƨ ƭpǔƵ ƥƋǎö ǐƤ!f DžǴƵ!f

(1)."ƭƬǴP ƭöǫ5Lj ƚƵfƨöƛƋk ƚƵfƤ

:hǔƥFƴƭƨÚε ƴƥNjTǁε -3

ƭfƨùk!f Ǒù5 ƥùƤǎ ǁ!Ƥ ƶƵhǎ Ü‡ƨƵ!f ƴk‡ Ǒ5 lƨǴƵkǫǔf ƚǴöö5öƨƵk ƚƥƥƵk

Ǒ5 ǴNjƨƬơ ƴƵƬö ǏkT ƴLjfǎƞ LJdž lƨǴƵkǫǔf ƚ!ǎǴLjk Ǒk!f ƚǴǫfƨƥ!f LJdž ƤPư ƶƭƨǫ ǑhƨƵ!f

.ǴnjưƵh ƥLjƵ Ƨ lLjǫ ǴLj‡! Ü ƭơhdž!f fƤNj

Ǐù!ǫ ƭùƷǁ!f ýùƬƊ Ǒ5 Ǵnj!ǴdžƵkǫf ƴưǎdž LJƵ lƨǴhƵ!f ýlLj" ǴnjLjƊ Ǵnj5ƤƵ LJdž LJödžƥpǔf LJdž5

ƴùdž ÜǴùdžnjLjöh ƭƨƵǴTdž! ÜƲ5! Ǐ!ǫ Ü5! LJdž ǏLjƵdž!f ýlLj" ǴnjLjƊ Ǵnj5ƨƵ LJdž DžnjLjdžǎ Ü(2)" ƯƨƷ! ljƨöƐ

LJǎƥ Ǵnj! ƤƥơƵ LJǴ‡Ǎ ÜlƨǴƵkǫǔǴh f ǔkƤf ƨfƨkơǔf ljƤNj Nö5 ƨƨkơf fƤǫ NLjǔ ÜNö!ǫ ýǎlLjdž!f ƨ‡Ƥ Ǒƣ

(3)."NöhTk!f

Ǒ5 NhTdž!f ýǎƤƥ ƤöƵƥdž" NöhTk!f Ǒ5ƨƣ ƥơƊ Ƨ Ƥơ ǏǁƵ DžǎlǔǴnjö5 ƭnjhǴTdž!f ƭöǁdžƵ LJƊ ǐƊ

(4)."Nhh NhTdž!f f Ƥö Ǵdž NhTdžǁ! ǁ ǔǴhƛƋh ǁ!Ƥ ǏǁƵ Ƥǔfƥ Nhh NhTdž!f ΣLjη

ƤLjfƨǔpf ǑƲ5! ƴ‡ƨdž Ǒ5 LJǴǔdžǁ‡ ljǴưǔldžh LJƨǔlǔ ǑdžηƵdž ƨǴöǔƤf"LJöƛƥơdž!f ƯƵh ƥLjƵ ǑNjǎ

ƨùöƛǔ ƭö!ǔƥ ƭpƨǴ5dž lƨǎƨư!Ǵh NLjƵ ƥ!ǎǔöǎ ÜǑlƣLjdž DžǴη ǁLjf DžƥƵ ǎƊ ƯƨƨǴƵk ǏǁƵ ǐǎƣLjö ƤƵ!ǔƥ

---

(1) ƭ Ü ƭ öƥơ!fǎ Džöƥl!f ǑhƨƵ!f ƥlLj!f Ǒ5 NöhTk!f ƭƐǔh ÜLJdžơƨ!fƥhƵ Ü ǐ ƨǴηơ .129

(2) ƭ ÜLJökƵǴLjǔ!f ƴǴk‡ Üýǔ Nj ǎhƊ Ü ǐ ƨ‡ǁƵ!f .268

(3) ƥùdžơƊ .ƥ :NùöǁƵ ȿ ùǁƵǎ Nlllơǎ Ndžƥp ÜƨƵǴƬ!fǎ ƴǴk‡!f ƴƥƊ Ǒ5 ƨƥǴǁ!f ýƛdž!f ÜLJöƥ!f CǴöư Üƨöƛǔǔf LJhf

.83 ƭ Ü2ǁ ÜK.ƥ Ü2ƣ Ülƨ Nj Ǵl!f ÜƨTLj!fǎ yhƣǁ! ƨƬdž ƭưnjLj ƨfƥ ÜƭLjǴhƣ ǐǎƥh .ƥ ǎ ÜǑ5ǎơ!f

(4) ƭ ÜDžǎǁƵ!f ƲǴȿdž ÜǑ‡Ǵ‡ǁ!f .477

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ł ù p Ƨ Ǵ ƽ d ž ! f Ɲ ù λ ƥ ơ ʞ Ǵ ù d ž ö 5 Ł 5 f Ƨ Ʊ ! f Ă Ł T Ɲ j ƥ ! f Ł ǹ Z L J d ž ǂ k Ă Ü Ł 5 f Ƨ Ʊ ! f Ă Ł T Ɲ j ƥ ! Ǵ h ǀ Ƨ Ă ƶ T Ǒ l ǹ k d ž ! f ă ƥ !

(1)."y ƥ Ă k d ž ! f Ƨ Ǵ ö k Ƥ Ů f Ǵ n j k ƽ ! Ǵ Ƥ d ž h Ǒ l ǹ k d ž ǹ ! l ƫ η Ǵ ƽ d ž L J d ž Ł ö ! Ů ƥ ! f

Ɲ ù ö 5 Ƥ ù ǂ Ł Ă Ü (l ƥ Ǵ ù Z Ɲ h ù T d ž ! f Ă N j Ă) Ɲ ö 5 Ƨ Ʊ ƥ ơ D L J Z Ǩ ǂ Ń l Ɲ ö h T k " Ǵ n j L j D Ƨ Ƥ c ƥ p Ǵ l j ă Ƨ ö Ă

(2)." Ƨ Ă Ł ơ d ž ! f Ƨ Ƨ Ʊ ! f Ɲ h ƥ ö Ƨ D Ă Ƨ Ƥ Ů f Ƨ Ƨ Ʊ ! f

y ö Ʊ k l k " Ǵ n j L j D L J Z Ǩ ǔ ư 5 Ü l ƥ ƥ z k d ž Ł ö h Ǵ η ö ƣ Ǩ Ů Ů ƥ Ǵ n j ! Ł ö Ƨ Ǵ z k l Ů f Ł ö L j h ! f L J D Ɲ ö ǹ Z ƽ ƽ k d ž ! f L J d ž

L J Ǎ ù ǂ k 5 Ɲ ö ǹ Z Ш Ă Ƨ Ƥ ! f Ă Ü Ƨ Ă ! ƫ d ž ! f ƽ Ƨ Ƥ Ǐ ! ƣ ǁ ! Ł ă ƥ z k k Ă Ü Ł ö l 5 L j ! f Ɲ d ž Ă d ž Ɲ j Ă Ƨ Z Ǵ T ! f Ł ö d Ƨ ý d ž ơ

(3)." f L j ! f Ǵ f Ƨ Ă Ƨ l k Ǒ k ! f Ǒ L j Ǵ z d ž ! f ǁ ǹ k L J Z Ł ơ h ! f Ǐ ! ƣ Ɲ z 5 ƥ ö Ă Ə Ƨ Ǵ l ! f Ƨ ö λ k l ǒ Ǵ h Ă ǹ l D

L J D Ǐ ù ʞ ơ Ü Ǵ n j k f Ł ù h Ł d ž J Ǵ l ! f Ł ö ƹ ǔ h Ú f Ɲ k p Ǵ Ʊ ǁ ǹ k d ž ö ǐ Ƨ Ǵ z k l Ů f Ƨ ö h z k ! f " L J D D ö ǹ l k ! f Y η ǒ f Ł !

Ł ö Ƨ Ă z ù T ! f D n j k h Ƨ ù η k ý l j Ǐ ǹ Z l Ƨ ƥ Ǵ p Ƨ ö ƹ Ł ö ƥ Ǵ z ! f Ł ƣ ǹ ! f L J D L J Ă ǂ Ƨ ƥ ö Ǵ d ž ƥ j Z Ɲ ö ! ƣ L J Ă ƫ η ǹ ö C f Ƨ z T ! f

(4)." Ł ö l 5 L j ! f

L J ö h Ǐ ! Ă Ů f Ł h k Ƨ d ž ! f ý k ơ k Ł ƣ Ý Ł ö Ƨ Ǵ z k l Ů f l Ƨ Ă T ! Ǵ h l j C Ǵ 5 k ơ f L J ö h k Ü Ǒ Z Ƨ h ! f Ƨ z T C f Ƨ l k l Ǵ h Ă

Ü Ł ù ơ h d ž ! f f Ł ù N j Ƨ ƥ T Ǒ 5 Ǵ N j Ǵ L j ƥ Ƨ Ă D Ǒ k ! f Ł ö F Ǵ T ơ Ú f Ǐ ! ƣ Ǵ L j ƥ Z Ǵ d ž f Ł ǂ 5 Ü l Ǵ T ơ d ž ! f Ł ö L j Ǵ ö h ! f Ƨ Ă T ! f

Ǐ ù ǹ Z ƥ ù ö ƽ ö Ǵ ù d ž h Ǐ D Ü (%51) Ł h l j h Ł ö L j Ǵ ö h ! f l Ƨ Ă T ! f Ǩ Ƨ ƥ T k Ł ö Ƨ Ǵ z k l Ů f l Ƨ Ă T ! f L J D Ǵ L j ƥ η Ă

. l j Ƨ z T ! Ǒ ! Ů ƥ ! f ƽ d ž z ! f L J d ž Y Ă L j Ǐ ! ƣ l Ƨ Ǵ T ƣ ǁ ! Ł Ǒ 5 ý z ! Ă Ü l Ǵ T ơ d ž ! f Ƨ Ă T ! f Ǒ ! Ǵ d ž η ƣ L J d ž Ƨ T L j ! f

Ư z h ù ! Ƨ f Ƨ η k ù l f L J d ž Ł ö n j ö h T k ! f Ă Ł ö F Ǵ L j ǂ ! f L J ö k Ƨ Ă T ! f Ǒ 5 Ǵ L j h Ƨ d ž Ǵ d ž Ƨ Ǵ ǂ Ł k l f ƥ L j Z Ǵ L j L j D Ů ƣ

L J ù d ž Ǩ f Ƨ Ǵ z k l f D Ƨ l L j ý f ƽ L j ǔ 5 Ü Ł ö Ƨ Ǵ z k l Ů f l Ƨ Ă T ! f Ш Ł Ǵ d ž L j Ư z h Ǒ 5 Ǵ L j N j l j f Ƨ L j Ü Ł ö λ f Ƨ k ! f Ƨ Ă T ! f

---

(1) Ü 3 Ʊ Ü l Ƨ N j Ǵ ù l ! f Ü Y k ǂ ! f D ƫ ! Ǵ Z Ü " Ł ö F Ǵ T ơ ƣ Ł ö h Ă ǹ l D Ǩ Ǵ l f Ƨ ƥ " Ǒ h ƥ Ů f f L j ! f Ǒ 5 Ü ƽ ö ƽ z ! f ƥ h Z ƥ z l Ü Θ Ă ǹ T d ž
.194 f Ü D ƫ 2002 /ù N j 1422

(2) Ü Ł ö h Ƨ z ! f Ł ƣ ǔ h ! f Ǒ 5 Σ Ă Ƨ ƥ Ü Ƨ N j ƽ Ů f Ü ƥ Ǵ L j ƽ ! f
.59 f Ü

(3) Ü 1 Ʊ Ü L J ƥ Ƨ Ů f Ü Ł ù λ ö ƥ ơ ! f Y ù k ǂ ! f D ƫ ! Ǵ ù Z Ü L J ö ö ! Ł ù n j ! f ƥ ù L j Z Ł ö Ƨ z ù T ! f Ł ƣ ǹ ! f Ł ö F Ǵ L j h Ü ý ö ǹ P ƥ d ž ơ d ž Ü Ł ǹ ö ǔ P ! f
.145 f Ü D ƫ 2004/ù N j 1425

(4) Ü Ł ö h Ƨ z ! f Ł ƣ ǔ h ! f Ǒ 5 Ł ö ƣ ǔ h Ú f Ü Ƨ ö d ž l Ü L J f ƥ d ž ơ Ă h D
.163 f Ü

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ɣùơ!fĂ ÜĐžnj5Ƨùzk CĞŋŏnj!fĂ ÜƧfþƹ ƧNjþ!f LJĐ Ƨþ Đž!Ă ÜƧĞkɭf ýŏŰ! ƚŰhɭĐĂ Üăƨ+!f ȣfƦ) :ýƛdž

þþƧkŏ Ğdždž ‖!Ʀ Ƨŏƹ Ĭ!ǫ Ü(....ýĞdžc ýĂƱ ŎljƨƹĂ ÜŹdžɭhkdž Ğ+ơĞư Ĭơư Đ ƧNjþ!fĂ Üþnjz!f LJĞP

.ĭƧzT!f ƳƧz!f Ɨ fƧk Ŏ5 ƨƧŏƛ+

(1) :(ƩĂɭơdž) ƩdžT!f Ğ Ţ ŤPTŤž N!Ăþ ÜŎƵƧh!f ƧzT Ğnjh ý5ơ Ŏk!f lƧĞzkɭŬf ƬŰƛdžĐ LJdžĂ

ĵ**N**ù**ù**ƵzþĐ ŹĂ**ù**ù**ơ**Đ **Ź**ù**ù**ƹƛ!f Ŏ**ù**ù**l**ljŎ**ù**ù**n**jh N**ù**n**j**ŋĂ ŹĂ**ù**ljLJù**dž** N**Ʃ**dž**ù**T!f ŹĞƹk ŎhLj

Ʃdž**ù**T!f ƧĂŢŏ ƧƵĞT!Ğ5 Ü(NnjŋĂ ƧĂljLJdž ƩdžT!f ƧĞƹk ŎhLj) Ŏ5 lƧĞzkɭŬf ƬŏLjh ý+Tkk

Ƭù5Ă!ddž!f Ƭƹ!f LJƵ Ɣŏ+Ƨk!Ğh ŹŋƧĞP IJ DŽɭĂ NŏŽƵ Ÿf ĬŽŢ IJ ŎhLj!f NŋĂ ƧĂlj LJdž ĞƧĞƹ ÞpĂ

lƧĂùŢ!f ljRNj Ŏ5Ă ÜLJĞɭljŰf Ƭ5Ţ Ğnjơljdž Ă (ƩdžT!f) ƩĂɭơdž!f f ŤPT Ʀ Ý+ŏƑĞơŏŰf Ƭƹ!f Ĭ!ǫ

ĞfþƧùŋdž!f ĬùƵ+Ƶ Ƭŏ+ùĞɭljŰf ĞĞ5Ţ!f yŤP ĂNjĂ Ü f ŏPTk!f ƧhƵ ƧƵĞT!f +!ĂĞơdž ĬƵ+Ƶ Ÿf ĬŽŢ IJ ýĂɭƧŽ! IJ NŽljaT ýŋ IJ Ÿf NhNjĂ ĭ Ʀ!f ƧĂlj!f +džUƵ LJƵ ƧhƵzŏ LJĐ Ü(2)ĞĞɭĂɭơdž!fĂ

.ƩdžT!f ƧĂlj ȣĂ5ŏ NŽƵzŋ5 IJ DŽɭĂ NŏŽƵ

(3) :ŎƵƧh!f ýĂþ +ŏŢŏPTk!f +ŏƧĞzkɭŬf ƧĂŢ!f LJdžĂ

Ŏùùh!fĂƧ +ƵĂùùɭŋ ĞùùɭŋĂ yùùŏhƧ!f ýùùŽơ ƚĞĐƧ þùùpĂ ŽŽ fƧŬf Ĭùù!ǫ ljJùùơŽ ŭùù5Đ

LJùƵ ŭùơ5 Üyŏh!f ýŽơ Ŏɭk+k ŎNjĂ ŎhfĂƧ!f DžĂɭŋ! +ƵƑfƧ +ŏŢŏPTk lƧĂŢ Ğŏh!f Ŏ5

.(ĞĐƧ þpĂ ‖fƧŬf Ĭ!ǫ ljJơŽ) ăƧPŬf lƧĂŢ!f

Ŏù5k+lj ĞŋŋĂ! ÜþNjfĂT!f LJdž ƧŏƛĂ (f ŏPTk!f) lƧĞzkɭŭ! Ŏ!Ŭþ!f Ƨŏlj Ţk!f fRNj Ğơk ŎkdŏĂ

.ŎƵƧh!f þljƵ ƳĂŽɭŬf fRNj +ŏdžNjĐ LJĞŏh! ƧŽɭ Ğdž Ƨ+Ʀh

(1) :(þdžĞơdž!f) ĞdžŎɭŋŽž ŎƵƧh!f ýĂp lƧĞzkɭŬf +ŏLjh Ğnjŏ5 ýƑTkk Ŏk!f yơfĂdž!f LJdžĂ

---

(1) ÜŎƵƧh!f LJfĂŏþ ÜŎƵƧh!f f .53

(2) ÜŎhþŬf f lj!f Ŏ5 Üþzɭ ÜƟĂŽŢdž f .195

(3) ÜŎƵƧh!f LJfĂŏþ ÜŎƵƧh!f f .43

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible]

[illegible]

lƧǵzkùǀŬf ýŏhùǀ Ĭùǵ̈Z ŎùƶƧh!f ýĂùp ŧŏƧǵzkùǀŬf lƧĂùŢ!f ý‡Tk y˙ưfĂdž LJdžĂ

(1):ŧŏƑǵŏơkǀŬf

Ƨŏzùùǀ CǵùùTơ!f ĂùùTơ ǵùùnj! ƥĂùùdžNj ǵùùnjƦƧdžĂ ŧùùƶĂ! Ŏùùhǵ̈lh DžƦùùǀƧƐ Ŏù5 Ĭdžǀŏ ǵdž ĂNjĂ Ü(ƥƧηdž) ŧƶĂǵ̈!f Ĭǵ̈Z (ΣƧƷ!f) ŧ5Ţ ŝhǵǀ!f Ƙŏh!f Ŏ5 ŎƶƧh!f yǵ̈P Ĭùǵ̈Z LJǵùǀǵ̈Ůf ƧùŏƐ Ŏơ!f LJƑǵ‡!f Ƙǵ5Ţ yǵ̈P ĂNjĂ ÜǵǵŏơkǀŬǵh lƧǵzkǀŭ! Ŏ!Ůƥ!f ƨŏǵŢk!f

(2) .lƥdžǵη!f ƘǵǀĂǀơdž!fĂ ƘƑƥƧηdž!f

(3) :Ădžǵŏ Ŏơ LJƑǵ‡h (lŭŢ!f) ǵdžǀηǵ̈ž ÜŎƶƧh!f ýĂp ŧŏƑǵŏơkǀŬf lƧǵzkǀŬf ŧǵ̈ždžD LJdžĂ

ǵhùùùŢƀ!f ŝƧƷkùùùǀk5 Ăùùùdžǵjk ŧùùùù‡Ƨǵhdž ŧùùdžơƧĂ ‖ùùŏǵ̈Z ǵdžŏǵ̈ùùǀkĂ ŭùùŢ Ĭùǵ̈Z (Ăùdžǵj!f) Ŏùơ!f LJƑǵ‡!f Ƙǵ5Ţ yǵ̈P Ŏ5 ŝhǵǀ!f Ƙŏh!f Ŏ5 lƧǵzkǀŬf ŧŏ!ǵdžη LJdž‡k

.ǵnjŏǵ̈Z lǵŏơ!fĂ ƥƥηk!fĂ ŧ‡Ƨơ!f Ƨǵ̈nj̈UǫĂ ÜƥƧηdž (lŭŢ!f)

ÜŎùƶƧh!f YǵùŎP Ŏ5 lƨŏdžkdž ŧǵǵ‡dž Ƙǵ̈kơf ŧŏƧǵzkǀŬf lƧĂŢ!f ǵLJ35 ÜƧdžŬ̄f LJ‡ŏ ǵdžnjdžĂ

Ŏù5 lƧǵzkùǀŬf ƘƑǵη5 ÜĭƧ‡ƨ!fĂ Ŏ!Ůƥ!f ƨŏŬĂk!f ŧŏĂƒƨ LJdž LJ‡!Ă ŎI5 Dž‡!f ŧŏĂƒƨ LJdž Σŏ!

.ljƥǵjƶZ ŧŏƧ‡ƨ!fĂ ŧŏƧƨT!f ƨpfĂdž!f ŧƐǵŏŢ lƥǵƶZŬ Ĭǵ̈hdž ŧǵ̈ŏǀĂ NJŢĂŢǵj

ŧùŏǵjǵŏh!f lƧĂŢ!f ŎǵdžǵjŬ̄ ŧlhǵǀ!f Ƙǵơƨ!f Ŏ5 ǵNjǵǵjlǀ Ŏk!f ŧŏƧƨT!f ƥNjfĂT!f LJ35 fƦ‡NjĂ

Θǵùηǵǵ! ǵơùưfĂ ƨƧùTǵdž Ƙǵjǵŧ ÜŎƶƧh!f ƧƨT Ŏ5 ÜŧŏƧǵzkǀŬfĂ ÜŧŏnjŏhTk!fĂ ÜŧŏƑǵǵj‡!f :ŧƛŭƛ!f

ŧùƛĂƧĂdž!f ŧŏƧƨùT!f lƧĂŢ!f ƧƨƧηkǀf LJǵŧ fƦƥĂ ÜŧŏƧƨT!f lƧĂŢ!f DžǀƧ Ŏ5 ǵnjpǵ5Pƥ ĂD NJkǵ̈ŏPD

ÜƧĂŢ!f Ư˙ƨh! ŧŏƥŏƥηk ŧơǀdž y˙ưĂ Ŏ5 Ơηǵj ŎƶƧh!f LJD Ŭƥ ÜýǵŏP!f ŝǵ5Pƥ Ĭǵ̈Z ǵŏhǵ̈ǀ ƨƧŢdž

---

(1) ŧŏƑǵŏơkǀŬf ÜŎƶƧh!f LJfĂŏƥ ÜŎƶƧh!f .93 f

(2) ŧŏƑǵŏơkǀŬf ÜŎhƥŬ̄f f ǵj!f Ŏ5 Üƥƨǀ ÜΘĂǵ̈ŢdžŢ .195 f

(3) ŧŏƑǵŏơkǀŬf ÜŎƶƧh!f LJfĂŏƥ ÜŎƶƧh!f .17 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

lƧĂù Ţ!f Ƨ ùŏƲĂk Ŏ5 LJŏ!hĠ!f CƒƧƶT!f LJLj!f Dƶƨk!f ƥp ŎƶƧh!f LJǫ :ýĂ!!f LJdž ƲƨƶdŽ ŭ5 fŘ‡NjĂ

.ljƧĠƶTD Ŏ5 ‡ŏƧƶT!f

:hŭŘDŽƥ‖ƐƳƥNjT‖Ɛ :ƒĭdžƒk

LJĠù‡ fŘ‡ù5" Üƨù džƧ!f LJƶ ƒƥŏƶh LJ‡ŏ Dƶ! NLJD ƥŋŏ ŎhƧƶ!f ƧƶT!f LJŏdžĠ ư dž Ŏ5 ýdžĂkdž!f LJǫ

ÜNDdžù T Dƶù!Ă ƳƥŪƒ fŘNj ĶĠkT ydžŋ lƧƒƥ Ŏ5 ƧĂŢ ơdž NLJƶ5 LJdT!f fŘNj Ŏ5 Nŏƶƥŏ ý ư5 ƳƧƶ!

(1)."ĭ ƨdžƧ!f ƳNjŘdž!Ġh ƥƶh Ġdžŏ5 Ŏdž ŲNnjLjdždž ŎhƥD Ƴ!Ġp Ŏ5 ljƧnjŢĂ

LJùh ‡ùdžƒƥp ăƧŏ Ġdž‡ IJ ŎNjĂ ŬlƧĠTŬƒ Ĭƶƶƨdž Ƨdž!f ĬLjƶdž CĠdžƥ!f ƳƧƶ!f ƥĠ!Lj ŝƶƵD ƥpĂ

(2)."Ġnjŏƶƶ ýƥk ‡ơdž! ĂD Ġnjŏ!ǫ CĠơŏƶh lƧŏĂ‡ LJĠƶdž ĬƶƶƶdžkTdž Ŭ5ƶ!f LJdž ýŏƶ!f LJĂ‡ŏ LJD" IJƧ5ƶŋ

Nùdžŭƶƶƶƶ‡ Ŏù5 ƨdžƧ!f" ýdžƶkŢŏ Ġdž‡LjD Dƶƶ‡kdž!f LJD Ĭ!ǫ IJ Ĭ ư ŏD IJ ‡dž!ƥp ƧŏTŏ ƧPĠ Ƨ!đdž Ŏ5Ă

LJùdž Ĭdžù Ţ!f Ƨ Ƨơ!f ĂD ‡džƶ‡ƶ! ýƶŋŏ5 ÜDƶnjư ƶh Ĭ!ǫ Nh CĠ ư5ŬƒĂ Σ Ġ!f ‡5Ġ‡ LJƶ NhƶƶƵ ƥŏƧŏ Ġdžŏ5

LJĂù‡ŏ5 NdžĠnj5Ŭ ƥŏƧŏ LJdž y ư Ĭdž!f ‖!Ř Ĭƶƶ yƶƵŏĂ Ü Σ Ġ!ŋŪƒ ƧƒĠ Ţ ĂD ţ ơĂ!f Ĭƒ ƧŏƵ!f CĠdžŢD

NùLjD ƨùdžƧ!f ŎLjƒĂƧŏ!f ŝŏTƧ LJhƒ Ƨ ƶƶ Ġdž‡ Ü(3)ĠdžNjƧŏ LJƶ ƨĂdžƧdž Ġdžnj!jŏh ĠdžĂnjƨdž ŬĂƥ ‖!Ř

ƧùPĠ ƥ!jƶ ĂNjĂ Ü(4)"‡Ƨ5! ƧNjĠƲ LJdž ƥƶh ljĠ!jƶdžĂ ÜŬƶdžŋdž Ƨ ƧƶŏĂ OŏĂƶkĂ ƧĠŢkPƒĂ ‡!ƒƥ ‡ơdž!"

(5)."‡ŏ5P!f ýŏh Ţ ƶƶdž ƳŏƧƥ Ĭ!ǫ ƧŏTk LJD"

---

(1) Ü Ĭ!Ġƥ ‡ƶdžĠŋ Ü‡ŏŢĠŏŢ!f DƶĂƶƶ!fĂ LJĂ!jĠ!!f ‡ŏƶ‡ Ü Ĭ!Ġƥ ‡ƶŋdž ÜŎhƧƶ!f ƧƶT!f Ŏ5 ƨdžƧ!f ÜŸƒƥhƶ ýŭŋ Ü Ƨ ƶP

.2 f ÜDƶ2011 Ü52 ƥƥƶ!f

(2) Ü ƧƶT!f ƥ!Lj Ü‡džƒƥp ÜƧ5ƶŋ LJhƒ

.156 Ü155 f

(3) ‡ƶhƵdž!f Ü ĭ ƥĠƶ!f ƥŏdžơ!f ƥhƶĂ Ü ‖h LJŏŢơ NƵ .ƥ :NŏTƒĂơ Ĭƶƶ ŝƶĂ NƵ!!ơ ÜƧĂ!!f ƥ!Lj ‡dž!ƥp ÜƧ5ƶŋ LJhƒ

.68 f ÜDƶ1941 ÜƧŏĠ!jŏ Ü1Ƶ ÜlƧNjĠ!!f Ü5ŬĂhh Ü‡ŏƧdžŪƒ

(4) Ü1Ш Ülƥdžƶ!f Ü5ŏTƧ LJhƒ ÜŎ!jƒĂƧŏ!!f

.266 f

(5) Ü‡ƶŭh!f DƶĂƶƶ Ŏ5 ƵĠ ư ŏŬƒ ÜƳŏƵP!f ÜŎ!jŏĂƨ!!f

.248 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ґù ІЗþ Ŏk!f ҐĞŏĞĽj‡!f YfĂĽĐ LJdž YĂĽj ѕdžЗ!f LJĐ Ĭ!ę fĂЗĞTĐ þp CĞdžþ!f þĞIĽj!f LJ35 NŏĽŽĂ

.ĞưŏЗѕkĂ ĶĞdžŏęĂ ĞơŏĂĽk ăЗPĐ ĞŽfĂĽĐ fĂdžІ ĞdžĽjŏu ÜDŏþ!f ЗѕT!f Ŏ5

Łùŏ!Ž Łùdžη Зk ĂĐ ĭþfЗę ЗŇþdž CŎT" :ĞnjĐ Łŏѕdž З!f lЗĂТ! Łŏþơ!f ҐĞІfЗþ!f ăЗkĂ

(1)."ŁŏІơ ÜŁŏĂhЗk ÜŁŏЗŏĂТk ҐŬĂІdž Ĭ!ę ҐĞ‡ЗþdžĽ! lþĂТІdž

Ž ùІj LJĐ ĞĽj‡džŏ ĞĽjNjĂ ÜŁŏѕdž З!f ЗĂТ!f LJdž ŁŽĂĽjkdžĂ lЗŏλ‡ ШŘĞdžj ÜŎŽЗh!f ЗĞѕTĐ Ŏ5Ă

ЗĞѕùTĐ Ŏ5 ŹþЗfĂk ĞNjЗλ‡Đ ĬĽŽ ѕŏ‡Зk!f LJdž Łŏѕdž З!f lЗĂТ!f þĞѕhĐ Ğnjŏ5 ƠưĂkІj! ŁŏŽfĂ Łѕþ

lЗĂТ!f LJdžĞ‡dž LJŽ Łơh!f ýĂĞơĽjІ ЗĂТk!f fŘNj ѕ5ĂĂ ÜŁѕŏhŎ!f ѕĂdžЗ ѕЗhk ĞNjþηj Řę ŎŽЗh!f

ÝŁ5ĂТkdž!f þĽjŽ ѕdžЗĽ! Łŏơŏ ưĂk Łѕþ LJdž ĞĽj! þh Ŭ ‖!Ř ýhp ĞĽjĐ Ŭę ÜŎŽЗh!f ЗѕT Ŏ5 Łŏѕdž З!f

Зѕ5Ŏ Ŭ ÜЗNjĞŬ Dž‡ Ґơk LJĂѕPdž LJŎĞh Ĭ Ljѕdž ѕdžЗ!f" :N!ĂІh Ĭ Ljѕdž!f ‖!Ř ŎІĂŎ!f ĞĽj! LJŏhŏ Řę

(2)."NĽNjĐ Ŭę Nh

ŎljĞùѕdž!f Ĭ ùĽŽ Łù!Ŭþ!f Ŏù5 LJĂŏ5ĂТ!f ĞnjĽdžѕkІŏ Ŏk!f Łŏ І ơ!f ŎljĞѕdž!f" ljŘNj LJĐ ĂþhŏĂ

LJùdžĂ ÜNŏ5 Ăþhk ĭ Ř!f ĭ þĞdž!f CfþЗ!f LJdž Dž∑Ž!f ĬĽŽ ŁŏĽjfηĂ DŏŏNjĞ5dž Ĭ!ę Ğnjhŭ LJĂѕdžЗŏ ÜŁŏơĂЗ!f

ŎljĞùѕdž Ğùnjŭ fĂþfЗĐĂ ÜŁŏІơ!f ЗdžP!fĂ ŎІơ!f ýѕ∑!fĂ ŎІơ!f Ž ТĂ!f LJĂŏ5ĂТ!f ýdžѕkІf DŏĂ

(3)."ŁŏơĂЗ

Ýùơ! Łù∑! þĞùηŏę LJŽ LJĞdžѕŪf ýfĂŎ Ŏ5 LJŏŏ5ĂТ!f ѕηŽ ĂNj" ‖!Ř Ŏ5 Ýhl!f ýѕ!Ă

LJĐ þùѕh Řę ÝĂĽІ!f Ăѕ∑ŏ Ŭ Ŏnj!Ŭf Ýơ!fĂ Üýŭ!kІŭf ý‡ ŎІơ!f Ýơ!f Ł∑! LJŽ ýІkІk Ŏnj!Ŭf

---

(1) Ü.þ ÜŁŏþĂѕùІ!f Üσŏ Зùdž!f Зfþ ÜŁdžŭùІ ýþĞŽ .þ ÝŏЗѕk ÜÝþŪf ŁŏЗUj ÜLJfЗсĂ LJkІĂfĂ ÜNĽŏЗ Ü‖ŏ!Ă
.257 f ÜDž1992 /ùNj1412

(2) ŎpĞh!f þhŽ NŎĂ ÜþĂdžơdž Dŏ‡ơ!f þhŽ .þ ÜNλŏþĞơĐ ШЗPĂ N! DžþpĂ N‖ơ Üyđž!f ÜШfЗІ!f ЗТj ĂhĐ ŎІĂŎ!f
.414 f ÜDž1960 /ùNj1380 Ü.þ ÜþfþЗh Ĭ λdž!f Łhk‡džĂ ÜЗТdžh Łŏþơ!f Ýk‡!f Зfþ ÜЗĂЗІ

(3) ÜK.þ Ü.þ ÜЗТdž ÜÝŏЗ∑ Łhk‡dž ÜŎ5ĂТ!f Łf Зk!f Ŏ5 ÝþŪf ÜDžLjdž!fþhŽ þdơdž ÜŎηĞ5P
.182 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

lpĠùdž!f Dž!ĠŽ NlzdžĂ ŎơĂƧ!f Dž!Ġz!f Ĭ!ǫ ƧŽĠT!f Ŏưdžõ5 Ƕŏlơ!f Ƕƨ!f ƧĠƛc NõlŽ ƚzhƵlj fp LJĂǂk

(1)."pŏfƞ!f Ndž!ĠŽ ƧŏĂŢk Ŏ5 NJkpŽ ŎNj Ŏk!f NJkllŏPDĂ NJkfĂpD

Ŏù5 Ŏ5Ăù Ţ!f ƧzT!f ĬlŽ ƶhŏƧƸ!Ġh ƚlŏ! ƶzŏhƵ!f Ŏ5 ƶŏzdžƧ!f" LJǫ :ýĂl!f LJdž Ƨsdž ŬĂ

LJù#! Ü(2)"ƭpŢ!f ll!Ř LJdž Ăơlj ĬlŽĂ ÜLJs!f fŘNj ýƛdžh ƨĂŢk!f Ƨŏƨ Ŏ5 pbuk Dž! ĠnjLjǫ ýh ÜDžŭlŰf

ƧĠùTdž!f CŎùT!fĂ lƧĠTŰf LJŏh ƶŏƧNjĂƞ ƶpŭŽ ĬlŽ DžĂlk ƶŏljŏp!f zĂdžƧ!f" LJD Ĭ!ǫ lƧĠTŰf Ĭ lhuk

(3)."lƧĠzklŬfĂ ƶŏĊlj#!Ġh Nlŏ!ǫ

ƶùŏĂl!f ƶlldžơ!f ll ll k ĂNj ƶ5ĂŢkdž!f pljŽ ĭ zdžƧ!f ƧzT!f lTlj Ŏ5 Σ ŏFƧ!f Ylhl!f LJD Ăpŏ

ýƨƞ ppĂ ÜDznjdžŭ# Ŏ5 ƶŏdžzk!fĂ zdžƧ!f Ĭ!ǫ ƶŏ5ĂŢ!f ƧƵơĠ5 Üƶŏ5ĂŢkdž!f ĬlŽ CĊnjls!f ĠnjLjT Ŏk!f

LJùŽ Ġùnj LjĠdžk# Ŏ5 fĂhuƨƧ Ŏk!f ƧĂdžŬf Nlh LJĂƧklŏ ŽŽĠLjp ĭ zdžƧ!f YĂllŬf ll!Ř LJdž ƶ5ĂŢkdž!f

ŽùLj#dždž ƧPc ŽlŏƧƵ fĂpƞŏ Dž! DznjLjŬ YĂllŬf fŘNj fĂzLjƵŢf ppĂ ÜCĊnjls!f LJŽĂ ÜΣĠlj!f LJdž ƶdžĠz!f

(4) .ƶŏ5ĂŢ!f Dznjkơ ĠŏƧ LJŽ Nlh LJĂdžƞƧkŏ

s5Ă ŎŽƧh!f ƧzT Ŏ5 zdžƧ!f ƨŏUĂk LJŽ ƶơh!f ƶơĠh!f ýĂĠơŏl ƶdžpĠl!f ƚĠơs Ţ!f Ŏ5Ă

Ŏùk!f ƶŏùlơ!f ljƧĂŢ Ŏ5 ŎhpŬf zdžƧll! ŎUsll!f Yŏ#Ƨk!f ĬlŽ ƨlŏlĂ ŬŽsll l ĬƵzdž!f ƧĂŢk!f

.LJĠ#džŬf Ƨpp ĠNjpĠzhD ŎŢlk LJdž LJ#džklj Ĭkơ Ġnj!ĂĠljk Džkŏl Ă (ƶzŏhƵ!f) Ġnjkllldž

---

(1) Ü1lll Üs ŭPŬfĂ YpŬf Ŏ5 Ŏdžŭl Ŭf ƨĂŢk!f ŬŎ#z Ü ll ƧĠhdž .293 f

(2) Ü2Ƶ ÜlƧNjĠù!!f ŬŎnljĠP!f ƶhk#dž ŬƶhŏƧT LJŏp!f ƧĂlj ÜNŏlŽ s lŽĂ NdžƞƧk ÜDžŭl Ŭf Ŏ5 ƶ5ĂŢ!f ŬLJĂl ll#ŏlj

.102 f ÜDž2002 /ùNj1422

(3) Ü ll ŏ!Ă .257 f ÜYpŬf ƶŏƧUlj ÜNŏljŏƧ

(4) DžĂùllz!fĂ YfpŬf ƶŏll# ÜƧŏklƞĠdž #!Ġl Ƨ ŬŎ5ĂŢ!f ƧzT!f Ŏ5 zdžƧ!f ƶŏ!Ġdžƞ Ü ĭ pNj ŬCfƧNjs!f ƶdžƵĠ5 :ƧUljŏ

.85 f ÜDž2006/ùNj1427 ŬƧFfƨƞ!f ŬLJĠldžlk pŏĠlllh ƨ#h ŎhD ƶzdžĠƞ ŬƶŏŽĠdžkƞŬf DžĂllz!fĂ ƶŏljĠlljŬf

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:hvyĭĞŬ‖ε ŘNjDŽƥ

LJĞŏŁjh!f ‖!Ř ŘĞŁjh! ĬŇŽĂ ÜCĞskơf ĞdžŏD Łzŏh0!Ğh Ĭ!ĂŰf ljSĂŢŽ ŘŁjdž ŎhSz!f SzT!f Ĭskơf

ÜŁùzŏh0!f ăSŏ" NŁjD ƥnŁj ‖!Ř! ÜŁŏzŏh0!f Łŏzdž2!f ljSĂŢ ŎŽSh!f ĬŁjh Łzŏh0!f SĂŢ! ŁĂSĂdž!f

ĞnjŁjdž ýŢĂk!fĂ ĞnjpĞ0ŁjkŢf ýĂĞơŏ ljƥnŁj fŘ‡NjĂ .[1]"Ŏnj!Úf ýĞdžnŇ! ŁŏƥĞdž ŘĞ ơĂŏ5Ă ŘĞ0Ğ‖Ţ ĞnjŁjD

ĞùnjŁjdh Ł5ĂùŢkdž!f ƥùŁjŽ Łùzŏh0!f 2ŽŽŁ ‖!Ř! ÝŁŏzŏh0!f Łŏzdž2!f lSĂŢŇ! ŘfS5T Ýŏ‡Sk Ĭ!ş

[2]."ĞnjŇ‡ SĂŢŇ! Ł!Ğzs!f Łŏnj!Úf Łlŏlơ!f"

ĂùNj ĞùdŽ ĞùnjŁjdž5 ÜŘŽĂŁjk ƥp ljƥŁjŽ Łzŏh0!f zĂdžS LJD ƥnŏ ŎŽSh!f ŢĂŢŁj Ŏ5 ýdžĂkdž!fĂ

SĂùŢ!f ‖ùŇk Ưùzh ΣŇŽŇk łơĞh!f ýĂĞơŏŢĂ ÜŁŏĂŁjzdž ăSPDĂ ÜŁŏŢơ ŘĞ‡Sƥdž LJdž DnjŇkŢdž

.LJĞ‡džÚf Sƥp ĞnjŏŇŽ sŏŇzk!fĂ

ÜŇSĞùk ŁùŏŁjzdž!f Łzn ĞùŢ!Ğh N5Ţŏ5 ÜDĞĞdžơ!f S‡Řh ŎŽSh!f y!Ă ĞŁj! LJŏhk sĞŏŢ!f fŘNj Ŏ5Ă

Ŏ5 ŎŽSh!f ƥŁjŽ ljƥnŁj Ğdž ŎŁjzk!Ğh Ğnjŏ5 Řs5ŢĂ Ŏk!f Ğnjzơ‡fĂdž LJdž5 ÜăSPD lSĞk Łŏ‡Ğh!f ŁơFĞŁj!ĞhĂ

[3] :N!Ăp

ĞùùŁPŽ0 Ĭùùdžơ!f ŘĞùùdžĞdžơ Řùù‡Ňzk Ğùùdž Ł‡ùpĂ0dž Řùù‡Ňzk Ğùùdž ƥùŽS ŁJùơ Ğdž

[4] :ljƥFĞŢp ăƥơş yŇ0dž Ŏ5 ýĂlŏ ŎŽSh!f LJfĂŏƥ LJdž SPc y‡ơ‡fĂdž Ŏ5Ă

ƥzùŇŇ ŢŇŇ Ýùùŏhơ!f ĂùùơŁj ĞùùNjŁŋzŁjĂ ƥzùŇŇ5 ŁJŏùŁjơ!f Ğùnjŏ!ĂŁj ŇŇŏùz!f ŎNj

ƥùùùzldžĂ ƥŏùùùldž ŇsĂùùùT ĞNjŘùùùPdŏ5 Łùùhŏ0 ŁŁùùŏŇŇ ĭƥĞùùơ!f ĞNjŁŁŘùùŏ

ƥŁùùùŇzk Řùùùŏhk ŘĞùùùdžĞdžơ yŇùùùŇh ŘSŁŘùk ŘĞùdžơ!f ŁŷŋùŇ ŘŁŽdžùŇ LJŋĂ

fĂƥùùùŋŇ5 ŁŏĂùùùz!f ĂùùùŇ‡P ŁSùùùŏŋ ŎĂ Ĭùdžơ!f Ğùnj! ŎhơĞùŢ Ğùŏ fS‡Řk ŏ5

---

(1) ŘŁùŏŋŏh ŁŏhĂŇùŇf ŁŇfSƥ ŎŇĞŇdžŇk!f LJŏƥ!f 2ŏ5Ž yŏhS!f ŎhD LJfĂŏƥ Ŏ5 ŁŏzT!f lSĂŢ!fÜýŏŇP Ü ţ ĂdžŽƥ
ÜDŇ 2010/2009 ÜSFfzŋ!f Ü(ŁŇkĞh) SơP! ŇĞơ!f ŁzdžĞŋ ÜŁŏĞŇŇÚf DŇĂŇz!fĂ ŷfƥŎf ŁŏŇ+ ÜSŏkŇŋĞdž Ł!ĞŇS
.106 f

(2) ÜDŇ1987/ùùNj1407 Ü2Ď ÜŘĂSùŏh ÜŇSŏùŇdž!f SƥƥŁŏ5ĂŢ!f ŘĞơŇŇŢdž!f Dŋŋzdž ÜDŇzŇjdž!f ƥhŽ ÜŎŇjơ!f
.168 f

(3) ÜŎŽSh!f LJfĂŏƥ ÜŎŽSh!f .42 f

(4) ÜshĞŇ!f yŋSdž!f .57 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ư ùzhŇ ŘĞùdžĞdžơ!f LJŽ ĎĎ ư5 Ü ĭ ţĞơ!fŇ Σ ŏz!f Ł ŏzdžƧ!f NŇkơŇ! Ŏ5 ŎŽƧh!f ‖ƧTĐ ţpŇ

.Łŏz Ğ ŋơ!f ŁĮ ł dž Ü f

(1) :ŎŽfƧh!f ýŇp DŇĞdžơ!f Ƨ ł Ř y ư fŇdž LJdžŇ

fţùh Ğùdž ł ţĞùŽ Yùĺ!f Ŏù5 ăŇùNj ŐfƧùη ŎĮĵz5k ùĮĞ5 Ĭ ùdžơ!f ŘĞùdžĞdžơ ŁJŏùł h

Ĭ ù!ę NpŇTkŇ NĮjŏĮjơ Ư Ƨzdž Ŏ5 CĞł h!f Ł5 Ţ h DŇĞdžơ!f Ƨ ł Ř ŎŽƧh!f ŎhƧ s hĞĮ!f Řŏh!f Ŏ55

.ŁĮ ţ l dž!f ƧĞŏţ!f

ƧzùT Ŏ5 IJ Łŏ ł Ğh DŽD Łŏ Ĵzdž ŘĮjĞ ł D CfŇĮ IJ DŇĞdžơ!f Ƨ ł Ř LJD Ł hĞĮ!f f Ň Ţ ĵ!f LJdž Ơ ư kŏ

ĭ Řù!f ƧdžŪf ÜŁĮ ţ l dž!f ƧĞŏţ!f Ĭ!ę sŇT!fŇ LJŏĮơ!Ğh IJ Ğh!Ğ IJ Ŏhk Ƨŏ ÜŁĮ fƧţ!f YŇ ư Ňdž ŎŽƧh!f

y ŏùTŏ ĭ zdžƧ!f Ƨ ŏŨŇk!f fŘnjhŇ DŇĞdžơ!f Ƨ ł Ř LJD DŽŇ Ü s ŏţƧ!f sŇĺPdž!f fŘnj! Łŏzdž Ƨ!f Łŏ ŨŇ!f ĭ ŇĂ l ŏ

ĭ zùdžƧ!f ƧŇù ư ơ!f Ĭ!ę LJŏĮ fƧţ!f Ư zh ƧĞTĐ ţpŇ ÜŎŽƧh!Ğ ł LJŏŏ5Ň Ţ !f CfƧzT!f f Ň Ţ Ĵ!f Ŏ5

ÜŎ ł hkŇ ŇŇĵk DŽD ŎĮjĵkŇ Ňţ Tk ŁpŇŎdž!f ŁdžĞdžơ!f ŘĮjĞ ł D CfŇĮŇ" :NĺŇ l h Ŏ5Ň Ţ !f ƧzT!f Ŏ5 DŇĞdžơĺ!

Ğnjdž!ĞŽ ŇŇƧ!f Ƨ ł Řk Ĭ ĺŽ ýţŏ Ŏơ zdžƧ Ĭ!ę Ŏ5Ň Ţ !f ƧzT!f Ŏ5 ýfŇơŪf Ňĭ D Ĭ ĺŽ Ř!c ţp Ğnjĵ5

.(2) …lţĞdž!f YfŇT LJdž Ł Ţ !ĞP Nŏ5 yƧk Řĵ ł ĭ Ř!f ýŇŪf Ŏ!Ğdž!f

ƧŇù Ţ ĞNjţŽ LJ ł dž Łzŏh Ŏ!f LJdž lŘŇPdž ăƧPD ŰŘĞdžĵ ‖ ĞĵNj LJD Nŏ!ę lƧĞTŪf ŎzhĵŏĞdždžŇ

Ğùdžh Ğùĵŏ5k ł f Ğĵ ł! ÜŁţfƧpƧ!f ýŇfţη!fŇ ÜŁĮ FĞdž!f LJĞ Ţ ŽŪfŇ ÜĞ ư z!fŇ Ü ‖ fƧŪfŇ Ü ‖ ŏŪĞ ł ÜŁŏzdžƧ

.ŎŽƧh!f ƧzT Ŏ5 Łŏzŏh Ŏ!f Łŏzdž!f lƧŇ Ţ !f ŘĞŏŽfţk ýĮĵ Ŏ5 Ğĵ l5Ň ţp LJŇ ł ĵ LJD LJŏĺdžơ Ƨ ł Ř

---

(1) ŘĞŏŽƧh!f LJfŇŏţ ÜŎŽƧh!f ÜŎŽƧh!f .63 f

(2) Ü Ĭ ţĵ ł!f Ƨfţ ŇŇ Σ!ţĵŪf Ƨfţ Ü Łŏ5Ň Ţ !f ţĵŽ ĭ ƧzT!f zdžƧ!f ÜĮţŇη Ƨ Ğ ŽŽ Ü Ƨ Ţ Ĵ 1978 Ü1 Ğ

.303 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

المبحث الخامس

الإيقاع الشعري

:hوَUٌNjH

ƧzùT Ŏù5 ĭƧzT!f YĞlŏŰf Ŏ5 ýλdžkdž!f ŎkĂŢ!f ăĂkɭdž!f Hɭƒƨƥ Ĭ!ǫ H ơhdž!f fRNj NHŋkŏ ÜŎùdžŋzdž!f ăĂkùɭdž!fĂ ÜlƥŏùŢ!!f CĞùljh Ĭùl̈Z HlhĞɭ!f H ơĞhdž!f KsƥĂ LJD ƥzh ‖!R ÝŎZƧh!f Ƨ ĂùƥĂ!f Ğùljl̈dž‡D ƥp LJĂ‡lj H ơhdž!f fRNj HŏĞnjlj Ĭ!ǫ ýĂŢĂ!ĞhĂ ÜŎhŏ‡Ƨk!fĂ Ŏ!Ŭƥ!f :LJŏŏĂkɭdž!fĂ .H ơh!f YĂưĂdž HŏƧzT!f lƥĞdžl̈! Hŏljs!f f ƒĞŢP!f ƨƧhD Ĭl̈Z

ýĞ‡ùTD LJùdž ĩŭ‡ùT ƥzŏ YĞlŏŰf ƧŢljZ LJD LJŏɭƧƥ!fĂ ƥĞlƥ!f LJŏh NŏŰZ ĭs‡ŭdž ĂNj Ğdždž LJǫ ƧŢljZ ljĂƥZĂ ŎZĞlŏŰf ƥzh!Ĝh ƥĞlƥ!f DĭkNjf Rǫ ÝYĞŎP!f YƒĂljD Hŏlh LJZ ĭƧzT!f YĞŎP!f ŎĞŏƨljf ÜĭƧzù T!f f ljù!f Hŏljh Ŏ5 ĭƧNjĂɳ LJĂ‡dž YĞlŏŰf LJD LJZ ĩŭư5 ÜĭƧz T YĞŎP ý‡ Ŏ5 ƧĞƥ .(1)Ŏlŏɭ Ădž!f Ŏljdžƨ!f yhĞŎ!f KƒR KĞZĞɳƧŰƒĂ KĞzhĞkk!f LJdž ƨɭlj Ŏ5 ýλdžkŏ

ƧzùT!f Ŏ5 Ăƥhŏ NUj‡! ÜH5Ĝ‡ LJĂLjs!f ΣĞɭD" ƥzŏ ÜLJŏɭƧƥ!f Ưzh ăƧŏ Ğdž‡ ÜYĞlŏŰf LJǫ ýh Ŏ5 KƒĂŢŰf H‡Ƨơ Yɭljk ĂNjĂ ÜNJɭsLj Dƥhdž!f Ĭl̈Z DĭĂlŏ Ğdžnjljdž ĩŭ‡ LJŰ ÝĞhƧĞlk Ƨλ‡D Ĭlŏɭ Ădž!fĂ ƧzùT!f LJùdž ýùzŋk Ŏùk!f KŬĂĞơdž!f Ưzh ƧĂnjU Ĭ!ǫ ăƥD Ğdždž ÜLJĞdžƨ!f Ŏ5 DĭUkljdž!f ĞnjzhĞkk LJùdž ƧŢljZ ĂNj ýh HŏƧzT!f Ĭlŏɭ Ădž!f ƨlơŏ Ŭ ljƥơĂ YĞlŏŰĞ5" ‖!R yĞžĂ Ü(2)"HŢ!ĞP Ĭlŏɭ Ădž KĞɭƒƧƥĂ (Ĭlŏɭ Ădž!f) KĞɭƒƧƥh (YĞlŏŰf) Ol̈ŎŢdž ăĂlkŏ LJDƥh Ŭ LJĞ‡" ĞljNj LJdžĂ Ü(3)"ĞNjƧŢĞljZ

---

(1) Ŏùhƥŭ̄f ĭƥĞùlj!f ƧĂRɳ Hl̈ŋdž Ü2ljơŭ̄f LJh ΣĞhz!f ƧzT Ŏ5 YĞlŏŰf Hŏ!Ğdžɳ ÜĬsŎŢdž!f ÜŎljƒƨĂl̈!f :ƧUljŏ .66 f ÜDĭ2009 ƧŏĞljŏ /ùNj1430 DĭƧơdž Ü11JNdž Ü27Ш Ülƥɳh Ŏ5Ğlƛ!f

(2) Ü1Ŏ ÜYl̈ơh ŎhƧz!f Dĭl̈!f Ƨƥ ÜŎɭĞhz!f ƧŢz!f Ŏ5 Ŏƨŭh!f YĞlŏŭ! Hŏ!Ğdžɳ!f Σɭŭ̄f Üƥdžơ‡D DĭĞɭkhf ÜLJƒƥdžơ .23 f ÜDĭ1997 /ùNj1418

(3) Üƥùlj!f Ŏ5 KĞdžŭZ Hl̈ŋdž ÜYĞlŏŰƒĂ Hŏl̈zsk!f LJŏh H ŏƥơ!f ŎhƧz!f ƧzT!f Ĭlŏɭ Ădž ƥƥɳk ÜĬsŎŢdž ÜŎƥƒƧZ .9 f ÜDĭ2010 Ƨhdž5Ălj /ùNj1431 lƥz!f ĂR Ü18JNdž Ü71Ш Ülƥɳh Ŏ5Ğlƛ!f Ŏhƥŭ̄f ĭƥĞlj!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÓŇŘùŢdž yùdž łþơ Ґdž‡ ÜŐưŏD YҐlŏŰf ÓŇŘŢdž Ł!ŬÞ yŏ]Ăk Óŏkŏ Ґdž ĂNjĂ ÜCfĂ]!f ĬŇZ Łžł!f

.[1]"ƧzT!Ґh ŁŢҐP Ĭlŏ]Ădž ĬŇZ NŇk!ŬÞ ýhp LJdž (Ĭlŏ]Ădž!f)

ĂD ƨù5fĂk!f ĂD DŽҐηù]ljŬf LJZ ýŏŢD Ƨŏhzk Ănj! ƧzT!f Ŏ5 Ŏlŏ]Ădž!f YҐlŏŰf LJ35" ‖!Ł!Ă

.[2]"l]ŏŢl!f ŁŏLjh Ŏ5 ƨ]ҐLjk!f

ĬùŇZ ƧƧ‡kk Ŏk!f Łdžžlj!f l]ơĂ NŇh]Ţlŏ" :ýĂlŏ5 YҐlŏŰf DžĂnjƨdž LJŏ]Ƨf]!f Ưzh ƠưĂŏĂ

ĂD LJŏkƧl5 Ŏ5 DžUkLjdž Ăơlj ĬŇZ ŘҐlj‡]!fĂ ŘҐ‡Ƨơ!f Ŏ!fĂk :ĭD ÜŘŏh!f Ŏ5 ĂD Dž‡!f Ŏ5 Ґdž Ăơlj

ŘҐơŇŘŢdž!f LJdž" YҐlŏŰf LJD ăƧŏ LJdž]ҐlLj!f LJdžĂ Ü[3]"]ŏŢl!f ŘҐŏhD Ŏ5 ĂD ÜDž‡!f Ƨl5 LJdž Ƨλ‡D

.[4]"LJŏzdž DžҐUlj ĬŇZ ljĂơljĂ Ƨ]!f ĬŇZ ƳƧư!f ŎLjzŏ! Ŏ]Ґhz!f ƧŢz!f Ŏ5 ŘƨƧh Ŏk!f l]ŏ]ŋ!f

DžĂùnjƨdž!f ýdžùTŏ!]ùkdžŏ DžҐùZ DžĂnjƨdž" ĂNj ljŢlLj ĭŁ!f YҐlŏŰf LJ35 ÜƧdžD LJdž LJ‡ŏ Ґdžnjdž Ă

ŘfŢùơĂ Ґnj5ŢĂh Ü(ýŏZҐ5k!f) ĬŇZ Ґnj]]ŇŁk! ŁŏƧzT!f ƧĂơh!Ґh ýλdžkdž!f YҐlŏŰ! ŁĂƧĂdž!f ĭ]ŏŇlk!f

Ŏù5 ýùλdžkdž!f ŎŇPf]ù!f YҐlŏŰf ƧŢҐLjZ ‖!Ł‡ ýdžTŏĂ Ü(Ƴ]ҐLjk!Ґh ĂD ĭĂҐ]k!Ґh)]]Ƨk ŁŏkĂŢ

.[5]"ҐNjƧŏ]Ă ŁŇkPdž!f ÜŁŏzŏ]h!f ƧŢҐLjz!f

ĬLjhkù]Ă ÜŎZƧh!f ƧzT Ŏ5 ŁŏZҐlŏŰf ŁŏLjh!f LJZ ŰŇơh ҐLjNj Ł]fƧ]!f LJĂ‡k] ‖!Ł ĬŇZ CҐLjhĂ

Ƨù]Lj NŇŏ5Ă ÜŘhҐλ!f Ƨŏ] YҐlŏŰfĂ Ü(Łŏ5Ґ]!fĂ LJƨĂ!f Nh ĬLjzLjĂ) ŘhҐλ!f YҐlŏŰf :ҐdžNj LJŏhŇŘdž ĬŇZ

ƧĂƧùơ!f LJŏùh Ґùnjŏ5 DžùFŭŏ UҐ5!D LJdž ŎZƧh!f ljƧҐkPf Ґdž ƨ5Ă ŁŏkĂŢ!f ƧNjfĂU!f Ưzh ĬŇZ

.ŁŇkPdž Łlŏ]Ădž ƧNjfĂU]!Ăŏ Ґdždž ŘҐ‡Ƨơ!fĂ

---

(1) Ü14 f Ü1995 Ü3Ŏ ÜlƧNjҐ]!f Ü ƧƧҐzdž!f Ƨf]ŏ Ü(ŘŭŁTdžĂ ҐŏҐưp) ŎhƧz!f ƧzT!f Ĭlŏ]Ădž ÜŘơ]ŏdž ÜƧҐŏŋ!f

.15

(2) ÜŁŏhƧz!f Łξŭh!f Ŏ5 Łŏξŭh Ű Ü Ŏ5 ŁŏŭhŰf ÜƧŏdž] ÜLJf]ŏdžơ ĂhD

.65 f

(3) Ü Łŏ]ơ!f ŎhŁŰf]l]!f ÜŎdžŏ]ξ]ŏdžơdž Üýŭ Nj

.461 f

(4) Üù ùNj1401 Ü4Ŏ ÜŘĂƧùŏh ÜLJŏŏŭdžŇ! DžŇz!f Ƨf]ŏ Ü"Łŏ]Ґhz!f ƧŢZŰf" ŎhƧz!f Ƴ]ŰŰf ŋŏƧҐk ÜƧdžZ ÜŋĂƧ5

.40 f Ü2Ш ÜDž1981

(5) .373 f ÜLJdžŏ!f Ŏ5 ƧzT!f ÜŎŇZ ÜƧŏhƨ!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الإيقاع الثابت

NJkĠŏhD ýĂD LJdž ĭƧzT!f f Lj!f Ŏ5 ƬkhĠĂ ƬdžƧŬ IJ ĠĦh!Ġƹ IJ LJĂǂŏ ĭ Ɍ!f YĠlŏŬf" :NJh ƥ Ţ lŏĂ

LJdž Dźƹ Ƨ!f ĬŃZĂ Ü(ƧĠƵŬf YĠlŏǫ) ĂD Ü(ŎƧĠP!f YĠlŏŬf) ùh NŏŃZ OŃƵ Ţ ŏ ƥpĂ Ü[1]"ĠNjƧPc Ĭ!ǫ

‖!Ɍù!Ă ÜLJŏ ţƧfƥ!f LJdž Ƨŏλǂ YĠdžƧ Ĥh ÜƬŏ5Ġl!fĂ LJƨĂ!f IJ ĠdžFfƥ IJ ĠnjLjdž ƥĂ Ţ ldž!Ġ5 ĶĠŏdž ţdž!f ƥpzk

Ġùdžnj LjD Ĭ ùŃZ Ġdžnjŏ!ǫ ƧULj5 ÜĶĠ ţfƧƥ!f LJdž Ƨŏλǂ Ŏ5 Ġƹ!Ġh ĠdžĠdžkNjf Ƭŏ5Ġl!fĂ LJƨĂ!f LJdž ýǂ Ŏl! ƥl5

ƧNjĠUdž LJdžĂ Ü[2] ĭ ƧzT!f ŲĠƵP!f ƬŏLjh Ŏ5 LJĠ ţŏFƧ LJGLjǂƧĂ ÜŎZĠlŏŬf DźƹGLjkŃ! LJGŏ ţĠ ţD LJŭdžĠZ

Ĭ ùŃZ ýƥŏ LJĂƨĂdž ýĂp" NJLjh ƧzTŃ! Dźnjŏ Ƨzk Ŏ5 CĠdžƥl!f ƬŏhƧz!f ƥĠlLj ƥLjZ ljƥnLj Ġdž DźĠdžkNjŬf ‖!Ɍ

.[4]"Ƭŏ5ĠpĂ LJƨĂ N! LJĂǂŏ Ĭkơ" ĺƧzT Ĭdž ţŏ Ŭ Ƨ zT!f LJǫ IJ ĠƱŏD IJ Dźnj!ĂpĂ Ü[3]"Ĭ Ljzdž

ÜLJŏkhĠĂ!f LJŏƥzh!f LJŏŘNj Ŏ5 ĭ ƧzT!f ŲĠƵP!f YĠlŏǫ fĂƧ Ţơŏ Dź! DźĠdžkNjŬf fŘNj yĠdž" DźnjLjD Ŭǫ

.[5]"N1dzzkĂ ĠdžnjZĠlŏǫ ƥ5Ƨk5 Ġdžnjzdž yƵĠlƬkk ĂD ýPfƥkk ăƧPD ĠdžŏpĂ ĺƥĠzhD ‖ĠLjNj LJD Ĭ!ǫ fĂLjƵ5 ýh

ƬùŏhƧz!f CĺƧzùT ĠnjLj ţ Ŏk!f LJLj ţ!f ĬŃZ fĂƧĠ ţ DźnjLjD ƥnLj LJdžŏ!f Ŏ5 LJŏŏ5Ă Ţ!f ƧzT Ŏ5Ă

yĠdžn Ŏ5 LJŏkkhĠĂ LJŏkŏZĠlŏǫ LJŏkdžƧŬ ĠdžnjLjdž fĂŃzn Ă ÜƬŏ5Ġl!fĂ LJƨĂ!f lƥơĂ ĬŃZ fĂU5Ġơ5 ÜĈĠdžƥl!f

LJùdž LJƬdžkùLj! Ülƥùơ Ĭ ùŃZ ĭŃƬ ÜƬŏ5Ġl!fĂ LJƨĂ!f ŎZĠlŏǫ Ƭơhdž!f fŘNj Ŏ5 ýĂĠLjkLj ţĂ ÜDźNjƧĠzTD

.ŎZƧh!f ƧzT ŲĠkLj Ŏ5 IJ LJĠƬdžŬf Ƨƥp IJ Ġdžnjŏ Ţ lkĂ Ġdžnjơŏ ơĂk

---

(1) ÜLJƥZ ÜLJƥZ ƬzdžĠn ƬĠơhD ĬŃndž Ü"ýĂơs!f" LJĠdžzLj ŲĠNjĂ!fƥhZ ŸfƥhZ ƧzT Ŏ5 ŎLjs!f CĠLjh!f ÜŎŃZÜƧŏhƨ!f

.181 f ÜƵ.ƥ ÜDź 2012

(2) Ü ĭ Ƨnnj!f LJdžĠĂ!f LJƧl!f ĬkơDźŏƥl!f ŎhƧz!f ƥlLj!f Ŏ5 ĭ ƧzT!f YĠlŏŬf ÜĶhĠĂ Dź ţĠp ƥŏƨ Ü ĭ ƧŏƵT!f ÜƧULjŏ

.156 f ÜDź2002 ÜsƨƧz!f ÜƬŏƧ Ţ Ljk ţdž!f ƬzdžĠn!f ÜŲƨƥŬf ƬŏŃ+ ÜljƨƧĂk+ƥ Ƭ!Ġ ţƧ

(3) ÜƧzT!f ƥlLj ÜƬdžƨƥp ÜƧszn LJhf .64 f

(4) Ü1Ш Ülƥdžz!f ÜsŏTƧ LJhf ÜŎLjƨĂƧŏl!f .151 f

(5) Ü ĭ Ƨnnj!f LJdžĠĂ!f LJƧl!f ĬkơDźŏƥl!f ŎhƧz!f ƥlLj!f Ŏ5 ĭ ƧzT!f YĠlŏŬf ÜDź ţĠp ƥŏƨ Ü ĭ ƧŏƵT!f .156 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:DžRNjllE ƠƑƭšĭd - **1**

LJĠù‡ƧD DĭƱƵD" Ănj5 ÜNdžfĂpĂ ljƧNjĂηĂ ƧƶT!f ‡ŏNjĠdž ƥŏƥơk Ŏ5 ĭŭƵĠ5 ĠdžĠnjlϱ LJƨĂ!f Dĭnjlŏ

Ŭ NLjE5 LJƨĂ!f ƧƬljƵ Ŏ5 ƭŏTƧ LJhf ‡ƶ!Ġhdž LJdž DĭƐƧ!f ĬĭƵĂ Ü[1]"‡ŏƬĂƬP Nhu ĠNjŬĂDĂ ƧƶT!f

NùljŬ ÜĭƧƵĠùT ƧƵĠT!f Ŏdžlϱ Ġdžljϱ" :ýĂlŏ5 ÜăƧPŬf ƧƶT!f ƠĂƧT ƭlơkk Dĭ! fRϱ ĭŭư5 NĭL ăƧŏ

Ƨ fƧƱkùlf ĂD ÜNƵfƧkPf ŬĂ Ĭljƶdž ƥŏ!Ăk ƧƵĠT!f ƥljƵ LJ‡ŏ Dĭ! fRĭ5 ÜljƧŏƐ Nhu ƧƶTŏ Ŭ Ġdžu ƧƶTŏ

LJùdž ljfĂùl NùĭĠƠD Ġùdždž f lLj ĂD ÜŎljĠƶdž!f LJdž ljƧŏƐ Nŏŏĭŏ5 Ƨơηp Ġdžŏ5 lƥĠŏƨ ĂD ÜNƵfƥkhfĂ Ʊƨ!

Dĭ!Ă ÜƬlŏlơ Ŭ ƭƨĠηdž NŏŏĭƵ ƧƶĠT!f Dĭlf LJĠ‡ ÝƧPc NηĂ LJƵ NηĂ Ĭ!ϱ ĭljƶdž ƦƧƬ ĂD ÜƱĠƨ!ŬĭŬf

Dĭŭù‡" ŎljηĠƠƧl!f ƥljƵ ƧƶT!fĂ .[2]"ƧŏƬlk!f yĠdž ĭƥljƵ ýưƨw Σŏ!Ă ÜLJƨĂ!f ýư5 Ŭϱ Nl! LJ‡ŏ

ƭùdžƨĠơ LJD Ʊùơŭdž!fĂ Ü[3]" ‖ù!R Ĭ!ϱ Ƭŏƨlk!f lƥĠŏƨw ƳƧƨ!f LJĠl! Ŏ5 f kPdž ÜLJĂƨĂdž ýŏPdž

ýùŏŏPk Dĭƥùlŏ LJĠù‡ LJϱĂ ÜLJƨĂ!fĂ DĭƱlj!f Ġnjŏ5 Ƨ‡Rŏ ƧĂdžĭw ƧƶT!f Ŏ5 ýŏŏPk!f ƠwƧŏ ŎljηĠƠƧl!f

.[4]DĭƱlj!fĂ LJfƨĂŬf ýŏŏĠPk ĬĭƵ ƳĂĭlŬf

LJĂùη NơƧùT Ġdž fRNjĂ KljĠ‡ ƥŏD ÜƬƶĭ!f ƧŏƶTk! ƬlŏƧƠ Ŭϱ LJƨĂ!f Ġdž5 ýfĂơŬf ý‡ Ŏ5Ă

.[5]"ƭƧƶT Ƭƶĭ!f ýƶη! ƬĭŏlĂ ĂNj LJƨĂ!f LJD" ăƧŏ Rϱ ÝLJŏĂ‡

Ĭù!ϱ NùƶƷƥ Ġdž ĂNjĂ ÜlƥŏƬl!f CĠljw Ŏ5 LJƨĂ!f ƬŏdžNjD ŎƵƧhw!f ‖ƧƥD ƥl5 Ƨ‡R Ġdždž ƥŭƠljfĂ

YĂùưĂdž IJ ŎùƵƧhw!f ƧƶùT Ŏù5 ƬơhW!f NŏŏĭƵ Ƨ pĂ Ġdž CƧlklf LJdžĂ ÜNdžƱlj ƥljƵ Nhu DĭfƨkŬf

Ƨùơhw LJùdž Ƭhlj!f Ŏ5 KĂĠƨk ĬĭƵ lƥơdž ƬŏƧƶT ƧĂơhw ĬĭƵ DĭƱlj ƧƵĠT!f LJD Ơưkŏ IJ ƬlfƧƥ!f

.ăƧPD ƧĂơhw ĬĭƵ DĭƱlj!f ýdžNjD Ġdžŏ5 ÜƧPc Ĭ!ϱ

---

(1) ÜƬlƱ Ülƥdžƶ!f ÜƭŏTƧ LJhf ÜŎljfĂƧŏl!f .134 f

(2) ÜƬlƱ ÜƭhĠlϱ!f yηƧdž!f 116 f

(3) ÜCĠhƥŬf ƱfƧlϱĂ CĠƶĭhw!f ƱĠnjljdž ÜDĭƨĠơ ÜŎljηĠƠƧl!f .89 f

(4) .Ġnjlϱlj ƬơϱƬ!f ÜƭhĠlϱ!f yηƧdž!f

(5) .57 f ÜƧƶT!f Ƭƶĭ! CĠljw ÜLJĂη ÜLJŏĂ‡

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŎƵƷƷ!ƒ ƷƵŢ Ŏ5 ƦŏƷƵŢ!ƒ ƷĂƣ!ƒ Ƶ ŏŬĂƙ Ɣ ƶ LJŏƦƙƙ ŎƙŬƒ ýĂƥƢ!ƒ Ŏ5Ă

ƱNjƵŽŲƵŽŲƵ	ŬĭƥƵƷ	ŭƵŽƥ	ƥƵ£NjƷ	ŬĭƵƷ	ŭƵŽF	ŭĭNjŬ	
1819	6	18	105	505	387	798	ƚĠƦƦŰƒ
%99.80	%0.3	%0.9	%5.7	%27.67	%21.27	%43.87	ƦƦ!ƒ

ƵĠùƵžƙNjƒ LJùƵž ƷƦ‡Ūƒ Ɣŏ Ţ!ƒ ýĠƦ ƥƢ (ýŏĂƱ!ƒ) LJƵŬ ƦŏƥĠ Ţ ƣŬƒ ljƢNj LJƵž Ƣƣ ƒĂ ĂNj ĠƵž‡5

Ɣ Ʒùƶ!ƒ Ĉƒ ƷƵŢ ƶĂƢ ýƵž ƶĠ!ƒ ŎƵĠ!ŏŬƒ NƥĂƢ ƶ5ƒĂk ĬƵƶ ƱƣƣƒĂ ƷŢƵƵž ĠljŏƱƶŏ ƒƢNjĂ ŬŎƵƷƦ!ƒ

ĠƵž" LJƵ ăƷŏ ƢŲ Ý Σ ŏljƵ DŏŏNjƒƷƦŲ ljƥ‡ƵŏĠƵž ƒƢNjĂ ŬljƷŏ Ɛ ĬƵƶ LJƷĂ!ƒ ƒƢNj LJĂƵžƥŏ ƒĂljĠ‡ LJŏƢ!ƒ ĈĠƵžƥ!ƒ

ƥùƥ ýùŏĂƱ!ƒ ƷƣƦ!ƒ ĠĠƦƦƵ LJƵ ƱƣƦƦj ĠƵž‡ Ŭ(1)"LJƷĂ!ƒ ƒƢNj LJƵž Dŏƥŏŏƥ!ƒ ŎƦƷƶ!ƒ ƷƵŢ!ƒ ƦƦ LJƵž Ɣ Ʒŏ

ƥƥùƶ ƐùƦƦ Ƣ ÝLJƷĂù!ƒ ƒƢNj ĬƵƶ ĭ ƷƵŢ!ƒ NŲƶj ýĂƱ ĬƵƶ ýƥŏ ĠƵžƵž ŬĂƷPŪƒ ƷĂƣ!ƒ ĠƷƥŢk

.(%43.87) ăƷPŪƒ ƷĂƣƦ! ĠĠƦƦƵŪƒ YĂƵžŋƵž Ĭ!ƢŋƵžƒƥPkƒ ƦƦ Ŋ Ŋ Ŋ

ƨùơh!f ƒRùNj ǏlƵZ ƦŏƨzT!f ƚGŏhŨf ƥƥZ ƩƵh Ƨŏơ Ü(ýdžĠƭ!f) ƨơh!f (ýŏĂƱ!f) ƥzh ŎkdŏDžƛ

Ƨùƛ!Ġƛ!f Ʀhkƨdž!fĂ ÜƥƒĠƬ!f ƥƥZ Ŏ5 ƦŏljĠƛ!f Ʀhkƨdž!f ƩƵƛdždž (%21.27) Ƨhƚljh ĠŏƨzT ĠkŏhŨ (387)

ǏùƵZ ƨùơh!f ƒRùNj Ŏ5 ŎZƨhƵ! ǐƨzT!f Σslj!f ƨPƱk ǏƵZ ýƥŏ Ġdždž ÜƦŏƨzT!f ƚGŏhŨf ƥƥZ Ŏ5

.ƥƒĠƬ!f ƥƥZ Ŏ5 Dižƥlk!f LJdž Dižƨ!f

ÜCƒƨzùT!f ýù‡ ĠùnjpƨƱŏ Ơơ!f lƨĂ5Ădž ƨĂƬz!f ý‡ Ŏ5 ƚƵƱ Ŏk!f" ƨĂơh!f LJdž ýdžĠƭ!fĂ

.[1]"ƦŏhƨZz!f ƦƵƵ!f ƦFŏh Ŏ5 ΣĠlj!f LJfRc Ġnjs!ƱkĂ ÜĠnjljdž DižƱlj!f LJĂƨƛ‡ŏĂ

ƴùŏdžη! ƦŏơŭƬĂ ƦljĂƨdžĂ ƦŏljĠƭdžg LJdž Nŏ5 Ġdž! ǁ!RĂ ÜƦzƒĠT!f ƨĂơh!f LJdž ýdžĠƭ!f ƥzŏ Ġdž‡

ýùdžĠƭk!" DižƬŭf ƒRnjh ýdžĠƭ!f Ŏdžƚ Ü[2]ƦŏƒĠljƐĂ ƦŏlŏƚĂdž Ƨ5PĂ ýŏĂƱ Σslj ĂR ƨơh Ănj5 ÜŎljĠzdž!f

ƨùơh!f ƒRùnj!Ă Ü[3]"ljƨŏƐ Ƨƨơ LJĂƛŭƛ N! CŎT ƨzT!f Ŏ5 Σŏ! ÜƦƨơ LJĂƛŭƛ ŎNjĂ ÜNƱĠƭƨơ

ý‡ Ĕŏh!f ƨƱT ýdžĔTŏĂ Üƨơh!f ƒRNj Ŏ5 Ŭg ΣĠŏldž!f ƒRNj ƥƥƨŏ ŬĂ Ü(LJƵZĠ5kdž) ĂNj ƥơƒĂ ΣĠŏldž

ăƨùPD ƦƵŏz5k (LJƵZĠ5kdž) NƵŏz5k ýơdž ýơŏ ƥpĂ ÜLJƵZĠ5kdž + LJƵZĠ5kdž + LJƵZĠ5kdž :ΣŏŏĠldž Ʀƛŭƛ

(LJƵZĠù5kdž) ΣĠŏldž!f ǏƵZ ŭdžĔTdž ƨơh!f ƒRNj LJdž ƥơƒĂ!f Ĕŏh!f ăƨk LJD ƨƥljŏ ýh Ü(LJƵz5kƬdž) ŎNj

.[4]ljƥơĂ

ljƥNjƒĂùT LJdž5 ÜĠƵZĠk Ŭg ƚKdŏ Dž! ŎZƨh!f ƨzT Ŏ5 NLjD Ŭg ÜƒCĂƨηdžĂ ĠdžĠk ýdžzkƬŏ ýdžĠƭ!fĂ

:[5] ljƥƒĠƬp ăƥơg yƵƱdž Ŏ5 ŎZƨh!f ýĂp

ǐƥƒĂùù!f ƱƵ5ùùƬh Ŏùùdžƥ ƵƵ5ùùƬ ÿùùhp LJùùdž ǐƥƒƱùù5h ĠùùnjƵZŏƵP ƥĠzùùƬ ĔhƨZùùư

---

(1) Ü189 f ÜƨzT!f ǏlŏƬĂdž ÜDižNjƒƨhg ÜΣŏLjD .190

(2) ÜƦŏ5Ġl!fĂ ǐƨzT!f yŏƱlk!f LJ5 ÜCƵ5Ƭ ÜŎƬĂƵP .80 f

(3) ÜDi1999 /ùNj1420 Ü1Ʊ ÜsĂƨT!f ƨƒƥ ÜƦŏhƨz!f lƥŏƬƵ! ŎưĂƨz!f CĠLjh!f ÜƦƬĠdžơ ƥdžơdž Ü2ŏƱƵ!f ƥhZ

.42 f

(4) Ü61 f ÜƨzT!f ǏlŏƬĂdž ÜDižNjƒƨhg ÜΣŏLjD .62

(5) ÜŎZƨh!f LJƒĂŏƥ ÜŎZƨh!f .78 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

(505) NJùöŴŻ DżÜLj ŘQ ÝŎŻƵhl!f ăþ! ŰĞdžzkłf ƵĂơhl!f ƵĂ‡D LJdžư (Ƶöłhl!f) Ƶơhl!f ŎkđŏDżĂ

ƵĞhkƵŰ ‖!Ř Ŏ5 Ɣhł!f yŋƵŏ þpĂ ÜNJIhĞł LJdž ƵĂ‡D LJƵĂ!f fŘNj Ŏ5 NłŋŽŽj LJD Ơưƒ!f LJdžĂ ÜŽkŏhl

Łùŏdžŭ!f (ƵŏNjƵ LJhl Ɣz‡) lþöŢ!‡ ÜƵŻĞŢ!f ĞNjĞ‡Ğơ Ŏk!f lƵĂnjTdž!f þŘĞŢ!f Ư zhhl LJƵĂ!f fŘNj

·ƵöłhI!f Ƶơhl!f LJdž ĞdžNjĞkŰ‡ ŘQ ÝŁŏdžödž!f ĭ ƵöŢĂhl!f lþƵhlĂ Ü(þĞzł ĞLjĞhl) lƵĂnjTdž!f

Ŏù5 ýŢơ5 ŁöŻĞhłl!f NJFfƵŋD Ŏ5 ĞƵöłhLjf ƔĞhłlŰf LJŰ" ƵöłhI!Ğhl NJLjĂdžłö LJĂöưĂƵz!fĂ

ƵĞùłhLjŰ ŽƵöùłhl Ŏłžł :ýöpĂ ÜŽƵöłhl ‖!Ř! Ŏłžł5 ÜLJĞhhłł ŁöŻĞhłl!f NJFfƵŋD LJdž ĆƵŋ ý‡ ýĂD

.(1)"NłhƵưĂ NJưĂƵŻ Ŏ5 ĞĞ‡Ƶơ!f

yùhƵD Ğùöhl!f Ŏ5 ƵƵ‡kkĂ ÜLJŴŻĞ5 LJŴzƵkłdž" ŎNj ƵöłhI!f Ƶơhl!f ĞnjLjdž LJĂ‡kö Ŏk!f lþơĂ!fĂ

.(2)"LJŴŻĞ5 LJŴzƵkłdž LJŴŻĞ5 LJŴzƵkłdž Ã LJŴŻĞ5 LJŴzƵkłdž LJŴŻĞ5 LJŴzƵkłdž :Ăơłj!f fŘNj ŎŴŻ ÜĞfƵdž

:(3)ŎŻƵhl!f ýĂp ljþNjfĂT LJdžĂ ÜŽĆĂƵŋdžĂ ŽdžĞk ŎkđöĂ

Ÿf ŁùùùùŻ‹Ƶ DżƵ!‹ùùùù5 Ÿf ŁùùùùŻ‹Ƶ! Łùzh‹k LJöƵfþù!f Ŏù5 Ƶùöp!f yđžfĂŋ

Ŏù5 ƠưĂdž ĂNj Ğdž‡ (%5.5)Łhłl,hĂ ÜĞĞhD (105) ßßzh ƵfĂ!f Ƶơhl!f Ɛŋö ‖!Ř ßzhĂ

Σöù! NłjŰ ÜNłkĞ‡Ƶơ ƵfĂk!" LJĂöưĂƵz!f ýĂlö Ğdž‡ ƵfĂ!Ğhl NłködžłĞk Ŏ5 Ɣhł!fĂ Ýƶhł!f ýĂßŋ!f

ƵĂù5Ă! ŹƵù5fĂ Ŏdžł ýöpĂ ÜLJŴŻĞ‹kdž ĂNjĂ NłLjdž ‖ ƶö ĞdžĂ LJkŴŻĞ‹dž LJdž ĞĞ‡Ƶơ ƵĂ‡D ĆfƵŋŰf Ŏ5

.ßơfĂ!f Ğöhl!f Ŏ5 ĞfƵdž Ğł (LJkŴŻĞ‹dž) ƵfƵ‡k LJdž ƵfĂ!f Ƶơhl!f Ƶ!ƵköĂ Ü(4)"NJFfƵŋD

ŎŻƵhl!f ƵzT Ŏ5 NłLjD Ŭ ÜłĆĂƵŋdžĂ ŁdžĞk ŎkđĞk Ŏk!f ƵĂơhl!f LJdž ƵfĂ!Ğ5 Ƶ ĂƵzdž ĂNj Ğdž‡Ă

(5):NJ!Ăp ‖!Ř LJdžĂ ÜŽdžĞk Ŭ ŽĞđöDż!

---

(1) ÜŎ5fĂ!!fĂ ƯĂƵz!f Ŏ5 Ŏ5Ğ‡!f ÜYöƵP!f Ü ĭ ƶöƵhk!f .39 f

(2) ÜŁöhƵz!f lþöŢłł! ŎưĂƵz!f ĆĞłhl!f ÜŁłĞdžơ ßdžơdž Ü ƵöƵł!f ßhŻ .108 f

(3) ÜŎŻƵhl!f LJfĂöþ ÜŎŻƵhl!f .219 f

(4) ÜŎ5fĂ!!fĂ ƯĂƵz!f Ŏ5 Ŏ5Ğ‡!f ÜYöƵP!f Ü ĭ ƶöƵhk!f .51 f

(5) ÜŎŻƵhl!f LJfĂöþ ÜŎŻƵhl!f .9 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÍĈĜùùùùùhNj DžNjƥùùùùùƵĂdž5 fĂƥùùùùƵĂ LJǫĂ ÍĈĜùùù5Ă Džùùùnj! ÞΣŏùùùŰ5 fĂƥùùùnjƵ fÞǫ LJD ƧŏƐ ÜƵŏ15 LJŏkƥŏŤƥ Ůǫ ĜdžnjŏŰƵ DžUljŏ Dž! Þǫ ÝlƧŏPŰ̄f ÞhkƧdž!f Ŏ5 yŏƧǫ!fĂ ýdžƧ!f ƥƧŏĂ

ƥù!5 ýùdžƧ!f ĜùdžD ÜyŏƧǫ!! ÍĜŏhD (6) ýhĜ!dž ÜŰĜkŏh (18) ÍĜŏhŰ̄f ƥƥƵh yŏƧǫ!f ŤŰƵ Džƥ!kŏ ýdžƧ!f

Ťdžùǫŏ Ƨŏǫ!f LJdž ŲƧư" ýdžƧ!fĂ Ü[1] "(LJkŭƵĜ5) NkŭŏƵsk yhĜkk! Nhu ƨŏŰj!f ÞƵƵǫ!" ŭdžƧ Ŏdžǫ

‖!Þù‡ Ŏdžùǫ NùŰƵz!Ă Ü[2]Ƨŏǫ!f LJdž YĂlj Ť!ǫ ƧŏTk ƧĂoh!f CĜdžǫD ƯƵh LJD UoŭŏĂ ÜÞ!ĂƧnj!f

.[3]"Nnǫlj fÞǫ Ƨŏƥo!f ýdžƧ ýĜ!ŏ ÜJNǫlj ťÞ!f Ƨŏƥo!f ýdžƧ‡ NdžĜUkljŰ"

Ŏù5 ýƥoŏ NUjŰ̄ Üyŏŏ!k!fĂ ƨĂÞ!f Ŏ5 NkƵƧǫ!" Ý‖!Þu Ŏdžǫ NUjǫ :ýŏ!5 yŏƧǫ!f Ƨohu!f ĜdžD

Ƴhǫ!fĂ Ƴhǫ NUƨ! ýĂD ƨĂƧƨdž!f ƥkĂ!f LJŰ̄ ÝƴĜhǫD Ƨzhǫ Uƨ! ŤŰƵ ĂNj Gdž NUjdž Cfƨnp Ƨλŭλ ý‡

Ülƥùo‹Ă!f Ƨùŏλŭλ!f ƧùohŰ̄f LJdž ĂNjĂ Ü[4]"Ĝzŏǫ Ŏdžǫ Ťljzdž!f fÞnjŰ5 ÜƥkĂ!f LJdž UƨŰ!f Ŏ5 YƧǫD

Ƨùohu!f fÞùnj!Ă Ü(ÍĜŰĂƨdž LJŰƨsk ǫdž LJŰƨsk ǫdž) ŎNjĂ ÜƧƵT Ŏ5 lƧdž ý‡ ÜLJŏkƧdž ƧƧ‡kk NkƥoĂĂ

.[5]ťƧĂƵTdž ýdžzkǫŏ ýhu ÜfĜĂƨnp ýdžzkǫŏ ŬĂ ÜNdžĜdžk Ť!Ĝo Ŏ5 ýĜdžzkǫf

ÜÞ!hĜùǫ!f ŤŏFĜƥoŰf ƴǫohu ÞŰŰƥp ĜkĜŏhD ý‡Tŏ yŏƧǫ!f LJD UoŰƨj ŎƵƧhu!f ƧzT ŰĜkljLJdžĂ

Ƴhùǫ!f ýz!Ă ÜƧƵĜT!f fÞNj ƧzT! ŤŏuĂƧz!f ÞhƧĜ!dž!f Ŏ5 Ťŏǫ!ĜǫD ÞdžĜƵƥ ƥƵk Ŭ ‖!Þ ŤŰƵ Ŏnj5

Ť!ǫ yƧŏ - ΣŏljD DžŏNjfƧhuǫ ýĂlŏ Gdž‡ - ÞdžĜƵ ƧzT!f Ŏ5 ýhu ÜŎƵƧhu!f ŰĜkLj Ŏ5 NŏŰƵ DžUlj!f ŤŰƥp Ŏ5

ŤùŰƵ ÜýùŏŰƥp Džŏƥ!!f ƧzT!f Ŏ5 NUjdž ťĂƧ GdžĂ ÜNŏŰƵ DžUlj!f Ŏ5 ĜkljƵĂ ťƥnjŋ LJĂƥŋŏ CfƧzT!f LJD

.[6]ŎhƧz!f ƧzT!f ƧĂohu DžƥpD LJdž NUjD LJdž DžƩƧ!f

---

(1) Ý72 f ÜDž1999 ÜƵ .ƥ ÜƧTdž ÜÞŏzdžĜŋ!f Þŏ5Ƨzdž!f Ƨƥƥ ÜýŏŰP!f ŎdžŰƵ Ŏ5 ýŏnjǫk!f ÜLJĜdžŏŰǫ ƥdžoD ÜÍĂpĜŏ

.109 f ÜÞŏ5Ĝ!!fĂ ťƧzT!f yŏƵŏk!f LJ5 ÜCĜ5Ť ÜŎŤĂŰP :ƧUljŏĂ

(2) ÞhƵ Ü2ŏƵŰ!f ƥdžoD Ü2ŏƵŰ!f CĜljh!f ÜÞǫĜdžo ŎƥĂƧz!f lƥŏŤŰ! Ŏ ƥdžo Ü2ŏƵŰ!f ƥhƵ .73 f

(3) ÜŎ5fĂ!!fĂ ƯƵ ĂƧz!f Ŏ5 Ŏ5Ĝ‡!f ÜƴŏƵP!f Ü ťƨŏƧhk!f

.83 f

(4) ÜƨhĜǫ!f yƧdž!f

.95 f

(5) ÞhƵ Ü2ŏƵŰ!f ƥdžoD Ü2ŏƵŰ!f CĜljh!f ÜÞǫĜdžo ŎƥĂƧz!f lƥŏŤŰ! Ŏ ƥdžo

.130 f

(6) Ü Σ ŏljD Ü ťŏNjfƧhuǫ ÜDžŏNjfƧhuǫ ÜƧzT!f Ťlŏǫ Ádž .88 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŭǫ ƭù5ĂƧzdž!f (16) ùù!f ƭŏƧzT!f LJfƨĂŪf LJdž ýdžzkǫŏ Dž! ŎZƧh!f LJD ƽhǫ Ǵdždž Ơưkŏ

LJùZ ƯƧùZDĂ Ü(yŏƧùǫ!f Üýdž!f Ü5fĂ!f Üŏŏǫh!f Üýdžǵ+!f ÜýŏĂŏ!f) :ŎNj ÜŏI5 LJfƨĂD (6)

ÜYùưkldž!fĂ ÜǁƧǵùkdž!fĂ Ü ƭùkơhdž!fĂ ÜƱƨnj!fĂ Üƥŏƥdž!fĂ ÜƟƧǫljdž!f) :ŎNjĂ ăƧPŪf LJfƨĂŪf

.(YƧǵlkdž!fĂ Ü2ŏ5P!fĂ ÜƨƧ!fĂ ÜYƧǵưdž!fĂ

Ýƭùŏƥŏǵlk!f ƭŏhƧz!f ƭlƭfR!f LJZ ƥzhŏ Ŭ ÜlƧĂ+Rdž!f LJfƨĂŪf ljRNj LJZ NưfƧZǫ Ŏ5 ŎZƧh!f Ĭ Ƨùơh LJǫ ýùh .(1)"ƭùŏƥơĂ ƭùdžŏƥp ÜŎhƧz!f ƧzT!f Ŏ5 Ƨ̀Ūf ƭŏǵp" LJfƨĂŪf ljRNj Ƨ̀+D LJD Rǫ

.(2)ŎhƧz!f ƧzT!f Ŏ5 ýǵdžzkǫŭf lƧƥǵlj!f ƧĂơh!f LJdž YƧǵưdž!fĂ Yưkldž!f

DŏùUz!f Nùhơ LJZ Ƨŏhzk!f Ŏ5 ŎZƧh!f ƭhƩƧ! ƭnŏklj NLJD IJ ǵưŏDIJ Ơưkŏ Dŏƥlk Ǵdždž ýz!Ă

ljƥùls! ƥŏƥùT!f NLjƨơĂ ÜlƧŏz!f NkƧŏǫh Nƨ5ƷTĂ IJ Dǵǫ̀Ă NŏǵZ Ÿf Ĭǵ̀Ţ Ÿf Ĭǵ̀Ţ IJ Ÿf ýĂǫƧ!

ÜƭùŏĂƧ!fĂ Ƨ+5k!f LJdž ǵZĂLj Ĭưkpf ƭǵPfƥkdž!f ƭŏĂl!f ƧZǵTdž!f ljRNj LJZ Ƨhzdž!f ĭƧzT!f ljCƒƥD LJƭ5

LJŪ Ýƭnnƭkdž!f ljƧZǵTdž LJZ Ƨŏhzk!f Ĭǵ̀Z N! LJŏzdž ƧŏP LJĂ+k! ÜƭdžǵĂk!f ƭǵŏĂŏ!f LJfƨĂŪf Ĭ!ǫ ýǵdž5

NLjǵnùTD LJdž Nŏŏŏŏ YŢŏ yŏŏǵldž!f Ƨŏλ+ ŭŏĂŏ ǵLjƨĂ lƥǵZ ƧŏPkŏ Yƨn!fĂ Σƭŏ!f ƭǵơ Ŏ5" ƧZǵT!f

lƧŏùŢ!!f KǵùƭƧơ!f" LJD Ĭùǵ̀Z LJĂlƨkŏ LJĂǫƧƥ!f ƥǵ+ŏ ýh Ü(3)"NZƨnĂ NLjƨơ LJZ Nh Σ5ljŏ Ǵdž

Ĭù!ĂŪf Dŭƭŭkŏ ǵdžljŏhĂ ÜǵFŏŏh NǵǵZnǫk ǵnjLj5 ÜƭǵŏĂŏ!f KǵƭƧơ!f 2ŭPh ǵl5ƥkdž ǵzŏƧǫ Ƨơh!f ýznǫk

.(4)"ǵdžnjŏ!ǫ ǵdžĂ LJƨơ!fĂ CĂƥnj!f ăƧPŪf Dŭŭŏŏŏ Üƭŏŏljz!f KǵZĂưĂdž!f

---

(1) ƭ ÜKǵŏpĂT!f Ŏ5 YĂǵǫŪf ƭ ƭǵŢP Üĭƥǵnj!f ƥdžơdž ÜŎǫǵhƭƧŏ!f .32 ƭ

(2) ÜƧzT!f Ĭlŏǫ̀Ădž ÜDžŏNjƭƧhǫ ÜΣŏLjD .106 ƭ

(3) Üƭhǵǫ!f yƭƧdž!f .196 ƭ

(4) ÜK.ƥ Ü11ŏ ÜƧŢdž Ü2Ƨǵzdž!f Ƨƥ ÜŎhƧz!f ƧzT!f Ŏ5 NhNjƭRdžĂ LJƭ!f ÜŎpĂT Ü2ŏư .72 ƭ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

2- ٱلْمَسْأَلَةُ الثَّانِيَةُ:

وَلَا يَجُوزُ أَنْ يَكُونَ الْمُرَادُ مِنْهُ الْمَعْرِفَةَ الْحَاصِلَةَ بِالْمَعْرِفَةِ الْأُولَى، لِأَنَّ الْمَعْرِفَةَ الْحَاصِلَةَ بِالْمَعْرِفَةِ الْأُولَى هِيَ الْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ بِعِلْمٍ، وَهَذَا الْعِلْمُ لَا يَحْصُلُ إِلَّا بَعْدَ حُصُولِ الْعِلْمِ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ، فَلَوْ كَانَ الْمُرَادُ مِنْهُ هَذِهِ الْمَعْرِفَةَ لَزِمَ أَنْ يَكُونَ الْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ مَوْقُوفًا عَلَى الْعِلْمِ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ، وَهُوَ مُحَالٌ، وَأَيْضًا فَالْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ بِعِلْمٍ لَا يَحْصُلُ إِلَّا بَعْدَ حُصُولِ الْعِلْمِ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ، وَالْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ لَا يَحْصُلُ إِلَّا بَعْدَ حُصُولِ الْعِلْمِ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ بِعِلْمٍ، فَلَوْ كَانَ الْمُرَادُ مِنْهُ هَذِهِ الْمَعْرِفَةَ لَزِمَ أَنْ يَكُونَ الْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ مَوْقُوفًا عَلَى الْعِلْمِ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ، وَهُوَ مُحَالٌ، وَأَيْضًا فَالْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ بِعِلْمٍ لَا يَحْصُلُ إِلَّا بَعْدَ حُصُولِ الْعِلْمِ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ بِعِلْمٍ، وَالْعِلْمُ بِأَنَّهُ تَعَالَى عَالِمٌ بِعِلْمٍ

NJùö!ęĂ lþöùŢ!!f Ĭùljhk NJöłŽĂ ÜKöh!f Ö5 Oöơ Ţ ƧƧơ ƧPc" NJłD ƧŽźĂ Ü[1]ÖlöłłĂdž!f CĞłjh!f

ÜĞùłjöŽ ĂD ĞùłjĂłj ĂD Ğùdžödž Ğnjö5 ĭĂƧ!f LJĞ‡ fRę ÜŦöłjöŽ ĂD ŦöłjĂłj ĂD Ŧödžödž łþöŢp :ýĞłö5 ÜYłłjk

.[2]"Ŧö5Ğł!f NJłjdž Ƨ!ałkk Ğdž ýpD ĂNj ljþơĂ ĭĂƧ!fĂ

ÜĭĂƧù!f ŦłfƧþ LJdž ÖŽƧh!f ƧzT Ö5 Ŧö5Ğł!f ŦłfƧþ ĬłłŽ ƨ‡Ƨöłł Ŧơhdž!f fRNj LJŦ5 fRnj!Ă

.ĞöłjĞX ƨŭƠÚfĂ þöölk!f LJöh Ŧö5Ğł!fĂ ÜŬĂD ĞöĂƧ Ŧłdžzkłdž!f ƧĂƧơ!f ĬłłŽ ƧĂpĂ!Ğh ll!R Dźköłł Ă

:FŋNjþ hu‡DŽyŦƨDŽllε ε NjþΘllε :ŰNjc

KĞùöhD þþŽĂ ÜljþFĞŢ!! ĞöĂƧ ÖŽƧh!f Ğnjłłdžzkłf Ök!f ƧĂƧơłł! CĞŢơę ÖkŬf ýĂþη!f Ö5Ă

:Ğdžnjłjdž ý‡! ŦöĂfdž!f Ŧhłłj!f ydž þFĞŢ!!f llłłk

hGŦþDŽllε	hGƨźllε	łFźĞŬε qqY	hGƨźllε	łεþεþłŦllε ƠNjDŽłłłDŽ ţ NjŦźllε f ƨΘ	ăNjþllε	!
łƧùùùùö‡ ýĞdžzkłŬf	3.23	550	23.91	11	CƒƧ!f	
	19.40	353	19.56	9	ýfþ!f	
	12.69	231	15.21	7	CĞh!f	
ŦƠùùùłĂkdž ýĞdžzkłŬf	6.70	122	8.69	4	Dźŭ!f	
	7.58	138	6.52	3	LJöz!f	
	5.82	106	6.52	3	Döödž!f	
Ŧùùùùłöłp ýĞdžzkłŬf	4.89	89	4.34	2	łƨdžnj!f	
	4.56	83	4.34	2	CĞnj!f	
	3.29	60	4.34	2	LJĂłj!f	
łþĞùùùùłj ýĞdžzkłŬf	2.36	43	2.17	1	Dööη!f	
	2.19	40	2.17	1	CĞk!f	
	0.21	4	2.17	1	ƧĞ‡!f	
	99.23	1819	99.43	46	YĂdžηdž!f	

(1) ÜKĞöpĂT!f Ö5 YĂłłŬf f FĞŢP ÜĭþĞnj!f þdžơdž ÜÖłłhfƧƠ!f .38 f

(2) ŽĞ .þ ÜKĂƧùöh ÜƧùTłj!fĂ ŦùŽĞhƧƠłł! Ŧùöhƨz!f Ŧưnjłj!f Ƨfþ ÜŦö5Ğł!fĂ ƯĂƧz!f DźłłŽ Üƨöƨz!f þhŽ ÜƨökŽ

Ü‡ÜDź1987 /ùNj1407 f 136.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŕùŏĂƧ -ýďžƶkŲk Ďż! ĂĐ IJ ŎƵƧhu!f Ǵnjďžƶk Ŵk!f ƨĂƧơ!f Ďžŏ Ų lk LJ‡ďžŏ ýĂþη!f Ŏ5 ƧUlj!Ǵhu

:Ɣkf Ƨďž yhƧĐ ŤƵƵ ÜŦ5ďkPďž!f NŤĂŤlj Ŏ5

.(CǴhu!fĂ Üýfþ!fĂ ÜCǴƧ!f) :ŎNjĂ (ƨĂ5 ǴďžĂ %15) ÜýǴďžƶkŲŭf lƧŏλ‡ :Ť!ĂŪf

ÜLJŏùƶ!f ÜĐżŭù!f) :ŎùNjĂ (%6 LJďž Ƨλ‡ĐĂ %15 LJďž ýpĐ) ÜýǴďžƶkŲŭf ŦƵŲĂkďž :ŦŏLjǴλ!f

.(Ďżŏďž!f

.(LJĂLj!fĂ ÜCǴnj!fĂ Ülƨďznj!f) :ŎNjĂ (%3 - %6 LJďž ýpĐ) ÜýǴďžƶkŲŭf ŦŵŏŵÞ :Ŧλ!Ǵλ!f

ÜCǴùk!f Ü ƨ !Ūf Ü ƨ Ǵ‡!fĂ ÜCǴk!fĂ ÜĐżŏη!f) ŎNjĂ (%3 LJďž ýpĐ) ÜýǴďžƶkŲŭf lƧþǴlj :ŦƶhƧƧ!f

Ü ƨ Ǵùl!f ÜCǴƨ!f ÜLJŏƶ!f ÜCǴU!f ÜCǴƵ!f ÜþǴư!f ÜþǴŤ!f ÜLJŏT!f ÜLJŏŲ!f Ü ŭ f ƨ!f ÜýfR!f ÜCǴP!f ÜCǴơ!f

.(CǴŏ!f ÜĂfĂ!f

Ŭƹ ýďžƶkùŲŏ Ďżù! Ŗ Ý ƨ ŤLj!f ƐŵŏŏĎż! ǴŏĂƧ ŦŏFǴηnj!f ƨĂƧơŵ! ŎƵƧhu!f ýǴďžƶkŲf LJĐ ĂþŏŏĂ

LJĂþ ǴùŏĂƧ ƨĂƧơ!f Ư ƶhu! NJ!ǴďžƶkŲf ýƶ!Ă Ü(16) ù!f ƨĂƧơ!f Ŧŏlhu ýďžNjĐĂ ÜƵl5 ŕƵƧơ (12)

ÝKǴďžŵ‡!f ƧPfĂĐ Ŏ5 - ƨĂƧơ!f ŭĐ IJ ǴNjþĂƧĂ Ŧhu Ljj Ť!ƹ ŭƨƶŏ Ǵďž :ǴnjLjďž ƔǴhuŲŪ þĂƶŏ ÜăƧPŪf

ýù‡ þĂƧĂ Ŧhùu LjĂ ŦŏhƧƶ!f ĎżηǴƶďž!f Ŏ5 Ǵnj!ǴďžƶkŲf Ƨλ‡ Ŏk!f ƨĂƧơ!f ƔfĂhĐ Ŏ5 ƧUlj!f þljƵ Ŗƹ

LJùďĂ Ü[1]ƔfĂùhŪf ljŖùNj Ŏ5 ǴnjƵĂŏT lƧλ‡ ŤŵƵ ǴƶLjldž ƭƧTďž ǴljŏƵƶŏ ƨĂƧơ!f ljŖNj LJďž ƨƧơ

ŦLj‡ǴùŲ!f KfĂùŤŪf Ƨλ‡Đ LJďž ƧƵǴT!f Ǵnj!ǴďžƶkŲf LJďž Ƨλ‡ŏ Ŏk!f ƨĂƧơ!f ljŖNj LJĐ ‖!R‡ ƔǴhuŲŪf

ƧƵǴùT!f þƵǴùŲŏ Ǵďžďž ƔǴhuŲŪf ljŖNj ý‡Ă Ü[2]KǴ‡Ƨơ!f ŦƶŏhƵƵ Ť!ƹ ǴnjhƧpĐĂ Üyďž!f Ŏ5 ŕơĂưĂ

."[3]lþŏŤ!f Ŧ!ǴƵƹĂ Ŧŏ5Ǵ!f yŏĂljk! NďžǴďžĐ ŕƶŲfĂ ýǴηďž!f OkƶŏĂ"

---

(1) ÜKǴŏpĂT!f Ŏ5 ƔĂŵŲŪf f ƦǴŤP Ü ŭ þǴnj!f þďžơďž ÜŎŲŵhƧƵ!f .46 f

(2) Ŧùŏŵ‡ Ü(lƧĂùTljďž Ƨŏƹ Ƨŏk!ηǴďž Ŧ!ǴŲƧ) Ŧŏơŏŵ‡Ť!f Ŧ!Ăþ!f ƨŤƶ Ŏ5 Ŏljďžŏ!f ƨƶT!f ÜLJŏŲơ ŎŵƶŤ ÜOηfƧ

.282 f ÜĐż1999/Ülj1420 Üþfþƶhu ŦzďžǴη Ü(þTƧ LJhuf) Ť!ĂŪf ŦŏhƧk!f

(3) .384 f ÜƵhǴŲ!f yŋƧďž!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:ýùλdž ℓùƷĂƨơ NùŏƷƒĂþ ŎƷ ýdžzkƚŏ Ćdž ƒƨþĆĿj ƨZĆT!ƒ þηLj LJŏơ þ‡ƧkkƳĆhƚŪƒ ljRNj ýz!Ă

LJùdž ƚĆdžN‡!ƒ ƨPƒĂD ŎƷ YĂŏT!ƒ ‡NŏNþ ŎNj Rϱ Ý(CĆU!ƒĂ ÜCĆP!ƒĂ ÜLJŏz!ƒĂ ÜCĆA!ƒĂ Ü ĭƒƨ!ƒĂ ÜýƒR!ƒ)

ƨƷkŏ ‡!Ƨƚdž ŎNjĂ Üăƨ‡D ‡ŏơĆĿj LJdž ĆnjŏNZ ƨĂpĂ!ƒ þĿjZ ydžƚ!ƒ ŎƷ ΘĂưĂ ƚƒRh ƚƚŏ!Ă Ü‡ŏơĆĿj

LJùdž ‡ùƷƒĆƱ!ƒ ljRNj ĬNZ ƨzT!ƒ LJdž ℓƒŏT ƒĂdžUĿjŏ Dž! DžnjĿjϱ Rϱ ÝLJŏƨPŬƒ Cƒƨ‡T!ƒ ydž ŎZƨh!ƒ ĆnjŏƷ

ƨh‡D DžĆdžkNjƒ Cƒþhϱ ŎƷ ‡ŏƚĂƚP ƨZĆT ý‡! LJD ƚhλk ƚĆƚƒþ!ƒ Ưzh LJD LJZ ĂŬưƷ Ü‡Ăƨơ!ƒ

.[1]ƨPć LJĂþ ‡ƨơh

‡hùƚĿjh lpŏùƚp (11) Cƒƨù!ƒ ‡ƨùơh ƨùh‡ŪƒNùdžĆdžkNjƒ ƨnjUŏ ŎZƨh!ƒ LJD Uơŭdž!ƒĂ

þƒĆùƚp (9) Ŏù5 ýƒþù!ƒ ‡ƨơ ljĂNŏŏ Ü(%30.23) ‡hƚĿjh ÜĆŏh (550) LJdž ƚ5!ƧĂk (%23.91)

‡hùƚĿjh þƒĆùƚp (7) Ŏ5 CĆh!ƒ DžA Ü(%19.40) ‡hƚĿjh ÜĆŏh (353) LJdž ƚ5!ƧĂk (%19.56) ‡hƚĿjh

.(%12.69) ‡hƚĿjh Ćŏŏŏŏh (231) LJdž ƚ5!ƧĂk (%15.21)

:ƷúƯŪĆNj qĭĭs‡ℓℓ DžĭĆ hŭĭƷƒs‡ℓℓ :ƒĭĭĆƒk

LJĂ‡ùƚ!ƒ ƒRùNj LJùdž5 Ü‡ŏ5Ć!ƒ YĂĿj Ŏ5 NĿjĂ‡ƚ ĂD NŏĂ‡ƨơ ‡ŏĂƒƨ LJdž ĭĂƨ!ƒ ‡ƨơ Dž‡ơŏŏ

‡Ŀj‡Ćùƚ ƚĆùĿjĆ‡ Ćùdž ŎùNj :lpŏldž!ƒ ‡ŏ5Ć!ƒ :ĆdžNj Ü[2]‡ŏ5Ć!ƒ YƒĂĿjD LJdž LJŏZĂĿj þĆlĿj!ƒ ƨŏdž ‡‡ƨơ!ƒĂ

Ü‡dżư!ƒ ĂD Ülƨƚ‡!ƒ :ƚĆ‡ƨơ!ƒ ăþơ‡h Ü ĭĂƨ!ƒ ‡‡ƨơŏdž ƚĿjĆ‡ Ćdž ŎNj :‡NƱŏdž!ƒ ‡ŏ5Ć!ƒĂ .ĭĂƨ!ƒ

.‡ơŏƷ!ƒ ĂD

---

(1) ÜĬƷƱùƚdž!ƒ ÜŎĿjƒƨĂùN!ƒ Ý 45 f ÜKĆŏpĂT!ƒ Ŏ5 YĂNƚŪƒ f ƒĆƚP Ü ĭ þĆnj!ƒ þdžơdž ÜŎƚNhƒƨƱ!ƒ :ƨUĿjŏ

.87 f Ü‡ĿjơŪƒ LJh ΣĆhz!ƒ ΣĆhz!ƒ ƨzT Ŏ5 YĆlŏŬƒ ‡ŏ!Ćdžη

(2) ÜYƨz!ƒ ƨzT ‡ZĆĿjƚ Ŏ5 YNjR!ƒ LJƒƨŏdž Üþdžơ‡D ÜŎdžTĆnj!ƒ .165-164 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

:ŎƵƵ!ƒ ƵƶT Ŏ5 Ƭŏ5Ć!ƒ YƒĂŁĵD LJdž YĂŁj ý‡ ýdžƶkŢƒ ƬŢŁj LJŏŢŏ ŎkŬƒ ýĂƥŋ!ƒĂ

ŢŢĆƶdžŢŢƐ	ŢƒŤĆŬƐ qqqY	ŢŢŤƷƒƶŢŢƐ
%96.86	1762	ƬŢŢŎdž!ƒ
%3.13	57	ŢƥŏŢdž!ƒ
%99.99	1819	YĂdžŋdž!ƒ

Ŏù5 ŎùŢƵƶ!ƒ ƵƶùT!ƒ Ŏ5 ŢƵNjĆŬ Ƭ!ƶŢdž ŬŢƥŏŢdž!ĆŢ ĆŢĆŏƥ ƬŢŢŎdž!ƒ Ƭŏ5Ć!ƒ ƬŢŁj YĆƶkƵƒ LJƹ DžŏNjƒƵùŢƹ ĆƒCĆùŤƹ ŶŢƹŢIJ ƬdžĆŽ ƵƶT!ƒ Ŏ5 ŢƥŏŢdž!ƒ Ƭŏ5Ć!ƒ ƬŢŁj ŁJD ŎkƹŬƬƶŢŢkPdž!ƒ ŢjƵĂŤŽ

.(1)(%10) ƶĂĆŋkk Ŭ - ΣŏŁĵD

ƶùŋƶk Ćùdž ƶĆŏŢ!ƒ Ŏ5 Ŏ!ŬƥƒŶĆƶTŬƒ LJdž N!! LJĂ‡ŏ ƥp Ćdž ƒ Ł Ŏ5 Ƭŏ5Ć!ƒ ƥŏŏŢk LJD ŎŢŽ Ƭ‡Ƶƹ! ƐŋĆ5dž!ƒ Ƶ pĂk!ƒ Ŏ5 ýλdžkŏ ŢƥŏŢdž!ƒ Ƭŏ5ĆŢ! DžĆƶ!ƒ ƵnjŬdž!ƒ ŁJƹ Ŗƹ ÝƬŢŎdž!ƒ Ƭŏ5Ć!ƒ NŢŏŢƹk LJŽ

.(2)Ƭŏ5Ć!ƒ Ƭ‡Ƶƹ ĆŢŎD Ă! Ćdždž NƶƶĂdž Ŏ5 Ƭ!ŬƥƒƵλ‡D LJĂ‡ŏ ƥp Ƶ pĂk!ƒ ƒŖNjĂ ŬYĆŢŏŬƒ

ƬŢŁjƹ ŎƵƵ!ƒ ƵƶT Ŏ5ƒĂp ĆƥŏŢk ƥŢ5 - ƶŢĆŢ!ƒ ýĂƥŋ!ƒ LJdž Ơƶŏ Ćdž‡ -ƬŢŎdž!ƒ Ƭŏ5Ć!ƒĂ

ĆŁjƵƶĆùT ŤùŎƶ ƵŤkŢŏ Ŭ ƵdžŬƒ ƒŖNjĂ ŬŢƥĆŏŢ!ƒĂ YĂŏT!ƒ ‖!Ŗ Ơƶ Ăk ƬŢŁj ŎNjĂ Ŭ(%96.86)

ŶƹùŢƹ Ŏkƶŏ" ƬŎdž!ƒ Ƭŏ5Ć!ƒ YĂŏT ýƶ!Ă ŬƬdžĆƶ ŎƹƵƶ!ƒ ƵƶT!ƒ Ŏ5 ŢƵƵƹ ŢƵNjĆŬ NŁj‡!Ă ŬŶŢƹ5

Ŏù5 ƵƶT!ƒ ΣŏŢĂ ŬƵƶĆTdž!ƹ ŎŏƵŤk!ƒĂ ΘĂƹ!ƒ ƬƹƵ ydž ŶŢĆŁjkk Ŏk!ƒ ƬŏŽĆŢŏŬƒ ĆnjkƵƹŁj YĆƶkƵƒ

Ƭŏ5Ć!ƒ ƥĆdžkŽƒ Ŏ5 ŶƹŢ!ƒ yŋƵŏ ƥpĂ Ŭ(3)"ƬƹƵ!ƒ ljŖnj! ƵTƹdž ƵŏƵ ĂD ƒƵTƹdž ĆŢĆ‡ƶŁjƒ Ŭƹ ýŤŬƒ

ƒŖNj ŎƹŤŏ ‖!ŖƹĂ ŬŏƵƶT!ƒ ƶĆŏŢ!ƒĂ ŶŢĆŁjkk Ŏk!ƒ Ţƥkdždž!ƒ ƬŏkĂŤ!ƒ ĆnjkĆŏŁjĆ‡džƹ Ť!ƹ" ‖!Ŗ‡ ƬŢŎdž!ƒ

.(4)"ΘĆŏkƵŬƹ ƬŽƥƹdž!ƒ ĆƒŖ!ƒ ƬŏŢƶŁj Nŏŏŏŏŏ ƵƶTk ƒƵŢkŢdž ƬŏĆnjŁj!ƒ Ŏ5 ƥƒƥkdžŬƒ

ŤùŎƶ ĆùŽƶĂk ĆNjƥùŋŁj ŤĂƵ!ƒ ƵƵƹ ƬŏƹƵ ƬŏƹƵ LJdž ƬŢŎdž!ƒ Ŏ5ƒĂŢ!ƒ Ŏ5 ƵŬŁj!ƒ ƥŁjŽĂ

.(ƬƹĆƶ!ƒĂ ŬƬdžƹ!ƒĂ ŬŢƵŢŁ!ƒ) : Ť ŭλ!ƒ ĆĆ‡ƵƹƵ!ƒ

---

(1) ƒ ŬƵƶT!ƒ ŤŢŏŢĂdž ŬDžŏNjƒƵƹ ŬΣŏŁĵD .258

(2) ƒ /LJdžŏ!ƒ Ŏ5 ƵƶT!ƒ ŬŎŎŎŽ ŬƵƹƶƹ!ƒ .375

(3) ƒ ŬƶĆŢ!ƒ yŋƵdž!ƒ 380 Ŭ381.

(4) ƒ Ŭ ŁjƹŬƒ LJƹ ΣĆƹƶ!ƒ ƶƶT Ŏ5 YĆŢŏŬƒ Ƭ!ĆdžŋŬŤƶŤdž!ƒ ŬŎŁjƒƶĂŎŎ!ƒ .89

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

: ŎƵƵhv!f ƵzT Ŏ5 Ɨ ŭƛ!f ƚĞƵƷƵƷ! ýĞdžzkƷŬf ƦhvƷLj ƠƱƱĂŏ ŎkŬf ýĂƥƞ!fĂ

hvĞƵzdžƷƷ	ƷƦĞĞŬƷ qqqY	hvƷƥƵƷƷ
%43.75	771	ƷƵƷƷ!f
%31.38	573	ƗdžƱƱ!f
%23.72	418	ƗƱƚƚ!f
%98.85	1762	YĂdžƞdž!f

LJŏùhƚk ƦhvƷLj!f ljƦNjĂ (%43.75) ƦhvƷLjhv ƚĞĞƞ ƷƵƷƷ!f Ɨ+ƵƱƱ LJD ƚhvĞƷ!f ýĂƥƞ!f LJdž LJŏhƚkŏ ăĂùpD ƷƵùƷƷ!ĞƵ ÜĞùnjŏ5 ƷĂƷ!f ƦƞƵƥĂ YƷĞLjƚkŏ fƦNjĂ ÜƦƷƷƵdž!f ŎƵfĂƷ!f Ŏ5 Ɨŏ ƵĞƵ!f Ɨ+ƵƱƱ!f ĞnjƷLjD ƗhvùƷ Ljhv ƗùƱƱƚƚ!f Ɨù+ƵƱƱ ƚĞĞùƞ Ğùdžŏ5 Ü(%31.38) ƦhvƷLjhv ƗdžƱƱ!f Ɨ+ƵƱƱ ĞnjŏƷƷƚk DŽƚ ÜƚĞĞ+ƵƱƱ!f .ƷƵŏPŬf ƦhƚkƵdž!f ƦƷĂdždž (%23.72)

:[1] Ğnjŏ5 ýĂƷŏ ŎƚƚƵƵhv!f ƷpŏŢp (ƷƵƷƷ!f) Ɨ+ƵƱƱhv Ɨŏ5ĞƷ!f ƚŭƵƵ ŬƷƷZ ƥNjfĂT!f LJdžĂ ŎƥĞƷƷùùƷ ĞƷƷùùŏ ŎLjƷƷùùƷfĂ ƦhvĞhvƷƷùùŢ!f ƵƥD ƦhvĞhvƷƷùùfŢ ÐfƵ ƚƚĞƷƷùùTƚƚ!f ŎƥĞƷƷùùƷ ĞƷƷùŏ

:ŎƵƵhv!f ýĂp (DƚƱ!f) Ɨ+ƵƱƱhv Ɨŏ5ĞƷ!f ƚŭƵƵ ŬƷƷZ ƥNjfĂT!f LJdžĂ ƚLJfĂƷƷùùPƷ ƚƚĂƷƷùùkƷƷƚƚ!fĂ YƷƷùùŏƚƚ!f ƚƚƷƷùùkĞpĂ ƷƥZĞƷƷƷƷƷƷdž ĞŏLjƥƷƷƷ!fĂ ƚƚƷƷƷƷƷƷ

الإيقاع غير الثابت

YĞùlŏŭ! ĞùsŏþƧ ÜĂùTơ!f YĞlŏǫĂ ŎŬPfþ!f YĞlŏŬĞu Ĭdžlŏ Ğdž ĂD ĶhĞƛ!f Ƨŏƹ YĞlŏŬf ƧnjU

ĞơƧùldž ĭƧƶT!f Ķŏh!f þlη LJdž ĞdžNjRĞPkŬ Ŭǫ ‖!Ŗ ĞdžĂ ÜłŏƵĞlŏŬf ĶĞlfƧþ!f DŬƵzdž Ŏ5 ĶhĞƛ!f

ƴùpĂdž LJùƵ łơh!f þljƵ ĞljljD ‖!Ŗ LJdžĂ ÜłTĞP!f NJkĞơŬŬƵTdžu Ğdžnljdž ŷ‡ þƧsk yŏž NŏŬƵ LJfƧnjUŏ

Ý(łùŏ5Ğl!fĂ LJsĂ!f) LJŏkkhĞƛ!f LJŏkŏƵĞlŏŬf LJŏkŏljh!f Ŏ5 ý‡TĞŏĂ ƴưĂdžkŏ ljþηlj ĶhĞƛ!f Ƨŏƹ YĞlŏŬf

LJùdžĂ Ü(1)"łùŏUsŬ!f Ķfþơ!f ĂD ĶĞhŏ‡Ƨk!f LJŏh ĶĞƵhfƧk!fĂ ĶŬþĞzk!fĂ ĶfƧfƧ‡k!f ýzsh" ‖!ŖĂ

łùhĞpƧĂ lþơĂ LJdž Ƨ5Pk łŏƵĞlŏǫ ĶĞzŏĂljk "lƧĂT Ŏ5 ĶhĞƛ!f Ƨŏƹ YĞlŏŬf ĬŬηkŏ sŬƵljdž!f fŖNj

.(2)"ĞdžnjkŏƵdžljĂ LJŏkhĞƛ!f LJŏƵĞlŏŬf

Ƨŏƹ YĞlŏŬf ƧTĞljƵ Ưzh yhkk ýĂĞơkl łơhdž!f fŖNj Ŏ5 łlfƧþ!f LJE5 fŖNj ĬŬƵ ĞlŏldkĂ

Ƨùŏƹ łùŏƵĞlŏŬf Ƨùl TĞljz!f ‖Ŭk Ưzhh ƧƵĞT!f DŬĞdžkNjf ĞŏŬŬη ƨƧh þpĂ ÜŎƵƧh!f ƧzT Ŏ5 ĶhĞƛ!f

ÜƧfƧù‡k!f :ĞùNjƨƧhD LJùdž ÜĞùnjljƵ łŏþơ!f Ɣηŏ łŏljƵ ƧNjfĂU ĶŬ‡T ĞnjljD ýĂl!f LJ‡džŏĂ ÜłkhĞƛ!f

.Ƨŏþ Tk!fĂ ÜyŏTƧk!fĂ ÜyŏƧTk!fĂ ÜΣĞljη!fĂ

þƐþ!łłlƐ :ŬNjc

ĶĞùlfƧþ!f LJdžưĂ Ü(3)"łŏĂljzdž ĂD łŏƹŭh YfĂþ! Ƨλ‡D ĂD LJŏkƧdž ĞŎT!f Ƨ‡Ŗ" NLjD Ƨ Ƨzŏ

ĶĞùljĂ‡dž LJùdž ĞùlŏfƧ ĞljĂ‡džĂ Ü ĭƧzT!f ƴĞƵP!f Ŏ5 ĺƨƧĞh ĞŏkĂT ĞơdžŬdž" Ƨf‡k!f þƵ łŏþ!ljf

łŏkĂT Ķfþơ!Ă lþĞƵǫ ýŭP LJdž Ƨf‡k!f lƧNjĞU Ĭ!ǫ" CfƧzT!f Ķsk!f þp ‖!Ŗ! Ü(4)"Ƨŏǫkdž!f NƵĞlŏǫ

---

(1) Ü ĭƧzT!f YĞlŏŬf ÜDlĞp þŏƨ Ü ĭƧŏƵT!f ÖhƧz!f þlljf Ŏ5 .156 f

(2) Ğnjlsŭj łơsT!fĂ ÜshĞl!f yηƧdž!f.

(3) Ɣ‡Ă‡ .þ sŏlơkĂ łlfƧþ" ÜƴƧŬf łŏĞƹĂ ƴþŬf łljƨP ÜŸfþhƵ LJh ŎŬƵ LJh Ƨ‡h ĂhD łηơ LJhf Ü ĭĂdžơ!f

Ü2Ш ÜDi2001 /ùNj1421 Ü1Ƶ ÜĶĂƧŏh ÜƧþĞT Ƨfþ ÜƴĞŏþ .449 f

(4) Ü ĭƧzT!f YĞlŏŬf ÜDlĞp þŏƨ Ü ĭƧŏƵT!f ÖhƧz!f þlljf Ŏ5 .196 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ĭƧùŏhƶk!ƒĂ ŎhĞŋŏŰƒ ƔljĞŋ!ƒ Ŏljƶk Ŏk!ƒ ÜŦƵĂljdž!ƒ ƚĞƵĞlŏŰĞh ýɜơŏ ĭƧƶT!ƒ ƒ lj!ƒ ýƶŋk Ŧljŏƶdž

.(1)"Nŏ5

ȶùŏlơkĂ Ŧùŏ!Ŭþ!ƒ Dŏùl!ƒ ȶùŏdžƶk NLjdž þƬlkŏ Ŭ ƧƵĞT!Ğ5" ƧƒƧ‡k!ƒ ƧdžD LJdž LJ‡ŏ ĞdžnjdžĂ

ŎƵĞùlŏŰƒ DžƔĞùljk!ƒĂ ŎkĂùƬ!ƒ yŏŋƧk!ƒ Ŧƒþơ Ĭ!ȝ ‖!Ɽ‡ YƧljŏ ýh ÜƔlơ ŦŏƔŭh!ƒ Ư'ƒƧƔŬƒ

Ü(2)"NJùh ƦƦŏkŏĂ DžƔĞljk!ƒ ‖!Ɽ! ýɜɜljŏ ĭƦ!ƒ Ŏl‖kdž!ƒ Ŏ5 ljƧŏƛdk lĂpĂ ĭƧƶT!ƒ ƔĞƵP!ƒ Ŧŏ‖ƵĞ5 lþĞŏɜ!

ĂD ƚĂƬ!ƒ ýƶŋ ȶŏƧƵ LJƵ Ŏ‖Pƒþ!ƒ ŎlŏlĂdž!ƒ YĞlŏŰƒ ƚŭ‡Tdž LJdž ƚŭ‡Tdž ƧƒƧ‡k!ƒ LJĂ‡ŏ ƒƦnjhuĂ

.Ŏ‖Pƒþ!ƒ ƒ lj!ƒ Dž!ĞƵ Ĭ!ȝ ‖Ă!Ă‖! ƚơĞkɜdž ƧƧ‡dž!ƒ Ɣŏ‡Ƨk!ƒ ĂD Uɜ‖!ƒ

ĂD ÜăƧùPD ƚùɜĂƧơ ȶĂɜk Ŧ5ĞƛŦh Ŧljŏƶdž ƨĂƧơ ýĞdžƶklƒ Ĭ‖Ƶ ƧƒƧ‡k!ƒ ƒƦNj ƧƬklŏ ŬĂ

ÜĞnj! ÜŦ‖hĞldž!ƒ ƧƵTŬƒ ƨĂƧơĂ ƧƵTŬƒ Ư'ƶh Ŏ5 ljƧŏƔ LJĂþ LJŏƶdž ƨƧơ ƨŏƛŦk Ĭ‖Ƶ ƶŏŦƧk!ƒ

ƚĞùŏhŬƒ ȶĞŏl Ŏ5 ƧƒƧ‡k!ƒ ý‡TkŏĂ ÜƔŏ‡ƒƧk!ƒĂ ýdžŋ!ƒĂ lþƧɜljdž!ƒ UĞɜ!Ŭƒ Ŏ5 ƧƒƧ‡k!ƒ Ŧ þơŏ ýh

.Ŧŏl5D lƧĂƬh ĭƧƶT!ƒ ƚŏh!ƒ ȶĞŏl Ŏ5Ă ÜŦŏþĂdžƵ lƧĂƬh ŦŏƧƶT!ƒ

ĞùdžĂ ÜŎlŏùlĂdž DžƔlj LJdž NhơƬŏ ĞdžĂ ƧƒƧ‡k!ƒ ŦŏdžNjdh ŎƵĂ Ĭ‖Ƶ LJĞ‡ ŎƵƧh!ƒ LJD ƧnjUŏĂ

ŦdžþĞl!ƒ ƚĞơɜƬ!ƒ Ŏ5 ýĂĞơljlĂ ÜlƧƛ‡h ljþFĞƬp Ŏ5 NɜUĂ5 Üljþŏ‡dkĂ Ĭljƶdž‖! Oŏ'ơĂk LJdž Nhh DžĂlŏ

ÜŎùUɜ‖!ƒ ƧƒƧù‡k!ƒĂ ÜŎkĂùƬ!ƒ ƧƒƧù‡k!ƒ) :ŎNj ÜƧƒƧ‡k!ƒ LJdž YƒĂljD Ŧƛŭƛ! ŦŏƧƶT ƦƦĞdžlj Dŏŏþlk

.(Ŏhŏ‡ƧƒƧ‡k!ƒĂ

:ĬŦNjTƦ þɛþlŦƦ -1

‖ù!Ɽ LJùƵ þù!Ăk5 Ü ĭƧƶT!ƒ NŋĞklj LJdž ŦpƧɜkdž y'ơƒĂdž Ŏ5 Ğnjljŏƶh ƚ5ĂƧơ ŎƵƧh!ƒ ƧƵ‡

ƧƵùT!ƒ ƟĞơ!ȝ" LJD Ɽȝ ÝŦŏƧĂƶTŭ!ƒ ĂD ŦŏƧĂƶT!ƒ NɜpƒĂdž ydž IJ ƚh!Ğƛ IJ ƔlĞljkk Ŧŏlŏ‖Ădž ƚĞdžƵlj

---

(1) ÜĭĂŬþùŋdž ƧƒþĂ ÜƦŭơ!ƒ ƧĂƬljdž LJh LJŏ‖ơ!ƒ ƧƶT Ŏ5 Ŧ‖ƒÞ Ŧŏ5ĂƬ!ƒĂ ŦhĂ‖Ĭ‖Ŭƒ ÜLJĞdžŏ‖ ŎljĞdž ÜþĂƒþ
.75 ƒ Dž2002/lj1423 Ü1ƵƵ ÜLJþƧŬƒ ÜLJĞdžƵ

(2) ÜDŏŏþ!ƒ ŎhƧƶ!ƒ þlljƒ Ŏ5 ĭƧƶT!ƒ YĞlŏŰƒ ÜDƶ‖Ğp þŏɜ ÜĭƧŏƵƵ!ƒ .196 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible] (1) [illegible]

[illegible] (2) [illegible].

[illegible] (3) [illegible]

[illegible]

(21) [illegible]

[illegible] (%23.91)

[illegible].

---

(1) [illegible] 215.

(2) [illegible] 39.

(3) [illegible] 113.

(4) [illegible] 72-73.

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŏù5 lƧùdž (13) CĞö!f ƨƧơ ƨƒƧ‡k ŎƵƧh!f ƨƶT Ŏ5 lƥƧƒĂ!f ŦŏkĂŢ!f ƚƒƧƒƧ‡k!f LJdžĂ

NJkŏŅù ǀkĂ IJ DŻŅǀĂ NJöŅƵ Ÿƒ ŇŅŢ IJ ŎhLjŅ! Ɵƥdž!f LJöh NJõ5 Ɯƨdž Ŏk!f ŎƵƧh!f ƥƒĞŢp ăƥơǫ yŅƵdž

ĭƥùùfhDĂ ƥùùöƵŎ Dƶùù‡5 ǁùùöŅƵ ƶƥùùdž‡ ĭƥùùŋŽĂ Ŏùùk‡hƵ ǁùùŽĂƥ ŎùùŅƥ

ĭƥùùƒ ljƥùù!fĂh ƥùùŽĂ ĂùùŽ ǁöƥùù5Ŏ ŎùùljköŅ5 ŅĞĞlùùŎǀ!f ǁùùh ýĞùùƵ ŎùùŅƥ

Ŏù5 KŅŎdžk Ł5öŬĂ ăƥD Ü(CĞö!f) ƨƧơ! ŎkĂŢ!f ƨƒƧ‡k!f LJD LJölhĞǀ!f LJököh!f Ŏ5 Ơƒ‡Ă!f

ƨƒƧ‡k Σ‡ƶ5 ÜLJölJŪƒĂ ăĂ‡T!f ĂD Ülƨơ!fĂ LJƨơ!fĂ Dƶ!Ūƒ LJdž NTöĞƶö ĞdžĂ ƨƵĞT!f Ł!Ğơ ƨ ŢĂ

ƨĂƧơ LJdž CĞö!f ƨƧơ LJD ǁ!ŘĂ ÜŁLjöƨơ!f NǀƨLj KĞLjĂ‡dž LJƵ Σöƨljk!f Ŏ5 ƨƵĞT!f Łhƨƨ (CĞö!f)

KƒŘ Łù ŢĞP ĬlöǀĂdž Ŏƨƒk5 ÜŁökĂŢ!f ĞnjkĞöLjĞ‡džq Ŏ5 Łƶǀ KƒŘĂ Łö!ĞƵ ŁLjĂƧdž KƒŘ" ŎNjĂ ƥdž!f

.(2)"ŎlöǀĂdž!f LJơŅ!f NǀlơŏĭŘ!f ƨöƧk!f ǁ!Ř NhTö Ŏǀƨlj ƨöƧk

ƨŅP Ĭ!q KƥD ƥp Ğnjdžöƥlk Dźk Ŏk!f ŁƨŅkPdž!f ƨƒƧ‡k!f ƨĂŢ LJD ĂNj -ĞLjNj IJ ljƧ‡Ř LJ‡džö ĞdžĂ

ĞŅƧĂƶùT Ŭ ƨhƵ ƨĂƧơ!f ljŘnj! ŁökĂŢ!f KƒƧhLj!f ljŘNj ƨhƵ ƨƵĞT!Ğ5 ÜŎkĂŢ!f LJƨƒĂk!f LJdž YĂLj

.ǁ!Ř Ŏ5 NJkŅöǀĂ ƨƒƧ‡k!f LJĞ‡Ă ÜljƧĞ‡5DĂ ljƧƵĞTdž LJƵ -ŅhĞƩ IJ

Ĭƨ2‡ǁƐ ƥƥƥ|ŦǁƐ (**2**

Ŏù5 CƒĂǀ ÜŅöŅPƥƥ ŅöƵĞlöq ŅLjǀơdž Ğnj5ŢĂh UĞ5!Ūƒ ƨƒƧ‡k lƧNjĞU ŎƵƧh!f ŅĞkLj Ŏ5 KƨƧh

ĬùŅƵ ýdžkTö ƨƒƧ‡k!f LJdž YĂLj!f fŘNjĂ ÜŅdžĞƵ NŋĞkLj Ŏ5 ĂD ÜĞnjLjözh ŦƵĂƵldž Ŏ5 ĂD ƥơƒĂ!f KöhƵ!f

Ŏù5 ĞNjƧD ǁƧkk ŁöƵĞlöq KĞhƧơ ƝkLjö ŁLjözdž ŦU5! ƨƒƧ‡k" LJq Řq ÝĞnjŅNjĞŋk LJ‡džö Ŭ ŁöƵĞlöq Dźöp

LJù‡džö Ŏk!f ŁöƧơǀ!f ŁdžŅ‡!f ĂD ƟĞk5dž!f ÜŦdžŅ‡!f ƵĞdžLjD LJdž ĞnjLjD ĞnjdžƥPkǀdž ƥLjƵ ŎLjzk Ğdž‡ ÜŎlŅkdž!f

---

(1) ƨƒƧ‡k!f LJƒĂöƥ ÜŎƵƧh!f .81 f

(2) ÜŁöƵĂŢ!fĂ ŁöhĂŅǀŪƒ ÜLJĞdžöŅǀ ŎLjĞdžD ÜƥĂƒƥ .87 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŏùٱٱ ƨƬٱƵ" ŎNj ƧŏƱٱ!ƒ ƚƒƨƒƨƭƒ ٱjƦNj LJƷ ‖!Ɍ!Ă Ü[1]"ƨƵٱƬ!ƒ ƷƷٱƬ Ĭ!ٱ ƷŭPƥƷ ý‡Tƭ LJƱ

ĬùƷ ٱĂùư!ƒ ƱƷùٱŏ" NƷjĂ‡ Ŏ5 ƧŏƷNjƱ LJƷ NƷ! ٱƷƷ! ‖!ƦĂ Ý[2]"ĭƨƵƬ!ƒ ƒ ٱ!ƒ ŎlŏٱĂƷ ٱٱƷٱ Ŏ5

.[3]"ƧŏٱƷj Ƨ!ŭƥ ĂƦ ĬٱƨƷ!ƒ ƒƦnjƱ ĂNjĂ ƱٱnjƱ ƷƷnjƱ ƷƷƷƷkƷ!ƒ ƷƷٱƷkNjƒ LJƵ ƨƬ‡ŏĂ ƱƱƨٱƷƷƷƵ!ƒ Ŏ5 ƧٱٱƱơ ƧƱƷ!

[4] :NƷ!Ăp -ƧٱƒƨƥƷ!ƒ YĂùƷĂƷ IJ ŎƵƨƷƷƷƷ

[illegible]

[illegible] (6) (Sdžp) Hdžl‡ SfS‡k LJdž Ľljzdž!f ŎZSh!f þ‡Đô fR‡NjĂ

.NhTdž!f ƧRơ ŝôSŎ LJZ Sdžl!Ĝh -Dźl]Ă NôźZ Ŷf Ľź]Ţ IJ ýĂ]S!f

SfSù‡kh HùljSĜldž ÜlSùôλ‡ ŎZSh!f þljZ Hdźl‡!f SfS‡k ĽźZ HôSzT!f þNjfĂT!f LJƎ5 fR‡NjĂ

ljRùNj yùôdžη Sù]Ţơlj LJù! ĜùljlpD Ŭ‡ Ü2Sơ!f SfS‡k HôdźNjD LJdž ýźlô Ŭ ‖!R LJD ĽźZ Ü2Sơ!f

YSùklô Ŏùlh Ĝdž LJŬĂ ÝNljZ Ĝljư SZD ĜdźZ Ŏljƨô ĜljS‡R Ĝdžõ5 LJD Ĝljlj!U! ‖!RĂ ÝHôUsźl!f KfSfS‡k!f

.lSĂ‡Rdž!f HźXdźŬf LJdž ŹõZĜlôqĂ Źô!Ŭþ

3) ĽĜĬlþHźƎ þƎþlHźƎ

Ĝùlj2λZ Ŏùk!f Hùl!XdźŬf LJq Rq ÝŎZSh!f þljZ ĺSĜTklj SfS‡k!f YfĂLjD ýpD LJdž YĂlj!f fRNj ÞƨŹ

:N!Ăp ŎZSh!f þljZ SfS‡k!f fRNj HźXdźD LJdźĂ ÜHźôźp SfS‡k!f LJdž YĂlj!f fRnj! Ĝnjôźl!Z [1]

Ĝhźl!f Ƨźsljl LJźdź ſH ŭźλŬf KSźkNjf Ĝźdź NźĂĂĂ ŎźhljlJ Ľźl!Z ŷźl Ţ ŶS Ĝźô

Ĝùl‡Sλô ‖Ăùơlj ŚfĂSùl!f KùlźD Ĝùldź NźĂĂĂ ŎźhljlJ Ľźl!Z ŷźl Ţ ŶS Ĝźô

Ĝùlhźp ĂD DŎĜùlhŬf Ŏùl5 ŝSùlh ÐŬ Ĝùldź NźĂĂĂ ŎźhljlJ Ľźl!Z ŷźl Ţ ŶS Ĝźô

Ĝùlhơźź h2ôùlư! źSùl‡ ĂR ýĜùlp Ĝùldź NźĂĂĂ ŎźhljlJ Ľźl!Z ŷźl Ţ ŶS Ĝźô

Ĝùlh‡Ă‡ ýùlhĜp ÃĂùlη!f Ŏùl5 ŶŶùl‡Ă‡ Ĝùldź NźĂĂĂ ŎźhljlJ Ľźl!Z ŷźl Ţ ŶS Ĝźô

Ŏk!f lþôŢl!f KĜôhD Ŏ5 -Dźl]Ă NôźZ Ŷf Ľź]Ţ IJ Ŏhlj!f Ľź]Z lŭŢ!f Hzôţ SS‡kk fR‡NjĂ

Rq Ý(Ŏùư Ĝdž!f ýùzs!fĂ ÜSùdźŬf ýz5) ƎôŢ LJôhu HhSĜlkdž Ŷô‡fSkh ÜHlhĜ]!f KĜôhŬf ĜnjljdźĜljôlklj

---

(1) .14 f ÜŎZSh!f LJfĂôþ ÜŎZSh!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

(Ĭů ù Ţ) Ŏ ư Ĝdž!f ýzs!f Ɨʒŏ Ţ ǁ!Ř ƥzh ƚCĈŋ Ülƨdž (11) (fĂů Ţ ÜŷŶ Ţ) ƨdžŪf ƹŏ Ţ ƚƨƨ‡k

.ljƥƑĜ Ţp Ư zh Ŏ5 ƗŏƑ ĜZƥ Ɨdžk ĜP ŎZƨh!f Ĝnjdžƨk!f ƥp ƹŏ Ţ!f ljŘNj LJD LJZ ĩů ư5 Üƚfƨdž (5)

(13) ljƥƑĜ ù Ţp ăƥùoǫ Ŏ5 (LJdž) ýĂ Ţ Ădž!f Dž ŢŬf ăƥĜljdž!f ydž Cƥlj!f Ĝŏ) ŎZƨh!f ƨƨ‡ŏĂ

(1) :NJ!Ăp Ŏ5 ǁ!ŘĂ ÜĜŏƥĂdžZ ƨƨfƨ‡k lƨdž

ƦŶ ù ù ŏƱ LJ ù ù dž ŅŶ ù ù ŏƱ lƨfƨ ù ù ŅŢ!f ƥ ù ù ŅŢ Ĭ ù ĭljkdž!f ƥ ù ù!lj!f ƥ ù ù!f Ă ù Nj LJ ù dž Ĝ ù ŏ

ƦŶ ù ù oƨdžĂ Ŷ ù ù ŏhơ!Ĝh ĩů ù ù NjD ŶĜ ù ù ƱPh Ĝdž ù ù Ţ!f ƦŶ ù ù ‡Fŭdž ŃŶ ù ù kŬŢk LJ ù ù dž Ĝ ù ù ŏ

fŘ ù nj!Ă Ü(LJ ù dž) ýĂ Ţ Ădž!f Dž ŢŬĜh Ŏlŏlơ!f ăƥĜljdž!f LJZ ŎZƨh!f Ĭƥ‡ LJŏlhĜŢ!f LJŏkŏh!f Ŏ5

ƥ ù pĂ Ü-Dž Ţ Ă NJŏŢZ Ÿf Ĭ Ţ IJ Ŏhlj!f ĂNjĂ Ü ăƥĜljdž! ĜƦžŏƱzk LJdž ư k Ř Ý‡lŏdžZ ‡!Ŭƥ ýĜdžzk Ţ Ŭf

ÝĜƥlj!Ĝh ĜZĂ!Ă ljƨ Ţ Z ƨλ‡D ŎZƨh!f LJD Ĭ!ǫ Ĝljƨ TDĂ Ü ƨhĜŢ ‡ơhdž Ŏ5 Cƥlj!f LJZ ‡ŏƥơ!f ĜljŢ 5

. f lj ý‡ Ŏ5 (%4.60) ƱŢ Ăkdžh Üƚfƨdž (106) NŢdžzk Ţ f Ř

GnjLjD Ĭ Z Dznjsk LJD Ŏƨhljŏ Ŭ ĜljĜŏơD ‡hĜkƨ!f ƥơ ƚhƨĜp LJǫĂ ülƨƨ‡dž!f Ŷŏ‡fƨk!f ljŘNj ýλdž LJǫ

ƚfŘ Ohù Ţk ƨzT!f Ŏ5 Ŏnj5 Ü‡!ĜŢƨ ƹŏŢhk Ĭ!ǫ Ĭz Ţk ‡5ƥĜNj ‡ZĜlj Ţ ŎNj ýh ÜƱ15 ‡ƹĜŏ Ţ ƥƨηdž

.(2)‡ŏĂljzdž!f GnjkzŏhƱ ŶljĜŋ Ĭ!ǫ ĭƨŏλdk Ŏ!Ĝdžŋ yhĜƱ

ƨ ƒdžШ3 :ƒĭdžƒk

ýù λdžŏ Ř Ý ĭ ƨzT!f ŶĜƱPŢ! ‡khĜλ!f ƨŏƹ ‡ŏkĂ Ţ!f ‡ŏljh!f ƚĜljĂ‡dž Ŷ Ţ Ŏ5 ƹĜljŋ!f ýPƥŏ

ƥĜù Zǫ ƹĜ Ţ Ĭ Z Ŏljhljŏ ĭ Ř!f ŎU5 Ţ!f ƨƨ‡k!f ŶĂƨ ư ljdž ƥhƨ ư N5 Ţ Ăh GnjkĜdžĂ!dž ljdž ƥdžĂ!dž"

Ŏù5Ă ÜŎU5 Ţ!f NhĜTk!f ƱŢ ƒĂh Ŏ!Ŭƥ!f ƨ ŭkPŬf ƨƨhǫ Ĭ Z Ŏljhljŏ NJD ĭ D Ü ƨ Ţk Pdž Ĭ ljzdžh U5 Ţ!f

Ĝù dž‡ ĂùNjĂ Ü(3)"NùljNjŘĂ Ŏl Ţkdž!f ƨZĜTdž ǁ ŏƨơk Ŏ5 NkŏŢZĜ5Ă ÜN!Ĝdžŋ ƨ ƒĂ ÜNkŏƨzT ljdž‡k fŘNj

---

(1) ƒ ÜŎZƨh!f ljfĂŏƥ ÜŎZƨh!f .47

(2) ƒ Ü" ƒ Ĝljk!f ‡ŏŋŏkƨfƨk ƒǫ" ĭ ƨzT!f ŶĜƱP!f ýŏŢơk Üƥdžơdž ÜƱĜk5dž .27 Ü26

(3) ƒ ÜDŏƥl!f Ŏhƨz!f ƥlljl!f Ŏ5 ĭ ƨzT!f YĜlŏŬf ÜDƒ ƥĜp ƥŏz Ü ĭ ƨŏƱT!f .220

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ŏù5 LJĠŬ5ů!f ȣ5kŏ LJD ĭD Ü[1]"Ĭljzdž!f Ŏ5 Ġ5ůkPŏĂ ȣŎlj!f Ŏ5 LJĠŬ5ů!f ȣ5kŏ LJD" LJĂŏƐŭh!f NJ5Ƨzŏ Ġùdžljg Ă" :ƧŏżŪf LJhf ýĂlŏĂ Ü[2]Ġnjhŏk ƧkĂ ÜĠnjƵĂljĂ ÜĠNjƥƥƵĂ Ü(ĠnjkĠlj‡ƪĂ Ġnjk Ġ‡Ƨơ) Ƨ ĂƧơ!f ‡FŏNj NJklŏlơĂ Üƥơ fĂ Σljη LJdž Ġnjhŏ‡Ƨk LJĂ‡ŏ NJUĠ5!D Ƨ ĂƧơ LJŪ ÝĠƪljĠηdž Dž ŭ‡!f LJdž YĂlj!f fRNj Ŏdžƪ ŭżĠùdždž ĠùdžĂldž "Ƥùżŏƥơ!f KĠƪlƒƧƥ!f LJdž ư ƥƵ ƥpĂ Ü[3]"Ġ5ůkPdž Ĭljzdž!fĂ ƥơfĂ U5ů!f LJĂ‡ŏ LJD Ƥù ůżĠdždž!f NJùdžfĂp Ƨùżd Ĭů Ƶ ýĂ Ţơů! ‡ŏĂƵů!f KĠŏljĠ‡džŬf LJdž ÜƤŏ5Ġl!f ýżdž Üƥŏ5kƪŏ Ănj5 ÜƤŏ5Ġlů! LJùdž ‡ŏ5Ġl!f NJllơk Ġdž ‡džů‡! ‡džů‡ LJdž ȣlơŏĂ Kŏhv!f ýPƒƥ ýdžzŏ ΣĠljη!f LJĂ‡ ȣƧĠ5 ydž Ü‡ŏkĂ Ţ!f .[4]"Kŏhv! Kŏhv

ÜljƧzùT! Ŏlŏ ƪĂdž!f Dž ƐĠljk!f CĠljv Ŏ5 Kdžnj ƪD Ġnjhƪơlj ΣĠljη!f LJdž YƒĂljD ŎZƧh!f ƧzT Ŏ5Ă ΣĠùljη!f ΣƧƥŏ Ŏk!f YƒĂljŪf ljRNj LJdž ΣĠljη!f ýĂĠljkljƪĂ ÜŎpĠlkTŬf ΣĠljη!fĂ Ü f pĠlj!fĂ ÜDžĠk!Ġ‡ .YƒĂljŪf ljRNj LJdž YĂlj ý‡! ‡ŏƧzT!f ŰRĠdžlj!f Ư zhhv ƥĠnjTkƪŬf ydž -Y!Ġz!f Ŏ5 IJ Ġnjl5Ă

:!ƥ‡ƪ Ƨ ƥdžŰƪ (1

‡ùnjη LJùdž Ŭ LJĠùůkPŏ ŬĂ ÜĠùdžnjk‡ƧơĂ ÜĠdžnjljƨĂĂ ÜĠdžnjU5! Ŏ5 LJĠkdžů‡!f ȣ5kk LJD" ĂNj ĠùNjƧƪ‡DĂ Σŏùljηk!f YƒĂùljD Ĭùů Ƶ" ĂùNj ýhv Üă ƧPŪf ΣĠljη!f YƒĂljD Ĭů Ƶ Dž ƥlŏĂ Ü[5]"Ĭljzdž!f LJŏZĂlj!Ġhv ljĠljƪp fRƥ ÜŎZƧh!f ƧzT Ŏ5 lƧƪ‡hv yŏTŏ Ŭ ΣĠljη!f LJdž YĂlj!f fRNj LJD ƧŏƐ Ü[6]"ĠdžƐĠljk LJŏkIƨkdž LJŏkdžů‡ LJZ yƪƒĂ Yŏ lljkĂ ÜƧŏhv‡ ƥnjη Ĭů Ƶ ƪĠkơŏ" NJljŪ ÝŎpĠlkTŬƒĂ Ü f pĠlj!f :LJŏƧPŬf

---

(1) Ü f 325. ÜƤƐŭh!f ƧNjƒĂη ÜƥdžơD ÜŎdžTĠnj!f

(2) Ü2Ŏ ÜKĂƧùŏhv ÜƤùŏdžů‡z!f Yk‡!f Ƨƒƥ Ü"yŏƥh!f ŎljĠzdž!f ĂLJĠŏhv!f" ƤƐŭh!f DžĂů Ĭ5Ŏ Ţdž ƥdžơD ÜŎƐƒƧdž!f Ü f 354. ÜDž1993 /ùNj1414

(3) Ü f 262. Ü1Ƶ ÜƧFĠƪ!f ýżdž!f ÜƧżŪf LJhf

(4) Ü1Ŏ ÜYƧzdž!f ÜƧTljů! ýĠlhvĂk Ƨƒƥ Üĭ Ƨdžz!f ƥdžơdžĂ Ŏ!Ă!f ƥdžơdž :‡džηƧk Ü‡ŏƧzT!f ‡zů!f ‡ŏljv ÜLJĠη ÜLJŏĂ‡ .82 f ÜDž1986

(5) Ü f 356. Ü2Ƶ Ü‡Ɛŭh!f Ƨƒƪƪ Ů LJdžư kdž!f ƨƒƧŎ!f Ülƨdžơ LJhv Ĭŏơŏ Üĭ ĂůZ!f

(6) Ü f 214. ÜDžŏƥl!f ŎhƧz!f ƥlj!f Ŏ5 ĭƧzT!f YĠlŏŬf ÜDžƪĠp ƥŏƨ Üĭ ŏŎT!f

fRNj YSs DźA ÜŤLjzdž!f Ŏ5 Ґdžnj5ŭkPf yďž ÜĞnjhŏkSkĂ ÜĞnjkĞ+SơĂ ÜĞnjkĞFŏNjĂ Ü2ĂSơ!f ßßZ Ŏ5 ŹdžĞdžk

.(1)"ŦƐĞŏŤŇ! ŦŏŇ+!f Ŧ!ŬÞ!f yďž DźŋŢLjŏ ŤLjzdž ŭßdŏ! KŏŇ!f JŇŏŢLj Ŏ5 ΣĞljŋ!f

Ŭ Ŧùŏ!ŬßĂ Ŧŏlŏ Ţ Ăďž ŹďžŏP ĞnjljZ JNkLj ĞďžďŽ ÜŦďžĞk!f KĞŢĞljŋ!f LJďž ŹßßZ 2UĂŏ ŎZSh!f ßŋljĂ

NJùŋĞkLj LJùďž lRĂPdùdž!f Ŧùp5kdž!f KĞŏhŬf ljRNj YĞh!f fRNj Ŏ5 N!fĂpD ýŏdžŋ LJďžĂ ÜĞnj!Ğ5ƐŞ LJ+džŏ

:(2) ŭSzT!f

Źŏùùù ŢDĂ DźNjŹĞùùùùĞ Ťùùùù ŇŹ Źŏùùù ŢŏŇ ŭßfdùù5 Źŏùù ŢD LJŏljZĞùùU!f YùùhSh

:N!ĂpĂ

Ğùùnjŏßf Ăh Ŏùù5 ßùùŋLj Ďùùŏ S Kłùù TLjk ŢfĂ Ğùnjŏßf Ăh ăĂù Ť!f lĂßùz!f LJZ ŦKLjĞh

:N!ĂpĂ

ŎLjĞŋùù TD Ŏ LjĞŋùù TD ŦŇ Źùơ SĂùù£!f Ŏùù5 ŹďžùŢ khďž SĂùù£!f ŦSSùh ĐŬ Ğùù dźŇ+Ă

:N!ĂpĂ

ĞhùŢơ ăSĂù!f Ťù5ĂD Ťù ŇŹ Źŭù Ţ!f Ŏù ďž ýùł5 DźŭùŢ!f ŇYĞùh Ğùnjh KŇŤĂ LJ9Ă

Ŧ5ŇkPdž!fĂ ŹU5! ŦŢLjĞŋkdž!f UĞ5!Ŭf LJŏh ýλdžkŏ ŦhĞŢ!f KĞŏhŬf Ŏ5 -ßĞh ĂNj Ğdž+ IJ ΣĞljŋ!Ğ5

:ŎNjĂ ÜŤLjzdž

hŭŭFkŇƐ hDŽ+IŇƐ	ĂŇNjŬƐ hDŽ+IŇƐ
ŎTdžD :Sŏ ŢD	SŢŬf LJdž :Sŏ ŢD
Ŧ ßßĞh yďžŋ :ĞnjŏßfĂh	CĞh!Ğh ŦLjĂSIdž ýŏŢ!f ăSŋdž Ü ŭßfĂ!f :ĞnjŏßfĂh
ŎLjLjsơD ŤLjzdžh ýz5 :ŎLjĞŋTD	LJŋT yďžŋ :ŎLjĞŋTD
Ŧŏơk!f :Dźŭ Ţ!f	LJĞ+dž Dźf :Dźŭ Ţ!f

fŹs5ơdž ßzŏ Ź ơŏD Ănj5 ÜýĂŬf DźĞIdž!f Ŏ5 Źŏzŏßh ŹŢơdž DźĞk!f ΣĞljŋ!f LJĂ+ LJdž DźƐS!f ŤŇZĂ

ÜljSfĂùƐD ljĞLj+kùŢfĂ f ljù!f yďž ýZĞ5k!f Ť!9 ŎŇŇkdž!f y5ßŏ NLjŬ ÜŎŋRĂdžLj!f ŎŇŇk!f KfS5ơdž LJdž

---

(1) Ŧ fSùk ŭßĞùLj Ü"ŎŋfĂLj!f LJŏß!f ΣdźT LJfĂŏß Ŏ5 Ŧŏlŏh5k ŦŢfSß" ŭĂhLj!f OŏßdŽ!f lßŏŤp ÜŦdźĞŢD Ü ŭSŏơh!f

.117 f ÜDź2013 Ü15 ÜŎhUĂhD ÜKfSĞdźŬf

(2) ÜŎZSh!f LJfĂŏß ÜŎZSh!f Ü92 f Ü217 Ü213 .41

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible] (2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

(1) [illegible] .118

(2) [illegible] .158

(3) [illegible] .399

(4) [illegible] .72

(5) [illegible] .13

(6) [illegible] .213

(7) [illegible] .213

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ÜƧĠùƤ5 ÜƧƤ5):Ǒ!Ġùk!ƒ Ăùơłj!ƒ ǏǾƵ ƚCĠη ƽhĠ!ƒ ƚǒh!ƒ Ǒ5 ƀǒpĠlƚTƒ Ƭ!łjĠηkdž!ƒ ƲĠ5!Ǖƒ

ƥùǒ+ƫk Ǒ5 ƚdžnj!D ƬǒkĂ Ţ ƚĠhĂĠηk ƚ||ơ ƥp ƬǒpĠlƚTǔƒ ƚĠ!łjĠηdž!ƒ ljƦNj LJD Ƴơǔdž!ƒĂ Ü(lƧƤ5dž

. ƒ łj!ƒ Ǒ5 Ƭǒ!ǔƥ!ƒ Ǐłjh!ƒ

:ƲǐƥTƬ||8 :ƬƚkǁƬk

ÜYƒƧùƵǔƒĂ ÜLJƨĂù!ƒ Ǒ5 NhƧưĂ ÜƚKǒh!ƒ Ư ĂƧƵ CƒĂk!ƒ" :NłJD yhŢǕƒ ǑhD LJhƒ N5ƦƵǒ

Ƭzù!Ă ƧƵĠùT!ƒ Ƨƥkpƒ" ǏǾƵ ƦǕǒ!ƥ ljĂƥƵ ýh ÜNłǾƵ ƒĂơ!ƫ5 ÜNłkdžǒp ƥĠlłj!ƒ ǁƧƥD ƥpĂ Ü(1)"Ƭǒ5l!k!ƒĂ

ƬǒǾPkĂ ÜƬ5Ǿ+!ƒ DƦƥƵĂ ÜlƥĠdž!ƒ Ƨ5ƨĂ ÜƬưƧĠƵ!ƒ lĂp" ǏǾƵ Ƭdžł yhŢǕƒ ǑhD LJhƒ ljƥƵĂ Ü(2)"ljƧơh

yùηƧǒ ƥùp yǒƧŢk!ƒ ƧŢljƵh DĠdžkNjǔƒ" LJD Ǐ!ǫ LJǒłƧƒƥ!ƒ Ư ƵhŢNjƦǒĂ Ü(3)"NłkǒηŢ ǏǾƵ yhƫ!ƒ

ÜNłkƥǒùŢ!! ljĠưkƧƒ ǐƦ!ƒ ǑƵĠłǒǕƒ ƧĠƫǕƒ CƒĂkơǔ Ƭǒ!łĂ Nǒ5 ƥηǒ ǐƦ!ƒ Nłł5lj ƧƵĠT!ƒ ǏǾƵ Nƨ5lj

.(4)"Ƭǒh ƧƤĠ Ǐ!ǫ NǾηD NłjD Ă! NłjdžƬǾ5kǒ LJD LJdž ƫ5ĂƤ

Ǒù5 LJùƨ!ƒ ƦùNj LJdž Ƨλ+D ƥp ƧƵĠT!ƒ LJD ÜǑƵƧh!ƒ ƧƵT! ƬơĠh!ƒ Ư ƒƧƵkłƒ LJdž Ơưkǒ Ă

ƧNjĠùUdž LJdž Nǒ5 Ġdž! ǁ!ƦĂ yǒƧŢk!Ġh NłǾƵk ƥ+ƫǒ ƥpƵ ĂNjĂ Ülƥǒ Ţp (23) YƤŢ ƥ15 ÜljƥƬĠŢp

Ü(5)"LJƦǕƒ NJƫƤk Ǔ ƨƧNjĠU ƫłƧh lƥǒŢ!ƒ OłjdžǑ5 ƨƥǒ yǒƧŢǾǕ!" LJǫ Ƥǫ Ýýǔnjkł!ƒ Ƥjdž CĠơǒǕƒ

(6) :N!Ăp ljƥƬĠŢp Ǒ5 yǒƧŢk!ƒ ƧŢljƵ! ǑƵƧh!ƒ Ƨ ǒUĂk ǏǾƵ ƬǒƧƵT!ƒ ƦƤĠdžłj!ƒ LJdžĂ

---

(1) :ƽǒlơkĂ DǒƥlĠ ÜLJƨƧ!!ƒ ƨĠηƵǫ LJĠhĂ ƧłjƒĂ ƧƵT!ƒ ƬƵĠłj Ţ Ǒ5 Ƨhơk!ƒ ƧǒƧơĠ Üyh ŢǕƒ ǑhD LJhƒ Ü ǐ Ƨ Ţdž!ƒ

.305 ƒ ÜDǐ1995/lj1416 ÜƫƤ ÜlƧNjĠ!!ƒ ÜƬǒdžǔłǕƒ LJĂƫTǾ! ǏǾƵǕƒ ΣǾηdž!ƒ Ü Ƨ ƧT ƥdžơdž Ǒłjơ.ƥ

(2) ÜƧƵT!ƒ ƥ!łj ÜƬdžƒƥp ÜƧƨzη LJhƒ .86 ƒ

(3) Ü Ƨ Ţdž!ƒ ÜƧhơk!ƒ ƧǒƧơĠ yh Ţ Ǖƒ ǑhD LJhƒ .307 ƒ

(4) ÜƧƵT!ƒ ǑhD LJdžǒ!ƒ ÜǑƵƧh!ƒ ÜǑƵƧ!ƒ .395 ƒ

(5) Ü ƒ łj!ƒ ýǒǾơĠk Ǒ5 ƧĠk5ƥ ÜLJǒłơ ŸƒƥhƵ ÜƧĠh!ƒ .102 ƒ

(6) ÜǑƵƧh!ƒ LJƒĂǒƥ ÜǑƵƧh!ƒ .78 ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ĭ ƥƒĂù!ƒ Ƣ5ùù ƚ ƀ Ŏùùdžƥ ńƚ 5ùù ƚ ŷùù ƀƥ LJùùdž ĭ ƥƒƋùù5ƀ Ćùùnjƚžŏ℗ ƥĆzùù ƚ ƚKƀƨùù ư
DžĂƨùŏ ĭ Ɍù!ƒ ƨƥùnj!ƒ Ĭ!ǫ Ŏlƚkdž!ƒ ljĆƀƚkljƒ ƥTŏ! yŏƨ Ţk!ƒ ýĆdžzkƚƒ Ĭ!ǫ ƥdžƵ ŎƵƨƀ!ƒ ýƵ!Ă
DžnĆùlj!ƒ Ŏlŏùƚ Ădž!ƒ Dž Ƶlj!ƒ ƒ Ɍnj yďž DžĆnƚ ljƒ Ŏdžŭdž Nŏ5 Ŏ!ŭnjkƚƒ yŏƋldž ƚƚ℗ƀ ǁ!ɌĂ ÝNŏ!ǫ ýĂ Ţ Ă!ƒ
.Ćŏƀ!ƒ ĭ ƨŏT LJŏƀ lƥơĂdž!ƒ Ł5Ćl!ƒ LJƵ

ƥƒĆù Ţ l! DžĆƵ!ƒ DžĆŬlj!ƒ Ńƚlj Ŏ5 ƥƵĆƚ ĭ ƨNjĂη ƨ Ţ ljƵ yŏƨ Ţk!ƒ LJD Ćlj! Ơưkŏ ƚƀƚ ĆdždžĂ
Nùŏ℗Ƶ ŬĆdžkTƒ ƨλ‡D LJĆ‡ Ćdž℗‡" ƨƵT!ƒ LJD ăƨŏ LJdž ƥĆlƚj!ƒ LJdž LJǫ ýƀ ŬNŏ℗Ƶ ĆĆdžkTƒ Ŏk!ƒ ŬŎƵƨƀ!ƒ
.(1)"ƨλƚj!ƒ ŶNjƚdž LJƵ N! ƨƨPDĂ ƨƵT!ƒ ŶĆƀ Ŏ5 N! ýPƥD LJĆ‡

:ŬĭTƥ‡ƚ :ƥyĆƥ

Ćŏƀ!ƒ Cƒƨη D Nŏ℗Ƶ LJĂ‡k ĭ Ɍ!ƒ yηƚ!ƒ ǁ!Ɍ Ŏ5 LJdž‡k ŬýĂŬƒ DžĆldž!ƒ Ŏ5 Ł‡ŏkĂ Ţ lƨNjĆŬ Ănj
Cƒƨùη℗ƒ yŏĆldž ƨŏ Ţk" yŏ Ţ ƨk!Ćƀ LJ℗ ÝĆnjFƒƨηDĂ ĆĆŏƀ℗ƒ yŏĆldž LJŏƀ ŎkĂ Ţ!ƒ ŶƨĆlk!ƒ Ŏ5 ĂD
LJùdž ɌĂƢdž" ĂNjĂ Ŭ(2)" ƨŏƨ Ţk!ƒ Ŏ5 ƥơƒĂ Σljη Ĭ℗Ƶ ĂD yηƚ!Ćƀ NŏƀT ĂD yηƚ Ĭ℗Ƶ Ćŏƀ!ƒ Ŏ5
ŬƨùPŬƒ ŶùljĆη!ƒ Ŏ5 Ćdž ýλdž Ɛ!ŭ!ƒ LJdž ƥlz!ƒ ŎƀljĆη ăƥơǫ Ŏ5 LJĂ‡ŏ LJD ǁƒɌĂ Ŭƥlz!ƒ yŏ Ţ ƨk
ýù Ţ 5!ƒ ƲĆ5!D LJdž ŁƲ5! ý‡ LJĂ‡k LJD ĂNjĂ ŬYĆnƚ℗Ŭƒ LJdž lƨĂλljdž!ƒ ƲĆ5!Ŭƒ Ŏ5 ƒɌNj ýznƚj ǁ!Ɍ‡Ă
.(3)"Ł5Ćl!ƒĂ LJƨĂ!ƒ Ŏ5 ŎljĆλ!ƒ ý Ţ 5!ƒ ƲĆ5!D LJdž ŁƲ5! ý‡! ŁŏĂĆƚdž ýĂŬƒ
ƨù Ţ ljz!ƒ ƒɌùnjƀ Nƀƀƀ

ĠùdŽ! ÝNU! ϒƧƱŏ yďžĠ!ƚ!f ýzŋŏ ĕŤĠP ĕzpĂ ljĠƱƵƵ - ȘhĠ!ƚ!f ƘŏŠ!f Ŏ5 IJ yŤƧdž!f Dŏŏ!k!Ġ5

ĕŭ ư5 ÜŁŏƵĠlŏŬf ýŤfĂȘ!f Ư zh Ŏ5 ƧƵĠT!f ĠNjþdžkƵf Ŏk!f ŁŏŬPfþ!f ŁŏȘlk!f ýzsh Ĭlŏ!ĂdŽ LJdŽ Nŏ5

Ġdž‡ ÜŁzŏƧ!ƚ Łŏlŏ!ĂdŽ ƘĠdžƵlj ŬĠkljƚ Ŏ5 ‖!Ř DžnŋŤ!D ÞpĂ Ül!ÞŏfĂ ŁdžŬ‡ Ŏ5 CĠŋ Þp yŏŤƧk!f LJD LJƵ

ƘĠȘùŤ DŏŏùUzh ƘùŏĂD Łzù!ŤƧdž!f ƘĠdžŬ‡!f ƧPĉ Ŏ5 CĠƧŋŪf ‖ŬĠk Ŏ5 LJŏĂljk!f ƘĠzŏŋƧk LJD

.- DžŬ!ƚ!Ă NŏŬƵ Ÿf ĬŬŤ IJ ØĂÞdždž!f

:ÞĭƚŤ‡Ŭ :ƒƧDŽƒ

LJD" ĂùNjĂ Ü[1] (ƧĂÞŤ!f) ĬŬƵ ĂD ÜĠnjdžÞ!k Ġdž ĬŬƵ ƧĠŋƵŪf ÞƧ NŏŬƵ ȘŬƵŏ LJdž ÞĠ!lj!f LJdž

ƧÞùŤ ĂD ljƧPĉ ĂD ljĂTơ ĂD ýĂŪf ƧƱT!f ƧÞŤ Ŏ5 ƧPŬfĂ Ƙŏh!f ƧPĉ Ŏ5 LJŏUȘŬ!f Þơ LJĂ‡ŏ

ĕù!ljĂƧ ljĂ!ƚŏĂ ÜŁnjŬ NŏŏŬ5 LJĂ‡ŏ ĭŘ!f Ƙŏh!f ϒ!ƚŏ" NŁjĂ‡ Ŏ5 Nkŏ!Ġdžŋ LJdž‡kĂ Ü"[2]ŎljĠĂ!f ƧƱT!f

.[3]"!ĂŭƱĂ ŁŏFĠdž ljÞŏƧŏĂ ÜŁŋĠhŏÞĂ

Łùdžnjdžh ‖!Řù‡ yŬƱư k ýh ÜŎkĂŤ!f DžƐĠljk!f Łfþơg ĬŬƵ ƧŤk!k Ŭ Łdžŏp LJ!ơdž!f fŘnj!Ă

Ŏù5 ĕŏ!ŏù!ĂdžĂ ĕŏkĂù!Ť ĕdžƐĠljk Łþơŏ NŁjg Řg ÝĭƧzT!f Ƙŏh!f ȘĠŏ!ƚ Ŏ5 Ŏ!ŬÞ!f ƱhfƧk!f Łfþơg

ÜƘùŏh!f ϒƧư Ŏ5 LJŏkUȘŬ!f ăþơŬ ƘhĠĂ!f ƧfƧ‡k!f LJdž ‖!ŘĂ ÝĭƧzT!f f ljŬ! Łŏlŏ!ĂdžŬ!f Łŏljh!f

ýŏ‡ùTk!f ýfĠù!Ă LJùdž ŁŬŏù!Ă þùzŏ ‖!Řh ĂNjĂ ÜNŏ5 LJŏzdž yưĂdž Ŏ5 ăƧPD lƧdž ĠNjƧfƧ‡kĂ

ăþơg LJĂ‡ Ŏ5 LJdž‡k ƧŏÞŤk!f YĠlŏg Ŏ5 ŁŏƧŏĂdk!f Łdžŏl!f" ýz!Ă ÜĭƧzT!f ϒĠƱP!f Ŏ5 Ŏlŏ!ĂdžŬ!f

---

(1) Ü3Ʊ ÜƘĂƧùŏh ÜlƧŏù!ŤdžŬ!f ƧfÞ ÜŎ‡ù!5ĂȘTkfƧ‡ ΣĂŏƱĠljƐf ljƧTljh ĬljkƵf ÜyŏÞh!f ÜŸf ÞhƵ ÜƧkzdž!f LJhf

.385 f ÜLJŏkƵĠljŤ!f ϒĠk‡ ÜýŭNjĂhD ÜĭƧ‡!z!fĂ Ý 47 f ÜDŽ1982/ùNj1402

(2) ÜƧŤdž ÜĠnjkzhƱdžĂ ϒfÞŬf Łhk‡dž ÜŁƐŭh!f DžĂŬƵ Ŏ5 ØĠksdž!f f ŏŬPk! ØĠưŏŬf Łŏzh ÜýĠzkdž!f ÞhƵ ÜĭÞŏzŤ!f

.87 f ÜK .þ ÜƱ.þ

(3) .3 f Ü2Ш ÜlÞdžz!f ÜȘŏTƧ LJhf ÜŎljfĂƧŏl!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŁùöŽŹ5 LJùdž þöƨö Ğdždž ÜNŽdž‡Ďh ŘöhƒŶĞlöę ĞNjÞŽŽ ƨpĂkö ŁŽsp Ğnjs Ţ Ăh þƨk LJökƨƨ‡dž!f LJökÜsŽ!f

.(1)"ÖŽĞlöÚf NJơĂ ưĂĂ ƨfƨ‡k!f

:ĞnjŽjdž lÞþƶkdž YfĂŽjďh ƨöþ Ţk!f ĞĞη ÖŽƨh!f ƨƶT Ö5Ă

YĂùŽj!f fŘNjĂ ÜýĂŪf ƨƱT!f ýĂD Ö5 ƨPŬfĂ ÜŘöh!f ƨPƈ Ö5 LJöÜsŽ!f þơD LJĂ‡ö LJD -1

ljþùƶh Ăùdž‡jö DŽĂ Dž‡ŭ!f ýĂD Ö5 UsŽ!f þƨö Łöơ ÜljƨPÞh Dž‡ŭ!f ýĂD Ğnjö5 ƱhkƨÖ ŁŽŽdž ŁŽơ þƶö"

(3) :ÖŽƨh!f þŽjŽ NJkŽŽdžD LJdžĂ Ü(2)"UsŽ!f fŘNj Ğnjö5 ƨƨ‡kö ŁdžkĞP Ĭ!ę ŬĂŢĂ Ĭ Žjƶdž!f

ŘĞ‰ùdžĞdžơ Ğ‰ùö ÖŽjĞη‰ùŽT ‰ƒƨŬf ÿ‰ùU Öù5 ‖ĂηùT ŽJĞh!f ĭþƒĂ ŘĞdžĞdžơ Ğö5
ŘŭöùùùÔ Ğùùùö Öùùùh‰Ih ŘKùùùh‰ŽŽ Ŭę ĬÿùŃư ŘKùh‰ŽŽ Ğùdž ÞùηŽj ŘŭöÔ ĞöĂ

(4) :Ğnjl5Žj lÞöŢ!!f Ö5 ÖŽƨh!f ýĂp ĞơöD NŽjdžĂ

ŘĞùùT!fĂ ſţöùùη!f ‰ùùƶ‰ĂĄ ÖùùhŽj!f ‰ùùƶ‰ĄĄ Ĭƨùηƶdž ţöùη!f ‰ĂùöƨhĞùη ŘĞùTĂ
ĞùnjŽjD Ŭę ÜýĞùh ĭŘƨöƐ ýĂŪf ƨƱT!f ýĂD Ö5 ŘCĞη Ökf Ug5!ū! ŁöŽĞlöÚf Łdžöl!f Ăþhk

LJùdž ŘDÞùh lƨƒfÞù‡ Ăþhö Řöh!f ýƶη Ğdž ĂNjĂ ÜŘöh!f ŁdžkĞP Ö5 Řƨƨ‡k LJD þƶh ŁödžNjD ŘÞƒÞƨƒ

.NŽjdž ŘlŽƱŽjf ĭŘ!f ljĞηkŬf ‖!Ř Ö5 ƨlklk ŘÞĞŽ DŽĂ ljĞηkf

.ýĂŪf ƨƱT!f ŁöĞnjŽj Ö5 ƨPŬfĂ ÜŘöh!f ƨPƈ Ö5 LJöÜsŽ!f þơD LJĂ‡ö LJD -2

(5) :ÖŽƨh!f ýĂp NŽjdžĂ

Þùùƶ! ŘdžÞùùp Ğùùdž ŘDƨ ƶΣùùsŽj ÿùùł‡Ă Þùƨ ‰ĂùöŘfĂùdžŪf ƨùŽTŽj fŘę Ĭùkơ
ÜŁö!Ğdžη!f Ğnjlll D LJdž ĞlĞlD" ýŽŽT Þp Łö5Ğl!Ğh LJƨkldž!f ÖŽĞlöÚf ƨnjUdž!f fŘNj LJD Uơŭdž!fĂ

LJùŽ ŭùư5 ŝùlơö5 ÜŘöh!f LJdž ýĂŪf ƨƱT!f Ö5 Łdž‡ ydž Łö5Ğl!f Ö5 ŁƶpfĂ!f Łdž‡!f ƨ‰kdk Řę

---

(1) ÜLJdžö!f Ö5 ƨƶT!f ÜljÞhŽ Ö‰Ž Üƨöhƨ!f .409 f

(2) ÜŁöhĂ‰lŪfĂ Łƨŭh!f ÜÞdžơdž ÜY‰ƱdžÞhŽ .299 f

(3) ÜÖŽƨh!f LJfĂöÞ ÜÖŽƨh!f .50 f

(4) ÜŝhĞl!f yηƨdž!f .51 f

(5) ÜŝhĞl!f yηƨdž!f .71 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ł ŏ U ɔ ! l þ ơ Ă y ď ž Ď ŏ l ɔ D Ď h u Ă Ď ŋ k Ă Ď ď ž ɛ Ď l j k Ď ŏ þ Ă ď ž Z K Ď ŏ h u Ǖ f Ŏ ɔ f Ă þ y ď ž Ď n j h u Ă Ď ŋ k Ă K ŏ h u ! f Ŏ ɔ Ł ŏ ɔ Ď l ! f Ď ž ɛ Ď l j k

L J D O ù Ţ ŏ y ư Ă ď ž Ŏ ɔ L J ŏ k U ɔ ù ! f L J ď ž Ł U ɔ ! ý ǂ K ơ h u Ţ D þ l ɔ ǁ ! R h u Ă Ü(1)" ý Ă Ǖ f Ƨ Ơ T ! f Ŏ ɔ Ď n j k l h u l

Ü Ł ù ď ž U k l j ď ž Ł ŏ l ŏ ù l Ă ď ž K Ď ď ž ɛ l j K ŏ h u ! f Ĭ Ơ Z D Ď ď ž Ă N j Ă Ü K ŏ h u ù ! Ł ŏ ù P f þ Ł ŏ ɔ l k ǁ Ď l j N j L J D ĭ D Ü Ł ŏ ɔ Ď þ L J Ă ǂ k

.Ď ŏ l ŏ l Ă ď ž Ď ď ž P ɛ Ă Ǖ Ď ď ž η Ƨ λ ǂ D ǁ ! R Ă þ h ŏ ! L J ŏ Ƨ Ơ T ! f K ŭ ɔ þ L J ŏ h u Ł ù P f þ k ď ž Ŏ ɔ f Ă l ! f K ơ h u Ţ D Ă

N j ù k ù ď ž D L J ď ž Ă Ü ý Ă Ǖ f Ƨ Ơ T ! f Ă T ơ Ŏ ɔ Ƨ P Ŭ f Ă Ü K ŏ h u ! f Ƨ P c Ŏ ɔ L J ŏ U ɔ ù ! f þ ơ D L J Ă ǂ ŏ L J D - 3

(2) :Ŏ Z Ƨ h u ! f ý Ă p

þ ù l ơ ! f L J ù ď ž Ă ù ù P ŏ Ŭ ž ţ Ď ù Z Ď ù ď ž ę ù ơ ! f Ă ž ù ɛ ŋ Ĭ ù ù Z ĭ Ƨ ù N j þ Ŏ L j þ ù l ơ ŏ ý f ɛ Ď ď ž

(3) :Ď ư ŏ D N ! Ă p Ă

Ł U þ Ă ù ù N j Ł J ŏ ù ù ơ ù ù ! f Ł Y ù ù ǂ Ƨ Ŏ ù ù ɔ Ŏ ! Ď ù ù ď ž Ă Ŏ ù ù ď ž k Ƨ Ł U þ f Ă n j ! Ď ù ù h u ĭ þ f Ă ù ù n j ! f ý ù ù U k

ý Ă ù p N j ù L j ď ž Ă Ü Ŏ L j Ď λ ! f Ƨ Ơ T ! f Ł ŏ f þ h u Ŏ ɔ Ƨ P Ŭ f Ă Ü K ŏ h u ! f Ƨ P c Ŏ ɔ L J ŏ U ɔ ù ! f þ ơ D L J Ă ǂ ŏ L J D - 4

(4) :Ŏ Z Ƨ h u ! f

N n j L j ù ù ď ž Ă L J ù ù ŏ þ L J ŏ þ ù ù ! f Ŏ ù ù ɔ D ž n j ŋ n j L j ù ù ď ž ǂ Ŏ ù ! Ł ŏ ù ! Ă L J ŏ ơ ! Ď ù Ţ ! f Ł Ď ù l ď ž þ ù ŏ Ƨ D

Ü L j Ƨ ù P c Ă ɛ ù ŋ ɛ ! f ý Ă D Ŏ ɔ N L j ŏ ɛ h u U ɔ ù ! f Ƨ f Ƨ ǂ k Ĭ ù Z Ƨ ŏ þ Ţ k ! f Σ l d k Ł l h Ď l ! f þ N j f Ă T ! f Ŏ ɔ ɔ

L J ù ɔ Ü Ƨ ŏ þ Ţ k ! f L J ď ž Ơ ď ž L j ! f f R N j L J Z K ŋ k L j Ŏ k ! f Ł ŏ Z Ď l ŏ Ŭ f Ł ď ž ŏ l ! f L J Z Ǖ ư ɔ Ă Ü (N n j L j ď ž Ă Ü D ž n j ŋ n j L j ď ž ǂ)

K ù ŏ h u ! f N ŏ ù Z ɛ ǂ k Ƨ ŏ ĭ R ! f Ƨ Ă ơ ď ž ! f Ă Ü Ł ď ž ǂ ơ ď ž Ł ŏ L j h u K ŏ h u ! f ɛ ŋ Z ý ɛ ŋ Ŏ ɔ D ž n j l D þ p Ƨ f Ƨ ǂ k ! f y ư Ă ď ž

.Ď ŏ Z Ď l ŏ ǫ Ă Ď ŏ ! Ŭ þ N ù ǂ ĭ Ƨ ɛ T ! f

ý Ă ù p N j ù L j ď ž Ă Ü Ŏ L j Ď λ ! f Ƨ Ơ T ! f Ă T ơ Ŏ ɔ Ƨ P Ŭ f Ă Ü K ŏ h u ! f Ƨ P c Ŏ ɔ L J ŏ U ɔ ù ! f þ ơ D L J Ă ǂ ŏ L J D - 5

(5) :Ŏ Z Ƨ h u ! f

---

(1) Ü D ŏ þ l ! f Ŏ h Ƨ z ! f þ l L j ! f Ŏ ɔ ĭ Ƨ ɛ T ! f Y Ď l ŏ Ŭ f Ü D ž l Ď p þ ŏ ɛ Ü ĭ Ƨ ŏ Ơ T ! f .189 f

(2) Ü Ŏ Z Ƨ h u ! f L J f Ă ŏ þ ..71 f

(3) Ü ɔ h Ď l ! f y ŋ Ƨ ď ž ! f .53 f

(4) Ü ɔ h Ď l ! f y ŋ Ƨ ď ž ! f .52 f

(5) Ü ɔ h Ď l ! f y ŋ Ƨ ď ž ! f .95 f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ŹĂùù ùnjdž ƧĂùù ùnjdž!f ƚKƒƨ ùù ùŏƨƵ ĹJùù ùńj! ĺźƣơ‡ĜĻj ǁƧƣŏƶh Ǐƣ ưƧkŬ ΣƑƒƧƣƵ

Nƨù ŢĂh ÜĦŏ!Ĝdžƞ!f NĬkŏdžNjŪ ƧƵĜT!f ǁƒƧƥƹ Σ‡ƶŏ ŎƵƧh!f ƧƶT Ŏ5 Ƨŏƥ Ţk!f YĂŏT ýƶ!Ă

LJĜù‡ ƒƦƹ ÜƧĂńhŏ NŏƵƵĂ ǏĻjƶdž!f ƥ!Ăŏ " NŏƵƵ ÜNƶưĂdž LJĜ‡ ĺŏD Ü ǐ ƧƶT!f ƚKŏh!f ǏĻjƶdž! yźĜƞ!f ƲƵńĻ!f

LJĜù‡ ƒƦƹ Ǐ ùĻjƶdž!f ýdžƞdž Nŏ!ƹ ŎnjkĻjŏĂ Üƨƞƶ!f lƧƒƥŢ ĂD ÜƚKŏh!f lƧƒƥŢ ýkƣŏ NĻjdž ýĂŪf ƲƵńĻ!f

Ĝùnjŏ5 ƵńŽƲĻjŏ ƥŢƧ Ħŏńdžƶ Ƨŏƥ Ţk!Ĝ5 ÜĦĻjŏƶzdž ƧŏƹƵ Ħ!ƨĻjdž Ŏ5 ĂD Ƨƥ Ţ!f ƧPf Ŏ5 NĻjdž ýĂŪf ƲƵńĻ!f

(1) ." ŅǏĻjƶdžĂ ŅǏĻjhdž f ĂŢPdž NƞĂ Ǐńƶƶƶƶ ƚKŏh!f DĜ‡ƣƹ LJdž NƵƥNj ŲŏŢŏ! yƲƵldž!f LJdž ƧƶĜT!f

92 f ÜƚKĜŏpĂT!f Ŏ5 ŲĂńĻŬf f ƑĜŢP Ü ǐ ƥĜnj!f ƥdžƣdž ÜŎĻńhƒƧƲ!f (1)

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الفصل الثالث

نموذجان مختاران من ديوان عبد الرحيم البرعي

دراسة وتحليل

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

الفصل الثالث

نموذجان مختاران من ديوان عبد الرحيم البرعي/ دراسة وتحليل

ÜÖùZSh!f DŏơSù!f ÞhZ ÞƒĞTp LJdž LJŏkÞŏTp ýĂĞljkŏ LJD ýTs!f fRNj Ŏ5 ŁơĞh!f ýĂĞơŏl

:Ŏljs!fĂ ŎZĂ ư Ădž!f ýŏ‡Tk!f ŝŏhŎk Łŏzh ýŏhơk!fĂ Σ Sþ!Ĝh

(1):Ĝnjzh5dž Ŏk!fĂ IJ Dzhl Ă NŏhZ Ÿf Ĭh TIJ Ŏhlj!f ÖÞdž Ŏ5 Ĭ!ĂÜf lÞŏTl!f

ĭÞfĂùù!f Ơ5ùùlh Ŏùùdžþ ll5ùùl ýùùhp LJùùdž

ĭÞfĂùù!f Ơ5ùùlh Ŏùùdžþ ll5ùùl ýùùhp LJùùdž
ÞĞùùùlơ!f ŁkĞdžùùùùT lfSùùùùZ Kdžùùùùl Tp
ĭÞĞùùùùùdžkdž Dzhlŏùùùùùù! Z ùùùùùŏ5hkdž
ÞĞùùùljs Sùùŏzh ĭÞùùùh‡ ăĂùùù‡ ÞSùùùhP
ÞĞùùùzhĂ ŁhĞhùùùùTl Ăùùùùùlj KĂÞùùùùz5
ÞĞzùùùùùl ŁŏÞùùùùùơ ŎljÞùùùùùơŏ Ŭ LJD
ĭÞŭùùùùhĂ Ĝùùùùùljpŭùh LJŏùùùùùh LJĞkùùùùùT
ÞfĂùùùùz!f Ŏùùùù5 ùll fSD Kùùùùl! ùll fSDĂ
ÞĞùùùlùŬf Zzùùùùùù D ll Sùùùùùlj Kùùùùùzb
ĭÞĞùùùùz5 KSùùùùùl LJÞĂ Bf Sùùùùùù‡!f Hùùùùùù T
ĭÞĞùùùùùnj!f ÿĞùùùùùdž‡!f Sùùùùùùzp Þùùùùùdžơùzh
ÞĞùùùùùơ!ŬfĂ Ŏùùùùùùzh!f ýùùùùùùNjD ÿÿRDĂ
ÞfÞùùùùùzh ĂD ŝùùùùùTdžÞĞ Łùùùùùù‡Hdž LJùùùùùdž
Þŭŏùùùùùdž!f Łùùùùùŏ! Yùùùùùù FĞùùùùùùZ KÞùùùùùùHĂ
ÞĞùùùùùùjùùùùù‡ ŝhùùùùùl sSùùùơDĂ Ĝ5SùùùùùT

ĭÞfĂùùùùshĞùùùùùùnjdžĞŏP ÞĞzùùùùl KHSùùùùùhư
(2) :Ĝnjŏ5 ýĂlŏ Ŏk!f NŭkÞŏTp ŁŏljĞĞ!fĂ

ĭÞfĂùùùùù5 ÿùùùùŏơSS!f HzĂùùùùŏ fĂùùùùùdžKùùùùùùùNj

ĭÞĞùùùŏlh ŅĬùùùljdž Ĭùùù!ø ŁŏùùùùHơfS Ĝùùùŏ
-:Ĭ!ĂÜf lÞŏTl!f

ĭÞfĂùùùùù!f Ơ5ùùùùùlh Ŏùùùùùdžþ ll5ùùùùùl ýùùùùùhp LJùùùùùdž
ĭÞfĂùùùùùùù

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ĭùŵ LJŏùzkŏ ĭĂhŭj!f Ŏŏƀdž!f Nhu ƨƀŢkŏ ĭR!f ýƨƹ!f LJǫ" Ɍǫ Ý- Dźŵ ǫĂ NŏŵŻ Ÿf Ĭŵ Ţ IJ ΘĂƀdźdźŵ!

Ŏùnj5 ÜLJŏƀùk!f ΘĂƨhu ljƦNj Nŭkdžƀldž LJƨp ŎŻƨhu!f LJD ƀnŭj ‖!R!Ă Ü[1]"ɣƀaŏĂ DźŢkơŏ LJD Nŏ5 DźŬĠŭj!f

Ŏkaùk Ġùŭ̇Nj lDƨdź!Ġù5 Ü- ‖ĠŭNj CƨƨzT!f ŏǫƨĂD Ŏ5 ƀĠǫ ĭR!f IJ Ƨŏszz!f ýƨƹ!f ŝŏƨŏ Ŏ5 ƨŏǫk

Ŏ5 Ƨŏszz!f ýƨƹ!f LJŻ Ƨŵ̇kPk Ŭ Ŧdžƀldž!f ljƦnj5 ÜΘĂƀdźdź!f Ŧŏdƨ Ĭ!ǫ ƨŻĠT!f ŝƨĂTD ýƨkPŏ ĺƨdźƨ

ýƀùŏ ĠdźĂ ÜĠNjƀŢĠldź Nhu ŎơĂk ĠdźĂ ÜĠnjŏ5 lƀƨƨĂ!f ŎŭĠzdź!f ýŏĂak Ŏ5 ĠdźŭǫĂ ÜŏŭŝŭĠŝ!ŬƨĂ ŎŭĠzdź!f

ƀùňjdźŏ LJD ƨŻĠùT!f YĠŏkùǫƨ ƨRnjhuĂ ÜŦŏ5ĂŢ!f ŎŭĠzdź!Ġu ĭƨŘz!f ýƨƹ!f Ɯƨdź ƀŭ5 ÜĠnjpĠŏǫ NŏŵŻ

ŏhƨƨùk!f ýŭP LJdź ‖!R Ġŭ! ƀŧakŏ ƧĂǫĂ ÜŦ5ŏĠz!f ŝƀŢĂ ΣĠǫơŬƨ ŝdźŻ Ġnjŏ5 Ŧdźƀldźhu Nƨƨƹ!

Nùƨƨ Ĭù!ǫ ýùŢŏ! Ġnjŏ5 ƒ ŵPk!f LJǫơD Ŏk!f ĶĠŏhŬƨ Ŧŏlhu̇Ă Ŧdźƀldź!f LJŏhu ŎŏŏĠz!fĂ Ŏǫŭŭ!f

.Ŏǫŏƨƨ!f

:ýĂlŏ

ĭƀƨĂŵ!f Ơŭŵǫhu Ŏŵdźƀ ‖ŭŵǫ ýŵhƀ LJŵdź ĭƀƨaùùŭhu ĠùùnjdźĠŏƨ ƀĠzùùǫ ĶŦƨùùŧư

.Ʃŏŵŭƨ ƨĠnjdź!f ŝŏƨŏ Ĭŵ̇Ż CĠdźƀŵ! Ġŧŭǫ CƨĂnjkǫƨ LJdź Nhu DźĂlk Ġdź ýzŋ5

ƀĠŵùǫơ!f ŦkĠdźŵùŢ lƨƨŵùŻ ĶdźŵùŢƀ Ŏù! LJùdź5 DźĂùdźnj!f Ŏùŭ̇ƨŋk ĶƀùƩĂ

ÞNŭ! LJdź ýƨĠǫkŏ ĠŭNjĂ

ĭƀĠùùùùdźkdź DźŵŏĂùùùùŏ! Ƨùùùùŏŵkdź ƀƀĂùùùùkdź Ġùùùùnjŭƀ‡Ă Ŏŭŭƀŭùùùù‡Ă

.NŏŵŻ ĠdźNj ĭR!f ýĠơŵ! Ƨ ŢĂ ƨRNjĂ

ƀĠùùŭƨ ƨùùŏƨhu ĭƀùùhŧ ăĂùùŧ ƨùùhP Ŏù!Ă Ġùnjŵ5 Ŏùhu̇Ă Ġùnjhu ŝƨƨùƨ!f ɣùz!

ƨùŵz5 Ʃ!Ġu ƀpĂ Dźǫnƨ!Ġu lƨĠơ!f ƨĠhPŬƨĂ ƨhu!f ɣƨRŻ Ŏ5 Ġdźnŭŭŏhu lƨĂĠǫdź!f Ĭ!ǫ Ŭŭnŏ ĠŭNjĂ

.ƀĠŭƨ ƨŏƹhu Ŏŧ!f ƨRNj LJĠŧ ƀ15 ýƨƨ5!ĠhuĂ (ƀhŧ!f) Ŏŧ!f ýdźkơŏ Ŭ ƨŏŏP Ăơzhu

---

(1) ƨƨƀ ÜɣĠŏƀ ɣŧĂŧ : ŝŏlơkĂ ŧǫƨƀ ÜɣƨŬƨ ŧŏĠƩĂ ɣƀŬƨ ŧǫƨP (Dź1433 /ùNj837) Ŧnơ LJhƨ ÜĭĂdźơ!f

Ü Ŧ1421/ŭ 2001 Ü ƨƨ ÜĶĂƨŏhu ÜƨƀĠǫ .11

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NÖöÜZ Ÿf ŇÜŢ ÖhLj!f ÖÞdž ĂNjĂ IJ ΣöFƧ!f NƱƧƐ Ň!ç ýĂPÞ!Ghu Ö!Gk!f yƵIdž!f Ö5 DÞhö DŽĂ

:ýĂIö5 IJ DŽÜ!ÇĂ

ňÞGùù ùnj!f ýGùù ùdž‡!f Ƨùù ùdžp ÞÞùù ùdžơdžhu KƵƧƧù ùŽŢŠĂ NÙù ùLjGƵĂD ÞKÜžù ùÞÇ Þù ùÜhu

ÞGùù ùơ!ŰfĂ Öùù ùzhu!f ýùù ùÜNjD ýŘDĂ ăÞùù nj!Ghu Ł!ŭùù ư!f LJùùöÞ Gùù ơdž ƧƧùù džp

Gơdž ňŘ!f ÖhLj!f fŘNj ÜGnjkGhuLjŋ LJöhu ňÞGnj!f ÖhLj!Ghu Gnj5ƧTkhu LJ‡GdžŰ̄f Łöłhu ŇÜZ Kdž Ç Þp Ł‡dž5

.ÞöơĂk!fĂ ăÞnj!f LJöÞ ƧTLjĂ ÜLJöÞơÜdž!fĂ LJö‡ƧTdž!f ýŘDĂ Üýŭ ư!fĂ ‖ƧT!f LJöÞ

ÞfÞùù ùzhu ĂD ŝùù ùTdžÞ! Łùù ù‡dž LJùù ùdž NƧzùù ư Ă ŁÜùÜöö! ƧĂùùLj!f CGùù ư D ƧƧùù džp

ÞGùù ùnjŋ ÜÿùùÜ‡ ŝhuùù Ç ƧƧùù ơDĂ Ö5ƧƧùù T NƱöùù Çhu ŽƧùù ùöLjơ!f LJöÞùù !f Ňùù džơ ƧƧùù džp

ÞfÐùù ù5 Üÿùù ùÜ‡ Üÿùù ùöǕƐ ýfƧD ÞƧùù ùnjLj ÜÜùù ùÜ‡hu DÞöùù UƧ!f Žţöùù ŋ!f Ňlùù Ç ƧƧùù džp

ŇÜùŢ IJ ýĂÇƧ!f NÖöhTk GLjNj ŇLjƧdž!fĂ (Ƨdžp) ŁdžÜ‡ ƧfƧ‡k ƧhuZ ŇLjƧdž!f ƧZGT!f ƧƧ‡ö GLjNjĂ

ŝùTdžÞ Ňù!ç Ł‡dž LJdž ljƧĂLj CGơD Ƨdž!!f fŘNjĂ ÜNhuTdž!f ƧŘơ ŝöƧƵ LJZ Ƨdž!!Ghu DŽÇĂ NÖöÜZ Ÿf

Ƨùöł‡!f KfƧùŋƧdž!f LJùdž NÙù! ĂNjĂ ÜNkĂpĂ NƱöÇ ÞơÞhu LJöÞ!f Ňdžơ GơöD IJ Ƨdž!!f fŘNjĂ ÜÞfÞƧhuĂ

.ƧöƧT!f NŝŁ Ł‡Ƨhhu ţöŋ!f ŁöGÇ‡

Ƨödžùơ! ÖUŝÜ!f ƧfƧ‡k!f ÝĂÜÇD ƧhuZ IJ DŽÇĂ NÖöÜZ Ÿf ŇÜŢ IJ NkGŝŢ ÞƧÇhu Ƨdžk Çöö DŽĂ

:ýĂIö5 ŇLjƧdž!f Þö‡dk ÞŢIhu (ĂNj)

ÞGùù ùŋdžŰ̄f Ňùù ùÜZ Ăùù ùÜƧö LJùù ùdž GơùPƧGhu GÞùŋdž LJöhuƧùùƧ!f ƧƧùùTD Ăùù Nj

ÞGùù ùŋLjŰfĂ ƧĂùù ùƧ!f Öùù ù5 NÙù ù! ÇhuÙù ùÜŢ Ů LJöùù ùÜIÜ!fĂ LJöLjĂùù ù‡!f ÞöÞùù ùÇ Ăùù ùNj

ýFGdžùT!fĂ Łùù LjG‡dž!f ljRùù Nj Öù ù5 NnjhuTö ÞơD Ů LJD Gdž‡ ÜŰŁLjG‡džĂ GhuÇLj DŽnj5ƧTD LJdž GIơ Ănj5

.Łzö5Ƨ!f ŁöÞdžơdž!f

ĂNjĂ IJ DŽÇĂ NÖöÜZ Ÿf ŇÜŢ IJ NkGŝŢ ydž ŝÇłöĂ ÇÜơLjdžĂ ƧPơ ÞŢIdž Ň!ç ýłKLjö ‖!R Þzhu

:ýĂIö5 ŁZGŝT!fĂ LJĂz!f ÝÜƵ

ňÞGùù LjD LJöùù ơ ÜÝùù!Ă ÜÖùù ÜZ Ƨùù ƵZfĂ ÖŋFfĂùơ BƯùpfĂ ÜňÞùöhu RùP ňŬĂdž

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ĭþĞùùٮٮٮٮٮٮٮٮٮٮٮٮ

Ư Ănjlj!Ǵùhv ljƧdžƶùŏĂ ÜǾlƥldž!f ƧƵǴTdž!f Ǐ!ǫ Ƨŏlǀ!f ǾǴǀfĂdžv NŏƥǴljŏ ǴkĂǀ ƧƵǴT!f ýŏPkŏĂ

ý+ ýǴlj ǴǴ5ƧƵ Ǐ!ǫ ƧUlj!f ƶƧT ýǴlj LJdž5 ÜǴNjƧnjƵkĂ ǲĂǴl!f ŎǴǀk ǾpĂ!f ǁǴk LJǴ ǴǴ5ƧƵ Ǐ!ǫ

.ƧThv Nl!Ǵljŏ LJD LJ+džŏ ǐǾ!f ƧĂƧǀ!f

ǐƥǴùùǀǀǴ Ǿơùù ǀ! ƵŏùùPdž!f fĂùùǀh!Ă DƶNjƧĂƶùT LJùdž fĂƧùǀpĂ ƵǴdžǀ!f fĂdžfƧ ƶùǴơ!fĂ ǴfƧùdžǀ!f ŎùdžƧ LJdž Nơ!f ǁǀǴljdž Ŏ5 ǴǴơ!f NǴƶŏ Ǵdž lƧĂǀ Ǵlj! ƶǀŏ ǴljNjĂ

ƥǀǀ!f Ǿơǀ ŎƵƧh!f Nŏ5 ăƧŏ ǐǾ!f ΣǴhǴ!f ǁ!Ǿ Ü Ư ǴŏhǴ!f Σh!Ă Ƨŏǀlk!fĂ

ǐƥǴùùŏƵǴ ǁƧùùhD ƥùùŏƵ ýùùŏ! Ŏùù5 Ǐùljdž ǏùǴƵ Ǵùŏhdž!f ǏùǴơD Ǵùdž ŸǴùk ƥùŏƵ DƶĂùŏ Ŏù5 Ǵnjŏ5 DƶǴldž!f ĂǴơĂ Ǐljdž Ŏ5 Ǵŏhdž!f ǾƵĂƧh Dƶǀlŏ5 ÝDƶǀp (ŸǴk) :Nl!Ăp Ŏ55

.Ƨh+Ǵf Nơ!f DƶĂŏ NLjǴ ÝƥǴŏƵǴf ƶƧTD ĂNj ǐǾ!f Ƨơlj!f

ǐƥǴùùùùƶhǴfĂ ƶĂùùùùT!f ljƥùùùùǀ Ǵùùdžŏkdž ƶfĂùùƵ!f ƥùùƶh fĂƧ+Ǿùùk ÜDžŏùƲƶ!f ƶpĂdž!f fǾNj Ŏ5 Nl! fĂƵƥŏĂ ljĂƧ+Ǿkŏ LJD Nl! LJŏ+ƧǴk!f Nŏơ!f CǴǴNj LJdž ǲǴƵŏĂ

.Ǐljdžŏkŏ Ǵdžƶ ljƥƶhk LJD ƧfƥpǴf ǴCǴT LJ+! ƶfĂƵ!f Dƶnjk+ƧǴTdž! Dƶŏkdž!f ƶǴkTdž!f ĂNjĂ

ǐƥfƵùù5 ǴƧùùơlj ƥùùp DƶƵùùkdž!f ǴùùljĂ ǴùùNjƵǴdžƥ ýǴùùǀĂ DƶNjǴŏǴơùùư fĂơùùư Ǐù!ǫ ǴhƧlk ǴNjƵǴdžƥ Ǵ!ǴǀĂ ǴŏǴơư!f fĂơhǾ DƶnjljD ǀŏơ ŸŎơǴưǴf Ƨơlj! DƶŏƲƶ ƥnjTdž fǾNjĂ

Ǐù!ǫ ƶĂùT!Ǵh Dƶŏùkdž ýhǴldž!Ǵh ŎƵƧh!f ǀŏơ LJŏƨơ ƧPǴ ƥnjTdž NǴhǴlŏ ýŏdžǀ!f ƥnjTdž!f fǾNjĂ ÜŸf

Ƨơlj Ǐ!ǫ ăƥD ƧdžD fǾNjĂ Ư Ƨdž!f ýƶŏh ÜƧŏǀ!f LJƶ ǀƵĂhơdž NLjǴ ÝljƥfƵ5 Ƨơlj ƥpĂ ǁǀlj!f ǴǴ Ăhơdž

.NjpĂT lƥT! NhǴƥp

ǐƥfĂùùǀ ǴùùǀǀǴ! DƶùùnjǴǀD LJùùdž ǴùùljDĂ ǴùơƧ!f ǴfƧǴùT Ư ŏùǴ!f ǲǴùŏλ fĂǀǀǴ! lƧĂùǀ LJŏùǴ ýhǴlŏ ýƶƨ ǴdžĂ IJ Ư ŏǴŏǴf DƶfƧơǴf ΣǴh! IJ ƥơĂdž!f DƶnjǀǴh! Ǐ!ǫ ƧŏTŏ ǴljNjĂ

LJùƶ ƶùŏǴlj+ ƥfĂǀ!Ǵh ƵTǴdž ýǴơkdž ýhǴldž!Ǵh Ănj5 ƶhŏƶF+!f NǴk!ǴơĂ NǴkƧĂǀ LJŏǴhĂ ƶơƧƨdž!f Nŏơ!f

.Dƶnjƶdž ǲǴNjƶ!f LJdž NLj+džk Dƶƥƶ! ƥŏƥT!f NLjƨơ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ĭ ƥĠùù ùŏƥ ýùù ùơ ǾƴƨĠùù ùŏ Dźnjlơhùù ù5 Ǒùù ljkzƶƥĂ Dźnjǩùù ŢĂ ƚùù ljD ǾƴƨĠùù ŏ
ĭ ƦÙ!f ljƥĠùƥ ýơŏ LJD Nŏhƨ LJdž ƴƶƥŏĂ Ü ƨƶƶk!f ýŏhŢ ĬƶƵ Dźnjƶ Ţŏ LJf Nŏhƨ LJdž Ăŋƨŏ ĠljNj
LJĠùŏh Dźƥlk ƥpĂ ÜDźŢ!!f NŏhŤ fƦNjĂ ÜƩĂƶPdž!f ƩơŏŤ Ÿ ýfƋŢ (Dźnjlơh5) :N!ĂpĂ ÜDźnjk!5fƨdž LJƶ ljƥƥp
. ǁ!Ʀ LJƶ ǑnjLj!f

ĭ ƥĠùùƹ ĂD ƶùùơƬfƨ Dź‡ljùùdž LJĠùù‡ LJùùdž ƥùù ùdžơdž ƶƶùù ùhp ƨfĂƩ Ġùù ùŏ ŸĠùù ùh
LJùƶ fĂƨhƶ ƶƵŢ!f Ƴƶzh LJŪ ÝƥŋŢdž!f ƨfĂƩ ƥŏƨŏ NLjD ýdžkơŏĂ ÜƨhŢ!f ƨfĂƩ ƴƶĠƥŏ ĠljNj

ƥù Ţ!ŏ LJĠ‡ LJƹ ĠdžD ÜƨĂƦơdž!f ýĂƩŏ ĠljNjĂ Ü‡ŏdžŏk LJhƨf DźŭŢŬf ơŋŏT‡ ƨhŢ!f lƨĠŏƩh ƥŋŢdž!f lƨĠŏƩ

ýùh ÜNŢùkfƦ! ƨhŢ!f lƨĠŏƩ! ýĠơƨ!f ƥT YƦTŏ Ŭ NLjŪ ÜƨĂƦơdž!f ĠljNj5 ÜNŢkfƦ! ‡ŏŢŏŢơ!f ƨhŢ!f lƨĠŏƩ

IJ DźŢùŢĂ NŢùŏƶƵ Ÿf ĬƶŢùŢ IJ ŎhLj!f ĬƶƵ DźŭŢ!f DźƶĂ LJdžĂ ÜNŢŏ5 lŭŢ!fĂ ĭĂhLj!f ƥŋŢdž!f lƨĠŏƩ!

.ĠdžnjLjƵ Ÿf Ǒơƨ ƨdžƶĂ ƨ‡h ŎhD NŏhơĠŢĂ

ƥĠùù ùh‡Ŭf ƚùù ùkƩkdž Ʃùù ùŢĠƶ LJùù ùdž ‡ùù ùŏơk ƶƨ ùù ù!D ƦĠùù ùkPdž!f fĂùù ùƷƶhk!
ƚùù kƩk ƩŢĠƶ LJdž IJ DźŢŢĂ NŏƶƵ Ÿf ĬƶŢ IJ ƨĠkPdž!f ŎhLjƶ! ‡dźŭŢ ƹŏƶhk DźnjLjdž ƴƶĠƥŏ ĠljNj

.NŏkƨĠŏƩ! ƶpĂŢ ljƥh‡

ƥŬĂŬfĂ ƴĠùù ùù ùhơŬf ƩƨĠùù ùù ùƩdźĂ ƶƶùù kdž Dźŏơƨùù!f ƥùù hƶ Nùù! fĂùù!Ăp
.NhĠhơD ‡pƨĠƩdž ĬƶƵ ǁŢĂD NLjdhĂ NƶŋD ĂLjƥh N!Ġơ ƨŢŏ ƚŏh!f fƦNj Ǒ5

ĭ ƥĠùù ơ DźLjƨùù k ĂD ƴùù ‡ƨ ƨĠùù Ţ Ġùù dž ăƥùù nj!f DźùùƶƵ Ġùù ŏ Ÿf Nùù ŏƶƵ ĬƶùŢ
lƨùƛ‡!f Ʃŏƨƶ ĬƶƵ IJ DźŢŢĂ NŏƶƵ Ÿf ĬƶŢ IJ ŎhLj!f ĬƶƵ lŭŢ!Ġh NŏkƥŏŢp DźkPŏ NŏkƥĠƵ‡Ă

.(ĭ ƥĠơ DźLjƨk ĂD ĮƴƵ‡ƨ ƨĠŢ Ġdž) :N!ĂIh ĠnjLjƵ ƨƶƵ Ǒk!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

hUDŽ‡FGJ||E

fRnj! LJĞ‡ ‡ öơ ÜÖ‡Ăľdždž!f ƧŢz!f Ö5 ţ ĞZ ƧZĞT lĞöơ ΣƧþD LJD ‡ơh!f fRNj Ö5 K!ĂĞơ LJöĂþùk!f ‡ù‡Ƨơ Kzùl ĂĂ Ƨö‡sk!f ‡ơĞldž Kþfƨ Nöss5 Ý ÖhƧz!f ĞljhþD qöƧĞk Ö5 ‡ödžNjD ƧŢz!f ‡Föh!fĂ NkĞöơ Oöư Ăkh Kdžp þl!Ă ÜĞöS5ĂŢ ƨƧZĞTĂ ƨƧ‡sdž ÖZƧh!f þzö ‖!R ĬľZ CĞLjhĂ Ü‡ö!ăk!fĂ ƠÖT!f þơ! ýŢö Dž! ĬÜþkzdž ĞöS5ĂŢ NJkþnĂ þl!Ă ÜĞnjöS5 ţ ĞZ Ök!f ‡öljöþ!fĂ ‡öZĞdžknÜfĂ ‡öl Ğöl!f .‡ödžŭl Úf lþöIz!f LJdž ƩƧPdž!f ý!ƨ!fĂ

Ö! ƧnjU5 ÜljƧzT Ư fƧƐD ýĂŪf ýŢs!f Ö5 Kl Ƨþ ÜĞIöxĂ ĬÜĞŢkf ljƧzTh Ö!ĞŢkf ƧhZĂ Oöþùdž ÜLJĂö5Ăù Ţ!f NùZfRD ƧĂnjTdž LJ5 ĂNjĂ Ü‡öƧT!f ĭĂhlj!f Θþdž!f Ĭ!ę NJköĞljZ ‡ƧŢ NLjD ĭRù!f Nh LJĞdžöÚf LJdžĂ N! ‡lödžZ ‡hơdž LJdž ĞzhĞlj LJĞ‡ IJ Dzľl Ă NöľZ Ÿf ĬľŢ IJ ýĂl ƨľ! ƧZĞT!f IJ Dzľl Ă NöľZ Ÿf ĬľŢ IJ Ohljľ! ÖZƧh!f Θþdž LJĞ‡ þl!Ă Ü- ýηĂ ƨZ - ŸĞh LJĞdžöÚf Dƨzľk l dž ĂNj ÜNJù! ‡ľŢĞơ!f ‡fþơŪfĂ ‡džöƧ‡!f NJkĞ5ŢĂ NľfĞơ5 LJĞöhĂ ÜNJkZĞηTĂ NJkĞdžfƧ‡Ă NJkfƨηzdž ƧĞnjUEh ĞZfþùPĂ Ğ5öƨ ljþljZ Θþdž!f ƧzT Σöľ5 ÜKľŢơ ‡öPöƧĞk ĞXfþơDĂ ‡öljöþ ‡FĞIơ ljƧzTh ýηlö Ănj5 LJùdž ‡ľöùơ5!f lƧĂŢ Dž lƧöĂ lĞöơ!f þö5ö ĂNj ĞdžLję ÜljCĞÖz! Cfþηklf Ă ΘĂþdždž KfĂƨlj! CĞơƧfĂ IJ ‡hĞơùŢ!f Oöþùdž LJdž ÖZƧh!f ƧX‡D þpĂ Ü- Dzľl Ă NöľZ Ÿf ĬľŢ IJ ýĂl ƨ!f ‡öŢPT ýŭP .ƨƧzT Ğnjxh Ă NJkhĞơŢ Ö5 IJ Dzľl Ă NöľZ Ÿf ĬľŢ IJ Ohljľ!f ýfĂpf Dznjľk l fĂ IJ DznjöľZ Ÿf LJfĂơƧ lþùT Ĭù!ę yùηfƧ fRNjĂ ljƧzT Ö5 fƧöh‡ fƨöơ ‡ö5ĂŢ!f ýĞηƧĂ Dzľz!f ýNjD Oöþdž ýkơDĂ .Ğnjö5 Dzľz!f ýĞηƧĂ ĞnjľNjDĂ ‡ö5ĂŢ!Ğh NhĞηZf

Ü- Ğùơöf IJ ‡ö5Ăù Ţ!f Yfþùkhf LJdž ĂNjĂ ÜÖnj!Úf Ɣơ!f YĂơĂdž LJdž ljƧzT ýPö Dž!Ă LJödžĞùơdž LJdž ĞNjƧöƐĂ þĞơkÚfĂ ýĂľơ!f ÖdžĂnjsdž Kơơ‡ĂĂ Önj!Úf Ɣơ!f DžĂnjsdž! Nö5 Kơ‡ƧZĂ .Önj!Úf Ɣơ!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

LJŏdžĞù ư dž!Ğu ĦĬŢkdž LJŏdžĞ ư dž ŎNjĂ OŢĞŢlj!fĂ Dž‡ơ!f ƧzTĂ ĦuĂk!f ƧzT NJkĞŽĂ ư Ădž LJdžĂ

Ğù džŏ5 DžnjkĞù džĞ ldžĂ Dznjk lŏƧù ƵĂ DznjuƧ Ğ ηkĂ Ƨ ĂŢk!f ýNjf ƥŽfĂp DžƲlj ‖!Ŗ‡Ă ÜĞnjljdž CƧηĂ ĦlnĞ]!f

NJkƧƥldž ƧĞnjUŰĂ ÜĞnj!ĂfƥkĂ ĞnjU5ơ ýnj]ŏ! ‖!Ŗ LJdž ƧzT!f ƥŢldžĂ ÜYĞdž]!fĂ ƥηĂ!f ƧzTu ĬdžŏĂ

.ĦŏƧzT!f

]ƥŏŢ!!f CĞLju Dž‡k!f ŎŽƧu!f LJD LJŏuk ƥ15 ÜĦŏljs!f Ħŏơ Ğlj!f Ħ]fƧƥ!f Ŗ!ĂĞljk ŎljĞλ!f ýŢ5!f Ŏ5Ă

ÜĦŏ‡Ğηơ!f Ħdžƥldž!fĂ Ħŏ ĬƵ!f Ħdžƥldž!fĂ Ħŏ!‡ƹ!f Ħdžƥldž!f LJŏu ljƥĞŢp ŖĞdžƥldž ŖŽĂljk ƥpĂÜ Ħŏƥŏ ĬĬk!f

Ŏljƹk!f ĦdžkĞPĂ IJ DžĬ]Ă NŏĬŽ Ÿf ĬĬŢ IJ ŎuLj!f ĬĬŽ lŭŢ!f ĦdžkĞP LJŏu ŖŽĂljk ƥ15 DžŏkfĂP!f Ğdž

.ljƥĞŢp ŎuĞ‡Ă NŏĂŖ!Ă NJ]5lj! CĞŽƥ!f ĦdžkĞPĂ]ƥŏŢ!!f ýĞdžηu

ƧĞzùTD LJŽ Ŗ5T‡ ƥpĂ ÜĦŏljŏƥĂ Ħŏuƥ D lƧNjĞU Ü f GljK!f YĂ ư Ădžu ‖!Ŗ‡ Ħ]fƧƥ!f ŖdžkNjfĂ

LJfƧ!!f UĞ5!Ğu Ƨλ‡k!Ğu ýλdžk5 ÜŎljŏƥ!f CĞŽƥk]ŬŢf ĞdžDĂ ÜCĞfƧzT!f LJdž ljƧŏƹ ydž ŎŽƧu!f yƵĞlk lƧŏλ‡

.ĦŏƧzT!f NJ ư fƧƹD Ħdžƥ!P! ĦĬŏĬη!f NJŏljĞzdž ƧŏP]kĂ Ƨ ŏƧT!f ĭ ĂĬlj!f Ħ ŏƥơ!ĞuĂ ÜNJkĞŏcĂ DžŏƧ‡!f

Ħùŏ!ŬƥŷĂù!ơ Ħzu] ĬĬŽ ƧŽĞT!f ŖfƥƧ5dž yŏƧĂku Ğljdžp ĭ ƧzT!f Dznzdž!! Ŏk]fƧƥ Ŏ5Ă

ýù!ơ LJD Ğlj! LJŏuk ƥpĂ ÜLJdžƧ!fĂ ƨŭPŬfĂ ΣfĂơ!fĂ DžŭŽŬfĂ LJfƥηĂ!fĂ Ħzŏu!fĂ LJŏƥ!f :ŎNj

.ŎŽƧu!! ĭ ƧzT!f Dznzdž!f ĬĬŽ ƧƵŏ]dž!f ĂNj Ħŏljŏƥ!f ŖfƥƧ5dž!f

Ư zu! NJdžfƥPk ù]fĂ ÜNJdžUlj Ŏ5 ĦŏƧzT!f lƧĂŢ!f ýŏ‡Tk Ŏ5 lƧŏu‡ lƧƥldž ŎŽƧu!! LJĞ‡Ă

.Ħơ ư fĂ ĦŽfƧuu ĦŏFĞTljŬf Ÿŏ!Ğ]ŬŬf

ŖƧƧùu ĦuŖŽ Ĭlŏ]Ădžu ý5ơŏ NJkƥηĂ5 ÜNLjfĂŏƥ Ŏ5 ĦŏƧzT!f Ĭlŏ]Ă dž!! Ħ]fƧƥ!f Ŗ ư ƧŽĂ

.ĦŏƧzT!f NJŏ5fĂpĂ NLjfƧĂD Ŏ5

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƥùpĂ ÜDžŏơƧùhv!ƒ DžŏơƧù!ƒ ƥhvƵ LJƒĂŏƥ LJdž LJŏkƥŏ Ţp ƭơĜh!ƒ ƧĜkPƒ ƥ!5 ƭ!Ĝλ!ƒ ý Ţ ɜ!ƒ ĜdžDĂ

ÜŎùƵƧhv!! ĭƧƶùT!ƒ ƒ lj!ƒ ƭŏljh Ĭ!Ƶ ƭƧŏh+ ƭƧλD Ŏljɜ!ƒĂ ŎƵĂ ư Ădž!ƒ ýŏ+Tkv! LJD ƭ ƒƧƥ!ƒ Ƙnjklj ƒ

.ƭŏljɜ!ƒĂ ƭŏĂŏljh!ƒ NJkŏ ŢĂ ŢP ƒ lj!ƒ ƘơLjdž YĂ ư Ădž!ƒ ƭƶŏhvŎ5

.Ƨŏ Ţ lj!ƒĂ Ĭ!Ădž!ƒ DžƶLj NJLjg ƥƒƥ ţ!ƒĂ ŧŏ5Ăk!ƒ Ƨŏƥ!!ƒ Ŏ!ƶ!ƒ Ÿƒ ýa ţ D Ü!ƧŏPDĂ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

!ĭβ|ЦЄ DžĬβsЦЄ

:ƒǂ|ЦЄ

.Dž1999Ü 1ʊ Üyȣ2ĂĶ!ƒĂ ƧTljШ! LJödžŪƒ Ƨfβ Ü ɛ NjTǂЦЄNj βyʅЦЄ ÜβdžơdžƧĂ Ţljdž ÜDžöNjƒƧhωq

:NJöШZ ȣШZĂ NJ||ơĂ NJdžβp ÜƧZĠT!ƒĂ ƒǂJ|ЦЄ ƒqc Ĭȝ βəFȣЦЄ üĶDŽЦЄ ÜLJöβ!ƒ CĠöư ÜƧöλŪƒ LJhƒ

.Ꝓ.β Ü2ʊ ÜlƧNjĠl!ƒ ÜƧTlj!ƒĂ yȣʊШ! ƧŢdž ǂưnjlj Ƨfβ ÜNJljĠhʊ ĭĂβh Ă ÜÖ5Ăơ!ƒ βdžơD

:ȣölơĶ ÛDžDŽĭЦЄ lɛqFȣ ơĭβFǂ Ĭȝ DžDŽRЦЄ hυ2Θǂ ÜLJdžơƧ!ƒ βhZ LJh LJöʅơ!ƒ LJöβ!ƒ Ƨβh Üýβ̄NjŪƒ LJhƒ

.Dž2004/lj1425 Ü1ʊ ÜÖhU ĂhD ÜÖ5Ġlλ!ƒ yđžηdž!ƒ ÜÖThơ!ƒ βdžơdž LJh ŸƒβhZ

:ȣölơĶ Üƒɛβǂ3ŪЄ hωúYNj ƒɛβШЦЄ hυŢƒ2dž Ü(Dž1374/lj776 :Ꝓ) LJöβ!ƒ LJĠʅ! ÜYöʊP!ƒ LJhƒ

.Dž1989/lj1409 Ü3Ш ÜYƧȝdž!ƒ ÜCĠưöh!ƒ Ƨfβ!ƒ Ülβöβη!ƒ ΘĠηlj!ƒ ǂzhʊdž Üǂöɛ5 ǂöβzʅ!ƒ

βƒĠQc Ĭȝ qĭ2ǂȣdžЦЄ hυĭɛĠ Ăǂ̄Y qĭRdžЦЄ üŢ2ЦЄ Ü(lj944:Ꝓ) ÖШZ LJh LJdžơƧ!ƒ βhZ Üyhöβ!ƒ LJhƒ

Ü1ʊ ÜCĠzljŢ ÜÖljdžö!ƒ ǂĂơh!ƒĂ ꝒĠʅƒƧβ!ƒ ȣǂƧdž Üβơ̄T Ƨ ʅĂö :ȣölơĶ ÛqĭĠR hωĭqDŽ

.Dž1983

ÜꝒĂƧöh ÜlƧöʅdž!ƒ Ƨfβ ÜÖǂʅ5ĂȣTĶƒƧǂ ΣĂöʊĠljɛƒ :ljƧTljh ĬljkZƒ ÜUĭqĠЦЄ ÜŸƒ βhZ Üȣkzdž!ƒ LJhƒ

.Dž1982 /lj1402 Ü3 ʊ

Ƨfβ ÜĠljnjdž D βhZ :NJ! DžβpĂ NJTdžƒĂNj YkǂĂ NJơƧT Ü l ĠFk DžĠ DžFȣΘ DžɛNjĭq ÜLJĠʅơ ÜꝒhωĠλ LJhƒ

.Dž1994 /lj1414 Üʊ.β ÜꝒĂƧöh ÜǂödžŪz!ƒ Ykǂ!ƒ

ÜǂödžŪz!ƒ Ykǂ!ƒ Ƨfβ ÜÖηĠȣP DžzljdžƒƧ!ƒ βhZ βdžơdž :ȣöŪzkĂ ȣölơĶ ÜβyʅЦЄ qȣdž Üǂdžƒβp ÜƧȣzη LJhƒ

.Ꝓ.β Üʊ .β ÜꝒĂƧöh

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜDžƒDŽRǁƐ ƀƒďĞć ƀƒĞďžć DžƒĩYŬƐ ǀƒĩʒNj ÜDžŏNjƒƢhƒ LJhu ƥďžơďž LJhu ƥďžơD LJŏƥ!ƒ ΣďžT ÜLJĞ‡ǁP LJhƒ

.Dž1972 Ü1 ƱƢ ÜKĂƢŏhu ÜƢƥĞŢ Ƣƒƥ ÜΣĞhuƵ LJĞǀơǫ :ȿŏǀơk

Ƣƒƥ ÜLjʒNjT‡Nj LjƋƒĩΘ (**884** :ǀ) ĬďƒFĞĩǀǁƐ huDŽƥƢpDŽƒĞ ƥDŽY ÜƢ5ƶη LJďžơƢ!ƒ ƥhuƵ Üýŏ!Ƶ LJhƒ

. Dž2002/lj1423 Ü1Ʊ ÜȿTďƥ ÜƢ‡5!ƒ

Ü2Ʊ ÜlƢNjĞ!ƒ Ü2 ƢĞƶďž!ƒ Ƣƒƥ ÜƢ‡ĞT ƥďžơďž ƥďžơD :ΘƢTĂ ȿŏǀơk ÜƀƐƥy˜ǀǁƐNj ƥy˜ǀǁƐ ÜƋhŏkp LJhƒ

.Dž1958 / lj1377

Ü!ĩưyǁƐ DžƆƥȿǁƐ ƥĩƨ2Ƌ ÜŎTƢ!ƒ Ƣŏλ‡ LJhu ƢďƵ LJhu ýŏƵĞďǀƒ Ćƥ5!ƒ ŎhuD Ü5Ğơ!ƒ ÜƢŏλ‡ LJhƒ

Ü2Ʊ Ü Ư ĞŏƢ!ƒ Üyõ‹Ăk!ƒĂ ƢTljl! ƋhŏƱ Ƣƒƥ ÜƋďžŭǀ!ƒ ƥďžơďž LJhu ŎďžĞǀ :ȿŏǀơk

.Dž1999/lj1420

ÜƢƥĞŢ Ƣƒƥ ÜƒƥyǁƐ DžƒƨǁÜ (lj711 :K)DžƢ‡ďž LJhu ƥďžơďž LJŏƥ!ƒ ýĞďžη ýưƨ!ƒ ĂhuD ÜƢĂUljďž LJhƒ

.Dž1994 /lj1414 Ü3Ʊ ÜKĂƢŏhu

IJ KĂƢŏhu ÜƋŏ!Ăƥ!ƒ KƒƥŏĂƵ KƒƢĂTljďž ÛhuĩĞƥyǁƐ huƷŭĞǁƐ Ĭʒ huĩƷŭĞŪƐ ÜƢŏďǀ ÜLJƒƥďžơ ĂhuD

.Dž1991 Ü1Ʊ ÜΣŏƢĞhu

ƥďžơďž :NơƢTĂ Nƶďžη Üƒ‖ƒƯ ĬĞć DžƐNjĩq Ü (DžlǀĂ NŏlƵ Ÿƒ ĬlŢ ŎhuLj!ƒ DžƵ) Ɣ!ĞƱ ĂhuD

.Dž1994/lj1414 Ü1Ʊ ÜKĂƢŏhu ÜŎhuƢƶ!ƒ ƔĞk‡!ƒ Ƣƒƥ ÜŎηLjĂk!ƒ

Ƌ5Ğ1λ!ƒĂ Ƌŏhu2kl! Ƌŏhu2ƶ!ƒ ƋďƵUljďž!ƒ ÛDž2ǁƐNj huĩDƥǁƐ DžDŽĩǁƐ Ĭʒ ƥTƒyDŽǁƐ ƥy˜ǀǁƐ ÜLJŏƥ!ƒ ƨƵ ÜýŏƵĞďǀƒ

.Dž1972 Ü Ʊ.ƥ ÜlƢNjĞ!ƒ ÜƋŏhuƢƶ!ƒ KĞǀƒƢƥ!ƒĂ ƋĂơhu!ƒ ƥnjƶďž ÜDžĂlƶ!ƒĂ

Ƌƶhu2ďž ÜŎƱŏ!LjT!ƒ ƥďžơD ƤĞkǀŪƒ Oŏơ˜ŢĞ ÜĬďƒƷŬƐ ÜLJŏǀơ!ƒ LJhu ŎlƵ ƢƢƶ!ƒ ĂhuD ÜŎLjĞnjƶŢŪƒ

.Dž1985 ÜƱ.ƥ ÜƢŢďž ÜDžƥ!k!ƒ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ɣƒþŭƒ ƚhƙ‡dž ÜLJŏ˥ơ þdžơdž :ȶŏŭzkĂ ƟƧT ÜþĭĠ˥ǁƐ Ă˥YŬƐ DžƐNjĭƣ ÜΣŏp LJh LJĂdžŏdž ÜŎTƵŭƒ

.Ꞓ.þ Ü1ƵƵ ÜƚŏŋƦĂdžĵ!ƒ ƚzhƵdž!ƒ Üƨŏdžĝdžŋ!Ĝh

. (Dž1952) Ü2Ƶ ÜƚŏƧŢdž!ƒ ĂŭŋĵŬƒ ƚhƙ‡dž ÜþƴŢǁƐ ĂȶĭƨNjDŽ ÜDžŏNjƒƧhƒ ÜΣŏLjD

ƚhƙ‡dž ÜƧTh þdžơdž ýĠdž‡ :NŏŭZ ȶŭZĂ NJ! DžþpĂ NdžŋƧk Ûhƨ‡ǁƐ Ĭȝ hDŽ‡˥ǁƐ þNjq ÜLJȶŏkŢ ÜLJĠdž!ĂD

.Ꞓ.þ ÜƵ .þ ÜƧŢdž ÜƴĠhT!ƒ

Û (Ĭ‡ljFŰǁƐ þyŢǁƐ DžDŽ ţ NjTdž Ĭȝ lƐbƐþȝ) ţ dǁƐ üĭ‡ƟƚĬȝ þƚFȝq ÜLJŏ˥ơ Ÿƒ þhZ ÜƧĜh!ƒ

.Dž2010 / lj1431 Ü1Ƶ ÜCĜzljŢ ÜƧTĵ!ƒĂ ꞒĠŢƒƧþŭ! ĭþĜhZ ƨ‡Ƨdž

ÜăNj‡Y ĬĠc üĬ !Ɛþ˥ǁƐ ƴqFƨǁƐ ƒȝFdžDŽ Ĭȝ ăNjþǁƐ ƵþŢDŽǁƐ ÜŎŭT!ƒ Ƨ‡h ŎhD LJh þdžơdž ÜĭĂŭZĜh

.lj1319 Ü1Ƶ ÜƧŢdž ÜƚŏpƧT!ƒ lƧdžĠz!ƒ ƚzhƵdž!ƒ

ÜŎŋƒĂĵ!ƒ DžĭƣǁƐ Ƨ DŽŢ DžƐNjĭƣ Ĭȝ hĭȶĭĠŬƚ hƨƐþq ăNjĠdžǁƐ ŋĭqDŽǁƐ ƴqĭTȝ ÜƚdžĠŢD ÜĭƧŏơh!ƒ

.Dž2013 Ü1Ƶ ÜŎhU ĂhD ÜꞒƒƧĠdžŬƒ ƚƒƧk ĭþĠĵ

Ü1Ƶ ÜꞒĂƧŏh ÜȶTdžþ ÜƧŏx‡ LJhƒ Ƨƒþ ÜăþƦqĠǁƐ ŋĭƟT ÜýŏZĠdžŢƒ LJh þdžơdž ÜĭƧĠPh!ƒ

.Dž 2002/ ùNj1423

Ü2Ƶ ÜƚŏƧŢdž!ƒ ƚưŋĵ!ƒ ƚzhƵdž ÜhƴĭNjqƴǁƐ hƴyĠƐþ ĬNJǁŬƐ ƷŢƴǁƐ ƴqĭNJŢ ÜLJdžơƧ!ƒ þhZ ÜĭĂþh

.Dž1966

ÜꞒĂƧŏh ÜƧþĠŢ Ƨƒþ ÜƟƒƧŋ!ƒ ƨƒĂĵ :ȶŏlơk ÜĬYþĠǁƐ DžƐNjĭƣ ÜþdžơD LJh DžŏơƧ!ƒ þhZ ÜŎZƧh!ƒ

.Dž 2003 Ü1Ƶ

ÜlƧNjĠ!ƒ Ü2ƧĠzdž!ƒ Ƨƒþ ÜƴƒĂk!ƒ þhZ LJĠưdžƧ :ƚdžŋƧk ÛĬĠþyǁƐ ƒqŬƐ ơĭþƦƚ ÜýƧĠ‡ ÜLJĠdžŭ‡ĂƧh

.Dž1975 ÜƵ .þ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜÖThơ!f þdžơdž Ÿf þhZ ъöIơk ÜDžDŽžllε bƒΘ‡T lƒъĠƯ ÜLJdžơƧ!f þhZ LJh ỸĠNjĂ!f þhZ ÜÖnjöƧh!f

.Ƙ.þ ÜƱ .þ ÜCĠzljŢ ÜÖljdžö!f ł Ăơh!fĂ ƘĠ‚lƒƧþ!f ƨ‡Ƨdž

Ƨ ƧĠzdž!f Ƨfþ ÜDžĭƵdžTDŽllε þƒkƆNj DžĭƵllDDŽllε bƒDŽƨƈ DžĭƷþƒyllε hŭƣlj Üþdžơdž LJh ýöZĠdž‚lƒ ÜĭþƒþƷh!f

.Dž1951Ü ƱƱ.þ ÜýĂhljĠk‚lƒ ÜŁönjh!f Ġnjkzh‚ƱdžÖ5 Ł6ơ!f

Ỹk‡!f Ƨfþ ƘƨƧĂTljdž ÜƧĂZĠ5 ÖllZ :NơƧTĂ NllơÜþĭljR DžĠ ƒyl DžEnjĭƣ ÜỸz‡ ÜƧöNjƨ LJh

.Dž1997 /lj1417 ÜƱ.þ ÜLJĠlh! ÜƘĂƧöh ÜŁödžơz!f

ÜÖljŭö‡ þözl þdžơdž :ъöIơk Üăþĭ‚TNjĠllε DžEnjĭƣ Üþözl LJh þdžơdž LJöþ!f Ƨ Ƨ‚T ÜĭƧö‚ŢĂh!f

.Dž1973 Ü2 Ʊ ÜÖhơ!f ÖhĠh!f Łhk‡dž

Łhk‡dž ÜÖljĠ‚lơ!f Ÿfþh‚Z LJ‚lơ :ъöIơk ÜĬƷENjъllENj ƒNjþyllε ĬƷ ĬƷFllε ÜỸöƱP!f ÜĭƨöƧhk!f

.Dž1994 / lj1415 Ü3Ʊ ÜlƧNjĠl!f ÜÖnljĠP!f

Ü4Ʊ ÜlƧNjĠl!fÜ Ł5Ġlλ!f Ƨfþ ÜĬDžűƨÜε ƐNjTŁllε Ăllα üQqDž ÜÖdžöljƷ!f Ġ5Ă!f ĂhD ÜÖljƨĠksk!f

.Dž1986

ƧTljơ! DžUzdž!f Ƨfþ Ü (ĬdžEqNjƨllε) ĬYþĠllε !ĭΘþllε qĠY ơĭ‚llε ƒNj‡ъllε DžFƯ‡ƨ Üþ!ĠP þdžơdž ÜƘhĠλ

.Dž2008 Ü1Ʊ ÜlƧNjĠl!f Üỹöƨ‚Ăk!fĂ

ÜþTyllε ülj‚ DžƨƒΘDŽ ĬƷ þljqllε hDžĭłĭ ÜýöZĠdž‚lƨ LJh þdžơdž LJh llơdž!f þhZ ƧĂŢljdž ĂhD ÜÖh!Ġzƛ!f

.Dž1991 ÜƱ.þ Ü2Ш ÜъTdžþ ÜŁ5Ġlλ!f lƧƨĂ

ÜLJĂƧĠNj Džơ‚lƒ!f þhZ :ΘƧTĂ ъöIơk ÜDžĭĭĠŁllENj DžƒĭĠllε ÜƧơh LJh ĂƧdžZ LJĠdžλZ Ăhf ÜUơĠη!f

.Dž1998 /lj1418 Ü7Ʊ ÜlƧNjĠl!f ÜÖnljĠP!f Łhk‡dž

ŁzhƱdžĂ Ł‡ƧT ÜLJĂƧĠNj Džơ‚lƒ!f þhZ :ΘƧTĂ ъöIơk ÜDžENjĭΘllε ÜƧơh LJh ĂƧdžZ ÜUơĠη!f

.Dž1965 /lj1385 Ü2Ʊ ÜlƧNjĠl!f ÜÖhơ!f ÖhĠh!f Ĭ5Ʊ‚Ţdž

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ü0.þ Üþfþƶh ÜŁöljƠĂ!f Łhk‡dž!f ÜŎĞþyЇЄ fqŬЄ Ŏƶ hŭqŝdž lƒzЄþq ÜŸf þhƵ þĂdžơdž ÜƧþĞn!f

.D1990

.D1999 Ü0 .þ ÜƧƬdž Ü2ƧĞzdž!f Ƨfþ ÜhƟƬЄNjЇЄ hƷűĞЇЄ ÜLJŏdžD ŎŝƠƬdžĂ ÜŎЇƵ ÜDƧĞn!f

Łhk‡dž ÜƧ‡ĞT þdžơdž þĂdžơdž :NŏЇƵ ŝЇƵĂ ljDƧp ÜRƓЇYŪЄ üəŬq ÜƧNjĞl!f þhƵ ÜŎljĞnƧn!f

.D2004 Ü1Ơ ÜlƧNjĞl!f ÜŎnljĞP!f

ĂhD þdžơdž :ƟƧTĂ ŝŏlơk ÛLjDŽNjTƊNj ŎĞƶŁDŽЇЄ DžŭĞ hƯƒzNjЇЄ Üzŏƶz!f þhƵ LJh ŎЇƵ ÜŎljĞnƧn!f

/lj1427 Ü1Ơ ÜKĂƧŏh ÜŁŏƧƬz!f Łhk‡dž!f Ü ŭĂĞnh!f þdžơdž ŎЇƵĂ ÜDžŏNjfƧhq ý ư ŝ!f

.D2006

.D1986Ü Ơ.þ Üþfþƶh ÜŁŏŝĞlλ!f LJĂƋT!f Ƨfþ Ü lƒ2ŭþyŁЇЄ Üþdžơdž LJh ŎЇƵ ÜŎljĞnƧn!f

ŁdžĞƶ!f ŁŏƧƬdž!f ŁFŏnj!f ÜƧhn DžŏơƧ!f þhƵ :DžŏþlkĂ ŁdžnƧk ÜhƲ‡ЇЄNj þŭl2ŁЇЄ Ü ł ŏþĂn ÜLJŏƧn

.D1992 Ü0.þ ÜƧƬdž ÜYĞk‡Ї!

ŁzhƠdž ÜƧ‡ĞT þdžơdž þĂdžơdž :NơƧTĂ ljDƧp ÜbЄþyƬЇЄ üNjƟƶ lƒŝĞƯ ÜDžŭ̆ƬЇ LJh þdžơdž ÜŎơdžn!f

.K.þ Ü0 .þ ÜlƧNjĞl!f ÜŎljþdž!f

ŁdžĞƶ!f ŁŏƧƬdž!f ŁFŏnj!f yŋĞƠdž ÛhŭəFdžĞ hŭĞNj‡zć hƲЄþq ŎЇƲFdž !ŭljЄþĞЄ þyƬ ÜþƶƬ 2ŏƧT ÜƧĞŏn!f

.D2008 Ü1Ơ ÜƧƬdž ÜYĞk‡Ї!

Ü3Ơ ÜlƧNjĞl!f Ü2ƧĞzdž!f Ƨfþ Û (lúlƬDŽNj FŭFƬŝ) ŎĞþyЇЄ þyƬЇЄ ĂŝŭzNjDŽ ÜKơþdž ÜƧĞŏn!f

. (D1995)

.D2003 /lj1423 Ü2Ơ ÜĞƶljƬ ÜþĞTƧŬf Łhk‡dž Ü lNjDŽþƬƟ ơŭþFŁ ÜƠ!ĞƬ ÜþdžĞơ!f

.D1983 Ü1Ơ ÜKĂƧŏh ÜŎljĞljhЇ!f YĞk‡!f Ƨfþ Ü5qRþ2ЇЄ DžЄNjŭq ƝþƬ ÜĞŏЇŏq Ü ŭĂĞơ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜƵ.þ ÜCĞzljŢ Üþöþη!f ýöη!f Ɨhk‡dž ÜDžDŽǐllƐ Ǐʒ ƀƒNƚƨllƐNj hǔʒNjTllƐ Üþdžơdž Ÿƒ þhƵ ÜÖŢhơ!f

.Dž1976

ƨƒþ ÜƗơödžp þdžơdž :ƴöĂhkĂ Ɨ‡ƒƨþ Ü‡ǐ!ƨllƐ DžĞ Nþ‡Nj hǔƐNjþĞ hƨǐƲΘllƐ DžƐNjǐq ÜƗƒöƵơ!f

.Dž1993 /lj1413 Ü1Ƶ ÜĶĂƨöh ÜƗödžǐƵz!f ƴk‡!f

ÜÖhƨz!f Dž‡!f ƨƒþ ÜǏƨƒĞyllƐ þTyllƐ Ǐʒ ǏƷúĞllƐ Ƶƒƚǐūll hǔǐllƒDžƲllƐ ƨ ƨŬƐ Üþdžơ Dž‡ĞŢkhƒ ÜLJƒþdžơ

.Dž1997 /lj1418 Ü1Ƶ ÜƴƵơ

Ɨ‡ƒƨþ Üƒþ‡ŬƐ hǔǐƒƷNj ƒqŬƐ hƵžƐĶQl Ü(lj837:Ķ) Ÿƒ þhƵ LJh ÖƵZ ƨ‡h ÖhD LJöþ!f Öl‡k Ü‡ĂdžơƵ!f

.Dž2001 /lj1421Ü 1Ƶ ÜĶĂƨöh ÜƨþĞŢ ƨƒþ ÜƴĞöþ ƴ‡Ă‡ :ƚöl‡kĂ

ÜLJĞLjh! ÜĶĂƨöh ÜÖdžŭ‡Ŭƒ ƴƨƷ!f ƨƒþ ÜΣĞhZ LJĞ‡ơƷ ƚöl‡k ÛƀƒĞqŬƐ !ƲlyDŽ ÜĶĂpĞö Ü‡ĂdžơƵ!f

.Dž1993 Ü4 Nž

.Dž1990 Ü4 Nž ÜĶĂƨöh ÜƗödžǐƵz!f ƴk‡!f ƨƒþ ÜDžƐq‡ĞllƐ !ƲlyDŽ ÜĶĂpĞö Ü‡ĂdžơƵ!f

.Dž1993 Ü3Ʋ ÜÖhƨz!f Ɨƒƨk!f ƨƒþ Üƒljƒ DžDŽ þƒĞQlĞ Ǐʒ ƒljƒllƐ l‡ƒþ‡ Üþ‡Ğdžz!f LJhƒ ÜÖǐhljơ!f

Ü1Ƶ ÜLJĞLjh! ÜĶĂƨöh Ülƨöl‡dž!f ƨƒþ Ühǔʒ‡NjTllƐ l‡ƒΘ‡ƲTDžllƐ !ƲlyDŽ ÜDžzljdž!f ƴhƵ ÜÖ5ljơ!f

.Dž1980/lj1400

Üƚƨ‡T!f Cƒƨ‡Njƨ Ɨhk‡dž Û (hǔĞǐNj‡ƨĞ hƨƨƐþq) ǏĞƒ‡llƐ !ƨƒƚllƐ ǏĞĞ ƴy‡ Ü‡Ŭ‡ĂƵ ƴöƨ5 Üƨþöơ

.Dž2002 /lj1423 ÜƵ.þ Üƨ‡Ţdž Ülƨ‡NjĞl!f

ÖƵZ LJh ƴdžơdž :ƚöl‡k Ühǔǐ‡NjƨþllƐ hƵllNjqllƐ ơǐƴƒƗ Ǐʒ hǔǐDllD‡llƐ qNjƚyllƐ ÜLJ‡ơ ÖƵZ ÜÖηƨƨP!f

Ü2Ƶ ÜLJĞLjh! ÜĶĂƨöh ÜƴƒþŬƒ ƨƒþ ÜCĞzljŢ ÜÖLjdžö!f Ɨ‡Ăơh!fĂ ĶĞ‡ƒƨþ!f ƨ‡ƨdž ÜYĂ‡Ŭƒ

.Dž1983/lj1403

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜŎhƧƶ!ƒ Ŏ5ĞIƛ!ƒ ƶ‡Ƨdž!ƒ Ü (ƒƦƲƢ!ƒ !ƦƲƶdžƐ ĂƐ üƢqPŽ) ţ džƐ lƦĭdžƦƶ Üþdžơdž ÜŎhĞƵƲP

.Dž1991 Ü1Ʊ ÜLJĞljh! ÜKĂƧŏh

ÜlƧNjĞI!ƒ ÜƧTlj!ƒĂ ƦƶĞhƱ! ƔŏƧƹ Ƨƒþ ÛŎƷNjTƐ KƹþƦƐ ŎƷ ƒqŬƹ ÜDƶƶlj!ƒ þhƶ þdžơdž ÜŎŋĞ5P

.Dž1981 Ü1Ʊ

Ü1Ʊ ÜLJþƧŪƒ ÜƦƛŏþơ!ƒ Ɣk‡!ƒ Dž!Ğƶƶƶ ÜDžĭĭPNJƐ qdžY hŭŎyƶ Ɛ hƹ‡Ɛ hŭŎƦdžĞ Üýŏ!P þdžơdž ÜƦ!ŏŭP!ƒ

.Dž2004/lj1425

.Dž1992 .Ʊ .þ Üþƒþƹh ÜDžŏƶƧ!ƒ ƦƶhƱdž Ühŭƹ‡ƦƐNj ăyƶ Ɛ ÜŬƲƦƐ Dƶ ÜĞ5Ţ ÜŎŢĂ!P

Û (ƦúƲ Ɛ ÞNjTdžDŽ DžĞ DžŭƧƲ Ɛ ÞyƶƐ Ŏƹ hƧƹƹÞq) hŭƹNjTƐNj hŭĞNj‡ƧŪƐ ÜLJĞdžŏ!ƶ ŎljĞdžD ÜÞĂƒþ

.Dž2002/lj1423 Ü1Ʊ ÜLJþƧŪƒ ÜLJĞdžƶ Ü ŭ ĂŬÞŋdž ƧƒÞ

ÜƧŢĞƶdž!ƒ Ƨ‡5!ƒ ƧƒÞ Û"ŎĞÞyƐ ƒqŬƹ Ŏƹ hŭdž2Ɛ YÞNjTƐ" ƒNj‡ƧŬƹ lƦĭƐƦDŽƲ Üƶŏ5 Ü‡ŏƒÞ!ƒ

.Dž1990 /lj1411 Ü2Ʊ ÜƧTdžÞ Ü‡5!ƒ ƧƒÞ Ă ÜKĂƧŏh

ƧƒÞ ÜƠ!ĞŢ DžŏNjƧhƒ :ƧŏlƠk ÜnjÞĞIƐ DžƹNjŭƲƐ YƦŭƲ ÜŎƶĂdž LJh þdžơdž LJŏÞ!ƒ ýĞdž‡ Ü ŭ Ƨŏdžþ!ƒ

.Dž2005/lj1426 Ü1Ʊ ÜƧTdžÞ ÜƧƦĞTh!ƒ

ÜŎljĂŏƶh LJh pŏƶƶ!ƒ þdžơdž :ƧŏlƠk ÜÞĞƷ DžDŽ ÞĞƢƶ Ŏƹ ÞĞyƐ ÜLJĞdžƛƶ LJh þdžơD LJh þdžơdž ÜŎhNjR!ƒ

.Dž1985/lj1405 Ü1Ʊ ÜKĂƧŏh ÜƦŏdžƶƶ!ƒ Ɣk‡!ƒ ƧƒÞ

Ü ŭ ƧĞŋơ Ŏ5ƱŢdž :ƧŏlƠk ÜƧNjDŽƦƐ ÞljƐNjƲ Ŏƹ ƧNjÞyƐ ƦƦ ÜŎ ưkƧdž þdžơdž Ü ŭ ÞŏhƧ!ƒ

.Dž1969 /lj1389 Ü5Ʒ ÜKŏĂ‡!ƒ ƦdžĂ‡ơ ƦƶhƱdž

LJŏƶơ!ƒ þhƶ :ƧŏlƠk ÜŶƐ bƦDŽƧƐ 5ƦƧƦƶƐ ÜƧĞơƶƒ LJh LJdžơƧ!ƒ þhƶ DžƶĞI!ƒ ĂhD ÜŎŋĞŋƧ!ƒ

/lj1406 Ü2Ʊ ÜLJĞljh! ÜKĂƧŏh ÜyŏƧĂk!ƒĂ ƧTlj!ƒĂ ƦƶĞhƱ! Ƨ!ĞƶƧ!ƒ Ƨƶƶdž Ü ƧĞhdž!ƒ

.Dž1986

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

.ذ 2002 ئ15 ئ ئكاشىلىق ئىلىمى ئىلىمى ئىلىمى

.ذ1965 ü1ث ülSNjگ!!f üYfpŭf Ełuk‡dž üpĭllFDŽDŽllε DžĭŬús pTY üsszS pAdžودž üDžöll]

Sfp üszöszz!f pluZ pdžو pdžودž :sölوk üƒFszdžŬε pĭpθł Ĭz fFگ‡llε f‖ üLJöp!f ýŭη üÖثAö]!f

. ذ1991/lj1411ü ث.p üKASöu üłödžllz!f Yk‡!f

ÜyösAk!fA STlj!! ł5Szdž!f ذ!گZ üĬDŽpTθllε oĭpFłllε pENjqc' üSdžZ LJu pdžو LJu pdžودž üĭSثگT!f

.ذ1983/lj1403 ü2ث üłöpAzl!f łöuSz!f ł‡llدžدž!f

üYSz!f Yگk‡!f pگوkf KfSATljدž üüگWllε ăNjqگ pyl Ĭz huĭگNj‡sε pljεNjư üDzگTZ üOkST

.ذ2005 ü ث.p üsTدžp

Sfp!f ü ţ úqǕεNj 5qTllε üljc' ţ εNjqllε lƒsگU' ü2öثll!fpuZ LJu pdžو LJu pdžو üÖηST!f

/ lj1406 ü1ث üKASöu üyösAk!fA STlj!fA łZگuثll! ýNjگljدž!f Sfp üSTlj!fA yösAkll! łöljdžö!f

. ذ1986

.ذ1978 ü1ث üSTدž üłöSTدž!f łưnjlj!f łuk‡dž üĬDŽúsÜε oĭpFłllε huYNjsNjDŽ üpdžو üÖhll'T

üł5Szdž!f Sfp üUگFsllε Džpsllε qyگ DzDŽ DzsFθDŽگ UllFUllε pqگllε ü ÖllZ LJu pdžودž üÖljگ‡AT!f

.ذ2004 ü1 lll üKASöu

YfpŭF łuk‡dž üuZúگllε !Nj‡Y Ĭz NFł2DŽllε ţ ĭqł‡ll NFTĭÚε huĭEگ üýگzkدž!f pluZ üĭpözT!f

.ذ2005/lj1426ü ü17ث üSTدž üگnjkzhثدžA

üł5Szdž!f Sfp üĬدžF1Nj]‡ll UllFUllε pqگ‡ll Uگ‡Fllε 5θ‡DŽllε üÖlj]o!f Ĭöoö LJu pdžودž üÖljگzlj T!f

.ذ2004 ü2 lll üKASöu

.K.p ü11 ث üSTدž ü2 Sگzدž!f Sfp üĬگpyllε pyllε Ĭz LjگljεPDŽNj Dz2llε üÖpAT ü2öu

łuk‡dž ü" huĭگpyllε huZúگllε üNjTc' Ĭz huĭدžz huĭqĭpFł hsεpq " Ĭگpyllε DzFĭگllε üĭAp uNllگhثو

.ذ1958 /lj1377 ü2ث üłöSTدž!f Allnljüf

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ü0.þ ÜÞ5Ğ1ÄÜ! ŤÜZŪf ΣÜηdž!f Ü l fĭ5Nj l ll€ Ťʒ f Nj+ƨŬ€ ţ ∂FTCl Ü ĭ þĞnj!f þdžơdž ÜŎ l Ühf20!f

.Dž1996

ÜþĂdžơdž Džö+ơ!f þhZ .þ :NÄöþĞơf ШƨPĂ N! DžþpĂ N11ơ ÜUDŽ+ll€ ÜШf2l!f 2Ţlj Ähf ÜŎlĂ0!f

/lj1380Ü0.þ Üþfþʒh ŤLjÄdž!f Ähk+džĂ Ü2Ţdžh Ähöơ!f Yk+!f 2fþ Ü2Ă2l ÖþĞh!f þhZ N0Ă

.Dž1960

Ül2NjĞ1!f ÜÖhÜơ!f ÖhĞh!f Ähh0dž ÜFNJ+YFdžTNj f þyll€ þFyl€ !Nʒ Ăll€ ql þDŽll€ ÜŸf þhZ ÜYö0!f

.Dž1955 Ü10 Ü2Ţdž

DžĭĞ FDŽĭʒ DžDŽĭll€ Ťʒ hĭƨfĭƨll€Nj hĭþ12ll€ lFljFШ+Ü€ hƨ2€þq Ťʒ hDŽqsDŽ ÜŸfþhZ þdžơD Ü22ĞZ

y0ƨĂk!fĂ 2Tlj!fĂ KĞlf2pÜ! ÄhzdžĞn!f +l lądž!f Üăþ1NJll€ 2DŽFCll€Nj KllFkll€ Džþsll€

. Dž1992 Ü(0.þ) ÜKĂ2öhÜ

Üy0ƨĂk!fĂ 2TlÜ! LJĞp2s!f 2fþ Ü" ŤdžFyDŽll€ !+Y " FNJdžFdžʒcNj FNJdžNjdžʒ hZűĞll€ ÜLJlơ ýu5 ÜΣĞhZ

. Dž1989/lj1409 Ü20 ÜLJþ2Ū f

.Dž1984 Ü20 Ü2Ţdž Ü22Ğzdž!f 2fþ ÜLjTƏFTCINj LjFFljFШ+€ ŤʒNjTll€ fqŬ€ Ü2hĞŢ ÜDžöfþ!f þhZ

Ü10 Ü2Ţdž Üs Ă2T!f 2fþ Üh0ĞfþyII€ YqĭTs+II ŤŢNjþyll€ bFdžĞll€ ÜFlĞdžơ þdžơdž Ü2öÜ!f þhZ

.Dž1999 /lj1420

Üs Ă2T!f 2fþ Û (hĭþyl ll€ YþNjþŢll€ Ťʒ hƨ2€þq) þyl ll€ hƐll ÜFlĞdžơ þdžơdž Ü2öÜ!f þhZ

.Dž1996 /lj1416 Ü10 Ü2Ţdž

.Dž1994 Ü10 Ü2TlÜ! Höd!Ğz!f Höƨ2Ţdž!f H+2T!f ÜhĭĞNj+ƨŬ€Nj hZűĞll€ ÜþdžơdžÜYÜ0dž!f þhZ

ÜKĂ2öh Ü2TlÜ!fĂ HZĞh0Ü! Höh2z!f Hưnjlj!f 2fþ ÜhĭʒFsll€Nj f NjþyII€ !+Y Ü ƨöƨz!f þhZ Üs ökZ

. Dž1987/lj1407 Ü 0.þ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ɣ ƙ+!ƒ ƥƙơƙƒ Ƙƒƨ̀ĂTɭƌž ÜǏƙƥƴ̀ƐƥƴƦ̀Ɛ Ǐʒ ʈ ƒžƐ̀Ɛ ɭƒĭ+ƜƐ ƒ ƏƒƨƐ̀Ɛ ʈ žƐ̀Ɛ Üƥžơƌž ÜƌƒƨƵ

. ƌ2001 Ü ƱƵ.ƥ ÜʇTžƥ ÜÖ̀ɦƨƶ!ƒ

ÜƘĂƨöɦ Üýöɳ!ƒ ƨƒƥ ÜɦƌžƌƒƙƐ̀Ɛ ɦƏƒƌƌ̀Ɛ ƌƒĭYƙ Ǐʒ ɦƌžƌƒ!Ɛ̀Ɛ ƥƥƣ̀Ɛ Üƨɳơ LJɦ Ʊ5ƙơ!ƒ ÜÖ̀ɭƌ̆ü!ɭƶ!ƒ

.ƌ1993/ɭƌ1414 ÜƱƵ.ƥ

ƥžơƌžĂ ĭĂƙɳɦ!ƒ ƥžơƌž Ö̀ƌƶ :ʇöɭơƙ Üƥƴ̀ɭƐ̀Ɛ̀Nƌ ɦƙƒƦ!Ɛ̀Ɛ ƌžĭƦYƒƌ̀TƐ̀Ɛ ƒƒƦ! Üýü̆Nƌ Ăɦƌ Üĭƨ+ɭƶ!ƒ

. ƌ1952 /ɭƌ1317 Ü1Ʊ ÜƦöɦƨƶ!ƒ Ɣ ƙ+!ƒ Cƙöơ̧ ƨƒƥ ÜƌžöNƌƒƨɦƒ ýưʇ!ƒ Ăɦƒ

ÜƨöĂɭƌk!ƒ ƨƒƥ Üƒƥƴ̀Ɛ ƣƌY ǏƷúƙ̀Ɛ̀Nƌ ăƣʇƌ̀Ɛ Ƙ̀ƐƥƦ̀Ɛ Ǐʒ ɦƌĭƌ̀ƨ̀Ɛ ƴƥNƌTƐ̀Ɛ Üƨɦƙɳ ÜƨĂʇƬƶ

.ƌ1983 Ü2Ʊ ÜƘĂƨöɦ

ÜƙƙƶɭƌƬ ÜƦö5ƙ!λ!ƒ ƨöʇƶ!ƒ Ʀɭɭƌƌž Üɦƌĭƌƌžƌĭ̀Ɛ̀ ɦƴNƌƨNƌžƌ̀Ɛ̀ ÜɭƌƙƬƌƌžƨĂ ƨɦƙɳ ƥžơƌ Üƨöʇƶ!ƒ

.ƌ2003 /ɭƌ1423 Ü2Ʊ ÜƦöɭƌžö!ƒ ƦöƨĂnƌžɳ!ƒ

Ɣ ƙ+!ƒ ƨƒƥ ÜƢƜƴYÜƐ 5ƏƒʇƱ !Nƌ+ƴNƌ ɦƷúƙ̀Ɛ ƥƐƥƨÜ ƌžƌ̀ƬƦƌ̀Ɛ̀ Ƣ̀ƐƥǛƐ̀ Üɭƨžơ LJɦ Ǐöơö Üĭ Ăƌ̀ƶ!ƒ

.ƌ1994 ÜƱ.ƥ Ü3Ɯ ÜƨƬƌž ÜƦöĂöƥP!ƒ

Ü2Ʊ ÜÖƌžƌ̀ƶ!ƒ ƌƥ!ƙƌ̀! ƘöĂ+!ƒ Ʀɭɭƌƌž Üɦƌĭƌƌʒ ɦƌĭʇĭƌĭNƌƦ ɦƨƐƥƣ ƌžƆƥʇ̀Ɛ̀ ɦƨƦ̀ Üƨƙ̀Pƌž ƥžơƌ Üƨƌžƶ

.ƌ1997 /ɭƌ1418

ƦPNƌƌžƌ̀ɦ̀ ɦƌĭƣʇƌ̀ ƴƥƐƥ5 ɦƌĭƱĭƥɭƦ̀Ɛ̀ Ăƌ̀Ɛ̀ ɦƌĭNƌĭƌ̀ƙƐ̀Ɛ̀ ƌžƌ̀ ƥĭ2!Ʀ̀Ɛ̀Nƌ ɦƏƌĭƱƷ̀Ɛ̀ Üƥƌžơƌž Ÿƒ ƥɦƶ ÜÖƌžƒƣʒ!ƒ

.ƌ2006 Ü6Ʊ Üƴƨʒƌžƌ!ƒ Cƙ̆ưöɦ!ƒ ƨƒƥ!ƒ ÜÖ̀ɦƨƶ!ƒ Ö5ƙ!λ!ƒ ƨ+ƨƌž!ƒ ÜƥTƒƴƌ̆ Ǐƌ̆ƒƨƌ̆Ɛ

ƦöƨĂnƌžɳ!ƒ ÜƨTƌ!ƒĂ ƦƶƙɦƱ̀! Ʀöƙƌžƶ!ƒ Ʀöƥưƙƶk!ƒ ÜɦƌĭƙƷƌ̆Ɛ ɭƒƲƦưTƌ̆Ɛ̀ !Ɯƴƌ̆ ÜƌžöNƌƒƨɦƷ ÜÖơƙ5

.ƌ1986 ÜƱ.ƥ ÜƦöɭƌƌĂk!ƒ

.ƌ1989Ü 5 Ʊ Ü3Ɯ ÜƘĂƨöɦ ÜLƌöö̆ü̆ƌžƌ̀! ƌžƌ̀ƶ!ƒ ƨƒƥ ÜǏƙƥƴ̀ƐƥƴƦ̀Ɛ̀ ƒƷ̆Ɛ̀ ơĭƥƒƦ Üƨƌžƶ ÜƷƌĂƨ5

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ÜŁpƧĠT!f ÜLJfƧl!f DžĂǁƵ ŁǁǁƋdž ÛŎĠƥyǁε ƥyǁǁε ǫŧsdž Ĭʒ ăNjĭdžĠǁε ĬĠNj‡ƨÚε LJFƱŁÚε ÜLJĠljƥƵ ÜDžǁĠp

.Dž1992 / ùNj1412 ÜƱ.ƥ

ÜŁŋĂP!f LJhf Ɣöhƣ!f ƥdžƣdž :ŧöIƣkĂ DžöƥIk ÜbƑĠqŬε ŁεƥƨNj bƑƲ‡ĠǁE ŁƑNJdžDŽ ÜDžƨĠƣ ÜÖljŋĠƱƧl!f

. Dž1986 Ü3Ʊ ÜKĂƧöh ÜÖdžŭǁÚf ƔƧʒ!f Ƨƒƥ

:NöTƒĂƣ yƲĂ Û" UĭqĠǁεNj DžFĭĠǁεNj ĬdžFyDŽǁε " hƷúĠǁε !Nj‡Y Ĭʒ ƝFŢĭÚε ÜƔöƱP!f ÜÖljöĂƨl!f

.Dž2002 / lj 1424 Ü2Ʊ ÜKĂƧöh ÜŁödžǁƨ!f Ɣk‡!f Ƨƒƥ ÜLJöƥ!f ΣdžT DžöNjƒƧhƣ

LJh ƥĂdžƣdžĂ ÜƥĂdžƣdž DžöǁƣƣƥhƵ :ŧöIƣk Ühĭƥĭǁŧǁε hǁFƨƥǁε ÜLJƨƒĂNj DžöƧ‡!ƥhƵ Üĭ ƧöT!!f

.Dž1989 ÜƱ.ƥ ÜlƧNjĠ!!f ÜƔƨT!f Ƨƒƥ ŁǁƋdž Ü2öƧT!f

ŁZĠhƱǁ! ŁöhƧƨ!f Łƣ njLj!f Ƨƒƥ ÜƥTFyDŽǁε ĬĠƥyǁε ƥyǁǁε Ĭʒ ĬdžεqƱNjǁε LJFƱŁÚε ÜƧƥĠ!!f ƥhƵ ÜƱ!!f

.Dž1981 / lj1401 Ü2Ʊ ÜKĂƧöh ÜƧTLj!fĂ

ÜŁöƧŢdž!f Ɣk‡!f Ƨƒƥ ÜĂǁYŬε ŋĠT Ü (lj821 :K) ĭƧƨƨ!f ǁƵ LJh ƥdžƣD Üĭ ƥLjTǁǁ!!f

.Dž1922/lj1340 ÜƱ.ƥ ÜƧŢdž ÜlƧNjĠ!!f

ƥdžƣdž :NllƣƣƣNj LjĠεqDNj ƥyǁǁε DžƨFΘDŽ Ĭʒ LlqDŽyǁε ÜŧöTƧ LJh LJǁƣ!f ǁƵ ĂhD ÜÖljĂƧöl!f

.Dž1981 /lj1401 Ü5Ʊ Ü1Ш ÜKĂƧöh Üýöŋ!f Ƨƒƥ Üƥöŋdž!f ƥhƵ LJöƥ!f Ööƣdž

.Dž1993/lj1414 Ü1Ʊ ÜKĂƧöh ÜŁ!ĠǁƧ!f ŁǁƋdž ÜDžĭ2ǁDDŽǁε !ƱyDŽ ÜĠƲƨƧ ƧdžƵ ÜŁ!Ġƣ‡

ÜNödžǁƨ!f Ɣk‡!f Ƨƒƥ ÜƨNjTŁǁε üljć ƒljPDŽǁ ƨƥyŁǁε ÜŧĠƣǁƒ Öhf LJh ƥdžƣdž Ƨ‡h ĂhD Üĭ ŘĠhŭ‡!f

.K.ƥ ÜƱ.ƥ Ü1Ш ÜKĂƧöh

ÜƧTLjǁ! ýĠlhĂk Ƨƒƥ Üĭ Ƨdžƨ!f ƥdžƣdžĂ Ö!Ă!f ƥdžƣdž :ŁdžŋƧk Ühĭƥyǁε hƷ‡ǁε hĭdžĠ ÜLJĂŋ ÜLJöĂ‡

.Dž1986 Ü1Ʊ ÜƔƧʒdž!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ƨƒþ ƴȟǤƱdž Ü ă ƨȟ‡!ƒ ‡ȫƨǤŋk!ƒ ‡ȟk‡dž!ƒ Ü5ú¶ŬȣNj ƒ¶ŬȣǏȝ ǏDžú ƨŪȣ ȣNjT‡ȣ ÜŎ‡ƨ Ü ǁ ƨǤȟdž

.Dž1954 / lj1373Ü 2Ʊ ÜƨƬdž ÜlƨNjǤ!ƒ ÜŎȟƨƶ!ƒ ƴǤk‡!ƒ

ÜƨƬdž ÜŎȟǏƣ!ƒ ŎȟǤȟ!ƒ ‡ƶȟƱdž ÜǏǤƥƴȣ ƒ¶ŬȣǏȝ ȟǐNjǤdžȣ ŋƎȣ¶ŬȣǏȣ ÜŎ‡ƨ Ü ǁ ƨǤȟdž

.Dž1935/lj1354

üƬƨǤ ƒNJǤƱƒT Ă‡Y ȟǐNjǤdžȣ ƴƥǐƨȣ Ǐȝ ǨƱǤ " !Nj‡¶ŬȣǏȣ 5ǐƱƥȣ ÜLJdžƣƨ!ƒ Ŏ5Ƭ Ü ǐ ƨĂ5‡ƨǤȟdž!ƒ

.Dž2007 / lj 1428 ÜƨƱp Ü‡ȫdžǔ ȝÚƒ LJĂƋT!ƒĂ ƨǤpĂŪƒ lƨƒƨĂ Û" !ǔƨȣNj ƴǔTȣ

ÜŎ!ƒþ!ƒ þdžƣD þdžƣdž :Nȣ‖ƣ Ûƒ¶ŬȣNj ȟƨ‡ȣ Ǐȝ üDŽƒ‖ȣ Üþǒƨǒ LJȟ þdžƣdž ΣǤȟƶ!ƒ ĂȟD Üþƨȟdž!ƒ

.Dž 1992 / lj 1412 Ü2Ʊ Ü‡!Ǥȝƨƨȝƨƨdž

Nþȝ Ǐȝ DžƒǐǤ‡ƒǤ ĂDžƨDžȣ ăþǤ‖yȣ ƥƒƨǤȣ ǏǤ Nþȝ Ǐ ǐǤƶ‡Džȣ ƒǐƲȣ ǏǤ DžȣNjǐq ÜŎȟȝkdž!ƒ

Ă Ü ǐ ƨǤǒȟŪƒ DžǒNjƨƨȟƒĂ ÜƨǤ‖ȝ!ƒ Ǐ5Ʊ ƬdžƬ :Nȝƨ‖Ǥnȝƨƨƨ

Ü1 ʊ ÜKĂƧöh ÜƦ!ĠlƧ!f ƦllƋdž ÜLjřƨƧlllƐNj ƥYƑlllƐ ŘdžDžřlllƐ ŘYƥĠlllƐ ÜƥfĂƞ ÜʊhfƧdž!f

. Dž1978/lj1398

ÜƦödžlllz!f Ɣk‡!f Ƨfƥ Û" Uřƣ ĠlllƐNj ŘdžFyDžlllƐNj DžFřĠlllƐ " hƷűĠlllƐ !Nj‡Y ÜŘƨʊƬdž ƥdžơD ÜŎƐfƧdž!f

.Dž1993 /lj1414 Ü2ʊ ÜKĂƧöh

ƦfƧk!f CĠöơƹ Ƨfƥ Ü!‡ƨDŽ ƞřƟT Üřƨ ĂhĠlöj!f řƨöT!f WĠƞơ!f LJh DžlllƬdž LJöƬơ!f ĂhD ÜDžlllƬdž

.Dž1993 /lj1414 Üʊ.ƥ Ü1Ш ÜKĂƧöh ÜŎhƧz!f

ÜLJƨƧl!f ƦFWYƨ DžFřĠNj ƥkžlllƐNj ƥyƬlllƐ hYƑdžT Řƺ ƥřĠƟƦlllƐ ƥřƥƟƦ Üyh ƬŪf ŎhD LJhf ÜřƨƬdž!f

ÜlƧNjĠl!f ÜƦödžŭƬŬf LJĂƋTlll! ŘlllZŪf Σlllƞdž!f Ü2ƨT ƥdžơdž Ŏƨljơ .ƥ :ƨölơkĂ Džöƥlk

.Dž1995 /lj1416 Üʊ.ƥ

ÜƔk‡!f Dž!ĠZ Û" hřƏƑTƟƋ hřĠNj‡ƨƈ lƑƨƐƥq " ŘĠqŬƐ ƫ dllllƐ Řƺ Üƨöƨz!f ƥhZ ƥzƬ ÜƟĂlllƬdž

.Dž2002 /lj1422 Ü3 ʊ ÜlƧNjĠl!f

Üʊ.ƥ ÜŎpƧz!f Ŏdžlllz!f ydžƞdž!f ÜFljƥNjUƦNj hřƷűĠlllƐ lƑƟ‡UTDžlllƐ !WlyDŽ Üƥdžơd ÜƔĂlllʊdž

.Dž1983 /lj1403

Ƨfƥ!f ÜŎhƧz!f Ŏ5Ġlλ!f ƨ‡Ƨdž!f Û" ƫ FdžƦlllƐ hřWřƦƐƥƦƨƐ " ăƥyƬlllƐ ƒFUƊlllƐ üř‡ƟƦ Üƥdžơdž ÜƟĠkƨdž

.Dž1992 Ü3ʊ ÜKĂƧöhĂ ÜCĠưöh!f

.Dž1983 Ü7ʊ ÜKĂƧöh ÜLJööŭdžlll! Džlll z!f Ƨfƥ ÜƥTFyDŽlllƐ ƥyƬlllƐ FřFƬƨ Ü ll ƨĠj ÜƦ‡Fŭdž!f

ÜDžlll!f Ƨfƥ ÜFNJdžlllNjdžƺNj FNJDŽNj‡YNj FNJƨƨƈ ÛhřĠƥyllllƐ hƷűĠlllƐ ÜƦ‡hljơ LJƬơ LJdžơƧ!f ƥhZ ÜŎljfƥödž!f

.Dž1996 /lj1416 Ü1 Ш Ü1 ʊ ÜKĂƧöh ÜƦödžĠT!f Ƨfƥ!fĂ ÜƨTdžƥ

Ƨfƥ ÜhřNjĠdžlllƐ ƞƏƐƥpDŽlllƐ Řƺ hřdžFNJĠdžlllƐ hYNjDŽWDŽlllƐ Ü(lj1350 :K) ýöZĠdžƬf LJh 2ƬĂö ÜŎljĠnjhljl!f

.Dž1996 Ü1 ʊ ÜKĂƧöh ÜƦödžlll z!f Ɣk‡!f

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

ljƧĠƛƈĂ ƝƛŏƥĠơƊ ǏǏƵ Ɗǐǂơ ÛǏƎƒƨƨǁƐ Ɗžƨƨƨƨ ÜŎǏƵ LJƨ Ɣŏƨƨ ƥžơƊ LJžơƨ!ƒ ƥƨƵ ĂƨƊ ÜŎƒĠƢljƒ

Üyŏƨ Ăƙ!ƒĂ ƨTljǏ! ƨƨĠƨžƨ!ƒ Ƨƨƨƨ ÜŎljĠƨ!Ǔƒ LJŏƥ!ƒ ƨƢĠlj ƥžơƨž :Ƨžǔƨ!ƒ ĠnjŏǏƵ ƨǏƵĂ

.Ƙ.ƥ Ü1 ƵƵ ÜƲĠŏƨ!ƒ

Ü1Ƶ ÜƘĂƨŏƨ Üǐƥljǂ!ƒ ƨƒƥĂ Σ!ƥljǔƒ ƨƒƥ ÛƨƨǐƨNjTƨƐ ƣƨƲ ăƥyƢƨƐ ƦƨǔƥƨƐ ÜljƥĂη ƨƵĠƨ ÜƨƢlj

.Ɗ1978

ƥƨƵ ƥƒƋ5 ƥžơƨž :ƨŏƨƨƨƨkĂ OŏơƢ!kĂ ƨŏlơk Ü!ǂƨƨ ηǐƟT ÜƩĠηơ!ƒ LJƨ ƨƨƨƢljž Üǐƨ ĂƨĠƢlŏljƒ

.Ɗ1991/ ùNj 1412 Ü1 Ƶ ÜƘĂƨŏƨ ÜƧŏƨƨ!ƒ Ɣk!ƒ CĠŏơƒ ƨƒƥ ÜŎƥĠƨ!ƒ

Ƨƨk!ƒž ÜƧƨŏƨT LJŏƥ!ƒ ƨĂljƨ :Nŏƨƨƨƨ ƨƨƨƨĂ Nžηƨk Û!ǔƨÚƐ Ǐǂ ƨǐǂNjTƨƐ Üƥ!Ăljŏƨƨƨƨƨƨ ÜLJĂƢ!Ă!ŏljƒ

.Ɗ 2002/ ùNj 1422 Ü2 Ƶ ÜƨƨNjĠ!ƒ ÜŎηƢĠP!ƒ

ĂƨƨηƢljƨƨƨƨƨƨ

ƙqɛNjΘ DžDŽ ƥǴƓyĭ ƒDŽ ƕƷƥyDŽ Ǐƺ DžƒưƩšǐǁɛ ƴƥǴƴNj DžƒǵƜǁɛ ƴƆƥDŽ Üƥƶ ǁD LJƕ Ÿƒƥƕƶ ÜǑƶƵǴǒ!ƒ

ÜƙǍƨǒƕ Ü1ƵƵ ÜƓǒǵǵƶ!ƒ Ɣk‡!ƒ ƨƒƥ ÜƨǍƬljǵ!ƒ ýǒǵP :NǒTƒǍơ ƴưǍ ÜDžƒDŽƦǁɛ

ÜDž1997/lj1337

ÜǑǵǍ!ƒ ƥǴTƨǴƒǍ ƓƵǴ!λƒ lƨƒƨǍ ƙƒƨǍTljǵ Üƕǐǵƶ2ǁɛ ƴƥNjTǁɛ ƕƨɛƥƣǁ ƕDŽƣƨDŽ ÜDǒƶlj ÜǑƵǴǒ!ƒ

.Dž1982 ÜƵ.ƥ ÜƨTǵƥ

ÜƵ.ƥ ÜƨƬǵ ÜƓƶǵǴƣ!ƒ Ɠƨƶǵ!ƒ ƨƒƥ Ûüǐ‡ƣǁɛ ǏDŽ‡Y Ǐƺ üǐNƨƓǁɛ ÜLJǴǵǒǵǁ ƥǵơD ÜƙǍpǴǒ

.Dž1999

.Dž1983 Ü3 Ƶ ÜƙǍƨǒƕ ÜƨƒǴ!ơ!ƒ ƨƒƥ ÜǏ‡ljƒǁɛ ƥƴǁɛ Ǐƺ lÚƒƨDŽ Ü2 ǁǍǒ Ü2 ǁǍǒ!ƒ

: lƒǐƥNjqǁɛNj lúǁDŽǁɛ

Ɠǵǵǵ Û"ƥǐưǵƓǁɛ ƕǐǁNjɛ Ǐƺ ƙƘǴ" ţ ƒǵƓǁɛNj ƕǐǴqǔɛ lƒƨƥƨǁɛ ƞ‡ƯTDŽ ÜǑǵƨƨ ÜƴǴnjT ǍƕD

/ lj1429 Ü64 Ш Ü16 Ɲǵǵƨƕƥƞƕ Ǒƨ!λƒǍ ǑƕƥŪƒ ǐƥǴlj!ƒ Üƥ!lj!ƒ Ǒ5 ƙǴǵǵƶƵ

.Dž2008

ǐƥǴlj!ƒ Üƥ!lj!ƒ Ǒ5 ƙǴǵǵƶƵ ƓǵǵǵƶƵ ÜƒNƕƓƶǐưNjNj ƒNƕƓDŽljc ƕǐƥƴǁɛ ƴƥNjTǁɛ Ü2ǒƵƶ!ƒ ƥƕƵ ÜǑǵƨƥƞƨD

.Dž2009 Ü18 Ɲǵǵƨƕƥƞƕ ÜǑƨ!λƒ ǑƕƥŪƒ

ǐƥǴlj!ƒ ÜƙǴǵǵƶƵ ƓǵǵǵƶƵ ÜƙǐƣƞǁɛNj !ǐƣƨǁɛ ǏǴƥƴǁɛ ƣƨǵǁɛ Ǐƺ LjǐǴƬǁɛ ƕƷúǴ ÜLJǵǵơƨ!ƒ ƥƕƵ Üǐ ƨǴƞơ

.Dž 2008 /lj 1429 Ü17 Ɲǵǵƨƕƥƞƕ Ǒ5ǴǵǵƶƵ ǑƕƥŪƒ

ÜƓǒƬǴǒƬ!ƒ DžǍƶ!ƒǍ LJǍLjǴ!!ƒ Ɠǒƶ‡ ÜǏ!Ǵǒƥ Ɠǵǵǵ ÜǏǴƥƴǁɛ ƥƴƬǁɛ Ǐƺ ƦDŽƥǁɛ ÜŸƒ ƥƕƵ ýǔƞ Ü2ƶP

.Dž2011 Ü52 ƥƥƶ!ƒ ÜǏ!Ǵǒƥ ƓƶǵǴƞ

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Ü ł ƒƧk!ƒ ƧĂŘŋ Ħŋdž Ü Ƨ řsllɛ ǫ ƥDŽɛ hsłyDŽ Ǐʒ DžNj#llɛ hřllFDŽШ ÜƠ!ǵŢ ƥdžơdž Dž ǫǵŋ ÜŎdžö!ƥ!ƒ

.Dž2009 /lj1430 Ü1 Ndž 27 Ш ÜŦöƥĂƶǫ!ƒ Üljƥŋh Ŏ5ǵlλ!ƒ ŎhƥŪƒ řƥǵlj!ƒ

ÜƠǵhT Ü204 ƥƥƶ!ƒ Üs Tdžƥ ÜŦ5Ƨƶdž!ƒ Ħŋdž ÜǏǵNjƥNjŬɛ ǫsdllɛ Ǐʒ ƴƥNj Tllɛ ÜƧƥǵl!ƒ ƥhƶ ÜŎƶǵhƧ!ƒ

.Dž1979

Ħŋdž Û (üNj Ţ2llɛ) DžFDŽyǵ ƒFljNjllɛ ǫǵY Ŷɛ ǫǵY ƥy ǫ Ǐʒ Ǐdž2llɛ ƀFdžǵllɛ Üljƥhƶ Ŏllƶ ÜƧŏhƨ!ƒ

.Dž2012 ÜLJƥƶ ÜLJƥƶ Łƶdžǵŋ

Ħŋdž Üƒƥyllɛ ǫdžY hřTdllɛ lFsúyllɛNj ţ dllɛ :ƴNjǵŬɛ hƯ#ƨ ÜŎdžĂŏh Ǐs0Ţdž ÜDžŭǫ!ƒ ƥhƶ

.Dž2009 /lj1430 Ü70Ш 18 Ndž Üljƥŋh Ŏ5ǵlλ!ƒ ŎhƥŪƒ řƥǵlj!ƒ Üƥlij!ƒ Ŏ5 ƚǵdžŭƶ

ƚǵdžŭƶ Ħŋdž ÛƠFsřŪɛNj hłřy2Hllɛ DžřǵƚřǫΘllɛ řǵƥyllɛ ƥyǫllɛ Ăsřƨ NjDŽ ǫǫШH ÜŎ s0Ţdž ÜŎpƒƧƶ

.Dž2010 /lj1431 Ü18 Ndž 71 Ш Üljƥŋh Ŏ5ǵlλ!ƒ ŎhƥŪƒ řƥǵlj!ƒ Üƥlij!ƒ Ŏ5

Łʒ!ƒ Ŏ5 ŁöljƥƧŪƒ Ħŋdž!ƒ ÛhWFƨǫ Džǵɛƥyǫ řʒ hřdžƥsllɛ Llƥ2DŽllɛ ÜƯĂƶ ƧNjǵT ÜLJöĂǵs#!ƒ

.Dž2008/lj1428 Ü4 Ndž Ü1 ƥƥƶ!ƒ ÜLJƥƧŪƒ ÜŦkdž Łdžǵŋ ÜǵnjhƒƥcĂ Łöhƨƶ!ƒ

ŎhƥŪƒ řƥǵlj!ƒ ÜƧĂŘŋ Ħŋdž ÛɛdžöŬɛ Džǵ Ƨƒǵyllɛ ƥyǫ řʒ 0FsřŬɛ hřllFDŽШ ÜŎs0Ţdž!ƒ ÜŎljƒƨĂll!ƒ

.Dž 2009/lj1430 Ü27 Ш Üljƥŋh Ŏ5ǵlλ!ƒ

Üƥlij!ƒ Ŏ5 ƚǵdžŭƶ Ħŋdž ÛŎǵǫŬɛ ţ dllɛ hřƥuwdllNj hřǵǫŬɛ lFsƥƨllɛ ƴƥlʒ Ü llldž!ƒ ƥhƶ ÜƯǵkƧdž

.Dž1991 Ü1 Ndž Üljƥŋh Ŏ5ǵlλ!ƒ ŎhƥŪƒ řƥǵlj!ƒ

ÛhřǵǫŬɛ lFsƥƨllɛ ÛDžƥFsDŽllɛ ƒǫŬɛ Û ţ Fdžllɛ :lFΘ#ƯTDŽllɛ ǫřǫШH NjΘdž ÜƧdžlj DžöNjƒƧhƒ ÜŎ ǫĂdž

Ü64 Ш Ü16 Ndž Üljƥŋh Ŏ5ǵlλ!ƒ ŎhƥŪƒ řƥǵlj!ƒ Üƥlij!ƒ Ŏ5 ƚǵdžŭƶ Ħŋdž

.Dž2008/lj1429

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

: hŭŷDŽƑШllε üƏƑƨƥllε

Ü (hŭŭƶllε LƑŭƑƬƨNj LjŦƑYNjƬNjDŽ hƨἐƥƣ) üĠNJllε ƥĠƑШ DžĠ Ĭ‡Y DžĠ Džƨ̀Θllε ƥy̓l̓ ÜÕηĠlj ÜLJƒƧhη

.Dž2004 ÜLJƥƶ ŦƶdžĠη ÜŦŏhƧk!ƒ Ŧŏl̓‡ ÜƧŏkl̓ηĠdž Ŧ!Ġl̓Ƨ

ƒNJTƏƑTƢNj (ĬdžἐƣNjƨllε ĬYƥĠllε) Ŷε UŭŦNj ƣDŽΘDŽ ơŭl̓llε ƥƑyl̓ƨ̀ ÜĠlljĠh ĂηNj ăĂl̓l̓ ÜLJl̓ơ

.Dž2004 ÜŦŏdž!Ġƶ!ƒ Ġŏlŏƨ5ƒ ŦƶdžĠη ÜYƒƥŬƒ Ŧŏl̓‡ ÜljƒƧĂk‡ƥ ŦơĂƧƱƒ ÛhŭĠNj‡ƨÚε

hƨἐƥƣ) ÛĬdžƑƨDŽ‡Ŧllε Džŭƣllε ἐŭ2Y UŭĠƥllε ĬĠƨ̀ DžεNjŭƣ Ĭ‡ hŭƥyl̓llε YƥNjTllε Üýŏl̓P Ü ţ Ădžƶƥ

ШĠơ!ƒ ŦƶdžĠη ÜŦŏljĠl̓ljÚƒ DžĂl̓ƶ!ƒĂ YƒƥŬƒ Ŧŏl̓‡ ÜƧŏkl̓ηĠdž Ŧ!Ġl̓Ƨ Ü (hŭƷŭĠ hŭĠNj‡ƨƨ̀

.Dž2010/lj2009 ÜƧƒƨη!ƒ Ü(NUljkĠh) Ƨ ư P!

ŦŏhƧk!ƒ Ŧŏl̓‡ ÜƧŏkl̓ηĠdž Ŧ!Ġl̓Ƨ ÜhŭΘŭ‡Tllε hllNjƣllε ƥTY Ĭ‡ ĬdžDŽŭllε ƥy̓l̓llε ÜLJŏl̓ơ Õllƶ ÜƠηƒƧ

.Dž1999 /lj1420 Üƥƒƥƶŧh ŦƶdžĠη Ü (ƥTƧ LJhƒ) Ĭ!ĂŪƒ

ĬĠNjŭŬε !|Θllε hŭƒNJdž ĂŦΘ ăƥllNJllε Ƨ DŽƑƢllε Džƥŧllε DžDŽ DžDŽŭllε Ĭ‡ ƥy̓l̓llε Üljƥhƶ Õllƶ ÜƧŏhƨ!ƒ

.Dž 2006 ÜLJƥƶ ŦƶdžĠη ÜljƒƧĂk‡ƥ ŦơĂƧƱƒ Ü (hŭdž‡ hŭYNjƬNjDŽ hƨἐƥƣ) ølj **626**

ÛhŭĠNj‡ƨƨ̀ hƨἐƥƣ ƥTƒyDŽllεNj KŭƣΘllε ĬdžDŽŭllε ƥy̓l̓llε Ĭ‡ hƥĠƥ̀llε ÜYƧ!ƒ ƥhƶ Dž!Ġl̓ ÜÕŏl̓l̓!ƒ

.Dž2006 /lj1427 ÜlƧNjĠ!!ƒ ÜŦŏhƧƨ!ƒ KĠl̓ƒƧƥ!ƒĂ Ŧ Ăơh!ƒ ƥnjƶdž ÜljƒƧĂk‡ƥ ŦơĂƧƱƒ

DžDŽƑkllε Džƥŧllε ĂŦΘ !ŭƣŧllε ĬĠƥyllε ƣŧdžllε Ĭ‡ ăƥyl̓llε ƱƒŧŭŪε ÜKhĠλ Džl̓Ġp ƥŏƨ Üŭ Ƨŏ̄ƱT!ƒ

.Dž2002 Üŧƒƨƶ!ƒ ÜŦŏƨ̀Ƭljkl̓dž!ƒ ŦƶdžĠη!ƒ ÜYƒƥŬƒ Ŧŏl̓‡ ÜljƒƧĂk‡ƥ ŦơĂƧƱƒ Üăƥllll̓NJllε

YƒƥŬƒ Ŧŏl̓‡ ÜƧŏkl̓ηĠdž Ŧ!Ġl̓Ƨ ÜĬ‡NjTllε ƥy̓l̓llε Ĭ‡ KDžƥllε hŭllƒDŽllll̓ Üŭƥ̀Nj ÜĊƒƧNjƨ!ƒ ŦdžƱĠ5

ÜƧƒƨη!ƒ ÜLJĠl̓dž̓k ƥŏĠlll̓h Ƨ‡h ÕhD ŦƶdžĠη ÜŦŏƶĠdžkηÚƒ DžĂl̓ƶ!ƒĂ ŦŏljĠl̓ljÚƒ DžĂl̓ƶ!ƒĂ

.Dž2006/ùNj1427

© Arabic Digital Library-Yarmouk University

Abstract

Al- Tlouhi, Ra'ed Jamal, The Objective and Artistic Structure of Abd Al-Rahim Al-Borai poetry, Ph.D Dissertation. Yarmouk University, 2015 AD (Supervisor: Prof. Dr Mukhaimar Saleh).

This research aims at studying the poetry of Abd Al-Rahim Al-Borai objectively and artistically, His life was in the Mamluk era during the rule of Bani Rasul in Yeman who died in 803 AH.

This study attempts to follow an analytical approach to study the objective and artistic structure in Al-Borai's poetry, and that is because his poetry it is one of the most important type of poetry in that era in general, and Apostolic era in particular, it is noticed that Al-Borai's poetry has not received much attention from scholars, despite what seems to be of a high technical capacity.

To achieve the study purpose, the study was divided into: an introduction and three chapters, the introduction includes a quick overview of political, social, cultural and religious life in the Apostolic era in Yemen, in addition to some information about his life and character, chapter one attempts to look through the objective structure in Al-Borai's poetry, while chapter two attempted to search through the artistic structure in his poetry, the last chapter was an analysis for two poems of his, in order to reach a general view for the objective and artistic structures in the Poetic text and intellectual concepts.

And finally, this study has revealed a Sufi poet who writes for religious faith, love and longing for God.

Keywords: Abd Al-Rahim Al-Burai, Sufi poetry in Yemen, Poetry in the Apostolic era.

© Arabic Digital Library Yarmouk University